

සැ. යු. :- දෙමළ සහ ඉංග්‍රීසි භාෂා මෙම අති විශේෂ ගැසට් පත්‍රයෙහි වෙන වෙනම පළවේ.

ශ්‍රී ලංකා ප්‍රජාතාන්ත්‍රික සමාජවාදී ජනරජයේ ගැසට් පත්‍රය

අති විශේෂ

අංක 1898/31 - 2015 ජනවාරි මස 21 වැනි බදාදා - 2015.01.21

(රජයේ බලයපිට ප්‍රසිද්ධ කරන ලදී)

I වැනි කොටස: (I) වැනි ඡේදය - සාමාන්‍ය

රජයේ නිවේදන

1995 අංක 15 දරන ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ හා විගණන ප්‍රමිත පනත

4 (2) වගන්තිය යටතේ කරනු ලබන පළකිරීම

ශ්‍රී ලංකා වරලත් ගණකාධිකාරී ආයතනය (මෙහි මින් මතු "ආයතන" යනුවෙන් සඳහන් කරනු ලබන) වෙත පැවරී ඇති බලතල අනුව ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත SLFRS 09: මූල්‍යසාධන පත්‍ර සම්මත කර 1995 අංක 15 දරන ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ සහ විගණන ප්‍රමිත පනතේ අරමුණු සඳහා මේ සමග පළ කරමි. මෙම ප්‍රමිතය දෙදහස් දහ අටේ ජනවාරි මස පළමුවන දින හෝ ඊට පසු ආරම්භ වන කාල පරිච්ඡේද ආවරණය කෙරෙන මූල්‍ය ප්‍රකාශන සඳහා බලාත්මක වේ. ඊට කලින් ව්‍යවහාරකරණය සඳහා අවසර දේ.

ආයතනයේ පාලක සභාවේ අණ පරිදි,

අරුණ අල්විස්,

ලේකම්,

ශ්‍රී ලංකා වරලත් ගණකාධිකාරී ආයතනය

2015 ජනවාරි මස 21 වැනි දින,
කොළඹ 07,
මලලසේකර මාවත, අංක 30 ඒ,
ශ්‍රී ලංකා වරලත් ගණකාධිකාරී ආයතනයේ දී ය.

ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත - SLFRS 9

මූල්‍ය සාධන පත්‍ර

පටුන

ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත - SLFRS 9

මූල්‍ය සාධන පත්‍ර

පරිච්ඡේද

1. පරමාර්ථය 1.1
2. විෂය පථය 2.1
3. හඳුනා ගැනීම සහ ප්‍රතිහඳුනා ගැනීම 3.1.1
4. වර්ගීකරණය 4.1.1
5. මැනීම 5.1.1
6. ඉදිරි රැකුම් ගිණුම්කරණ 6.1.1
7. බලාත්මකඳිනය සහ සංක්‍රාන්තිය 7.1.1

පරිශීෂ්ට

- අ. නිර්වචන පද
- ආ. ව්‍යවහාර කිරීමේ උපදේශ
- ඇ. වෙනත් ප්‍රමිතවලට සංශෝධන

ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත - SLFRS 9

මූල්‍ය සාධන පත්‍ර

1 වන පරිච්ඡේදය - පරමාර්ථය

- 1.1 මෙම ප්‍රමිතයේ පරමාර්ථය වනුයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන පරිශීලකයන්ට අස්තීත්ත්වයක අනාගත මුදල් ප්‍රවාහවල වටිනාකම්, කාල නියමය සහ අනියතාවය පිළිබඳව ඔවුන්ගේ තක්සේරුව සඳහා ප්‍රයෝජනවත් සහ අදාළ තොරතුරු ඉදිරිපත්කරනු ලබන්නා වූ මූල්‍ය වත්කම් සහ මූල්‍ය වගකීම් වල මූල්‍ය වාර්තාකරණය සඳහා මූලධර්ම ස්ථාපනය කිරීමය.

2 වන පරිච්ඡේදය විෂය පථය

- 2.1 සියළුම අස්තීත්ත්වයන් පහත සඳහන් දෑ හැර සියලුම මූල්‍ය සාධන පත්‍ර සඳහා මෙම ප්‍රමිතය ව්‍යවහාර කළ යුතුය.

(අ) SLFRS 10 ඒකාබද්ධ මූල්‍ය ප්‍රකාශන, LKAS 27 වෙන්ව වූ මූල්‍ය ප්‍රකාශන හෝ LKAS 28 ආශ්‍රිතයන් සහ බද්ධ ව්‍යාපාරයන්හි ආයෝජන ප්‍රකාරව ගිණුම්කරණ ලබන පරිපාලිතයන්හි, ආශ්‍රිතයන්හි සහ බද්ධ ව්‍යාපාරයන්හි අයිතීන්.

කෙසේ වෙතත්, සමහර අවස්ථාවලදී මෙම ප්‍රමිතියෙන් අවශ්‍ය කරන සමහර හෝ සියළුම දෑ ප්‍රකාරව පරිපාලිතයක, ආශ්‍රිතයක හෝ බද්ධ ව්‍යාපාරයක අයිතීන් සඳහා ගිණුම්ගත කිරීමට අස්තීත්ත්වයකට SLFRS 10, LKAS 27 හෝ LKAS 28 මගින් අවශ්‍ය කෙරේ හෝ අවසර දේ. LKAS 32 හි මූල්‍ය සාධන පත්‍ර: ඉදිරිපත් කිරීමෙහි අස්තීත්ත්වයේ ස්කන්ධ සාධන පත්‍රයක නිර්වචනය, ව්‍යුත්පන්නනය සපුරාලන්නේ නම් හැර, පරිපාලිතයක, ආශ්‍රිතයක, හෝ බද්ධ ව්‍යාපාරයක ව්‍යුත්පන්නනවල අයිතීන් සඳහා ද මෙම ප්‍රමිතිය අස්තීත්ත්ව ව්‍යවහාර කළ යුතුය.

(ආ) LKAS 17 කල්බදු ව්‍යවහාරවන කල්බදු යටතේ අයිතීන් සහ බැඳීම් කෙසේ වෙතත්;

(i) බදු දීමනාකරුවෙක් හඳුනාගත් ලැබිය යුතු කල්බදු මෙම ප්‍රමිතයේ ප්‍රතිහඳුනාගැනීම සහ භානිකරණය අවශ්‍යතාවයන්ට යටත්ය.

(ii) බදු ගැනුම්කරුවෙක් හඳුනාගත් ගෙවියයුතු මූල්‍ය කල්බදු මෙම ප්‍රමිතයේ ප්‍රතිහඳුනාගැනීමේ අවශ්‍යතාවයන්ට යටත්ය, සහ

(iii) කල්බදු වල නිහිත කළ ව්‍යුත්පන්නන, මෙම ප්‍රමිතයේ නිහිත ව්‍යුත්පන්නන අවශ්‍යතාවලට යටත්ය.

(ඇ) LKAS 19 සේවක ප්‍රතිලාභ ව්‍යවහාරවන සේවක ප්‍රතිලාභ සැලසුම් යටතේ සේව්‍යෝජකයන්ගේ හිමිකම් සහ වගකීම්

(ඈ) LKAS 32 හි ස්කන්ධ සාධන පත්‍රයක (විකල්ප සහ බලපත්‍ර ඇතුළුව) නිර්වචනය සපුරාලන හෝ LKAS 32 හි 16 අ සහ 16 ආ ඡේදවල සහ 16 ඇ සහ 16 ඇ ඡේද ප්‍රකාරව ස්කන්ධ සාධන පත්‍රයක් ලෙස වර්ගීකරණය කිරීම අවශ්‍යකරන, අස්තිත්ත්වය විසින් නිකුත් කළ මූල්‍ය සාධන පත්‍ර. කෙසේ වෙතත් ඉහත (අ) හි බැහැරලීම සපුරාලන්නේ නම් හැර එවන් ස්කන්ධ සාධන පත්‍ර දරන්නා මෙම ප්‍රමිතය එම සාධන පත්‍රවලට ව්‍යවහාර කළ යුතුය.

(ඉ) මූල්‍ය සහතිකවීමේ ගිවිසුමක් නිර්වචනය සපුරාලන රක්ෂණ ගිවිසුමක් යටතේ පැන නගින නිකුත් කරන්නාගේ හිමිකම් සහ වගකීම් හැර, (i) SLFRS 4 රක්ෂණ ගිවිසුම් හි නිර්වචනය පරිදි රක්ෂණ ගිවිසුමකින් පැන නගින හිමිකම් සහ බැඳීම්, හෝ (ii) අභිමතානුසාරී සහභාගිවීමේ ලක්ෂණ එහි අඩංගු නිසාවෙන් SLFRS 4 විෂය පථය තුළ වන ගිවිසුමක් යටතේ පැන නගින හිමිකම් සහ බැඳීම් කෙසේ වෙතත්, SLFRS 4 විෂය පථය තුළ ව්‍යුත්පන්නනයට ගිවිසුමක් නොවේ නම්, SLFRS 4 විෂය පථය තුළ ගිවිසුමක නිහිත කර ඇති එම ව්‍යුත්පන්නනයකට මෙම ප්‍රමිතය ව්‍යවහාර වේ. එපමණක් ද නොව, මූල්‍ය ඇපවීම් ගිවිසුම් නිකුත් කරන්නෙක් එවැනි ගිවිසුම් රක්ෂණ ගිවිසුම් ලෙස සලකන බව මීට පෙර පැහැදිලි ස්ථාවරයක සිට ඇත්නම් සහ රක්ෂණ ගිවිසුම් සඳහා අදාළ ගිණුම් තැබීම භාවිත කර තිබෙන කල්හි, නිකුත් කරන්නාට එවැනි මූල්‍ය ඇපවීම් ගිවිසුම් සඳහා එක්කෝ මෙම ප්‍රමිතය හෝ SLFRS 4 ව්‍යවහාර කිරීම තෝරා ගත හැකිය (ආ 2.5 - ආ 2.6 ඡේද බලන්න). නිකුත් කරන්නාට එම තෝරා ගැනීම ගිවිසුමෙන් ගිවිසුමට යන පදනම මත තෝරා ගත හැකිය, එහෙත් එක් එක් ගිවිසුම් සඳහා තෝරා ගැනීම අවලංගු කළ නොහැකිය.

(ඊ) SLFRS 3 ව්‍යාපාර සංයෝජන විෂය පථය තුළ වන අනාගත අත්පත් කර ගැනීමේ දිනකදී, එය ව්‍යාපාර සංයෝජනයක ප්‍රතිඵලයක් වන අත්පත් කර ගැනීමට භාජනය වන්නා මිලදී ගැනීමට හෝ විකිණීමට, අත්පත් කර ගන්නා සහ විකුණුම්කරනු ලබන කොටස් හිමියා අතර වන කිසියම් ඉදිරි ගිවිසුමක්.

ඉදිරි ගිවිසුමේ කොන්දේසි, ලබාගත යුතු අවශ්‍ය කරන යම් අනුමැතියක් සහ ගනුදෙනුව නිම කිරීමට සාමාන්‍යයෙන් සාධාරණ ලෙස අවශ්‍යකරන කාලපරිච්ඡේදය නොඉක්මවිය යුතුය.

(උ) 2.3 ඡේදයේ විස්තර කර ඇති ණය බැඳීම් හැර වෙනත් ණය බැඳීම්, කෙසේ වෙතත් ණය බැඳීම් නිකුත් කරන්නෙක් මෙම ප්‍රමිතයේ ඇති භානිකරණ අවශ්‍යතාවයන් වෙනත් අන්දමකින්, මෙම ප්‍රමිතයේ විෂය පථය තුළ නොවන ණය බැඳීම් සඳහා ව්‍යවහාර කළ යුතුය. එමෙන්ම සියළුම ණය බැඳීම් මෙම ප්‍රමිතයේ ප්‍රතිභද්‍රතා ගැනීම් අවශ්‍යතාවයන්ට යටත් වේ.

(ඌ) මෙම ප්‍රමිතය ව්‍යවහාරවන, මෙම ප්‍රමිතයේ 2.4 - 2.7 දක්වා ඡේදවල විෂය පථය තුළ වන ගිවිසුම් සඳහා හැර, SLFRS 2 කොටස් පදනම් ගෙවීම ව්‍යවහාර වන කොටස් පදනම් ගෙවීම ගනුදෙනු යටතේ වන මූල්‍ය සාධන පත්‍ර, ගිවිසුම් සහ බැඳීම්.

(එ) LKAS 37 ප්‍රතිපාදන, අසම්භව්‍ය වගකීම සහ අසම්භව්‍ය වත්කම් ප්‍රකාරව හඳුනාගත් ප්‍රතිපාදනයක් හෝ LKAS 37 ප්‍රකාරව කලින් කාලපරිච්ඡේදයක් සඳහා ප්‍රතිපාදනයක් ලෙස හඳුනාගත් වගකීමක් නිරවුල් කිරීමට අවශ්‍යකරන වියදම සඳහා අස්තිත්ත්වයට ප්‍රතිපූර්ණය කිරීම ගෙවීමට ඇති අයිතිය

(ඒ) මෙම ප්‍රමිතය ප්‍රකාරව ගිණුම්ගත කළ යුතු SLFRS 15 මගින් නියම කළ එම දේවල් සඳහා හැර, ඒවා මූල්‍ය සාධන පත්‍රවන, SLFRS 15 හි ගනුදෙනුකරුවන් සමග ගිවිසුම් වලින් වන අය භාරය විෂය පථය තුළ වන හිමිකම් සහ බැඳීම්

2.2 භානිකරණ ප්‍රතිලාභ සහ අලාභ හදුනා ගැනීමේ අරමුණු සඳහා මෙම ප්‍රමිතය ප්‍රකාරව ගිණුම්ගත කළ SLFRS 15 හි නියම කර ඇති එම හිමිකම් වලට මෙම ප්‍රමිතයේ භානිකරණ අවශ්‍යතාවයන් ව්‍යවහාර කළ යුතුය.

2.3 පහත සඳහන් ණය සඳහා වන බැඳීම් මෙම ප්‍රමිතයේ විෂය පථය තුළට අයත් වේ.

(අ) අස්තිත්ත්වය විසින් ලාභලාභ, මගින් මූල්‍ය වගකීම් සාධාරණ අගයට ලෙස නම් කළ ණය බැඳීම් (4.2.2 ඡේදය බලන්න). ආරම්භ වූ පසුව එහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් අස්තිත්ත්වය එහි වත්කම් විකිණීම සඳහා අතීත පළපුරුද්දක් ඇතිවීම මෙම ප්‍රමිතය එහි එම පන්තියේ ඇති සියළුම ණය බැඳීම් සඳහා අදාළ කර ගත යුතුය.

(ආ) ශුද්ධ වශයෙන් මුදලින් හෝ භාරදීමෙන් හෝ වෙනත් මූල්‍ය සාධන පත්‍රයක් නිකුත් කිරීමෙන් නිරවුල් කළ හැකි ණය බැඳීම්. මෙම ණය බැඳීම් ව්‍යුත්පන්නනයන් වේ. ණය බැඳීම් හුදු වාරික ගෙවීම හේතුව නිසාම බැඳීම් ශුද්ධ වශයෙන් නිරවුල් කළ ලෙස සලකනු නොලැබේ (උදාහරණ වශයෙන් ඉදිකිරීමේ ප්‍රගතිය අනුව වාරික මගින් ගෙවීමෙන් උකස් ඉදි කිරීම් ණයක්).

(ඇ) වෙළෙඳපොළ පොලී අනුපාතිකව වඩා අඩු අනුපාතිකයකට ණයක් ලබාදීමට බැඳීම් කිරීම 4.2.1 ඇ ඡේදය බලන්න.

2.4 අස්තිත්ත්වයක අපේක්ෂිත මිලදී ගැනීමේ විකිණීමේ හෝ භාවිතයට ගැනීමේ අවශ්‍යතාවයන්ට අනුකූලවන ආකාරයට මූල්‍ය නොවන අයිතමයක් භාරගැනීමේ හෝ භාරදීමේ අරමුණ සඳහා දිගටම තබා ගෙන යෑමට එළඹී ගිවිසුමක් හැර, මූල්‍ය සාධන පත්‍ර වශයෙන් සලකා ශුද්ධ ලෙස මුදල් ගෙවා හෝ වෙනත් මූල්‍ය සාධන පත්‍රයක් වෙනුවට හෝ සාධන පත්‍ර හුවමාරු කිරීමක් මගින් හෝ නිරවුල් කළ හැකි මූල්‍ය නොවන අයිතමයක් මිලදී ගැනීමට හෝ විකිණීමට යොදන ගිවිසුම් සඳහා මෙම ප්‍රමිතය ව්‍යවහාර කරගත යුතුය. කෙසේ වෙතත්, 2.5 ඡේදය ප්‍රකාරව ලාභ හෝ අලාභ මගින් සාධාරණ අගයට ලෙස අස්තිත්ත්වය නම් කළ එම ගිවිසුම්වලට මෙම ප්‍රමිතය ව්‍යවහාර කළ යුතුය.

2.5 අස්තිත්ත්වයේ අපේක්ෂිත මිලදී ගැනීම්, විකිණීමේ හෝ භාවිත කිරීමේ අවශ්‍යතාවයන් ප්‍රකාරව මූල්‍ය නොවන අයිතමයක් භාරගැනීමේ හෝ භාර දීමේ අරමුණ සඳහා ගිවිසුමට ඇතුළත් වූයේ වුවද, ලාභ හෝ අලාභ මගින් සාධාරණ අගයට මනින ලෙස අවලංගු කළ නොහැකි ලෙස නම් කළ හැකි ගිවිසුම මූල්‍ය සාධන පත්‍රයක් වූයේ යැයි ලෙස සලකා ශුද්ධ මුදල් හෝ වෙනත් මූල්‍ය සාධන පත්‍රයකින් හෝ මූල්‍ය සාධන පත්‍ර හුවමාරුවකින් නිරවුල් කළ හැකි, මූල්‍ය නොවන අයිතමයක් මිලදී ගැනීමට හෝ විකිණීමට වන ගිවිසුමකි. මෙම නම් කිරීම තිබෙන්නේ ගිවිසුම ආරම්භයේදී පමණක් හෝ හඳුනා ගැනීම් අසංගතතාවය එමගින් ඉවත් වන්නේ නම් හෝ සැලකිය යුතු අන්දමකින් අඩු වන්නේ නම් පමණි (සමහර අවස්ථාවල “ගිණුම්කරණ අසමතුලිතතාවය” ලෙස හැඳින්වේ) එසේ නොවුවහොත් එය මෙම ප්‍රමිතයේ විෂය පථයෙන් බාහිර (2.4 ඡේදය බලන්න) දෙයක් නිසා ගිවිසුම හඳුනා නොගැනීමට එම කරුණ තුඩු දිය හැකිය.

2.6 මූල්‍ය නොවන අයිතමයන් මිලදී ගැනීම හෝ විකිණීම සඳහා වන ගිවිසුමක් ශුද්ධ මුදල් මගින් හෝ වෙනත් මූල්‍ය සාධන පත්‍ර හෝ මූල්‍ය සාධන පත්‍ර හුවමාරු කිරීම වැනි විවිධ නිරවුල් කිරීමේ ක්‍රම මගින් සිදු කළ හැකිය. මේවාට අයත් දෑ:

(අ) ඕනෑම පාර්ශවයකට ශුද්ධ මුදල් හෝ වෙනත් මූල්‍ය සාධන පත්‍රයක් හෝ මූල්‍ය සාධන පත්‍ර හුවමාරු කිරීම මගින් නිරවුල් කිරීමට ගිවිසුමේ නියමයන්ගෙන් අවසර ලැබෙන විටකදී;

(ආ) ශුද්ධ මුදල් මගින් හෝ වෙනත් මූල්‍ය සාධන පත්‍ර හෝ මූල්‍ය සාධන පත්‍ර හුවමාරු කිරීම මගින් නිරවුල් කිරීමට හැකියාව ගිවිසුමේ නියමයන්ගෙන් පැහැදිලිව සඳහන් කර නැති එහෙත් ඒ හා සමාන ගිවිසුම් නිරවුල් කිරීම අස්තිත්ත්වයක පරිචය අනුව ශුද්ධ මුදල් මගින් හෝ වෙනත් මූල්‍ය සාධන පත්‍ර හෝ මූල්‍ය සාධන පත්‍ර හුවමාරුවක් මගින් වන විටකදී (ප්‍රතිපාර්ශවය සමග ගිවිසුම ගිලි කිරීමට එකඟවීම මගින් හෝ ගිවිසුම ක්‍රියාත්මක කිරීමට පෙර හෝ ඉක්ම යාමට හෝ විකිණීම යන වග);

(ඇ) පාදක කර ගත් ගිවිසුම් සඳහා කෙටි කාලීන මිල උච්චාවචනයේ හෝ අලෙවිකරුවන්ගේ ආන්තික මත කෙටි කාලීන ලාභයන් ජනනය කර ගැනීමේ පරමාර්ථය සඳහා භාරදීමෙන් කෙටි කාලයකට පසු පාදක කර ගත් භාරගත් ඒ හා සමාන ගිවිසුම් සඳහා අස්තිත්ත්වයේ පුරුද්දක් වන විට; සහ

(ඈ) ගිවිසුමේ විෂය වන මූල්‍ය නොවන අයිතමයක් ක්ෂණිකව මුදල් වලට පරිවර්තනය කරන විට

(ආ) හෝ (ඇ) ව්‍යවහාර වන ගිවිසුමකට, අස්තිත්ත්වයේ අපේක්ෂිත මිලදී ගැනීමේ, විකිණීමේ හෝ භාවිත කිරීමේ අවශ්‍යතාවයන් ප්‍රකාරව මූල්‍ය නොවන අයිතමයක් ලැබීම් හෝ භාරදීමේ අරමුණ සඳහා ඇතුළත් නොකෙරේ. ඒ අනුව එය ප්‍රමිතයේ විෂය පථය තුළ වේ. 2.4 වන ඡේදය ව්‍යවහාරවන වෙනත් ගිවිසුම් අගය කරන්නේ ඒවාට ඇතුළත්වන සහ අස්තිත්ත්වය අපේක්ෂිත මිලදී ගැනීම්, විකිණීම හෝ භාවිත කිරීම අවශ්‍යතා ප්‍රකාරව ඒවා අඛණ්ඩව රඳවා ගෙන ඇති මූල්‍ය නොවන අයිතම් ලැබීම් හෝ භාරදීමේ අරමුණ සහ ඒ අනුව ඒවා මෙම ප්‍රමිතයේ විෂය පථය තුළ වේ දැයි නිර්ණය කිරීම සඳහාය.

2.7 ශුද්ධ මුදල් මගින් හෝ වෙනත් මූල්‍ය සාධන පත්‍රයක් හෝ මූල්‍ය සාධන පත්‍ර හුවමාරුවක් මගින් නිරවුල් කළ හැකි මූල්‍ය නොවන අයිතමයක් විකිණීමට හෝ මිලදී ගැනීම සඳහා වන ලිඛිත විකල්පයක් 2.6 (අ) හෝ 2.6 (ඈ) ඡේද ප්‍රකාරව මෙම ප්‍රමිතයේ විෂය පථය තුළ වේ. අස්තිත්ත්වයේ මිලට ගැනුම්, විකුණුම් හෝ භාවිත කිරීමේ අවශ්‍යතා ප්‍රකාරව මූල්‍ය නොවන අයිතමයක ලැබීම් හෝ භාරදීමේ අරමුණ සඳහා එවැනි ගිවිසුමකට එළඹිය නොහැක.

3 වන පරිච්ඡේදය හඳුනා ගැනීම සහ ප්‍රති හඳුනාගැනීම

3.1 මූලික හඳුනා ගැනීම

3.1.1 අස්තිත්ත්වයක් විසින් මූල්‍ය වත්කමක් හෝ මූල්‍ය වගකීමක් එහි මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනයේ හඳුනා ගත යුත්තේ, අස්තිත්ත්වය සාධන පත්‍රයේ ගිවිසුම්ගත ප්‍රතිපාදනවලට පාර්ශ්වකරුවෙක් වූ විට වන අවස්ථාවේදී පමණි. (ආ 3.1.1 සහ ආ 3.1.2 ඡේද බලන්න). අස්තිත්ත්වයක් මූල්‍ය වත්කමක් ප්‍රථමයෙන්ම හඳුනාගත් විට එය 4.1.1 - 4.1.5 දක්වා වූ ඡේද ප්‍රකාරව වර්ගීකරණය කළයුතු සහ 5.1.1 - 5.1.3 දක්වා වූ ඡේද ප්‍රකාරව මැනිය යුතුය. අස්තිත්ත්වයන් මූල්‍ය වගකීමක් ප්‍රථමයෙන් හඳුනාගැනීමේදී, එය 4.2.1 සහ 4.2.2 ඡේද ප්‍රකාරව වර්ගීකරණය කර එය 5.1.1 ඡේද ප්‍රකාරව මැනිය යුතුය.

මූල්‍ය වත්කමක් විධිමත් ක්‍රමයේ මිලට ගැනුමක් හෝ විකිණීමක්

3.1.2 විධිමත් ක්‍රමය යටතේ මූල්‍ය වත්කම් මිලට ගැනීම හෝ විකිණීම අදාළවන පරිදි වෙළඳ දින ගිණුම්කරණය හෝ නිරවුල් කරන දින ගිණුම්කරණය භාවිත කරමින් හඳුනා ගැනීම හෝ ප්‍රතිහඳුනා ගැනීම කළ යුතුය (ආ 3.1.3 - ආ 3.1.6 ඡේද බලන්න).

3.2 මූල්‍ය වත්කම් ප්‍රතිහඳුනා ගැනීම

3.2.1 ඒකාබද්ධ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල 3.2.2 - 3.2.9, ආ 3.1.1 - ආ 3.1.2 සහ ආ 3.2.1 - ආ 3.2.17 ඡේද ඒකාබද්ධ මට්ටමේදී ව්‍යවහාරවේ. එබැවින් අස්තිත්ත්වයක් පළමුව SLFRS 10 ප්‍රකාරව සියළුම පරිපාලිත ඒකාබද්ධ කර, ඊට පසුව ඉහත සඳහන් ඡේද ප්‍රතිඵලයක් ලෙස හටගත් සමූහය සඳහා ව්‍යවහාර කළ යුතුය.

3.2.2 ඇගයීමක් කිරීමට පෙර ප්‍රතිහඳුනා ගැනීම 3.2.3 - 3.2.9 ඡේද යටතේ උචිතද, එම ඡේද මූල්‍ය වත්කමක කොටසකට (හෝ සමාන මූල්‍ය වත්කම්වල කාණ්ඩයක කොටසකට) හෝ මූල්‍ය වත්කමක (හෝ සමාන මූල්‍ය වත්කම් කාණ්ඩයකට) හෝ එයට මුළුමනින්ම ව්‍යවහාර කිරීම අස්තිත්ත්වයට නිර්ණය කිරීම, පහත පරිදි වේ,

(අ) මූල්‍ය වත්කම් කොටසකට (හෝ සමාන මූල්‍ය වත්කම්වල කාණ්ඩයක කොටසකට) හෝ 3.2.3 - 3.2.9 ඡේද ව්‍යවහාර වන්නේනම් ප්‍රතිහඳුනා ගැනීම සඳහා එම කොටස සළකා බලනුයේ පහත සඳහන් කොන්දේසි තුනෙන් එකක් හෝ සපුරාලන්නේ නම් පමණක්ය.

(i) එම කොටස සමන්විත වන්නේ මූල්‍ය වත්කමක නිශ්චිත ලෙස හඳුනාගත් මුදල් ප්‍රවාහයන්ගෙන් පමණක් වීම. (හෝ සමාන මූල්‍ය වත්කම් කාණ්ඩයක). උදාහරණ වශයෙන් අස්තිත්ත්වයක් පොලී අනුපාතිකයේ කීරුවකට (strip) ඇතුළු වූ විට එමගින් ප්‍රතිපාර්ශ්වයට පොලී මුදල් ප්‍රවාහවල අයිතිය ලබාගත හැකි අතර, එහෙත් ණය සාධන පත්‍රයක මුල් මුදලේ මුදල් ප්‍රවාහයට අයිතියක් නොමැත. 3.2.3 - 3.2.9 ඡේද පොලී මුදල් ප්‍රවාහවලට ව්‍යවහාර වේ.

(ii) එම කොටස මූල්‍ය වත්කමින් (හෝ සමාන මූල්‍ය වත්කම් කාණ්ඩයකින්) වන මුදල් ප්‍රවාහයේ සම්පූර්ණ සමානුපාතික (ප්‍රමාණුකූල) කොටස පමණක් සමන්විත වේ. උදාහරණ වශයෙන්, අස්තිත්ත්වය එකඟවීමකට ඇතුළත් වීමේදී ප්‍රතිපාර්ශ්වය ණය සාධන පත්‍රයේ සියළු මුදල් ප්‍රවාහවලින් සියයට අනුවක අයිතිය ලබා ගන්නා විට, 3.2.3 - 3.2.9 ඡේද ව්‍යවහාර කළ යුත්තේ එම මුදල් ප්‍රවාහවලින් සියයට අනුවකටය. පැවරුම කරනු ලබන අස්තිත්ත්වයට සම්පූර්ණ සමානුපාතික කොටස තිබේ නම් ප්‍රතිපාර්ශ්වකරුවන් එක්කෙනෙකුට වඩා ප්‍රමාණයක් සිටියත් සෑම ප්‍රතිපාර්ශ්වයකටම මුදල් ප්‍රවාහවලට සමානුපාතික කොටසක් ලැබීම අවශ්‍ය නොවේ.

(iii) එම කොටස මූල්‍ය වත්කමේ (හෝ ඒ හා සමාන මූල්‍ය වත්කම් සමූහයක්) විශේෂිතව හඳුනා ගත් මුදල් ප්‍රවාහයේ කොටසෙහි සම්පූර්ණ සමානුපාතිකය. (ප්‍රමාණුකූල) වන වටිනාකමකින් පමණක් සමන්විත වේ. උදාහරණ වශයෙන් අස්තිත්ත්වය එකඟවීමකට ඇතුළත්වීමේදී ප්‍රතිපාර්ශ්වය ණය සාධන පත්‍රයක සියළු පොලී මුදල් ප්‍රවාහවලින් සියයට අනුවක අයිතිය ලබා ගන්නා විට, 3.2.3 - 3.2.9 ඡේද ව්‍යවහාර කළ යුත්තේ එම පොලී මුදල් ප්‍රවාහවලින් සියයට අනුවකටය. පැවරුම් කරනු ලබන අස්තිත්ත්වයට සම්පූර්ණ සමානුපාතික කොටස තිබේ නම්, ප්‍රතිපාර්ශ්වකරුවන් එක්කෙනෙකුට වඩා ප්‍රමාණයක් සිටියත් සෑම ප්‍රතිපාර්ශ්වකරුවෙකුටම විශේෂිතව හඳුනාගත් මුදල් ප්‍රවාහවල සමානුපාතික කොටසක් ලැබීම අවශ්‍ය නොවේ.

(ආ) වෙනත් සියළු සිද්ධීන් වලදී 3.2.3 - 3.2.9 ඡේද මූල්‍ය වත්කම් සියල්ලටම ව්‍යවහාර කළ යුතුය (හෝ සමාන මූල්‍ය වත්කම් කාණ්ඩයේ සියල්ලටම) උදාහරණ වශයෙන්, (i) මූල්‍ය වත්කමක (හෝ මූල්‍ය වත්කම් කාණ්ඩයක) ප්‍රථම

සියයට දහය හෝ අවසාන සියයට අනුවේ මුදල් රැස්කර ගැනීමේ අයිතිය (ii) හි ලැබිය යුතු දෑ කාණ්ඩයකින් සියයට අනුව දක්වා මුදල් ප්‍රවාහවල අයිතිය අස්කිත්ත්වයක් පවරන විට, එහෙත් ලැබිය යුතු දෑ වල මුල් මුදලින් සියයට අට දක්වා යම් ණය හානි සඳහා මිලදී ගන්නාට හානි පුරණය සඳහා ඇපකරයන් ලබාදීම. එහි මූල්‍ය වත්කමට (ඒ හා සමාන මූල්‍ය වත්කම් සමූහයකට) මුළුමනින්ම 3.2.3 - 3.2.9 ඡේද ව්‍යවහාර වේ.

3.2.3 - 3.2.12 ඡේද වල 'මූල්‍ය වත්කම්' යන පදය යොමු වන්නේ එක්කෝ මූල්‍ය වත්කමක කොටසකට (හෝ ඒ හා සමාන මූල්‍ය වත්කම් සමූහයක කොටසකටය) ඉහත (ආ) හි හඳුනාගත් හෝ, එසේ නොමැතිනම්, මූල්‍ය වත්කමකට (ඒ හා සමාන මූල්‍ය වත්කම් සමූහයකට) එය සහමුලින්ම ගත් කලය.

3.2.3 අස්කිත්ත්වයක් මූල්‍ය වත්කමක් ප්‍රතිහඳුනා ගත යුත්තේ පහත සඳහන් දෑ වන්නේ නම් පමණක් වන විටය,

- (අ) මූල්‍ය වත්කම් වලින් ලැබෙන මුදල් ප්‍රවාහයන්ගේ ගිවිසුම් ගත අයිතිය අවසන්වීම, හෝ
- (ආ) එය 3.2.4 සහ 3.2.5 ඡේද ප්‍රකාරව මූල්‍ය වත්කම් පැවරීම සහ 3.2.6 ඡේදය ප්‍රකාරව පැවරීම ප්‍රතිහඳුනා ගැනීම සඳහා සුදුසුකම් ලැබීම. (විධිමත් ක්‍රමයේ මූල්‍ය වත්කම් විකිණීම සඳහා 3.1.2 ඡේදය බලන්න)

3.2.4 අස්කිත්ත්වයක් මූල්‍ය වත්කමක් පවරන්නේ එක්කෝ

- (අ) මූල්‍ය වත්කමේ මුදල් ප්‍රවාහ ලබා ගැනීම සඳහා ගිවිසුම් ගත අයිතිය පැවරීම හෝ
- (ආ) මූල්‍ය වත්කම්වල මුදල් ප්‍රවාහ ලබා ගැනීමට ගිවිසුම් ගත අයිතිය රදවා ගැනීම එහෙත් 3.2.5 ඡේදයේ කොන්දේසි සපුරාලන එකඟවීමකදී එක හෝ ඊට වැඩි අර්ථලාභීන් හට මුදල් ප්‍රවාහ ගෙවීමට ඇති ගිවිසුම්ගත බැඳීම භාර ගැනීම වන්නේ නම් පමණක්ය.

3.2.5 අස්කිත්ත්වයක් මූල්‍ය වත්කමක් ('මුල් වත්කම') මුදල් ප්‍රවාහ ලබා ගැනීම සඳහා ගිවිසුම්ගත අයිතිය රදවා තබා ගෙන ඇතිවිටක එහෙත් එම මුදල් ප්‍රවාහ එක් හෝ ඊට වැඩි ගණනක අස්කිත්ත්වවලට (අවසානයේදී ලබන්නා) ගෙවීමට ගිවිසුම්ගත බැඳීමක් භාරගෙන ඇති විටකදී අස්කිත්ත්වය එය මූල්‍ය වත්කම පැවරූ ගණුදෙනුවක් ලෙස සැළකිය යුත්තේ පහත සඳහන් සියළුම කොන්දේසි තුනම සපුරාලන්නේ නම් පමණි.

- (අ) අස්කිත්ත්වය මුල් වත්කමෙන් සමාන වටිනාකම් රැස් කර ගන්නේ නම් හැර අවසානයේදී ලබන්නාට වටිනාකම් ගෙවීමට අස්කිත්ත්වයට බැඳීමක් නොමැත. ණයට දුන් මුදල් ප්‍රමාණය සහ ඊට එකතු වූ වෙළඳපොළ අනුපාතික අනුව උපවිත වූ පොලිය සම්පූර්ණයෙන්ම අය කර ගැනීමේ අයිතිය ඇතිව අස්කිත්ත්වය විසින් දෙන ලද කෙටිකාලීන අත්තිකාරම් මෙම කොන්දේසිය කඩ කිරීමක් නොවේ.
- (ආ) අවසාන ලබන්නා හට මුදල් ප්‍රවාහ ගෙවීම සඳහා වන බැඳීමකට ඇපයක් ලෙස හැර, පැවරීමේ ගිවිසුමේ කොන්දේසි අනුව අස්කිත්ත්වයට මුල් වත්කම විකිණීම හෝ ගබඩාකර කිරීම තහනම් වේ.
- (ඇ) අස්කිත්ත්වය විසින් අවසාන ලබන්නා වෙනුවෙන් රැස් කර ගන්නා කිසියම් මුදල් ප්‍රවාහයක් වෙනොත් සැළකිය යුතු අන්දමේ ප්‍රමාදයකින් තොරව ඒවා ගවුනට ප්‍රේෂණය කිරීමට අස්කිත්ත්වයට බැඳීමක් ඇත. මීට අමතරව, අවසාන ලබන්නාට, එකතුකර දින සිට ප්‍රේෂණය කරන දින දක්වා කෙටි බෙරුම් කිරීමේ කාලපරිච්ඡේදය තුළ එවැනි මුදල් ප්‍රවාහ, මුදල් හෝ මුදල් සමාන දෑ (LKAS 7 මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශවල නිර්වචනය කර ඇති පරිදි) සඳහා ආයෝජනය හැර යළි ආයෝජනය කිරීමට අස්කිත්ත්වයට අයිතියක් නොමැති අතර, එවැනි ආයෝජන වලින් උපයාගන්නා පොළියද අවසාන ලබන්නාට භාරදිය යුතුය.

3.2.6 අස්කිත්ත්වයක් මූල්‍ය වත්කමක් පැවරීමකදී (3.2.4 ඡේදය බලන්න) එය මූල්‍ය වත්කමේ අයිතියේ අවදානම සහ ප්‍රතිලාභ කොපමණදුරට රදවා තබා ගන්නේද යන්න අගය කළ යුතුය. එම අවස්ථාවේදී:

- (අ) අස්කිත්ත්වයක් විසින් මූල්‍ය වත්කමක අයිතියේ සියළු අවදානම හෝ ප්‍රතිලාභ සෑහෙන ප්‍රමාණයකට පවරන්නේ නම්, එවිට අස්කිත්ත්වය විසින් මූල්‍ය වත්කම ප්‍රතිහඳුනාගත යුතු අතර පැවරුමේදී උපද්දන ලද හෝ රදවාගත් අයිතියක් හෝ බැඳීමක් වෙන් වශයෙන් වත්කමක් හෝ වගකීමක් ලෙස හඳුනා ගත යුතුය.
- (ආ) අස්කිත්ත්වයක් මූල්‍ය වත්කමක අයිතියේ සියළු අවදානම් සහ ප්‍රතිලාභ සෑහෙන දුරට රදවා ගෙන ඇත්නම් එවිට අස්කිත්ත්වය එම මූල්‍ය වත්කම අඛණ්ඩව හඳුනාගත යුතුය.
- (ඇ) අස්කිත්ත්වයක් මූල්‍ය වත්කමක සියළුම අවදානම් සහ ප්‍රතිලාභ සෑහෙන දුරට පැවරුම් කර නොමැති හෝ රදවා ගෙන නොමැති විටකදී අස්කිත්ත්වය විසින් එම මූල්‍ය වත්කමේ පාලනය රදවා ගෙන තිබේද යන්න නිර්ණය කළ යුතුය. මෙම අවස්ථාවේදී;

(i) අස්කිත්ත්වය මූල්‍ය වත්කමේ පාලනය රදවා ගෙන නැත්නම්, අස්කිත්ත්වය එය ප්‍රතිහඳුනා ගත යුතු අතර පැවරුමේදී ඇති වූ හෝ රදවා ගත් අයිතියක් හෝ බැඳීමක් වෙන් වශයෙන් වත්කමක් හෝ වගකීමක් ලෙස හඳුනාගත යුතුය.

(ii) අස්කිත්ත්වය මූල්‍ය වත්කමේ පාලනය රදවා ගෙන ඇත්නම්, අස්කිත්ත්වය එහි අඛණ්ඩ සම්බන්ධතාවයේ ප්‍රමාණයට අඛණ්ඩව හඳුනාගත යුතුය. (3.2.16 ඡේදය බලන්න)

3.2.7 පැවරුම් කළ වත්කම් වල ශුද්ධ මුදල් ප්‍රවාහවල වටිනාකම් හා කාලනියමයන්ගේ විචල්‍යතාවය සමඟ පැවරුමට පෙර සහ පසුව අස්තිත්ත්වයේ නිරාවරණය සංසන්දනය කරමින් අවදානම් සහ ප්‍රතිලාභ පැවරුම් අගය කළ යුතුය (3.2.6 ඡේදය බලන්න). පැවරුමේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස මූල්‍ය වත්කමකින් ලැබෙන අනාගත ශුද්ධ මුදල් ප්‍රවාහවල වර්තමාන අගයට එහි නිරාවරණය වන විචල්‍යතාවය සැලකිය යුතු අන්දමින් වෙනස් නොවන්නේ නම්, අස්තිත්ත්වය මූල්‍ය වත්කමක අයිතියේ සියළුම අවදානම් සහ ප්‍රතිලාභ සෑහෙන දුරට රඳවා තබා ගනී (උදා: මෙයට හේතුව වන්නේ අස්තිත්ත්වය විසින් මූල්‍ය වත්කම විකුණා ඇත්තේ එය ස්ථාවර මිලකට හෝ විකුණුම් මිලට ණය දෙන්නාගේ ප්‍රතිලාභය එකතු කර ආපසු මිලදී ගැනීම් කොන්දේසියට යටත්ව නිසාය). මූල්‍ය වත්කමක් ආශ්‍රිතව ශුද්ධ මුදල් ප්‍රවාහවල වර්තමාන මුළු විචල්‍යතාවයට සාපේක්ෂව එහි අනාවරණය, එවැනි විචල්‍යතාවයකට තවදුරටත් සැලකිය යුතු තරම් නොවන්නේ නම්, අස්තිත්ත්වය මූල්‍ය වත්කමේ අයිතිය සඳහා වන සියළුම අවදානම් සහ ප්‍රතිලාභ සෑහෙන දුරට පැවරුම් කළා වනු ඇත (උදා අස්තිත්ත්වය ප්‍රතිමිලදී ගන්නා අවස්ථාවේදී ඇති සාධාරණ අගයට ආපසු මිලදී ගැනීමට වන විකල්පයකට පමණක් යටත්ව මූල්‍ය වත්කම විකුණා ඇති විටෙක හෝ ණය උපසහභාගීත්ව වැනි මූල්‍ය වත්කම් එකඟ වීමකදී සම්පූර්ණ සමානුපාතික මුදල් ප්‍රවාහවල කොටසක් පැවරීමේ හේතුව නිසා එය 3.2.5 ඡේදයේ කොන්දේසි සපුරාලයි).

3.2.8 අස්තිත්ත්වයක අයිතියේ සියළුම අවදානම් සහ ප්‍රතිලාභ සෑහෙන දුරට රඳවා ගෙන තිබේද හෝ පැවරුම් කලාද යන්න සහ යම් ගණනය කිරීමක් සිදු කිරීම නිතරම අවශ්‍ය නොවන බව බොහෝදුරට පැහැදිලිව පෙනෙන දෙයකි. වෙනත් අවස්ථාවලදී පැවරුමට පෙර සහ පසු අස්තිත්ත්වයක අනාගත ශුද්ධ මුදල් ප්‍රවාහවල වර්තමාන අගයේ විචල්‍යතාවයට අස්තිත්ත්වයේ නිරාවරණය ගණනය කර සංසන්දනය කිරීම අවශ්‍යවනු ඇත. ගණනය කිරීම සහ සංසන්දනය කිරීම කළ යුත්තේ උචිත ප්‍රවර්තන වෙළඳපළ පොලී අනුපාතිකයක් වට්ටම් අනුපාතිකය ලෙස භාවිත කරමින්. බොහෝ දුරට සිදුවිය හැකි ප්‍රතිඵලයට වඩා බර තැබීමක් කර ශුද්ධ මුදල් ප්‍රවාහයේ සාධාරණ ලෙස සිදුවිය හැකි සියළුම විචල්‍යතා සලකා බැලේ.

3.2.9 පැවරු වත්කම්වල පාලනය අස්තිත්ත්වය රඳවා ගෙන තිබේද යන්න (3.2.6 (ඇ) ඡේදය බලන්න) රඳා පවතින්නේ පැවරුම් ලාභියාහට වත්කම විකිණීමට ඇති හැකියාව මතය. පැවරුම්ලාභියාට සම්බන්ධතාවයක් නොමැති තුන්වන පාර්ශවයකට වත්කම මුළුමනින්ම විකිණීම ප්‍රායෝගික හැකියාවක් තිබේ නම් සහ පැවරුම සම්බන්ධයෙන් අමතර සීමාවන් පැනවීමේ අවශ්‍යතාවයකින් තොරව එම හැකියාව ඒකපාර්ශවිකව ක්‍රියාත්මක කළ හැකි නම් එවිට අස්තිත්ත්වය වත්කමේ පාලනය රඳවා ගෙන නැත. අන් සෑම අවස්ථාවලදීම අස්තිත්ත්වය වත්කමේ පාලනය රඳවා ගෙන ඇත.

ප්‍රතිහඳුනා ගැනීම සඳහා සුදුසුකම් ලබන පැවරුම්

3.2.10 අස්තිත්ත්වයක් මුළුමනින්ම හඳුනා ගැනීම අත්හැරීම සඳහා සුදුසුකම් ලබන මූල්‍ය වත්කමක් පවරන්නේ නම් සහ මූල්‍ය වත්කම ගාස්තුවක් මත සේවාකරණය සඳහා අයිතිය රඳවා තබා ගන්නා විට එය එම සේවා ගිවිසුමේ එක්කෝ සේවාකරණ වත්කමක් හෝ වගකීමක් ලෙස හඳුනාගත යුතුය. ලැබීමට නියමිත ගාස්තුව සේවාකරණය ඉටු කිරීම සඳහා ප්‍රමාණවත් ලෙස අස්තිත්ත්වය භානිපූර්ණය කිරීමට අපේක්ෂා නොකරන්නේ නම් සේවාකරණ බැඳීමක් සඳහා එහි සාධාරණ වටිනාකමට සේවාකරණ වගකීමක් හඳුනාගත යුතුය. ලැබීමට නියමිත ගාස්තුව සේවාකරණය ඉටු කිරීම සඳහා ප්‍රමාණවත් ප්‍රමාණයකට වඩා අස්තිත්ත්වය ප්‍රතිපූර්ණය කිරීමට අපේක්ෂා කරන්නේ නම් 3.2.13 ඡේදය ප්‍රකාරව විශාල මූල්‍ය වත්කමක ධාරණ අගය වෙන් කිරීම පදනම මත වටිනාකම නිර්ණය කරන සේවාකරණ හිමිකම සඳහා සේවාකරණ වත්කමක් අස්තිත්ත්වය හඳුනාගත යුතුය.

3.2.11 පැවරුමක ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් මූල්‍ය වත්කමක් මුළුමනින්ම ප්‍රතිහඳුනාගන්නේ නම් සහ එහෙත් පැවරුමේ ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් අස්තිත්ත්වය නව මූල්‍ය වත්කමක් ලබා ගැනීම හෝ නව මූල්‍ය වගකීමක් භාර ගැනීම හෝ වගකීමක් සේවාකරණය කිරීම ලබා ගන්නේ නම් අස්තිත්ත්වය එම නව මූල්‍ය වත්කම, මූල්‍ය වගකීම හෝ වගකීම සේවාකිරීම අස්තිත්ත්වය හඳුනාගත යුත්තේ ඒවායේ සාධාරණ වටිනාකමටය.

3.2.12 මූල්‍ය වත්කමක් මුළුමනින්ම ප්‍රතිහඳුනාගත් විට,

(අ) ධාරණ අගය (ප්‍රතිහඳුනාගත් දිනයට මණින ලද) හෝ

(ආ) ලැබුණු ප්‍රතිෂ්ඨාව (ලබාගත් යම් නව වත්කමින් යම් භාරගත් වගකීමක් අඩු කිරීම ඇතුළත්ව)

අතර වෙනස ලාභ හෝ අලාභවල හඳුනා ගත යුතුය.

3.2.13 පැවරුම් කරණ ලද වත්කම විශාල මූල්‍ය වත්කමක කොටසක් නම් (උදා ණය සාධන පත්‍රයක කොටසක්වන පොලී මුදල් ප්‍රවාහ අස්කිත්ත්වය පැවරුම්කරණ විටදී 16 (අ) ඡේදය බලන්න) සහ පැවරුම් කරන ලද කොටස මුළුමනින්ම ප්‍රතිහඳුනාගැනීමට සුදුසුකම්ලබන විට, පැවරුම් කළ දින එම කොටස්වල සාපේක්ෂ සාධාරණ වටිනාකම් පදනම් මත, විශාල මූල්‍ය වත්කමේ මීට පෙර ධාරණ වටිනාකම අඛණ්ඩව හඳුනා ගන්නා කොටස් සහ ප්‍රතිහඳුනාගත් කොටස අතර වෙන් කළ යුතුය. මෙම අරමුණු සඳහා රඳවාගත් සේවාකරණ වත්කම සැලකිය යුත්තේ අඛණ්ඩව හඳුනාගැනීමට වන කොටස ලෙසය.

(අ) ප්‍රතිහඳුනාගත් කොටසට වෙන් කළ ධාරණ වටිනාකම (ප්‍රතිහඳුනාගත් දිනට මනින ලද) සහ

(ආ) ප්‍රතිහඳුනාගත් කොටස සඳහා ලැබුණ ප්‍රතිෂ්ඨාව (යම් ලබාගත් නව වත්කමෙන් යම් භාරගත් වගකීමක් අඩුකළ ඇතුළුව)

අතර වෙනස ((අ) සහ (ආ) අතර) ලාභ හෝ අලාභ වල හඳුනාගත යුතුය.

3.2.14 අස්කිත්ත්වයක් විශාල මූල්‍ය වත්කමක මීට පෙර වූ ධාරණ අගය, අඛණ්ඩව හඳුනාගත යුතු කොටස සහ ප්‍රතිහඳුනාගත් කොටස අතර වෙන්කරන විට, හඳුනාගත් කොටස මැණීම අවශ්‍ය කෙරේ. අඛණ්ඩව හඳුනාගත යුතු කොටස් හා සමාන කොටස් විකිණීම සඳහා අස්කිත්ත්වය අතින් පළපුරුද්දක් තිබේ නම් හෝ එවැනි කොටස් සඳහා වෙනත් වෙළඳපොළ ගනුදෙනු තිබේ නම්, තථ්‍ය ගනුදෙනුවල වර්තමාන මිල ගණන් එහි සාධාරණ අගයේ හොඳම ඇස්තමේන්තුව ලබා දෙයි. අඛණ්ඩව හඳුනාගත යුතු කොටසේ සාධාරණ අගය තහවුරු කිරීම, මිල සඳහන් කිරීමේ හෝ වර්තමාන වෙළඳපොළ ගනුදෙනු නොමැති නම්, එවිට සාධාරණ අගය සඳහා හොඳම ඇස්තමේන්තු වන්නේ විශාල මූල්‍ය වත්කමක් සමස්ථයක් වශයෙන් ගත් කල සාධාරණ අගය සහ ප්‍රතිහඳුනාගත් කොටස සඳහා පැවරුම් ලාභියාගෙන් ලැබුණ ප්‍රතිෂ්ඨාව අතර වෙනසයි.

ප්‍රතිහඳුනා ගැනීම සඳහා සුදුසුකම් නොලබන පැවරුම්

3.2.15 පැවරු වත්කමක අයිතියේ අවදානම සහ ප්‍රතිලාභ සැහෙන දුරට අස්කිත්ත්වය රඳවා ගැනීමේ හේතුව නිසා පැවරුමක් ප්‍රතිහඳුනා ගැනීම සිදු නොවන්නේ නම්, එවිට අස්කිත්ත්වය පැවරු වත්කම මුළුමනින්ම අඛණ්ඩව හඳුනා ගත යුතු අතර ලැබුණ ප්‍රතිෂ්ඨාව සඳහා මූල්‍ය වගකීමක් හඳුනාගත යුතුය. පසුව එළඹෙන කාලපරිච්ඡේදවලදී පැවරු වත්කමක යම් ආදායමක් හෝ මූල්‍ය වගකීම මත දරු යම් වියදමක් අස්කිත්ත්වය හඳුනාගත යුතුය.

පැවරු වත්කම් තුළ අඛණ්ඩ සම්බන්ධතාවය

3.2.16 අස්කිත්ත්වයක් පැවරු වත්කමක අයිතියේ සියළු අවදානම් සහ ප්‍රතිලාභ පවරා නොමැති හෝ සැහෙන ලෙසට රඳවා ගෙන හෝ නොමැති විටක සහ වත්කම් පාලනය රඳවා ගෙන ඇති විටෙක පැවරු වත්කම හඳුනාගත යුත්තේ එහි අඛණ්ඩ සම්බන්ධතාවයේ ප්‍රමාණයටය. පැවරු වත්කමේ අස්කිත්ත්වයේ අඛණ්ඩ සම්බන්ධතාවයේ ප්‍රමාණය වන්නේ පැවරු වත්කමේ වටිනාකම වෙනස්වීමට එය නිරාවරණය වී ඇති ප්‍රමාණයයි. උදාහරණ වශයෙන්

(අ) අස්කිත්ත්වයේ අඛණ්ඩ සම්බන්ධතාවය පවරන වත්කමේ ඇපවීමේ ස්වභාවයන් ගන්නාවිට, අස්කිත්ත්වයේ අඛණ්ඩ සම්බන්ධතාවයේ ප්‍රමාණය වන්නේ (i) වත්කමේ වටිනාකම සහ (ii) අස්කිත්ත්වය ආපසු ගෙවීම අවශ්‍ය කරන ලැබුණ ප්‍රතිෂ්ඨාවේ උපරිම වටිනාකම ("ඇප වූ වටිනාකම") යන දෙකෙන් අඩු වටිනාකමය.

(ආ) අස්කිත්ත්වයේ අඛණ්ඩ සම්බන්ධතාවය පවරන වත්කමේ ලිඛිත හෝ මිලදී ගත් විකල්පයක (දෙකම හෝ) ස්වභාවය ගන්නා විටකදී, අස්කිත්ත්වයේ අඛණ්ඩ සම්බන්ධතාවයන් ප්‍රමාණය වන්නේ අස්කිත්ත්වය එම පැවරු වත්කම ප්‍රති මිලදී ගැනීමකදී විය හැකි වටිනාකමය. කෙසේ වෙතත් වත්කම සාධාරණ අගයට මනිනු ලබන ලිඛිත යෙදවුම් විකල්ප අවස්ථාවක අස්කිත්ත්වයේ අඛණ්ඩ සම්බන්ධතාවයේ ප්‍රමාණය පැවරු වත්කමේ සාධාරණ අගය සහ විකල්පය ක්‍රියාත්මක කිරීමේ මිල යන වටිනාකමවලින් අඩු වටිනාකමට සීමා වේ (අ 3.2.13 ඡේදය බලන්න).

(ඇ) අස්කිත්ත්වයේ අඛණ්ඩ සම්බන්ධතාවය පවරන වත්කමේ මුදල් මගින් නිරවුල් කිරීමේ විකල්පයක හෝ ඒ හා සමාන ප්‍රතිපාදනයක ස්වභාවය ගන්නාවිට අස්කිත්ත්වයේ අඛණ්ඩ සම්බන්ධතාවයේ ප්‍රමාණය මනිනුයේ ඉහත (ආ) හි නියමකර ඇති මුදල් නොවන නිරවුල් කිරීමේ විකල්පයක් හා සමාන ක්‍රමයකටය.

3.2.17 අස්කිත්ත්වයක් වත්කමක එහි අඛණ්ඩ සම්බන්ධතාවයේ ප්‍රමාණයට වත්කම අඛණ්ඩව හඳුනා ගන්නා විට ආශ්‍රිත වගකීමද හඳුනා ගනී. මෙම ප්‍රමිතයේ වෙනත් මැනීමේ අවශ්‍යතාවයන් නොසලකා හැර, පැවරු වත්කම සහ ආශ්‍රිත වගකීම මැනිය යුත්තේ අස්කිත්ත්වයේ රඳවාගත් අයිතීන් සහ වගකීම් පිළිබිඹුවන පදනමක් මතය. ආශ්‍රිත වගකීම මනිනුයේ පැවරු වත්කමේ ශුද්ධ ධාරණ වටිනාකම සහ ආශ්‍රිත වගකීම පහත වන පරිදිය.

(අ) පැවරු වත්කම මනිනුයේ ක්‍රම ක්ෂය පිරිවැයට නම්, අස්කිත්ත්වය රඳවා ගත් අයිතීන් සහ බැඳීම්වල ක්‍රම ක්ෂය, හෝ

(ආ) පැවරු වත්කම මනිනුයේ සාධාරණ අගයට නම් ස්වාධීන පදනම මත මනින විට අස්කිත්ත්වය මගින් රඳවා ගත් අයිතිය සහ බැඳීම්වල සාධාරණ අගයට සමාන වන ආකාරය තිබෙන සේ ආශ්‍රිත වගකීම් මැනීම සිදුකෙරේ.

3.2.18 පවරන ලද වත්කමකින් පැන නගින ආදායමක් එහි අඛණ්ඩ සම්බන්ධතාවයේ ප්‍රමාණයට අස්තීත්ත්වය හඳුනා ගැනීම අඛණ්ඩව කළ යුතු අතර, ආශ්‍රිත වගකීම පිළිබඳව දරු යම් වියදමක් හඳුනා ගත යුතුය.

3.2.19 පසුව මැනීමේ අරමුණු සඳහා පැවරු වත්කමේ සාධාරණ අගයේ සහ ආශ්‍රිත වගකීමේ හඳුනාගත් වෙනස්වීම් එකිනෙක සමග සංගත වන පරිදි 5.7.1 ඡේදය ප්‍රකාරව ගිණුම්ගත කළ යුතු අතර හිලවී නොකළ යුතුය.

3.2.20 අස්තීත්ත්වයේ අඛණ්ඩ සම්බන්ධතාවය මූල්‍ය වත්කමේ කොටසකට පමණක් නම් (උදා: පැවරු වත්කම්වල කොටසක් ප්‍රතිමිලදී ගැනීම සඳහා අස්තීත්ත්වය විකල්පයක් රඳවා ගෙන ඇති විටෙකදී හෝ සැහෙන ප්‍රමාණයකට අයිතියේ සියළු අවදානම් සහ ප්‍රතිලාභ රඳවා ගැනීමේ ප්‍රතිඵලයක් නොවන අවශේෂ අයිතිය රඳවා ගැනීම සහ අස්තීත්ත්වයේ පාලනය රඳවා ගැනීම) අස්තීත්ත්වය අඛණ්ඩව සම්බන්ධතාවය හඳුනා ගැනීම අඛණ්ඩව කරන කොටස සහ පැවරුම් දින තවදුරටත් සාපේක්ෂ සාධාරණ වටිනාකම මත හඳුනා නොගන්නා කොටස අතර, මීට පෙර වූ මූල්‍ය වත්කම්වල ධාරණ අගය බෙදා වෙන් කළ යුතුය. මෙම අරමුණ සඳහා 3.2.14 ඡේදයේ අවශ්‍යතාවයන් ව්‍යවහාර වේ.

(අ) තවදුරටත් හඳුනා නොගන්නා කොටසට වෙන් කළ ධාරණ වටිනාකම (ප්‍රතිහඳුනාගත් දින මනින ලද) සහ

(ආ) තවදුරටත් හඳුනා නොගන්නා කොටස සඳහා ලැබුණ ප්‍රතිෂ්ඨාව අතර වෙනස

ලාභ හෝ අලාභවල හඳුනා ගත යුතුය.

3.2.21 පැවරු වත්කම ක්‍රමක්ෂය පිරිවැයට මනිනු ලබන්නේ නම්, මූල්‍ය වගකීම ලාභ හෝ අලාභ මගින් සාධාරණ අගයට ලෙස නම් කිරීමට මෙම ප්‍රමිතියේ ඇති විකල්පය ආශ්‍රිත වගකීමකට ව්‍යවහාර නොවේ.

සියළුම පැවරුම්

3.2.22 පැවරු වත්කමක් අඛණ්ඩව හඳුනා ගන්නේ නම් වත්කම සහ ආශ්‍රිත වගකීම එකිනෙකට හිලවී නොකළ යුතුය. ඒ හා සමානවම අස්තීත්ත්වයක් පැවරු වත්කමකින් පැන නගින යම් ආදායමක් ආශ්‍රිත වගකීමක් වෙනුවෙන් දරණ ලබන වියදමක් සමග එකිනෙක හිලවී නොකළ යුතුය (LKAS 32 හි 42 වන ඡේදය බලන්න).

3.2.23 පවරන්නා, පැවරුම් ලාභියා හට මුදල් නොවන අතිරේක ඇප (ණය හෝ ස්කන්ධ සාධන පත්‍ර වැනි) ලබා දී ඇති නම් පවරන්නා සහ පැවරුම් ලාභියා අතිරේක ඇප සඳහා ගිණුම් තැබිය යුතු ආකාරය පදනම් වන්නේ පැවරුම් ලාභියාහට අතිරේක ඇප විකිණීමට හෝ යළි ඔබපනය කිරීමට අයිතිය තිබේද සහ පවරන්නා සහ පැහැර හරින ලද්දේද යන කරුණු මත රඳා පවතී. පවරන්නා සහ පැවරුම්ලාභියා අතිරේක ඇප සඳහා පහත දැක්වෙන පරිදි ගිණුම් තැබිය යුතුය:

(අ) ගිවිසුමක් හෝ භාවිතය අනුව පැවරුම් ලාභියාහට අතිරේක ඇප විකිණීමට හෝ ඔබපනය කිරීමේ අයිතිය ඇත්නම් එවිට පවරන්නා එහි මූල්‍ය තත්ත්වය දැක්වෙන ප්‍රකාශයේ (උදා: ණයට දුන් වත්කම්, ඔබපනය කරන ලද ස්කන්ධ සාධන පත්‍ර හෝ ප්‍රති මිලදී ගැනීම් ලැබිය යුතු දෑ ලෙස) එම වත්කම් අනෙක් වත්කම් වලින් වෙන්කොට යළි වර්ගීකරණය කොට පෙන්විය යුතුය.

(ආ) පැවරුම් ලාභියාට ඔබපනය කරන ලද අතිරේක ඇප විකුණන්නේ නම්, එය විකිණීමෙන් ලද මුදල සහ අතිරේක ඇපය ආපසු භාරදීම සඳහා ඇති එහි බැඳීමේ වගකීම සාධාරණ අගයට මැණිය යුතුය.

(ඇ) පවරන්නා ගිවිසුම යටතේ වන කොන්දේසි පැහැර හැරීමකදී සහ අතිරේක ඇපය නිදහස් කිරීමට තවදුරටත් හිමිකම් පෑමේ අයිතියක් නොමැති විටකදී, අතිරේක ඇපය ප්‍රතිහඳුනාගත යුතු අතර සහ පැවරුම්ලාභියා අතිරේක ඇපය මුලින් මනින ලද සාධාරණ අගයට එහි වත්කමක් ලෙස හඳුනා ගැනීම හෝ අතිරේක ඇපය දැනටමත් විකුණා ඇත්නම්, අතිරේක ඇපය ආපසු භාරදීමට ඇති බැඳීම ප්‍රතිහඳුනා ගතයුතුය.

(ඈ) ඉහත (ඇ) හි ප්‍රතිපාදනය කර ඇති පරිදි හැර පවරන්නා විසින් අතිරේක ඇපය එහි වත්කමක් වශයෙන් ඉදිරියට ගෙන යා යුතු අතර සහ පැවරුම් ලාභියා විසින් අතිරේක ඇපය වත්කමක් ලෙස හඳුනා නොගත යුතුය.

3.3 මූල්‍ය වගකීමක් ප්‍රතිහඳුනා ගැනීම

3.3.1 මූල්‍ය වගකීමක් (හෝ මූල්‍ය වගකීමක කොටසක්) එහි පැවැත්ම අහෝසිවන තත්ත්වයට පත්වන අවස්ථාවේදී පමණක් එම මූල්‍ය වගකීම අස්තීත්ත්වයක් මූල්‍ය තත්ත්වය දැක්වෙන ප්‍රකාශනයෙන් ඉවත්කළ යුතුය. එනම්, ගිවිසුමේ පැහැදිලිව සඳහන් කර ඇති බැඳීම ක්‍රියාත්මක කිරීමෙන් හෝ අවලංගු කිරීමෙන් හෝ කල් ඉකුත්වීම සිදුවන විටකදී,

3.3.2 සැහෙන දුරට වෙනස් කොන්දේසි සහිත ණය සාධන පත්‍රයක් දැනට සිමිත ණය ගන්නෙක් සහ ණයට දෙන්නෙක් අතර හුවමාරුවකදී මුල් මූල්‍ය වගකීම් පැවැත්ම අහෝසිවන අතර, නව මූල්‍ය වගකීමක් හඳුනා ගැනීම ලෙස

ගිණුම්ගත කළ යුතුය. එමෙන්ම, පවතින මූල්‍ය වත්කමේ හෝ එහි කොටසක කොන්දේසි සෑහෙන දුරට වෙනස් කිරීමේදී (ණය ගැතියාගේ මූල්‍ය දුෂ්කරතාවලට ආරෝපිත වූ හෝ නොවූ) මුල් මූල්‍ය වගකීමේ පැවැත්ම අහෝසිවන බව සහ නව මූල්‍ය වගකීමක් ලෙස හඳුනාගෙන ගිණුම්ගත කළ යුතුය.

3.3.3 පැවැත්ම අහෝසි වූ හෝ වෙනත් පාර්ශවයකට පැවරූ මූල්‍ය වගකීමක (මූල්‍ය වගකීමක හෝ කොටසක) සහ යම් මුදල්මය නොවන පැවරූ වත්කම් හෝ භාරගත් වගකීම් අතර ධාරණ අගයේ වෙනස ලාභයෙහි හෝ අලාභයෙහි හඳුනාගත යුතුය.

3.3.4 අස්තීත්ත්වයක් මූල්‍ය වගකීමක කොටසක් ප්‍රතිමිලදී ගන්නේ නම් ප්‍රතිමිලදී ගත් දින, එම කොටස්වල සාපේක්ෂ සාධාරණ වටිනාකම පදනම මත, මූල්‍ය වගකීමේ මීට පෙර වූ ධාරණ අගය, හඳුනාගැනීම අඛණ්ඩව පවත්වා ගෙන යන සහ හඳුනා ගැනීම අත්හළ කොටස අතර බෙදා වෙන් කළ යුතුය.

(අ) ප්‍රතිහඳුනාගත් කොටසට බෙදා වෙන් කළ ධාරණ වටිනාකම සහ

(ආ) ප්‍රතිහඳුනාගත් කොටස සඳහා පැවරුම් යම් මුදල් නොවන වත්කම් හෝ භාරගත් වගකීම් ඇතුළත් ගෙවූ ප්‍රතිශ්ඨාව අතර වෙනස

ලාභයේ හෝ අලාභවල හඳුනාගත යුතුය.

4 වන පරිච්ඡේදය - වර්ගීකරණය

4.1 මූල්‍ය වත්කම් වර්ගීකරණය

4.1.1 4.1.5 ඡේදය ව්‍යවහාර වන්නේ නම් හැර පහත සඳහන් පදනම් දෙක මත වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායම් මගින් සාධාරණ අගයට හෝ ලාභ හෝ අලාභ මගින් සාධාරණ අගයට, එම ක්ෂය පිරිවැයට පසුව මනිනු ලැබූ ලෙස මූල්‍ය වත්කම් අස්තීත්ත්වයේ වර්ගීකරණය කළ යුතුය.

(අ) මූල්‍ය වත්කම් කළමනාකරණය සඳහා අස්තීත්ත්වයේ ව්‍යාපාරික ආකෘතිය සහ

(ආ) මූල්‍ය වත්කමේ ගිවිසුම්ගත මුදල් ප්‍රවාහවල ගතිලක්ෂණ.

4.1.2 පහත සඳහන් කොන්දේසි දෙකම සපුරාලන්නේ නම් මූල්‍ය වත්කම් ක්‍රම ක්ෂය කළ පිරිවැයට මැනිය යුතුය:

(අ) ව්‍යාපාර ආකෘතියක් ඇතුළත ගිවිසුම්ගත මුදල් ප්‍රවාහ එකතු කර ගැනීමට හැකියාව අරමුණ වන මූල්‍ය වත්කමක් රඳවා තබා ගැනීම සහ

(ආ) හිඟව තිබෙන මුල් මුදල මත තනිකරම මුල් මුදල සහ පොලිය වශයෙන් ගෙවීම් මූල්‍ය වත්කමේ ගිවිසුම්ගත කොන්දේසිවලින් නියම කළ දින වල මුදල් ප්‍රවාහ ඇති කරයි.

මෙම කොන්දේසි කෙසේ ව්‍යවහාර කළ යුතුද යන්න සඳහා වන උපදේශනය ආ 4.1.1 - ආ 4.1.26 ඡේද ලබාදේ.

4.1.2අ පහත සඳහන් කොන්දේසි දෙකම සපුරාලන්නේ නම් මූල්‍ය වත්කමක් වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායම් මගින් සාධාරණ අගයට මැනිය යුතුය.

(අ) ගිවිසුම්ගත මුදල් ප්‍රවාහ එකතු කර ගැනීම සහ මූල්‍ය වත්කම් විකිණීම යන කරුණු දෙක මගින් අරමුණ කරගන්නා ව්‍යාපාරික ආකෘතියක් තුළ මූල්‍ය වත්කම් රඳවා ගෙන තිබීම සහ

(ආ) හිඟව තිබෙන මුල් මුදල මත තනිකරම මුල් මුදල සහ පොලිය වශයෙන් ගෙවීම් මූල්‍ය වත්කමේ ගිවිසුම්ගත කොන්දේසිවලින් නියම කළ දිනවල මුදල් ප්‍රවාහ ඇති කරයි.

මෙම කොන්දේසි කෙසේ ව්‍යවහාර කළ යුතුද යන්න සඳහා වන උපදේශන ආ 4.1.1 - ආ 4.1.26 ඡේද ලබාදේ.

4.1.3 4.1.2 (ආ) සහ 4.1.2 අ (ආ) ඡේද ව්‍යවහාර කිරීමේ අරමුණු සඳහා;

(අ) මූලික හඳුනාගැනීමේදී මූල්‍ය වත්කමේ සාධාරණ වටිනාකම වනුයේ මුල් මුදලයි.

(ආ) නියමිත කාලපරිච්ඡේදයක් තුළ, මුල් මුදලේ හිඟව ඇති වටිනාකම සමඟ ආශ්‍රිත ණය අවදානම සඳහා සහ අනෙක් මූලික ණයදීමේ අවදානම් සහ පිරිවැය, ලාභ ආන්තිකය සඳහා මෙන්ම, මුදලේ කාලවටිනාකම සඳහා ප්‍රතිශ්ඨාවෙන් පොළිය සමන්විත වෙයි. මුදලේ කාල වටිනාකමේ තේරුම ඇතුළුව පොලියෙහි තේරුමට අවශ්‍ය අමතර උපදේශන ආ 4.1.7 අ සහ අ 4.1.9 අ - ආ 4.1.9 ඉ ඡේද ලබා දෙයි.

4.1.4 මූල්‍ය වත්කමක් 4.1.2 ඡේදය ප්‍රකාරව ක්‍රමක්ෂය පිරිවැයට හෝ 4.1.2 අ ඡේදය ප්‍රකාරව වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායම් මගින් සාධාරණ අගයට මනිනුයේ නම් හැර, මූල්‍ය වත්කමක් මැනිය යුත්තේ ලාභ හෝ අලාභ මගින් සාධාරණ අගයටය. කෙසේ වෙතත් එසේ නොමැතිව ස්කන්ධ සාධන පත්‍රවල යම් විශේෂ අයෝජන ලාභ හෝ අලාභ මගින් සාධාරණ වටිනාකම මැන, පසුව සිදුවන සාධාරණ වටිනාකමේ වෙනස්වීම්, වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායමේ ඉදිරිපත් කිරීමට අවලංගු කළ නොහැකි තෝරා ගැනීමක් එම ආයෝජනය සඳහා මූලික හඳුනා ගැනීමේදී අස්තීත්ත්වයකට සිදුකළ හැකිය (5.7.5 - 5.7.6 ඡේද බලන්න).

මූල්‍ය වත්කමක් ලාභ හෝ අලාභ හරහා සාධාරණ වටිනාකම ලෙස නම් කිරීමට වන විකල්පය

4.1.5 4.1.1 - 4.1.4 ඡේදවල කෙසේ සඳහන් කර තිබුනද, අස්තියක් මූලික හඳුනා ගැනීමේදී ලාභ හෝ අලාභ මගින් සාධාරණ අගයට මනින සේ අවලංගු කළ නොහැකි මූල්‍ය වත්කමක් ලෙස නම් කළ හැකිය, එසේ කරන්නේ නම් ඒවා වෙනත් පදනම් (ආ 4.1.29 - ආ 4.1.32 ඡේද බලන්න) මත වත්කම් හෝ වගකීම් මැනීමේදී හෝ ප්‍රතිලාභ හෝ අලාභ හඳුනා ගැනීමේදී වෙනත් අන්දමකින් පැන නැගිය හැකි මැනීමේ හෝ හඳුනා ගැනීමේ අසංගතතා ('ගිණුම්කරණ අයෝග්‍ය ගැලපීම' ලෙස සමහර විට හඳුන්වනු ලබන) ඉවත් කිරීම හෝ සෑහෙන දුරට අඩුකර ගත හැකිය.

4.2 මූල්‍ය වගකීම් වර්ගීකරණය කිරීම

4.2.1 පහත සඳහන් දෑ හැර සියළුම මූල්‍ය වගකීම් ක්‍රමාංකය පිරිවැයට පසුව මනින ලද දෑ ලෙස අස්තියක්වියක් වර්ගීකරණය කළ යුතුය.

- (අ) මූල්‍ය වගකීම් ලාභ හෝ අලාභ මගින් සාධාරණ අගයට එවැනි වගකීම් ව්‍යුත්පන්න වන වගකීම් ඇතුළුව, පසුව සාධාරණ අගයට මැනිය යුතුය.
- (ආ) මූල්‍ය වත්කමක් පැවරීම ප්‍රතිහඳුනා ගැනීම සඳහා සුදුසුකමක් නොවන විට හෝ අඛණ්ඩ සම්බන්ධතාවයේ ප්‍රවේශය ව්‍යවහාර කරන විට පැන නගින මූල්‍ය වගකීම් මෙවැනි මූල්‍ය වගකීම් මැනීම සඳහා 3.2.15 සහ 3.2.17 ඡේද ව්‍යවහාර වේ.
- (ඇ) මූල්‍ය ඇප ගිවිසුම් මූලික හඳුනා ගැනීමෙන් පසු එවැනි ගිවිසුම් නිකුත් කරන්නෙක් (4.2.1 (අ) හෝ (ආ) ව්‍යවහාර නොවන්නේ නම් හැර) පහත දෑ වලින් වැඩි වටිනාකමකට පසුව මැනිය යුතුය.
  - (i) 5.5 කොටස ප්‍රකාර නිර්ණය කළ පාඩු ප්‍රතිභාගයේ (දීමනා වේ) වටිනාකම සහ
  - (ii) උචිත වන විට, මූලික හඳුනාගත් වටිනාකමෙන් (5.1.1 ඡේදය බලන්න) අඩුකළ, SLFRS 15 හි මූලධර්ම ප්‍රකාරව හඳුනාගත් ආදායමේ සම්මුඛිචිත වටිනාකම.
- (ඈ) වෙළඳපොල පොලී අනුපාතිකයට වඩා අඩු පොලී අනුපාතිකයට ණයක් ලබාදීමට වන බැඳීම. එවැනි බැඳීමකට එළඹෙන නිකුත් කරන්නෙක් එම බැඳීම පසුව මැනිය යුත්තේ (4.2.1 (අ) ඡේදය ව්‍යවහාර වන්නේ නම් හැර) පහත දෑ වලින් වැඩි වටිනාකමටය
  - (i) 5.5 කොටස ප්‍රකාර නිර්ණය කළ පාඩු ප්‍රතිභාගයේ (දීමනාවේ) වටිනාකම සහ
  - (ii) උචිත වන විට, මූලික හඳුනාගත් වටිනාකමෙන් (5.1.1 ඡේදය බලන්න) අඩු කළ SLFRS 15 හි මූලධර්ම ප්‍රකාරව හඳුනාගත් ආදායමේ සම්මුඛිචිත වටිනාකම.
- (ඉ) SLFRS 3 ව්‍යවහාරවන ව්‍යාපාර සංයෝජනයක අත්පත්කර ගන්නා විසින් හඳුනාගනු ලැබූ අසම්භාව්‍ය ප්‍රතිශ්ඨාව. එවැනි අසම්භාව්‍ය ප්‍රතිශ්ඨාවන් පසුව මැනිය යුත්තේ වෙනස්වීම් ලාභ හෝ අලාභ තුළ හඳුනාගෙන සාධාරණ වටිනාකමටය.

ලාභ හෝ අලාභ මගින් මූල්‍ය වගකීමක් සාධාරණ අගයට නම් කිරීමට වන විකල්පය.

4.2.2 4.3.5 ඡේදයෙන් අවසර දේ නම් හෝ එසේ කිරීමෙන් පහත සඳහන් දෑ වලින් එකක හෝ දැක්වෙන හේතුවක් නිසා වඩාත් අදාළ තොරතුරු ප්‍රතිඵලයක් වන්නේ නම් අස්තියක්වියක් මුල් හඳුනා ගැනීමේදී ලාභ හෝ අලාභ මගින් සාධාරණ අගයට ලෙස මූල්‍ය වගකීමක් ආපසු වෙනස් කළ නොහැකි පරිදි නම් කළ හැකිය:

- (අ) එය වෙනත් පදනම් (ආ 4.1.29 - ආ 4.1.32 ඡේද බලන්න) මත වත්කම් හෝ වගකීම් මැනීමේදී හෝ ප්‍රතිලාභ හෝ අලාභ හඳුනා ගැනීමේදී වෙනත් අන්දමකින් පැන නැගිය හැකි මැනීමේ හෝ හඳුනා ගැනීමේ අසංගතතා ('ගිණුම්කරණ අයෝග්‍ය ගැලපීම' ලෙස සමහරවිට හඳුන්වන ලබන) ඉවත් කිරීම හෝ සෑහෙන දුරට අඩු කර ගත හැකි වීම; හෝ
- (ආ) මූල්‍ය වගකීම් හෝ මූල්‍ය වත්කම් සමූහයක සහ මූල්‍ය වගකීම් කළමනාකරණය කර ඒවායේ කාර්යසාධනය ලේඛනගත අවදානම් කළමනාකරණ හෝ ආයෝජන උපාය මාර්ගයකින් සාධාරණ අගය පදනම මත අගය කර සහ සමූහය පිළිබඳව තොරතුරු එම පදනම මත අභ්‍යන්තරව අස්තියක්වියේ ප්‍රමුඛ කළමනාකරණ පිරිස් වෙත ලබාදීම (LKAS 24 සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව හෙළිදරව් කිරීමෙහි නිර්වචනය කර ඇති පරිදි), උදාහරණ වශයෙන්, අස්තියක්වියේ අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලය සහ ප්‍රධාන විධායක නිලධාරී (අ 4.1.33 - අ 4.1.36 ඡේද බලන්න).

4.3 නීතින ව්‍යුත්පන්න

4.3.1 නීතින ව්‍යුත්පන්නනයක් යනු දෙමුහුණ ගිවිසුමක සංරචකයකි. එසේම එයට ව්‍යුත්පන්නන නොවන සත්කාරක ගිවිසුමක් ඇතුළත් වේ. බලපෑම සමඟ සංයුක්ත සාධන පත්‍රයේ සමහර මුදල් ප්‍රවාහ ඒ හා සමාන ලෙස ස්වාධීන ව්‍යුත්පන්නනයකට වෙනස් වේ. නිශ්චය කරන ලද පොලී අනුපාතිකයට මූල්‍ය සාධනපත්‍ර මිල වෙළඳ භාණ්ඩ මිල, විදේශ විනිමය අනුපාතික, මිල හෝ අනුපාතිකවල මිල දර්ශක, ණය තක්සේරුව හෝ ණය දර්ශක හෝ වෙනත් විචල්‍ය, මූල්‍ය නොවන විචල්‍ය සිද්ධියකදී නම් එම විචල්‍ය, ගිවිසුමට පාර්ශවකරුට නිශ්චිත නොවන්නේ යන කරුණට

යටත්ව ඒ අනුව අත් අයුරකින් ගිවිසුමේ අවශ්‍යතාව අනුව වෙනස් කළ යුතු, සමහර හෝ සියළුම මුදල් ප්‍රවාහවලට නීතින ව්‍යුත්පන්නනයක් හේතු විය හැක. මූල්‍ය සාධන පත්‍රයකට අනුයුක්තකර ඇති ව්‍යුත්පන්නනයක්, එහෙත් එම සාධන පත්‍රයෙන් ස්වාධීනව ගිවිසුම්ගතව පැවරිය හැකි හෝ වෙනස් ප්‍රතිපාර්ශවයක් ඇති සාධන පත්‍රයක් නීතින ව්‍යුත්පන්නනයක් නොවන අතර, එය වෙනම වූ මූල්‍ය සාධන පත්‍රයකි.

සත්කාරක මූල්‍ය වත්කම් සහිත දෙමුහුණ ගිවිසුම්

4.3.2 දෙමුහුණ ගිවිසුමකට සත්කාරකයක් ඇතුළත් වන්නේ නම් මෙම ප්‍රමිතයේ විෂය පථය තුළ එය වත්කමකි, අස්තීත්ත්වයක් 4.1.1 - 4.1.5 ඡේද වල අවශ්‍යතාවයන් සමස්ථ දෙමුහුණ ගිවිසුමකට ව්‍යවහාර කළ යුතුය.

වෙනත් දෙමුහුණ ගිවිසුම්

4.3.3 මෙම ප්‍රමිතියේ විෂය පථය තුළ වත්කමක් නොවන සත්කාරකයක් දෙමුහුණ ගිවිසුමක ඇතුළත්වන්නේ නම්, නීතින ව්‍යුත්පන්නනය සත්කාරකයෙන් වෙන් කළ යුතු අතර සහ මෙම ප්‍රමිතියට හෝ ව්‍යුත්පන්නනයක් ලෙස ගිණුම්ගත කළ යුත්තේ පහත සඳහන් දෑ පමණක් සපුරාලන්නේ නම් පමණි.

- (අ) නීතින ව්‍යුත්පන්නනයක ආර්ථික ගති ලක්ෂණ සහ අවදානම් සත්කාරක ගිවිසුමේ ආර්ථික ගති ලක්ෂණ සහ අවදානම් වලට බොහෝ දුරට සම්බන්ධිත නොවීම (ආ 4.3.5 සහ ආ 4.3.8 ඡේද බලන්න);
- (ආ) නීතින ව්‍යුත්පන්නනයක් මෙන් සමාන කොන්දේසි සහිත ව්‍යුත්පන්නනයක නිර්වචනය සමඟ ගැළපෙන වෙනම වූ සාධන පත්‍රයක්; සහ
- (ඇ) ලාභ හෝ අලාභ වල හඳුනාගත් සාධාරණ අගයේ වෙනස්වීම් සමඟ සාධාරණ අගයට මනිනු නොලබන දෙමුහුණ ගිවිසුම (එනම් ලාභ හෝ අලාභ මගින් සාධාරණ අගයට වන මූල්‍ය වගකීමක නීතින කර ඇති වෙන් නොකළ ව්‍යුත්පන්නනයක්).

4.3.4 නීතින ව්‍යුත්පන්නනයක් වෙන් කළ හොත්, සත්කාරක ගිවිසුම උචිත ප්‍රමිත ප්‍රකාරව ගිණුම්ගත කළ යුතුය. නීතින ව්‍යුත්පන්නනයක් මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනයේ වෙන්ව ඉදිරිපත් කළ යුතුද යන්න පිළිබඳව මෙම ප්‍රමිතය සාකච්ඡා නොකරයි.

4.3.5 4.3.3 සහ 4.3.4 ඡේදවල සඳහන් කර තිබුණේ වුවද, ගිවිසුමක නීතින ව්‍යුත්පන්නන එකක් හෝ ඊට වැඩි ගණනක් අඩංගුවන විට සහ මෙම ප්‍රමිතියේ විෂය පථය තුළ සත්කාරකය වත්කමක් නොවන විට, පහත සඳහන් අවස්ථාවන්හිදී හැර සමස්ථ දෙමුහුණ ගිවිසුම ලාභ හා අලාභ මගින් සාධාරණ අගයට ලෙස අස්තීත්ත්වයකට නම් කළ හැකිය;

- (අ) ගිවිසුම මගින් වෙනත් අන්දමකින් අවශ්‍ය කරන පරිදි නීතින ව්‍යුත්පන්නන(න්)ය සැලකිය යුතු අන්දමින් මුදල් ප්‍රවාහ වෙනස් නොකිරීම; හෝ
- (ආ) ණය මුදලක් ආසන්න වශයෙන් එහි ක්‍රම ක්ෂය පිරිවැයට කලින් ගෙවීමට ණය මුදල දරන්නාට අවසර දෙන ණය මුදලක නීතින කර ඇති පෙර ගෙවීම් විකල්පයක් වැනි, එක හා සමාන දෙමුහුණ සාධන පත්‍රයක් මුලින් සැලකිල්ලට ගැනීමේදී, නීතින ව්‍යුත්පන්නනය(න්) වෙන් කිරීම තහනම් බව, ඉතා ස්වල්ප හෝ කිසිදු විශ්ලේෂණයක් නොමැතිව එය පැහැදිලි වන විට.

4.3.6 මෙම ප්‍රමිතය මගින් අස්තීත්ත්වයකට නීතින ව්‍යුත්පන්නනයක් එහි සත්කාරක ව්‍යුත්පන්නනයෙන් වෙන් කිරීම අවශ්‍ය කෙරෙනම් සහ එහෙත් එක්කෝ අත්පත්කරගත් දින හෝ පසුව මූල්‍ය වාර්තාකරන කාලපරිච්ඡේදයක් අවසානයේදී නීතින ව්‍යුත්පන්නනය වෙනම මැනීම කළ නොහැකි නම්, අස්තීත්ත්වය සමස්ථ දෙමුහුණ ගිවිසුමට ලාභ හෝ අලාභ මගින් සාධාරණ අගයට ලෙස නම් කළ යුතුය.

4.3.7 නීතින ව්‍යුත්පන්නනයක සාධාරණ අගය එහි නියමයන් සහ කොන්දේසි පදනම මත විශ්වාසදායක ලෙස අස්තීත්ත්වයට මැනිය නොහැකිනම්, නීතින ව්‍යුත්පන්නනයේ සාධාරණ අගය වනුයේ දෙමුහුණ ගිවිසුමේ සාධාරණ අගය සහ සත්කාරකයේ සාධාරණ අගය අතර වෙනසයි. මෙම ක්‍රමය භාවිතකර නීතින ව්‍යුත්පන්නනයේ සාධාරණ අගය අස්තීත්ත්වයට මැනිය නොහැකිනම්, 4.3.6 ඡේදය ව්‍යවහාරවන අතර දෙමුහුණ ගිවිසුම ලාභ හෝ අලාභ මගින් සාධාරණ අගයට ලෙස නම් කෙරේ.

4.4 ප්‍රති-වර්ගීකරණය

4.4.1 මූල්‍ය වත්කම් කළමනාකරණය සඳහා අස්තිත්ත්වයක් එහි ව්‍යාපාරික ආදර්ශය වෙනස් කරන විටදී පමණක්ම, සියලුම බලපෑ මූල්‍ය වත්කම් 4.1.1 - 4.1.4 ඡේද ප්‍රකාරව අස්තිත්ත්වයන් ප්‍රති-වර්ගීකරණය කළ යුතුය. මූල්‍ය වත්කම් ප්‍රතිවර්ගීකරණය පිළිබඳව අමතර උපදේශන සඳහා 5.6.1 - 5.6.7, ආ4.4.1 - ආ4.4.3 සහ ආ5.6.1 - ආ5.6.2 ඡේද බලන්න.

4.4.2 ඕනෑම මූල්‍ය වගකීමක් අස්තිත්ත්වයක් විසින් ප්‍රති-වර්ගීකරණය නොකළ යුතුය.

4.4.3 4.4.1 - 4.4.2 ඡේදවල අරමුණු සඳහා පහත සඳහන් වාතාවරණයන්ගේ වෙනස්වීම් ප්‍රති-වර්ගීකරණය කිරීම් නොවේ.

(අ) ඕට් පෙර නම් කරන ලද අයිතමයක සහ මුදල් ප්‍රවාහ ඉදිරි රැකුමක සඵලදායී ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රයක් හෝ තවදුරටත් එවැනි සුදුසුකමක් නොලබන ශුද්ධ ආයෝජන ඉදිරි රැකුම;

(ආ) මුදල් ප්‍රවාහ ඉදිරි රැකුමක හෝ ශුද්ධ ආයෝජන ඉදිරි රැකුමක නම් කරන ලද සහ සඵලදායී ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රයක් ලෙස අයිතමයක් පත්වීම; සහ

(ඇ) 6.7 කොටස ප්‍රකාරව මැනීමේ වෙනස්වීම්

5 වන පරිච්ඡේදය මැනීම

5.1 මූලික මැනීම

5.1.1 5.1.3 ඡේදයේ විෂය පථය තුළවන වෙළඳ ලැබිය යුතු දෑ හැර, මූලික හඳුනාගැනීමේදී, අස්තිත්ත්වයක් මූල්‍ය වත්කමක් හෝ මූල්‍ය වගකීමක් මැනිය යුත්තේ එහි සාධාරණ අගයට, මූල්‍ය වත්කම හෝ මූල්‍ය වගකීම් ලාභ හෝ අලාභ මගින් සාධාරණ අගයට නොවන අවස්ථාවකදී, මූල්‍ය වත්කම අත්පත්කරගැනීමේ හෝ නිකුත් කිරීමේදී සෘජුව ආරෝපණය වන ගනුදෙනු පිරිවැය ඊට එකතු හෝ අඩු කිරීමෙනි.

5.1.1අ මූලික හඳුනාගැනීමේදී මූල්‍ය වත්කමේ හෝ මූල්‍ය වගකීමේ සාධාරණ අගය ගනුදෙනු මිලෙන් වෙනස් වන්නේ නම්, අස්තිත්ත්වයක් ආ 5.1.2අ ඡේදය ව්‍යවහාර කළ යුතුය.

5.1.2 අස්තිත්ත්වයක් ක්‍රමක්ෂය පිරිවැයට පසුව මණිනු ලබන, වත්කමක් සඳහා නිරවුල් කරන දින ගිණුම්කරණය භාවිතා කරනවිට, එම වත්කම මූලිකව හඳුනාගත යුත්තේ එහි වෙළඳ දින සාධාරණ අගයටය (ආ3.1.3 - ආ3.1.6 ඡේද බලන්න).

5.1.3 5.1.1 ඡේදයේ අවශ්‍යතාවයන් නොසලකා, සැලකිය යුතු අන්දමේ මූල්‍ය සංරචකයන් නොමැති වෙළඳ ලැබිය යුතු දෑ (SLFRS 15 ප්‍රකාරව නිර්ණය කළ) මූලික හඳුනාගැනීමේදී මැනිය යුත්තේ ඒවායේ ගනුදෙනු මිලටය (SLFRS 15 හි නිර්වචනය කර ඇති පරිදි).

5.2 මූල්‍ය වත්කම් පසුව මැනීම

5.2.1 මූලික හඳුනාගැනීමෙන් පසුව, අස්තිත්ත්වයන් මූල්‍ය වත්කමක් මැනිය යුත්තේ 4.1.1 - 4.1.5 ඡේද ප්‍රකාරව පහත පරිදිය:

(අ) ක්‍රම ක්ෂය පිරිවැයට

(ආ) වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායම් මගින් සාධාරණ වටිනාකමට; හෝ

(ඇ) ලාභ හෝ අලාභ මගින් සාධාරණ අගයට.

5.2.2 4.1.2 ඡේදය ප්‍රකාරව ක්‍රම ක්ෂය පිරිවැයට මනිනු ලබන මූල්‍ය වත්කම්වලට සහ 4.1.2අ ඡේදය ප්‍රකාරව වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායම් මගින් සාධාරණ අගයට මනිනු ලබන මූල්‍ය වත්කම්වලට 5.5 කොටසේ භානිකරණ අවශ්‍යතාවයන් අස්තිත්ත්වයක් විසින් ව්‍යවහාර කළ යුතුය.

5.2.3 ඉදිරි රැකුම්¹ අයිතමයක් ලෙස නම්කර ඇති මූල්‍ය වත්කමකට අස්තීත්ත්වයක් විසින් 6.5.8 - 6.5.14 ඡේදවල (අදාළ වන්නේ නම් පමණක් ඉදිරි රැකුම් කළඹක පොලී අනුපාතික අවදානම සඳහා LKAS 39 හි 89 - 94 ඡේදවල සාධාරණ අගය ඉදිරි රැකුම් ගිණුම්කරණය) ඉදිරි රැකුම් ගිණුම්කරණ අවශ්‍යතාවයන් ව්‍යවහාර කළ යුතුය.

5.3 මූල්‍ය වගකීම් පසුව මැනීම

5.3.1 මූලික හඳුනාගැනීමෙන් පසුව අස්තීත්ත්වයක් විසින් මූල්‍ය වගකීමක් 4.2.1 - 4.2.2 ඡේද ප්‍රකාරව මැනිය යුතුය.

5.3.2 ඉදිරි රැකුම් අයිතමයක් ලෙස නම්කර ඇති මූල්‍ය වගකීමකට අස්තීත්ත්වයන් විසින් 6.5.8 - 6.5.14 ඡේදවල (අදාළ වන්නේ නම් පමණක් ඉදිරි රැකුම් කළඹක පොලී අනුපාතික අවදානම සඳහා LKAS 39 හි 89 - 94 ඡේදවල සාධාරණ අගය සඳහා ඉදිරි රැකුම් ගිණුම්කරණය) අවශ්‍යතාවයන් ව්‍යවහාර කළ යුතුය.

5.4 ක්‍රමක්ෂය කළ පිරිවැයට මැනීම

මූල්‍ය වත්කම්

සඵල පොලී ක්‍රමය

5.4.1 පොලී අයභාරය ගණනය කළ යුත්තේ සඵල පොලී ක්‍රමය භාවිත කිරීමෙනි. (පරිශීෂ්ට අ සහ ඡේද ආ5.4.1 - ආ5.4.7 බලන්න). මෙය ගණනය කළ යුත්තේ පහත සඳහන්දැට හැර, මූල්‍ය වත්කමක දළ ධාරන වටිනාකමට සඵල පොලී අනුපාතිකය ව්‍යවහාර කිරීමෙනි.

(අ) මිලදීගත් හෝ උත්පාදනය වූ ණය - භානිකරණය වූ මූල්‍ය වත්කම් එම මූල්‍ය වත්කම් සඳහා අස්තීත්ත්වය ආරම්භක හඳුනාගැනීමේ සිට මූල්‍ය වත්කමේ ක්‍රම ක්ෂය පිරිවැයට ණය සඳහා - ගළපන ලද සඵල පොලී අනුපාතිකය ව්‍යවහාර කළ යුතුය.

(ආ) මිලදී නොගත් මූල්‍ය වත්කම් හෝ උත්පාදනය වූ ණය භානිකරණ මූල්‍ය වත්කම්, එහෙත් පසුව ණය භානිකරණ බවට පත්වූ මූල්‍ය වත්කම්. එවැනි මූල්‍ය වත්කම් සඳහා අස්තීත්ත්වය පසුව එන වාර්තාකරන කාලපරිච්ඡේදවලදී මූල්‍ය වත්කම්වල ක්‍රම ක්ෂය පිරිවැයට සඵල පොලී අනුපාතිකය ව්‍යවහාර කළ යුතුය.

5.4.2 වාර්තාකරනු ලබන කාලපරිච්ඡේදයක් තුළදී, 5.4.1 (ආ) ඡේදය ප්‍රකාරව මූල්‍ය වත්කමක ක්‍රම ක්ෂය පිරිවැයට සඵල පොලී ක්‍රමය ව්‍යවහාර කර පොලී අයභාරය ගණනය කරන අස්තීත්ත්වයක්, මූල්‍ය සාධන පත්‍රයේ ණය අවදානම යහපත් තත්ත්වයට පත්වී තවදුරටත් එය ණය භානිකරන නොවන්නේ නම් සහ යහපත් තත්ත්වයට පත්වීම 5.4.1(ආ) ඡේදයේ අවශ්‍යතාවයන් ව්‍යවහාර කිරීමෙන් (ණයට ගන්නා ණය තක්සේරුව යහපත් බවට පත්වී ඇති බව වැනි) පසුව සිදුවූ සිද්ධියක් ලෙස විෂයානුබද්ධව සම්බන්ධිත කළ හැකිනම්, පසුව වාර්තා කරන ලද කාලපරිච්ඡේද වලදී පොලී අයභාරය ගණනය කළ යුත්තේ දළ ධාරණ වටිනාකමට සඵල පොලී අනුපාතිකය ව්‍යවහාර කිරීමෙනි.

ගිවිසුම්ගත මුදල් ප්‍රවාහ වෙනස් කිරීම

5.4.3 මූල්‍ය වත්කමක ගිවිසුම්ගත මුදල් ප්‍රවාහ යළි කතිකා කර ගැනීමෙන් හෝ වෙනත් අන්දමකින් වෙනස්කරන විටකදී, යළි කතිකාකරගැනීම හෝ වෙනස් කිරීමේ ප්‍රතිඵලය මෙම ප්‍රමිතය ප්‍රකාරව එම මූල්‍ය වත්කම ප්‍රතිහඳුනා ගැනීමක් නොවන විට, අස්තීත්ත්වය මූල්‍ය වත්කමේ දළ ධාරණ වටිනාකම යළි ගණනය කළ යුතු අතර සහ වෙනස් කිරීමේ ප්‍රතිලාභ හෝ අලාභ ලාභ හෝ අලාභවල හඳුනාගත යුතුය. යළි කතිකාකරගත් හෝ වෙනස්කරන ලද ගිවිසුම්ගත මුදල් ප්‍රවාහ වල වර්තමාන වටිනාකම වට්ටම් කරනුයේ මූල්‍ය වත්කමේ මුල් සඵල පොලී අනුපාතිකයට (හෝ මිලදීගත් හෝ උත්පාදිත ණය - භානිකරණය වූ මූල්‍ය වත්කම් සඳහා ණය - ගැලපූ සඵල පොලී අනුපාතිකය) හෝ අදාළ වනවිට සංශෝධිත සඵල පොලී අනුපාතිකය ගණනය කරනුයේ 6.5.10 ඡේදය ප්‍රකාරව බැවින් මූල්‍ය වත්කමේ දළ ධාරණ වටිනාකම යළි ගණනය කළ යුතුය. දරන ලද යම් පිරිවැයකින් හෝ ගාස්තුවකින් වෙනස්කරන ලද මූල්‍ය වත්කමේ ධාරණ අගය ගළපනු ලබන අතර එය වෙනස්කරන ලද මූල්‍ය වත්කමේ ඉතිරි කාලසීමාව පුරා ක්‍රමක්ෂය කරනු ලැබේ.

ලියාහැරීම

5.4.4 මූල්‍ය වත්කමක් සම්පූර්ණයෙන්ම හෝ එහි කොටසක් ආපසු අය කරගැනීම පිළිබඳව සාධාරණ අපේක්ෂාවක් අස්තීත්ත්වයට නොමැතිවිට, මූල්‍ය වත්කමක දළ ධාරණ වටිනාකම අස්තීත්ත්වය සෘජුව අඩු කළ යුතුය. ලියාහැරීමක් ප්‍රතිහඳුනා ගැනීමේ සිද්ධියක් ස්ථාපනය වේ (ආ3.2.16 අර් බලන්න).

1. 7.2.21 ඡේදය ප්‍රකාරව අස්තීත්ත්වයක් මෙම ප්‍රමිතයේ 6 වන ඡේදය වෙනුවට LKAS 39 හි ඉදිරි රැකුම් ගිණුම්කරණ අවශ්‍යතාවයන් ව්‍යවහාර කිරීම අඛණ්ඩව එහි ගිණුම් ප්‍රතිපත්තිය කරගෙන යාමට අස්තීත්ත්වයට තෝරාගත හැකිය. අස්තීත්ත්වය මෙම තෝරාගැනීම කරන්නේ නම්, මෙම ප්‍රමිතයේ 6 වන ඡේදය විශේෂ ඉදිරි රැකුම් ගිණුම්කරණයේ අවශ්‍යතාවය යොමුකිරීම් අදාළ නොවේ. ඒ වෙනුවට අස්තීත්ත්වය LKAS 39 හි අදාළ ඉදිරි රැකුම් ගිණුම්කරණ අවශ්‍යතාවයන් ව්‍යවහාර කෙරේ.

5.5 හානිකරණය

අපේක්ෂිත ණය අලාභ හඳුනාගැනීම

පොදු ප්‍රවේශය

- 5.5.1 2.1(උ), 4.2.1(ඇ) හෝ 4.2.1(ඈ) ඡේද ප්‍රකාරව හානිකරන අවශ්‍යතාවයන් අදාළවන, ලැබියයුතු කල් බද්දකට, ගිවිසුම්ගත වත්කමක් හෝ ණය බැඳීමක් සහ මූල්‍ය ඇපවීම් ගිවිසුමකට, 4.12 හෝ 4.1.2 අ ඡේද ප්‍රකාරව මනිනු ලබන මූල්‍ය වත්කමක් මත අපේක්ෂිත ණය අලාභ සඳහා අලාභ දීමනාවක් අස්කිත්තවයන් හඳුනා ගත යුතුය.
- 5.5.2 4.1.2 අ ඡේදය ප්‍රකාරව වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායම් මගින් සාධාරණ අගයට මනිනු ලබන මූල්‍ය වත්කම් සඳහා අලාභ දීමනාවක් හඳුනාගැනීම සහ මැනීම සඳහා අස්කිත්තවයක් හානිකරණ අවශ්‍යතාවයන් ව්‍යවහාර කළ යුතුය. කෙසේ වෙතත්, අලාභ දීමනාව වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායමේ හඳුනාගත යුතු අතර මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනයේ මූල්‍ය වත්කමේ ධාරණ වටිනාකම අඩු නොකළ යුතුය.
- 5.5.3 මූල්‍ය වත්කමක ණය අවදානම මූලික හඳුනාගැනීමේ සිට සැලකිය යුතු අන්දමින් වැඩිවී ඇත්නම් 5.5.13 - 5.5.16 ඡේදවලට යටත්ව අස්කිත්තවයක් වත්කමේ ජීව කාලය අපේක්ෂිත ණය අලාභවල වටිනාකමකට සමාන ප්‍රමාණයක අලාභ දීමනාවක් සෑම වාර්තාකරන දිනයකදීම මූල්‍ය වත්කම් සඳහා මැනිය යුතුය.
- 5.5.4 තනි, තනි පදනම මත හෝ සාමූහික පදනම මත තක්සේරු කලා හෝ වුවද ඉදිරිය පිළිබඳව දක්මක් ඇතුළුව සියලුම සාධාරණ සහ තහවුරු කිරීමේ තොරතුරු සැලකිල්ලට ගනිමින්, මූලික හඳුනාගැනීමේ සිට ණය අවදානමේ සැලකිය යුතු අන්දමේ වැඩිවීමක් ඇති සියලුම මූල්‍ය සාධන පත්‍ර සඳහා වත්කම පවත්නා කාලයටම අපේක්ෂිත ණය අලාභ හඳුනා ගැනීම හානිකරන අවශ්‍යතාවයන්හි පරමාර්ථය වේ.
- 5.5.5 5.5.13 - 5.5.16 ඡේදවලට යටත්ව, වාර්තාකරන දින, මූල්‍යවත්කමක් මත මූලික හඳුනාගැනීමේ දින සිට ණය අවදානම සැලකිය යුතු අන්දමකට වැඩිවී නොමැති නම්, අස්කිත්තවය එම මූල්‍ය සාධන පත්‍රය සඳහා ණය දීමනාව මැනිය යුත්තේ මාස 12 ක අපේක්ෂිත ණය අලාභවලට සමාන වටිනාකමටය.
- 5.5.6 ණය බැඳීම් සහ මූල්‍ය ඇපවීම් ගිවිසුම් සඳහා හානිකරණ අවශ්‍යතාවයන් ව්‍යවහාර කිරීමේ අරමුණ සඳහා මූලික හඳුනාගැනීමේ දිනය ලෙස සැලකිය යුතු වන්නේ අස්කිත්තවය අවලංගු කළ නොහැකි බැඳීමට පාර්ශ්වයක් වූ දිනයය.
- 5.5.7 අස්කිත්තවය මිණුම්කර ඇත්නම්, තිබූ සටහන් අඩංගු පටුනක් සොයාගැනීමට නැත. කලින් වාර්තා කිරීමේ කාලපරිච්ඡේදයේදී අපේක්ෂිත ජීවිත කාලය ණය අලාභ හා සමාන ප්‍රමාණයකට මූල්‍ය සාධන පත්‍රයකට දෙනු ලබන අලාභ දීමනාව, නමුත් ප්‍රචර්තන වාර්තා කරන දිනට 5.5.3 ඡේදය තවදුරටත් සපුරා නොමැත්තේ යැයි නිගමනය කරයි ද, ප්‍රචර්තන වාර්තා කරන දිනට ණය දීමනාව මාස 12 ක අපේක්ෂිත ණය අලාභය සමාන ප්‍රමාණයකට මැනිය යුතුය.
- 5.5.8 මෙම ප්‍රමිතය ප්‍රකාරව වාර්තාකරන දිනට හඳුනාගැනීමට අවශ්‍යකරන වටිනාකම අලාභ දීමනාව ගැලපීමට අවශ්‍යකරන අපේක්ෂිත ණය හානි (හෝ ප්‍රතිවර්තය කිරීම) වල වටිනාකම, හානිකරන ප්‍රතිලාභ හෝ අලාභ ලෙස අස්කිත්තවයක් ලාභ හෝ අලාභවල හඳුනාගත යුතුය.

ණය අවදානමේ සැලකියයුතු අන්දමේ වැඩිවීම් නිර්ණය කිරීම

- 5.5.9 සෑම වාර්තාකරන දිනයකම, අස්කිත්තවය මූල්‍ය වත්කමක් මත ආරම්භක හඳුනාගැනීමේ සිට ණය අවදානම සැලකිය යුතු අන්දමින් වැඩිවී ඇත්දැයි තක්සේරු කළ යුතුය. අස්කිත්තවයක් එම තක්සේරුව කිරීමේදී අපේක්ෂිත ණය හානිවීම් වල වටිනාකමේ වෙනස්වීම් වෙනුවට, මූල්‍ය වත්කමේ අපේක්ෂිත ජීව කාලය පුරා සිදුවන පැහැර හැරීමේ අවදානමේ වෙනස්වීම භාවිත කළ යුතුය. එම ඇස්තමේන්තුව කිරීමට අස්කිත්තවයක් විසින් වාර්තාකරන දින, මූල්‍ය වත්කමක පැහැර හැරීම සිදුවීමේ අවදානම මූලික හඳුනාගත් දින මූල්‍ය වත්කමේ පැහැරහැරීමේ සිදුවීම් අවදානම සමග සංසන්දනය කළ යුතු සහ අනවශ්‍ය පිරිවැයක් සහ පරිශ්‍රමයක් නොමැතිව ලබාගත හැකි සාධාරණ සහ තහවුරු කෙරෙන තොරතුරු මගින් මූලික හඳුනාගැනීමේ සිට ණය අවදානම සැලකිය යුතු අන්දමින් වැඩිවන බවට හැඟවීමක් කරන්නේද යන්න පිළිබඳව සැලකිලිමත් විය යුතුය.
- 5.5.10 වාර්තාකරන දින මූල්‍ය සාධන පත්‍රයක අඩු මට්ටමේ ණය අවදානමක් තබාගැනීමට තීරණය කළහොත් මූල්‍ය සාධන පත්‍රය මත ණය අවදානමක් මූලික හඳුනාගැනීමේ සිට සැලකිය යුතු අන්දමින් වැඩිවී නැතැයි අස්කිත්තවයක් උපකල්පනය කළ හැකිය (ආ5.5.22 - ආ5.5.24 ඡේද බලන්න)

5.5.11 අනවශ්‍ය පිරිවැයක් හෝ පරිශ්‍රමයක් නොමැතිව සාධාරණ සහ තහවුරු කෙරෙන ඉදිරි දක්මක් සහිත තොරතුරු ලබාගත හැකිනම්, මූලික හඳුනාගැනීමේ සිට ණය අවදානම සැලකිය යුතු අන්දමින් වැඩිවී ඇත්ද යන්න නිර්ණය කිරීමේදී අස්තිත්ත්වයට මුළුමනින්ම කල් ඉකුත් වූ තොරතුරු මත විශ්වාසය තැබිය නොහැකිය. කෙසේ වෙතත්, කල් ඉකුත් වූ ස්වරූපයට වඩා ඉදිරි දක්මක් සහිත තොරතුරු (එක්කෝ තනි තනි හෝ සාමූහික පදනම මත) අනවශ්‍ය පිරිවැයක් හෝ පරිශ්‍රමයක් නොමැතිව ලබාගත නොහැකි විටකදී, මූලික හඳුනාගැනීමේ සිට ණය අවදානම සැලකිය යුතු අන්දමින් වැඩිවී ඇත්දැයි නිර්ණය කිරීමේදී අස්තිත්ත්වයක් කල් ඉකුත් වූ තොරතුරු භාවිතා කිරීමට පුළුවන. ණය අවදානමේ සැලකිය යුතු වැඩිවීමක් අස්තිත්ත්වය තක්සේරු කළේ කුමන අන්දමකින්ද යන්න නොසලකා, ගිවිසුම්ගත ගෙවීම් දින 30කට වඩා කල් ඉකුත් වී ඇතිවිටකදී, මූලික හඳුනා ගැනීමේ සිට මූල්‍ය වත්කමක ණය අවදානම සැලකිය යුතු අන්දමකින් වැඩිවී ඇති බව අසත්‍යයයි දක්වීමේ උපමර්දනීය පූර්වානුමිතියක් ඇත.

ගිවිසුම්ගත ගෙවීම් දින 30 කට වඩා කල් ඉකුත් වී ඇති නමුදු, මූලික හඳුනාගැනීමේ සිට මූල්‍ය වත්කමේ ණය අවදානම සැලකිය යුතු අන්දමින් වැඩිවී නොමැති බව විදහා දක්වන, සාධාරණ සහ තහවුරු කෙරෙන තොරතුරු අනවශ්‍ය පිරිවැයකින් සහ පරිශ්‍රමයකින් තොරව අස්තිත්ත්වයට තිබේනම්, ඉහත පූර්වානුමිතිය වැරදිබව අස්තිත්ත්වයට ඔප්පු කළ හැකිය. ගිවිසුම්ගත ගෙවීම් දින 30කට වඩා කල් ඉකුත් වීමට පෙර ණය අවදානමේ සැලකිය යුතු අන්දමේ වැඩිවීමක් ඇතැයි අස්තිත්ත්වය නිර්ණය කළහොත් අසත්‍යයයි දක්වීමේ උපමර්දනීය පූර්වානුමිතිය අදාළ නොවේ.

වෙනස් කළ මූල්‍ය වත්කම්

5.5.12 මූල්‍ය වත්කමක් මත ගිවිසුම්ගත මුදල් ප්‍රවාහ යළි කතිකාකරගෙන හෝ වෙනස්කර ඇත්නම් සහ මූල්‍ය වත්කම ප්‍රති හඳුනාගෙන නොමැති නම්, අස්තිත්ත්වය විසින් පහත දෑ සමග සංසන්දනය කරමින් 5.5.3 ඡේදය ප්‍රකාරව මූල්‍ය වත්කමේ ණය අවදානම සැලකිය යුතු අන්දමින් වැඩිවී ඇත්දැයි තක්සේරු කළ යුතුය.

- (අ) වාර්තාකරන දින සිදුවන පැහැර හැරීමේ අවදානම (වෙනස් කරන ලද ගිවිසුමේ කොන්දේසි පදනම මත); සහ
- (ආ) මූලික හඳුනාගැනීමේදී සිදුවන පැහැර හැරීමේ අවදානම (මුල්, වෙනස් නොකරන ලද ගිවිසුම කොන්දේසි පදනම මත).

මිලදීගත් හෝ උත්පාදනය වූ ණය - භානිකරණය වූ මූල්‍ය වත්කම්

5.5.13 5.5.3 සහ 5.5.5 ඡේද නොසලකා, වාර්තා කරන දින අස්තිත්ත්වයක් මිලදීගත් හෝ උත්පාදනය වූ ණය - භානිකරණය වූ මූල්‍ය වත්කම් සඳහා හඳුනාගත යුත්තේ වත්කම පවත්නා කාලයට අපේක්ෂිත ණය අලාභ වල ආරම්භක හඳුනාගැනීමේ සිට සමුච්චිත වෙනස්වීම පමණි.

5.5.14 සෑම වාර්තාකරන දිනකදීම භානිකරන ප්‍රතිලාභයක් හෝ අලාභයක් ලෙස වත්කම පවත්නා කාලයට අපේක්ෂිත ණය අලාභයන්හි වෙනසේ වටිනාකම අස්තිත්ත්වය ලාභ හෝ අලාභවල හඳුනාගත යුතුය. වත්කමේ පවත්නා කාලය තුළ අපේක්ෂිත ණය අලාභ, මුල් හඳුනාගැනීමේදී ඇස්තමේන්තුවල මුදල් ප්‍රවාහ වල ඇතුළත් කර ඇති අපේක්ෂිත ණය අලාභවල වටිනාකමට වඩා අඩුවුවද, වත්කමේ පවත්නා කාලය තුළ ණය අලාභ වල වාසිදායක වෙනස්වීම් භානිකරණ ප්‍රතිලාභයක් ලෙස අස්තිත්ත්වයක් විසින් හඳුනාගත යුතුය.

වෙළඳ ලැබියයුතු දෑ, ගිවිසුම්ගත වත්කම් සහ කල්බදු ලැබිය යුතුදෑ සඳහා සරලකරණය කළ ප්‍රවේශය

5.5.15 5.5.3 සහ 5.5.5 ඡේද නොසලකා, පහත දෑ සඳහා වත්කම පවත්නා කාලය තුළ අපේක්ෂිත ණය අලාභවල වටිනාකමට සමාන ප්‍රමාණයන් අස්තිත්ත්වයක් සෑමවිටම ණය අලාභ ලෙස මැනිය යුතුය.

- (අ) SLFRS 15 විෂය පථය තුළ ගනුදෙනු වලින් වන ප්‍රතිඵලයක් ලෙස, වෙළඳ ලැබියයුතු දෑ හෝ ගිවිසුම් වත්කම්, සහ පහත දැවන;
  - (i) SLFRS 15 ප්‍රකාරව සැලකිය යුතු අන්දමේ මූල්‍යන සංරචකයක් අඩංගු නොවන (හෝ වසරක් හෝ ඊට අඩු ගිවිසුම් සඳහා අස්තිත්ත්වයක් ප්‍රායෝගික ක්‍රියාමාර්ගයක් ව්‍යවහාර කරනවිට); හෝ
  - (ii) අස්තිත්ත්වය එහි ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිය ලෙස අපේක්ෂිත ජීව කාලයට වන ණය අලාභවලට සමාන මුදලකට ණය දීමනාව මැනීමට තෝරාගන්නේ නම්, SLFRS 15 ප්‍රකාරව සැලකිය යුතු අන්දමේ මූල්‍යකරන සංරචකයක් අඩංගුවීම, එම ගිණුම්කරන ප්‍රතිපත්තිය එවැනි සියලු වෙළඳ ලැබිය යුතු දෑ හෝ ගිවිසුම් සඳහා ව්‍යවහාර කළ යුතුවන අතර එහෙත් වෙළඳ ලැබියයුතු දෑවලට සහ ගිවිසුම් වත්කම්වලට වෙන්ව ව්‍යවහාර කළ හැකිය.
- (ආ) අස්තිත්ත්වය එහි ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිය ලෙස අපේක්ෂිත ජීවකාලයට වන ණය අලාභවලට සමාන මුදලකට ණය දීමනාව මිණුම් කිරීමට තෝරාගන්නේ නම්, LKAS 17 හි විෂය පථය තුළ වන ගනුදෙනුවලින් ප්‍රතිඵලයක් වන කල්බදු ලැබිය යුතු දෑ, එම ගිණුම් ප්‍රතිපත්තිය සියලු කල්බදු ලැබීම්වලට ව්‍යවහාර කළ යුතු වන අතර, එහෙත් මූල්‍ය සහ මෙහෙයුම් කල්බදු ලැබීම්වලට වෙන්ව ව්‍යවහාර කළ යුතුය.

5.5.16 අස්තිත්ත්වයක් එකිනෙකින් ස්වාධීනව වෙළඳ ලැබියයුතු දෑ, කල්බදු ලැබියයුතු දෑ සහ ගිවිසුම් වත්කම් සඳහා එහි ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති තෝරාගත හැකිය.

අපේක්ෂිත ණය අලාභ මැනීම

5.5.17 පහත සඳහන් දෑ පිළිබිඹු වන ක්‍රමයක මූල්‍ය සාධන පත්‍රයක අපේක්ෂිත ණය අලාභ අස්තිත්ත්වයක් විසින් මැනිය යුතුය.

(අ) සිදුවිය හැකි ප්‍රතිඵල පරාසයක් අගය කිරීමෙන් නිර්ණය කරනු ලබන අපක්ෂපාති සහ සම්භාව්‍යතා හරිත වටිනාකම;

(ආ) මුදලේ කාල වටිනාකම; සහ

(ඇ) වාර්තාකරන දිනට අනවශ්‍ය පිරිවැයක් හෝ පරිශ්‍රමයක් නොමැතිව අතීත සිද්ධීන්, වර්තමාන තත්ත්වයන් සහ අනාගත ආර්ථික තත්ත්වයන්හි පුරෝකථන පිළිබඳව සාධාරණ සහ තහවුරු කරන ලබාගත හැකි තොරතුරු

5.5.18 අපේක්ෂිත ණය අලාභ මැනීමේදී, අස්තිත්ත්වය සිදුවෙනැයි සිතන සෑම සිදුවීමක් පිළිබඳව හඳුනාගැනීමක් කිරීම අත්‍යාවශ්‍යම නොවේ. ණය අලාභ සිදුවීමේ හැකියාවක් ඇතිබව සහ ණය අලාභයක් සිදුවීමේ හැකියාව ඉතා අල්ප වූයේ වුවද, ණය අලාභ සිදු නොවීමේ හැකියාවක් පිළිබිඹු කරමින් කෙසේ වෙතත් අස්තිත්ත්වයක් ණය අලාභ සිදුවීමේ අවදානම හෝ සම්භාව්‍යතාවය එය සලකා බැලිය යුතුය.

5.5.19 අපේක්ෂිත ණය අලාභ මැනීමේදී සලකා බැලීමට තිබෙන උපරිම කාලපරිච්ඡේදය (කාලය දීර්ඝ කිරීමේ විකල්පද ඇතුළුව) උපරිම ගිවිසුම් කාල පරිච්ඡේදය වන අතර ඊට වඩා දීර්ඝ කාල පරිච්ඡේදයක් වුවහොත් එබඳු දීර්ඝ කාල පරිච්ඡේද ව්‍යාපාරික පරිවයන් සමග සංගත වූයේ වුවද අස්තිත්ත්වයට ණය අවදානම්වලට අනාවරණය විය හැක.

5.5.20 කෙසේවෙතත් සමහර මූල්‍ය සාධන පත්‍රවල ණය සහ ලබානොගත් සංරචක යන දෙකම ඇතුළත් වීම සහ ඉල්ලුටිට ආපසු ගෙවීමට අස්තිත්ත්වයට ගිවිසුම්ගත හැකියාව සහ ලබා නොගත් බැඳීම අවලංගු කිරීමට අස්තිත්ත්වයේ ණය අලාභවල නිරාවරණය ගිවිසුම්ගත දැන්වීමේ කාලපරිච්ඡේදයට සීමා නොවේ. එවැනි මූල්‍ය සාධන පත්‍ර සහ එම මූල්‍ය සාධන පත්‍ර සහ එම මූල්‍ය සාධන පත්‍ර පමණක් සඳහා අස්තිත්ත්වය ණය අවදානමට නිරාවරණ වී ඇති කාලපරිච්ඡේදය පුරාවටම අපේක්ෂිත ණය අලාභ මැනිය යුතුය සහ ගිවිසුම්ගත උපරිම කාලපරිච්ඡේදයෙන් ඔබ්බට එම කාලපරිච්ඡේදය දික්කලා වුවද, ණය අවදානම් කළමනාකරණ ක්‍රියාමාර්ගයන්ගෙන් අපේක්ෂිත ණය අලාභ ලිහිල්වන්නේ නැත.

5.6 මූල්‍ය වත්කම් ප්‍රතිවර්ගීකරණය

5.6.1 4.4.1 ඡේදය ප්‍රකාරව අස්තිත්ත්වයක් මූල්‍ය වත්කම් ප්‍රතිවර්ගීකරණය කරන්නේ නම්, එය ප්‍රතිවර්ගීකරණය කළ දින සිට, ප්‍රතිවර්ගීකරණය අනාගතයට බලපාන පරිදි ව්‍යවහාර කළ යුතුය. කලින් හඳුනාගත් යම් ප්‍රතිලාභ හෝ අලාභ (හානිකරන ප්‍රතිලාභ හෝ අලාභ ඇතුළුව) හෝ පොලී, අස්තිත්ත්වයක් නැවත ප්‍රකාශ නොකළ යුතුය. ප්‍රතිවර්ගීකරණය සඳහා වන අවශ්‍යතාවයන් 5.6.2 - 5.6.7 ඡේදවල නියම කර ඇත.

5.6.2 අස්තිත්ත්වයක් මූල්‍ය වත්කමක් ක්‍රමක්ෂය පිරිවැය මැනීමේ ප්‍රභේදයෙන් පිටතට ගෙන සහ ලාභ හෝ අලාභ මගින් සාධාරණ අගයට මැනීමේ ප්‍රභේදය තුළට ප්‍රතිවර්ගීකරණය කරයිනම්, එහි සාධාරණ අගය මැනිය යුත්තේ ප්‍රතිවර්ගීකරණය කළ දිනටය. මූල්‍ය වත්කමේ කලින් ක්‍රමක්ෂය පිරිවැය සහ සාධාරණ අගය අතර වෙනසකින් පැනනගින යම් ප්‍රතිලාභයක් හෝ අලාභයක්, ලාභ හෝ අලාභවල හඳුනාගනු ලැබේ.

5.6.3 අස්තිත්ත්වයක් මූල්‍ය වත්කමක් ලාභ හෝ අලාභ මගින් සාධාරණ අගයට මැනීමේ ප්‍රභේදයෙන් පිටතට ගෙන සහ ක්‍රමක්ෂය පිරිවැය මැනීමේ ප්‍රභේදය තුළට ප්‍රතිවර්ගීකරණය කරයි නම්, ප්‍රතිවර්ගීකරණය කළ දින එහි සාධාරණ අගය එහි නව ධාරන වටිනාකමටයි. (ප්‍රතිවර්ගීකරණය කළදින සඵල පොලී අනුපාතිකය සහ අලාභ දීමනාව නිර්ණය කිරීම මත උපදේශන සඳහා ආ.5.6.2 ඡේදය බලන්න).

5.6.4 අස්තිත්ත්වයක් මූල්‍ය වත්කමක් ක්‍රමක්ෂය පිරිවැයට මැනීමේ ප්‍රභේදයෙන් පිටතට ගෙන සහ වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායම් මගින් සාධාරණ අගයට මැනීමේ ප්‍රභේදය තුළට ප්‍රතිවර්ගීකරණය කරයි නම්, එහි සාධාරණ අගය මනිනුයේ ප්‍රතිවර්ගීකරණය කළ දිනටය. මූල්‍ය වත්කමේ කලින් ක්‍රමක්ෂය පිරිවැය සහ සාධාරණ අගය අතර වෙනසකින් පැන නගින යම් ප්‍රතිලාභයක් හෝ අලාභයක් වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායමේ හඳුනාගනු ලැබේ. ප්‍රතිවර්ගීකරණය කිරීමේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස සඵල පොලී අනුපාතිකය සහ අපේක්ෂිත ණය අලාභ මැනීම ගලපා නොමැත (ආ.5.6.1 ඡේදය බලන්න).

5.6.5 අස්තිත්ත්වයන් මූල්‍ය වත්කමක් වෙතත් විස්තීර්ණ ආදායම් මගින් සාධාරණ අගයට මැනීමේ ප්‍රභේදයෙන් පිටතට ගෙන සහ ක්‍රමක්ෂය පිරිවැයට මැනීමේ ප්‍රභේදය තුළට ප්‍රතිවර්ගීකරණය කරයි නම්, ප්‍රතිවර්ගීකරණය කරන දින මූල්‍ය වත්කම එහි සාධාරණ අගයට ප්‍රතිවර්ගීකරණය කරනු ලැබේ. කෙසේවෙතත්, වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායම් තුළවන කලින් හඳුනාගත් සම්මුඛිත ප්‍රතිලාභ හෝ අලාභ ස්කන්ධයෙන් ඉවත්කර ප්‍රතිවර්ගීකරණය කළ දින මූල්‍ය වත්කමේ සාධාරණ අගයට එරෙහිව ගලපනු ලැබේ. ප්‍රතිඵලයක් ලෙස ප්‍රතිවර්ගීකරණය කළ දින මූල්‍ය වත්කම මනිනුයේ එය සෑම අවස්ථාවකදීම ක්‍රමක්ෂය පිරිවැයට මනින ලද ලෙසය. මෙම ගැලපුම වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායම්වල බලපායි. එහෙත් ලාභ හෝ අලාභවලට බල නොපායි. එබැවින් ප්‍රතිවර්ගීකරණය කිරීමේ ගැලපුමක් නොමැත (LKAS 1 මූල්‍ය ප්‍රකාශන ඉදිරිපත් කිරීම බලන්න). ප්‍රතිවර්ගීකරණයේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස සඵල පොලී අනුපාතිකය සහ අපේක්ෂිත ණය අලාභ මැනීම ගලපනු නොලැබේ (ඡේද ආ5.6.1 බලන්න).

5.6.6 අස්තිත්ත්වයක් මූල්‍ය වත්කමක් ලාභ හෝ අලාභ මගින් සාධාරණ අගයට මැනීමේ ප්‍රභේදයෙන් පිටතටගෙන සහ වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායම් මගින් සාධාරණ අගයට මැනීමේ ප්‍රභේදය තුළට ප්‍රතිවර්ගීකරණය කරයි නම්, මූල්‍ය වත්කම අඛණ්ඩව සාධාරණ අගයට මනිනු ලැබේ. (ප්‍රතිවර්ගීකරණය කරන ලද දින සඵල පොලී අනුපාතිකය සහ අලාභ දීමනාව නිර්ණය කිරීම මත උපදේශන සඳහා 5.6.2 ඡේදය බලන්න).

5.6.7 අස්තිත්ත්වයක් මූල්‍ය වත්කමක වෙතත් විස්තීර්ණ ආදායම් මගින් සාධාරණ අගයට මැනීමේ ප්‍රභේදයෙන් පිටතට ගෙන සහ ලාභ හෝ අලාභ මගින් සාධාරණ අගයට යන මැනීමේ ප්‍රභේදය තුළට ප්‍රතිවර්ගීකරණය කරයිනම්, මූල්‍ය වත්කම අඛණ්ඩව සාධාරණ අගයට මනිනු ලැබේ. වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායමේ කලින් හඳුනාගත් සම්මුඛිත ප්‍රතිලාභ හෝ අලාභ ස්කන්ධයෙන් ලාභ හෝ අලාභයට ප්‍රතිහඳුනාගැනීමේ ගැලපුමක් ලෙස (LKAS 1 බලන්න) ප්‍රතිහඳුනාගත් දින ප්‍රතිහඳුනාගනු ලැබේ.

5.7 ප්‍රතිලාභ සහ අලාභ

5.7.1 පහත තත්ත්වයන්හිදී හැර සාධාරණ අගයට මනිනු ලබන මූල්‍ය වත්කමක් හෝ මූල්‍ය වගකීමක් මත වන ප්‍රතිලාභයක් හෝ අලාභයක් ලාභ හෝ අලාභවල හඳුනාගත යුතුය.

(අ) එය ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවයේ කොටසක් වනවිට (6.5.8 - 6.5.14 ඡේද සහ අදාළ වන්නේ නම් පොලී අනුපාතික අවදානම් ඉදිරි රැකුම් කළඹක, සාධාරණ අගය ඉදිරි රැකුම් ගිණුම්කරණය සඳහා LKAS 39 හි 89 - 94 ඡේද බලන්න);

(ආ) එය ස්කන්ධ සාධන පත්‍රයක ආයෝජනයක් වන අතර 5.7.5 ඡේදය ප්‍රකාරව එම ආයෝජනයේ ප්‍රතිලාභ හෝ අලාභ වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායමේ ඉදිරිපත් කිරීමට අස්තිත්ත්වය විසින් තෝරාගෙන තිබීම.

(ඇ) එය ලාභ හෝ අලාභ මගින් සාධාරණ අගයට නම් කළ මූල්‍ය වගකීමක් සහ 5.7.7 ඡේදය ප්‍රකාරව වගකීමේ ණය අවදානමේ වෙනස්වීමේ බලපෑම වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායමේ ඉදිරිපත් කිරීමට අස්තිත්ත්වයට අවශ්‍යවීමක හෝ

(ඈ) එය 4.1.2අ ඡේදය ප්‍රකාරව වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායම මගින් සාධාරණ අගයට මනින මූල්‍ය වත්කමක් සහ 5.7.10 ඡේදය ප්‍රකාරව සාධාරණ අගයේ සමහර වෙනස්වීම් වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායමේ අස්තිත්ත්වය හඳුනාගැනීම අවශ්‍යවීම.

5.7.1අ ලාභ හෝ අලාභවල ලාභාංශ හඳුනාගත යුත්තේ පහත සඳහන් දේ සපුරාලන වනවිට පමණක්ය;

(අ) ලාභාංශ ගෙවීම් ලැබීමට අස්තිත්ත්වයේ ගිණිකම තහවුරු වූ විට;

(ආ) ලාභාංශ සමග ආශ්‍රිත ආර්ථික ප්‍රතිලාභ අස්තිත්ත්වයට ගලාඒම අපේක්ෂාකළ හැකිවිට;

(ඇ) ලාභාංශවල වටිනාකම විශ්වාසදායක ලෙස මැනිය හැකිවීම.

5.7.2 ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවයේ කොටසක් නොවන (6.5.8 - 6.5.14 ඡේද සහ අදාළ වන්නේ නම් පොලී අනුපාතික අවදානම් ඉදිරි රැකුම් කළඹක සාධාරණ අගය ඉදිරි රැකුම් ගිණුම්කරණය සඳහා LKAS 39 හි 89 - 94 ඡේද බලන්න) ක්‍රම ක්ෂය පිරිවැයට මනිනු ලබන මූල්‍ය වත්කමක ප්‍රතිලාභයක් හෝ අලාභයක් හඳුනාගත්, ලාභ හෝ අලාභ වල හඳුනාගත යුත්තේ මූල්‍ය වත්කම 5.6.2 ඡේදය ප්‍රකාරව ප්‍රතිහඳුනාගෙන, ප්‍රතිවර්ගීකරණය කළවිට ක්‍රම ක්ෂය ක්‍රියාවලිය හරහා හෝ භානිකරන ප්‍රතිලාභ හෝ අලාභ හඳුනා ගැනීම හැකිවීම පිණිස වන විටය. අස්තිත්ත්වයක් මූල්‍ය වත්කම ක්‍රමක්ෂය පිරිවැයට මනින ප්‍රභේදයෙන් පිටතට ගෙන ප්‍රතිවර්ගීකරණය කරන්නේ නම්, 5.6.2 සහ 5.6.4 ඡේද ව්‍යවහාර කළ යුතුය. ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවයේ කොටසක් නොවන (6.5.8 - 6.5.14 ඡේද සහ අදාළ වන්නේ නම් පොලී අනුපාතික අවදානම් ඉදිරි රැකුම් කළඹක සාධාරණ අගය ඉදිරි රැකුම් ගිණුම්කරණය සඳහා LKAS 39 හි 89 - 94 ඡේද බලන්න) ක්‍රම ක්ෂය පිරිවැයට මනිනු ලබන මූල්‍ය වගකීමක ප්‍රතිලාභයක් හෝ අලාභයක්, ලාභ හෝ අලාභවල හඳුනාගත යුත්තේ මූල්‍ය වගකීම, ප්‍රතිහඳුනාගත්විට සහ ක්‍රම ක්ෂය ක්‍රියාවලිය හරහාය. (විදේශ විනිමය ප්‍රතිලාභ හෝ අලාභ සඳහා ආ5.7.2 ඡේදය බලන්න).

5.7.3 ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවයක ඉදිරි රැකුම් අයිතම වන මූල්‍ය වත්කම හෝ මූල්‍ය වගකීම මත ප්‍රතිලාභයක් හෝ අලාභයක් හඳුනාගත යුත්තේ 6.5.8 - 6.5.14 ඡේද ප්‍රකාරව සහ අදාළ වන්නේ නම්, පොලී අනුපාතික අවදානම් ඉදිරි රැකුම් කළඹක් සඳහා සාධාරණ අගය ඉදිරි රැකුම් ගිණුම්කරණය සඳහා LKAS 39 හි 89 - 94 ඡේද.

5.7.4 අස්තිත්ත්වයක් නිරවුල් කිරීමේ දින ගිණුම්කරණය භාවිතා කර මූල්‍ය වත්කමක් හඳුනාගන්නේ නම් (3.1.2, ආ3.1.3 ඡේද බලන්න), වෙළඳ දින සහ නිරවුල් කිරීමේ දින අතරතුර ලැබීමට නියමිත යම් වත්කමක සාධාරණ අගයේ යම් වෙනස්වීමක්, ක්‍රම ක්ෂය පිරිවැයට මනින වත්කම් සඳහා හඳුනාගනු නොලැබේ. කෙසේ වෙතත්, සාධාරණ අගයට මනිනු ලබන වත්කම් සඳහා, සාධාරණ අගයේ වෙනස්වීම් හඳුනාගත යුත්තේ 5.7.1 ඡේදය පරිදි උචිත වන ලෙස ලාභ හෝ අලාභවල හෝ වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායමේය. හානිකරණ අවශ්‍යතාවයන් ව්‍යවහාර කිරීමේ අරමුණු සඳහා මූලික හඳුනාගැනීමේ දිනය ලෙස සැලකිය යුත්තේ වෙළඳ දිනයයි.

ස්කන්ධ සාධන පත්‍රවල ආයෝජන

5.7.5 මෙම ප්‍රමිතයේ විෂය පථය තුළ විකිණීම සඳහා තබා ඇති නොවන හෝ SLFRS 3 ව්‍යවහාර වන ව්‍යාපාර සංයෝජනයක අත්පත්කරගන්නා විසින් අසම්භාව්‍ය ප්‍රතික්ෂාචක ලෙස හඳුනා නොගන්නා ස්කන්ධ සාධන පත්‍රයක ආයෝජනයක, සාධාරණ අගයේ පසුව සිදුවන වෙනස්කම් වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායමේ ඉදිරිපත් කිරීමට අස්තිත්ත්වයක් මූලික හඳුනා ගැනීමේදී වෙනස් කළ නොහැකි තෝරා ගැනීමක් සිදුකළ හැකිය. (විදේශ විනිමය ප්‍රතිලාභ හෝ අලාභ සඳහා වන උපදේශනයෙහි ආ5.7.3 ඡේදය බලන්න.)

5.7.6 5.7.5 ඡේදය තෝරාගැනීම අස්තිත්ත්වයක් කරන්නේ නම්, 5.7.1 අ ඡේදය ප්‍රකාරව එම ආයෝජනයේ වන ලාභාංශ ලාභ හෝ අලාභ වල හඳුනා ගත යුතුය.

ලාභ හෝ අලාභ හරහා සාධාරණ අගයට නම්කළ වගකීම්

5.7.7 ලාභ හෝ අලාභ මගින් සාධාරණ අගයට ලෙස නම් කළ මූල්‍ය වගකීමක් මත ප්‍රතිලාභ හෝ අලාභ 4.2.2 ඡේදය හෝ 4.3.5 ඡේදය ප්‍රකාරව පහත දක්වෙන පරිදි අස්තිත්ත්වයක් විසින් ඉදිරිපත් කළ යුතුය.

(අ) එම මූල්‍ය වගකීමේ ණය අවදානමේ වෙනස්වීමකට ආරෝපිත මූල්‍ය වගකීමේ සාධාරණ අගයේ වෙනස්වීමේ වටිනාකම වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායමේ ඉදිරිපත් කළ යුතුය (ආ5.7.13 - ආ5.7.20 ඡේද බලන්න), සහ

(ආ) වගකීමේ සාධාරණ අගය වෙනස්වීමේ ඉතිරි වටිනාකම ලාභ හෝ අලාභවල ඉදිරිපත් කළ යුතුය. (අ) හි විස්තර කරන ලද වගකීමේ ණය අවදානම වෙනස්වීම වල බලපෑම් සැලකිය යුතු ආකාරය ලාභ හෝ අලාභවල ගිණුම්කරණ අයෝග්‍ය ගැලපීම (එවැනි සිද්ධියකදී 5.7.8 ඡේදය අදාළ වේ) ඇතිකර විය හැකි හෝ විශාල කිරීමක් වන්නේ නම් හැර ගිණුම්කරණ අයෝග්‍ය ගැලපීමක් ඇති වන්නේද හෝ විශාල වන්නේද යන්න නිර්ණය කිරීම මත උපදේශන ආ 5.7.5 - ආ 5.7.7 සහ ආ 5.7.10 - ආ 5.7.12 ඡේද ලබා දේ.

5.7.8 5.7.7 ඡේදයේ අවශ්‍යතාවලින් ලාභ හෝ අලාභවල ගිණුම්කරණ අයෝග්‍ය ගැලපීමක් ඇතිවන්නේ හෝ විශාල වන්නේ නම් එම වගකීම මත සියළු ප්‍රතිලාභ සහ අලාභ (එම වගකීමේ ණය අවදානමේ වෙනස්වීම් වල බලපෑම් ඇතුළුව) අස්තිත්ත්වයක් ලාභ හෝ අලාභ තුළ ඉදිරිපත් කළ යුතුය.

5.7.9 5.7.7 සහ 5.7.8 ඡේදවල අවශ්‍යතාවයන් නොසළකා, ලාභ හෝ අලාභ මගින් සාධාරණ අගයට ලෙස නම් කරන ලද ණය බැඳීම් සහ මූල්‍ය ඇපවීම් ගිවිසුම් මත සියළු ප්‍රතිලාභ සහ අලාභ අස්තිත්ත්වයක් ලාභ හෝ අලාභවල ඉදිරිපත් කළ යුතුය.

වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායම් මගින් සාධාරණ අගයට මනින වත්කම්

5.7.10 මූල්‍ය වත්කම ප්‍රතිහඳුනාගන්නා හෝ ප්‍රතිවර්ගීකරණය කරනතුරු හානිකරණ ප්‍රතිලාභ හෝ අලාභ (5.5 කොටස බලන්න) සහ විදේශ විනිමය ප්‍රතිලාභ සහ අලාභ (ආ 5.7.2 - ආ 5.7.2 අ ඡේද බලන්න) සඳහා හැර, 4.1.2 අ ඡේද ප්‍රකාරව වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායම් මගින් සාධාරණ අගයට මනින ලද මූල්‍ය වත්කමක ප්‍රතිලාභ හෝ අලාභ වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායමේ හඳුනා ගත යුතුය. මූල්‍ය වත්කමක් ප්‍රතිහඳුනාගත් විට වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායමේ කලින් හඳුනාගත් සමුච්චිත ප්‍රතිලාභ හෝ අලාභ ස්කන්ධයේ සිට ලාභ හෝ අලාභවලට ප්‍රතිවර්ගීකරණ ගැළපුමක් ලෙස (LKAS 1 බලන්න) ප්‍රතිවර්ගීකරණය කරනු ලැබේ. මූල්‍ය වත්කම වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායම් මැනීම් ප්‍රභේදයෙන් පිටකට ගෙන වර්ගීකරණය කරන්නේ නම්, අස්තිත්ත්වය වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායමේ කලින් හඳුනාගත් සමුච්චිත ප්‍රතිලාභ හෝ අලාභ 5.6.5 සහ 5.6.7 ඡේද ප්‍රකාරව ගිණුම්ගත කළ යුතුය. සඵල පොලී ක්‍රමය භාවිත කර ගන්නා කළ පොලිය ලාභ හෝ අලාභ වල හඳුනාගනු ලැබේ.

5.7.11 5.7.10 ඡේදයේ විස්තර කරන ලද පරිදි, 4.1.2 අ ඡේදය ප්‍රකාරව මූල්‍ය වත්කමක් වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායම මගින් සාධාරණ අගයට මැන ඇති විටකදී, ලාභ හෝ අලාභවල හඳුනාගන්නා වටිනාකම් එම මූල්‍ය වත්කම මැන ඇත්තේ ක්‍රමක්ෂය පිරිවැයට නම්, එවිට ලාභ හෝ අලාභවල හඳුනා ගන්නා වටිනාකම් එක හා සමාන වේ.

6 වන පරිච්ඡේදය ඉදිරි රැකුම් ගිණුම්කරණය

6.1 ඉදිරි රැකුම් ගිණුම්කරණයේ පරමාර්ථය සහ විෂය පථය

6.1.1 ඉදිරි රැකුම් ගිණුම්කරණයේ අරමුණ වන්නේ කාර්යසාධනය කෙරෙහි ලාභ හෝ අලාභවලට බලපෑ හැකි (හෝ 5.7.5 ඡේදය ප්‍රකාරව වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායමේ සාධාරණ අගයේ වෙනස්වීම ඉදිරිපත් කිරීමට තෝරාගත් ස්කන්ධ සාධනපත්‍රවල ආයෝජන සම්බන්ධයෙන් වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායම්) විශේෂ අවදානම් වලින් පැන නගින

නිරාවරණයන් කළමනාකරණය කිරීම පිණිස මූල්‍ය සාධන පත්‍ර භාවිතයට ගන්නා අස්තිත්ත්වයක අවදානම් කළමනාකරණ ක්‍රියාකාරකම්වල ප්‍රතිඵල මූල්‍ය ප්‍රකාශනයන්හි නියෝජනය කිරීමය. මෙම ප්‍රවේශයේ බලාපොරොත්තුව වන්නේ ඉදිරි රැකුම් ගිණුම්කරණය යොදාගනු ලබන්නා වූ ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රවල සංදර්භය ඒවායේ අරමුණු සහ ප්‍රතිඵල සමග සුක්ෂම ලෙස කාවැදීමට ඉඩ සැලසීමය.

6.1.2 ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රයක් සහ ඉදිරි රැකුම් අයිතමයන් අතර ඇති සම්බන්ධතාවය 6.2.1 - 6.3.7 සහ ආ 6.2.1 - ආ 6.3.25 ඡේද ප්‍රකාරව නම් කිරීමට අස්තිත්ත්වයක් තෝරා ගත හැකිය. සුදුසුකම් ලබන නීර්ණායක සපුරාලන ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතා සඳහා ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රය සහ ඉදිරි රැකුම් අයිතමය මත ප්‍රතිලාභ හෝ අලාභ සඳහා අස්තිත්ත්වයක් 6.5.1 - 6.5.14 සහ ආ 6.5.1- ආ 6.5.28 ඡේද ප්‍රකාරව ගිණුම්ගත කළ යුතුය. ඉදිරි රැකුම් අයිතමය, අයිතම් සමූහයක් වන විට අස්තිත්ත්වය 6.6.1 - 6.6.6 සහ ආ 6.6.1 - ආ 6.6.16 හි අමතර අවශ්‍යතා සමග අනුකූලවිය යුතුය.

6.1.3 මූල්‍ය වත්කම් හෝ මූල්‍ය වගකීම් කළඹක, පොලී අනුපාතික නිරාවරණය සාධාරණ අගය ඉදිරි රැකුමක් සඳහා (එවැනි ඉදිරි රැකුමක් සඳහා පමණක්) මෙම ප්‍රමිතයේ ඇති දෑ වෙනුවට LKAS 39 හි අවශ්‍යතාවයන් ඉදිරි රැකුම් ගිණුම්කරණය සඳහා ව්‍යවහාර කළ හැකිය. එම අවස්ථාවේදී පොලී අනුපාතික අවදානම් ඉදිරි රැකුම් කළඹක් සඳහා සාධාරණ අගය ගිණුම්කරණය සඳහා වන නිශ්චිත අවශ්‍යතාවයන්ද අස්තිත්ත්වයක් විසින් ව්‍යවහාර කළ යුතු අතර සහ ඉදිරි රැකුම් අයිතමය ව්‍යවහාර මුදල් වටිනාකමක කොටසක් ලෙස නම් කළ යුතුය. (LKAS 39 හි (81 අ, 89 අ සහ අළු 114 - අළු 132 ඡේද බලන්න).

6.2 ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍ර

සුදුසුකම් ලබන සාධන පත්‍ර

6.2.1 සමහර ලිඛිත විකල්ප සඳහා හැර (ආ 6.2.4 ඡේදය බලන්න) ලාභ හෝ අලාභ මගින් සාධාරණ අගයට මනිනු ලබන ව්‍යුත්පන්නතයක් ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රයක් ලෙස නම් කළ හැකිය.

6.2.2 එම මූල්‍ය වගකීමේ ණය අවදානමේ වෙනස්වීමට ආරෝපිත එම වගකීමේ සාධාරණ අගයේ වෙනස්වීමේ ප්‍රමාණය 5.7.7 ඡේදය ප්‍රකාරව වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායමේ ඉදිරිපත් කරන ලාභ හෝ අලාභ මගින් මූල්‍ය වගකීමක් ලෙස නම් කර ඇත්තේ නම් හැර, ලාභ හෝ අලාභ මගින් සාධාරණ අගයට මනිනු ලබන ව්‍යුත්පන්නත නොවන මූල්‍ය වත්කමක් හෝ ව්‍යුත්පන්නත නොවන මූල්‍ය වගකීමක් ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රයක් ලෙස නම් කළ හැකිය. එහි සාධාරණ අගය වෙනස්වීම 5.7.5 ඡේදය ප්‍රකාරව වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායමේ ඉදිරිපත් කිරීමට අස්තිත්ත්වය තෝරාගත් ස්කන්ධ සාධන පත්‍රයක එය ආයෝජනයක් නොවේ නම්, විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් අවදානම් ඉදිරි රැකුමක්, සඳහා ව්‍යුත්පන්නත නොවන මූල්‍ය වත්කමක හෝ ව්‍යුත්පන්නත නොවන මූල්‍ය වගකීමක විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් අවදානම් සංරචකය ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රයක් ලෙස නම් කළ හැකිය.

6.2.3 ඉදිරි රැකුම් ගිණුම්කරණ අරමුණු සඳහා, වාර්තා කරණ අස්තිත්ත්වයට බාහිර පාර්ශව සමඟ වන ගිවිසුම් පමණක් (එනම් වාර්තාකරණ අස්තිත්ත්වය බාහිර සමූහය හෝ එක් එක් අස්තිත්ත්ව) ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍ර ලෙස නම් කළ හැකිය.

ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍ර නම් කිරීම

6.2.4 සුදුසුකම් ලබන සාධන පත්‍රයක් මුළුමනින්ම ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රයක් ලෙස නම් කළ යුතුය. අවසර දෙන එකම ව්‍යතිරේඛ වන්නේ;

(අ) විකල්ප ගිවිසුමක නෛසර්ගික වටිනාකම සහ කාලීන වටිනාකම වෙන් කිරීම සහ විකල්පයේ කාලීන වටිනාකම වෙනස්වීම නොව එහි නෛසර්ගික වටිනාකම වෙනස්වීමට පමණක් ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රයක් ලෙස නම් කිරීම (6.5.15 සහ ආ 6.5.29 - ආ 6.5.33 ඡේද බලන්න).

(ආ) ඉදිරි ගිවිසුමක, ඉදිරි මූලිකාංගය සහ තත්කාලීන මූලිකාංගය වෙන් කිරීම සහ ඉදිරි ගිවිසුමේ, ඉදිරි මූලිකාංගය නොව එහි තත්කාලීන මූලිකාංගයේ වටිනාකම වෙනස්වීම පමණක් ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රයක් ලෙස නම් කිරීම, එලෙසම විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් පදනම මත ව්‍යාප්තිය වෙන් කළ හැකි සහ මූල්‍ය සාධන පත්‍රයක් ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රයක් ලෙස නම් කිරීමෙන් ඉවත් කළ යුතුය. (6.5.16 සහ ආ 6.5.34 - ආ 6.5.39 ඡේද බලන්න); සහ

(ඇ) සමස්ථ ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රයෙන් සමානුපාතිකයක්, නාමික වටිනාකම මෙන් 50% ක් වැනි, ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවයක, ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රයක් ලෙස නම් කළ හැකිය. කෙසේ වෙතත්, ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රයේ කාලපරිච්ඡේදයේ කාල සීමාවේ කොටසකට පමණක් තවදුරටත් හිඟව පවතින විට, ප්‍රතිඵලයක්වන එහි සාධාරණ අගයේ වෙනස ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රයක් ලෙස නම් නොකෙරේ.

6.2.5 පහත සඳහන් ඕනෑම සංයෝජනයකින්, අස්තිත්ත්වය සංයෝජනයක් ලෙස හෝ බද්ධව දර්ශීය කර ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රයක් නම් කළ හැකිය. (සමහර ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍ර වලින් පැන නගින අවදානම හෝ අවදානම් වෙනත් ඒවායින් පැන නගින දෑ සමඟ හිලව්වේ යන වාතාවරණයද ඇතුළුව);

(අ) ව්‍යුත්පන්න හෝ ඒවායින් කොටසක්; සහ

(ආ) ව්‍යුත්පන්න නොවන හෝ ඒවායින් කොටසක්

6.2.6 නම් කරන දින එය අවසාන ප්‍රතිඵලය ලෙස ශුද්ධ ලිඛිත විකල්පයක් වන්නේ නම්, (ආ 6.2.4 ඡේදය ප්‍රකාරව එය සුදුසුකම් ලබන්නේ නම් හැර) ලිඛිත විකල්පයක සහ මිලදී ගැනීමේ විකල්පයක (උදාහරණ ලෙස පොලී අනුපාතික පරාසය) සංශෝධනයක්වන ව්‍යුත්පන්න පත්‍රය කෙසේ වෙතත් ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රයක් ලෙස සුදුසුකම් නොලබයි. ඒ හා සමානව දෙකක් හෝ ඊට වැඩි ගණනක් (හෝ ඒවායේ සමානුපාතිකයක්) බද්ධව ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍ර ලෙස නම් කළ හැක්කේ, සංයෝජනව ප්‍රතිඵලයක් ලෙස ඒවා නම් කරන ලද දින ලිඛිත විකල්ප නොවන විටදී පමණි (ආ 6.2.4 ඡේදය ප්‍රකාරව එය සුදුසුකම් ලබන්නේ නම් හැර)

6.3 ඉදිරි රැකුම් අයිතම්

සුදුසුකම් ලබන අයිතම

6.3.1 ඉදිරි රැකුම් අයිතමයක්, හඳුනාගත් වත්කමක් හෝ වගකීමක් හඳුනාගත් තහවුරු කළ බැඳීමක්, පුරෝකථනය කළ ගනුදෙනුවක් හෝ විදේශ මෙහෙයුමක ශුද්ධ ආයෝජනයක් විය හැකිය.

(අ) තනි අයිතමයක්; හෝ

(ආ) අයිතම් සමූහයක් (6.6.1 - 6.6.6 සහ ආ 6.6.1 - ආ 6.6.16 ඡේදවලට යටත්ව),

ඉදිරි රැකුම් අයිතමයක් විය හැකිය.

එවැනි අයිතමයක හෝ අයිතම් සමූහයක සංරචකයක්ද ඉදිරි රැකුම් අයිතමයක් විය හැකිය. (6.3.7 සහ ආ 6.3.7 - ආ 6.3.25 ඡේද බලන්න)

6.3.2 ඉදිරි රැකුම් අයිතමයක් විශ්වාසදායක ලෙස මැනිය හැකි විය යුතුය.

6.3.3 ඉදිරි රැකුම් අයිතමය පුරෝකථනය කළ ගනුදෙනුවක් නම් (හෝ එහි සංරචකයක් නම්) එම ගනුදෙනුව බොහෝ සේ අපේක්ෂා කළ හැකි විය යුතුය.

6.3.4 සමාහරණය කළ නිරාවරණය වනුයේ 6.3.1 ඡේදය ප්‍රකාරව සුදුසුකම් ලැබිය හැකි නිරාවරණයක් සහ ඉදිරි රැකුම් අයිතමයක් ලෙස නම් කළ හැකි ව්‍යුත්පන්නතායක (ආ 6.3.3 - ආ 6.3.4 ඡේද බලන්න) සංයෝජනයකි. එම සමාහරණය කළ නිරාවරණය බොහෝ සේ අපේක්ෂා කළ හැකි සහ එය සිදුවූ විට සහ එය තවදුරටත් පුරෝකථනයක් නොවන ඉදිරි රැකුම් අයිතමයක් ලෙස සුදුසුකම් ලබන්නේ නම්, මෙයට සමාහරණය කළ නිරාවරණයේ පුරෝකථනය කළ ගනුදෙනු ඇතුළත් වේ. (එනම් නිරාවරණයකට සහ ව්‍යුත්පන්නතායකට හේතුවිය හැකි නොබැඳුන එහෙත් අපේක්ෂිත අනාගත ගනුදෙනු)

6.3.5 ඉදිරි රැකුම් ගිණුම්කරණ අරමුණු සඳහා වත්කම්, වගකීම්, තහවුරු කළ බැඳුම් හෝ වාර්තාකරණ ලබන අස්තිත්ත්වයට බාහිර පාර්ශවය සමඟ බොහෝ සේ අපේක්ෂා කළ හැකි පුරෝකථනය කළ ගනුදෙනු පමණක් ඉදිරි රැකුම් අයිතම ලෙස නම් කළ හැකිය. එකම සමූහයේ අස්තිත්ත්ව අතර ගනුදෙනු සඳහා ඉදිරි රැකුම් ගිණුම්කරණය ව්‍යවහාර කළ හැක්කේ එම අස්තිත්ත්ව වල එක් එක් හෝ වෙනත් වූ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල පමණි. අයෝජන අස්තිත්ත්වයක ඒකාබද්ධ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල හැර, සමූහයේ ඒකාබද්ධ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවලට ඉදිරි රැකුම් ගිණුම්කරණ ව්‍යවහාර කළ නොහැකිය. SLFRS 10 හි නිර්වචනය කර ඇති පරිදි, ආයෝජන අස්තිත්ත්වයක සහ එහි පරිපාලිත අතර ගනුදෙනු ලාභ හෝ අලාභ හරහා සාධාරණ අගයට මනින බැවින් ඒවා ඒකාබද්ධ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවලින් ඉවත් නොවනු ඇත.

6.3.6 කෙසේ වෙතත්, LKAS 21 විදේශ විනිමය අනුපාතික වෙනස් වීම් වලට බලපෑම් ප්‍රකාරව විදේශ විනිමය අනුපාතික ප්‍රතිලාභ හෝ අලාභවලට නිරාවරණය සම්පූර්ණයෙන් ම ඒකාබද්ධකරණය මත ඉවත් නොවීම එහි ප්‍රතිඵලයක් වන්නේ නම් 6.3.5 ඡේදයට ව්‍යතිරේඛයක් වශයෙන් අන්ත සමූහ මූල්‍ය අයිතම (උදාහරණ ලෙස පරිපාලිත දෙකක්

අතර ලැබිය යුතු දෑ / ගෙවිය යුතු දෑ විදේශ විනිමය අනුපාතික අවදානම් ඒකාබද්ධ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ඉදිරි රැකුම් අයිතමයක් ලෙසට සුදුසුකම් ලැබිය හැකිය. LKAS 21 ප්‍රකාරව වෙනස් ක්‍රියාකාරී ව්‍යවහාර මුදල් ඇති සමූහ දෙකක් අස්තිත්ත්ව අතර අන්ත සමූහ මූල්‍ය අයිතම ගනුදෙනු සිදුවන විට, අන්ත සමූහ මූල්‍ය අයිතම මත විදේශ විනිමය අනුපාතික ප්‍රතිලාභ සහ අලාභ ඒකාබද්ධකරණය මත සම්පූර්ණයෙන්ම ඉවත් වන්නේ නැත. මීට අමතරව අන්ත සමූහ ගනුදෙනුව, ගනුදෙනුවට එළඹෙන ක්‍රියාකාරී ව්‍යවහාර මුදලින් හැර අන් ක්‍රියාකාරී ව්‍යවහාර මුදලකින් නම් කර ඇත්නම් සහ විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් අවදානම ඒකාබද්ධ ලාභ හෝ අලාභ වලට බලපාන්නේ නම්, බොහෝ සේ අපේක්ෂා කළ හැකි අන්ත සමූහ පුරෝකථනය කළ ගනුදෙනුවක විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් අවදානම ඒකාබද්ධ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ඉදිරි රැකුම් අයිතමයක් ලෙස සුදුසුකම් ලැබිය හැකිය.

ඉදිරි රැකුම් අයිතම නම් කිරීම

6.3.7 අස්තිත්ත්වයක් අයිතමයක් මුළුමනින්ම හෝ අයිතමයක සංරචකයක් ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවයේ ඉදිරි රැකුම් අයිතමයක් ලෙස නම් කළහැකිය. අයිතමයක මුදල් ප්‍රවාහවල හෝ සාධාරණ අගයේ සියළුම වෙනස්වීම් වලින් මුළු අයිතමය සමන්විත වේ. අයිතමයක සම්පූර්ණ සාධාරණ අගයේ වෙනස්වීම් හෝ මුදල් ප්‍රවාහ විචල්‍යතාවයට වඩා අඩුවෙන් සංරචකයක් සමන්විත වේ. එවැනි අවස්ථාවකදී පහත දැක්වෙන වර්ගවල සංරචක (සංයෝජනද ඇතුළත්ව) පමණක් ඉදිරි රැකුම් අයිතම ලෙස අස්තිත්ත්වයක් නම් කළ හැකිය.

- (අ) අවදානම් සංරචකය විශේෂ වෙළඳපොළ ව්‍යුහ සම්බන්ධය තුළ තක්සේරු කිරීමක් පදනම්ව වෙන් වශයෙන් හඳුනාගත හැකි සහ විශ්වසනීය ලෙස මැනිය හැකි නම් පමණක්, නිශ්චිත අවදානමකට හෝ අවදානම්වලට (අවදානම් සංරචකය) ආරෝපණය කළහැකි අයිතමයක මුදල් ප්‍රවාහ හෝ සාධාරණ අගයේ වෙනස්කම් පමණකි (අ) 6.3.8 - ආ.6.3.15 ඡේද බලන්න). ඉදිරි රැකුම් අයිතමයක නිශ්චිත මිලක හෝ වෙනත් විචල්‍යයක ඉහළින් හෝ පහළින් ඇති මුදල් ප්‍රවාහ වෙනස්කම් පමණක් නියම කිරීම අවදානම් සංරචකයන්හි ඇතුළත් වන්නේය (ඒකපාක්ෂික අවදානමක්).
- (ආ) එකක් හෝ ඊට වැඩි ගිවිසුම්ගත මුදල් ප්‍රවාහ
- (ඇ) නාමික වටිනාකමක සංරචකයන්, එනම් අයිතමයක වටිනාකමේ පැහැදිලිව සඳහන් කරන කොටසක් (ආ) 6.3.16 - ආ 6.3.20 ඡේද බලන්න)

6.4 ඉදිරි රැකුම් ගිණුම්කරණය සඳහා සුදුසුකම් ලැබීමේ නිර්නායක

6.4.1 ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවයක් ඉදිරි රැකුම් ගිණුම්කරණය සඳහා සුදුසුකම් ලබන්නේ පහත සඳහන් නිර්ණායක සියල්ලම සපුරාලන විට පමණි.

- (අ) ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවය සමන්විත වන්නේ සුදුසු ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍ර සහ සුදුසු ඉදිරි රැකුම් අයිතමවලින් පමණි.
- (ආ) ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවය ආරම්භයේදී ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවය, සහ අස්තිත්ත්වයක් අවදානම් කලමනාකරණ අරමුණු සහ ඉදිරි රැකුම් භාර ගැනීම සඳහා වන ක්‍රමෝපාය පිළිබඳ විධිමත් නම් කිරීමක් සහ ලේඛනගත කිරීමක් තිබේ. එම ලේඛනගත කිරීමට ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍ර හඳුනා ගැනීම, ඉදිරි රැකුම් අයිතමයක ඉදිරි රැකුම් කළ අවදානමේ ස්වභාවය, ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවය ඉදිරි රැකුම් සඵලදායකත්ව, අවශ්‍යතාවයන් සපුරාලන්නේ දැයි අස්තිත්ත්වය තක්සේරු කරන්නේ කෙසේද යන්නත් ඇතුළත් විය යුතුය (ඉදිරි රැකුම් අසඵලදායකත්වය එහි මූලාශ්‍ර විශ්ලේෂණය සහ එය කෙසේ ඉදිරි රැකුම් අනුපාතය නිර්ණය කරන්නේද ඇතුළත්ව).
- (ඇ) පහත සඳහන් සියළුම සඵලදායකත්ව අවශ්‍යතාවයන් සපුරාලන ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවයන්:
  - (i) ඉදිරි රැකුම් අයිතමය සහ ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රය අතර ආර්ථික සම්බන්ධතාවයක් තිබීම (ආ 6.4.4 - ආ 6.4.6 ඡේද බලන්න);
  - (iii) එම ආර්ථික සම්බන්ධතාවයෙන් ප්‍රතිඵලයක් වන අගය වෙනස්වීම් ණය අවදානමේ බලපෑම (ඉස්මතු නොකරයි). (ආ 6.4.7 - ආ 6.4.8 ඡේද බලන්න) සහ
  - (iii) ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවයෙහි ඉදිරි රැකුම් අනුපාතය ඇත්ත වශයෙන් අස්තිත්ත්වය විසින් ඉදිරි රැකුම් කෙරෙන අයිතම ප්‍රමාණය එම ප්‍රමාණයේ ඉදිරි රැකුම් සඳහා ඇත්තවශයෙන් අස්තිත්ත්වය භාවිතා කරන ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රයේ ඉදිරි රැකුම් ප්‍රමාණය මත ප්‍රතිඵල වශයෙන් ලැබෙන එකම අනුපාතයයි. කෙසේ වෙතත්, එම නම් කිරීම ඉදිරි රැකුම් අසඵලදායකත්වයක් (හඳුනා ගත්තද හෝ නැත්තද යන්න නොසළකා) ඇති කළ හැකි ඉදිරි රැකුම් අයිතමයක සහ ඉදිරි රැකුම් රැකුම් සාධන පත්‍රයක බර තැබීම අතර අසමතුලිතතාවයක් පිළිඹිබු නොවිය යුතුය. එමගින් ඉදිරි රැකුම් ගිණුම්කරණයේ (ආ 6.4.9 ආ 6.4.11 ඡේද බලන්න) අරමුණ සමග අසංගතවිය හැකි ගිණුම්කරණ ප්‍රතිවිපාක ප්‍රතිඵලයක් විය හැකිය.

6.5 සුදුසුකම් ලබන ඉදිරි රැකුම් - සම්බන්ධතා සඳහා ගිණුම් තැබීම

6.5.1 6.4.1 ඡේදයේ සුදුසුකම් ලැබීමේ නිර්ණායක සපුරාලන ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවයකට අස්කිත්ත්වයේ ඉදිරි රැකුම් ගිණුම් තැබීම ව්‍යවහාරකරයි (ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාව නම් කිරීමට ගත් අස්කිත්ත්වයේ තීරණය එයට ඇතුළුව)

6.5.2 ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතා වර්ග තුනක් ඇත:

(අ) සාධාරණ අගය ඉදිරි රැකුම් විශේෂ අවදානමකට ආරෝපණය වූ ලාභ හෝ අලාභවලට බලපෑ හැකි එය, හඳුනාගත් වත්කමක හෝ වගකීමක හෝ හඳුනා නොගත් ස්ථිර බැඳීමක් හෝ එවැනි ඕනෑම අයිතමයක සංරචකයක සාධාරණ අගය වෙනස්වීම් වලට නිරාවරණය වූ ඉදිරි රැකුමකි.

(ආ) මුදල් ප්‍රවාහ ඉදිරි රැකුම් විශේෂ අවදානමක් ආශ්‍රිතව හඳුනාගත් වත්කමක් හෝ වගකීමක සියල්ලටම හෝ සංරචකයට (විචල්‍ය අනුපාතික ණය මත සියළුම හෝ සමහර පොලී ගෙවීම්) හෝ බොහෝසේ අපේක්ෂා කළ හැකි පුරෝකථනය කළ ගනුදෙනුවක් සහ ලාභ හෝ අලාභ වලට බලපෑ හැකි විශේෂ අවදානමක් ආශ්‍රිතව එය ආරෝපිත මුදල් ප්‍රවාහවල විචල්‍යතාවයට නිරාවරණය වූ ඉදිරි රැකුමකි.

(ඇ) LKAS 21 හි නිර්වචනය කර ඇති විදේශ මෙහෙයුමක ශුද්ධ ආයෝජනයක ඉදිරි රැකුමකි.

6.5.3 5.7.5 ඡේදය ප්‍රකාරව සාධාරණ අගයේ වෙනස්වීම් විස්තීර්ණ ආදායමේ ඉදිරිපත් කිරීමට අස්කිත්ත්වය තෝරාගත් ස්කන්ධ සාධන පත්‍රය ඉදිරි රැකුම් අයිතමයක් නම්, 6.5.2 (අ) හි යොමු කෙරෙන ඉදිරි රැකුම් නිරාවරණය වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායමට බලපෑමක් විය හැකි එකක් විය යුතුය. එම අවස්ථාවේ සහ එයටම පමණක්, හඳුනාගත් ඉදිරි රැකුම් අකාර්යක්ෂමතාව වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායමෙහි ඉදිරිපත් කෙරේ.

6.5.4 විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් අවදානමක ස්ථිර බැඳීමක ඉදිරි රැකුමක් සාධාරණ අගය ඉදිරි රැකුමක් හෝ මුදල් ප්‍රවාහ ඉදිරි රැකුමක් ලෙස ගිණුම්ගත කළ හැකිය.

6.5.5 ඉදිරි රැකුම් අනුපාතයට (6.4.1 (ඇ) (iii) ඡේදය බලන්න) සම්බන්ධිත ඉදිරි රැකුම් සඵලදායකත්ව අවශ්‍යතාවයන් සපුරාලීම ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවයක් නැවැත්වුවහොත්, එහෙත් එම නම් කරන ලද ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවය සඳහා අවදානම් කලමනාකරණ අරමුණ එලෙසම පවතී නම් අස්කිත්ත්වය ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවයේ ඉදිරි රැකුම් අනුපාතය ගැළපිය යුතුය. ඒ අනුව නැවත එය සුදුසුකම් ලබන නිර්ණායක නැවත සපුරාලයි (මෙය මෙම ප්‍රමිතයේ 'යළි කුලනය වීම' ලෙස යොමු කෙරේ. ආ 6.5.7 - ආ 6.5.21 ඡේද බලන්න)

6.5.6 ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවය (හෝ ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවයේ කොටසක්) සුදුසුකම් ලැබීමේ නිර්ණායක (අදාළ වන්නේ නම් යම් ඉදිරි රැකුම සම්බන්ධතාවයක යළි කුලනය වීම ගණන් ගෙන) සපුරාලීම නවත්වන විට පමණක් අස්කිත්ත්වය ඉදිරි රැකුම් ගිණුම්කරණය ඉදිරි කාලීනව අත්හිටවිය යුතුය. මෙයට ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රය කල් ඉකුත් වූ විට, හෝ විකුණූ විට, සමාප්ති කළ විට හෝ ක්‍රියාත්මක කිරීමේ අවස්ථාවන්ද ඇතුළත්ය. මෙම අරමුණ සඳහා ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රයක් වෙනත් ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රයකට ආදේශ කිරීම හෝ මාරු කිරීම, එවැනි ආදේශ කිරීමක් හෝ මාරු කිරීමක කොටසක් සහ අස්කිත්ත්වයේ ලේඛනගත අවදානම් අරමුණ සමඟ සංගත නම් එය ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රය කල් ඉකුත්වීමක් හෝ සමාප්ති කිරීමක් නොවේ. අමතරව, මෙම අරමුණ සඳහා පහත දෑ වන්නේ නම්, ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රය කල් ඉකුත් වීමක් හෝ සමාප්ති වීමක් නොවේ;

(අ) නීති හෝ රෙගුලාසිවල හෝ නීති හෝ රෙගුලාසි හඳුන්වාදීමේ ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන්, ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රයේ පාර්ශව, සෑම පාර්ශවයක්ම නව ප්‍රතිපාර්ශව කරා වෙන් වීමට ඔවුන්ගේ මුල් ප්‍රතිපාර්ශවකරු එක් හෝ ඊට වැඩි නිශ්කාෂණ ප්‍රතිපාර්ශව වලට ආදේශ කිරීමට එකඟ වේ. මෙම අරමුණ සඳහා නිශ්කාෂණ ප්‍රතිපාර්ශවය මධ්‍යම ප්‍රතිපාර්ශවයක් (සමහර අවස්ථාවලදී 'නිශ්කාෂණ ආයතනය' හෝ 'නිශ්කාෂණ ඒජන්සිය' ලෙස හඳුන්වනු ලබන) හෝ අස්කිත්ත්වයක් හෝ අස්කිත්ත්වයන් වෙයි. ප්‍රධාන ප්‍රතිපාර්ශවකරු විසින් නිශ්කාෂණ ක්‍රියාත්මක කිරීමට හැකිවනු පිරිස ප්‍රතිපාර්ශවකරු ලෙස ක්‍රියාකරණ, උදාහරණ වශයෙන් නිශ්කාෂණ ආයතනයක නිශ්කාෂණ සාමාජිකයකු, හෝ නිශ්කාෂණ ආයතනයක නිශ්කාෂණ සාමාජිකයකුගේ ගනුදෙනුකරුවෙක් වීම. කෙසේ වෙතත් ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රයේ පාර්ශව ඔවුන්ගේ මුල් ප්‍රතිපාර්ශවයේ වෙනත් ප්‍රතිපාර්ශව සමඟ ආදේශ කරන විට මෙම උපඡේදයේ අවශ්‍යතාවයන් සපුරාලන්නේ එම සෑම පාර්ශවයක්ම නිශ්කාෂණ ක්‍රියාත්මක කරන්නන් එම මධ්‍යම ප්‍රතිපාර්ශවය සමඟ නම් පමණි.

(ආ) ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රයට කළ යුතු යම් වෙනත් වෙනස් කිරීම් වේ නම්, ප්‍රතිපාර්ශවයක් ආදේශ කිරීම ක්‍රියාත්මක කිරීමට අවශ්‍යවන ඒවාට සීමාවේ. ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රය මුලින්ම නිශ්කාෂණය කළේ නිශ්කාෂණ ප්‍රතිපාර්ශවය සමඟ නම්, අපේක්ෂා කළ හැකි නියමයන් සමඟ සංගත වන ඒවාට එවැනි වෙනස්වීම් සීමා වේ. මෙම වෙනස් වීම් වලට අතිරේක ඇප අවශ්‍යතාවයන්, ලැබිය යුතු දෑ සහ ගෙවිය යුතු දෑ ශේෂ හිලවී කිරීමේ

අයිතිය සහ ගාස්තු අයකිරීම්වල වෙනස්වීම් ඇතුළත් වේ. ඉදිරිදැකුම් ගිණුම්කරණය නතර කිරීම එක්කෝ ඉදිරි දැකුම් සම්බන්ධතාවයට මුළුමනින්ම හෝ එහි කොටසකට බලපෑ හැකිය (එවැනි අවස්ථාවක ඉදිරි දැකුම් ගිණුම්කරණය අඛණ්ඩව ඉදිරි දැකුම් සම්බන්ධතාවයේ ඉතිරිය සඳහා ව්‍යවහාර වේ)

6.5.7 (අ) ක්‍රම ඝෂය පිරිවැයට මනින මූල්‍ය සාධන පත්‍රයක් වන ඉදිරි දැකුම් අයිතමයක් සඳහා (හෝ එහි සංරචකයන්) සාධාරණ අගය ඉදිරි දැකුමට, ඉදිරි දැකුම් ගිණුම්කරණය නවත්වන විට 6.5.10 ඡේදය; සහ

(ආ) මුදල් ප්‍රවාහ ඉදිරි දැකුම් සඳහා ඉදිරි දැකුම් ගිණුම්කරණය නවත්වන විට 6.5.12 ඡේදය

අස්තීන්ත්වයන් විසින් ව්‍යවහාර කළ යුතුය.

සාධාරණ අගය ඉදිරි දැකුම්

6.5.8 6.4.1 ඡේදයේ සුදුසුකම් ලැබීමේ නිර්ණායක සාධාරණ අගය ඉදිරි දැකුමක් සපුරාලන තාක් කල්, පහත දැක්වෙන පරිදි ඉදිරි දැකුම් සම්බන්ධතා ගිණුම්ගත කළ යුතුය.

(අ) ඉදිරි දැකුම් සාධන පත්‍රය මත ප්‍රතිලාභ හෝ අලාභ ලාභ හෝ අලාභ වල හඳුනාගත යුතුය. (හෝ 5.7.5 ඡේදය ප්‍රකාරව සාධාරණ අගයේ වෙනස් වීම වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායමේ ඉදිරිපත් කිරීමට අස්තීන්ත්වය තෝරාගෙන ඇති ස්කන්ධ සාධන පත්‍රය සඳහා ඉදිරි දැකුම් සාධන පත්‍රය සඳහා ඉදිරි දැකුම්කරණයේ නම්, වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායමේ)

(ආ) ඉදිරි දැකුම් අයිතමය මත ඉදිරි දැකුම් ප්‍රතිලාභ හෝ අලාභ ඉදිරි දැකුම් අයිතමයේ ධාරණ වටිනාකමට ගැලපීම (අදාළ වන්නේ නම්) සහ ලාභ හෝ අලාභවල හඳුනාගත යුතුය. ඉදිරි දැකුම් අයිතමය මූල්‍ය වත්කමක් නම් (හෝ එහි සංරචකයක් නම්) එය මනිනුයේ 4.1.2.අ, ඡේදය ප්‍රකාරව වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායම මගින් සාධාරණ අගයටය, ඉදිරි දැකුම් අයිතමය මත ඉදිරි දැකුම් ප්‍රතිලාභය හෝ අලාභය ලාභ හෝ අලාභවල හඳුනාගත යුතුය. කෙසේ වෙතත් ඉදිරි දැකුම් අයිතමය ස්කන්ධ සාධන පත්‍රයක් සහ ඒ සඳහා 5.7.5 ඡේදය ප්‍රකාරව සාධාරණ අගයේ වෙනස් වීම් වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායමේ ඉදිරිපත් කිරීමට තෝරා ගෙන ඇත්නම්, එම වටිනාකම් වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායමේ ශේෂව පවතී. ඉදිරි දැකුම් අයිතමය හඳුනා නොගත් ස්ථිර බැඳීමක් (හෝ එහි සංරචකයක්) වන විට, ඉදිරි දැකුම් අයිතමය නම් කිරීමෙන් පසුව, එහි සාධාරණ අගයේ සමුච්චිත වෙනස්වීම ලාභ හෝ අලාභවල හඳුනාගත් අනුරූපී ප්‍රතිලාභ හෝ අලාභ සමග වත්කමක් හෝ වගකීමක් ලෙස හඳුනාගනු ලැබේ.

6.5.9 සාධාරණ අගය ඉදිරි දැකුමක ඉදිරි දැකුම අයිතමයන් ස්ථිර බැඳීමක් වන විට (හෝ එහි සංරචකයන්) වත්කමක් අත්පත් කර ගැනීමට හෝ වගකීමක් භාර ගැනීමට, ස්ථිර බැඳීම අස්තීන්ත්වය සපුරාලීමේ ප්‍රතිඵලයක් වන වත්කමේ හෝ වගකීමේ මූලික ධාරණ අගය, මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනයේ හඳුනාගනු ලැබූ ඉදිරි දැකුම් අයිතමයේ සාධාරණ අගයේ සමුච්චිත වෙනස් වීම ඇතුළත් කිරීමට ගළපනු ලැබේ.

6.5.10 ක්‍රම ඝෂය පිරිවැයට මනින ලද ඉදිරි දැකුම් අයිතමය (හෝ එහි සංරචකයක්) මූල්‍ය සාධන පත්‍රයක් නම්, 6.5.8 (ආ) ඡේදයෙන් පැන නගින යම් ගැළපුමක් ලාභ හෝ අලාභ වලට ක්‍රම ඝෂය කළ යුතුය. ගැළපුම පවතින විට වහාම ක්‍රම ඝෂය කිරීම ආරම්භ කළ හැකි අතර සහ ඉදිරි දැකුම ප්‍රතිලාභ හෝ අලාභ ගැලපීම ඉදිරි දැකුම් අයිතමය නැවැත්වීමට පටන් ගැනීමට පෙර ආරම්භ කළ යුතුය. ක්‍රමඝෂය පදනම් වන්නේ, ක්‍රමඝෂය පටන් ගත් දින ප්‍රතිගණනය කළ සඵල පොලී අනුපාතිකය මතය. 4.1.2 අ ඡේදය ප්‍රකාරව වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායම මගින් එහි සාධාරණ අගය මනින එය ඉදිරි දැකුම් අයිතමයක් වන (හෝ එහි සංරචකයට) මූල්‍ය වත්කමක් සම්බන්ධයෙන් එම අන්දමටම ක්‍රම ලෙස කිරීම ව්‍යවහාරවේ, එහෙත් 6.5.8 (ආ) ප්‍රකාරව කලින් හඳුනාගත් සමුච්චිත ප්‍රතිලාභ හෝ අලාභ නියෝජනය කරන එම වටිනාකම වෙනුවට ධාරණ වටිනාකම ගැලපීමෙනි.

මුදල් ප්‍රවාහ ඉදිරි දැකුම්

6.5.11 6.4.1 ඡේදයේ සුදුසුකම් ලැබීමේ නිර්ණායක මුදල් ප්‍රවාහ ඉදිරි දැකුමක් සපුරාලන තාක්කල් පහත දැක්වෙන පරිදි ඉදිරි දැකුම් සම්බන්ධතා ගිණුම්ගත කළ යුතුය.

(අ) ඉදිරි දැකුම් අයිතමයක් ආශ්‍රිත ස්කන්ධයේ වෙනම වූ සංරචකය (මුදල් ප්‍රවාහ ඉදිරි දැකුම් සංචිත) පහත සඳහන් දෑ වල අඩු අගයට ගළපනු ලැබේ. (නිරපේක්ෂ වටිනාකම්වලින්)

(i) ඉදිරි දැක්ම ආරම්භයේ සිට ඉදිරි දැක්ම සාධන පත්‍රය මත සමුච්චිත ප්‍රතිලාභ හෝ අලාභ; සහ

(ii) ඉදිරි දැක්ම ආරම්භයේ සිට ඉදිරි දැක්ම අයිතමයේ සාධාරණ අගයේ (වර්තමාන අගය) සමුච්චිත වෙනස (එනම් ඉදිරි දැකුම් කළ අපේක්ෂිත ආනාගත මුදල් ප්‍රවාහවල වර්තමාන අගයේ සමුච්චිත වෙනස).

(ආ) සඵල ඉදිරි දැකුම ලෙස නිර්ණය කළ යුතුවන ඉදිරි දැකුම් සාධන පත්‍රය මත වන ප්‍රතිලාභ හෝ අලාභ කොටස (එනම් (අ) ප්‍රකාරව ගණනය කළ මුදල් ප්‍රවාහ ඉදිරි දැකුම් සංචිතයේ වෙනස හිලච්චන එම කොටස) වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායමේ හඳුනා ගත යුතුය.

(ඇ) ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රය මත යම් ඉතිරිව ඇති ප්‍රතිලාභ හෝ අලාභ ((අ) ප්‍රකාරව ගණනය කළ මුදල් ප්‍රවාහ ඉදිරි රැකුම් සංචිතයේ වෙනස පියවීමට අවශ්‍යකරන යම් ප්‍රතිලාභයක් හෝ අලාභයක්) ඉදිරි රැකුම් අසඵලදායකත්වයකි. එය ලාභ හෝ අලාභවල හඳුනාගත යුතුය.

(ඈ) (අ) ප්‍රකාරව මුදල් ප්‍රවාහ ඉදිරි රැකුම් සංචිතයේ සමුච්චිත වූ වටිනාකම පහත සඳහන් පරිදි ගිණුම් ගත කළ යුතුය;

- (i) ඉදිරි පුරෝකථන ගණුදෙනුවක පසුව ප්‍රතිඵලය වූයේ මූල්‍ය නොවන වත්කමක් හෝ මූල්‍ය නොවන වගකීමක් හඳුනා ගැනීම නම්, හෝ මූල්‍ය වත්කමක් හෝ මූල්‍ය වගකීමක් සඳහා ඉදිරි පුරෝකථන ගණුදෙනුවක්, සාධාරණ අගය ඉදිරි රැකුම් ගිණුම්කරණය ව්‍යවහාර කරන ස්ථීර බැඳීමක් බවට පත්වේ. අස්තිත්ත්වය විසින් එම වටිනාකම මුදල් ප්‍රවාහ ඉදිරි රැකුම් සංචිතයෙන් ඉවත් කර සහ සෘජුව මූලික පිරිවැයේ හෝ වත්කමේ හෝ වගකීමේ වෙනත් ධාරණ වටිනාකමක් ලෙස එය ඇතුළත් කළ යුතුය. මෙය ප්‍රතිවර්ගීකරණය කිරීමේ ගැළපුමක් නොවේ සහ (LKAS 1 බලන්න) එබැවින් එය වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායමට බල නොපායි.
- (ii) (i) හි ආචරණ කළ මුදල් ප්‍රවාහ ඉදිරි රැකුම් සඳහා හැර එම වටිනාකම ප්‍රතිවර්ගීකරණය කිරීමේ ගැළපුමක් ලෙස (LKAS 1 බලන්න) මුදල් ප්‍රවාහ ඉදිරි රැකුම් සංචිතයේ සිට ලාභ හෝ අලාභවලට ඉදිරි රැකුම් කළ අපේක්ෂිත අනාගත මුදල් ප්‍රවාහ, ලාභ හෝ අලාභවලට බලපාන එම කාලපරිච්ඡේදයේ හෝ කාලපරිච්ඡේද තුළදී ප්‍රතිවර්ගීකරණය කළ යුතුය. (උදාහරණ වශයෙන් පොලී ආදායම හෝ පොලී වියදම හඳුනා ගන්නා හෝ පුරෝකථනය කළ විකුණුම් සිදුවන කාල පරිච්ඡේදවලදී)
- (iii) කෙසේ වෙතත්, එම වටිනාකම අලාභයක් නම් සහ, එම අලාභයේ සම්පූර්ණ හෝ කොටසක් එක් හෝ ඊට වැඩි අනාගත කාල පරිච්ඡේද තුළදී ආපසු අයකර ගත නොහැකි යයි අස්තිත්ත්වය අපේක්ෂා කරන්නේ නම්, ආපසු අයකර ගත නොහැකි යයි අපේක්ෂා කරන වටිනාකම වහාම ප්‍රතිවර්ගීකරණය කිරීමේ ගැළපුමක් ලෙස ලාභ හෝ අලාභ වලට ප්‍රතිවර්ගීකරණය කළ යුතුය. (LKAS 1 බලන්න)

6.5.12 අස්තිත්ත්වයක් මුදල් ප්‍රවාහ ඉදිරි රැකුමක් සඳහා ඉදිරි රැකුම් ගිණුම්කරණය නතර කළ විටදී, (6.5.6 සහ 6.5.7 (ආ) ඡේද බලන්න) මුදල් ප්‍රවාහ ඉදිරි රැකුම් සංචිතයේ සමුච්චිතවූ වටිනාකම අස්තිත්ත්වයක් 6.5.11 (අ) ඡේදය ප්‍රකාරව පහත සඳහන් පරිදි ගිණුම්ගත කළ යුතුය.

- (අ) ඉදිරි රැකුම්කරන ලද අනාගත මුදල් ප්‍රවාහ තවදුරටත් සිදුවෙනැයි අපේක්ෂා කරන්නේ නම්, එම වටිනාකම, අනාගත මුදල් ප්‍රවාහ සිදුවන තුරු හෝ 6.5.11 (ඇ) (iii) ඡේදය ව්‍යවහාරවන තුරු මුදල් ප්‍රවාහ ඉදිරි රැකුම් සංචිතයේ තවදුරටත් ශේෂයක් ලෙස පවතී. අනාගත මුදල් ප්‍රවාහ සිදු වූ විට, 6.5.11 (ඇ) ඡේදය ව්‍යවහාරවේ.
- (ආ) ඉදිරි රැකුම් කරන ලද අනාගත මුදල් ප්‍රවාහ තවදුරටත් සිදු නොවෙනැයි අපේක්ෂා කරන්නේ නම්, එම වටිනාකම වහාම ප්‍රතිවර්ගීකරණ ගැළපීමක් ලෙස මුදල් ප්‍රවාහ ඉදිරි රැකුම් සංචිතයේ සිට ලාභ හෝ අලාභවලට ප්‍රතිවර්ගීකරණය කළ යුතුය. (LKAS 1 බලන්න) තවදුරටත් බොහෝ සේ අපේක්ෂා කළ නොහැකි ඉදිරි රැකුම් කළ අනාගත මුදල් ප්‍රවාහ තවමත් සිදුවෙනැයි අපේක්ෂා කළ හැකිය.

විදේශ මෙහෙයුමක ශුද්ධ ආයෝජනයක ඉදිරි රැකුම්

6.5.13 විදේශ මෙහෙයුමක ශුද්ධ ආයෝජනයක (LKAS 21 බලන්න) ඉදිරි රැකුම්, ශුද්ධ අයෝජනයක කොටස් ලෙස එය මූල්‍ය අයිතමයක ඉදිරි රැකුම ඇතුළුව ගිණුම්ගත කළ යුත්තේ මුදල් ප්‍රවාහ ඉදිරි රැකුම් ගිණුම්කරණ හා සමාන අන්දමටය.

(අ) සඵල ඉදිරි රැකුමක් ලෙස නිර්ණය කළ යුතු ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රයක් මත ප්‍රතිලාභ හෝ අලාභවල කොටස වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායමේ හඳුනාගත යුතුය. (6.5.11 ඡේදය බලන්න); සහ

(ආ) අසඵලදායක කොටස ලාභ හෝ අලාභවල හඳුනාගත යුතුය.

6.5.14 විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් පරිවර්තන සංචිතය තුළ සමුච්චිත වූ ඉදිරි රැකුමේ සඵලදායක කොටසට සම්බන්ධිත ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රය මත සමුච්චිතවූ ප්‍රතිලාභ හෝ අලාභ විදේශ මෙහෙයුම් බැහැර කිරීම හෝ කොටසක් වශයෙන් බැහැර කිරීම මත LKAS 21 48 - 49 ඡේද ප්‍රකාරව ප්‍රතිවර්ගීකරණ (LKAS 1 බලන්න) ගැළපුමක් ලෙස ස්කන්ධයේ සිට ලාභ හෝ අලාභ වලට ප්‍රතිවර්ගීකරණය කළ යුතුය.

විකල්පවල කාලීන අගය සඳහා ගිණුම්කරණය

- 6.5.15 අස්තිත්ත්වයක් විකල්ප ගිවිසුමක නෛසර්ගික අගය සහ කලින් අගය වෙන් කළ විට සහ විකල්පයේ නෛසර්ගික අගයේ වෙනස සඳහා වීම පමණක් ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රයක් ලෙස නම් කරන විට (6.2.4 (අ) ඡේදය බලන්න), එය විකල්පයේ කාලීන අගය පහත දැක්වෙන පරිදි ගිණුම්ගත කළ යුතුය. (ආ 6.5.29 - ආ 6.5.33 ඡේද බලන්න)
- (අ) විකල්පය ඉදිරි රැකුම් කරන ඉදිරි රැකුම් අයිතම වර්ග අනුව විකල්පයේ කාලීන වටිනාකම අස්තිත්ත්වය වෙන්කොට දැක්විය යුතුය. (ආ 6.5.29 ඡේද බලන්න)
- (i) ගණුදෙනු සම්බන්ධිත ඉදිරි රැකුම් අයිතමයක්; හෝ
  - (ii) කාලපරිච්ඡේදයක් සම්බන්ධිත ඉදිරි රැකුම් අයිතමයක්.
- (ආ) ඉදිරි රැකුම් අයිතමයට සම්බන්ධ ගණුදෙනුවක් ඉදිරි රැකුම් කරන විකල්පයක කාලීන වටිනාකමේ සාධාරණ අගය වෙනස්වීම ඉදිරි රැකුම අයිතමයේ සම්බන්ධතාවයේ ප්‍රමාණයට වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායමේ හඳුනාගත යුතුය සහ ස්කන්ධයේ වෙනම සංරචකයක සමුච්චිත කළ යුතුය. ස්කන්ධයේ වෙනම සංරචකයක (වටිනාකම) සමුච්චිය කළ විකල්පයේ කාලීන වටිනාකමෙන් පැන නගින සාධාරණ අගයේ සමුච්චිත වෙනස්වීම පහත දැක්වෙන පරිදි ගිණුම්ගත කළ යුතුය.
- (i) මූල්‍ය නොවන වත්කමක් හෝ මූල්‍ය නොවන වගකීමක් පසුව හඳුනා ගැනීමේ ප්‍රතිඵලයක් හෝ මූල්‍ය නොවන වගකීමක් සඳහා ස්ථිර බැඳීමක් හෝ සාධාරණ අගය ඉදිරි රැකුම් ගිණුම්කරණය ව්‍යවහාර කරන මූල්‍ය නොවන වගකීමක් නම්, අස්තිත්ත්වය එම වටිනාකම ස්කන්ධයේ වෙනම වූ සංරචකයෙන් ඉවත් කර සහ වත්කමේ හෝ වගකීමේ මූලික පිරිවැයේ හෝ ධාරණ වටිනාකමේ සෘජුව ඇතුළත් කළ යුතුය. මෙය ප්‍රතිවර්ගීකරණය කිරීමේ ගැළපුමක් නොවේ සහ (LKAS 1 බලන්න) එබැවින් එය වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායමට බල නොපායි.
  - (ii) (i) හි ආචරණය කළ ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවය හැර, එම වටිනාකම ප්‍රතිවර්ගීකරණය කිරීමේ ගැළපුමක් ලෙස (LKAS 1 බලන්න) ස්කන්ධයේ වෙනම වූ සංචිතයේ සිට ලාභ හෝ අලාභවලට ලාභ හෝ අලාභයට ඉදිරි රැකුම් මුදල් ප්‍රවාහ බලපාන එම කාලපරිච්ඡේදයේ හෝ කාලපරිච්ඡේද තුළදී ප්‍රතිවර්ගීකරණය කළ යුතුය. (උදාහරණ වශයෙන් පුරෝකථනය කළ විකුණුමක් සිදුවන විට).
  - (iii) කෙසේ වෙතත්, එම වටිනාකමේ සියළු හෝ කොටසක් එක් හෝ ඊට වැඩි අනාගත කාලපරිච්ඡේද තුළදී ආපසු අයකර ගැනීමට අපේක්ෂා නොකරන්නේ නම්, ආපසු අයකර ගත නොහැකි යයි අපේක්ෂා කරන වටිනාකම වහාම ප්‍රතිවර්ගීකරණය කිරීමේ ගැළපුමක් ලෙස ලාභ හෝ අලාභවලට ප්‍රතිවර්ගීකරණය කළ යුතුය (LKAS 1).
- (ඇ) කාලපරිච්ඡේදයකට සම්බන්ධ ගණුදෙනුවක් ඉදිරි රැකුම විකල්පයක කාලීන වටිනාකමේ සාධාරණ අගය වෙනස්වීම, ඉදිරි රැකුම අයිතමයේ සම්බන්ධතාවයේ ප්‍රමාණයට වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායමේ හඳුනාගත යුතුය සහ ස්කන්ධයේ වෙනම සංරචකයක සමුච්චිත කළ යුතුය. විකල්පය ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රයක් ලෙස නම් කළ දින කාලීන වටිනාකම එය ඉදිරි රැකුම අයිතමයට සම්බන්ධවන ප්‍රමාණයට, විකල්පයේ නෛසර්ගික අගය සඳහා ඉදිරි රැකුමේ ගැළපුම ලාභයෙන් අලාභවලට බලපාන කාලය පුරා ක්‍රමානුකූල සහ තාර්කික පදනමක් මත ක්‍රමාණය කළ යුතුය. (හෝ 5.7.5 ඡේදය ප්‍රකාරව ඉදිරි රැකුම අයිතමය සාධාරණ අගයේ වෙනස්වීම විස්තීර්ණ ආදායමේ ඉදිරිපත් කිරීම අස්තිත්ත්වය තෝරා ගෙන ඇති ස්කන්ධ සාධන පත්‍රයක් නම්, වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායමේ). එම නිසා, සෑම වාර්තාකරණ කාලපරිච්ඡේදයකම, ක්‍රම ක්‍ෂය වටිනාකම ස්කන්ධයේ වෙනම සංරචකයේ සිට ලාභ හෝ අලාභවලට ප්‍රතිවර්ගීකරණය ගැළපුමක් ලෙස ප්‍රතිවර්ගීකරණය කළ යුතුය. (LKAS 1 බලන්න). කෙසේ වෙතත්, ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රයක් ලෙස විකල්පයක් නෛසර්ගික වටිනාකමේ වෙනස ඇතුළත් ඉදිරි රැකුමේ සම්බන්ධතාවයක් සඳහා ඉදිරි රැකුම් ගිණුම්කරණය නවත්වන්නේ නම්, ස්කන්ධයේ වෙනම සංරචකයක් ලෙස සමුච්චිත වී ඇති ශුද්ධ වටිනාකම (එනම් සමුච්චිත ක්‍රම ක්‍ෂය ඇතුළුව) වහාම ලාභ හෝ අලාභ වලට යළි වර්ගීකරණය කිරීමේ ගැළපුමක් ලෙස යළි වර්ගීකරණය කළ යුතුය. (LKAS 1 බලන්න).

ඉදිරි ගිවිසුම්වල ඉදිරි මූලිකාංගය සහ මූල්‍ය සාධන පත්‍රවල විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් පදනම ව්‍යාප්තිය සඳහා ගිණුම් කැබිම.

- 6.5.16 ඉදිරි ගිවිසුමක, ඉදිරි මූලිකාංගය සහ තත්කාලීන මූලිකාංගය අස්තිත්ත්වයක් වෙන් කරන විට සහ ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රයක් ලෙස නම් කරන විට ඉදිරි ගිවිසුමේ තත්කාලීන මූලිකාංගයේ වටිනාකමේ වෙනස්වීම පමණක්, හෝ අස්තිත්ත්වයක් මූල්‍ය සාධන පත්‍රය විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් පදනම මත පරාසය වෙන් කරන අවස්ථාවේ සහ එය මූල්‍ය සාධන පත්‍රය ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රයක් ලෙස නම් කිරීම බැහැර කරන විට (6.2.4 (ආ) ඡේදය බලන්න), අස්තිත්ත්වය ඉදිරි ගිවිසුමේ ඉදිරි මූලිකාංගයට 6.5.15 ඡේදය ව්‍යවහාර කිරීම හෝ විකල්පයේ කාලීන වටිනාකමට විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් පදනම පරාසය ඒ හා සමාන අන්දමින් ව්‍යවහාර වූ ලෙස ව්‍යවහාර කරයි. එවැනි අවස්ථාවක, අස්තිත්ත්වය විසින් ආ 6.5.34 - ආ 6.5.39 ඡේදවල ව්‍යවහාර කළ යුතු උපදේශන ව්‍යවහාර කරයි.

6.6 අයිතම් සමූහයක ඉදිරි රැකුම්

සමූහයකම අයිතම් ඉදිරි රැකුම් අයිතමය ලෙස සුදුසුකම් ලැබීම.

6.6.1 අයිතම් සමූහයක් (ශුද්ධ තත්ත්වයක් අඩංගු වී ඇති අයිතම් සමූහයක් ඇතුළුවන ආ 6.6.1 - ආ 6.6.8 ඡේද බලන්න) සුදුසුකම් ලබන ඉදිරි රැකුම් අයිතමයන් වන්නේ පහත දෑ වන්නේ නම් පමණි,

- (අ) තනි තනිව සුදුසුකම් ලබන ඉදිරි රැකුම් අයිතම් ලෙස වන ඒවායේ අයිතම් (අයිතම්වල සංරචක ඇතුළුව) සමන්විත වීම;
  - (ආ) අවදානම් කලමනාකරණ අරමුණු සඳහා සමූහය තුළ ඇති අයිතම් සමූහ පදනම මත එකට කලමනාකරණය කිරීම,
  - (ඇ) අයිතම් සමූහයක මුදල් ප්‍රවාහ ඉදිරි රැකුම් අවස්ථාවක, ඒවායේ මුදල් ප්‍රවාහවල විවලාභාවය සමූහයේ මුදල් ප්‍රවාහවල සමස්ථ විවලාභාවයට ආසන්න වශයෙන් සමානුපාතික වීම අපේක්ෂා නොකරයි. එසේ වන විට හිලව්වන අවදානම් තත්ත්වයක් පැන නගී.
- (i) එය විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් ඉදිරි රැකුමකි; සහ
- (ii) පුරෝකථනය කළ ගණුදෙනු ලාභ හෝ අලාභවලට බලපෑමට අපේක්ෂා කරන වාර්තා කරන කාලපරිච්ඡේදය මෙන්ම, ඒවායේ ස්වභාවය සහ පරිමාව (ආ 6.6.7 - ආ 6.6.8 ඡේද බලන්න) එම ශුද්ධ තත්ත්වය නම් කිරීම පැහැදිලිව සඳහන් කරයි.

නාමික වටිනාකමක සංරචකයක නම් කිරීම

6.6.2 අස්තීත්ත්වයේ අවදානම් කලමනාකරණ පරමාර්ථ සමඟ නම් කිරීම සංගත නම්, සුදුසුකම් ලැබූ අයිතම් සමූහයක සමානුපාතිකයක් වූ සංරචකයක් සුදුසුකම් ලැබූ ඉදිරි රැකුම අයිතමයකි.

6.6.3 සමස්ථ අයිතම් සමූහයක සංරචක ස්ථරයක් (උදාහරණ වශයෙන් පහත්ම ස්ථරය) ඉදිරි රැකුම් ගිණුම්කරණය සඳහා සුදුසුකම් ලබන්නේ පහත දෑ විට පමණි.

- (අ) එය වෙන්ව හඳුනාගත සහ විශ්වාසදායක ලෙස මැනිය හැකි වීම;
- (ආ) අවදානම් කලමනාකරණ පරමාර්ථය වනුයේ ස්ථර සංරචකයක් ඉදිරි රැකුම් කිරීමටය.
- (ඇ) ස්ථරය හඳුනාගත් සමස්ථ සමූහයේ අයිතම්වලට එක හා සමාන ඉදිරි රැකුම් අවදානමක් නිරාවරණය වේ. (ඉදිරි රැකුම් ස්ථරයේ කොටසක් සැදෙන්නේ සමස්ථ සමූහයේ කුමන විශේෂ අයිතම් වලින්ද යන්න ඒ අනුව ඉදිරි රැකුම් ස්ථරය මැනීමේදී සැලකිය යුතු අන්දමේ බලපෑමක් නොකරයි);
- (ඈ) පවතින අයිතම් ඉදිරි රැකුමක් සඳහා (උදාහරණ වශයෙන් හඳුනා නොගත් ස්ථර බැඳීමක් හෝ හඳුනාගත් වත්කමක්) සමස්ථ අයිතම් සමූහයේ කුමන ඉදිරි රැකුම් ස්ථරය නිර්වචනය කර ඇත්ද යන්න අස්තීත්ත්වයකට හඳුනාගත හැකි සහ නිරීක්ෂණය කළ හැකිය. (ඒ අනුව සුදුසුකම් ලබන ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවයන් සඳහා ගිණුම්කරණ අවශ්‍යතාවයන් සමඟ අනුකූලවීමට අස්තීත්ත්වයකට හැකිවනු ඇත.); සහ
- (ඉ) නාමික වටිනාකමක සංරචකයක් සඳහා අවශ්‍යතා සපුරාලන පෙර ගෙවීම් විකල්පයන් අඩංගු සමූහයක යම් අයිතම් (ආ 6.3.20 ඡේදය බලන්න).

ඉදිරිපත් කිරීම

6.6.4 හිලව් වන අවදානම් තත්ත්ව සහිත අයිතම් සමූහයක ඉදිරි රැකුම සඳහා (එනම් ශුද්ධ තත්ත්ව ඉදිරි රැකුමක) ලාභ හෝ අලාභ ප්‍රකාශයේ සහ වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායමේ පේළි අයිතම්වලට ඒවායේ ඉදිරි රැකුම් අවදානම බලපාන, එම ප්‍රකාශනයේ යම් ඉදිරි රැකුම් ප්‍රතිලාභ හෝ අලාභ ඉදිරි රැකුම් අයිතම් බලපාන ඒවා වලින් වෙනම පේළි අයිතමයක් ලෙස ඉදිරිපත් කළ යුතුය. එබැවින් එම ප්‍රකාශනයේ ඉදිරි රැකුම අයිතමයට (උදාහරණ වශයෙන් අයහාරයේ හෝ විකුණූ බඩුවල පිරිවැය) සම්බන්ධිත පේළි අයිතම ලෙසම වටිනාකම වෙනස් නොවී එලෙසම පවතී.

6.6.5 සාධාරණ අගය ඉදිරි රැකුමකදී සමූහයක් ලෙස එක්ව ඉදිරි රැකුම් කළ වත්කම් සහ වගකීම් සඳහා, එක් එක් වත්කම් සහ වගකීම් මත ප්‍රතිලාභ හෝ අලාභ මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනයේ හඳුනාගත යුත්තේ 6.5.8 (ආ) ඡේදය ප්‍රකාරව අදාළ තනි අයිතම් සමන්විත සමූහයේ ධාරණ වටිනාකමේ ගැළපුමක් ලෙසය.

ශුන්‍ය ශුද්ධ තත්ත්වයන්

6.6.6 ඉදිරි රැකුම් අයිතමය ශුන්‍ය ශුද්ධ තත්ත්වයේ සමූහයක් වන විට (එනම් සමූහ පදනම් මත කළමනාකරණය කරනු ලබන අවදානම ඉදිරි රැකුම් අයිතමයන් අතරම සම්පූර්ණයෙන්ම හිලවී විම) පහත දේ සිදුවුවහොත් ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රයේ ඇතුළත් නොවන ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවය නම් කිරීමට අස්තිත්ත්වයට ඉඩ දේ.

- (අ) ඉදිරි රැකුමක් වක්‍රීය ශුද්ධ අවදානම් ඉදිරි රැකුම් ක්‍රමෝපායේ කොටසකි, එමගින් අස්තිත්ත්වය කාලය වෙනස්වීමක් සමඟ එකම වර්ගයේ නව තත්ත්වයන් ඉදිරි රැකුම් කරයි. (උදාහරණ ලෙස අස්තිත්ත්ව ඉදිරි රැකුම් කරන ගනුදෙනු සඳහා කාලසීමාවකට වෙනස් වන විටකදී);
- (ආ) ඉදිරි රැකුම් කරණ ශුද්ධ තත්ත්වය එහි ප්‍රමාණය වක්‍රීය ශුද්ධ ඉදිරි රැකුම් ක්‍රමෝපායේ ජීව කාලය පුරා වෙනස් වන අතර අස්තිත්ත්වය ශුද්ධ අවදානම ඉදිරි රැකුමට සුදුසුකම් ලබන ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රයක් භාවිතා කරයි. (එනම් ශුද්ධ තත්ත්වය ශුන්‍ය නොවන විටදී);
- (ඇ) ශුද්ධ තත්ත්වය ශුන්‍ය නොවන විටදී සහ සුදුසුකම් ලබන ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රයක් සමඟ ඉදිරි රැකුම් කර ඇති විටකදී, එවැනි ශුද්ධ තත්ත්වයකට ඉදිරි රැකුම් ගිණුම්කරණය සාමාන්‍යයෙන් ව්‍යවහාර වේ.
- (ඈ) ශුන්‍ය ශුද්ධ තත්ත්වයකට ඉදිරි රැකුම් ගිණුම්කරණය ව්‍යවහාර නොකිරීමෙන්, එම අසංගත ගිණුම්කරණ ප්‍රතිවිපාක පැන නැගීමට හේතුවිය හැකිය. එයට හේතු වන්නේ වෙනත් අන්දමකින් ශුද්ධතත්ත්වයක් ඉදිරි රැකුම් කරණයකදී හඳුනාගත යුතු හිලවීවන අවදානම් තත්ත්වයන්, ගිණුම්කරණය හඳුනා ගත නොහැකි වීමයි.

6.7 ණය නිරාවරණයක් ලාභ හෝ අලාභ මගින් සාධාරණ අගයට මනින ලෙස නම් කිරීමට විකල්පයක්

ලාභ අලාභ මගින් සාධාරණ අගයට නම් කිරීම සඳහා ණය නිරාවරණයේ සුදුසුකම් ලැබීම

6.7.1 අස්තිත්ත්වයක් ලාභ හෝ අලාභ මගින් සාධාරණ අගයට මනින ණය ව්‍යුත්පන්නනයක් මූල්‍ය සාධන පත්‍රයක සියළු හෝ එයින් කොටසක ණය අවදානම් කළමනාකරණය කිරීමට (ණය නිරාවරණය) භාවිත කරන්නේ නම්, එම මූල්‍ය සාධන පත්‍රය එසේ කළමනාකරණය කරන ප්‍රමාණය දක්වා (එනම් සියළු හෝ සමානුපාතිකයක්) පහත දැ වනවිට ලාභ හා අලාභ මගින් සාධාරණ අගයට මනිනු ලැබේ.

- (අ) ණය නිරාවරණයේ නම (උදාහරණ ලෙස ණය බැඳීමේ ණය ගන්නා හෝ දරන්නා) ණය ව්‍යුත්පන්නනයක් අස්තිත්ත්වය සම්බන්ධයෙන් ගැලපීම ('නම ගැලපීම'); සහ
- (ආ) මූල්‍ය සාධන පත්‍රයේ ජ්‍යෙෂ්ඨත්වය ණය ව්‍යුත්පන්නනයට අනුකූල ලෙස නිදහස් කළ හැකි සාධන පත්‍ර (ජ්‍යෙෂ්ඨත්වය) සමඟ ගැලපේ.

ණය අවදානම් සඳහා කළමනාකරණය කරනු ලබන මූල්‍ය සාධන පත්‍රය මෙම ප්‍රමිතයේ විෂය පථය තුළ වන්නේද යන්න ගැන නොසලකා අස්තිත්ත්වය මෙම නම් කිරීම කළ හැකිය (උදාහරණ වශයෙන් මෙම ප්‍රමිතයේ විෂය පථයෙන් බාහිරවන ණය බැඳීමක් අස්තිත්ත්වය නම් කළ හැකිය). අස්තිත්ත්වය එම මූල්‍ය සාධන පත්‍රය මූලික හඳුනා ගැනීමේදී හෝ ඊට පසුව හෝ එය හඳුනා නොගන්නා අතරතුර නම් කළ හැකිය. අස්තිත්ත්වය නම් කිරීම සම්භාවී ලේඛනගත කළ යුතුය.

ලාභ හෝ අලාභ මගින් සාධාරණ අගයට නම් කළ ණය නිරාවරණයක් සඳහා ගිණුම්කරණය

6.7.2 මූල්‍ය සාධන පත්‍රයක් එහි මූලික හඳුනා ගැනීමෙන් පසු ලාභ හෝ අලාභ මගින් සාධාරණ අගයට ලෙස මනින ලද, හෝ කලින් හඳුනාගත් එය 6.7.1 ඡේදය ප්‍රකාරව මූල්‍ය සාධන පත්‍රයක් ලෙස නම් කරන්නේ නම්, නම් ධාරණ අගයේ සහ සාධාරණ අගය අතර නම් කරන අවස්ථාවේදී වෙනසක් ඇත්නම්, වහාම ලාභ හෝ අලාභ වල හඳුනා ගත යුතුය. 4.1.2.අ ඡේදය ප්‍රකාරව වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායම් මගින් සාධාරණ අගයට මනිනු ලබන මූල්‍ය වත්කම් සඳහා වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායමේ කලින් හඳුනාගත් සමුච්චිත ප්‍රතිලාභ හෝ අලාභ වහාම ප්‍රතිවර්ගීකරණය කිරීමේ ගැළපුමක් ලෙස ස්කන්ධයේ සිට ලාභ හෝ අලාභවලට ප්‍රතිවර්ගීකරණය කළ යුතුය (LKAS 1 බලන්න).

6.7.3 ණය අවදානමකට හේතුවිය හැකි මූල්‍ය සාධන පත්‍රයක් හෝ එම මූල්‍ය සාධන පත්‍රයේ කොටසක් පහත අවස්ථාවන්වලදී ලාභ හෝ අලාභ මගින් ලාභ හෝ අලාභ වල එම මූල්‍ය සාධන පත්‍රය මැනීම නැවැත්විය යුතුය;

- (අ) උදාහරණ වශයෙන්, 6.7.1 ඡේදය ප්‍රකාරව සුදුසුකම් ලැබීමේ නිර්ණායක තවදුරටත් සපුරන්නේ නැති විටකදී.
  - (i) ණය අවදානමකට හේතුවිය හැකි ණය ව්‍යුත්පන්නනය හෝ සම්බන්ධිත මූල්‍ය සාධන පත්‍රය විකුණා, සමාජික කර හෝ නිරවුල් කර තිබීම; හෝ

(ii) මූල්‍ය සාධන පත්‍රයේ ණය අවදානම ණය ව්‍යුත්පන්න භාවිත කර තවදුරටත් කලමනාකරණය නොකිරීම. උදාහරණ වශයෙන් මෙය සිදුවිය හැක්කේ ණය ගන්නාගේ හෝ ණය බැඳීම දරන්නාගේ ණය තත්ත්වය යහපත් බවට පත්වීම හෝ අස්තිත්ත්වය මත පනවා ඇති ප්‍රාග්ධන අවශ්‍යතාවයන්ගේ වෙනස්වීම්; සහ

(ආ) ණය අවදානමකට හේතුවිය හැකි මූල්‍ය සාධන පත්‍රයක් වෙනත් ලෙසකින් ලාභ හෝ අලාභ මගින් සාධාරණ අගයට මැනිය යුතු නොවේ (එනම් ඒ අතර තුර අස්තිත්ත්වයේ ව්‍යාපාර ආකෘතිය වෙනස් නොවී ඇත. ඒ අනුව 4.4.1 ඡේදය ප්‍රකාරව ප්‍රතිවර්ගීකරණය අවශ්‍ය කෙරේ).

6.7.4 ණය අවදානමකට හේතුවිය හැකි මූල්‍ය සාධන පත්‍රයක හෝ ඉන් කොටසක ලාභ හෝ අලාභ මගින් සාධාරණ අගයට මැනීම නවත්වන විට, එම මූල්‍ය සාධන පත්‍රය එම මැනීම නවත්වන දින සාධාරණ අගය එහි නව ධාරණ අගය බවට පත්වේ. මූල්‍ය සාධන පත්‍රය ලාභ හෝ අලාභ මගින් සාධාරණ අගයට නම් කිරීම හෝ භාවිත කළ එම මැනීමේ පසුව ව්‍යවහාර කළ යුතුය. (නව ධාරණ වටිනාකමෙන් පැන නගින ක්‍රම ක්‍ෂය පිරිවැය ඇතුළුව) උදාහරණ වශයෙන් මුලින්ම ක්‍රම ක්‍ෂය පිරිවැයට මනින ලද ලෙස විග්‍රහ කළ මූල්‍ය වත්කම එම මැනීමේ ක්‍රමයට නැවත පත් කළ යුතුය සහ එහි සඵල පොලී අනුපාතිකය ගණනය කරනුයේ ලාභ හෝ අලාභ මගින් සාධාරණ අගයට මැනීම නැවත් වූ දින එහි නව ධාරණ අගය පදනම මතය.

7 වන පරිච්ඡේදය බලාත්මක දිනය සහ සංක්‍රාන්තිය

7.1 බලාත්මක දිනය

7.1.1 අස්තිත්ත්වයක් මෙම ප්‍රමිතය 2018 ජනවාරි 1 වන දින හෝ ඊට පසුව ආරම්භවන වාර්ෂික කාලපරිච්ඡේද සඳහා ව්‍යවහාර කළ යුතුය. එයට කලින් ව්‍යවහාර කිරීමට අවසර දේ. අස්තිත්ත්වයක් මෙම ප්‍රමිතය ඊට කලින් ව්‍යවහාර කිරීමට තෝරා ගතහොත් එය එම කරුණ හෙළිදරව් කළ යුතු සහ එම අවස්ථාවේදීම මෙම ප්‍රමිතයේ සියලුම අවශ්‍යතාවයන් ව්‍යවහාර කළ යුතුය (එහෙත් 7.1.2, 7.2.2.1 සහ 7.3.2 ඡේද බලන්න). අස්තිත්ත්වය විසින් එම අවස්ථාවේදී පරිශීෂ්ට ඇ හි සංශෝධනයද ව්‍යවහාර කළ යුතුය.

7.1.2 7.1.1 ඡේදයේ අවශ්‍යතාවයන් එසේ වුවද, 2018 ජනවාරි 1 ට පෙර ආරම්භවන වාර්ෂික කාලච්ඡේද සඳහා මෙම ප්‍රමිතයේ අන් අවශ්‍යතාවයන් ව්‍යවහාර නොකර, ඡේද 5.7.1(ඇ), 5.7.7 - 5.7.9, 7.2.14 සහ ආ 5.7.5 - ආ 5.7.20 ඡේදවල ලාභ හෝ අලාභ මගින් සාධාරණ අගයට නම් කළ මූල්‍ය වගකීම් මත ප්‍රතිලාභ සහ අලාභ ඉදිරිපත් කිරීමේ අවශ්‍යතාවයන් පමණක් කලින් ව්‍යවහාර කිරීමට අස්තිත්ත්වයක් තෝරාගත හැකිය. එම ඡේද පමණක් ව්‍යවහාර කිරීමට අස්තිත්ත්වයක් තෝරාගතහොත් එම කරුණ හෙළි කළ යුතුය සහ SLFRS 7 හි 10 - 11 ඡේදවල නියම කර ඇති අදාළ හෙළිදරව් කිරීම දිනටම පවත්නා පදනම මත ලබාදිය යුතුය (7.22 සහ 7.2.15 ඡේද ද බලන්න).

7.1.3 SLFRSs 2014 ට කරන වාර්ෂික වැඩි දියුණු කිරීම්, සංශෝධන ඡේද 4.2.1 සහ 5.7.5 SLFRS 3 ට වන සංශෝධනයකින් උත්පාදනයවන ආනුෂංගික සංශෝධන, අස්තිත්ත්වයක් විසින් එම සංශෝධන අනාගතයට බලපාන පරිදි සංශෝධනය SLFRS 3 ව්‍යවහාරවන ව්‍යාපාර සංශෝධන සඳහා ව්‍යවහාර කළ යුතුය.

7.1.4 SLFRS 15 සංශෝධන ඡේද 3.1.1, 4.2.1, 5.1.1, 5.2.1, 5.7.6, ආ 3.2.13, ආ 5.7.1, ඇ 5 සහ ඇ 42 සහ ඉවත් කළ ඡේද ඇ 16 සහ එහි සම්බන්ධිත ශීර්ෂ 5.1.3 සහ 5.7.1 අ ඡේද සහ පරිශීෂ්ට අ හි නිර්වචනය එකතු කර ඇත. අස්තිත්ත්වයක් SLFRS 15 ව්‍යවහාර කරන විට එම සංශෝධන ව්‍යවහාර කළ යුතුය.

7.2 සංක්‍රාන්තිය

7.2.1 7.2.4 - 7.2.26 සහ 7.2.28 ඡේද වල පැහැදිලිව සඳහන් කර ඇති පරිදි හැර අස්තිත්ත්වයක් LKAS 8 ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති, ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවල වෙනස්වීම් සහ වැරදි පරිදි අස්තිත්ත්වයක් මෙම ප්‍රමිතය අතීතයට බලපාන පරිදි ව්‍යවහාර කළ යුතුය. මූලික ව්‍යවහාරකරන දිනයේදී දැනටමත් ප්‍රතිපදනාගෙන ඇති අයිතම් සඳහා මෙම ප්‍රමිතය ව්‍යවහාර නොකළ යුතුය.

7.2.2 7.2.1, 7.2.3, 7.2.28 සහ 7.32 ඡේදවල සංක්‍රාන්ති විධිවිධාන අරමුණ සඳහා, මූලික ව්‍යවහාර වන දිනය වනුයේ අස්තිත්ත්වය මෙම ප්‍රමිතයේ එම අවශ්‍යතාවයන් මුලින්ම ව්‍යවහාර කළ සහ මෙම ප්‍රමිතය නිකුත් කළ පසු ආරම්භවන වාර්තා කරන කාලපරිච්ඡේදය විය යුතුය. SLFRS 9 ව්‍යවහාරකරණයට අස්තිත්ත්වය තෝරාගත් ප්‍රවේශය මත, සංක්‍රාන්තිය, එකක් හෝ ඊට වැඩි වෙනස් අවශ්‍යතාවයන් සඳහා මූලික ව්‍යවහාර කරන දින එකක් හෝ ඊට වැඩියෙන් සම්බන්ධ කර ගැනේ.

විග්‍රහ කිරීම සහ මැනීම සඳහා සංක්‍රාන්තිය (4 සහ 5 ඡේද)

- 7.2.3 මූලික ව්‍යවහාර කරන දින පැවති කරුණු සහ තත්ත්වයන් පදනම මත මූල්‍ය සාධන පත්‍රයක් 4.1.2 (අ) හෝ 4.1.2 අ(අ) හි කොන්දේසි සපුරා ලත්තේද යන වග අස්තිත්ත්වයන් විසින් තක්සේරු කළ යුතුය. කලින් කාල පරිච්ඡේදවල ව්‍යාපාරික ආකෘතිය නොතකා හැර, ප්‍රතිඵලයක්වන විග්‍රහ කිරීම අතීතයට බලපාන පරිදි ව්‍යවහාර කල යුතුය.
- 7.2.4. මූලික ව්‍යවහාරකරන ලද දිනයේදී, මූල්‍ය වත්කම මූලිකව හඳුනාගත් දින පැවති කරුණු සහ තත්ත්වයන් පදනම මත ආ4.1.9ආ - ආ4.1.9 ඇ ඡේද ප්‍රකාරව අස්තිත්ත්වයට වෙනස් කරන ලද මුදලේ කාලීන වටිනාකම පදනම මත තක්සේරු කිරීම ප්‍රායෝගික නොවන්නේ නම්, (LKAS 8 හි නිර්වචනය කර ඇති පරිදි) මූල්‍ය වත්කම මූලික හඳුනාගැනීමේදී පැවති කරුණු සහ තත්ත්වයන් පදනම මත ආ4.1.9ආ - ආ4.1.9ඇ ඡේද ප්‍රකාරව අස්තිත්ත්වයකට වෙනස් කරන ලද මුදලේ කාලීන වටිනාකම් සංරචකය තක්සේරු කිරීම සඳහා ආ4.1.9 ආ - ආ4.1.9 ඇ (SLFRS 7 හි 42අර් ඡේදය බලන්න) ඡේද තුළ වන මුදලේ කාලීන වටිනාකම සංරචකය වෙනස් කිරීමට සම්බන්ධිත අවශ්‍යතාවයන් සැලකිල්ලට නොගෙන මූල්‍ය වත්කම මූලිකව හඳුනාගත් දින පැවති කරුණු සහ තත්ත්වයන් පදනම මත අස්තිත්ත්වය විසින් එම මූල්‍ය වත්කමේ ගිවිසුම්ගත මුදල් ප්‍රවාහ ගතිකත්වය තක්සේරු කල යුතුය.
- 7.2.5 මූලික ව්‍යවහාර කරන ලද දිනයේදී පැවති කරුණු සහ තත්ත්වයන් පදනම මත ආ4.1.12(ඇ) ඡේදය ප්‍රකාරව අස්තිත්ත්වයට, කලින් ගෙවීමේ අංගයක සාධාරණ අගය තක්සේරු කිරීම ප්‍රායෝගික නොවන්නේ නම්, (SLFRS 7 හි 42 අළු ඡේදය බලන්න) කලින් ගෙවීම් අංගවල ව්‍යතිරේඛය සැලකිල්ලට නොගෙන මූල්‍ය වත්කම මූලිකව හඳුනාගත් දින පැවති කරුණු සහ තත්ත්වයන් පදනම මත අස්තිත්ත්වය විසින් එම මූල්‍ය වත්කමේ ගිවිසුම්ගත මුදල් ප්‍රවාහ ගතිකත්වය තක්සේරු කල යුතුය.
- 7.2.6 4.1.2අ, 4.1.4 හෝ 4.1.5 ඡේද ප්‍රකාරව අස්තිත්ත්වයක් දෙමුහුණ ගිවිසුමක් සාධාරණ අගයට මිනුම් කරයි නම්, එහෙත් දෙමුහුණ ගිවිසුමේ සාධාරණ අගය තුළනාත්මක වාර්තා කිරීමේ කාලපරිච්ඡේදවලදී මැන නොමැති නම්, අස්තිත්ත්වය පෙර කාල පරිච්ඡේද නැවත ප්‍රකාශ කරන්නේ නම් (7.2.15 ඡේදය බලන්න). තුළනාත්මක වාර්තා කිරීමේ කාලපරිච්ඡේදවල දෙමුහුණ ගිවිසුමේ සාධාරණ අගය වනුයේ, (එනම් ව්‍යුත්පන්න නොවන සත්කාරක සහ නීතිගත ව්‍යුත්පන්න) සෑම වාර්තාකරන තුළනාත්මක කාලපරිච්ඡේදයක් අවසානයේ සංරචකවල සාධාරණ අගයන්ගේ එකතුවකි.
- 7.2.7 අස්තිත්ත්වයක් 7.2.6 ඡේදය ව්‍යවහාර කර ඇත්නම්, එවිට මූලික ව්‍යවහාර කරන දින, සමස්ථ දෙමුහුණ ගිවිසුමේ සාධාරණ අගය සහ මූලික ව්‍යවහාර කරන දින ආරම්භක වාර්තාකරන කාල පරිච්ඡේදය ඇතුළු රඳවාගත් ඉපයීම්වල (උචිත වන පරිදි ස්කන්ධයේ වෙනත් සංරචකයන්), මූලික ව්‍යවහාර කරන දින දෙමුහුණ ගිවිසුමේ සංරචකවල සාධාරණ අගයන්හි එකතුව අතර වෙනස අස්තිත්ත්වයක් විසින් හඳුනාගත යුතුය.
- 7.2.8 මූලික ව්‍යවහාර කරන දිනයේදී,
(අ) 4.1.5 ඡේදය ප්‍රකාරව මූල්‍ය වත්කමක් ලාභ හෝ අලාභ මගින් සාධාරණ අගයට මනිනු ලෙස; හෝ
(ආ) 5.7.5 ඡේදය ප්‍රකාරව ස්කන්ධ සාධන පත්‍රයක ආයෝජනයන් වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායම මගින් සාධාරණ අගයට මනින ලෙස,
අස්තිත්ත්වයක් නම් කළ හැකිය.
එවැනි නම් කිරීමක් කළ යුත්තේ මූලික ව්‍යවහාර කරන දින පැවති තත්ත්වයක් සහ කරුණු මත පදනම් කරගෙනය. එම වර්ගීකරණය අතීතයට බලපාන පරිදි ව්‍යවහාර විය යුතුය.
- 7.2.9 මූලික ව්‍යවහාර කරන දින අස්තිත්ත්වයක්
(අ) එම මූල්‍ය වත්කම 4.1.5 ඡේදයේ කොන්දේසි සපුරාලන්නේ නැත්නම් ලාභ හෝ අලාභ මගින් සාධාරණ අගයට ලෙස මනින ලද මූල්‍ය වත්කමේ කලින් නම් කිරීම අහෝසි කළ යුතුය.
(ආ) එම මූල්‍ය වත්කම 4.1.5 ඡේදයේ කොන්දේසි සපුරාලන්නේ නම් ලාභ හෝ අලාභ මගින් සාධාරණ අගයට ලෙස මනිනු ලැබූ මූල්‍ය වත්කමේ කලින් නම් කිරීම අහෝසි කළ හැකිය.
එවැනි නම් කිරීමක් කළ යුත්තේ මූලික ව්‍යවහාරකරණයකදී පැවැති තත්ත්වයන් සහ කරුණු මත පදනම් කරගෙනය. එම වර්ගීකරණය අතීතයට බලපාන පරිදි ව්‍යවහාර කල යුතුය.
- 7.2.10 මූලික ව්‍යවහාර කරන දින අස්තිත්ත්වයක්:
(අ) 4.2.2 (අ) ඡේදය පරිදි මූල්‍ය වගකීමක් ලාභ හෝ අලාභ මගින් සාධාරණ අගයට මනින ලෙස නම් කළ හැකිය.
(ආ) මූලික හඳුනාගැනීමේදී එම නම්කිරීම කළේ 4.2.2(අ) ඡේදයේ දැන් පවතින කොන්දේසි ප්‍රකාරව සහ මූලික ව්‍යවහාර කරනායේදී එම කොන්දේසිය එවන් නම් කිරීමක් සපුරාලන්නේ නැත්නම් ලාභ හෝ අලාභ මගින් සාධාරණ අගයට ලෙස මනින ලද මූල්‍ය වගකීමේ කලින් නම් කිරීම අහෝසි කළ යුතුය.

(ඇ) මූලික හඳුනාගැනීමේදී එම නම්කිරීම කළේ 4.2.2(අ) ඡේදයේ දැන් පවතින කොන්දේසිය එවැනි නම් කිරීමක් සපුරාලන්නේ නම්, ලාභ හෝ අලාභ මගින් සාධාරණ අගයට ලෙස මනින ලද මූල්‍ය වගකීමේ කලින් නම් කිරීම අහෝසි කළ හැකිය.

එවැනි නම් කිරීමක් කළ යුත්තේ මූලික ව්‍යවහාර කරනයකදී පැවති තත්ත්වයන් සහ කරුණු පදනම් කරගෙනය. එම වර්ගීකරණය අතීතයට බලපාන පරිදි ව්‍යවහාර කළ යුතුය.

7.2.11 සඵල පොලී අනුපාතික ක්‍රමය අතීතයට බලපාන ලෙස ව්‍යවහාර කිරීම ප්‍රායෝගිකව (LKAS 8 හි නිර්වචනය කර ඇති පරිදි) අස්තිත්ත්වයකට අපහසුනම් අස්තිත්ත්ව ඒ පිළිබඳව ක්‍රියා කළ යුත්තේ,

(අ) අස්තිත්ත්වයක් පූර්ව කාල සඳහා නැවත ප්‍රකාශ කරන්නේ නම්, සෑම සංසන්දනාත්මක කාල පරිච්ඡේදයක් අවසානයේ ඉදිරිපත් කළ මූල්‍ය වත්කමේ හෝ මූල්‍ය වගකීමේ සාධාරණ වටිනාකම එම මූල්‍ය වත්කමේ දළ ධාරන වටිනාකමට හෝ එම මූල්‍ය වගකීමේ ක්‍රම ක්ෂය පිරිවැය ලෙසට; සහ

(ආ) මූල්‍ය වත්කමේ හෝ මූල්‍ය වගකීමේ සාධාරණ වටිනාකම මූලික ව්‍යවහාරකරන දින එම මූල්‍ය වත්කමේ දළ ධාරණ වටිනාකම හෝ එම මූල්‍ය වගකීමේ නව ක්‍රම ක්ෂය පිරිවැය ලෙස, මෙම ප්‍රමිතයේ මූලික ව්‍යවහාර කරන දින.

7.2.12 ඒ හා සමාන සාධන පත්‍රයකට (එනම් අදියර 1 යෙදවුම) (හෝ එවැනි ස්කන්ධ සාධන පත්‍රයක් භාරදීමෙන් නිරවුල් කළ යුතු සහ ව්‍යුත්පන්නනය සඳහා වත්කමක් ඇදුන) සක්‍රීය වෙළඳපොළේ මිල කියුම් ලත් මිලක් නොමැති ස්කන්ධ සාධන පත්‍රයක ආයෝජනයකට අස්තිත්ත්වය කලින් පිරිවැයට (LKAS 39 ප්‍රකාරව) ගිණුම්ගත කර ඇත්නම්, එම සාධන පත්‍රය මූලික ව්‍යවහාරකරන දින සාධාරණ අගයට මැනිය යුතුය. කලින් ධාරණ වටිනාකම සහ සාධාරණ අගය අතර යම් වෙනසක් මූලික ව්‍යවහාර කරන දිනය ඇතුළත් වාර්තාකරන කාලපරිච්ඡේදයේ ආරම්භක රඳවාගත් ඉපයීම්වල හඳුනාගත යුතුය (හෝ උචිත වන පරිදි ස්කන්ධයේ වෙනත් සංරචකයක).

7.2.13 ඒ හා සමාන සාධන පත්‍රයක් (එනම්, 1 වන මට්ටමේ යෙදවුමක්) සඳහා සක්‍රීය වෙළඳපොළේ මිල කියුම් ලත් මිලක් නොමැති LKAS 39 අනුව පිරිවැයට ස්කන්ධ සාධන පත්‍රයක් භාරදීමෙන් නිරවුල් කරන ලෙස ඇදුන, එම ව්‍යුත්පන්නන වගකීම මූලික ව්‍යවහාරකරණයේදී මැනිය යුත්තේ සාධාරණ අගයටය. කලින් ධාරන වටිනාකම සහ සාධාරණ අගය අතර යම් වෙනසක් මූලික ව්‍යවහාර කරන දිනය ඇතුළත් වාර්තාකරන කාලපරිච්ඡේදයේ ආරම්භක රඳවාගත් ඉපයීම්වල හඳුනාගත යුතුය.

7.2.14 මූලික හඳුනාගැනීමේ දිනයේදී පැවති කරුණු සහ වාතාවරණයන් පදනම මත 5.7.7 ඡේදය අනුව කටයුතු කිරීම ලාභ හෝ අලාභවල ගිණුම්කරණ අයෝග්‍ය ගැලපීමක් ඇති කරන්නේද හෝ විශාල වන්නේද යන්න අස්තිත්ත්වයක් මූලික ව්‍යවහාරකරන දින නිර්ණය කළ යුතුය. එම නිර්ණය කිරීමේ පදනම මත මෙම ප්‍රමිතය අතීතයට බලපාන අයුරු ව්‍යවහාර කල යුතුය.

7.2.15 7.2.1 ඡේදයේ අවශ්‍යතාවයන් නොතකා, මෙම ප්‍රමිතයේ වර්ගීකරණය කිරීමේ සහ මැණීමේ අවශ්‍යතාවයන් තෝරාගත් අස්තිත්ත්වයක් 5.4 සහ 5.5 ඡේදයන්හි (මූල්‍ය වත්කම් සඳහා ක්‍රම ක්ෂය පිරිවැය මැනීම සම්බන්ධිත අවශ්‍යතාවයන් සහ හානිකරණය ඇතුළුව) SLFRS 7 හි ඡේද 42ම - 42 අඟ 5 හි නියම කර ඇති හෙලිදරව් කිරීම ලබාදිය යුතු නමුත්, පූර්වකාල පරිච්ඡේද සඳහා නැවත ප්‍රකාශ කිරීම් ලබාදිය යුතු නොවේ. අපර දෘෂ්ටි භාවිතා නොකර හැකිනම් පමණක් අස්තිත්ත්වය පූර්ව කාලපරිච්ඡේද සඳහා නැවත ප්‍රකාශ කිරීම කළ හැකිය. අස්තිත්ත්වය පූර්ව කාලපරිච්ඡේද නැවත ප්‍රකාශ නොකරන්නේ නම්, මූලික ව්‍යවහාර කරන දිනය ඇතුළත් වාර්ෂික වාර්තා කරන කාල පරිච්ඡේදයේ ආරම්භක රඳවාගැනීමේ ඉපයීම් (උචිත පරිදි ස්කන්ධයේ වෙනත් සංරචක), මූලික ව්‍යවහාර කරන දිනය ඇතුළත් වාර්ෂික වාර්තා කරන කාල පරිච්ඡේදය ආරම්භයේ ධාරන වටිනාකම සහ කලින් ධාරන වටිනාකම අතර වෙනස අස්තිත්ත්වයක් හඳුනාගත යුතුය. කෙසේ වෙතත් අස්තිත්ත්වයක් පෙර කාල පරිච්ඡේද නැවත ප්‍රකාශ කරන්නේ නම්, නැවත ප්‍රකාශ කළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන මෙම ප්‍රමිතයේ සියලුම අවශ්‍යතාවයන් පිළිබිඹු කළ යුතුය. අස්තිත්ත්වයක් SLFRS 9 ව්‍යවහාර කිරීමට තෝරාගත් ප්‍රවේශයෙන්, විවිධ අවශ්‍යතාවයන් සඳහා මූලික ව්‍යවහාර කළ දින එකකට වඩා වැඩි ගණනක් ප්‍රතිඵලය වන්නේ නම්, මෙම ඡේදය මූලික ව්‍යවහාර කරගත් සෑම දිනකට ව්‍යවහාර වේ (7.2.2 ඡේදය බලන්න). මේ සඳහා අවස්ථාවක් වන්නේ, උදාහරණ වශයෙන් මෙම ප්‍රමිතයේ වෙනත් අවශ්‍යතාවයන් ව්‍යවහාර කිරීමට පෙර, 7.1.2 ඡේදය ප්‍රකාරව අස්තිත්ත්වයක්, මූල්‍ය වගකීමක් මත ප්‍රතිලාභ හෝ අලාභ, ලාභ හෝ අලාභ මගින් සාධාරණ අගයට ඉදිරිපත් කිරීමේ අවශ්‍යතාවයන් පමණක් ව්‍යවහාර කිරීමට අස්තිත්ත්වයක් කලින් තෝරාගන්නේ නම් පමණකි.

7.2.16 LKAS 34 අතුරු මූල්‍ය වාර්තාකරණය ප්‍රකාරව අස්තිත්ත්වයක් අතුරු මූල්‍ය වාර්තා පිළියෙළ කරන්නේ නම් එය ප්‍රායෝගික නොවන විට (LKAS 8 හි නිර්වචනය කර ඇති පරිදි) මූලික ව්‍යවහාර කරන දිනට පෙර අතුරු කාල පරිච්ඡේද සඳහා මෙම ප්‍රමිතයේ අවශ්‍යතාවයන් අස්තිත්ත්වය ව්‍යවහාර කිරීම අවශ්‍ය නොවේ.

භානිකරණය (5.5 කොටස)

7.2.17 7.2.15 සහ 7.2.18 - 7.2.20 ඡේදවලට යටත්ව LKAS 8 ප්‍රකාරව අස්තිත්ත්වයක් 5.5 කොටසේ භානිකරණ අවශ්‍යතාවයන් අස්තිත්ත්වයක් ව්‍යවහාර කළ යුතුය.

7.2.18 අනවශ්‍ය පිරිවැයක් හෝ පරිශ්‍රමයකින් තොරව ලබාගත හැකි සාධාරණ සහ තහවුරු කිරීමේ තොරතුරු භාවිතාකර මූලික ව්‍යවහාරකරන දින අස්තිත්ත්වයකට මූලිකව හඳුනාගත් මූල්‍ය සාධන පත්‍රයක (හෝ 5.5.6 ඡේදය ප්‍රකාරව අවලංගු කළ නොහැකි බැඳීමකට එම දින අස්තිත්ත්වය පාර්ශ්වයක් වූ ණය බැඳීමක් සහ මූල්‍ය ඇපවීමක්) එම දින ණය අවදානම නිර්ණය කිරීම සහ එම ණය අවදානම මෙම ප්‍රමිතය ව්‍යවහාර කරන මුල් දින ණය අවදානම සමග සංසන්දනය කිරීම.

7.2.19 මූලික හඳුනා ගැනීමේ සිට ණය අවදානමේ සැලකිය යුතු අන්දමේ වැඩිවීමක් වී ඇත්දැයි නිර්ණය කිරීමේදී අස්තිත්ත්වය විසින්;

(අ) 5.5.10 සහ ආ5.5.22 - ආ5.5.24 ඡේදවල අවශ්‍යතාවය; සහ

(ආ) දින 30ට වඩා කල් ඉකුත් වූ ගිවිසුම්ගත ගෙවීම් සඳහා, කල් ඉකුත් වූ තොරතුරු මත මූලික හඳුනාගත් දින සිට එම මූල්‍ය සාධනපත්‍ර සඳහා ණය අවදානමේ සැලකිය යුතු වැඩිවීමක් හඳුනා ගැනීම මගින් අස්තිත්ත්වය භානිකරණ අවශ්‍යතාවයන් ව්‍යවහාර කරන්නේ නම් 5.5.1 ඡේදයේ උපමර්ධනීය පූර්වානුමිතිය

ව්‍යවහාර කළ යුතුය.

7.2.20 මූලික හඳුනා ගැනීමේ දින සිට ණය අවදානමේ සැලකිය යුතු අන්දමේ වැඩිවීමක් ඇත්දැයි මූලික හඳුනා ගැනීමේ දින නිර්ණය කිරීමට අස්තිත්ත්වයට අනවශ්‍ය පිරිවැයක් හෝ පරිශ්‍රමයක් දැරීමට සිදුවේ නම්, අස්තිත්ත්වය විසින් ජීවකාලය පුරා දැරීමට සිදුවිය හැකි එක් එක් වාර්තා කරන කාලපරිච්ඡේදවල ණය අලාභ සඳහා ණය දීමනාවක් මූල්‍ය වත්කම ප්‍රති හඳුනාගන්නා තුරු (වාර්තා කරන දිනයකදී එම මූල්‍ය සාධන පත්‍රය අඩු අවදානම් තත්ත්වයක පවති නම් හැර එවිට 7.2.19 (අ) ඡේදය ව්‍යවහාර වේ) අස්තිත්ත්වය හඳුනාගත යුතුය.

ඉදිරි රැකුම් ගිණුම් තැබීම සඳහා සංක්‍රාන්තිය (6 පරිච්ඡේදය)

7.2.21 අස්තිත්ත්වයක් මූලික මෙම ප්‍රමිතය ව්‍යවහාර කරනවිට, මෙම ප්‍රමිතයේ 6 වන ඡේදයේ අවශ්‍යතාවයන් වෙනුවට LKAS 39 හි ඉදිරි රැකුම් ගිණුම්කරණය සඳහා වන අවශ්‍යතාවයන් එහි ගිණුම්කරන ප්‍රතිපත්තිය ලෙස දිගටම ව්‍යවහාර කිරීමට තෝරාගත හැකිය. අස්තිත්ත්වය එම ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිය එහි සියලුම ඉදිරි රැකුම් කරන සම්බන්ධතාවයන්ට ව්‍යවහාර කළ යුතුය. එම ප්‍රතිපත්තිය තෝරාගන්නා අස්තිත්ත්වයක්, මෙම ප්‍රමිතයේ 6 වන පරිච්ඡේදයේ අවශ්‍යතාවයන්ට එම නිර්වචනය අනුකූල එම සංශෝධන හැර, IFRIC 16 විදේශ මෙහෙයුමක ශුද්ධ ආයෝජනයක ඉදිරි රැකුම්කරණය ද ව්‍යවහාර කළ යුතුය.

7.2.22 7.2.26 හි ප්‍රතිපාදනය කර ඇති පරිදි හැර, අස්තිත්ත්වයන් මෙම ප්‍රමිතයේ ඉදිරි රැකුම් ගිණුම්කරණ අවශ්‍යතාවයන් අනාගතයට බලපාන පරිදි ව්‍යවහාර කළ යුතුය.

7.2.23 මෙම ප්‍රමිතයේ ඉදිරි රැකුම් ගිණුම්කරණ අවශ්‍යතාවය මූලික ව්‍යවහාර කරන දින සිට ඉදිරි රැකුම් ගිණුම්තැබීම ව්‍යවහාර කිරීමට, එම දිනදී සියලුම සුදුසුකම් ලැබීමේ නිර්ණායක සපුරාලිය යුතුය.

7.2.24 මෙම ප්‍රමිතයේ ඉදිරි රැකුම් ගිණුම්කරණ නිර්ණායක ප්‍රකාරවත් (6.4.1 ඡේදය බලන්න). එසේම සුදුසුකම් ලබන LKAS 39 හි ඉදිරි රැකුම් ගිණුම්කරණය ප්‍රකාරව සුදුසුකම් ලබන ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවයන්, සංක්‍රාන්තිය මත ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවයේ යම් ප්‍රති තුලනය කිරීමක් ගණන් ගැනීමෙන් පසු (7.2.25(ආ)), අඛණ්ඩ ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවයක් ලෙස සැලකිය යුතුය.

7.2.25 මෙම ප්‍රමිතයේ ඉදිරි රැකුම් ගිණුම්කරණ අවශ්‍යතාවයන් මූලික ව්‍යවහාර කිරීමක් මත අස්තිත්ත්වයක්:

(අ) LKAS 39 හි ඉදිරි රැකුම් ගිණුම්කරණ අවශ්‍යතාවයන් ව්‍යවහාර කිරීම නතර කළ මේලාවේ එම මොහොතේ පටන් එම අවශ්‍යතාවයන් ව්‍යවහාර කිරීම ආරම්භ කළ හැකි; සහ

(ආ) අදාළ වන්නේ නම්, අඛණ්ඩ ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවය ඉදිරි රැකුම් අනුපාතය ප්‍රති තුලනය කිරීම සඳහා ආරම්භක ලක්ෂ්‍ය ලෙස LKAS 39 හි ඉදිරි රැකුම් අනුපාතය සැලකිල්ලට ගත යුතුය. එවැනි ප්‍රතිතුලනය කිරීමකින් වන යම් ප්‍රතිලාභ හෝ අලාභ, ලාභ හෝ අලාභවල හඳුනාගත යුතුය.

7.2.26 ඉදිරි රැකුම් ගිණුම්කරණ අවශ්‍යතාවයන් අනාගතයට බලපාන පරිදි ව්‍යවහාර කිරීමට ව්‍යතිරේකයන් වශයෙන් අස්තිත්ත්වයක්.

(අ) LKAS 39 ප්‍රකාරව එකම වෙනස වනුයේ, විකල්පයේ නෛසර්ගික අගය ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවයක ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රයක් ලෙස නම් කර තිබීම නම්, 6.5.15 ඡේදය ප්‍රකාරව විකල්පවල කාලීන වටිනාකම සඳහා ගිණුම්කරණයේ අතීතයට බලපාන පරිදි ව්‍යවහාර කළ යුතුය. මෙම අතීතයට බලපාන ලෙස ව්‍යවහාර කිරීම අදාළ වන්නේ, පෙරතම තුලනාත්මක කාල පරිච්ඡේදය ආරම්භයේදී පැවති හෝ ඊට පසුව නම් කරන ලද ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවයන්ට පමණි.

(ආ) LKAS 39 ප්‍රකාරව ඉදිරි ගිවිසුමක තත්කාලීන මූලිකාංගයේ එකම වෙනස වනුයේ ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවයක ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රයක් ලෙස නම් කර තිබීම නම්, ඉදිරි ගිවිසුමේ, ඉදිරි මූලිකාංගය සඳහා ගිණුම්කරණය 6.5.16 ඡේදය ප්‍රකාරව අතීතයට බලපාන ලෙස ව්‍යවහාර කළ හැකිය. මෙම අතීතයට බලපාන ලෙස ව්‍යවහාර කිරීම අදාළ වන්නේ පෙරතම තුලනාත්මක කාලපරිච්ඡේදය ආරම්භයේදී හෝ ඊට පසුව නම් කරන ලද ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවයට පමණි. මෙයට අමතරව අස්තිත්ත්වයක් මෙම ගිණුම්කරණය අතීතයට බලපාන අන්දමට ව්‍යවහාර කිරීමට තෝරාගතහොත් එම තෝරා ගැනීමට සුදුසුකම් ලබන සියලු ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවයක් සඳහා ව්‍යවහාර කළ යුතුය (එනම් සංක්‍රාන්තිය මත මෙම තෝරා ගැනීම ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවයෙන්, සම්බන්ධතාවය මත ලබාගත නොහැකි වීම). විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් පරාස සඳහා ගිණුම්කරණය (6.5.16 ඡේදය බලන්න). පෙරතම තුලනාත්මක කාල පරිච්ඡේදය ආරම්භයේ හෝ ඊට පසුව නම් කරන ලද ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවයකට අතීතයට බලපාන ලෙස ව්‍යවහාර කළ හැකිය.

(ඇ) පහත දැ වනවිට, ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රයේ කල් ඉකුත් වීමක් හෝ සමාප්තියක් නොමැති නම්, 6.5.6 ඡේදයේ අවශ්‍යතාවයන් අතීතයට බලපාන පරිදි ව්‍යවහාර කළ යුතුය.

(i) නීති හෝ රෙගුලාසිවල ප්‍රතිඵලයක් හෝ නීති හෝ රෙගුලාසි හඳුන්වාදීමේ ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන්, ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රයකට හවුල්කරුවන් එක හෝ ඊට වැඩි නිරවුල් කිරීමේ ප්‍රතිපාර්ශ්වකරුවන් ඔවුන්ගේ මුල් ප්‍රතිපාර්ශ්වකරුවන්ට ආදේශ කිරීමට සෑම පාර්ශ්වකරුවෙකුටම නව පාර්ශ්වකරුවෙක් බවට පත්වීමට එකඟ විය හැකිය; සහ

(ii) ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රය වෙනත් වෙනස්කම්වේ නම්, ප්‍රතිපාර්ශ්වකරු ආදේශ කිරීම බලාත්මක කිරීමට අවශ්‍ය දැවලට පමණක් සීමා වේ.

SLFRS 9 කලින් ව්‍යවහාර කළ අස්තිත්ත්ව

7.2.27 මූලික ව්‍යවහාරකරනය අදාළ දිනයේදී 7.2.1 - 7.2.26 ඡේදවල සංක්‍රාන්ති අවශ්‍යතාවයන් අස්තිත්ත්වයක් ව්‍යවහාර කළ යුතුය. 7.2.3 - 7.2.14 සහ 7.2.17 - 7.2.26 ඡේදවල එක් එක් සංක්‍රාන්ති විධිවිධාන අස්තිත්ත්වයක් ව්‍යවහාර කළ යුත්තේ එක් වරක් පමණි (එනම් අස්තිත්ත්වයක් SLFRS 9 ව්‍යවහාර කිරීමේ මූලික ව්‍යවහාරකරන දින එකකට වඩා වැඩි ගණනක් සම්බන්ධ වන ප්‍රවේශයක් තෝරාගත හොත්, දැනටමත් ඒවා සඳහා ඊට පෙර දිනයක් ව්‍යවහාර කර ඇත්නම්, එම විධිවිධාන කිසිවක් නැවත ව්‍යවහාර කළ නොහැකිය), (7.22 සහ 7.32 ඡේද බලන්න).

7.2.28 SLFRS 9 (2012) ව්‍යවහාර කළ අස්තිත්ත්වයක් පසුව මෙම ප්‍රමිතය ව්‍යවහාර කිරීමේදී,

(අ) ලාභ හෝ අලාභ මගින් සාධාරණ අගයට වන මූල්‍ය වත්කමක් ලෙස කලින් කළ නම් කිරීම, කලින් කළේ 4.1.5 ඡේදයේ කොන්දේසි ප්‍රකාරව නම්, එහෙත් මෙම ප්‍රමිතය ව්‍යවහාර කිරීමේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස එම කොන්දේසිය තවදුරටත් සපුරාලන්නේ නැත්නම් කලින් කළ නම් නම් කිරීම අහෝසි කළ යුතුය;

(ආ) නම් කිරීම 4.1.5 ඡේදයේ කොන්දේසි කලින් සපුරාලුයේ නොමැතිනම්, එහෙත් මෙම ප්‍රමිතය ව්‍යවහාර කිරීමේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස දැන් සපුරාලන්නේ නම්, අස්තිත්ත්වය එම මූල්‍ය වත්කම් දැන් ලාභ හෝ අලාභ මගින් සාධාරණ අගයට මනින ලද මූල්‍ය වත්කමක් ලෙස නම් කළ හැකිය;

(ඇ) ලාභ හෝ අලාභ මගින් සාධාරණ අගයට මනින ලද ලෙස මූල්‍ය වගකීමක් කලින් නම් කළේ 4.2.2 (අ) ඡේදයේ කොන්දේසි ප්‍රකාරව නම්, එහෙත් එම කොන්දේසි මෙම ප්‍රමිතය ව්‍යවහාර කිරීමේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස තවදුරටත් සපුරාලන්නේ නොමැතිනම් කලින් කළ නම් කිරීම අහෝසි කළ යුතුය; සහ

(ඇ) ලාභ හෝ අලාභ මගින් සාධාරණ අගයට මනින ලද ලෙස මූල්‍ය වගකීමක් ලෙස නම් කිරීම 4.2.2(අ) ඡේදයේ කොන්දේසි කලින් සපුරාලූයේ නොමැති නම්, එහෙත් මෙම ප්‍රමිතය ව්‍යවහාර කිරීමේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස එම කොන්දේසිය දැන් සපුරාලන්නේ නම්, අස්තිත්ත්වයක් ලාභ හෝ අලාභ මගින් සාධාරණ අගයට මනින ලද මූල්‍ය වගකීමක් ලෙස නම් කළ හැකිය.

එවැනි නම් කිරීමක් හෝ අභෝසිකිරීමක් කළ යුත්තේ මූලික ව්‍යවහාර කරණයේදී පැවති තත්ත්වයන් සහ කරුණු පදනම් කරගෙනය. එම වර්ගීකරණය කිරීම අතීතයට බලපාන පරිදි කළ යුතුය.

7.3 IFRIC 9, SLFRS 9 අස් කරගැනීම

7.3.1 මෙම ප්‍රමිතය IFRIC 9 නීතින ව්‍යුත්පන්න යළි තක්සේරු කිරීම අවලංගු කෙරේ. IFRIC 9, 5 සහ 7 වන ඡේදවල කලින් නියම කර ඇති අවශ්‍යතාවයන් ඇතුළත් කර SLFRS 9 (2012) ට අවශ්‍යතාවයන් එකතු කර ඇත. ආනුෂංගික සංශෝධනයක් වශයෙන්, SLFRS 1 ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත මුල්වරට භාවිත කිරීම, IFRIC 9 හි 8 වන ඡේදයේ කලින් නියමකල අවශ්‍යතාවයන් ඇතුළත් කර ඇත.

7.3.2 මෙම ප්‍රමිතය SLFRS 9 (2012) අවලංගු කෙරේ. අස්තිත්ත්වයේ මූලික ව්‍යවහාර කරන දිනය 2015 පෙබරවාරි 01 දිනට පෙර වන්නේ නම් පමණක් මෙම ප්‍රමිතය වෙනුවට, අස්තිත්ත්වයක් SLFRS 9 හි කලින් සංස්කරණ 2018 ජනවාරි 1 දින හෝ ඊට පෙර ආරම්භ කරන වාර්ෂික කාලපරිච්ඡේද සඳහා ව්‍යවහාර කිරීමට තෝරාගත හැකිය.

පරිශීෂ්ටය

නිර්වචන පද

මෙම පරිශීෂ්ටය ප්‍රමිතයේ වැදගත් කොටසක් වේ

මාස 12 අපේක්ෂිත ණය හානි වාර්තා කරන ලද කාලපරිච්ඡේදයෙන් පසුව මාස 12ක කාලයක් ඇතුළතදී මූල්‍ය සාධන පත්‍රයක් මත සිදු විය හැකි පැහැර හැරීමේ සිද්ධීන්වල ප්‍රතිඵලයක් ලෙස අපේක්ෂිත ණය හානි නියෝජනය කරන ජීව කාලයේදී අපේක්ෂිත ණය හානිවල කොටසකි.

මූල්‍ය වත්කමක හෝ මූල්‍ය වගකීමක හෝ මූල්‍ය වගකීමක් මූලික හඳුනා ගැනීමේදී මනින ලද වටිනාකමින් මුල් මුදල ආපසු ගෙවීම අඩු කර, මූලික වටිනාකම සහ පරිණත වටිනාකම අතර වෙනසක් වේ නම් සඵල පොළී අනුපාතිකය භාවිත කර සමුච්චිත ක්‍රම ක්‍ෂය එකතු කිරීමෙන් හෝ අඩු කිරීමෙන් සහ මූල්‍ය වත්කම් සඳහා යම් ණය දීමනා සඳහා ගළපන ලද වටිනාකමකි.

ගිවිසුම් වත්කම් හානිකරණ ප්‍රතිලාභ හෝ අලාභ හඳුනා ගැනීමේ සහ මැනීමේ අරමුණු සඳහා මෙම ප්‍රමිතය ප්‍රකාරව ගිණුම් තබන SLFRS 15 ගණුදෙනුකරුවන් සමග ගිවිසුම්වලින් වන අයහාරයේ පැහැදිලිව සඳහන් කර ඇති එම හිමිකම්.

ණය හානිකරණය මූල්‍ය වත්කම ඒක ඇස්තමේන්තු තුළ අනාගත මුදල් ප්‍රවාහවලට අවාසිදායක බලපෑමක් වූ ඇති එක හෝ ඊට වැඩි සිද්ධීන් ඇති වූ විට එම මූල්‍ය වත්කම ණය හානිකරණය වී ඇත. මූල්‍ය වත්කමක් ණය හානිකරණය වී ඇති බවට නිරීක්ෂණය කළ හැකි සාක්ෂි වලට පහත සඳහන් සිද්ධීන් පිළිබඳ දත්ත ඇතුළත් වේ.

- (අ) නිකුත් කරන්නාගේ හෝ ණය ගන්නාගේ සැලකිය යුතු අන්දමේ මූල්‍ය දුෂ්කරතා
- (ආ) ගෙවීම් පැහැර හැරීම හෝ කල් ඉකුත් වූ සිද්ධීන් වැනි ගිවිසුම් කඩ කිරීමක්;
- (ඇ) ණය ගන්නාගේ, ණය දෙන්නා(න්), ණය ගන්නාගේ මූල්‍ය දුෂ්කරතා වලට සම්බන්ධිත ආර්ථික හෝ ගිවිසුම්ගත හේතු සඳහා, ණය දෙන්නා(න්) සලකා බලනු නොලබන සහන(යන්) ණය ගන්නාට ප්‍රදානය කර තිබීම
- (ඈ) ණය ගැණුම්කරු බුන්වත් බවට හෝ වෙනත් මූල්‍ය ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීමට පත්වීම අපේක්ෂා කළ හැකි බව.
- (ඉ) මූල්‍ය දුෂ්කරතා නිසා එම මූල්‍ය වත්කම සක්‍රීය වෙළඳපොළෙන් ඉවත්වීම; හෝ
- (ඊ) ණය අලාභ දරා ඇති බව පිළිබිඹු වන මූල්‍යවත්කමක් දැඩි වට්ටමක් මත මිලදී ගැනීම හෝ මිලදී ගැනීම ආරම්භ වීම.

මූල්‍ය වත්කම් ණය හානිකරණය වීමට තනි හෝ වෙන් වූ සිද්ධියක් හඳුනා ගැනීම අපහසුවිය හැකි අතර, ඒ වෙනුවට එසේ ණය හානිකරණය ඇති වීමට සිද්ධීන් ගණනාවක සංයෝජනවල බලපෑම් ඊට හේතුවූවා විය හැකිය.

ණය හානි	<p>ගිවිසුම අනුව අස්තිත්ත්වයකට මුල් සඵල පොලී අනුපාතිකයෙන් වට්ටම් තුල හෝ ණය ගැලපුම් කළ සඵල පොලී අනුපාතිකය හෝ මිලදී ගත් උත්පාදනය වූ ණය හානිකරණ මූල්‍ය වත්කම්), ලැබීමට නියමිත සියළු ගිවිසුම්ගත මුදල් ප්‍රවාහවල සහ අස්තිත්ත්වය ලැබීමට අපේක්ෂා කරණ (එනම් සියළු මුදල් ප්‍රවාහ ගිණයන්) සියළු මුදල් ප්‍රවාහ අතර වෙනසයි. මූල්‍ය සාධන පත්‍රයක අපේක්ෂිත ජීවිත කාලය පුරා සියළුම ගිවිසුම්ගත කොන්දේසි සැලකිල්ලට ගෙන (උදාහරණ වශයෙන් කලින් ගෙවීම්, දීර්ග කිරීම්, ඇරයුම් සහ ඒ හා සමාන විකල්ප), අස්තිත්ත්වයක් ඇස්තමේන්තු කළ යුතුය. සැලකිල්ලට ගනු ලබන මුදල් ප්‍රවාහවලට රඳවාගෙන ඇති අතිරේක ඇප විකිණීමෙන් හෝ ගිවිසුම්ගත කොන්දේසිවලට වැදගත්වන වෙනත් ණය ඉහළ නැංවීම් ඇතුළත් කළ යුතුය. මූල්‍ය සාධන පත්‍රයක අපේක්ෂිත ජීව කාලය විශ්වාසදායක ලෙස ඇස්තමේන්තු කළ හැකි යැයි පූර්වානුමිතියක් ඇත. කෙසේ වෙතත්, මූල්‍ය සාධන පත්‍රයක අපේක්ෂිත ජීව කාලය විශ්වාසදායක ලෙස ඇස්තමේන්තු කිරීමට නොහැකි එවැනි විරල අවස්ථාවලදී, අස්තිත්ත්වය විසින් මූල්‍ය සාධන පත්‍රයේ ශේෂව ඇති ගිවිසුම්ගත කොන්දේසි භාවිත කළ යුතුය.</p>
ණය ගැලපුම් සඵල පොලී අනුපාතිකය	<p>මූල්‍ය වත්කමක අපේක්ෂිත ජීව කාලය පුරා ඇස්තමේන්තුගත අනාගත මුදල් ගෙවීම්වල සහ ලැබීම්වලට මිලදී ගත් හෝ උත්පාදනය වූ ණය හානිකරණය වූ මූල්‍ය වත්කමේ වූ එනම් මූල්‍ය වත්කමේ ක්‍රමක්ෂය පිරිවැය නිරවද්‍යව වට්ටම්කරණ අනුපාතිකයයි. ණය ගැලපූ සඵල පොලී අනුපාතිකය ගණනය කිරීමේදී, අස්තිත්ත්වයක් විසින් මූල්‍ය වත්කමේ සියළුම ගිවිසුම්ගත කොන්දේසි (උදාහරණ වශයෙන්, කලින් ගෙවීම්, දීර්ග කිරීම්, ඇරයුම් සහ වෙනත් විකල්ප) සහ අපේක්ෂා කරණ ණය අලාභ සැලකිල්ලට ගනිමින් ගණනය කළ යුතුය. සඵල පොලී අනුපාතිකය (ආ5.4.1 - ආ5.4.3 ඡේද බලන්න) සඳහා වැදගත් කොටසක්වන ගිවිසුමේ පාර්ශවකරුවන් අතර ගෙවූ හෝ ලැබූ සියළු ගාස්තු සහ ලක්ෂයන්, ගනුදෙනු පිරිවැය සහ සියළු වෙනත් අධි මිල හෝ වට්ටම්, ගණනය කිරීම් වලට ඇතුළත් වේ. සමාන මූල්‍ය සාධන පත්‍ර කාණ්ඩයක මුදල් ප්‍රවාහ සහ අපේක්ෂිත ජීව කාලය විශ්වාසදායක ලෙස ඇස්තමේන්තු කළ හැකි බවට පූර්වානුමිතියක් ඇත. කෙසේ වෙතත්, මුදල් ප්‍රවාහ හෝ මූල්‍ය සාධන පත්‍රයේ ශේෂව ඇති ජීවකාලය මූල්‍ය සාධන පත්‍ර කාණ්ඩයක හෝ විශ්වාසදායක ලෙස ඇස්තමේන්තු කිරීමට හැකියාවක් නොමැති විරල අවස්ථාවන්හිදී අස්තිත්ත්වය විසින් ගිවිසුම්ගත මුදල් ප්‍රවාහ, මූල්‍ය සාධන පත්‍රයේ (මූල්‍ය සාධන පත්‍ර කාණ්ඩයක හෝ සම්පූර්ණ ගිවිසුම්ගත කාල සීමාව පුරා භාවිත කළ යුතුය.)</p>
ප්‍රතිහඳුනා ගැනීම	<p>අස්තිත්ත්වයේ මූල්‍ය තත්ත්ව දැක්වෙන ප්‍රකාශනයේ කලින් හඳුනා ගත් මූල්‍ය වත්කමක් හෝ මූල්‍ය වගකීමක් ඉවත් කිරීම.</p>
ව්‍යුත්පන්නතය	<p>මෙම ප්‍රමිතියේ විෂය පථය ඇතුළත පහත සඳහන් ගති ලක්ෂණ තුනම සහිත මූල්‍ය සාධන පත්‍රයක් හෝ වෙනත් ගිවිසුමක්.</p> <p>(අ) එහි වටිනාකම නිශ්චය කරන ලද පොලී අනුපාතිකයකට, මූල්‍ය සාධන පත්‍රයක මිලට, වෙළඳ ද්‍රව්‍ය මිලට, විදේශ විනිමය අනුපාතිකයකට, මිල හෝ අනුපාතික දර්ශකයකට, ණය වර්ගීකරණය හෝ ණය දර්ශකයකට, හෝ වෙනත් විචල්‍යතාව ප්‍රතිචාර වශයෙන් වෙනස් වුවහොත් මූල්‍ය නොවන විචල්‍ය සිද්ධියකදී එම විචල්‍ය ගිවිසුමේ පාර්ශවකරුවන්ට නිශ්චිත නොවේ. (සමහර විට පාදක කරගත් ලෙස හඳුන්වනු ලබන)</p> <p>(ආ) එය සඳහා මූලික ශුද්ධ ආයෝජනයක් හෝ වෙළඳපොළ සාධකවලට ප්‍රතිචාර ලෙස වෙනස්වීම් අපේක්ෂාකරණ ඒ හා සමාන වෙනත් වර්ගවල ගිවිසුම් සඳහා අවශ්‍ය වියහැකි මූලික ශුද්ධ ආයෝජනයකට වඩා අඩු මූලික ශුද්ධ අයෝජනයක් අවශ්‍ය නොවේ.</p> <p>(ඇ) අනාගත දිනයකදී එය නිරවුල් කරනු ලැබේ.</p>
ලාභාංශ	<p>යම් කිසි ප්‍රාග්ධන පංතියක ස්කන්ධ සාධන පත්‍ර හිමිකරුවන් හට ඔවුන්ගේ හිමිකාරීත්වයේ අනුපාතයට බෙදාහරින ලබන ලාභ.</p>
සඵල පොලී ක්‍රමය	<p>මූල්‍ය වත්කමක හෝ මූල්‍ය වගකීමක ක්‍රම ක්ෂය පිරිවැය ගණනය කිරීම සහ අදාළ කාලපරිච්ඡේදය පුරා පොලී අයහාරය සහ පොලී වියදම වෙන් කිරීම සහ හඳුනා ගැනීමට භාවිත කරන ක්‍රමයයි.</p>
සඵල පොලී අනුපාතිකය	<p>මූල්‍ය වත්කමේ හෝ මූල්‍ය වගකීමේ අපේක්ෂිත ජීව කාලය මගින් මූල්‍ය වත්කමේ දළ ධාරණ වටිනාකමට හෝ මූල්‍ය වගකීමේ ක්‍රම ක්ෂය පිරිවැයට අනාගත අපේක්ෂිත මුදල් ගෙවීම් හෝ ලැබීම් වට්ටම්කරණ නිරවද්‍ය අනුපාතිකයයි. සඵල පොලී අනුපාතිකය ගණනය කිරීමේදී අස්තිත්ත්වයක් මූල්‍ය සාධන පත්‍රයේ සියළුම ගිවිසුම්ගත (උදාහරණ වශයෙන් කලින් ගෙවීම්, දීර්ග කිරීම්, ඇරයුම් සහ සමාන විකල්පයන්) සියලුම කොන්දේසි</p>

සැලකිල්ලට ගෙන අපේක්ෂිත මුදල් ප්‍රවාහ ඇස්තමේන්තු කළ යුතු අතර අපේක්ෂිත ණය හානි සැලකිල්ලට නොගත යුතුය. සඵල පොලී අනුපාතිකය (ආ 5.4.1 - ආ 5.4.3 ඡේද බලන්න) සඳහා වැදගත් කොටසක් වන ගිවිසුමේ පාර්ශවකරුවන් අතර ගෙවූ හෝ ලැබූ සියළු ගාස්තු සහ ලකුණු ගණුදෙනු පිරිවැය සහ සියළු වෙනත් අධිමිල හෝ වට්ටම් ගණනය කිරීම්වලට ඇතුළත් වේ. සමාන මූල්‍ය සාධන පත්‍ර කාණ්ඩයක මුදල් ප්‍රවාහ සහ අපේක්ෂිත ජීව කාලය විශ්වාසදායක ලෙස ඇස්තමේන්තු කළ හැකි බවට පූර්වානුමිතියක් ඇත. කෙසේ වෙතත්, එවැනි විරල අවස්ථාවන්හිදී මුදල් ප්‍රවාහ හෝ මූල්‍ය සාධන පත්‍රයේ ශේෂව ඇති ජීව කාලය (මූල්‍ය සාධන පත්‍ර කාණ්ඩයක හෝ) විශ්වාසදායක ලෙස ඇස්තමේන්තු කිරීමට හැකියාවක් නොමැති විටකදී, අස්තීත්ත්වය විසින් ගිවිසුම්ගත මුදල් ප්‍රවාහ මූල්‍ය සාධන පත්‍රයේ (හෝ මූල්‍ය සාධන පත්‍ර කාණ්ඩයක හෝ) සම්පූර්ණ ගිවිසුම්ගත කාල සීමාව පුරා භාවිත කළ යුතුය.

අපේක්ෂිත ණය අලාභ	පැහැර හැරීම් සිදුවීමේ අදාළ අවදානම් බර තැබීම් ලෙස ණය අලාභවල බර තැබූ සාමාන්‍යය.
මූල්‍ය ඇපවිම් ගිවිසුම්	ණය සාධන පත්‍රයේ මුල් හෝ වෙනස්කරන ලද කොන්දේසි අනුව නිශ්චිත ණය ගැතියෙක් විසින් ගෙවිය යුතුව තිබූ විටෙක, ඔහුගට ගෙවීමට අපොහොසත් වූ විට සිදු වූ පාඩුව ප්‍රතිපූර්ණය කිරීම සඳහා නිකුත් කරන්නා විසින් ගෙවිය යුතු නිශ්චිත ගෙවීම සඳහා වූ ගිවිසුමකි.
ලාභ හෝ අලාභ මගින් සාධාරණ අගයට වන මූල්‍ය වගකීමක්	පහත සඳහන් කොන්දේසි වලින් එක කොන්දේසියක් සපුරාලන මූල්‍ය වගකීමක් (අ) එය විකිණීම සඳහා තබා ඇති නිර්වචනය සපුරාලීම (ආ) මූලික හඳුනා ගැනීම මත අස්තීත්ත්වය විසින් එය 4.2.2 හෝ 4.3.5 ඡේදය ප්‍රකාරව ලාභ හෝ අලාභ මගින් සාධාරණ අගයට නම් කිරීම (ඇ) මූලික හඳුනා ගැනීම මත හෝ පසුව එය 6.7.1 ඡේද ප්‍රකාරව ලාභ හෝ අලාභ මගින් සාධාරණ අගයට නම් කිරීම
ස්ථිර බැඳියාවක්	නිශ්චිත සම්පත් ප්‍රමාණයක් නිශ්චිත මිලකට නිශ්චිත අනාගත දිනක හෝ දිනයන්හි හුවමාරු කිරීම සඳහා අනුගමන සම්මුතියක්
පුරෝකථනය කළ ගණුදෙනුව	නොබැඳුන එහෙත් අපේක්ෂිත අනාගත ගණුදෙනුව.
මූල්‍යවත්කමක දළ ධාරණ වටිනාකම	යම් අලාභ දීමනාවකට ගැලපීමට පෙර මූල්‍ය වත්කමක ක්‍රමාංකය කරන ලද පිරිවැය
ඉදිරි රැකුම් අනුපාතිකය	ඒවායේ සාපේක්ෂ බර තැබීමේ භාෂිතය අනුව ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍ර ප්‍රමාණය සහ ඉදිරි රැකුම් අයිතම ප්‍රමාණය අතර සම්බන්ධතාවය
වෙළඳාම සඳහා තබා ඇති	මූල්‍ය වත්කමක් හෝ මූල්‍ය වගකීමක්: (අ) ප්‍රධාන වශයෙන් එය නුදුරු කාලයේදී විකිණීම හෝ ප්‍රති මිලදී ගැනීමේ අරමුණ ඇතිව අත්පත් කර ගැනීම හෝ දරා ගැනීම, (ආ) මූලික හඳුනා ගැනීමේදී එකට කළමනාකරණය කෙරෙන සහ මෑතකදී කෙටි කාලීන ලාභ ලැබීම් සත්‍ය රටාවක් පිළිබඳව සාක්ෂි ඇති හඳුනාගත් මූල්‍ය සාධන පත්‍ර කළඹක කොටසක් වීම; හෝ (ඇ) එය ව්‍යුත්පන්නනයක් වීම (මූල්‍ය ඇප ගිවිසුමක් හෝ නම් කළ සහ සඵල ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍ර ව්‍යුත්පන්නනයක් හැර).
හානිකරණ ප්‍රතිලාභ හෝ අලාභ	5.5.8 ඡේදය ප්‍රකාරව ලාභ හෝ අලාභවල හඳුනාගන්නා සහ 5.5 කොටසේ හානිකරණ අවශ්‍යතාවයන් ව්‍යවහාර කිරීමෙන් පැන නගින ලාභ හෝ ප්‍රතිලාභ.
ජීවිත කාලයේ අපේක්ෂිත ණය අලාභ	මූල්‍ය සාධන පත්‍රයක ජීවිත කාලය පුරා සියළුම විය හැකි පැහැර හැරීම් සිද්ධි වලින් ප්‍රතිඵලයක් විය හැකි අපේක්ෂිත ණය අලාභ
අලාභ දීමනා	4.1.2 ඡේදය ප්‍රකාරව මූල්‍ය වත්කම් මත මනින ලද අපේක්ෂිත ණය අලාභ සඳහා දීමනා, 4.1.2 අ ඡේද ප්‍රකාරව මනිනු ලබන කල්බදු ලැබිය යුතු දෑ සහ ගිවිසුම් වත්කම්, මූල්‍ය වත්කම් සඳහා සමුච්චිත හානිකරණ වටිනාකම් සහ ණය බැඳීම් සහ මූල්‍ය ඇපකාර ගිවිසුම් මත අපේක්ෂිත ණය අලාභ සඳහා ප්‍රතිපාදන
වෙනස් කිරීමේ ප්‍රතිලාභ හෝ අලාභ	යළි කතිකාකර ගත් හෝ වෙනස් කරන ලද ගිවිසුම්ගත මුදල් ප්‍රවාහ පිළිබිඹු වීමට මූල්‍ය වත්කමක දළ ධාරණ වටිනාකම ගැලපීමෙන් පැන නගන වටිනාකම. යළි කතිකාකරගත් හෝ වෙනස් කරන ලද මූල්‍ය වත්කමේ අපේක්ෂිත ජීවිත කාලය පුරා මිලදී ගත් (හෝ උත්පාදනය වූ ණය හානිකරණ මූල්‍ය වත්කම් සඳහා මුල් ණය ගැලපූ සඵල පොලී අනුපාතිකය) හෝ අදාළ වන විට, 6.5.10 ඡේදය ප්‍රකාරව ගණනය කළ සංශෝධිත සඵල පොලී අනුපාතිකය මූල්‍ය වත්කමේ මුල්

සඵල පොලී අනුපාතිකයෙන් හෝ වට්ටම් කර අස්තිත්ත්වය මූල්‍ය වත්කමක දළ ධාරණ වටිනාකම අනාගත අපේක්ෂිත මුදල් ගෙවීම් හෝ ලැබීම් වල වර්තමාන අගය ලෙස යළි ගණනය කරයි. මූල්‍ය වත්කමක අපේක්ෂිත මුදල් ප්‍රවාහ ඇස්තමේන්තු කිරීමේදී අස්තිත්ත්වය විසින් මූල්‍ය වත්කමේ සියළු ගිවිසුම්ගත කොන්දේසි (උදාහරණ වශයෙන් කලින් ගෙවීම් ඇරයුම් සහ ඒ හා සමාන විකල්පයන්) සැලකිල්ලට ගත යුතුය. එහෙත් මූල්‍ය වත්කම මිලදී ගත් හෝ උත්පාදනය වූ ණය භානිකරණ මූල්‍ය වත්කමක් වන්නේ නම් හැර අපේක්ෂිත ණය අලාභ සැලකිල්ලට නොගත යුතුය. එවන් අවස්ථාවකදී අස්තිත්ත්වය විසින්, මුල් ණය ගැළපුම් කළ සඵල පොලී අනුපාතිකය ගණනය කිරීමේදී සැලකිල්ලට ගත් මූලික අපේක්ෂිත ණය අලාභය සැලකිල්ලට ගත යුතුය.

කල් ඉකුත් වූ	ගෙවීමක් ගිවිසුමට අනුව ගෙවිය යුතු වූ විට ප්‍රතිපාර්ශවය ගෙවීමට අපොහොසත් වූ විට එම මූල්‍ය වත්කම කල් ඉකුත් වූවක් වේ.
මිලදී ගත් හෝ උත්පාදනය වූ ණය භානිකරණය වූ මූල්‍ය වත්කම්	මුල් හඳුනාගැනීමේදී මතභය භානිකරණය වූ මිලදී ගත් හෝ උත්පාදනය වූ මූල්‍ය වත්කම(ම්)
ප්‍රතිවර්ගීකරණය කළ දිනය	අස්තිත්ත්වය මූල්‍ය වත්කම් ප්‍රතිවර්ගීකරණය කිරීම් ප්‍රතිඵලයක් ලෙස ව්‍යාපාරික ආකෘතිය වෙනස්වීමෙන් පසුව එළඹෙන පළමු වාර්තාකරණ කාලපරිච්ඡේදයේ පළමු දිනය.
විධිමත් ක්‍රමයේ මිලදී ගැනීම් සහ විකිණීම්	සාමාන්‍යයෙන් රෙගුලාසි මගින් හෝ අදාළ වෙළෙඳපොළෙහි කාලයක් තුළ ගොඩ නැගුන සම්ප්‍රදායන් අනුව හෝ ස්ථාපිතව ඇති කාල රාමුවක් තුළ වත්කම භාරදීමට අවශ්‍ය කෙරෙන කොන්දේසි ඇතුළත් ගිවිසුමක් යටතේ මූල්‍ය වත්කමක් මිලදී ගැනීම හෝ විකිණීම.
ගණුදෙනු පිරිවැය	මූල්‍ය වත්කමක් හෝ වගකීමක් අත්පත් කර ගැනීමනිකුතුව හෝ බැහැර කිරීමේදී සෘජුවම අදාළවන වර්ධක, පිරිවැය (ආ 5.4.8 ඡේදය බලන්න). අස්තිත්ත්වය විසින් මූල්‍ය සාධන පත්‍රයක් අත්පත් කර ගැනීම, නිකුත් කිරීම හෝ බැහැර කිරීම නොකළේ නම් දැරීමට සිදු නොවන පිරිවැය වර්ධක පිරිවැයයි.

පහත සඳහන් පද LKAS 32 හි 11 වන ඡේදයෙහි, SLFRS 7 හි අ පරිශිෂ්ටය, SLFRS 13 හි අ පරිශිෂ්ටය හෝ SLFRS 15 හි අ පරිශිෂ්ටයේ නිර්වචනය කර ඇති අතර, මෙම ප්‍රමිතයේ LKAS 32, SLFRS 7, SLFRS 13 හෝ SLFRS 15 හි පැහැදිලිව දක්වා ඇති තේරුම සමඟ භාවිතා කෙරේ.

- (අ) ණය අවදානම²
- (ආ) ස්කන්ධ සාධන පත්‍රය
- (ඇ) සාධාරණ අගය
- (ඈ) මූල්‍ය වත්කම
- (ඉ) මූල්‍ය සාධන පත්‍රය
- (ඊ) මූල්‍ය වගකීම
- (එ) ගණුදෙනු මිල

2. මෙම පදය (SLFRS 7 හි නිර්වචනය කර ඇති පරිදි) ලාභ හෝ අලාභ මගින් සාධාරණ අගයට ලෙස නම්කරන ලද වගකීම් මත ණය අවදානමේ වෙනස්වීම්වල බලපෑම ඉදිරිපත් කිරීමේ අවශ්‍යතාවයන්හි භාවිත වේ (5.7.7 ඡේදය බලන්න).

ආ පරිශිෂ්ටය

ව්‍යවහාරකරණ උපදේශන

මෙම පරිශිෂ්ටය මෙම ප්‍රමිතයේ වැදගත් කොටසකි.

විෂය පථය (2 පරිච්ඡේදය)

- ආ2.1 සමහර ගිවිසුම් සඳහා දේශගුණික, භූ විද්‍යාත්මක හෝ වෙනත් භෞතික විචල්‍යත් පදනම් කර ගෙන ගෙවීම් කිරීම අවශ්‍ය වේ. (දේශගුණික විචල්‍යයන් මත පදනම්වන ඒවා සමහර විට 'කාලගුණික ව්‍යුත්පන්න' ලෙස හඳුන්වනු ලැබේ) එම ගිවිසුම් SLFRS 4 හි විෂය පථය යටතට නොවැටේ නම්, ඒවා මෙම ප්‍රමිතයේ විෂය පථය තුළ වේ.
- ආ2.2 සේවක විශ්‍රාම ප්‍රතිලාභ සැලසුම් පිළිබඳ අනුකූල විය යුතු LKAS 26 විශ්‍රාම ප්‍රතිලාභ සැලසුම් ගිණුම්කරණය සහ වාර්තාකරණය සහ විකුණුම් පරිමාව හෝ සේවා ආදායම පදනම මත පුරස්කාර ගිවිසුම් සඳහා ගිණුම් තැබිය යුතු SLFRS 15 ගනුදෙනුකරුවන් සමඟ ගිවිසුම් වලින් වන අයහාරය යන ප්‍රමිත වලට අදාළ අවශ්‍යතාවයන් මෙම ප්‍රමිතය මගින් වෙනස් නොකෙරේ.
- ආ2.3 ආයෝජනය කරනු ලබන අස්තිත්ත්වය සමඟ මෙහෙයුම් කටයුතු සඳහා දීර්ඝ කාලීන සම්බන්ධතාවයක් ස්ථාපනය කිරීම සහ පවත්වාගෙන යාම සඳහා සමහර අවස්ථාවල අස්තිත්ත්වයක් 'ක්‍රමෝපාය ආයෝජනයක්' ලෙස දකින වෙනත් අස්තිත්ත්වයන් විසින් නිකුත් කරන ලද ස්කන්ධ සාධන පත්‍රවල ආයෝජනය කරයි. ආයෝජක හෝ බද්ධ ව්‍යාපාර අස්තිත්ත්වය එවන් ආයෝජනයක් සඳහා ස්කන්ධ ක්‍රමයට අනුව ගිණුම තැබීම උචිත දූඩ නිර්ණය කිරීමට LKAS 28 භාවිත කරයි.
- ආ2.4 SLFRS 4 රක්ෂණ ගිවිසුම් හි විෂය පථය තුළගිවිසුම් යටතේ ඒවා පැන නැගීමේ හේතුව නිසා 2.1 (ඉ) ඡේදයෙන් බැහැර කර ඇති හිමිකම් සහ බැඳීම් හැර රක්ෂණකරුවන්ගේ මූල්‍ය වත්කම් සහ මූල්‍ය වගකීම් සඳහා මෙම ප්‍රමිතය ව්‍යවහාර කෙරේ.
- ආ2.5 ඇපකර, සමහර වර්ගවල ණය කර ලිපි, ණය පැහැර හැරීම් ගිවිසුමක් හෝ රක්ෂණ ගිවිසුම් වැනි විවිධ නෛතික ස්වරූපයේ මූල්‍ය ඇපකර ගිවිසුම් තිබිය හැකිය. ඒවා සඳහා ගිණුම් තැබීම පිළිබඳ සළකන ආකාරය ඒවායේ නෛතික ස්වරූපය මත පදනම් නොවේ. උචිත සැලකීම් පිළිබඳ උදාහරණ පහත දැක්වේ. (2.1 (ඉ) ඡේදය බලන්න).
- (අ) මූල්‍ය ඇපකර ගිවිසුමකදී SLFRS 4 හි රක්ෂණ ගිවිසුමක නිර්වචනය සමඟ එකඟවූවන් පවරන ලද අවදානම සැලකිය යුතු තරම් නම්, නිකුත් කරන්නා මෙම ප්‍රමිතිය ව්‍යවහාර කරයි. එහෙත් නිකුත් කරන්නා කලින් එය ස්ථිර හා පැහැදිලි ලෙස එවැනි ගිවිසුම් රක්ෂණ ගිවිසුම් ලෙස සළකා රක්ෂණ ගිවිසුම් හා අදාළ ගිණුම් තැබීම භාවිත කර ඇත්නම් නිකුත්කරන්නා ඒකකෝ මෙම ප්‍රමිතය හෝ SLFRS 4 එවැනි මූල්‍ය ඇපකර ගිවිසුම් සඳහා ව්‍යවහාර කිරීමට තෝරා ගත හැකිය. මෙම ප්‍රමිතය ව්‍යවහාර කරන්නේ නම් නිකුත් කරන්නාට මූල්‍ය ඇපකර ගිවිසුමක් මුලින්ම සාධාරණ අගයට හඳුනා ගැනීමට 5.1.1 ඡේදය අනුව අවශ්‍ය කෙරේ. එයට පටහැනි සාක්ෂි නොමැති නම්, මූල්‍ය ඇපකර ගිවිසුම නිකුත් කළේ සම්බන්ධිත නොවන පාර්ශවයකට නම් ස්වාධීනව, අනේ දුරින්වන ගනුදෙනුවකදී නම් ආරම්භක සාධාරණ අගය ලැබුණ අධිමිලට බොහෝ දුරට සාමාන්‍ය විය හැකිය. පසුව මූල්‍ය ඇපකර ගිවිසුම ආරම්භයේදී නම්කර ඇත්තේ ලාභ හෝ අලාභ මගින් සාධාරණ අගයට හැර හෝ 3.2.15 - 3.2.23 සහ ආ 3.2.12 - ආ 3.2.17 ඡේද අදාළ නොවන්නේ නම් හැර (මූල්‍ය වත්කමක් පැවරූ විට එය ප්‍රතිහඳුනාගැනීමට සුදුසුකම් නොලබන්නේ නම් හෝ අඛණ්ඩ සම්බන්ධතා ප්‍රවේශය යොදා ගන්නා විට), නිකුත් කරන්නා එය මනිනුයේ පහත දෑ වලින් වැඩි වටිනාකමටය.
- (i) 5.5 කොටස ප්‍රකාරව නිර්ණය කරන වටිනාකමට
- (ii) මුලින්ම හඳුනාගත් වටිනාකමින්, උචිතවන විට, SLFRS 15 හි (4.2.1 (ඇ) ඡේදය බලන්න) මූලධර්ම ප්‍රකාරව හඳුනාගත් සමුච්චිත ආදායම් වටිනාකම අඩු කිරීමෙන්
- (ආ) සමහර ණය ආශ්‍රීත ඇපකර වලදී දරන්නා නිරාවරණය වීමට ඉඩ ඇත්තේය සහ ඇපකර වත්කම මත ගෙවිය යුතු විට ණයගැතියා විසින් ගෙවීමට අසමත් වීමේ හේතුවෙන් අලාභ දැරුවේ යයි වන දෑ ගෙවීම් සඳහා වන පූර්ව කොන්දේසියක් ලෙස අවශ්‍ය වන්නේ නැත. එවැනි ඇපකරයක් සඳහා උදාහරණයක් වන්නේ නිශ්චිත ණය වර්ගීකරණයක හෝ ණය දර්ශකයක වෙනස්වීමට ප්‍රතිචාර වශයෙන් කෙනෙකු කළ යුතු ගෙවීම්ය. එවැනි ඇපකර මෙම ප්‍රමිතයේ නිර්වචනය කර ඇති පරිදි මූල්‍ය ඇපකර ගිවිසුම් නොවේ සහ SLFRS 4 හි නිර්වචනය කර ඇති පරිදි රක්ෂණ ගිවිසුම් නොවේ. එවැනි ඇප ව්‍යුත්පන්න වන අතර ඒවා සඳහා නිකුත් කරන්නෙක් මෙම ප්‍රමිතය ව්‍යවහාර කරයි.
- (ඇ) භාණ්ඩ විකිණීම හා සම්බන්ධ මූල්‍ය ඇපකර ගිවිසුමක් නිකුත් කරන්නේ නම් ඇපකරයේ සහ භාණ්ඩ විකිණීමෙන් වන අයහාරය කුමන අවස්ථාවකදී හඳුනාගන්නේද යන්න නිර්ණය කිරීම සඳහා නිකුත් කරන්නා SLFRS 15 ව්‍යවහාර කෙරේ.

ආ2.6 ගිවිසුමක් රක්ෂණ ගිවිසුමක් බවට නිකුත් කරන්නා විශ්වාසීය සහතික කරන්නේ නීතිපතා දර්ශීය ලෙස දක්නට ලැබෙන නිකුත් කරන්නා විසින් ගනුදෙනුකරුවන් සහ නියාමකයන්, ගිවිසුම්, ව්‍යාපාර ලිපිලේඛන සහ මූල්‍ය ප්‍රකාශන වැනි සංකීර්ණ වලිනි. මෙයට අමතරව රක්ෂණ ගිවිසුම් සඳහා වන නිශ්චිත අවශ්‍යතා බොහෝ විට වෙනස් වර්ග වල ගනුදෙනු සඳහා වන එනම් බැංකුවකින් හෝ වාණිජ සමාගම් වලින් නිකුත් කරන ගිවිසුම් සඳහා වන නිශ්චිත අවශ්‍යතාවලට යටත්වේ. එවන් අවස්ථාවලදී, නිකුත් කරන්නාගේ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල දර්ශීය ලෙස නිකුත්කරන්නා භාවිත කළ එම ගිණුම්කරණ අවශ්‍යතා පිළිබඳ ප්‍රකාශනයක් ඇතුළත් කරයි.

හඳුනා ගැනීම සහ ප්‍රතිහඳුනා ගැනීම (3 වන පරිච්ඡේදය)

මූලික හඳුනා ගැනීම (3.1 කොටස)

ආ3.1.1 විකුණුමක් ලෙස ගිණුම් ගත කල (ආ 3.2.14 ඡේදය බලන්න) මූල්‍ය වත්කමක් පැවරීම වළක්වාලන ව්‍යුත්පන්නනයන් හැර, 3.1.1 ඡේදයේ මූල ධර්මයේ ප්‍රතිවිපාකයක් වශයෙන්, අස්තීත්ත්වය එහි සියළුම ගිවිසුම්ගත අයිතීන් සහ බැඳීම් එහි මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනයේ ව්‍යුත්පන්නනයන් යටතේ පිළිවෙළින් වත්කම් සහ වගකීම් ලෙස හඳුනා ගනියි. මූල්‍ය වත්කමක් ප්‍රතිහඳුනා ගැනීම සඳහා සුදුසුකම් නොලබන්නේ නම්, එසේ පැවරූ වත්කමක් එහි වත්කමක් ලෙස පැවරුම් ලාභියා හඳුනා නොගනී. (ආ 3.2.1.5 ඡේදය බලන්න)

ආ3.1.2 3.1.1 ඡේදයේ මූලධර්ම ව්‍යවහාර කිරීම සඳහා වන උදාහරණ පහත දැක්වේ;

- (අ) කොන්දේසි රහිත ලැබිය යුතු දෑ සහ ගෙවිය යුතු දෑ වත්කම් සහ වගකීම් ලෙස හඳුනා ගන්නේ, අස්තීත්ත්වය ගිවිසුමක පාර්ශ්වකරුවකු බවට පත් වූ විට සහ එහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් ලැබීමට නීතිමය අයිතියක් තිබීම සහ මුදල් ගෙවීමට නීතිමය බැඳීමක් තිබීම නිසාය.
- (ආ) ස්ථිර බැඳීමක ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් වත්කම් අත්පත් කර ගැනීමට සහ වගකීමක් දැරීමට, මිලදී ගැනීම හෝ භාණ්ඩ හෝ සේවා විකිණීම ගිවිසුම යටතේ අවම වශයෙන් එක් පාර්ශ්වයක් ඉටු කරන තුරු සාමාන්‍යයෙන් හඳුනාගනු නොලැබේ. උදාහරණයක් වශයෙන් බැඳීමක් කරන අවස්ථාවේදී අස්තීත්ත්වය හට ස්ථිර ඇණවුමක් ලැබූ විට එය සාමාන්‍යයෙන් වත්කමක් ලෙස හඳුනා නොගනී. (සහ අස්තීත්ත්වය විසින් කරනු ලබන ඇණවුම වගකීමක් ලෙස සලකනු නොලැබේ). එහෙත් ඒ වෙනුවට ඇණවුම් කරන ලද භාණ්ඩ හෝ සේවා නැව් ගත කිරීම, භාරදීම හෝ සැපයීම කරන තෙක් හඳුනාගැනීම ප්‍රමාද කරයි. මූල්‍ය නොවන අයිතම් මිලදී ගැනීමට හෝ විකිණීමට වන ස්ථිර බැඳීමක් මෙම ප්‍රමිතයේ විෂය පථය තුළ 2.4 - 2.7 ඡේද ප්‍රකාරව නම්, එහි සාධාරණ අගය බැඳීම් කරන ලද දින වත්කමක් හෝ වගකීමක් ලෙස හඳුනා ගනු ලැබේ. (ආ 4.1.30 (ඇ) ඡේදය බලන්න). මෙයට අමතරව කලින් හඳුනා නොගත් ස්ථිර බැඳීමක් සාධාරණ අගය ඉදිරි රැකුමක, ඉදිරි රැකුම් අයිතමයක් ලෙස නම් කර ඇත්නම් ඉදිරි රැකුම් කරන ලද අවදානමේ ශුද්ධ සාධාරණ අගයට ආරෝපණය වූ යම් වෙනස්වීමකට, ඉදිරි රැකුම ආරම්භ කිරීමෙන් පසු වත්කමක් හෝ වගකීමක් ලෙස හඳුනාගත යුතුය (6.5.8 (ආ) සහ 6.5.9 ඡේද බලන්න).
- (ඇ) මෙම ප්‍රමිතයේ විෂය පථය තුළ වන ඉදිරි ගිවිසුමක් (2.1 ඡේදය බලන්න) වත්කමක් හෝ වගකීමක් ලෙස හඳුනාගනු ලබන්නේ නිරවුල් කරන දින වෙනුවට බැඳීම සිදුවන දිනයේදීය. අස්තීත්ත්වය ඉදිරි ගිවිසුමක පාර්ශ්වකරුවෙක් වන විට අයිතියේ සහ බැඳීම් වල සාධාරණ අගය බොහෝ විට එක හා සමාන වීම නිසා ඉදිරි ගිවිසුමේ ශුද්ධ සාධාරණ අගය ශුන්‍ය වේ. අයිතියේ සහ බැඳීම් වල ශුද්ධ සාධාරණ අගය ශුන්‍ය නොවේ නම් ගිවිසුම වත්කමක් හෝ වගකීමක් ලෙස හඳුනාගනු ලැබේ.
- (ඈ) මෙම ප්‍රමිතයේ විෂය පථය තුළ වන (2.1 ඡේදය බලන්න) විකල්ප ගිවිසුම්, දරන්නා හෝ ලියන්නා ගිවිසුමට පාර්ශ්වකරුවෙකු වන විට වත්කම් හෝ වගකීම් ලෙස හඳුනා ගනු ලැබේ.
- (ඉ) සැලසුම් කළ අනාගත ගනුදෙනු, කෙසේ විය හැකිද යන්න නොසලකා, අස්තීත්ත්වය ගිවිසුමට පාර්ශ්වකරුවෙකු නොවන නිසා වත්කම් හෝ වගකීම් ලෙස සලකනු නොලැබේ.

විධිමත් ක්‍රමයේ මූල්‍ය වත්කම් මිලදී ගැනීම සහ විකිණීම

ආ3.1.3 විධිමත් ක්‍රමයේ මූල්‍ය වත්කම් මිලදී ගැනීම හෝ විකිණීම ආ 3.1.5 සහ ආ 3.1.6 ඡේදවල විස්තර කර ඇති පරිදි හඳුනාගනු ලබන්නේ එක්කෝ වෙළඳ දින ගිණුම් තැබීම හෝ නිරවුල් කරන දින ගිණුම් තැබීම භාවිත කරමිනි. මෙම ප්‍රමිතය ප්‍රකාරව එක හා සමාන ක්‍රමයකට වර්ගීකරණය කර ඇති මූල්‍ය වත්කම්වල සියළුම මිලට ගැනුම්

සහ විකුණුම් සඳහා එකම ක්‍රමයක් සංගතව අස්තිත්ත්වයක් ව්‍යවහාර කළ යුතුය. මෙම අරමුණ සඳහා ලාභ හෝ අලාභ මගින් සාධාරණ අගයට අනිවාර්යෙන්ම මනිනු ලබන වත්කම්, ලාභ හෝ අලාභ මගින් සාධාරණ අගයට

මනින ලෙස නම් කරන ලද වත්කම් වලින් වෙනම වූ වර්ගීකරණයක් සෑදේ. මෙයට අමතරව, 5.7.5 ඡේදයේ සළසා ඇති විකල්පය භාවිත කර ගිණුම්ගත කරන ස්කන්ධ සාධන පත්‍රවල ආයෝජන සඳහා වෙනම වර්ගීකරණයක් සෑදේ.

ආ3.1.4 ගිවිසුමේ වටිනාකම වෙනස් වීම අනුව ශුද්ධ නිරවුල් කිරීම අවශ්‍ය කරන හෝ අවසර දෙන ගිවිසුමක් විධිමත් ක්‍රමයේ ගිවිසුමක් නොවේ. ඒවෙනුවට එවැනි ගිවිසුමක් ව්‍යුත්පන්නනයක් ලෙස සළකා වෙළඳ දින සිට නිරවුල් කළ දින අතර කාලපරිච්ඡේදය සඳහා ගිණුම්ගත කළ යුතුය.

ආ3.1.5 මෙම වෙළඳ දින යනු අස්තිත්ත්වයක් වත්කමක් මිලදී ගැනීමට හෝ විකිණීමට බැඳීමක් ඇතිකර ගත් දිනයකි. වෙළඳ දින ගිණුම්කරණය යනුවෙන් හැඳින්වෙන්නේ (අ) ලැබීමට ඇති වත්කමක් හෝ ගෙවීමක් ඇති වගකීමක් වෙළඳ දින හඳුනා ගැනීම සහ (ආ) විකුණූ වත්කමක් ප්‍රතිහඳුනාගැනීම, බැහැර කිරීමෙන් සිදු වූ යම් ප්‍රතිලාභයක් හෝ අලාභයක් හඳුනා ගැනීම සහ වෙළඳ දින ගැණුම්කරුවෙකුගෙන් ලැබිය යුතු ගෙවීමක් හඳුනා ගැනීමය. සාමාන්‍යයෙන් වත්කමේ සහ අනුරූප වගකීම්වල පොලිය උපවිත වීම නිරවුල් කරන දින ගිණිකම මාරු වන තුරු සිදු නොවේ.

ආ3.1.6 නිරවුල් කරන දිනය වන්නේ අස්තිත්ත්වය විසින් හෝ වෙනම වත්කම භාරදුන් දිනයයි. නිරවුල් කරන දින ගිණුම්කරණය ලෙස හැඳින්වෙන්නේ (අ) අස්තිත්ත්වයට වත්කම් ලැබෙන දින එය හඳුනා ගැනීම සහ (ආ) අස්තිත්ත්වය වත්කම භාරදුන් දින වත්කම ප්‍රතිහඳුනාගැනීම සහ බැහැර කිරීමෙන් වූ කිසියම් ප්‍රතිලාභ හෝ අලාභ හඳුනා ගැනීමය. නිරවුල් කරන දින ගිණුම් තැබීම ව්‍යවහාර කරන විට අත්පත් කර ගත් වත්කම සඳහා ගිණුම් තබන ආකාරයට හා සාධාරණ ආකාරයකට වෙළඳ දින සහ නිරවුල් තරන දින අතර කාලපරිච්ඡේදය තුළ ලැබිය යුතු වත්කම්වල සාධාරණ අගයේ කිසියම් වෙනසක් වේනම් ඒ සඳහා ගිණුම් තබනු ලැබේ. වෙනත් වචන වලින් ප්‍රකාශ කරනවා නම් ක්‍රමාංකය පිරිවැයට මනින ලද වත්කම් වල වටිනාකම වෙනස්වීම හඳුනාගනු නොලැබේ. එය ලාභ හෝ අලාභ ගිණුමේ හඳුනාගනු ලබන්නේ, ලාභ හෝ අලාභ මගින් සාධාරණ අගයට මනිනු ලබන මූල්‍ය වත්කම් ලෙස වර්ගීකරණය කළ වත්කම් ලෙසය; සහ එය වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායමේ හඳුනාගන්නේ 4.1.2 අ ඡේදය ප්‍රකාරව වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායමේ සහ ස්කන්ධ සාධන පත්‍රවල ආයෝජන සඳහා 5.7.5 ඡේදය ප්‍රකාරව ගිණුම්ගත කිරීමෙනි.

මූල්‍ය වත්කමක් ප්‍රතිහඳුනාගැනීම (3.2 කොටස)

ආ3.2.1. පහත දැක්වෙන ප්‍රවාහ සටහන මගින් මූල්‍ය වත්කමක් ප්‍රතිහඳුනාගත යුතු ද එසේ නම් කොපමණ ප්‍රමාණයකට ද යන්න අගය කර පැහැදිලි කෙරේ.

අස්තිත්ත්වයක් මූල්‍ය වත්කමක මුදල් ප්‍රවාහ ලැබීමට ඇති ගිවිසුම්ගත අයිතිය රඳවා තබා ගැනීමට හෝ සැකසුම එහෙත් මුදල් ප්‍රවාහ එක් හෝ ඊට වැඩි ගණනක් ලබන්නන් හට ගෙවීම ගිවිසුම්ගත බැඳීමක් භාර ගැනීම (3.2.4. ආ ඡේදය)

ආ3.2.2 3.2.4 (ආ) ඡේදයේ විස්තර කර ඇති තත්ත්වය (අස්තිත්ත්වයක් මූල්‍ය වත්කමක මුදල් ප්‍රවාහ ලැබීමට ඇති ගිවිසුම්ගත අයිතිය රඳවා තබා ගන්නා කල්හි එහෙත් මුදල් ප්‍රවාහ එක් හෝ ඊට වැඩි ගණනක් ලබන්නන් හට ගෙවීමට ගිවිසුම්ගත බැඳීමක් භාර ගැනීම) සිදුවන්නේ උදාහරණ වශයෙන්, අස්තිත්ත්වයක් භාරයක් නම් එය සතු පාදක කරගත් මූල්‍ය වත්කම් ආයෝජකයන්ට වාසිදායක පොලියකට නිකුත් කර එම මූල්‍ය වත්කම් පවත්වාගෙන යාමේ සේවා සැපයීම. 3.2.5 සහ 3.2.6 වන ඡේදයන් හි කොන්දේසි සපුරාලන්නේ නම්, එම අවස්ථාවේදී මූල්‍ය වත්කම් ප්‍රතිභද්‍රතා ගැනීම සඳහා සුදුසුකම් ලබයි.

ආ3.2.3 3.2.5 වන ඡේදය ව්‍යවහාර කිරීමේදී අස්තිත්ත්වයක් විය හැක්කේ, උදාහරණ වශයෙන් මූල්‍ය වත්කමේ ආරම්භ කරන්නා හෝ එය මූල්‍ය වත්කම් අත්කර ගත් පරිපාලිතයක් ඇතුළත් සමූහයක් සහ මූල්‍ය ප්‍රවාහයන් සම්බන්ධිත නොවන තුන්වන පාර්ශවයක ආයෝජකයන් හට ලබාදෙයි.

අයිතියේ අවදානම් සහ ප්‍රතිලාභ පැවරීම අගය කිරීම (3.2.6 වන ඡේදය)

ආ3.2.4 අස්තිත්ත්වයක් විසින් අයිතියේ සියලුම අවදානම් සහ ප්‍රතිලාභ සැහෙන ප්‍රමාණයකට පවරනු ලැබූ විට ඒ සඳහා උදාහරණ වන්නේ.

(අ) කොන්දේසි රහිතව මූල්‍ය වත්කමක් විකිණීම;

(ආ) මූල්‍ය වත්කමක් ප්‍රතිමිලදී ගන්නා වේලාවේ එහි ඇති සාධාරණ අගයට ප්‍රතිමිලදී ගැනීමට, විකල්පයක් සමඟ මූල්‍ය වත්කමක් විකිණීම; සහ

(ඇ) විකුණුම් හෝ ගැණුම් විකල්පයක් සමඟ මූල්‍ය වත්කමක් විකිණීම එය අතිශයින් මුදල් තුළින් ඉවත පවතින (එනම්, විකල්පයන් මේ වන තුරු අතිශයින් මුදලින් ඉවත පවතින බොහෝදුරට පරිණත වනතුරු මුදල් තුළ පවතින තත්ත්වයට පත්විය නොහැකි).

ආ3.2.5 අස්තිත්ත්වය විසින් අයිතියේ සියලුම අවදානම් සහ ප්‍රතිලාභ සැහෙන ප්‍රමාණයකට රඳවා තබා ගනු ලැබූ විටෙක ඒ සඳහා උදාහරණ වන්නේ,

(අ) විකුණුම් සහ ප්‍රතිමිලදී ගැනීමේ ගණුදෙනුවකදී, ප්‍රතිමිලදී ගැනුම් මිල වන්නේ ස්ථාවර මිලක් හෝ විකුණුම් මිලට ණය දෙන්නාගේ ප්‍රතිලාභය එකතු කළ මිලකි,

(ආ) සුරැකුම් ණයටදීමේ ගිවිසුමක්,

(ඇ) මුළු හුවමාරු ප්‍රතිලාභ සමඟ මූල්‍ය වත්කමක් විකිණීම මෙහිදී වෙළඳපළ අවදානම සඳහා නිරාවරණය ආපසු අස්තිත්ත්වය වෙත පැවරේ.

(ඈ) අතිශයින් මුදල් තුළ පවතින ගැණුම් හෝ විකුණුම් විකල්පයක් සමඟ මූල්‍ය වත්කමක් විකිණීම (එනම් විකල්පය මේ වනතුරු මුදල් තුළ පවතින පරිණතවීමට පෙර එය බොහෝ දුරට මුදලින් ඉවත පවතින තත්ත්වයට පත්විය නොහැකි);

(ඉ) කෙටිකාලීන ලැබීම් විකිණීම මෙහිදී බොහෝදුරට සිදුවිය හැකි හානි සඳහා පැවරුම්ලාභියාට ප්‍රතිපූර්ණය කිරීමට අස්තිත්ත්වය ඇපවේ.

ආ3.2.6 පැවරුමේ ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් පැවරූ වත්කමේ අයිතියේ සියළුම අවදානම් සහ ප්‍රතිලාභ පැවරූ බවට අස්තිත්ත්වය නිර්ණය කළහොත්, පැවරූ වත්කම් නව ගණුදෙනුවක් ලෙස යළි අත්පත් කරගතහොත් මිස, පැවරූ වත්කම් නැවත අනාගත කාල පරිච්ඡේදයකදී හඳුනාගනු නොලැබේ.

පාලනය පැවරීම ඇගයීම

ආ3.2.7 පැවරුම්ලාභියාහට පැවරූ වත්කම විකිණීමට ප්‍රායෝගික හැකියාවන් තිබේනම් පැවරූ වත්කමේ පාලනය අස්තිත්ත්වය රඳවාගෙන නොමැත. පැවරුම්ලාභියා හට පැවරූ වත්කම විකිණීමට ප්‍රායෝගික හැකියාවක් නැතිනම් පැවරූ වත්කමේ පාලනය අස්තිත්ත්වය රඳවාගෙන ඇත. වත්කම සක්‍රීය වෙළෙඳපොළේ අලෙවි වන්නේ නම් පැවරුම්ලාභියාට පැවරූ වත්කම ආපසු අස්තිත්ත්වයට භාරදීමට අවශ්‍ය නම්, ඒවා පැවරුම් ලාභියා වෙළෙඳපොළෙන් ප්‍රතිමිලදී ගැනීමට හැකි නිසා පැවරුම්ලාභියාට පැවරූ වත්කම විකිණීමට ප්‍රායෝගික හැකියාක් ඇත. උදාහරණ වශයෙන් පැවරූ වත්කමක් අස්තිත්ත්වය පැවරුමේ එය ප්‍රතිමිලදී ගැනීමට ඉඩදෙන විකල්පයකට යටත්ව නම්, එහෙත් පැවරුම්ලාභියාහට විකල්පය ක්‍රියාත්මක කළහොත් පැවරූ වත්කම් ක්‍ෂණිකව වෙළෙඳපොළෙන් ලබාගත හැකිවේ. එවිට පැවරුම් ලාභියාහට පැවරූ වත්කම් විකිණීමට ප්‍රායෝගික හැකියාවන් තිබිය හැකිය. අස්තිත්ත්වය එවැනි විකල්පයන් රඳවාගෙන ඇතිවිටෙක අස්තිත්ත්වය විකල්පය ක්‍රියාත්මක කළ විට පැවරුම්ලාභියාට වෙළෙඳපළෙන් පැවරූ වත්කම් ක්‍ෂණිකව ලබාගත නොහැකි නිසා පැවරුම්ලාභියාට පැවරූ වත්කම් විකිණීමට ප්‍රායෝගික හැකියාවන් නොමැත.

ආ3.2.8 පැවරුම්ලාභියාහට පැවරූ වත්කමක් විකිණීමට ප්‍රායෝගික හැකියාවක් ඇත්තේ, ඔහු හට පැවරූ වත්කමක් මුළුමනින්ම, අදාළ නොවන කුන්වන පාර්ශවයකට විකිණිය හැකි නම් සහ එක් පාර්ශවයක සහ පැවරුම් පිළිබඳ අමතර කොන්දේසි පනවන්නේ නැතිව හැකියාව ක්‍රියාත්මක කිරීමට පුළුවන් වන්නේ නම් පමණි. මෙහිදී තීරණාත්මක ප්‍රශ්න වනුයේ ප්‍රායෝගිකව පැවරුම්ලාභියාහට කළ හැක්කේ කුමක්ද මිස පැවරූ වත්කම් සම්බන්ධයේ ගිවිසුම්ගත අයිතීන් අනුව කළහැක්කේ කුමක්ද නොව හෝ කුමන ගිවිසුම්ගත තහනම් කිරීම් තිබේද යන්නය. විශේෂයෙන්ම.

- (අ) පැවරූ වත්කම් සඳහා වෙළඳපොළක් නොමැතිනම්, වත්කම් බැහැර කිරීම සඳහා ගිවිසුම්ගත පැවරූ වත්කම් සඳහා සුළු බලපෑමක් තිබේ; සහ
- (ආ) එය නිදහසේ ක්‍රියාත්මක කිරීමට නොහැකි නම් පැවරූ වත්කම් බැහැර කිරීමේ හැකියාවට ඇත්තේ සුළු බලපෑමකි. එම කරුණ සඳහා
  - (i) පැවරූ වත්කම සඳහා, පැවරුම්ලාභියා හට බැහැර කිරීමේ හැකියාව වෙනත් අයගේ ක්‍රියාවන්ගෙන් ස්වාධීන විය යුතුය. (එනම් එය ඒක පාර්ශ්වීය හැකියාවක් විය යුතුය); සහ
  - (ii) ඇදුනු සීමාකිරීමේ කොන්දේසි හෝ දිගින් දිගට පැවරීමට කළ යුතු දෑ වල අවශ්‍යතාවය නොමැතිව පැවරූ වත්කම බැහැර කිරීමට පැවරුම්ලාභියා හට හැකියාව තිබිය යුතුය (උදා: ණය වත්කම් පවත්වාගෙන යන්නේ කෙසේද හෝ පැවරුම්කරුට වත්කම ප්‍රතිමිලදී ගැනීම සඳහා විකල්පයන්දීම වැනි කොන්දේසි).

ආ3.2.9 පැවරූ වත්කමක් පැවරුම්ලාභියා විකිණීමට අදහසක් නොමැතිබව සැලකීම මගින්ම පමණක්, පැවරූ වත්කම්වල පාලනය පැවරුම්කරු රඳවාගෙන තිබිය යන්න අදහස් නොවේ. කෙසේ වෙතත්, විකුණුම් විකල්පයන් හෝ ඇපකරයන් මගින් පැවරුම්ලාභියා පැවරූ වත්කම් විකිණීම සීමා කරන්නේ නම්, එවිට පැවරූ වත්කම්වල පාලනය පවරන්නා රඳවාගෙන ඇත. උදාහරණ වශයෙන් විකුණුම් විකල්පයක් හෝ ඇපකර ප්‍රමාණවත් ලෙස වටින්නේ නම් එය පැවරුම්ලාභියා හට පැවරූ වත්කම් විකිණීම සීමා කරයි. එයට හේතුව වන්නේ පළපුරුද්දෙන් ඒ හා සමාන විකල්පයක් දිගින් දිගට කළ යුතු දේ හෝ වෙනත් සීමාකරන කොන්දේසි ඇදීමකින් තොරව පැවරුම්කරු කුන්වන පාර්ශවයකට පැවරූ වත්කම් විකිණීම නොකරන නිසාය. ඒ වෙනුවට පැවරුම්ලාභියා ඇපකරය හෝ විකුණුම් විකල්පය යටතේ ගෙවීම ලබාගැනීමට පැවරූ වත්කම් රඳවාගත හැකිය. මෙම තත්ත්වය යටතේ පවරන්නා පැවරූ වත්කම්වල පාලනය රඳවා තබාගනී.

ප්‍රතිහඳුනාගැනීම සඳහා සුදුසුකම් ලබන පැවරුම්:

ආ3.2.10 පැවරූ එම වත්කම්, පවත්වාගෙනයාම සඳහා වන හානිපූර්ණය ලෙස පොලී ගෙවීම්වලින් කොටසක් රඳවා ගැනීමේ අයිතිය අස්තීත්ත්වය තබාගත හැකිය. සේවා ගිවිසුම අවසන් වූ විට හෝ එය පවත්වාගෙන යාමේ වත්කම් හෝ පවත්වාගෙන යන වගකීම් ගිණුම්වලට වෙන්කර මාරුකළ විට පොලී ගෙවීම්වල කොටස අස්තීත්ත්වය අත්හැරී, අස්තීත්ත්වය අත්නොහරිනු ලබන පොලී ගෙවීම්වල කොටස වනුයේ ලැබිය යුතු පොලී තීරුව පමණයි. උදාහරණ ලෙස පවත්වාගෙනයාමේ ගිවිසුම අවසන් වූ හෝ මාරුකර පසුවත් අස්තීත්ත්වය යම්කිසි පොලියක් අත්නොහරින්නේ නම් සම්පූර්ණ පොලී පරාසය ලැබිය යුතු පොලී තීරුව වේ. 3.2.13 ඡේදය ව්‍යවහාර කර ගැනීමේ අරමුණ සඳහා, පවත්වාගෙන යන වත්කම්වල සාධාරණ අගයන් සහ ලැබිය යුතු පොලී පොලී පරාසය, ලැබිය යුතු දෑවල සාධාරණ අගයන් ප්‍රතිහඳුනාගත් වත්කම්වල කොටස සහ හඳුනාගැනීම දිනටම පවත්වාගෙන යන කොටස අතර වෙන් කිරීමට භාවිත කරනු ලැබේ. නිශ්චිතකල සේවා ගාස්තුවක් නොමැති කල හෝ ලැබිය යුතු සේවා ගාස්තුවක් අපේක්ෂා පවත්වාගෙන යාම ඉටුකිරීම සඳහා අස්තීත්ත්වය ප්‍රමාණවත් ගාස්තුවක් අපේක්ෂා නොකරන විටකදී, පවත්වාගෙන යාමේ වගකීම බැඳීමක් ලෙස සාධාරණ අගයට හඳුනාගනු ලැබේ.

ආ3.2.11 3.2.13 ඡේදය යොදා ගැනීමේ අරමුණ සඳහා අඛණ්ඩව හඳුනාගන්නා කොටසේ සහ ප්‍රතිහඳුනාගත් කොටසේ සාධාරණ අගය මනින කල්හි, 3.2.14 වන ඡේදයට අමතරව සාධාරණ අගය මැනීම සඳහා SLFRS 13 හි අවශ්‍යතා අස්තීත්ත්වයන් යොදාගනු ලැබේ.

ප්‍රතිහඳුනා ගැනීම සඳහා සුදුසුකම් නොලබන පැවරුම්

ආ3.2.12 පහත දැක්වෙනුයේ 3.2.15 ඡේදයේ සනිටුහන් කර ඇති මූලධර්මය යොදා ගැනීමකි. අස්තීත්ත්වය විසින් පැවරූ වත්කම් සඳහා පැහැර හැරීමේ හානි සඳහා සපයන ලද ඇපයක් මගින් පැවරූ වත්කම් වල අයිතියේ සියළුම අවදානම් සහ ප්‍රතිලාභ සැහෙන ප්‍රමාණයකට රඳවා ගැනීමේ හේතුව නිසා පැවරූ වත්කම්, ප්‍රතිහඳුනා ගැනීම

වළක්වාලන්නේ නම්, පැවරූ වත්කම් මුළුමනින්ම අඛණ්ඩව හඳුනා ගැනීමටත් සහ ලැබූ ප්‍රතිෂ්ඨාව වගකීමක් ලෙසත් හඳුනාගනී.

පැවරූ වත්කම්වල අඛණ්ඩ සම්බන්ධතාවය

ආ3.2.13 3.2.16 වන ඡේදය යටතේ පැවරූ වත්කමක් සහ ආශ්‍රිත වගකීමක් අස්ථිතිත්වයක් මනින්නේ කෙසේද යන්න සඳහා උදාහරණ පහත දැක්වේ.

සියලු වත්කම්

(අ) පැහැර හැරීම නිසා වන හානි සඳහා ගෙවීමට අස්ථිතිත්වයක් විසින් සපයන ලද ඇපකරයක් අනුව පැවරූ වත්කමක් අඛණ්ඩ සම්බන්ධතාවයේ ප්‍රමාණයට අනුව ප්‍රතිහඳුනා ගැනීම වළක්වාලයි නම්, පැවරූ දිනයේ පැවරූ වත්කම මැනිය යුත්තේ පහත දෑ වලින් අඩු අගයටය. (i) වත්කමේ ධාරණ අගයට සහ (ii) අස්ථිතිත්වය ආපසු ගෙවීම අවශ්‍ය විය හැකි පැවරුම් සඳහා ප්‍රතිෂ්ඨාවක් වශයෙන් ලැබූ උපරිම වටිනාකම ('ඇප වූ වටිනාකම'). ආශ්‍රිත වගකීම මුලින්ම මනිනුයේ ඇප වූ මුදලට ඇපයේ සාධාරණ අගය එකතු කිරීමෙනි (මෙය සාමාන්‍යයෙන් වනුයේ ඇපය සඳහා වන ලැබුණු ප්‍රතිෂ්ඨාවයි). පසුව ඇපයේ මූලික සාධාරණ අගය බැඳීම සපුරාලන විට ලාභ හෝ අලාභ වල හඳුනාගනු ලබන්නේ බැඳීමක් තෘප්ත කළවිට යම් අලාභ දීමනාවක් වෙතොත් එම වටිනාකමින් වත්කමේ ධාරණ වටිනාකම අඩු කිරීමෙනි (SLFRS 15 හි මූලධර්ම ප්‍රකාරව).

ක්‍රමක්ෂය පිරිවැයට මනින වත්කම්

(ආ) අස්ථිතිත්වයක් ලියන ලද විකුණුම් විකල්ප බැඳියාවක් හෝ අස්ථිතිත්වය රඳවාගෙන ඇති ඇරයුම් විකල්ප අයිතිය මගින් පැවරූ වත්කමක් ප්‍රතිහඳුනාගැනීම වළක්වාලන්නේ නම් සහ අස්ථිතිත්වය පැවරූ වත්කම මනිනුයේ ක්‍රමක්ෂය පිරිවැයට නම්, විකල්පය පරිණත වනදින පැවරූ වත්කම්වල පිරිවැය සහ ධාරණ අගය අතර වෙනසක් වේ නම් එය ක්‍රමක්ෂය සඳහා ගැළපුම් කර ආශ්‍රිත වගකීම මනිනුයේ පිරිවැයටයි (එනම් ලැබුණ ප්‍රතිෂ්ඨාව). උදාහරණ වශයෙන්, පැවරුම් කරන දින වත්කමක ධාරණ අගය රු. 98/- ක් ලෙස සහ ලැබුණ ප්‍රතිෂ්ඨාව රු. 95/- ක් ලෙස උපකල්පනය කරන්න. විකල්පය ක්‍රියාත්මක කරන දින වත්කමේ දළ ධාරණ වටිනාකම රු. 100/- ක් වනු ඇත. ආශ්‍රිත වගකීමේ මූලික ධාරණ අගය රු. 95/- ක් සහ රු. 95/- සහ රු. 100/- අතර වෙනස සඵල පොලී ක්‍රමය භාවිත කර ලාභ හෝ අලාභ වල හඳුනාගනු ලැබේ. විකල්පය ක්‍රියාත්මක කළහොත්, ආශ්‍රිත වගකීමේ ධාරණ අගය සහ ක්‍රියාත්මක මිල අතර කිසියම් වෙනසක් වේ නම් එය ලාභ හෝ අලාභ වල හඳුනාගනු ලැබේ.

වත්කම් සාධාරණ අගයට මැනීම

(ඇ) අස්ථිතිත්වය රඳවාගෙන ඇති ගැණුම් විකල්පයක අයිතිය මගින් පැවරූ වත්කම ප්‍රතිහඳුනාගැනීම වළක්වාලයි නම් සහ අස්ථිතිත්වය පැවරූ වත්කම සාධාරණ අගයට මනිනුයේ නම්, වත්කම අඛණ්ඩව එහි සාධාරණ අගයට මනිනු ලබයි. අස්ථිතිත්වය ආශ්‍රිත වගකීම මනිනුයේ (i) විකල්පය මුදල්වන හෝ මුදල් තුළ පවතින එකක් නම් විකල්පය ක්‍රියාත්මක මිලෙන් විකල්පයේ කාලීන වටිනාකම අඩු කළ විට, හෝ (ii) විකල්පය මුදල් වලින් ඉවත පවතින එකක් නම් පැවරූ වත්කම්වල සාධාරණ අගයෙන් නම් විකල්පයේ කාලීන වටිනාකම අඩුකිරීමෙනි. ආශ්‍රිත වගකීම මැනීම සඳහා වන ගැළපිල්ල වත්කමේ ශුද්ධ ධාරණ අගය සහ ආශ්‍රිත ගැණුම් විකල්ප අයිතියේ සාධාරණ අගය බවට තහවුරු වේ. උදාහරණයක් වශයෙන්, පාදක වත්කමක සාධාරණ අගයට රු. 80 ක් නම් විකල්පය ක්‍රියාත්මක කිරීමේ මිල රු. 95 ක් සහ විකල්පයේ කාලීන වටිනාකම රු. 5 ක් වන අතර, ආශ්‍රිත වගකීමේ ධාරණ අගය රු. 75 ක් (රු. 80 රු. 5) සහ පැවරූ වත්කම්වල ධාරණ අගය රු. 80 කි (එනම් එහි සාධාරණ අගය).

(ඈ) අස්ථිතිත්වය ලියන ලද විකුණුම් විකල්පයක් නිසා පැවරූ වත්කමක් ප්‍රතිහඳුනාගැනීම වළක්වාලයි නම්, අස්ථිතිත්වය පැවරූ වත්කම සාධාරණ අගයට මනිනුයේ නම් ආශ්‍රිත වගකීම මනිනුයේ විකල්පය ක්‍රියාත්මක මිලට විකල්පයක කාලීන වටිනාකම එකතු කිරීමෙනි. වත්කම සාධාරණ අගයට මැනීම, සාධාරණ අගය සහ විකල්ප ක්‍රියාත්මක මිල අතුරෙන් අඩු වටිනාකමට සීමා වේ. මෙයට හේතුව වන්නේ පැවරූ වත්කම්වල සාධාරණ අගය විකල්ප ක්‍රියාත්මක මිලට වඩා වැඩි කිරීමට අස්ථිතිත්වයකට අයිතියක් නොමැති නිසාය. වත්කමේ ශුද්ධ ධාරණ අගය සහ ආශ්‍රිත වගකීම් විකුණුම් විකල්පයක බැඳීම් සාධාරණ අගයට වන බව මෙයින් තහවුරු වේ. උදාහරණ වශයෙන් පාදක කරගත් වත්කමක සාධාරණ අගය රු. 120 ක්ද විකල්ප ක්‍රියාත්මක මිල රු. 100 ක් සහ විකල්පයේ කාලීන වටිනාකම රු. 5 ක් නම්, ආශ්‍රිත වගකීමේ ධාරණ වටිනාකම රු. 105 ක් (රු. 100 + රු. 5) වන අතර, වත්කමේ ධාරණ අගය වනුයේ රු. 100 කි (මෙම අවස්ථාවේ විකල්ප ක්‍රියාත්මක මිල).

(ඉ) සීමිත පරාස මිලදී ගැනීමක් ගැණුම් ස්වරූපයෙන් ලිඛිත ඇරයුම් සහ විකුණුම් නිසා පැවරූ වත්කමක් ප්‍රතිහඳුනා ගැනීම වළක්වාලයි නම්, අස්ථිතිත්ව වත්කම මනින්නේ සාධාරණ අගයට නම්, එය අඛණ්ඩව වත්කම සාධාරණ අගයට මනිනු ලැබේ. ආශ්‍රිත වගකීම මනිනුයේ (i) ගැණුම් විකල්පය මුදල් මත හෝ මුදල් තුළ පවතින එකක් නම් ගැණුම් විකල්පයේ ක්‍රියාත්මක මිල සහ විකුණුම් විකල්පයේ මිලේ එකතුවෙන් ගැණුම් විකල්පයේ කාලීන වටිනාකම අඩු කිරීමෙන් (ii) ගැණුම් විකල්පය මුදලින් ඉවත පවතින එකක් නම්

වත්කම්වල සාධාරණ අගය සහ විකුණුම් විකල්පයේ සාධාරණ අගයන්ගේ එකතුවෙන් ගැණුම් විකල්පයේ කාලීන වටිනාකම අඩු කිරීමෙන් ය. වත්කම්වල ශුද්ධ ධාරණ අගය සහ ආශ්‍රිත වගකීම අස්තිත්ත්වය විසින් ලිඛිත සහ රඳවාගෙන ඇති විකල්පයක් සාධාරණ අගයම වන බව ආශ්‍රිත වගකීම්වලට කරන ගැළපිල්ලෙන් තහවුරු වේ. උදාහරණ වශයෙන්, සාධාරණ අගයට මනිනු ලබන මූල්‍ය වත්කමක් අස්තිත්ත්වය පැවරුම් කළේ සහ ඒ සමගම මිලදී ගැණුමක් 120/- ක් වන ක්‍රියාත්මක මිලට මිලදී ගත්තේ සහ විකුණුමක් රු. 80/- ක ක්‍රියාත්මක මිලට ලියන ලද ලෙස උපකල්පනය කරන්න. මෙම පැවරුම් දිනයේ වත්කමේ සාධාරණ අගය රු. 100/- ක් ලෙස ද උපකල්පනය කරන්න. විකුණුමක් සහ ගැණුමක් සඳහා වන කාලීන වටිනාකම පිළිවෙලින් රු. 1/- සහ රු. 5/- ක් වේ. මෙම අවස්ථාවේදී, අස්තිත්ත්වය වත්කම රු. 100/- ක් ලෙස (වත්කමේ සාධාරණ අගය) සහ වගකීම රු. 96/- ක් ලෙස හඳුනාගනී [(100 + 1) - 5]. අස්තිත්ත්වය මෙමගින් ශුද්ධ වත්කම් අගය ලෙස රු. 4/- ක් ලැබෙන අතර, එය අස්තිත්ත්වය රඳවාගෙන සහ ලිඛිත විකල්පවල සාධාරණ අගයන්ය.

සියළුම පැවරුම්

ආ3.2.14 පැවරු වත්කම හෝ පැවරීමෙන් පැන නගින වගකීම හෝ පැවරු වත්කම යන දෙකෙන් එකක් සහ ව්‍යුත්පන්නනය යන දෙකම හඳුනාගත හොත්, එය එකම අයිතිය සහ බැඳීම දෙවරක් ගිණුම්ගත කිරීමේ ප්‍රතිඵලයක් විය හැකි නිසා, පැවරු මූල්‍ය වත්කමේ යළි හඳුනාගැනීම අත්හැරීම සුදුසුකම් නොලබන ප්‍රමාණය දක්වා පවරන්නාගේ ගිවිසුම්ගත අයිතීන් හෝ පැවරීමට අදාළ බැඳීම් ලෙස වෙනම ව්‍යුත්පන්නනයන් ලෙස ගිණුම්ගත කරනු නොලැබේ. උදාහරණ වශයෙන්, පවරන්නා රඳවාගත් ගැණුම් විකල්පයක් මූල්‍ය වත්කමක් පැවරීම විකිණීමක් ලෙස ගිණුම්ගත කිරීම වළක්වාලිය හැකිය. මෙම අවස්ථාවේදී, ගැණුම් විකල්පය ව්‍යුත්පන්න වත්කමක් ලෙස වෙනම හඳුනාගනු නොලැබේ.

ආ3.2.15 පැවරු මූල්‍ය වත්කමේ ප්‍රතිහඳුනාගැනීම සුදුසුකම් නොලබන ප්‍රමාණය දක්වා, පැවරුම්ලාභියා පැවරු වත්කම වත්කමක් ලෙස හඳුනා නොගනී. පැවරුම්ලාභියා ගෙවන ලද මුදල් හෝ වෙනත් ප්‍රතිෂ්ඨාවන් ප්‍රතිහඳුනාගන්නා අතර පවරන්නාගෙන් ලැබිය යුතු දෑ හඳුනාගනී. පවරන්නා හට පැවරු සියළු වත්කම් ස්ථාවර වටිනාකමකට (ප්‍රතිමිලදී ගැනීමේ ගිවිසුමක් වැනි) යළි අත්කර ගැනීමේ පාලන අයිතිය සහ බැඳියාව යන දෙකම ඇත්නම්, පැවරුම්ලාභියාට එය 4.1.2 ඡේදයේ නිර්ණායක සපුරාලන්නේ නම් එහි ලැබිය යුතු දෑ ක්‍රමයෙන් පිරිවැයට ගිණුම්ගත කළ හැකිය.

උදාහරණ

ආ3.2.16 පහත සඳහන් උදාහරණ මගින් ප්‍රතිහඳුනාගැනීම ව්‍යවහාරකරනය සඳහා මෙම ප්‍රමිතයේ මූලධර්ම පැහැදිලි කෙරේ.

(අ) ප්‍රතිමිලදී ගැනීමේ ගිවිසුම් සහ සුරැකුම්පත් ණය දීම. මූල්‍ය වත්කමක් ස්ථාවර මිලකට එය ප්‍රතිමිලදී ගැනීමට වන ගිවිසුමක් යටතේ විකුණුවහොත් හෝ විකුණුම් මිලට ණයට දෙන්නාගේ ප්‍රතිලාභයක් එකතු කර හෝ පවරන්නාට එය ආපසු භාරදෙන ගිවිසුමක් යටතේ එය ණයට දුන්නාගේ හෝ පවරන්නා අයිතියේ සියලුම අවදානම් සහ ප්‍රතිලාභ සෑහෙන දුරට රඳවාගන්නා නිසා එය ප්‍රතිහඳුනාගත් එකක් නොවේ. පැවරුම් ලාභියා වත්කම ඔඩපනය කිරීමට හෝ විකිණීමට වන අයිතිය ලබාගන්නේ නම්, පවරන්නා වත්කම එහි මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනයේ ප්‍රතිවර්ගීකරණය කල යුතුය. උදාහරණ වශයෙන්, ණයට ගත් වත්කමක් හෝ ලැබිය යුතු ප්‍රතිමිලදී ගැනීම් ලෙස.

(ආ) ප්‍රතිමිලදී ගැනීමේ ගිවිසුම් සහ සුරැකුම්පත් ණය - සෑහෙනදුරට ඒ හා සමාන වත්කම්. සෑහෙන දුරට ඒ හා සමාන මූල්‍ය වත්කමක් ප්‍රතිමිලදී ගැනීමට වන ගිවිසුමක් යටතේ ස්ථාවර මිලකට විකුණු හෝ විකුණුම් මිලට ණයට දෙන්නාගේ ප්‍රතිලාභයක් එකතු කර හෝ මූල්‍ය වත්කම් ගන්නේ හෝ ආපසු භාරදෙන ගිවිසුමක් යටතේ එය හෝ එයට සෑහෙන දුරට ඒ හා සමාන වත්කමක් පවරන්නාට ණයට දුන්නාගේ, පවරන්නා අයිතියේ සියළුම අවදානම් සහ ප්‍රතිලාභ සෑහෙන දුරට රඳවාගන්නා නිසා එය ප්‍රතිහඳුනා ගැනීමක් නොවේ.

(ඇ) ප්‍රතිමිලදී ගැණුම් ගිවිසුම් සහ සුරැකුම්පත් ණය - ආදේශ කිරීමේ අයිතිය. ප්‍රතිමිලදී ගැනීමේ ගිවිසුම ස්ථාවර ප්‍රතිමිලදී ගැණුම් මිලකට හෝ විකුණුම් මිලට ණයට දෙන්නාගේ ආන්තිකයන් එකතු කර ලබාගන්නා මිලකට හෝ පැවරුම් ලාභියාට, පැවරු වත්කම් හා සමාන හා ප්‍රතිමිලදී ගත් දින සාධාරණ අගයට සමාන වත්කමක් ආදේශ කිරීමට පැවරුම්ලාභියාට අයිතිය ඇතැයි යන්නට යටත්ව, ඒ හා සමාන සුරැකුම් පත් ණයට දීමේ ගණුදෙනුවකදී විකුණු හෝ ප්‍රතිමිලදීගත් හෝ සුරැකුම්පත් ණයට දීමක් යටතේ වූ ගණුදෙනුවක්, පවරන්නා අයිතියේ අවදානම් සහ ප්‍රතිලාභ සෑහෙන දුරට රඳවාගන්නා නිසා එය ප්‍රතිහඳුනාගත් එකක් නොවේ.

- (ඇ) සාධාරණ අගයට පළමු ප්‍රතික්ෂේප කිරීමේදී ප්‍රති මිලදී ගැනීමේ අයිතිය. සාධාරණ අගයට අස්තීත්ත්වය මූල්‍ය වත්කමක් විකිණීමෙන් පසු පැවරුම්ලාභියා පසුව එය විකුණන්නේ නම්, පැවරු වත්කමේ සාධාරණ අගයට ප්‍රති මිලදී ගැනීම පළමු ප්‍රතික්ෂේප කිරීමේදී ඇති අයිතියට පමණක් අස්තීත්ත්වය රඳවාගන්නේ නම්, එය අයිතියේ සියලුම අවදානම් සහ ප්‍රතිලාභ සැහෙනදුරට පවරා ඇති නිසා එම වත්කම ප්‍රතිහඳුනාගත යුතුය.
- (ඉ) ගැලීම් විකුණුම් ගනුදෙනු මූල්‍ය වත්කමක් විකිණීමෙන් පසු වහාම ප්‍රතිමිලදී ගැනීම සමහර අවස්ථාවලදී ගැලීම් විකුණුමක් ලෙස හඳුන්වනු ලැබේ. එවැනි ප්‍රතිමිලදී ගැනීමක් මුල් ගනුදෙනුවේදී ප්‍රතිහඳුනාගැනීම අත්හැරීමේ අවශ්‍යතා සමඟ එකඟ වේනම්, ප්‍රතිහඳුනා ගැනීම වළක්වාලනු නොලබයි. කෙසේ වෙතත්, මූල්‍ය වත්කමක් විකිණීමට ගිවිසුමකට ඇතුළත්ව, එම වත්කම ස්ථාවර මිලකට හෝ විකුණුම් මිලට ණයට දෙන්නාගේ ආන්තිකයක් එකතුකර වූ මිලකට ප්‍රතිමිලදී ගැනීම සංගාමීව ගිවිසුමකට එළඹුනහොත් එවිට එම වත්කම ප්‍රතිහඳුනා ගනු නොලැබේ.
- (ඊ) අතිශයින්ම මුදල් තුළ පවතින විකුණුම් විකල්ප සහ ගැණුම් විකල්ප. පැවරු මූල්‍ය වත්කමක් පවරන්නාට ආපසු කැඳවිය හැකි නම් සහ විකුණුම් විකල්පය අතිශයින්ම මුදල් තුළ පවතින්නේ නම්, පැවරුම ප්‍රතිහඳුනාගැනීම සඳහා සුදුසුකම් නොලබයි. මෙයට හේතුව වන්නේ පවරන්නා අයිතියේ අවදානම් සහ ප්‍රතිලාභ සැහෙන දුරට රඳවා තබාගන්නා නිසාය. එමෙන්ම, මූල්‍ය වත්කම් පැවරුම්ලාභියා හට ආපසු දිය හැකිනම් සහ විකුණුම් විකල්පය අතිශයින්ම මුදල් තුළ පවතින්නේ නම් පැවරුම ප්‍රතිහඳුනාගැනීම සඳහා සුදුසුකම් නොලබයි. මෙයට හේතුව වන්නේ පවරන්නා අයිතියේ සියලු අවදානම් සහ ප්‍රතිලාභ සැහෙන දුරට රඳවා තබාගන්නා නිසාය.
- (උ) අතිශයින්ම මුදලින් ඉවත පවතින විකුණුම් විකල්ප සහ ගැණුම් විකල්ප පැවරුම්ලාභියකු රඳවා ගෙන ඇති අතිශයින්ම මුදලින් ඉවත පවතින විකුණුම් විකල්පයක් හෝ පවරන්නකු රඳවාගෙන ඇති අතිශයින්ම මුදලින් ඉවත පවතින ගැණුම් විකල්පයකට යටත්ව පමණක් පවරන ලද මූල්‍ය වත්කමක් හඳුනාගැනීම අත්හරිනු ලැබේ. මෙයට හේතු වන්නේ පවරන්නා අයිතියේ සියලු අවදානම් සහ ප්‍රතිලාභ පවරා ඇති නිසාය.
- (ඌ) අතිශයින්ම මුදල් තුළ පවතින හෝ අතිශයින් මුදලින් ඉවත පවතින යන දෙකෙන් කුමකටවත් නැති ගැණුම් විකල්පයකට යටත් පහසුවෙන් ලබාගත හැකි වත්කම්. අස්තීත්ත්වයක් වෙළඳපොළෙන් පහසුවෙන් ලබාගත හැකි වත්කම මතගැණුම් විකල්පයක් රඳවාගෙන සිටින විට සහ එම විකල්ප අතිශයින්ම මුදල් තුළ පවතින හෝ අතිශයින්ම මුදලින් ඉවත පවතින යන දෙකෙන් කුමකටවත් නැතිවිට එම වත්කම ප්‍රතිහඳුනාගනු ලැබේ. මෙයට හේතුව වන්නේ අස්තීත්ත්වය (i) අයිතියේ සියලු අවදානම් සහ ප්‍රතිලාභ සැහෙන දුරට රඳවාගෙන හෝ පවරා නොමැති නිසා සහ (ii) පාලනය රඳවාගෙන නොමැති නිසාය. කෙසේ වෙතත්, වත්කම වෙළඳපොළෙන් ක්ෂණිකව ලබාගත නොහැකි නම් හඳුනාගැනීම අත්හැරීම වත්කමේ ගැණුම් විකල්පයේ වටිනාකමේ ප්‍රමාණයට යටත්ව වළක්වාලනු ලැබේ. මෙයට හේතු වන්නේ වත්කමේ පාලනය අස්තීත්ත්වය රඳවාගෙන ඇති නිසාය.
- (එ) අතිශයින්ම මුදල් තුළ පවතින හෝ අතිශයින් මුදලින් ඉවත පවතින යන දෙකෙන් කුමකටවත් නැති අස්තීත්ත්වය විසින් ලියන ලද විකුණුම් විකල්පයට යටත් පහසුවෙන් ලබාගත නොහැකි වත්කම්. වෙළඳපොළෙන් පහසුවෙන් ලබාගත නොහැකි මූල්‍ය වත්කමක් අස්තීත්ත්වයන් පවරන්නේ නම් සහ අතිශයින් මුදලින් ඉවතවන විකුණුම් විකල්පයක් ලියයි නම්, අස්තීත්ත්වය අයිතියේ සියලු අවදානම් සහ ප්‍රතිලාභ සැහෙන දුරට රඳවාගන්නේ හෝ පවරා ගන්නේ නොමැත. මෙයට හේතුවන්නේ ලියා ඇත්තේ විකුණුම් විකල්පයක් නිසාය. පැවරුම්ලාභියා හට වත්කම විකිණීම වළක්වාලීමට තරම්, විකුණුම් විකල්පය ප්‍රමාණවත් ලෙස වටින්නේ නම්, අස්තීත්ත්වය වත්කමේ පාලනය රඳවා ගනී. එවැනි අවස්ථාවකදී පවරන්නාගේ අඛණ්ඩ සම්බන්ධතාවයේ ප්‍රමාණයට වත්කම අඛණ්ඩවම හඳුනාගනු ලැබේ (ආ 3.2.9 ඡේදය බලන්න). පැවරුම්ලාභියාට වත්කම විකිණීම වළක්වාලීමට තරම් විකුණුම් විකල්ප ප්‍රමාණවත් ලෙස නොවටින්නේ නම්, අස්තීත්ත්වය වත්කමේ පාලනය පවරනු ලැබේ. එවැනි සිද්ධියකදී වත්කම ප්‍රතිහඳුනාගනු ලැබේ.
- (ඒ) සාධාරණ අගයට විකුණුම් හෝ ගැණුම් විකල්ප හෝ ඉදිරි ප්‍රතිමිලදී ගැනීම් කොන්දේසිවලට යටත් වත්කම්. විකුණුම් හෝ ගැණුම් විකල්පයකට හෝ ක්‍රියාත්මක හෝ ප්‍රතිමිලදී ගැනීම් මිල, ප්‍රතිමිලදී ගැනීම් වේලාවේ මූල්‍ය වත්කමේ සාධාරණ අගයට සමාන අයිතියේ සියළු අවදානම් සහ ප්‍රතිලාභ සැලකිය යුතු ප්‍රමාණයක් පැවරීමේ හේතුව නිසා හඳුනාගැනීම අත්හැරීම ප්‍රතිඵලයක් වන ඉදිරි ප්‍රතිමිලදී ගැනීම් ගිවිසුමකට පමණක් යටත්ව මූල්‍ය වත්කමක් පැවරීම.
- (ඔ) මුදල් මගින් නිරවුල් කරන විකුණුම් හෝ ගැණුම් විකල්පයන්. විකුණුම් හෝ ගැණුම් විකල්පයකට හෝ ඉදිරි ප්‍රති මිලදී ගැනුම් ගිවිසුමකට යටත්ව මූල්‍ය වත්කමක පැවරුමක් හෝ ශුද්ධ මුදලින් නිරවුල් කරන එය සැහෙන දුරට අයිතියේ සියලුම අවදානම් සහ ප්‍රතිලාභ රඳවා ගන්නේ ද හෝ පැවරුවේද යන්න නිර්ණය කිරීම සඳහා අස්තීත්ත්වය ඇගයීම් කරනු ලැබේ. අස්තීත්ත්වය පැවරූ වත්කම්වල අයිතියේ සියලුම අවදානම් සහ ප්‍රතිලාභ සැලකිය යුතු ප්‍රමාණයට රඳවාගෙන නැත්නම්, එය පැවරූ වත්කම්වල පාලනය රඳවාගෙන තිබේද යන්න නිර්ණය කරනු ඇත. ශුද්ධ මුදල් වලින් නිරවුල් කරන විකුණුම් හෝ ගැණුම් හෝ ඉදිරි ප්‍රතිමිලදී ගැණුම් ගිවිසුම් මගින් අස්තීත්ත්වය ස්වයංක්‍රීයව පාලනය පැවරූ බව අදහස් නොකෙරේ (ඉහත ආ 3.2.9 සහ උ, ඌ සහ ඒ ඡේද බලන්න).

- (ඕ) ගිණුම් ප්‍රතිපාදනය ඉවත් කිරීම. ගිණුම් ප්‍රතිපාදනය ඉවත් කිරීම යනු සමහර සීමාවන්ට යටත්ව පැවරූ වත්කම් යළි ඉල්ලීමට අස්කිත්තවයට අයිතිය ලබාදෙන, කොන්දේසි විරහිත ප්‍රතිමිලදී ගැනීමේ (ගැණුම්) විකල්පයකි. එවන් විකල්පයකින් අයිතියේ සියළුම අවදානම් සහ ප්‍රතිලාභ සැලකිය යුතු ප්‍රමාණයකට රඳවාගෙන නොමැති හෝ පැවරුම් කර නොමැති විට, අස්කිත්තවයට ප්‍රතිඵලයක් වන්නේ නම් එය හඳුනා ගැනීම අත්හැරීම ප්‍රතිමිලදී ගන්නා වටිනාකම ප්‍රමාණයට පමණක් වළක්වාලයි (පැවරුම්ලාභියාට වත්කම විකිණිය නොහැකි ලෙස උපකල්පනය කරමින්). උදාහරණ වශයෙන් ධාරණ අගය සහ ණය වත්කම් පැවරීමෙන් වන ප්‍රේෂණ 100,000/- වේ නම් සහ ආපසු කැඳවිය හැකි ඕනෑම තනි ණය එහෙත් ප්‍රතිමිලදී ගතහැකි ණයවල සමාහාර වටිනාකම රු. 10,000/- නොඉක්මවයි නම්, 90,000/- ක් වටිනා ණය ප්‍රතිහඳුනාගැනීම සඳහා සුදුසුකම් ලැබිය හැකිය.
- (අඅ) ඇමදුම් ඇරයුම්පවරන්නා විශහැකි අස්කිත්තවයක්, පවත්වා ගෙනයන පැවරූ වත්කම් කිසියම් නිශ්චය කරන ලද මට්ටමකට වඩා වැඩුන විට ඒවා පවත්වාගෙන යාමෙන් ලැබෙන ප්‍රතිලාභවලට අනුරූපව එම වත්කම් පවත්වාගෙන යාමේ පිරිවැය ඉසිලීමට දුෂ්කර වූ විට, ඉතිරි පැවරූ වත්කම්වලදී අස්කිත්තවය ඇමදුම් ඇරයුම් රඳවා තබාගනු ලැබේ. එවැනි ඇමදුම් ඇරයුම් වලින් වන ප්‍රතිඵලය වනුයේ අස්කිත්තවය සියලුම අවදානම් සහ ප්‍රතිලාභ සැහෙනදුරට රඳවාගන්නේ නැතිවා මෙන්ම පවරන්නේද නැතිවද සහ පැවරුම්ලාභියාහට විකිණීමේ අයිතියක් නොමැති, එමෙන්ම එය වත්කම ප්‍රතිහඳුනා ගැනීම වළක්වා ලන්නේ ගැනුම් විකල්පයකට යටත්ව වත්කමේ වටිනාකමේ ප්‍රමාණයටය.
- (අආ) උපකාරක කරන ලද රඳවාගත් සහ ණය ඇපකරයන්. එහි පැවරුම් කළ වත්කම්වල සමහර හෝ සියලු රඳවාගත් අයිතීන් වැඩි කිරීමෙන් අස්කිත්තවයේ පැවරුම්ලාභියා හට ණය වැඩිකිරීම් කළ හැකිය. එසේ නැතහොත් අයිමිත හෝ නිශ්චිත වටිනාකමට සීමාකළ ණය ඇපකරයක ස්වරූපයේ විකල්පයක් වශයෙන් අස්කිත්තවයක් පැවරුම්ලාභියා හට ණය වැඩිකිරීම් කළ හැකිය. අස්කිත්තවය පැවරුම් වත්කම්වල සියලු අවදානම් සහ ප්‍රතිලාභ සැහෙනදුරට රඳවාගන්නේ නම්, වත්කම මුළුමනින්ම අඛණ්ඩව හඳුනාගත යුතුය. අස්කිත්තවය අයිතියේ සමහරක්, එහෙත් සැහෙන ප්‍රමාණයකට සියල්ලම නොවන, අවදානම් සහ ප්‍රතිලාභ රඳවාගනී නම් සහ පාලනය රඳවාගත්විට, හඳුනාගැනීම අත්හැරීම අස්කිත්තවය විසින් ගෙවිය යුතු මුදල් හෝ වෙනත් වත්කම්වල වටිනාකම් ප්‍රමාණය දක්වා වළක්වාලනු ලබයි.
- (අඇ) මුළු ප්‍රතිලාභ හුවමාරු. අස්කිත්තවයක් මූල්‍ය සාධන පත්‍රයක් පැවරුම්ලාභියකුට විකුණා පවරන්නකු සමඟ මුළු ප්‍රතිලාභ හුවමාරු ගණුදෙනු ගිවිසුමකට එළඹිය හැකිය. එමගින් පාදක කරගත් වත්කම මගින් වන සියළුම පොලී ගෙවීම් මුදල් ප්‍රවාහ ස්ථිර ගෙවීම් හෝ විචල්‍ය අනුපාතික ගෙවීම් සඳහා හුවමාරුවක් ලෙස අස්කිත්තවයට ප්‍රේෂණය කරනු ලැබේ. පාදක කරගත් වත්කම් සාධාරණ අගයේ කිසියම් ඉහළයාමේ හෝ පහළයාමේ අස්කිත්තවය විසින් අවශෝෂණය කරගනු ලැබේ. එවැනි සිද්ධියකදී සියලු වත්කම් ප්‍රතිහඳුනාගැනීම තහනම් වේ.
- (අඈ) පොලී අනුපාතික හුවමාරු. අස්කිත්තවයක් ස්ථාවර අනුපාතික මූල්‍ය සාධන පත්‍ර පැවරුම්ලාභියාට පවරා ස්ථාවර පොලී අනුපාතිකයක් ලැබීමට සහ පැවරූ මූල්‍ය වත්කම්වල මුල් මුදලේ වටිනාකමට සමාන විචල්‍ය පොලී අනුපාතික පදනම මත නාමික වටිනාකමක් ගෙවීමට පැවරුම්ලාභියා සමඟ පොලී අනුපාතික හුවමාරුවකට එළඹිය හැකිය. හුවමාරු කරන ගෙවීම් පැවරුම් වත්කම් සඳහා කරන ගෙවීම් සඳහා කොන්දේසි රහිත වේනම් පොලී අනුපාතික හුවමාරුව පැවරූ වත්කම් ප්‍රතිහඳුනා ගැනීම වළක්වනු නොලැබේ.
- (අඉ) ක්‍රමාණය කරන පොලී අනුපාතික හුවමාරු. අස්කිත්තවයක් කාලයක් සමඟ මුළුමනින්ම ගෙවා දමන ස්ථිර අනුපාතික මූල්‍ය වත්කමක් පැවරුම්ලාභියකුට පවරා ක්‍රමාණය පොලී අනුපාතික හුවමාරුවක් සහිත ස්ථාවර පොලී අනුපාතික ලැබීමට සහ නාමික වටිනාකමක් පදනම් කරගෙන විචල්‍ය පොලී අනුපාතිකයක් ගෙවයි. හුවමාරුවන නාමික වටිනාකම ක්‍රමාණය කරනවිට එවිට එය ඕනෑම කාල ලක්ෂ්‍යක හිඟහිටි පැවරූ මූල්‍ය වත්කම්වල මුල් මුදලේ වටිනාකමට සමාන නම්, හුවමාරුව සමාන ප්‍රතිඵලයක් වන්නේ අස්කිත්තවය සැහෙන ප්‍රමාණයකට පෙර ගෙවීම් අවදානමක් රඳවාගැනීමයි. එවැනි සිද්ධියකදී එක්කෝ අස්කිත්තවය සියලුම පැවරූ වත්කම් අඛණ්ඩව හඳුනාගැනීමට හෝ පැවරූ වත්කම්වල අඛණ්ඩ සම්බන්ධතා ප්‍රමාණයට අඛණ්ඩව හඳුනාගැනීමට කටයුතු කරනු ඇත. විලෝමයක් වශයෙන්, හුවමාරුවේනාමික වටිනාකම ක්‍රමාණය කිරීම පැවරූ වත්කම් හිඟහිටි මුල් මුදලට සම්බන්ධ නොමැති නම්, එවන් හුවමාරුව වත්කමේ පෙර ගෙවුම් අවදානම අස්කිත්තවය රඳවා ගැනීමේ ප්‍රතිඵලයක් නොවනු ඇත. පැවරූ වත්කම් සඳහා ගෙවන ලද පොලී හුවමාරු කරන ගෙවීම් සහ කොන්දේසි විරහිතව සහ හුවමාරුව මගින් පැවරූ වත්කම්වල අයිතියේ කිසියම් වෙනත් සැලකිය යුතු අන්දමේ වෙනස්කම් හෝ ප්‍රතිලාභ අස්කිත්තවය රඳවා තබාගන්නේ නැතිබවට යටත්ව එය, පැවරූ වත්කම් ප්‍රතිහඳුනා ගැනීම වළක්වාලනු නොලබයි.

(ආර්) ලියාහැරීම මූල්‍ය වත්කමක් මත ගිවිසුම්ගත මුදල් ප්‍රවාහයක සම්පූර්ණයෙන් හෝ එහි කොටසක් අයකර ගැනීමට සාධාරණ අපේක්ෂාවක් අස්තිත්ත්වයට නොමැති වීම.

ආ3.2.17 අස්තිත්ත්වයක අඛණ්ඩ සම්බන්ධතාවය එහි මූල්‍ය වත්කම්වල කොටසක් වූ විට අඛණ්ඩ සම්බන්ධතා ප්‍රවේශය ව්‍යවහාරකරණය මෙම ඡේදයෙන් විස්තර කෙරේ.

අස්තිත්ත්වය පෙර ගෙවිය යුතු ණය කළඹක කුපන් සහ සඵල පොලී අනුපාතිකය සියයට 10 ක් සහ ඒවායේ මුල් මුදල සහ ක්‍රමක්ෂය පිරිවැය රු. 10,000/- ක් ලෙස උපකල්පනය කරන්න. එය ගනුදෙනුවකට ඇතුල්වන අතර ඒ අනුව, රු. 9,115/- ක ගාස්තුවකට පැවරුම්ලාභියා මුල් මුදල ලෙස රු. 9,000/- ක් සහ ඒ සඳහා සියයට 9.5 පොලියක් අයකර ගැනීමේ අයිතියක් ලබාගනී. අස්තිත්ත්වය රු. 1,000/- ක් අයකර ගැනීම සඳහා රඳවා ගන්නා අතර එයට අදාළ පොලිය සියයට 10 ක් වන අතර මුල් මුදලේ ඉතිරිය වන රු. 9,000/- සඳහා සියයට 0.5 ක අතිරික්ත පරාසයකටද හිමිකම් ලබයි. පෙරගෙවීම් වලින් රැස්කරගන්නා මුදල් අස්තිත්ත්වය සහ පැවරුම්ලාභියා අතර 1:9 අනුපාතයට බෙදා වෙන් කරන අතර කිසියම් පැහැර හැරීමක් වෙතොත් එය අස්තිත්ත්වයේ අයිතිය වන රු. 1,000 ක් එය අභෝසිත තුරු අඩුකරනු ලැබේ. ගනුදෙනුව සිදුවූ දින ණයවල සාධාරණ අගය රු. 10,100/- ක් වන අතර අතිරික්ත පරාසය වන සියයට 0.5 හි සාධාරණ අගය රු. 40/- කි.

අස්තිත්ත්වය අයිතියේ සැලකිය යුතු ප්‍රමාණයක සමහර අවදානම් සහ ප්‍රතිලාභ පවරා ඇති බවත් නීර්ණය කරයි (උදාහරණ ලෙස, සැලකිය යුතු අන්දමේ පෙර ගෙවුම් අවදානම). එහෙත් ඒ සමඟ අයිතියේ සැලකිය යුතු ප්‍රමාණයක සමහර අවදානම් සහ ප්‍රතිලාභ (එහි රඳවාගත් පොලිය යටතේ ඇති නිසා) සහ පාලනය රඳවාගෙන ඇත. එය එබැවින් අඛණ්ඩව සම්බන්ධතාවය ප්‍රවේශය යොදා ගනී. මෙම ප්‍රමිතය යොදා ගැනීමට අස්තිත්ත්වය ගනුදෙනු පහත පරිදි විශ්ලේෂණය කරයි.(අ)රඳවාගත් රු. 1,000/- පොලියෙන් සම්පූර්ණ සමානුපාතිකයන් රඳවා ගැනීම, එකතු කිරීම (ආ) රඳවාගත් එම පොලිය පැවරුම්ලාභියාගේ ණය හානි සඳහා ණය වැඩි කිරීම ප්‍රතිපාදනයට ලැබුණ ප්‍රතිශ්ඨාවෙහි රු. 9,115/- ක අස්තිත්ත්වයේ ගණනය රු. 9,090/- ක් (රු. 10,100/- ක් 90%) සම්පූර්ණ සමානුපාතික කොටසේ සියයට 90 ක් ප්‍රතිශ්ඨාව නියෝජනය කරයි. ලැබුණ ප්‍රතිශ්ඨාවේ ඉතිරිය (රු. 25/-) නියෝජනය වන්නේ පැවරුම්ලාභියාගේ ණයපාඩු සඳහා ණය වැඩිකිරීම් ප්‍රතිපාදනයට රඳවාගත් පොලී උපකාරක කිරීම සඳහා ලැබුණ ප්‍රතිශ්ඨාවයි. අතිරික්ත පරාසය වන 0.5 ප්‍රතිශතය ණය වැඩිකිරීමට ලැබුණ ප්‍රතිශ්ඨාව නියෝජනය කරයි. ඒ අනුව ණය වැඩි කිරීම සඳහා ලැබුණ මුළු ප්‍රතිශ්ඨාව වන්නේ රු. 65/- කි. (රු. 25 + රු. 40/-)

අස්තිත්ත්වය විකුණූ සියයට 90 කොටස මුදල් ප්‍රවාහවල ප්‍රතිලාභ හෝ අලාභ ගණනය කරයි. පැවරු සියයට 90 සහ රඳවාගත් සියයට 10 සඳහා වෙන් වෙන් වශයෙන් සාධාරණ අගයන් පැවරුම් කළ දින නොතිබුණේ යයි උපකල්පනය කරමින් අස්තිත්ත්වය වත්කම්වල ධාරණ අගය SLFRS 9 හි 3.2.14 ඡේදය ප්‍රකාරව පහත සඳහන් පරිදි වෙන් කරනු ලැබේ.

	සාධාරණ අගය	ප්‍රතිශතය	වෙන්කළ ධාරණ අගය
	රු.		රු.
පැවරු කොටස	9,090	90%	9,000
රඳවාගත් කොටස	1,010	10%	1,000
එකතුව	<u>10,100</u>		<u>10,100</u>

අස්තිත්ත්වය සියයට 90 කොටස විකිණීමෙන් ලැබූ මුදල් ප්‍රවාහවල ප්‍රතිලාභ හෝ අලාභ ගණනය කරන්නේ ලැබූ ප්‍රතිශ්ඨාවෙන් පැවරුම් කළ කොටසේ ධාරණ අගයේ වෙන්කළ වටිනාකම අඩුකිරීමෙනි උදා 90/- (රු. 9,090/- - රු. 9,000/-). අස්තිත්ත්වය විසින් රඳවාගනු ලැබූ කොටසේ ධාරණ අගය වනුයේ රු. 1,000/- කි.මෙයට අමතරව අස්තිත්ත්වය ණය අලාභ සඳහා රඳවාගත් පොලිය උපකාරක කිරීමේ ප්‍රතිඵලයන් වශයෙන් වන අඛණ්ඩ සම්බන්ධතාවය හඳුනාගනී. ඒ අනුව, එය වත්කම වශයෙන් රු. 1,000/- ක් (උපකාරක කිරීම යටතේ එයට නොලැබෙන උපරිම මුදල් ප්‍රවාහවල වටිනාකම) සහ ආශ්‍රිත වගකීම වශයෙන් රු. 1,065/- හඳුනාගනී (උපකාරක කිරීම යටතේ එයට නොලැබෙන උපරිම මුදල් ප්‍රවාහ එනම් රු. 1,000/- ට උපකාරක කිරීමෙන් සාධාරණ අගය වන රු. 65/- එකතු කිරීම).

අස්තිත්ත්වය ඉහත සඳහන් සියලුම තොරතුරු පහත දැක්වෙන ගනුදෙනු ගිණුම්ගත කිරීම සඳහා භාවිත කරයි.		
	හර	බැර
මුල් වත්කම්	-	9,000
උපකාරක කිරීම හෝ අවශේෂ අයිතිය සඳහා හඳුනාගත් වත්කම්	1,000	-
අමතර පරාසය ස්වභාවයේ ලැබුණ ලැබුණප්‍රතිශ්ඨාව සඳහා වූ වත්කම් අතිරික්ත පරාස ආකාරයෙන්	40	-
ලාභ හෝ පාඩු (පැවරුමෙන් වූ ප්‍රතිලාභ)	-	90
වගකීම	-	1,065
ලැබුණ මුදල්	9,115	-
එකතුව	<u>10,115</u>	<u>10,115</u>
<p>ගනුදෙනුව සිදු වූ වහාම වත්කමේ ධාරණ අගය රු. 2,040/- කි. එය සමන්විත වන්නේ රඳවාගත් කොටස් වෙන් කළ පිරිවැය රු. 1,000/- ක් සහ ණය හානි සඳහා එහි රඳවාගත් පොලිය උපකාරක කිරීමෙන් අස්තිත්ත්වයක් අතිරේක අඛණ්ඩ සම්බන්ධතාවය නියෝජනය වන රු. 1,040/- ය (අතිරික්ත පරාසයන් වන රු. 40/- ක් ද ඇතුළත්ව).</p> <p>පසුව එන කාලපරිච්ඡේදවල දී ණය වැඩිකිරීම සඳහා ලැබුණ ප්‍රතිශ්ඨාව (රු. 65/-) කාල සමානුපාතික පදනම මත, හඳුනාගත් වත්කම් සඳහා සඵල පොලී ක්‍රමය භාවිත කරමින් උපවිත වූ පොලිය සහ හඳුනාගත් වත්කම්වල කිසියම් ණය හානිකරණයක් අස්තිත්ත්වය හඳුනා ගනී. පසුව කී දෙය සම්බන්ධයෙන් උදාහරණයක් වශයෙන් පසුව එන වර්ෂයේ පාදක කරගත් ණය සඳහා රු. 300/- ක ණය හානිකරණ අලාභයක් වේ යයි උපකල්පනය කරන්න. අස්තිත්ත්වය එහි හඳුනාගත් වත්කම් රු. 600/- කින් අඩු කරයි. (එහි රඳවාගත් පොලිය හා අදාළව රු. 300/- සහ ණය හානි සඳහා රඳවාගත් පොලී උපකාරක කිරීමේ ප්‍රතිඵලයන් ලෙස පැනනගින අතිරේක අඛණ්ඩ සම්බන්ධතාවය වෙනුවෙන් රු. 300/-) සහ එහි හඳුනාගත් වගකීම රු. 300/- කින් අඩු කරයි. ශුද්ධ ප්‍රතිඵලය වන්නේ ලාභ හෝ අලාභයට ණය හානිකරණ අලාභය සඳහා රු. 300/- අය කිරීමයි.</p>		

මූල්‍ය වගකීම් ප්‍රතිහඳුනාගැනීම (3.3 කොටස)

ආ3.3.1 මූල්‍ය වගකීමක් (හෝ එහි කොටසක්) ණයගැති එක්කෝ

- (අ) වගකීම (හෝ කොටසක්) ණය හිමියාට ගෙවීමෙන්, සාමාන්‍ය මුදලින්, මූල්‍ය වත්කම්වලින්, භාණ්ඩ හෝ සේවාවලින් එය නිදහස් කිරීමෙන්; හෝ
  - (ආ) ණයහිමියා විසින් නීතිමය ක්‍රියාවලියක් මගින් වගකීමක (හෝ එහි කොටසක්) මූලික වගකීම්වලින් නීතිමය වශයෙන් නිදහස් කිරීම (ණයගැතියා විසින් මෙම කොන්දේසියකටම සපුරාලීමට තිබෙන බවට ඇපයක් දීම);
- වනවිට පැවැත්ම අහෝසි වී යයි.

- ආ3.3.2 ණය සාධන පත්‍රය නිකුත් කරන්නා විසින් එම ණය සාධන පත්‍රය ප්‍රතිමිලදී ගැනීම, නිකුත් කරන්නා එම සාධන පත්‍රය සඳහා වෙළඳපළ ඇති කරන්නකු වුවද හෝ ඉදිරි කාලයේ එය නැවත විකිණීමට අදහස් කරන්නේ වුවද ණය අහෝසි වී යයි.
- ආ3.3.3 භාරයක් ඇතුළුව තුන්වන පාර්ශවයකට ගෙවීම (සමහර විට එය පැවැත්ම ලොප්කරය ලෙස හඳුනාගනු ලබන (Insubstance Defeasance) නීතිය අනුව නිදහස් වීමක් නොමැතිව ණයගැතියන් ණයහිමියා කෙරෙහි ඇති මූලික බැඳියාවෙන් නිදහස් නොකෙරේ.
- ආ3.3.4 ණයගැතියෙක් තුන්වන පාර්ශවයකට බැඳීමක් භාරගැනීමට තුන්වන පාර්ශවයකට ගෙවයි නම් තුන්වන පාර්ශවය ණය බැඳියාව භාරගත් බව ණය හිමියාට දන්වයි නම්, ණය ගැතියා ආ 3.3.1 (ආ) ඡේදයේ කොන්දේසි සමග එකඟ වන්නේ නම් මිස ණයගැතියා ණය බැඳීම හඳුනාගැනීම අත්හරිනු නොලැබේ. බැඳීම භාර ගැනීමට ණය ගැනීමෙන් තුන්වන පාර්ශවයකට ගෙවා සහ නීතිමය නිදහස්වීම ණයහිමියකුගේ ලබාගනී නම්, ණයගැතියා ණය අහෝසි කර ඇත. කෙසේ වෙතත් ණයගැතියෙක් ණය සඳහා තුන්වන පාර්ශවයට හෝ සෘජුව මුල් ණයහිමියාට ගෙවීමට එකඟවේ නම් ණයගැතියා තුන්වන පාර්ශවය වෙත වූ අලුත් ණය බැඳියාවක් හඳුනා ගනී.
- ආ3.3.5 එසේ වුවත් නීතිමය නිදහස් වීම, අධිකරණය මගින් හෝ ණයහිමියා විසින් හෝ වේවා ප්‍රතිඵලය වන්නේ වගකීම හඳුනාගැනීම ප්‍රතිහඳුනාගැනීමය. පැවරු මූල්‍ය වත්කම් සඳහා වන 3.2.1 - 3.2.23 දක්වා ඡේදයන්හි ප්‍රතිහඳුනාගැනීමේ නිර්ණායක සපුරා නොලැන්නේ නම්, අස්තිත්ත්වයට නව වගකීමක් හඳුනාගත හැකිය. එම නිර්ණායක සපුරානොලැන්නේ නම්, පැවරු වත්කම් ප්‍රතිහඳුනාගැනීම නොකරන අතර අස්තිත්ත්වය පැවරු වත්කම් සඳහා නව වගකීමක් හඳුනා ගනු ලැබේ.
- ආ3.3.6 නව කොන්දේසි යටතේ, මුදල් ප්‍රවාහවල වට්ටම් කරන ලද වර්තමාන අගය ලැබෙන ගාස්තුවල හා යම් ගෙවන ගාස්තුවල ඉදිම ගාස්තු ද ඇතුළත්ව සහමුල් සඵල පොලී අනුපාතිකය යොදාගනිමින් වට්ටම් කළවර්තමාන අගය මුල් මූල්‍ය වගකීම්වල ඉතිරි මුදල් ප්‍රවාහවල වට්ටම් කළ සාධාරණ අගයෙන් අඩුතරමින් සියයට 10 ක් වත් වෙනසට 3.3.2 ඡේදයේ අරමුණ සඳහා වන කොන්දේසි සැහෙන දුරට වෙනස් වේ. ණය සාධන පත්‍රයක් හුවමාරු කිරීමේදී හෝ කොන්දේසි වෙනස් කිරීමකදී හෝ එය අහවර කිරීමක් ලෙස ගිණුම්ගත කළ යුතුය. මෙහි දී දැරීමට වන පිරිවැයක් හෝ ගාස්තු අහෝසි කිරීමේදී සිදුවූ ප්‍රතිලාභ හෝ අලාභවල කොටසක් ලෙස හඳුනාගනු ලැබේ. හුවමාරු කිරීමක් හෝ වෙනස් කිරීමක් අහවර කිරීමක් ලෙස ගිණුම්ගත නොකරන්නේ නම් දරණ ලද කිසියම් පිරිවැයක් හෝ ගාස්තුවක් වගකීමේ ධාරණ අගයට ගැලපිය යුතු අතර වෙනස් කළ වගකීමේ ඉතිරි කාල සීමාව තුළදී ක්‍රමක්‍ෂය කළ යුතුය.
- ආ3.3.7 සමහර අවස්ථාවලදී, ණයගැතියා කළයුතු ගෙවීම් කිරීමට ඇති වර්තමාන බැඳීම් ණයහිමියා විසින් නිදහස් කරනු ලැබේ. එහෙත් මූලික වගකීම භාරගන්නා පාර්ශවය පැහැර හැරියහොත්, ණයගැතියා එය ගෙවීම සඳහා ඇපකර බැඳීමක් උපකල්පනය කරයි. එවැනි අවස්ථාවකදී ණයගැතියා:
- (අ) එහි ඇපකරයේ බැඳීම සඳහා සාධාරණ අගය පදනම් කරගෙන නව මූල්‍ය වගකීමක් හඳුනාගනී; සහ
- (ආ) (i) කිසියම්ලබන මුදලක් ගෙවීම සහ (ii) මුල් මූල්‍ය වගකීමේ ධාරණ අගයෙන් නව මූල්‍ය වගකීමේ සාධාරණ අගය අඩු කළ පසු, අතර වෙනස පදනම් කරගෙන ප්‍රතිලාභ හෝ අලාභ හඳුනාගනී.

වර්ගීකරණය (4 වන පරිච්ඡේදය)

මූල්‍ය වත්කම් වර්ගීකරණ (4.1 කොටස)

මූල්‍ය වත්කම් කලමනාකරණය සඳහා අස්තිත්ත්වයේ ව්‍යාපාරික ආකෘතිය

- ආ4.1.1 4.1.5 ඡේදය ව්‍යවහාර වන්නේ නම් හැර අස්තිත්ත්වයක් මූල්‍ය වත්කම් කලමනාකරණය සඳහා අස්තිත්ත්වයේ ව්‍යාපාර ආකෘතිය මත පදනම්ව මූල්‍ය වත්කම් වර්ගීකරණය කිරීම 4.1.1 (අ) ඡේදය අනුව අවශ්‍ය කෙරේ. ව්‍යාපාරික ආකෘතිය අනුව අස්තිත්ත්වයේ ප්‍රමුඛ කලමනාකරණ පිරිස (LKAS 24 සම්බන්ධිත පාර්ශව හෙළිදරව් කිරීම හි නිර්වචනය කර ඇති පරිදි) නිර්ණය කරන අයුරු එහි මූල්‍ය වත්කම් 4.1.2(අ) ඡේදය හෝ 4.1.2 අ (අ) ඡේදයේ කොන්දේසි සපුරාලන්නේද යන වග අස්තිත්ත්වයක් තක්සේරු කල යුතුය.
- ආ4.1.2 විශේෂිත, ව්‍යාපාරික පරමාර්ථයක් අත්කර ගැනීම සඳහා අස්තිත්ත්වයේ මූල්‍ය වත්කම් සමූහයන් කෙසේ එකට කලමනාකරණය යුතුද යන්න පිළිබිඹුවන මට්ටම අස්තිත්ත්වයේ ව්‍යාපාරික ආකෘතිය නිර්ණය කරයි. අස්තිත්ත්වයේ ව්‍යාපාරික ආකෘතිය අස්තිත්ත්වයේ කලමනාකාරීත්වයේ එක් තනි සාධන පත්‍රයක අභිප්‍රාය මත රඳා නොපවතී. ඒ අනුව මෙම කොන්දේසි සාධන පත්‍රයෙන් සාධන පත්‍රයට යන ප්‍රවේශය මත වර්ගීකරණ නොව, එය නිර්ණය කළ යුත්තේ උසස් මට්ටමක සමාහරණය කිරීමකදීය. කෙසේ වෙතත්, තනි අස්තිත්ත්වයකට එහි මූල්‍ය සාධන පත්‍ර කලමනාකරණය සඳහා එකකට වඩා වැඩි ව්‍යාපාරික ආකෘති තිබිය හැකිය. ඒ නිසාවෙන් වර්ගීකරණය වාර්තාකරණ අස්තිත්ත්වය මට්ටමෙන් නිර්ණය කිරීම අවශ්‍ය නොකෙරේ. උදාහරණ වශයෙන් අස්තිත්ත්වයක් විසින් පාලනය කරන ලබන ආයෝජන කළඹක් ගිවිසුම්ගත මුදල් ප්‍රවාහ රැස් කිරීම පහසු වීම් වස් අස්තිත්ත්වය රඳවාතබාගත හැකි අතර එය විසින් පාලනය කරන ලබන වෙනත් ආයෝජන කළඹක් සාධාරණ අගය වෙනස් වීම් උපලබ්ධි කර ගැනීම සඳහා විකිණීමට හැකිවනුයේ රඳවා තබා ගත හැකිය. ඒ හා සමානව, සමහර තත්ත්වයන්හිදී එම මූල්‍ය වත්කම් අස්තිත්ත්වය පාලනය කරන්නේ කුමන මට්ටමේදී පිළිබිඹුවීමට

හැකිවනු වස් මූල්‍ය වත්කම් කළඹක් උපකල්පිතවත් බවට වෙන් කිරීම උචිත විය හැකිය. උදාහරණයක් වශයෙන්, අස්තිත්ත්වයක් උකස් ණය කළඹක් අරඹා හෝ මිලදී ගෙන එයින් සමහර ණය ගිවිසුම්ගත මුදල් ප්‍රවාහ රැස්කර ගැනීම සඳහා කළමනාකරණය කිරීම පරමාර්ථය ඇතිව සහ වෙනත් ණය ඒවා විකිණීමේ පරමාර්ථය ඇතිව කළමනාකරණය කිරීම් ඒ සඳහා වන අවස්ථාවක් විය හැකිය.

ආ4.1.2අ. ඒ මුදල් ප්‍රවාහ ජනනය කිරීමට හැකිවනු වස් අස්තිත්ත්වයක් එහි මූල්‍ය වත්කම් කෙසේ කළමනාකරණය කරන්නේද යන්න කෙරෙහි අස්තිත්ත්වයක ව්‍යාපාරික ආකෘතිය සඳහන් කෙරේ. එනම්, ගිවිසුම්ගත මුදල් ප්‍රවාහ රැස් කිරීම, මූල්‍ය වත්කම් විකිණීම හෝ යන දෙකම මගින් මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රතිඵලයක් වන්නේ දැයි අස්තිත්ත්වයක ව්‍යාපාරික ආකෘතිය නිර්ණය කරයි. ඒ නිසාවෙන්, ඊනියා "නරකතම අවස්ථාවකදී" හෝ "පීඩනකාරී අවස්ථාවකදී" දෑ වැනි අස්තිත්ත්වය විසින් සාධාරණ ලෙස සිදු නොවෙනැයි අපේක්ෂා කරන සිදුවීම් පෙළක් පදනම මත මෙම ඇගයීම නොකරයි. උදාහරණ වශයෙන්, අස්තිත්ත්වයක් මූල්‍ය වත්කම් වල විශේෂ කළඹක් විකිණීමට අපේක්ෂා කරන්නේ පීඩාකාරී අවස්ථාවන් අපේක්ෂා කරන සිදුවීම් පෙළක් මත පමණක් නම්, අස්තිත්ත්වය එවන් සිදුවීම් පෙළක් සිදු නොවීම සාධාරණ ලෙස අපේක්ෂා කරන්නේ නම්, එම සිදුවීම් පෙළ එම වත්කම් සඳහා ව්‍යාපාරික ආකෘතිය අස්තිත්ත්වයේ ඇගයීමට බලපෑමක් ඇති නොකරයි. අස්තිත්ත්වය ව්‍යාපාරික ආකෘතිය තක්සේරු කරන ලද දින අපේක්ෂා කරන ලද මුදල් ප්‍රවාහ උපලබ්ධි වීමේ රටාවට වඩා වෙනස් අන්දමකට සිදුවී ඇත්නම් (උදාහරණ ලෙස වත්කම් වර්ගීකරණය කළ විටදී අපේක්ෂා කරන ලද මූල්‍ය වත්කම් වලට වඩා අස්තිත්ත්වය අඩුවෙන් හෝ වැඩියෙන් විකිණීම), එම කරුණ අස්තිත්ත්වයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල පූර්ව කාලවැරද්දකට හේතුවක් විය නොහැක (LKAS 8 බලන්න). එසේම ව්‍යාපාරික ආකෘතිය තක්සේරු කරන අවස්ථාවේ ලබාගත හැකි සියලුම අදාළ තොරතුරු අස්තිත්ත්වය සැලකිල්ලට ගෙන ඇතිනාක්කල් එම ව්‍යාපාරික ආකෘතියේ රඳවා ගෙන ඇති ශේෂව ඇති මූල්‍ය වත්කම්වල වර්ගීකරණයද වෙනස් නොවේ (එනම් පූර්ව කාලපරිච්ඡේදවලදී අස්තිත්ත්වය හඳුනාගත් සහ තවමත් දරාගෙන ඇති එම වත්කම්). කෙසේ වෙතත්, අලුතින් උත්පාදනය වූ හෝ අලුතින් මිලදී ගත් මූල්‍ය වත්කම් සඳහා ව්‍යාපාරික ආකෘතිය අස්තිත්ත්වයන් තක්සේරු කරන විටදී, අතීතයෙහි මුදල් ප්‍රවාහ උපලබ්ධි වූයේ කෙසේද යන්න වෙනත් අදාළ සියලු තොරතුරු සමඟ සලකා බැලිය යුතුය.

ආ4.1.2ආ මූල්‍ය වත්කම් කළමනාකරණය සඳහා වන අස්තිත්ත්වයක ව්‍යාපාරික ආකෘතිය සිද්ධාන්තමය කරුණක් මිස හුදු සහතික ලෙස ප්‍රකාශ කිරීමක් නොවේ. ව්‍යාපාරික ආකෘතියේ පරමාර්ථය ළඟාකර ගැනීම සඳහා අස්තිත්ත්වය භාරගන්නා ක්‍රියාකාරකම් වලින් එය නියම අන්දමින් නිරීක්ෂණය කළ හැකිය. මූල්‍ය වත්කම් කළමනාකරණය සඳහා අස්තිත්ත්වය එහි ව්‍යාපාරික ආකෘතිය තක්සේරු කිරීමේ විචාර බුද්ධිය භාවිත කිරීම අවශ්‍යවන අතර එම තක්සේරුව තනි සාධකයකින් හෝ ක්‍රියාකාරකමකින් නිර්ණය නොකළ යුතුය. ඒ වෙනුවට

අස්තිත්ත්වය තක්සේරු කරන දිනයේදී සමහර හා අදාළ සියලු සාක්ෂි සලකා බැලිය යුතුය. එවැනි අදාළ සාක්ෂිවලට ඇතුළත්වන නමුත් ඒවට සීමා නොවන:

- (අ) ව්‍යාපාරික ආකෘතියේ කාර්ය සාධනය සහ ව්‍යාපාරික ආකෘතිය තුළ රඳවා ඇති මූල්‍ය වත්කම් අගය කරන්නේ කෙසේද සහ අස්තිත්ත්වයේ ප්‍රධාන කළමනාකරණයට වාර්තා කිරීම.
- (ආ) ව්‍යාපාරික ආකෘතියේ, කාර්ය සාධනයට බලපෑ හැකි අවදානම් (සහ එම ව්‍යාපාරික ආකෘති තුළ රඳවා ගෙන ඇති මූල්‍ය වත්කම්) සහ විශේෂයෙන් අවදානම් කළමනාකරණය කරන ආකාරය; සහ
- (ඇ) ව්‍යාපාරයේ කළමනාකරුවන්ට ඔවුන්ගේ ශ්‍රමය සඳහා පාරිශ්‍රමික ගෙවන්නේ කෙසේද (උදාහරණ වශයෙන්, පාරිශ්‍රමිකය පදනම් වන්නේ කළමනාකරණය කරනු ලබන වත්කම්වල සාධාරණ අගය මතද හෝ රැස් කරනලද ගිවිසුම්ගත මුදල් ප්‍රවාහමතද).

වත්කම් රඳවා ගෙන ඇත්තේ ගිවිසුම්ගත මුදල් ප්‍රවාහ රැස් කර ගැනීම හැකි වීම පරමාර්ථය වන ව්‍යාපාරික ආකෘතිය

ආ4.1.2ඇ ගිවිසුම්ගත මුදල් ප්‍රවාහ එකතු කිරීම සඳහා වත්කම් දරා සිටීමේ අරමුණ සහිත ව්‍යාපාරික ආකෘතිය තුළ දරනු ලබන මූල්‍ය වත්කම්, සාධන පත්‍රයේ ජීවකාලය පුරා ගිවිසුම්ගත ගෙවීම් එකතු කිරීමෙන් මුදල් ප්‍රවාහ ලබාගැනීම සඳහා කළමනාකරණය කරනු ලැබීම.

එනම් අස්තිත්ත්වය කළඹතුළ රඳවාගෙනඇති වත්කම් එම විශේෂ මුදල් ප්‍රවාහ රැස් කිරීම කළමනාකරණය කිරීමයි (කළඹේ වත්කම් රඳවා තබා ගැනීමෙන් සහ විකිණීමෙන් යන දෙකෙන්ම වන සමස්ථ ප්‍රතිලාභය කළමනාකරණය කරනවා වෙනුවට). මූල්‍ය වත්කමේ ගිවිසුම්ගත මුදල් ප්‍රවාහ රැස් කිරීම මගින් මුදල් ප්‍රවාහ උපලබ්ධි කර ගන්නේද යන්න නිර්ණය කිරීමේදී, පූර්ව කාලපරිච්ඡේදවල විකුණුම්වල වාර ගණන (සංඛ්‍යාතය),

වටිනාකම සහසුරුව කාලයන්හිදී එම විකුණුම්වල කාල නිර්ණය සහ අනාගත විකුණුම්වල අපේක්ෂාවන් සළකා බැලීම අවශ්‍ය වේ. කෙසේ වෙතත් විකුණුම් මගින්ම ව්‍යාපාරික ආකෘතිය නිර්ණය නොවන බැවින් එය හුදකලාව සැලකිල්ලට ගත නොහැකිය. ඒ වෙනුවට අතීත විකුණුම් සහ අනාගත විකුණුම් පිළිබඳව අපේක්ෂාවන් මූල්‍ය වත්කම් කළමනාකරණය කිරීමේ පරමාර්ථ අත්කරගත්තේ කෙසේද යන්න සහ විශේෂයෙන්ම මුදල් ප්‍රවාහ උපලබ්ධි කර ගන්නේ කෙසේද යන්න පිළිබඳ තොරතුරු ලබා දෙයි. අතීත විකුණුම් සම්බන්ධයෙන් එම විකුණුම්වල හේතු සහ වර්තමාන තත්ත්වයට එම අතීත අවස්ථාවන්හිදී පැවැති තත්ත්වය අස්තිත්ත්වය සංසන්දනය කළ යුතුය.

ආ4.1.3 ගිවිසුම්ගත මුදල් ප්‍රවාහ රැස්කර ගැනීමට හැකිවීමට මූල්‍ය වත්කම් රඳවා තබා ගැනීම අස්තිත්ත්වයක ව්‍යාපාරික ආකෘතියේ පරමාර්ථය විය හැකිවුවත්, අස්තිත්ත්වය එම සාධන පත්‍ර පරිණතවනතුරු රඳවා තබා ගැනීම අවශ්‍ය නොවේ. ඒ අනුව අස්තිත්ත්වයේ ව්‍යාපාරික ආකෘතිය මූල්‍ය වත්කම් විකිණීම සිදුවීම හෝඅනාගතයේදී සිදුවීමට අපේක්ෂා කිරීම වුවත්ගිවිසුම්ගත මුදල් ප්‍රවාහ රැස් කිරීම සඳහා මූල්‍ය වත්කම් රඳවා තබාගත හැකිය.

ආ4.1.3.අ වත්කම්වල ණය අවදානම් වැඩි වීමක් ඇති වන විට අස්තිත්ත්වයක් මූල්‍ය වත්කම් විකිණිය හැකි වූයේ වුවද, ගිවිසුම්ගත මුදල් ප්‍රවාහ රැස් කිරීමට වත්කම් රඳවා තබා ගැනීම ව්‍යාපාරික ආකෘතිය විය හැකිය. වත්කමක ණය අවදානමේ වැඩිවීමක් සිදුවී ඇත්දැයි නිර්ණය කිරීමට ඉදිරි දක්මක් ඇති තොරතුරු ඇතුළුව සාධාරණ සහඉවහල්වන තොරතුරු අස්තිත්ත්වය සැලකිල්ලට ගත යුතුය. ඒවායේ නිරන්තර සිදුවීම් සහ වටිනාකම ගැන නොසලකා, වත්කමේ ණය අවදානමේ වැඩිවීම නිසා කෙරෙන විකුණුම් ගිවිසුම්ගත මුදල් ප්‍රවාහ එකතු කිරීම අරමුණු කරගත් ව්‍යාපාරික ආකෘතිය සමග නොගැලපෙන්නේ ගිවිසුම්ගත මුදල් ප්‍රවාහ එකතු කිරීම සඳහා අස්තිත්ත්වයේ හැකියාවට අදාළ මූල්‍ය වත්කම්වල ණය සම්බන්ධ ගුණාත්මකභාවය නිසාය. ණය පිරිහීම නිසා සිදු විය හැකි ණය අලාභ අවම කිරීම ඉලක්ක කරගත් ණය අවදානම් ක්‍රියාකාරකම්එවැනි ව්‍යාපාරික ආකෘතියකට අවශ්‍යම වේ. අස්තිත්ත්වයේ ලේඛන ගත ආයෝජන ප්‍රතිපත්තියේ නියමකර ඇති නිර්ණායක තවදුරටත් සපුරා නොලබන මූල්‍ය වත්කමක් විකිණීම, ණය අවදානම වැඩිවීම නිසා ඇතිවූ විකුණුමකට උදාහරණයක් වේ. කෙසේ වෙතත්, එවැනි ප්‍රතිපත්තියක් නොමැතිවිටකදී අස්තිත්ත්වයක් විසින් එම විකිණීම සිදුවූයේ ණය අවදානම වැඩිවීම නිසා යන්න වෙනත් ආකාරවලින් ප්‍රදර්ශනය කළ හැකිය.

ආ4.1.3.ආ. ණය සාන්ද්‍රණය කිරීම් (වත්කම්වල ණය අවදානමේ වැඩි වීමක් සිදුනොවී) අවදානම කළමනාකරණය සඳහා වැනි, වෙනත් හේතු සඳහා සිදුවන විකුණුම් ගිවිසුම්ගත මුදල් ප්‍රවාහ රැස් කිරීම හැකිවනු වස් මූල්‍ය වත්කම් රඳවා ගැනීම එහි පරමාර්ථය වන ව්‍යාපාර ආකෘතිය සමග සංගත විය හැකිය. එම විකුණුම් නිතර සිදු නොවුවත් (වටිනාකමින් සැලකිය යුතු අන්දමේ තරම් වුවත්) හෝ තනි, තනිව හෝ සමාහාරයක් හෝ එම දෙකම වශයෙන් (නිතර සිදු නොවුවත්) වටිනාකම අතින් සැලකිය යුතු අන්දමේ තරම් නොවුවත්, විශේෂයෙන්ම, ගිවිසුම්ගත මුදල් ප්‍රවාහ රැස් කිරීම හැකිවනු වස් මූල්‍ය වත්කම් රඳවා ගැනීම එහි පරමාර්ථය වන ව්‍යාපාර ආකෘතිය සමග සංගතවිය හැකිය. නිතර නොවන විකුණුම් වාර ගණනට වඩා වැඩි විකුණුම් ප්‍රමාණයක් කළඹෙන් පිටතට සිදු කරන්නේ නම් හෝ එවැනි විකුණුම් වටිනාකම අතින් නොසැලකිය යුතු තරම් ප්‍රමාණයට වඩා වැඩිනම් (තනි තනිව හෝ සමාහාරයක් වශයෙන්) ගිවිසුම්ගත මුදල් ප්‍රවාහ රැස් කර ගැනීමේ අරමුණ සමග එවැනි විකුණුම් සංගතවන්නේද හෝ කෙසේ සංගත වන්නේද යන්න අස්තිත්ත්වය තක්සේරු කිරීම අවශ්‍ය කෙරේ. මූල්‍ය වත්කම් විකිණීම සඳහා අවශ්‍ය කරනුයේ තුන්වන පාර්ශ්වයක බලකිරීම හෝ අස්තිත්ත්වය අභිමතයේ ක්‍රියාකාරකමක් නිසාද යන්න මෙම තක්සේරු කිරීමට අදාළ නොවේ. එම විකුණුම් සඳහා අස්තිත්ත්වයට පැහැදිලි කළ හැකිනම් සහ එම විකුණුම් අස්තිත්ත්වයේ ව්‍යාපාර ආකෘතියේ වෙනස්වීම් පිළිබිඹු නොවන්නේ ඇයි දැයි නිරූපණය කළ හැකි නම්, විශේෂිත කාලපරිච්ඡේදයක විකුණුම්වල වාර ගණන හෝ වටිනාකම වැඩිවීම ගිවිසුම්ගත මුදල් ප්‍රවාහ රැස් කර ගැනීමට හැකිවනුවස් මූල්‍ය වත්කම් රඳවා තබා ගැනීමේ අරමුණ සමග අනාවශ්‍යයෙන්ම අසංගත නොවේ. මෙයට අමතරව විකුණුම් සිදුකරනු ලැබුවේ මූල්‍ය වත්කම් පරිණත වීමට ආසන්නව තිබියදී හෝ විකුණුම්වලින් ලද මුදල්, මුදල් ප්‍රවාහ වල ශේෂව ඇති රැස් කිරීම්වලට ආසන්න වේ නම් ගිවිසුම්ගත මුදල් ප්‍රවාහ රැස් කර ගැනීමට හැකිවනු වස් මූල්‍ය වත්කම් රඳවා තබා ගැනීමේ අරමුණ සමගවිකුණුම් සංගත විය හැකිය.

ආ4.1.4 ගිවිසුම්ගත මුදල් ප්‍රවාහ රැස් කර ගැනීම සඳහා මූල්‍ය වත්කම් රඳවා තබා ගැනීම අස්තිත්ත්වයක ව්‍යාපාරික ආකෘතියේ පරමාර්ථය වන විට උදාහරණ පහත දක්වේ. මෙම උදාහරණ ලැයිස්තුව පරිපූර්ණ නොවේ. එපමනක්ද නොව මෙම උදාහරණ අස්තිත්ත්වයේ ව්‍යාපාරික ආකෘතිය තක්සේරු කිරීමට අදාළ විය හැකි සියලු සාධක සාකච්ඡා කිරීමටත්, සාධකවල සාපේක්ෂක වැදගත්කම නිර්ණය කිරීමටත් අදහස් නොකෙරේ.

උදාහරණ	විශ්ලේෂණය
1 වන උදාහරණය අයෝජනවල ගිවිසුම්ගත ඔවුන්ගේ මුදල් රැස්කර ගැනීම සඳහා අස්තිත්ත්වයක් ආයෝජන රඳවා තබා ගනී. එහි මූල්‍යමය අරමුදල්කරණය අපේක්ෂා කළ හැකි අතර එහි මූල්‍ය වත්කම් වල පරිණත වීම අස්තිත්ත්වයේ ඇස්තමේන්තු හා අරමුදල්කරණය අවශ්‍යතා සමග ගලපනු ලැබේ.	අස්තිත්ත්වය වෙනත් තොරතුරු අතර මූල්‍ය වත්කම්වල සාධාරණ අගයන්හිදැවැසිලතාවයේ සාපේක්ෂ වැදගත්කම සැලකිල්ලට ගනී (එනම් අස්තිත්ත්වයට වත්කමක් විකිණීමට අවශ්‍ය නම් උපලබ්ධිවන මුදල්වල වටිනාකම).

<p>ණය අලාභ අවම කර ගැනීමේ අරමුණ ඇතිව අස්තිත්ත්වය ණය අවදානම් කලමනාකරණ ක්‍රියාකාරකම් ඉටු කරයි. අතීතයේදී විකුණුම් ඇත්ත වශයෙන්ම සිදු වී ඇත්තේ මූල්‍ය වත්කම්වල ණය අවදානම වැඩිවී ඇතිවිටය. එනම් අස්තිත්ත්වයේ ලේඛනගත ආයෝජන ප්‍රතිපත්තියේ නිර්ණායක වත්කම් තවදුරටත් සපුරා නොලැබ විටය. අනපේක්ෂිත අරමුදල්කරණ අවශ්‍යතාවල ප්‍රතිඵලය නිසා මෙයට අමතර නිතර සිදු නොවන විකුණුම් සිදු වී ඇත.</p> <p>මූල්‍යවත්කම් වල ගුණාත්මක භාවය සහ ගිවිසුම්ගත ප්‍රතිලාභ පිළිබඳ අවධානය යොමු කරමින් ප්‍රමුඛ කලමනාකරණ පිරිස් වෙත වාර්තා කරයි. වෙනත් තොරතුරු අතර අස්තිත්ත්වය මූල්‍ය වත්කම්වල සාධාරණ අගයන්ද අධීක්ෂණය කරයි.</p>	<p>අස්තිත්ත්වයේ අරමුණ වන්නේ ගිවිසුම්ගත මුදල් ප්‍රවාහ රැස් කිරීමට හැකිවනු පිණිස මූල්‍ය වත්කම් රඳවා තබා ගැනීමය. ඒවා වත්කමේ ණය අවදානමේ වැඩිවීමට ප්‍රතිචාර වශයෙන් නම්, විකුණුම් එම අරමුණ සමඟ පරස්පර නොවේ. උදාහරණයක් වශයෙන්, අස්තිත්ත්වයේ ලේඛනගත ආයෝජන ප්‍රතිපත්තියේ නිර්ණය කර ඇති ණය නිර්ණායක සමඟ වත්කම් තවදුරටත් සපුරාලනු නොලැබේ. වටිනාකම අතින් එතරම් සැලකිය යුතු තරම් නොවුවත් අනපේක්ෂිත අරමුදල් අවශ්‍යතාවලින් (උදා. ආතති තත්ත්වයේ සිදුවීම්) ප්‍රතිඵලයක් වන නිතර සිදු නොවන විකුණුම් (ආතති තත්ත්වයේ සිදුවීම් පෙළක්) පරමාර්ථවලට පරස්පර නොවේ.</p>
<p>2වන උදාහරණය</p> <p>ණය වැනි මූල්‍ය වත්කම් කලඹවල් මිලදී ගැනීම අස්තිත්ත්වයේ ව්‍යාපාරික ආකෘතියයි. එම කලඹවල්වලට ණය හානිකරණය වූ මූල්‍ය වත්කම් ඇතුළත් විය හැකි හෝ නොවිය හැකිය.</p> <p>ණය මත ගෙවීම් කාලානුරූප පදනමක් මත නොකිරීම, ගිවිසුම්ගත මුදල් ප්‍රවාහ විවිධ ක්‍රම මගින් උපලබ්ධිකර ගැනීමට අස්තිත්ත්වය කරන උත්සාහයකි. උදාහරණ වශයෙන් ණය ගැතියෙක් ලිපි මගින්, දුරකථන හෝ වෙනත් ක්‍රම මගින් සන්නිවේදනය කිරීම. අස්තිත්ත්වයේ අරමුණ වන්නේ ගිවිසුම්ගත මුදල් ප්‍රවාහ රැස් කර ගැනීම මිස මෙය කලඹේ ඇති ඕනෑම ණයක් ඒවා විකුණා මුදල් ප්‍රවාහ උපලබ්ධිකර ගැනීමේ අරමුණ සඳහා අස්තිත්ත්වය කලඹ කලමනාකරණය කිරීම නොවේ.</p> <p>සමහර අවස්ථාවලදී, කලඹේ ඇති විශේෂිත මූල්‍ය වත්කමක පොලී අනුපාතිකවල පොලී අනුපාතික හුවමාරුකරු වල සිට ස්ථාවර පොලී අනුපාතිකයක් දක්වා වෙනස් කිරීමට අස්තිත්ත්වය එළඹෙනු ඇත.</p>	<p>අස්තිත්ත්වයේ ව්‍යාපාරික ආකෘතියේ පරමාර්ථය වනුයේ ගිවිසුම්ගත මුදල් ප්‍රවාහ රැස්කර ගැනීමට හැකිවනුවස් මූල්‍ය වත්කම් රඳවා තබා ගැනීමය.</p> <p>සියලු ගිවිසුම්ගත මුදල් ප්‍රවාහ ලබා ගැනීමට අස්තිත්ත්වය අපේක්ෂා නොකලත් එම විශ්ලේෂණය අදාල වේ (උදා: මූලික හඳුනා ගැනීමේදී සමහර මූල්‍ය වත්කම් ණය හානි කරණය වූ ඒවා බව).</p> <p>ඒ ඇරත් කළඹේ මුදල් ප්‍රවාහ වෙනස් කිරීම සඳහා අස්තිත්ත්වය ව්‍යුත්පන්න වලට ඇතුළත් වීම යන කරුණ මගින්ම අස්තිත්ත්වයේ ව්‍යාපාරික ආකෘතිය වෙනස් කිරීමක් සිදු නොවේ.</p>
<p>3 වන උදාහරණය</p> <p>ගණුදෙනුකරුවනට ණය උත්පාදනය කිරීම සහ පසුව ඒවා සුරැකුම්කරණ මාධ්‍යයකට එම ණය විකිණීමේ අරමුණ සහිත ව්‍යාපාරික ආකෘතියක් අස්තිත්ත්වයකට තිබිය හැකිය. සුරැකුම්කරණ මාධ්‍ය සාධන පත්‍ර ආයෝජනයකට නිකුත් කෙරේ.</p> <p>උත්පාදනය කරන අස්තිත්ත්වය සුරැකුම් කරන මාධ්‍ය පාලනය කරයි. එ අනුව ඔවුන් එය ඒකාබද්ධ කෙරේ. සුරැකුම්කරණ මාධ්‍ය ණය වලින් වන</p>	<p>ඒකාබද්ධ සමූහය ණය උත්පාදනය කරන්නේ ගිවිසුම් ගත මුදල් ප්‍රවාහ රැස්කර ගැනීමට ඒවා රඳවා තබා ගැනීමේ අරමුණ ඇතිවය.</p> <p>කෙසේ වෙතත්, උත්පාදනයකරන අස්තිත්ත්වයට, සුරැකුම්කරණ මාධ්‍යයට ණය විකිණීම මගින් ණය කලඹ මත මුදල් ප්‍රවාහ උපලබ්ධි කර ගැනීමේ අරමුණක් ඇත. ඒ අනුව</p>

<p>ගිවිසුම්ගත මුදල් ප්‍රවාහ රැස් කරගෙන ඒවා ආයෝජකයන් අතට පත් කෙරේ.</p> <p>මෙම උදාහරණයේ අරමුණ වනුයේ සුරැකුම් කරන මාධ්‍ය විසින් එය ප්‍රතිභද්‍රතා නොගන්නා නිසා ණය ඒකාබද්ධ මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනයේ අඛණ්ඩව හඳුනා ගනු ලබන බව උපකල්පනය කිරීමය.</p>	<p>මෙම අරමුණු සඳහා එහි වෙන්ව වූ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ගිවිසුම්ගත මුදල් ප්‍රවාහ, රැස් කිරීමට හැකිවීමට මෙම කලඹ කලමනාකරණය කරන බව සැලකිල්ලට නොගත යුතුය.</p>
<p>4 වන උදාහරණය</p> <p>ආතති තත්ත්වයකදී වන සිදුවීම් පෙළකදී වන ද්‍රවශීලතා අවශ්‍ය තාවයකට මුහුණදීම සඳහා අස්තිත්ත්වයක් මූල්‍ය වත්කම් රඳවා තබා ගනී(උදාහරණ: බැංකු තැන්පත් විශාල වශයෙන් ආපසු ගැනීම්). එවැනි සිදුවීම් පෙළකදී හැර මෙම වත්කම් විකිණීමට අස්තිත්ත්වයක් අපේක්ෂා නොකරයි.</p> <p>ගිවිසුම්ගත මුදල් ප්‍රවාහ රැස් කිරීමට මූල්‍ය වත්කම් කලමනාකරණය කිරීමේදී අස්තිත්ත්වයක් මූල්‍ය වත්කම්වල ණය ගුණාත්මක භාවය සහ එහි අරමුණ අධීක්ෂණය කරයි. අස්තිත්ත්වය වත්කම්වලකාර්යසාධනය අගයන්නේ උපයන ලද පොලී සහ උපලබ්ධි වූ ණය අලාභ පදනම මතය. කෙසේ වෙතත්, ආතති තත්ත්වයේ සිදුවීම් පෙළකදී අස්තිත්ත්වයේ ද්‍රවශීලතා අවශ්‍යතා ප්‍රමාණවත් ලෙස සපුරාලීමට වත්කම් විකිණීමට අවශ්‍ය වූ විටක, උපලබ්ධි වන මුදල් ප්‍රමාණය තහවුරු කිරීමට අස්තිත්ත්වය මූල්‍ය වත්කම්වල සාධාරණ අගය ද්‍රවශීලතාවය පිළිබඳ සාපේක්ෂ වැදගත්කම පැත්තෙන් අධීක්ෂණය කරයි. ද්‍රවශීලතාවය නිරූපණය කිරීමට වටිනාකම අතින් සැලකිය යුතු තරම් නොවන විකුණුම් අස්තිත්ත්වයක් විටින් විට සිදු කරයි.</p>	<p>මෙයට සමානවම අස්තිත්ත්වයක් මූල්‍ය වත්කම් රඳවා තබාගනුයේ එහි දෛනික ද්‍රවශීලතා අවශ්‍යතා සපුරාලීමට සහ එම අරමුණ ඉටු කර ගැනීමේහිලා සැලකිය යුතු තරම් නොවන වටිනාකම්වල විකුණුම් නිතර සිදු කිරීම සම්බන්ධ වේ නම්, ගිවිසුම්ගත මුදල් ප්‍රවාහ රැස් කිරීම සඳහා මූල්‍ය වත්කම් රඳවා තබා ගැනීම අස්තිත්ත්වයේ ව්‍යාපාරික ආකෘතිය නොවේ.</p> <p>ඒ හා සමානව වත්කම් ද්‍රවශීලබව නිරූපණය කිරීමට අස්තිත්ත්වය නියාමනය කරන්නන් විසින් නීතිපතා මූල්‍ය වත්කම් විකිණීම කළ යුතු බව සහ විකුණන ලද වත්කම් වල වටිනාකම සැලකිය යුතු තරම් නම්, ගිවිසුම්ගත මුදල් ප්‍රවාහ රැස් කිරීම සඳහා මූල්‍ය වත්කම් රඳවා තබා ගැනීම අස්තිත්ත්වයේ ව්‍යාපාරික ආකෘතිය නොවේ. මූල්‍ය වත්කම් විකිණීමේ අවශ්‍යතාවය තුන්වන පාර්ශවය විසින් පනවනු ලබන දෙයක්ද හෝ අස්තිත්ත්වයේ අභිමතය පරිදි වන ක්‍රියාකාරකම්ද යන්න විශ්ලේෂණයට අදාළ නොවේ.</p>

ගිවිසුම්ගත මුදල් ප්‍රවාහ රැස් කර ගැනීම සහ මූල්‍ය වත්කම් විකිණීම යන දෙකෙන්ම සිය අරමුණ ඉටු කර ගන්නා ව්‍යාපාරික ආකෘතියක්

අ4.1.4.අ. ගිවිසුම්ගත මුදල් ප්‍රවාහ රැස් කිරීමෙන් සහ මූල්‍ය වත්කම් විකිණීමෙන් යන දෙකෙන්ම සිය අරමුණ ඉටු කර ගන්නා ව්‍යාපාරික ආකෘතියක අස්තිත්ත්වයක් මූල්‍ය වත්කම් රඳවා තබා ගත හැකිය. මෙම වර්ගයේ ව්‍යාපාරික ආකෘතින් තුළ, ගිවිසුම්ගත මුදල් ප්‍රවාහ රැස්කිරීම් සහ මූල්‍ය වත්කම් විකිණීම යන දෙකම ව්‍යාපාරික ආකෘතියේ පරමාර්ථය ඉෂ්ඨ කර ගැනීමට වැදගත්වන බවට අස්තිත්ත්වයේ ප්‍රමුඛ කලමනාකරණ පිරිස් තීරණය කර ඇත. මෙම වර්ගයේ ව්‍යාපාරික ආකෘති සමඟ සංගත විය හැකි විවිධ පරමාර්ථ තිබිය හැකිය. උදාහරණයක් වශයෙන්, දිනපතා ද්‍රවශීලතා අවශ්‍යතාවයන් කලමනාකරණය කිරීම, නිශ්චිත පොලී ඵලදා ආකෘතියක් පවත්වාගෙන යෑම හෝ මූල්‍ය වත්කම් අරමුදල්කරණය කළ වගකීම්වල කාලසීමාවට සමාන කාල සීමාවක් සමඟ මූල්‍ය වත්කම් ගැලපීම, ව්‍යාපාරික ආකෘතියේ අරමුණ විය හැකිය. එවැනි අරමුණක් ඉටු කර ගැනීමට අස්තිත්ත්වයේ ගිවිසුම්ගත මුදල් ප්‍රවාහ රැස් කිරීම සහ මූල්‍ය වත්කම් විකිණීම යන දෙකම කළ යුතුය.

අ4.1.4.ආ. ගිවිසුම්ගත මුදල් ප්‍රවාහ රැස් කර ගැනීමට මූල්‍ය වත්කම් රඳවා තබා ගැනීම සිය අරමුණු වන ව්‍යාපාරික ආකෘතියක් සමඟ සංසන්දනය කිරීමේදී මෙම ව්‍යාපාර ආකෘතිය වඩා වැඩි විකුණුම් වටිනාකමකට සහ වාරගණනකට දර්ශීයව සම්බන්ධ වනු ඇත. මෙයට හේතුව වන්නේ එයට ආනුෂංගික පමනක් වනවාට වඩා මූල්‍ය වත්කම් විකිණීම ව්‍යාපාරික ආකෘතියේ අරමුණ ඉටුකර ගැනීමේදී එය වැදගත්වන නිසාය. එහි පරමාර්ථය ඉෂ්ඨ කර ගැනීම සඳහා ගිවිසුම්ගත මුදල් ප්‍රවාහ රැස්කර ගැනීම සහ මූල්‍ය වත්කම් විකිණීම යන දෙකම වැදගත් නිසා, කෙසේ වෙතත්, මෙම ව්‍යාපාරික ආකෘතිය සඳහා සිදුවිය යුතු විකුණුම් වල වටිනාකම සහ වාර ගණන පිළිබඳ ප්‍රවේශ ලක්ෂ්‍යයක් නොමැත.

අ4.1.4.ඇ. ගිවිසුම්ගත මුදල් ප්‍රවාහ රැස්කර ගැනීම මගින් සහ මූල්‍ය වත්කම් විකිණීමෙන් යන දෙකෙන්ම අස්තිත්ත්වයක් ව්‍යාපාරික ආකෘතියේ පරමාර්ථය ඉෂ්ඨ කර ගන්නා වන විට, වන උදාහරණ පහත දැක්වේ. මෙම උදාහරණ ලැයිස්තුව පරිපූර්ණ නොවේ. එපමණක්ද නොව, මෙම උදාහරණ අස්තිත්ත්වයේ ව්‍යාපාරික ආකෘතිය තක්සේරු කිරීමට අදාළ විය හැකි සියළු සාධක සාකච්ඡා කිරීමටත් සාධකවල සාපේක්ෂ වැදගත්කම නිශ්චිත කිරීමටත් අදහස් නොකෙරේ.

උදාහරණ	විශ්ලේෂණය
<p>5 වන උදාහරණය</p> <p>වසර කීපයක් තුළදී අස්තිත්ත්වය ප්‍රාග්ධන වියදම් දිරීමට අපේක්ෂා කෙරේ. අස්තිත්ත්වය අතිරික්ත මුදල් කෙටිකාලීන සහ දිගු කාලීන මූල්‍ය වත්කම් වල ආයෝජනය කරයි. ඒ අනුව අවශ්‍යතාවයන් පැනනැගුන විට ඒවාට ඒ මගින් වියදම් අරමුදල්කරණය කළ හැකිය.</p> <p>මූල්‍ය වත්කම් බොහෝ ගණනාවක ගිවිසුම්ගත ජීවකාලය අස්තිත්ත්වයේ අපේක්ෂිත ආයෝජන කාලපරිච්ඡේදය ඉක්මවයි.</p> <p>ගිවිසුම්ගත මුදල් ප්‍රවාහ රැස්කර ගැනීම සඳහා අස්තිත්ත්වය මූල්‍ය වත්කම් රඳවා තබා ගනු ලබන අතර සහ අවස්ථාවක් පැන නැගුන විටකදී වඩා වැඩි ප්‍රතිලාභයන් ලැබෙන මූල්‍ය වත්කම්වල යළි ආයෝජනය කිරීම සඳහා එය මූල්‍ය වත්කම් විකුණනු ඇත.</p> <p>කළඹ සඳහා වගකිව යුතු කලමනාකරවරුන් විවේචනය කරනු ලබන්නේ කළඹෙන් උත්පාදනය වන සමස්ථ ප්‍රතිලාභය පදනම මතය.</p>	<p>ව්‍යාපාරික ආකෘතියේ පරමාර්ථය ගිවිසුම්ගත මුදල් ප්‍රවාහ රැස්කර ගැනීමෙන් සහ මූල්‍ය වත්කම් විකිණීමෙන් ඉටුකර ගනී.</p> <p>ආයෝජනය කළ මුදල්වල අවශ්‍යතාවයන් ඇතිවන තුරු කළඹේ ප්‍රතිලාභ උපරිම වන ගිවිසුම්ගත මුදල් ප්‍රවාහ රැස්කරගැනීම හෝ මූල්‍ය වත්කම් විකිණීම කළ යුතුද යන්න පිළිබඳව අස්තිත්ත්වය දිගටම පවත්නා පදනම මත තීරණය ගනු ඇත.</p> <p>මෙයට වෙනස්ව, ප්‍රාග්ධන වියදම් මූල්‍යකරණයට සහ අතිරික්තය කෙටි කාලීන මූල්‍ය වත්කම්වල ආයෝජනය කිරීමට වසර 5 කින් මුදල් ප්‍රවාහයක් අපේක්ෂා කරන අස්තිත්ත්වයක් සලකා බලමු. ආයෝජන පරිණත වූ විට අස්තිත්ත්වය මුදල් නව කෙටි කාලීන මූල්‍ය වත්කමක යළි ආයෝජනය කරයි. අරමුදල් අවශ්‍යකරණ තුරු අස්තිත්ත්වය මෙම ක්‍රමෝපාය පවත්වාගෙන ලබන අතර, ප්‍රාග්ධන වියදම අරමුදල්කරණය කිරීමට අවශ්‍යවන වේලාවේදී අස්තිත්ත්වයේ පරිනතවන මූල්‍ය වත්කම්වලින් ලැබෙන මුදල් භාවිත කරයි. පරිණත වීමට පෙර සිදුවන්නේ වටිනාකමින් සැලකිය යුතු අන්දමේ නොවන විකුණුම් පමණකි (ණය අවදානමේ වැඩි වීමක් සිදුවී නොමැති නම් පමණක්). මෙම අසමතා ව්‍යාපාරික ආකෘතියේ පරමාර්ථය වනුයේ ගිවිසුම්ගත මුදල් ප්‍රවාහ රැස්කර ගැනීම සඳහා මූල්‍ය වත්කම් රඳවා තබා ගැනීමය.</p>
<p>6 වන උදාහරණය</p> <p>මූල්‍ය ආයතනයන් සෑම දිනකම සිය ද්‍රවශීලතා අවශ්‍යතා සපුරාලීමට මූල්‍ය වත්කම් රඳවා තබාගනී. එම ද්‍රවශීලතා අවශ්‍යතාවයන් කලමනාකරනය කිරීමේදී අස්තිත්ත්වය පිරිවැය අවම කිරීමට අපේක්ෂා කරන අතර එබැවින් ක්‍රියාකාරීව කළඹේ ප්‍රතිලාභ කලමනාකරණය කරයි. එම ප්‍රතිලාභය ගිවිසුම්ගත ගෙවීම් රැස් කිරීම මෙන්ම මූල්‍ය වත්කම් විකිණීමෙන් වන ප්‍රතිලාභ සහ අලාභ වලින් ද සමන්විත වේ.</p> <p>මෙහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් අස්තිත්ත්වය ගිවිසුම්ගත මුදල් ප්‍රවාහ රැස් කර ගැනීමට සහ උසස් ඵලදාවක් ඇති මූල්‍ය වත්කම් වල යළි ආයෝජනය කිරීමට මූල්‍ය වත්කම් විකිණීමේ හෝ එහි වගකීම්වල කාලසීමාව වඩා හොඳින් ගැලපීමට මූල්‍ය වත්කම් රඳවා ගනී. අතීතයේදී මෙම ක්‍රමෝපාය මගින් නිති පතා විකුණුම් ක්‍රියාකාරකම් ප්‍රතිඵලයක් වී ඇති අතර,</p>	<p>ව්‍යාපාරික ආකෘතියේ අරමුණ වන්නේ සෑම දිනකම අවශ්‍ය ද්‍රවශීලතාවය සපුරාලීමට කළඹ මත ප්‍රතිලාභ උපරිම කිරීම සඳහා, අස්තිත්ත්වය එම අරමුණ ඉටු කර ගන්නේ ගිවිසුම්ගත මුදල් ප්‍රවාහ රැස් කර ගැනීමෙන් සහ මූල්‍ය වත්කම් විකිණීමෙනි. වෙනත් අන්දමකින් නම්, ව්‍යාපාරික ආකෘතියේ අරමුණ අත්කර ගැනීමේදී ගිවිසුම්ගත මුදල් ප්‍රවාහ රැස්කර ගැනීම සහ මූල්‍ය වත්කම් විකිණීම යන දෙකම වැදගත් වන බවය.</p>

<p>එවැනි විකුණුම් සැලකිය යුතු අන්දමේ වටිනාකම් වලින් විය. මෙම ක්‍රියාකාරකම අනාගතයේදී අඛණ්ඩව සිදුවීම අපේක්ෂා කෙරේ.</p>	
<p>7 වන උදාහරණය රක්ෂණකරුවෙක්, රක්ෂණ ගිවිසුම් වගකීම් අරමුදල්කරණය කිරීමට හැකිවීම පිණිස මූල්‍ය වත්කම් රඳවා තබා ගනු ඇත. ඒවා ගෙවීමට නියමිත වූ විට රක්ෂණ ගිවිසුම් වගකීම් නිරවුල් කිරීමට රක්ෂණ කරුවෙක් මූල්‍ය වත්කම් මත ලැබෙන මුදල් භාවිත කරයි. මූල්‍ය වත්කම් වලින් වන ගිවිසුම්ගත මුදල් ප්‍රවාහ එම වගකීම් නිරවුල් කිරීමට ප්‍රමාණවත් බව සහතික වීමට, රක්ෂණකරු විසින් අවශ්‍යතාවයන් පැන නැගෙන විට මුදල් ප්‍රවාහ අවශ්‍යතා සපුරාලීමට, එහි කලඹ ප්‍රතිතුලනය කිරීමට නීතිපතා පදනම යටතේ සැලකිය යුතු අන්දමේ විකිණීමේ සහ, මිලදී ගැනීමේ ක්‍රියාකාරකම් භාරගනී.</p>	<p>ව්‍යාපාරික ආකෘතියේ අරමුණ වනුයේ රක්ෂණ ගිවිසුම් වගකීම් අරමුදල්කරණය කිරීමය. මෙම අරමුණ ඉටුකර ගැනීමට අස්තීත්ත්වය ඒවා ගෙවීමට නියමිත වූ විට ගිවිසුම්ගත මුදල් ප්‍රවාහ රැස්කර ගන්නා අතර වත්කම් අපේක්ෂා කරන ආකෘතිය පවත්වාගෙන යාමට මූල්‍ය වත්කම් විකුණයි. ඒ අනුව ගිවිසුම්ගත මුදල් ප්‍රවාහ රැස්කර ගැනීම සහ මූල්‍ය වත්කම් විකිණීම යන දෙකම ව්‍යාපාරික ආකෘතියේ අරමුණු ළඟා කර ගැනීමට වැදගත් වේ.</p>

වෙනත් ව්‍යාපාරික ආකෘති

අ4.1.5 ගිවිසුම් ගත මුදල් ප්‍රවාහ රැස්කර ගැනීම සඳහා වත්කම් රඳවා තැබීම සිය අරමුණ වන ව්‍යාපාරික ආකෘතියක් තුළ හෝ ගිවිසුම් ගත මුදල් ප්‍රවාහ රැස්කිරීම සහ මූල්‍ය වත්කම් විකිණීම යන දෙකම සිය අරමුණ වන ව්‍යාපාරික ආකෘතියක් තුළ හැර, ඒවා රඳවා තබා ගෙන නොමැති විට මූල්‍ය වත්කම් මනිනුයේ ලාභ හෝ අලාභ මගින් සාධාරණ අගයටය (එහෙත් 5.7.5 ඡේදය බලන්න). සාධාරණ වටිනාකම මැනීම ලාභ සහ අලාභ මගින් ප්‍රතිඵලය ලැබෙන එක් ව්‍යාපාරික ආකෘතියක් වන්නේ අස්තීත්ත්වයක් විසින් එහි වත්කම් විකිණීම තුළින් මුදල් ප්‍රවාහ ලබා ගැනීමේ අරමුණ ඇතිව මූල්‍ය වත්කම් කළමනාකරණය කරගන්නා අස්තීත්ත්ව ආකෘතියයි.

අස්තීත්ත්වය තීරණ ගන්නේ වත්කම්වල සාධාරණ අගය මත සහ එම සාධාරණ අගයන් උපලබ්ධි කර ගැනීමට වත්කම් කලමනාකරණය කරයි. මෙම අවස්ථාවේදී, අස්තීත්ත්වයේ අරමුණ නියම අන්දමින් ප්‍රතිඵලයක් විය හැක්කේ ක්‍රියාකාරීව මිලදී ගැනීම සහ විකිණීමක් ලෙසය. මූල්‍ය වත්කම් දරණ අතර, ගිවිසුම්ගත මුදල් ප්‍රවාහ එය රැස්කර ගන්නවා වුවත් එවැනි ව්‍යාපාරික ආකෘතියක අරමුණ ගිවිසුම්ගත මුදල් ප්‍රවාහ රැස් කිරීමෙන් සහ මූල්‍ය වත්කම් විකිණීමෙන් යන දෙක මගින් ඉටු නොවේ. මෙයට හේතු වන්නේ ගිවිසුම්ගත මුදල් ප්‍රවාහ රැස් කිරීම ව්‍යාපාරික ආකෘතියේ අරමුණ ඉටුකර ගැනීමේ ලා වැදගත් නොවන නිසා, ඒ වෙනුවට එය එයට අනුෂංගික වේ.

අ4.1.6 කලමනාකරණය කරන ලබන සහ ඒවායේ කාර්ය සාධනය සාධාරණ අගය පදනම මතය ඇගයීම්කරණ (4.2.2 (ආ)) ඡේදයෙහි විස්තර කරන ලද පරිදි) මූල්‍ය වත්කම් කළඹක් මුදල් ප්‍රවාහ රැස් කර ගැනීම සඳහා හෝ ගිවිසුම්ගත මුදල් ප්‍රවාහ රැස්කර ගැනීම සහ මූල්‍ය වත්කම් විකිණීම සඳහා යන දෙකම සඳහා රඳවා තබා ගෙන ඇති මූල්‍ය වත්කම් කළඹක් නොවේ. අස්තීත්ත්වය මූලිකව අවධානය යොමු කරන්නේ සාධාරණ අගය තොරතුරු මත සහ එම තොරතුරු වත්කම්වල කාර්ය සාධනය තක්සේරු කිරීමට භාවිත කර තීරණ ගනු ලැබේ. මෙයට අමතරව විකිණීම සඳහා රඳවා ගෙන ඇති නිර්වචනය සපුරාලනු ලබන මූල්‍ය වත්කම් කළඹක්, ගිවිසුම්ගත මුදල් ප්‍රවාහ රැස්කර ගැනීම සඳහා රඳවාගෙන ඇති හෝ ගිවිසුම්ගත මුදල් ප්‍රවාහ රැස් කිරීමට සහ මූල්‍ය වත්කම් විකිණීම යන දෙකම සඳහා රඳවා ගෙන හෝ ඇති මූල්‍ය වත්කම් කළඹක් නොවේ. එවැනි කළඹවල් සඳහා ගිවිසුම්ගත මුදල් ප්‍රවාහ රැස් කිරීම ව්‍යාපාර ආකෘතියේ අරමුණට අත්පත් කර ගැනීමට ආනුෂංගික වේ. ඒ නිසාවෙන් මූල්‍ය වත්කම්වල එවැනි කළඹවල් මැනිය යුත්තේ ලාභ හෝ අලාභ මගින් සාධාරණ අගයටය.

හිඟව ඇති මුල් මුදලේ තනිකරම මුල් මුදල සහ පොලිය ගෙවන ගිවිසුම්ගත මුදල් ප්‍රවාහ

අ4.1.7 4.1.5 ඡේදය ව්‍යවහාර වන්නේ නම් හැර, ගිවිසුම්ගත මුදල් ප්‍රවාහ රැස්කර ගැනීමට වත්කම් රඳවා තබා ගැනීම සිය අරමුණ වන ව්‍යාපාර ආකෘතියක් තුළ හෝ ගිවිසුම්ගත මුදල් ප්‍රවාහ රැස් කිරීම සහ මූල්‍ය වත්කම් විකිණීම යන දෙකෙන්ම සිය අරමුණ ඉටු කර ගන්නා ව්‍යාපාරික ආකෘතියක් තුළ වන මූල්‍ය වත්කම් ගිවිසුම්ගත මුදල් ප්‍රවාහවල ගති ලක්ෂණ පදනම මත අස්තීත්ත්වයක් වර්ගීකරණය කිරීම 4.1.1 (ආ) ඡේදය මගින් අවශ්‍ය කරයි. එය එසේ කිරීමට වත්කමේ ගිවිසුම්ගත මුදල් ප්‍රවාහ වල හිඟව ඇති මුල් මුදලේ වටිනාකමේ තනිකරම මුල් මුදල සහ පොලිය ගෙවීම පමණක්ද යන්න අස්තීත්ත්වය නිර්ණය කිරීම 4.1.2 (ආ) සහ 4.1.2 අ (ආ) ඡේදවල ඇති වගන්ති අනුව අවශ්‍ය කෙරේ.

ආ4.17.අ. මූලික ණය දීමේ එකඟවීමකදී, ගිවිසුම්ගත මුදල් ප්‍රවාහ හිඟහිටි මුල් මුදලේ වටිනාකමේදී තනිකරම මුල් මුදල සහ පොලිය ගෙවීම සාමාන්‍ය ණය දීමේ එකඟවීමක් සමඟ සංගත වේ.

මූලික ණය දීමේ එකඟවීමකදී මුදලේ කාලීන වටිනාකම (ආ 4.1.9 අ - ආ 4.1.9 ඉ ඡේද බලන්න) ණය අවදානම ඇත්ත වශයෙන්ම පොලියේ වඩාත්ම වැදගත් මූලිකාංගයකි, කෙසේ වෙතත්, එවැනි එකඟවීමකදී පොලියද වෙනත් මූලික ණයදීමේ අවදානම් සැලකීමේදී ඇතුළත් කළ හැකි (උදාහරණ වශයෙන් ද්‍රවශීලතා අවදානම) අතර කිසියම් කාලපරිච්ඡේදයක් සඳහා මූල්‍ය වත්කම රඳවා තබා ගැනීම හා ආශ්‍රිත පිරිවැය (උදාහරණ වශයෙන් පරිපාලන පිරිවැය). මෙයට අමතරව, මූලික ණයට දීමේ එකඟවීම් වලදී සංගතවන ලාභ ආන්තිකයද පොලියට ඇතුළත් කළ හැකිය. සීමාන්තික ආර්ථික තත්ත්වයන් යටතේ පොලිය සෘණ විය හැකිය. උදාහරණ වශයෙන්, කාලසීමාවේ විශේෂ කාලපරිච්ඡේදයක් සඳහා මූල්‍ය වත්කම් දරන්නා පැහැදිලිව හෝ ව්‍යංගව තැන්පත් සඳහා එහි මුදල් ගෙවයි (සහ මුදලේ කාලීන වටිනාකම, ණය අවදානම සහ වෙනත් මූලික ණය දීමේ අවදානම් සහ පිරිවැය සඳහා දරන්නාට ලැබෙන ප්‍රතිෂ්ඨාව එම ශාස්ත්‍රවට වඩා වැඩිවේ). කෙසේ වුවද ස්කන්ධ හිමිකම් මිල හෝ ද්‍රව්‍ය මිල වෙනස්වීම්වලට අනාවරණය වූ වැනි ණයටදීම පිළිබඳව මූලික සැකසුම් හා සම්බන්ධයක් නැති ගිවිසුම්ගත මුදල් ප්‍රවාහයන් හි අවදානමට හෝ ඉක්මනින් වෙනස්වන සුදුසු ස්වභාවයට අනාවරණය වීම හඳුන්වාදෙන ආකාරයේ ගිවිසුම්ගත කොන්දේසි තනිකරම හිඟව තිබෙන මුල් මුදලේ ප්‍රමාණය මත මුල් මුදල සහ පොලිය ගෙවීම් වන ගිවිසුම්ගත මුදල් ප්‍රවාහ වලට හේතු නොවේ.

උත්පාදනය වූ හෝ මිලදී ගත් මූල්‍ය වත්කමක් එහි තෙතික ස්වරූපයෙන් එය ණයක්ද යන්න නොතකා මූලික ණය දීමේ එකඟවීමක් විය හැකිය.

ආ4.1.7.ආ 4.1.3 (අ) ඡේදය ප්‍රකාරව, මූලික හඳුනාගැනීමේ මූල්‍ය වත්කමක මුල් මුදල, එහි සාධාරණ අගයයි. කෙසේ වෙතත් මූල්‍ය වත්කමේ ජීවකාලය පුරා එම මුල් මුදල වෙනස් විය හැකිය (උදාහරණ වශයෙන් මුල් මුදල ආපසු ගෙවන්නේ නම්).

ආ4.1..8 මූල්‍ය වත්කම නම් කර ඇති ව්‍යවහාරික මුදලින් වන, ගිවිසුම්ගත මුදල් ප්‍රවාහ තනිකරම මුල් මුදල සහ මුල් මුදලේ හිඟව ඇති වටිනාකම සඳහා වන පොලිය ගෙවීම සඳහා ද යන්න අස්තීත්ත්වය තක්සේරු කළ යුතුය.

ආ4.1.9 උත්තෝලනය යනු සමහර මූල්‍යවත්කම් වල "ගිවිසුම්ගත මුදල් ප්‍රවාහවල ගතිලක්ෂණයකි". උත්තෝලනයේ බලපෑම ගිවිසුම්ගත මුදල් ප්‍රවාහ විචල්‍යතාවය වැඩිකරන අතර, එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස ඒවායේ පොලී ආර්ථික ගතිලක්ෂණය නොමැත. ස්වාධීන විකල්ප, ඉදිරි සහ හුවමාරු ගිවිසුම්, එවැනි උත්තෝලනයක් ඇති මූල්‍ය වත්කම්වලට උදාහරණ වේ. ඒ අනුව එවැනි ගිවිසුම් 4.1.2 (ආ) සහ 4.1.2 අ (ආ) හි කොන්දේසි සපුරාලන්නේ නැති නිසා වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායම් මගින් ක්‍රමයෙන් පිරිවැයට හෝ සාධාරණ අගයට පසුව මැනිය නොහැකිය.

මුදලේ කාලීන වටිනාකම පිළිබඳව සැලකිලිමත් වීම

ආ4.1.9.අ මුදලේ කාලීන වටිනාකම යනු කාලය ගත වීම සඳහා පමණක් සැලකිල්ලක් ලබාදෙන පොලියේ මූලිකාංගයකි. එනම් මූල්‍ය වත්කමක් රඳවා තබා ගැනීම ආශ්‍රිතව අවදානම් හෝ පිරිවැය සඳහා මුදලේ කාලීන වටිනාකම් මූලිකාංග සැලකිල්ලක් ලබා නොදෙයි. එම මූලිකාංගය කාලය ගතවීම සඳහා පමණක් සැලකිල්ලක් ලබා දෙන්නේද යන්න තක්සේරු කිරීම හැකිවනු වස්, අස්තීත්ත්වයක් විචාර බුද්ධිය ව්‍යවහාරකරණ අතර සහ මූල්‍ය වත්කම නම්කර ඇත්තේ කුමන ව්‍යවහාර මුදලින්ද සහ පොලි අනුපාතිකය නියම කර ඇති කාලපරිච්ඡේදය වැනි වෙනත් අදාළ සාධක සැලකිල්ලට ගනී.

ආ4.1.9ආ. කෙසේ වෙතත්, සමහර අවස්ථාවලදී මුදලේ කාලීන වටිනාකම මූලිකාංගය වෙනස් කළ හැකිය (එනම් අඩුපාඩු සහිත). එවැනි අවස්ථාවක් විය හැක්කේ, උදාහරණයක් වශයෙන්, මූල්‍ය වත්කමක පොලි අනුපාතිකය නීතිපතා යළි නියම කලද එහෙත් එසේ යළි නියම කරන ලද වාර ගණන පොලි අනුපාතිකයේ කාල සීමාව සමඟ නොගැලපීම (උදාහරණ වශයෙන්, වර්ෂයක අනුපාතිකයකට සෑම මාසයකම පොලි අනුපාතික යළිනියම කිරීම) හෝ විශේෂ කෙටි සහ දිගු කාලීන පොලි අනුපාතිකය සාමාන්‍යයට, මූල්‍ය වත්කමක පොලි අනුපාතික නීතිපතා යළිනියම කරන්නේද එවැනි අවස්ථාවලදී, ගිවිසුම්ගත මුදල් ප්‍රවාහ නියෝජනය කරන්නේ තනිකරම මුල් මුදල සහ මුල් මුදලේ හිඟහිටි වටිනාකම මත පොලිය පමණක්ද යන්න නිර්ණය කිරීමට අස්තීත්ත්වය වෙනස් කිරීම තක්සේරු කළ යුතුය. සමහර තත්ත්වයන්හිදී එම නිර්ණය කිරීම මුදලේ කාලීන වටිනාකම මූලිකාංගයටගුණාත්මක තක්සේරු කිරීමක් සිදු කිරීම මගින් කළ හැකි අතර අනෙක් අතට වෙනත් තත්ත්වයන්හිදී ප්‍රමාණාත්මක තක්සේරුවක් සිදු කිරීම අවශ්‍ය විය හැකිය.

ආ4.1.9.ඇ. වෙනස් කරන ලද මුදලේ කාලීන වටිනාකමේ මූලිකාංගය තක්සේරු කිරීමේදී අරමුණු වනුයේ මුදලේ කාලීන වටිනාකම මූලිකාංගය වෙනස් නොකළේ නම් (පාදක මිම්ම මුදල් ප්‍රවාහ) එයින් කෙසේ වෙතත් (වට්ටම් නොකළ) මුදල් ප්‍රවාහ පැන නගී දැයි නිර්ණය කිරීමයි. උදාහරණ වශයෙන් ගිවිසුම්ගත තක්සේරු කිරීමට යටත් මූල්‍ය වත්කම විචල්‍ය පොලී අනුපාතිකයින් සමන්විත නම් එනම් සෑම මාසික වශයෙන් සකස් කරන පොලී අනුපාතිකය, වසරක පොලී අනුපාතිකය ලෙස යළි නියම කිරීම, අස්තිත්ත්වය එම මූල්‍ය වත්කම් ඒ හා සමාන ගිවිසුම්ගත කොන්දේසි සහිත සෑම මසකම මාසයක් පාසා වන විචල්‍ය පොලී අනුපාතිකය එක මාසයක පොලී අනුපාතිකය ලෙස යළි නියම කිරීම හැර, මූල්‍ය සාධන පත්‍රයක් සමඟ සංසන්දනය කිරීම.

වෙනස් කළ මුදලේ කාලීන වටිනාකම මූලිකාංගය පාදක මිම්ම මුදල් ප්‍රවාහ වලින් (වට්ටම් නොකළ) සෑහෙන දුරට ගිවිසුම්ගත (වට්ටම් නොකළ) මුදල් ප්‍රවාහ වෙනස් වීමක් ප්‍රතිඵලය වන්නේ නම්, මූල්‍ය වත්කම 4.1.2 (ආ) සහ 4.1.2 අ (ආ) ඡේදවල කොන්දේසි සපුරාලනු නොලබයි. මෙම නිර්ණය කිරීම අස්තිත්ත්වය විසින් සෑමවාර්තාකරණ කාලපරිච්ඡේදයකම මූල්‍ය සාධන පත්‍රයේ ජීව කාලය පුරා සමුච්චිත වෙනස් කළ මුදලේ කාලීන වටිනාකම මූලිකාංගයේ බලපෑම සළකා බැලිය යුතුය. මෙම අන්දමට පොලී අනුපාතික නියම කිරීමේ හේතුව විශ්ලේෂණයට අදාළ නොවේ. තක්සේරු කිරීමට යටත් මූල්‍ය වත්කම් වල ගිවිසුම්ගත (වට්ටම් නොකළ) මුදල් ප්‍රවාහ, සැලකිය යුතු (හෝ එසේ නොවිය හැකි) අන්දමින් පාදක මිම්ම මුදල් ප්‍රවාහ (වට්ටම් නොකළ) වෙනස් දැයි යන්න ඉතා සුලු විශ්ලේෂණයකින් හෝ එසේ විශ්ලේෂණයක් නොමැතිවීම පැහැදිලි නම්, විස්තරාත්මක තක්සේරුවක් අස්තිත්ත්වය සිදු කිරීම අවශ්‍ය නොවේ.

ආ4.1.9.ඈ. වෙනස්කළ මුදලේ කාලීන වටිනාකමේ මූලිකාංගය තක්සේරු කිරීමේදී අස්තිත්ත්වයක් අනාගත ගිවිසුම් ගත මුදල් ප්‍රවාහවල බලපෑ හැකි සාධක සැලකිල්ලට ගත යුතුය. උදාහරණ වශයෙන් වසර පහක කාලයක් සහ වසර පහක අනුපාතිකයකට සෑම 6 මසකදී යළි නියම කරන විචල්‍ය පොලී අනුපාතිකයක් සහිත බැඳුම්කරයක් අස්තිත්ත්වයක් ඇගයීමේදී, ගිවිසුම්ගත මුදල් ප්‍රවාහ තනිකරම මුල් මුදල සහ ගිහව ඇති මුල් මුදලේ වටිනාකම මත පොලී ගෙවීම් යයි අස්තිත්ත්වයකට නිගමනය කළ නොහැකිය. සරලව එයට හේතුව වන්නේ තක්සේරු කරන අවස්ථාවේ පොලී අනුපාතික වක්‍රය වසර පහක පොලී අනුපාතිකය සහ 6 මාසයක යළි අනුපාතික අතර වෙනස එතරම් වැදගත් නොවන නිසාය. ඒ වෙනුවට, පාදක මිම්ම මුදල් ප්‍රවාහ වලින් (වට්ටම් නොකළ) සාධන පත්‍රයේ ජීව කාලය පුරා ගිවිසුම්ගත මුදල් ප්‍රවාහ (වට්ටම් නොකළ) සැලකිය අන්දමින් වෙනස් ද වැනි, වසර පහක පොලී අනුපාතිකය සහ 6 මාසික පොලී අනුපාතික සාධන පත්‍රයේ ජීවිත කාලය පුරා වෙනස් වන සම්බන්ධතාවයක් ඇත්දැයි සලකා බැලිය යුතුය. කෙසේ වෙතත් අස්තිත්ත්වය සියලුම සිදුවීම් වෙතත් හැකි සිදුවීම් පෙළක් සළකා බලනු වෙනුවට සැලකිය යුත්තේ සාධාරණ ලෙස සිදුවිය හැකි එකම සිදුවීම්පෙළක් පමණි. ගිවිසුම්ගත (වට්ටම් නොකළ) මුදල් ප්‍රවාහ, පාදක මිම්ම මුදල් ප්‍රවාහ වලින් (වට්ටම් නොකළ) සෑහෙන දුරට වෙනස්විය හැකියැයි අස්තිත්ත්වය නිගමනය කරන්නේ නම්, මූල්‍ය වත්කම 4.1.2 (ආ) සහ 4.1.2 අ(ආ)ඡේදයන්හි කොන්දේසි සපුරාලනු නොලබන අතර ඒ අනුව මූල්‍ය වත්කම ක්‍රමක්‍ෂය පිරිවැයට හෝ වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායම් මගින් සාධාරණ අගය මැනිය නොහැක.

ආ4.1.9.ඉ. සමහර අධිකරන බල ප්‍රදේශයන්හිදී රජය හෝ නියාමන අධිකාරිය පොලී අනුපාතික නියම කරනු ඇත. උදාහරණ වශයෙන් පොලී අනුපාතික පිළිබඳව එවැනි රජයේ රෙගුලාසි පුළුල් සාර්ව ආර්ථික ප්‍රතිපත්තිවල කොටසක් ලෙස හෝ ආර්ථිකයේ එක්තරා අංශයක ආයෝජනය කිරීමට අස්තිත්ත්වයන් දිරි ගැන්වීම් හඳුන්වාදීමක් ද හෝ විය හැකිය. මෙම සමහර කරුණුවලදී මුදලේ කාලීන වටිනාකම පිළිබඳව මූලිකාංගයේ අරමුණ කාලය ගෙවියාම ගැන පමණක් සලකා බැලීමට සැලැස්වීම නොවේ. කෙසේ වුවත්, ආ4.1.9අ සිට ආ4.1.9ඈ ඡේදවල එසේ තිබුණේ වුවද, 4.1.2(ආ) සහ 4.1.2අ(ආ) ඡේදවල සඳහන් කොන්දේසි අදාළ කර ගැනීමේ අරමුණ සඳහා නියාමනය කළ පොලී අනුපාතිකයක් කාලය අනුව මුදලේ වටිනාකම පිළිබඳ සංරචකය සඳහා බලය පැවරීමක් ලෙස සැලකිය හැක්කේ, එම නියාමනය කළ පොලී අනුපාතිකය සලකා බැලීම පුළුල් වශයෙන් කාලය ගෙවියාම සමඟ සංගතවීම සලස්වන්නේ නම් සහ ණයටදීම පිළිබඳව මූලික සැකසුම් සමඟ සංගත නොවන හා ගිවිසුම්ගත මුදල් ප්‍රවාහ අවදානම්වලට ඉක්මණින් වෙනස්වන අනාවරණය ලබා නොදෙන විටය.

ගිවිසුම්ගත මුදල් ප්‍රවාහවල කාල නිර්ණය සහ වටිනාකම වෙනස්කරන ගිවිසුම් ගත කොන්දේසි

ආ4.1.10 මූල්‍ය වත්කමක ගිවිසුම්ගත මුදල් ප්‍රවාහවල කාල නිර්ණය සහ වටිනාකම (උදාහරණ වශයෙන් වත්කම පරිණත වීමටකලින් ගෙවිය හැකි නම් හෝ එහි කාලය දීර්ඝ කළ හැකි නම්) වෙනස් විය හැකි ගිවිසුම්ගත කොන්දේසියක් අඩංගුවේ නම්, එම ගිවිසුම්ගත කොන්දේසි නිසා සාධන පත්‍රයේ ජීව කාලය පුරා පැන නගින ගිවිසුම්ගත මුදල් ප්‍රවාහ, තනිකරම මුල් මුදල සහ මුල් මුදලේ ගිහගිවි වටිනාකම මත පොලිය ගෙවීම පමණක්ද යන්න අස්තිත්ත්වය නිර්ණය කළ යුතුය. මෙම නිර්ණය කිරීමට අස්තිත්ත්වය විසින් වෙනස්වීමට පෙර සහ පසුව යන අවස්ථා දෙකේදීම පැන නැගිය හැකිය හැකි මුදල් ප්‍රවාහ අස්තිත්ත්වයක් තක්සේරු කළ යුතුය. අස්තිත්ත්වය විසින් ගිවිසුම්ගත මුදල් ප්‍රවාහවල කාල නිර්ණය සහ වටිනාකම වෙනස්විය හැකි යම් අනුමු සිද්ධියක (ක්‍රියාරම්භය) ස්වභාවයද තක්සේරු කළ යුතුය. අනුමු සිද්ධියේ ස්වභාවය නිර්ණය කළ හැකි සාධකයක් නොවූවත් ගිවිසුම්ගත මුදල් ප්‍රවාහ ගෙවීම තනිකරම මුල් මුදල සහ පොලිය ද යන්න තක්සේරු කිරීමට හිඟ වන්නක් විය හැකිය. උදාහරණයක් වශයෙන් ණය ගැතියෙක් මූල්‍ය සාධන පත්‍රයකට ගෙවිය යුතු එක්තරා ගෙවීම් ගණනාවක් ගෙවීමට මඟ හැරී ඇත්නම්, එවිට ඉහළ පොලී අනුපාතිකයක් නියම කරන මූල්‍ය සාධන පත්‍රයක් සමඟ නිශ්චය කරන ලද ස්කන්ධ දර්ශකයක් එක්තරා මට්ටමකට පැමිණී විට, ඉහළ පොලී

අනුපාතිකයට පොලිය යළි නියම කරන මූල්‍ය සාධන පත්‍රය සමඟ සංසන්දනය කිරීම. කලින් සඳහන් කරන ලද අවස්ථාවේ බොහෝදුරට විය හැක්කේ සාධන පත්‍රයේ ජීව කාලය පුරාවන ගිවිසුම්ගත මුදල් ප්‍රවාහ විය යුත්තේ තනිකරම මුල් මුදල සහ ගිගිටි මුල් මුදල මත පොලිය ගෙවීම පමණකි. මෙයට හේතුවන්නේ මග හැරුන ගෙවීම් සහ ණය අවදානම් ඉහළයාම අතර ඇති සම්බන්ධතාවයයි (ආ. 4.1.18 ඡේදය බලන්න).

ආ4.1.11 ගිවිසුම්ගත මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රතිඵලයක්වන තනිකරම මුල් මුදල සහ මුල් මුදලේ ගිගිටි වටිනාකම මත පොලිය ගෙවීම පමණක් වන ගිවිසුම්ගත කොන්දේසි වලට උදාහරණ පහත දැක්වේ.

(අ) මුදලේ කාලීන වටිනාකම සඳහා ප්‍රතිෂ්ඨාවක් අඩංගු විචල්‍ය පොලී අනුපාතිකයක්, එක්තරා කාල සීමාවක් තුළ මුල් මුදලේ ගිගිටි ඇති වටිනාකම ආශ්‍රීතව ණය අවදානම (ණය අවදානම සඳහා වන ප්‍රතිෂ්ඨාව මුල් හඳුනා ගැනීමේදී පමණක් නිර්ණය කළ හැකිය සහ ඒ අනුව ස්ථාවර විය හැකිය) සහ වෙනත් මූලික ණය දීමේ අවදානම් සහ පිරිවැය මෙන්ම ලාභ ආන්තිකයක් ලෙස;

(ආ) ණය සාධන පත්‍රයක් කලින් ගෙවීමට හෝ එය පරිණත වීමට පෙර නිකුත් කරන්නා හට ණය සාධන පත්‍රය ආපසු යොමු කිරීමට දරන්නාට (එනම් ණය ගිම්) අවසර දෙන, නිකුත් කරන්නාට (එනම් ණය ගැතියා) ගිවිසුම්ගත කොන්දේසියක් සහ කලින් ගෙවන වටිනාකම මුල් මුදල සහ මුල් මුදලේ ගිගිටි වටිනාකමට පොලිය නොගෙවූ වටිනාකම් සැහෙන දුරට නියෝජනය කරයි. එයට ගිවිසුම කලින් අවසන් කිරීම සඳහා සාධාරණ අතිරේක හානි පූර්ණයක් ඇතුළත් විය හැකිය; සහ

(ඇ) ණය සාධන පත්‍රයක ගිවිසුම්ගත කාලය දීර්ඝ කිරීමට නිකුත් කරන්නාට හෝ දරන්නාට අවසරදීම(එනම් දීර්ඝ කිරීමේ විකල්පය) සහ දීර්ඝ කිරීමේ විකල්පයේ ප්‍රතිඵලය, දීර්ඝ කරන ලද කාලපරිච්ඡේදය තුළදී ගිවිසුම්ගත මුදල් ප්‍රවාහ තනිකරම මුල් මුදල සහ මුල් මුදලේ ගිගිටි වටිනාකම මත පොලිය ගෙවීම පමණක් වීම, එයට ගිවිසුම කලින් අවසන් කිරීම සඳහා සාධාරණ අතිරේක හානි පූර්ණයක් ඇතුළත් විය හැකිය.

ආ4.1.12 ආ4.1.10 ඡේදයේ එසේ සඳහන් වුවද 4.1.2(ආ) සහ 4.1.2(ඇ) ඡේදවල සඳහන් කොන්දේසි වෙනත් ලෙසකින් සපුරාලිය හැකි මූල්‍ය වත්කමක්, එහෙත් නිකුත් කරන්නාට ණය සාධන පත්‍රය ආපසු ගෙවීමට අවශ්‍යකරන හෝ කල්පිරීමට පෙර ණය සාධන පත්‍රය දරන්නා විසින් නිකුත් කරන්නා වෙත ආපසු යොමුකිරීමට අවශ්‍ය කරන ගිවිසුම්ගත කොන්දේසියක ප්‍රතිඵලයක් නිසා එසේ නොවී (4.1.2(අ) ඡේදයේ කොන්දේසියේ හෝ 4.1.2(ආ) කොන්දේසියේ අවශ්‍යතා ඉටුවීමට යටත්ව) අනෙකුත් විස්තීර්ණ ආදායම් හරහා ක්‍රමක්ෂය පිරිවැය හෝ සාධාරණ වටිනාකම මත මනිනු ලැබීමට සුදුසුකම් ලබන්නේ නම්;

(අ) ගිවිසුම්ගත සම වටිනාකමට අධි මිලකට හෝ අවමිලකට මූල්‍ය වත්කමක් අස්තිත්ත්වය අස්කර ගැනීම හෝ උත්පාදනය කිරීම;

(ආ) කලින් ගෙවූ වටිනාකම ගිවිසුම්ගත සම වටිනාකම සහ උපවින (එහෙත් නොගෙවූ) ගිවිසුම්ගත පොලිය සැහෙන දුරට නියෝජනය කරයි, එයට ගිවිසුම කලින් අවසන් කිරීම සඳහා සාධාරණ අතිරේක හානිපූර්ණයක් ඇතුළත් විය හැකිය; සහ

(ඇ) අස්තිත්ත්වය මූල්‍ය වත්කම මුලින්ම හඳුනාගත් විට, කලින් ගෙවීමේ ලක්ෂණයේ සාධාරණ වටිනාකම සැලකිය යුතු තරම් නොවේ.

ආ4.1.13 තනිකරම මුල් මුදල සහ ගිගිටි මුල් මුදල මත පොලිය ගෙවන ගිවිසුම්ගත මුදල් ප්‍රවාහවලට නිදර්ශනාත්මක උදාහරණ පහත දැක්වේ.මෙම උදාහරණ ලැයිස්තු පරිපූර්ණ නොවේ.

සාධන පත්‍රය	විශ්ලේෂණය
A සාධන පත්‍රය සඳහන් කරන පරිණත දිනයක් සහිත බැඳුම්කරයකි. මුල් මුදල සහ මුල් මුදලේ ගිගිටි වටිනාකම මත පොලිය ගෙවීම සාධන පත්‍රය නිකුත් කළ ව්‍යවහාර මුදලේ උද්ධමන දර්ශකයට සම්බන්ධ කර ඇත. උද්ධමන සම්බන්ධ කිරීම උත්තෝලනය කර නැත සහ මුල් මුදල ආරක්ෂිත වේ.	ගිවිසුම්ගත මුදල් ප්‍රවාහ තනිකරම මුල් මුදල සහ ගිගිටි ඇති වටිනාකම මුල් මුදල මත පොලිය ගෙවීම පමණකි. මුල් මුදල සහ මුල් මුදලේ ගිගිටි ඇති වටිනාකම මත පොලිය ගෙවීම උත්තෝලනය නොකළ උද්ධමන දර්ශකයට සම්බන්ධ කිරීම මුදලේ කාලීන වටිනාකම ප්‍රවර්ධන මට්ටමට යළි නියම කරයි. වෙනත් වචනවලින් නම්, සාධන පත්‍රය මත

	<p>පොලී අනුපාතිකය 'මූර්ත' පොලිය පිළිබිඹු කරයි. ඒ අනුව පොලී වටිනාකම වනුයේ හිඟහිටි මුල් මුදලේ වටිනාකම මත කාලීන වටිනාකම සඳහා වන ප්‍රතිෂ්ඨාවයි.</p> <p>කෙසේ වෙතත් පොලී ගෙවීම ණය ගැතියන්ගේ කාර්ය සාධනය වැනි වෙනස් විචල්‍යයක් සමග දර්ශක කර ඇති නම්, (උදා. ණයගැතියාගේ ශුද්ධ ආදායමේ) හෝ ස්කන්ධ දර්ශකයකට, ගිවිසුම්ගත මුදල් ප්‍රවාහ මුල් මුදල සහ මුල් මුදලේ හිඟ වටිනාකම මත පොලිය ගෙවීම නොවේ (ණයගැතියාගේ කාර්ය සාධන ප්‍රතිඵලවලට දර්ශක කිරීම, ගිවිසුම්ගත මුදල් ප්‍රවාහ තනි කරම මුල් මුදල සහ පොලිය ගෙවීම වැනි සාධන පත්‍රයේ ණය අවදානම වෙනස්වීම සඳහා දරන්නාව හානි පූර්ණය කිරීම පමණක් වන්නේ නම් හැර). එයට හේතු වන්නේ ගිවිසුම්ගත මුදල් ප්‍රවාහ මූලික ණය දීමේ එකඟවීම් සමඟ අසංගතවන ප්‍රතිලාභයක් පිළිබිඹු කිරීමය නිසාය (ආ. 4.17 අ ඡේදය බලන්න).</p>
<p>සාධන පත්‍ර ආ</p> <p>ආ සාධන පත්‍රය දිගටම පවත්නා පදනම මත වෙලදපොල පොලී අනුපාතික ණයට ගන්නාට තෝරා ගැනීමට අවසර දෙන, සඳහන් කළ පරිනත දිනයක් සහිත විචල්‍ය පොලී අනුපාතික සාධන පත්‍රයකි. උදාහරණ වශයෙන් සෑම පොලී අනුපාතික යළි නියම කරන දින, ණයට ගන්නාට මාස තුනක කාලයක් සඳහා තුන්මස LIBOR පොලී අනුපාතික හෝ එක්මස කාල සීමාවක් සඳහා එක් මස LIBOR පොලී අනුපාතික ගෙවීමට තෝරා ගත හැකිය.</p>	<p>සාධන පත්‍රයේ ආශ්‍රිත ණය අවදානම සඳහා සහ වෙනත් මූලිකණයදීමේ අවදානම් සහ පිරිවැය මෙන්ම ලාභ ආන්තිකයක් සඳහා (ආ 4.1.7 අ ඡේදය බලන්න) සාධන පත්‍රයේ ජීව කාලය පුරා ගෙවන ලද පොලිය මුදලේ කාලීන වටිනාකමේ ප්‍රතිෂ්ඨාව පිළිබිඹු වන තාක් දුරට, ගිවිසුම්ගත මුදල් ප්‍රවාහ තනිකරම මුල් මුදල සහ මුල් මුදලේ හිඟහිටි වටිනාකම මත පොලිය ගෙවීම පමණක් වේ. සාධන පත්‍රයේ ජීව කාලය පුරා LIBOR පොලී අනුපාතික යළි නියම කිරීමේ කරුණ මගින් සාධන පත්‍රය අවලංගුවීමක් සිදුනොවේ.</p> <p>කෙසේ වෙතත්, සෑම තුන් මසකට වරක්ම යළි නියම කරන එක්මස පොලී අනුපාතිකයක් තෝරාගැනීමට ණයට ගන්නාට හැකිවුවහොත්, පොලී අනුපාතික වලංගුවීමට ඇති කාලය සමඟ නොගැලපෙන වාර ගණනකට පොලී අනුපාතිකය යළි නියම කෙරේ. ඒ නිසාවෙන්, මුදලේ කාලීන වටිනාකම මූලිකාංගය වෙනස් කෙරේ. ඒ හා සමානව සාධන පත්‍රයේ ඉතිරිව ඇති ජීව කාලය ඉක්මවිය හැකි කොන්දේසියක් පදනම මත ගිවිසුම්ගතපොලී අනුපාතිකයක් සාධන පත්‍රයකට තිබේ නම්, (උදාහරණයක් වශයෙන් වසර 5 ක පරිනත කාලයක් ඇති විචල්‍ය අනුපාතිකයක් ගෙවන සාධන පත්‍රයක් වාරානුකූලව යළි නියම කෙරේ. එහෙත් සෑම විටම වසර 5 ක පරිනත වීම පිළිබිඹුවේ.) මූල්‍ය මූලිකාංගයේ කාලීන වටිනාකම වෙනස් කෙරේ. එයට හේතුවන්නේ සෑම කාලපරිච්ඡේදයකම ගෙවිය යුතු පොලිය පොලී කාලසීමාවෙන් අසම්බන්ධ-තවීමයි.</p> <p>එවැනි අවස්ථාවලදී මුදල් ප්‍රවාහ තනිකරම මුල් මුදල සහ මුල් මුදලේ හිඟව ඇති වටිනාකම මත පොලිය ගෙවීම පමණක් වන්නේ නම්, නිර්ණය කිරීමට පොලී</p>

	<p>අනුපාතික වලංගු වීමට ඇති පොලී කාලපරිච්ඡේද සමඟ ගැළපෙන හැර, ගිවිසුම්ගත මුදල් ප්‍රවාහ සෑම අංශයක් සම්බන්ධයෙන්ම සර්ව සෑම සාධන පත්‍රයක් මත ගුණාත්මකව සහ ප්‍රමාණාත්මකව තක්සේරු කළ යුතුය. (එහෙත් නියාමනය කළ පොලී අනුපාතිකය සඳහා වන උපදේශන සඳහා 4.1.9.9 ඡේදය බලන්න.)</p> <p>උදාහරණයක් වශයෙන්, සෑම 6 මසකට වරක් යළි නියම කරන විචල්‍ය අනුපාතිකයක් ගෙවන 5 අවුරුදු කාලයක් ඇති එහෙත් සෑම විටම පස් අවුරුදු පරිණත ජීව කාලයක් පිළිබිඹුවන බැඳුම්කරයක් තක්සේරු කිරීමේදී අස්තිත්ත්වය සෑම මාස 6 කදීම යළි නියම කරන මාස 6 ක පොලී අනුපාතිකයක් ඇති සාධන පත්‍රයක් මත මුදල් ප්‍රවාහ සැලකිල්ලට ගනී. එසේ නොවන්නේ නම් එය සර්වසම වේ.</p> <p>ණය දෙන්නාගේ ප්‍රකාශිතවිවිධ පොලී අනුපාතික ණයගැනුම්කරුට තෝරා ගැනීමට හැකි නම් එම විශ්ලේෂණයට අදාළ වේ. (උදා වශයෙන් ණය දෙන්නාගේ එක්මස් ප්‍රකාශයටපත්කළ විචල්‍ය පොලී අනුපාතිකය සහ ණය දෙන්නාගේ ප්‍රකාශයට පත්කළ තුන්මස් විචල්‍ය පොලී අනුපාතිකය ණයගැනුම්කරුට තෝරාගත හැකි වීම)</p>
<p>සාධන පත්‍ර ඇ</p> <p>ඇ සාධන පත්‍රය සඳහන් කළ පරිනත දිනයක් සහිත විචල්‍ය වෙළඳපොළ පොලී අනුපාතික ගෙවන බැඳුම්කරයකි. විචල්‍ය පොලී අනුපාතිකය ඉහළ සීමාවකට සීමාකර ඇත.</p>	<p>(අ) ස්ථාවර පොලී අනුපාතිකයන් ඇති සාධන පත්‍රයක් සහ</p> <p>(ආ) විචල්‍ය පොලී අනුපාතිකයන් ඇති සාධන පත්‍රයන්</p> <p>යන දෙකේම ගිවිසුම්ගත මුදල් ප්‍රවාහ වන්නේ, සාධන පත්‍රය හා ආශ්‍රීත සාධන පත්‍රයේ ජීව කාලය තුළ ණය අවදානම සඳහා සහ ලාභ ආන්තිකය මෙන්ම (ආ 4.1.7 අ ඡේදය බලන්න) වෙනත් මූලික ණය අවදානම් සහ පිරිවැය සඳහා මුදලේ කාලීන වටිනාකම සඳහා ප්‍රතිෂ්ඨාව, පොලියෙන් පිළිබිඹු වනතාක්කල් මුල් මුදල සහ මුල් මුදලේ හිඟහිටි වටිනාකම මත පොලිය ගෙවීම වේ.</p> <p>ඒ නිසාවෙන් ඉහත (අ) සහ (ආ) හි සංයෝජනයක් වන සාධන පත්‍රයක් (උදා. පොලී අනුපාතික ඉහළ සීමාවක් ඇති බැඳුම්කරයක්) තනිකරම මුල් මුදල සහ මුල් මුදලේ හිඟහිටි වටිනාකම මත පොලිය පමණක් ගෙවන මුදල් ප්‍රවාහ විය හැකිය. එවැනි ගිවිසුම්ගත</p>

	කොන්දේසියකින් විවලය පොලී අනුපාතික නියම කිරීමෙන් මුදල් ප්‍රවාහවල විවලයතාවය අඩුවිය හැකි වීම. (පොලී අනුපාතික ඉහල හෝ පහළ සීමා) හෝ ස්ථාවර අනුපාතිකය විවලය බවට පත්වීම නිසා මුදල් ප්‍රවාහ විවලයතාවය වැඩිවිය හැකිය.
සාධන පත්‍ර ඇ ඇ සාධන පත්‍රය සම්පූර්ණයෙන් ආවරණය වී ඇති සහ අතිරේක ඇපයකින් සුරක්ෂිත සාධන පත්‍රයකි.	සම්පූර්ණයෙන්ම ආවරණය වී ඇති අතිරේක ඇපකරණය කරන ලද ණයක් එය මගින්ම ගිවිසුම්ගත මුදල් ප්‍රවාහ තනිකරම මුල් මුදල සහ මුල් මුදලේ හිඟ හිටි ප්‍රමාණය මත පොලිය ගෙවීම පමණක්ද යන්න විශ්ලේෂණයට බලනොපායි.
සාධන පත්‍ර ඉ ඉ සාධන පත්‍රය නිකුත් කර ඇත්තේ නියාමනය කරනු ලබන බැංකුවකින් වන අතර එයට සඳහන් කරන ලද පරිණත වීමේ දිනයක් ඇත. සාධන පත්‍රය ස්ථාවර පොලී අනුපාතිකයක් ගෙවන අතර සියළුම ගිවිසුම්ගත මුදල අභිමතානුසාරී නොවේ. කෙසේ වෙතත්, නිකුත් කරන්නා විශේෂ තත්ත්වයන්හිදී ඉ සාධන පත්‍රය ඇතුළුව විශේෂ සාධන පත්‍ර දරන්නන් මත පාඩු දැරීම පැනවීම නියම කිරීමට ජාතික විසඳුම් බලධාරියකුට අවසර දෙන හෝ අවශ්‍ය කරන ව්‍යවස්ථාපිත නීතියට යටත්ය. උදාහරණ වශයෙන් ජාතික විසඳුම් බලධාරියෙකු විසින් නිකුත් කරන්නා බරපතල මූල්‍ය දුෂ්කරතා තත්ත්වයකට මුහුණ දී ඇති බවත්, අතිරේක නියාමන ප්‍රාග්ධනය අවශ්‍ය කරන හෝ බිඳ වැටීම. නිර්ණය කරන්නේ නම් සහ ඉ සාධන පත්‍රයේ සම මිල කපා හැරීමට හෝ එය නිකුත් කරන්නාගේ ස්ථාවර සංඛ්‍යාවක සාමාන්‍ය කොටස් බවට පරිවර්තනය කිරීමට ජාතික විසඳුම් බලධාරී කිරීමේ අධිකාරියට බලය තිබේ.	තනිකරම මුල් මුදල සහ මුල් මුදලේ හිඟහිටි වටිනාකම මත පොලිය ගෙවීමට පමණක් මුදල් ප්‍රවාහ හේතුවන්නේද සහ ඒ අනුව මූලික ණයදීමේ කොන්දේසි සමඟ සංගත වන්නේද යන්න නිර්ණය කිරීමට දරන්නා මූල්‍ය සාධන පත්‍රයේ ගිවිසුම්ගත කොන්දේසි විශ්ලේෂණය කරනු ඇත. සාධන පත්‍ර ඉ දරන්නන් මත අලාභ පැනවීමට ජාතික විසඳුම් අධිකාරියේ බලය ක්‍රියාත්මක කිරීමේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස පමණක් පැන නගින ගෙවීම් මෙම විශ්ලේෂණය සැලකිල්ලට නොගනී. එයට හේතු වන්නේ එම බලය සහ ප්‍රතිඵලයක්වන ගෙවීම් මූල්‍ය සාධන පත්‍රයේ ගිවිසුම්ගත කොන්දේසි නොවන නිසාය. එයට වෙනස්ව, දරන්නාමත අලාභ පැන වීමට නිකුත් කරන්නාට හෝ වෙනත් අස්තීත්ත්වයකට අවසර දීමක් හෝ අවශ්‍ය කිරීමක් මූල්‍ය සාධන පත්‍රයේ ගිවිසුම්ගත කොන්දේසිවල වේ නම්, (එනම් සාධන පත්‍රයේ සමමිල කපාහැරීමට හෝ නිකුත් කරන්නාගේ ස්ථාවර සංඛ්‍යාවක සාමාන්‍ය කොටස් බවට පරිවර්තනය කිරීම) එවැනි අලාභ පැනවීමේ සම්භාව්‍යතාවය ඉතා කලාතුරකින් වූයේ වුවද එම ගිවිසුම්ගත කොන්දේසි අව්‍යාජව පවතින තාක්කල් ගිවිසුම්ගත මුදල් ප්‍රවාහ තනිකරම මුල් මුදල සහ මුල් මුදලේ හිඟව ඇති වටිනාකම මත පොලිය ගෙවීම පමණක් විය හැකිනොවේ.

ඇ4.1.14 තනිකරම මුල් මුදල සහ හිඟව ඇති මුල් මුදල මත වන පොලිය ගෙවීම නොවන ගිවිසුම්ගත මුදල් ප්‍රවාහ වලට නිදර්ශණාත්මක උදාහරණ පහත දැක්වේ. මෙම උදාහරණ ලැයිස්තුව පරිපූර්ණ නොවේ.

සාධන පත්‍රය	විශ්ලේෂණය
සාධන පත්‍ර ඊ ඊ සාධන පත්‍රය බැඳුම්කරයක් වන අතර එය නිකුත් කරන්නාගේ ස්ථාවර සංඛ්‍යාවක ස්කන්ධ සාධන පත්‍ර වලට පරිවර්තනය කල හැකිය.	දරන්නා විසින් පරිවර්තන ණයකර සංඛ්‍යාව මුළුමනින්ම විශ්ලේෂණය කරනු ඇත. ගිවිසුම්ගත මුදල් ප්‍රවාහ තනිකරම මුල් මුදල සහ මුල් මුදලේ හිඟව ඇති වටිනාකම මත පොලිය ගෙවීම පමණක් නොවේ. එයට හේතු වන්නේ මූලික ණයදීමේ

	එකඟතාවයන් සමග අසංගත ප්‍රතිලාභයක් පිළිබිඹු වන නිසාය (අ. 4.1.7 අ ඡේදය බලන්න); එනම් නිකුත් කරන්නාගේ ස්කන්ධයේ වටිනාකම ප්‍රතිලාභ සම්බන්ධ වී ඇත.
<p>සාධන පත්‍ර උ</p> <p>ප්‍රතිලෝම වල පොලී අනුපාතිකයක් ගෙවන උ සාධන පත්‍රය ණයක් වේ (එනම් පොලී අනුපාතිකය වෙලදපොල පොලී අනුපාතිකයට ප්‍රතිලෝම සම්බන්ධතාවයක් පවතී).</p>	<p>ගිවිසුම්ගත මුදල් ප්‍රවාහ තනිකරම මුල් මුදල සහ මුල් මුදලේ හිඟව ඇති වටිනාකම මත පොලිය ගෙවීම පමණක් නොවේ.</p> <p>පොලී වටිනාකම මුල් මුදලේ හිඟව ඇති වටිනාම මත මුදලේ කාලීන වටිනාකම සඳහා ප්‍රතිස්ථාවක් නොවේ.</p>
<p>සාධන පත්‍ර ඌ</p> <p>ඌ සනාතන සාධන පත්‍රයකි. එහෙත් නිකුත් කරන්නාට එය ඕනෑම අවස්ථාවක කැඳවිය හැකි අතර දරන්නාට සම මිල සහ හිඟ උපවින පොලිය ගෙවයි.</p> <p>ඌ සාධන පත්‍රය වෙලදපොල පොලී අනුපාතික ගෙවයි. එහෙත් පොලිය ගෙවීමෙන් පසුව නිකුත් කරන්නාට ද්‍රවශීලව රැඳී සිටීමට හැකියාව ඇත්නම් මිස පොලිය ගෙවිය නොහැක.</p> <p>විලම්භනය කල පොලිය අතිරේක පොලියක් උපවින නොකරනි.</p>	<p>ගිවිසුම්ගත මුදල් ප්‍රවාහ මුල් මුදල සහ මුල් මුදලේ හිඟව ඇති වටිනාකම මත පොලිය ගෙවීම නොවේ. එයට හේතු වන්නේ නිකුත් කරන්නාට පොලිය ගෙවීම විලම්භනය කිරීමට අවශ්‍ය විය හැකි හෝ අමතර පොලිය එම විලම්භනය කල පොලී වටිනාකම් උපවින නොවන නිසාත්ය. එහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන්, මුල් මුදලේ හිඟ වටිනාකම මත මුදලේ කාලීන වටිනාකම සඳහා, පොලී වටිනාකම් ප්‍රතිස්ථාවක් නොවේ.</p> <p>විලම්භනය කල වටිනාකම් මත පොලිය උපවින කෙරේ නම්, ගිවිසුම් ගත මුදල් ප්‍රවාහ මුල් මුදල සහ මුල් මුදලේ හිඟව ඇති වටිනාකම මත පොලිය ගෙවීම විය හැකිය.</p> <p>ඌ සාධන පත්‍රය සනාතන සාධන පත්‍රයක් වීමේ කරුණ ගිවිසුම්ගත මුදල් ප්‍රවාහ මුල් මුදල සහ මුල් මුදලේ හිඟව ඇති වටිනාකම මත පොලිය ගෙවීමක් නොවේ යයි එමගින් අදහස් නොකෙරෙයි. ක්‍රියාත්මක වශයෙන් සනාතන සාධන පත්‍රයකට අඛණ්ඩ (බහුආංගික) දීර්ග කිරීමේ විකල්ප ඇත. පොලී ගෙවීම අනිවාර්ය නම් සහ නිත්‍යම ගෙවිය යුතු නම් එවැනි විකල්පයක් ගිවිසුම්ගත මුදල් ප්‍රවාහ මුල් මුදල සහ මුල් මුදලේ හිඟව ඇති වටිනාකම මත පොලිය ගෙවීම ප්‍රතිඵලයක් විය හැකිය.</p> <p>එමෙන්ම හිඟ මුල් මුදල සහ හිඟ මුදලේ වටිනාකම මත පොලිය ගෙවීම සැහෙන දුරට පිළිබිඹු නොවන වටිනාකමට කැඳවිය හැක්කේ නම් මිස, ගිවිසුම්ගත මුදල් ප්‍රවාහ මුල් මුදල සහ මුල් මුදලේ හිඟව ඇති වටිනාකම මත පොලිය ගෙවීම නොවන්නේද යන්න ඌ සාධන පත්‍රය කැඳවිය හැකි සාධන පත්‍රයක්වීමේ කරුණ මගින් අදහස් නොකෙරේ.</p> <p>සාධන පත්‍රය කලින් සමාප්ති කිරීම සඳහා සාධාරණ ලෙස දරන්නාට හානි පූර්ණය කිරීමේ වටිනාකමක් කැඳවිය හැකි වටිනාකමට ඇතුළත් වූයේ වුවද ගිවිසුම්ගත මුදල් ප්‍රවාහ, මුල් මුදල සහ මුල් මුදලේ</p>

	හිඟහිටි වටිනාකම මත පොලිය ගෙවීමක් විය හැකිය (ආ. 4.1.12 ඡේදය බලන්න).
--	--

ආ4.1.15 සමහර අවස්ථාවලදී මූල්‍ය වත්කමකට මුල් මුදල සහ පොලිය ලෙස විස්තරකරනු ලබන ගිවිසුම්ගත මුදල් ප්‍රවාහ තිබිය හැකිය. එහෙත් එම මුදල් ප්‍රවාහ මෙම ප්‍රමිතයේ 4.1.2 (ආ), 4.1.2 අ (ආ) සහ 4.1.3 ඡේදවල විස්තර කර ඇති පරිදි එම මුදල් ප්‍රවාහ මුල් මුදල සහ මුල් මුදල මත හිඟ හිටි වටිනාකම මත පොලිය ගෙවීම නියෝජනය නොකෙරේ.

ආ4.1.16 මෙය සඳහා අවස්ථාවක් විය හැක්කේ මූල්‍ය වත්කමක් විශේෂ වත්කම්වල හෝ මුදල් ප්‍රවාහ නියෝජනය කරන්නේ නම් සහ එබැවින් ගිවිසුම්ගත මුදල් ප්‍රවාහ තනිකරම මුල් මුදල සහ මුල් මුදලේ හිඟව ඇති වටිනාකම මත පොලිය ගෙවීම පමණක් නොවේ. උදාහරණයක් වශයෙන්, වැඩි සංඛ්‍යාවක මෝටර් රථ එක්තරා විශේෂ ගාස්තු අය කරන මාර්ගයක් භාවිත කරන විට මෙන් මූල්‍ය වත්කමේ මුදල් ප්‍රවාහ වැඩිවන ලෙස ගිවිසුම්ගත කොන්දේසි නියම කරයි නම්, එම ගිවිසුම්ගත මුදල් ප්‍රවාහ මූලික ණයදීමේ එකඟතාවයන් සමඟ අසංගතවේ. එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස සාධන පත්‍රය 4.1.2 (ආ) සහ 4.1.2 අ (ආ) හි කොන්දේසි සපුරා ලැබූ නොලැබේ. මෙය සඳහා අවස්ථාවක් විය හැක්කේ සීමිත සිට ණය ගැතියකුගේ නිශ්චය කරන ලද වත්කමක් හෝ නිශ්චය කරන ලද වත්කමේ මුදල් ප්‍රවාහ සඳහා ණයහිමියෙක් හිමිකම් පානවිටය (උදාහරණ "පිළිසරණයක් නොමැති" (non-recourse) මූල්‍ය වත්කම්).

ආ4.1.17 කෙසේ වෙතත්, මූල්‍ය වත්කමක් පිළිසරණයක් නොමැති වී ඇත යන්න මගින්ම මූල්‍ය වත්කම අත්‍යවශ්‍යයෙන්ම 4.1.2(ආ) සහ 4.1.2අ(ආ) ඡේදවල කොන්දේසි සපුරාලීමෙන් වළක්වාලනු නොලැබේ. මූල්‍ය වත්කම ලෙස වර්ගීකරණය කර ඇති වත්කමේ ගිවිසුම්ගත මුදල් ප්‍රවාහ මුල් මුදල සහ මුල් මුදලේ හිඟව ඇති වටිනාකම මත පොලිය ගෙවීමද යන්න නීර්ණය කිරීමට එවැනි තත්ත්වයන්හිදී එම විශේෂ පාදක වත්කම් හෝ මුදල් ප්‍රවාහ ණය හිමියා විසින් තක්සේරු කිරීම අවශ්‍යවනු ඇත (නීක්ෂණ ලෙස බැලීම).

මූල්‍ය වත්කමේ කොන්දේසි වෙනත් මුදල් ප්‍රවාහවල හේතුවක් විය හැකි හෝ මුල් මුදල සහ පොලිය නියෝජනය කරන ගෙවීම් සමඟ අසංගතවන ආකාරයට මුදල් ප්‍රවාහ සීමා කරයි නම්, මූල්‍ය වත්කම 4.1.2 (ආ) සහ 4.1.2 අ (අ) ඡේදවල කොන්දේසි සපුරාලනු නොලැබේ. පාදක වත්කම් මූල්‍ය වත්කමද හෝ මූල්‍ය නොවන වත්කම්ද යන්න මගින් මෙම තක්සේරු කිරීමට බලපෑම ඇති නොවේ.

ආ4.1.18 මූල්‍ය වත්කමේ ගිවිසුම්ගත මුදල් ප්‍රවාහවල සැලකිය යුතු තරම් නොවන අන්දමේ බලපෑමක් පමණක් එයට තිබිය හැකි නම්, ගිවිසුම්ගත මුදල් ප්‍රවාහ ගති ලක්ෂණ මූල්‍ය වත්කම වර්ගීකරණයට බලනොපායි. එම නීර්ණය කිරීමට අස්තීත්ත්වය විසින් මූල්‍ය සාධන පත්‍රයේ ජීවිත කාලයපුරා සමුච්චිතව සෑම වාර්තාකරණ කාලපරිච්ඡේදයක් තුළ ගිවිසුම්ගත මුදල් ප්‍රවාහවල ගතිලක්ෂණවල විය හැකි සියලුම බලපෑම් සලකා බැලිය යුතුය. අමතරව, ගිවිසුම්ගත මුදල් ප්‍රවාහ ගතිලක්ෂණ සැලකිය යුතු තරම් නොවන අන්දමේ බලපෑමක් ගිවිසුම්ගත මුදල් ප්‍රවාහවල තිබිය හැකි නම් (එක්කෝ තනි හෝ සමුච්චිත වාර්තා කරන කාලපරිච්ඡේද තුළදී), එහෙත් එම මුදල් ප්‍රවාහ ගති ලක්ෂණ අවශ්‍ය නොවේ නම් එය මූල්‍ය වත්කමක් වර්ගීකරණයට බල නොපායි. අතිශයින්ම විරල බොහෝ දුරට අසාමාන්‍ය සහ සිදුවීම බොහෝදුරට විය නොහැකි සිද්ධියකදී පමණක් එය සාධන පත්‍රයේ ගිවිසුම්ගත මුදල් ප්‍රවාහවලට බලපායි නම්, මුදල් ප්‍රවාහ ගති ලක්ෂණ අවශ්‍ය නොවේ.

ආ4.1.19 සෑම ණය දීමේ ගනුදෙනුවකම පාහේ ණයහිමියාගේ සාධන පත්‍රය, ණයගැතියාගේ වෙනත් ණයහිමියන්ගේ සාධන පත්‍රවලට සාපේක්ෂව ශ්‍රේණිගත කෙරේ. ණයගැතියාගේ නොගෙවීම් ගිවිසුම කඩ කිරීමක් සහ ණයගැතියාගේ බුන්වත් භාවයට හේතුවීමේ අවස්ථාවකදී නොගෙවන ලද මුල් මුදල සහ මුල් මුදලේ හිඟව ඇති වටිනාකම මත පොලී වටිනාකම සඳහා දරන්නාට ගිවිසුම්ගත අයිතියක් ඇත්නම්, වෙනත් සාධන පත්‍රවලට ද්විතීයිකඇති සාධන පත්‍රයක් මුල් මුදල, මුල් මුදලේ හිඟව ඇති වටිනාකම මත පොලිය සඳහා වන ගෙවීම්කරණ ගිවිසුම්ගත මුදල් ප්‍රවාහ විය හැකිය. උදාහරණයක් ලෙස, වෙළඳ ලැබිය යුතු දෙයක් එහි ණයහිමියා විසින් සාමාන්‍ය ණයහිමියෙක් ලෙස ශ්‍රේණිගත කරන විටදී, මුල් මුදල සහ මුල් මුදලේ හිඟ වටිනාකම මත පොලිය ගෙවීම් කරනු ලබන ලෙස සුදුසුකම් ලැබිය හැකිය. අතිරේක ඇපකරණය කළ ණය, ණයගැතියා විසින් නිකුත් කරන ලද්දක් වූයේ වුවද ඒ සඳහා අවස්ථාවන්හිදී වුවද, බුන්වත්වීමේ සිද්ධියකදී අතිරේක ඇප සම්බන්ධව අනෙක් ණය හිමියන්ගේ හිමිකම් අහිමිවන ණය දරන්නාහට ප්‍රමුඛතාවය ලැබෙනු ඇත. එහෙත් සාමාන්‍ය ණය හිමියන්ගේ නොගෙවූ මුල් මුදල සහ වෙනත් ලැබිය යුතු දෑ වල ගිවිසුම්ගත අයිතීන්ට බලපෑමක් ඇති නොවේ.

ගිවිසුම්ගතව බැඳුන සාධන පත්‍ර

ආ4.1.20 ඇතැම් වර්ගවල ගනුදෙනුවලදී නිකුත් කරන්නාව ණය අවදානම් සාන්ද්‍රණ (කොටස්) බිහි කෙරෙන බහු ගිවිසුම්ගත සබඳතා සහිත සාධන පත්‍ර භාවිතයට ගනිමින් මූල්‍ය වත්කම් දරන්නන්ට ගෙවීම කෙරෙහි ප්‍රමුඛතාව දක්විය හැකිය. නිකුත්කරන්නා විසින් උත්පාදනය කරනු ලබන යම් මුදල් ප්‍රවාහ කොටසකට වෙන් කිරීම කරන අනුපිළිවෙල සෑම කොටසකටම නිහිතකරන ලද ශ්‍රේණිගත කිරීමක් වේ. එවැනි තත්ත්වයන්හිදී කොටසක් දරන්නන්හට මුල් මුදල සහ මුල් මුදල මත හිඟහිටි වටිනාකම මත පොලිය ගෙවීමට අයිතියක් ඇත්තේ, ඉහළ ශ්‍රේණිගත කිරීමක් සපුරාලීම තරම් ප්‍රමාණවත් මුදල් ප්‍රවාහ නිකුත් කරන්නා විසින් උත්පාදනය කරන්නේ නම් පමණි.

ආ4.1.21 එවැනි ගනුදෙනුවලදී, පහත දෑ වන්නේ නම් පමණක් මුල් මුදල සහ මුල් මුදල මත හිඟව ඇති වටිනාකම් මත පොලිය ගෙවන මුදල් ප්‍රවාහ ගතිලක්ෂණ කොටසට තිබේ.

- (අ) වර්ගීකරණය සඳහා තක්සේරු කරනු ලබන කොටස් ගිවිසුම්ගත කොන්දේසි (මූල්‍ය වත්කම් පාදක ඒකරාශී කිරීම හරහා නොබැලීමෙන්) තනිකරම මුල් මුදල සහ මුල් මුදලේ හිඟව වටිනාකම මත පොලිය පමණක් ගෙවීමට මුදල් ප්‍රවාහ වලට හේතු විය හැකිය. (උදා. වෙළඳ ද්‍රව්‍ය දර්ශකයට සම්බන්ධ නොවූ කොටසමත පොලී අනුපාතිකයක);
- (ආ) මූල්‍ය වත්කම්වල පාදක ඒකරාශී කිරීමේ ආ. 4.1.23 සහ ආ 4.1.24 ඡේදවල නියම කර ඇති මුදල් ප්‍රවාහ ගතිලක්ෂණ තිබීම; සහ
- (ඇ) මූල්‍ය සාධන පත්‍ර පාදක ඒකරාශීවීමෙහි ණය අවදානමට වන නිරාවරණය, කොටසෙහි ආවේණික වූ මූල්‍ය සාධන පත්‍ර පාදක ඒකරාශීවීම් ණය නිරාවරණ අවදානමට සමාන හෝ ඊට වඩා අඩුවේ. (උදාහරණ වශයෙන්, වර්ගීකරණය කිරීම සඳහා තක්සේරු කරන ලබන කොටස් ණය වර්ගීකරණය, මූල්‍ය වත්කම් පාදක ඒකරාශීවීම අරමුදල්කරණය කරන තනි කොටසකට ව්‍යවහාරවිය හැකි ණය වර්ගීකරණයට වඩා වැඩි හෝ සමාන විය හැකිය).

ආ4.1.22 අස්තීන්ත්වයක් විසින් මුදල් ප්‍රවාහ ඇතිකරන (හරහා යාම වෙනුවට) සාධන පත්‍ර පාදක ඒකරාශීවීම එයට හඳුනා ගැනීමට හැකිවනතුරු තික්ෂණ ලෙස බැලිය යුතුය.

ආ4.1.23 පාදක ඒකරාශීවීම් තනිකරම මුල් මුදල සහ මුල් මුදලේ හිඟව ඇති වටිනාකම මත පොලිය ගෙවීම පමණක් වන ගිවිසුම්ගත මුදල් ප්‍රවාහ ඇති සාධන පත්‍ර එකක් හෝ ඊට වැඩි ගණනක් අඩංගු විය යුතුය.

ආ4.1.24 සාධන පත්‍ර පාදක ඒකරාශී වීම් පහත දෑ අඩංගු සාධන පත්‍රද ඇතුළත් විය හැකිය.

- (අ) ආ4.1.23 ඡේදයේ වන සාධන පත්‍රයේ මුදල් ප්‍රවාහ විචල්‍යතාවය අඩු කිරීම සහ ආ 4.1.23 වන ඡේදයේ වන සාධන පත්‍රය සමඟ සංයෝජනය වන විට තනිකරම මුල් මුදල සහ මුල් මුදලේ හිඟව ඇති වටිනාකම මත පොලිය ගෙවීම පමණක් වන මුදල් ප්‍රවාහ ඇති වීම (උදා. පොලි අනුපාතික ඉහළ හෝ පහළ සීමාව හෝ ආ 4.1.23 ඡේදයෙහි සියලු හෝ සමහර සාධනපත්‍රවල ණය අවදානම අඩු කෙරෙන ගිවිසුම්); හෝ
- (ආ) පහත සඳහන් දෑ වල සහ ඒවා තුළ පමණක්වන වෙනස්කම් ඇමතීමට ආ 4.1.23 ඡේදයේ පාදකවන සාධනපත්‍ර ඒකරාශීවීමේ මුදල් ප්‍රවාහ සමඟ කොටස්වල මුදල් ප්‍රවාහ පෙළ ගැස්වීම
  - (i) පොලි අනුපාතිකය ස්ථාවර හෝ වල අනුපාතිකද,
  - (ii) ව්‍යවහාර මුදලේ උද්ධමනය ඇතුළුව, මුදල් ප්‍රවාහ නම් කරන ලද ව්‍යවහාර මුදල් වර්ගය; හෝ
  - (iii) මුදල් ප්‍රවාහවල කාලනිර්ණය.

ආ4.1.25 ඒකරාශීවීමේ ඇති යම් සාධන පත්‍රයක් එක්කෝ ආ. 4.1.23 ඡේදයේ හෝ ආ 4.1.24 ඡේදයේ කොන්දේසි සපුරාලන්නේ නැත්නම්, ආ. 4.1.21 (ආ) ඡේදයේ කොන්දේසි සපුරාලන්නේ නැත. මෙම තක්සේරු කිරීම ඉටු කිරීමේදී ඒකරාශීවීමේ ඇති සාධන පත්‍රයෙන්, සාධන පත්‍රයට විස්තරාත්මක විශ්ලේෂණයක් කිරීම අවශ්‍ය නොවේ. කෙසේ වෙතත්, අස්තීන්ත්වයක් විවාර බුද්ධිය භාවිත කර, ඒකරාශීවීමේ ඇති සාධන පත්‍ර ආ. 4.1.23 - ආ 4.1.24 ඡේදවල කොන්දේසි සපුරාලන්නේ දැයි නිර්ණය කිරීමට ප්‍රමාණවත් විශ්ලේෂණයක් ඉටුකල යුතුය. සැලකිය යුතු තරම් නොවන අන්දමේ බලපෑමක් ඇති ගිවිසුම්ගත මුදල් ප්‍රවාහ ගතිලක්ෂණවල උපදේශන සඳහා ආ. 4.1.18 ඡේදයද බලන්න)

ආ4.1.26 මූලික හඳුනා ගැනීමේදී ආ. 4.1.21 ඡේදයේ කොන්දේසි දරන්නාට තක්සේරු කළ නොහැකි නම්, කොටස ලාභ හෝ අලාභ මගින් සාධාරණ අගයට මැණිය යුතුය. මූලික හඳුනා ගැනීමෙන් පසුව ආ 4.1.23 - ආ 4.1.24 ඡේදවල කොන්දේසි සපුරා නොලැබ ආකාරයකට ඒකරාශීවීම සාධන පත්‍ර පාදක මිම්ම ඒකරාශීවීම වෙනස් වන්නේ නම්, ආ 4.1.21 ඡේදයේ කොන්දේසි කොටස සපුරා නොලැබන අතර එය මැනිය යුත්තේ ලාභ හෝ අලාභ මගින් සාධාරණ අගයටය. කෙසේ වෙතත්, පාදක ඒකරාශීවීමේ ආ 4.1.23 - ආ 4.1.24 ඡේදයන්හි කොන්දේසි සපුරා නොලැබ වත්කම් මගින් අතිරේක ඇපකරණය කරන ලද සාධන පත්‍ර පාදක ඒකරාශී වීමේ ඇතුළත් නම්, අස්තීන්ත්වය කොටස අත්පත් කර ගන්නේ අතිරේක ඇපය පාලනය කිරීමේ අදහසින් නම් හැර, මෙම ඡේදය ව්‍යවහාර කිරීමේ අරමුණ සඳහා එවැනි වත්කම් සන්නකයට ලබා ගැනීමේ හැකියාව නොසලකා හැරිය යුතුය.

ලාභ හෝ අලාභ මගින් සාධාරණ අගයට මූල්‍ය වත්කමක් හෝ මූල්‍ය වගකීමක් නම් කිරීමට ඇති විකල්පය (4.1 සහ 4.2 කොටස)

ආ4.1.27 4.1.5 සහ 4.2.2 කොන්දේසිවලට යටත්ව, එසේ කිරීමෙන් වඩාත් අදාළ තොරතුරු එමගින් ප්‍රතිඵලයක් වන්නේ නම් අස්තීත්ත්වයට මූල්‍ය වත්කමක්, මූල්‍ය වගකීමක් හෝ මූල්‍ය සාධන පත්‍ර සමූහයක් (මූල්‍ය වත්කම්, මූල්‍ය වගකීම් හෝ ඒ දෙකම) ලාභ හෝ අලාභ මගින් සාධාරණ අගයට ලෙස නම් කිරීමට මෙම ප්‍රමිතිය අවසර දේ.

ආ4.1.28 ලාභ හෝ අලාභ මගින් මූල්‍ය වත්කම් හෝ මූල්‍ය වගකීමක් සාධාරණ අගයට නම් කිරීමේ අස්තීත්ත්වයේ තීරණය ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තියක් තෝරා ගැනීමකට සමාන වේ (කෙසේ වෙතත්, ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තියක් මෙන් නොව එය එක හා සමාන ගණුදෙනු සඳහා සංගතව ව්‍යවහාර කිරීම අවශ්‍ය නොවේ). අස්තීත්ත්වයකට එවැනි තෝරා ගැනීමක් ඇති විටකදී, අස්තීත්ත්වය මූල්‍ය තත්ත්වය, මූල්‍යකාර්ය සාධනය හෝ මුදල් ප්‍රවාහ සහ වෙනස් සිද්ධි, ගණුදෙනු බලපෑම් පිළිබඳ වඩාත් අදාළ සහ විශ්වාසදායක තොරතුරු සැපයීම මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ප්‍රතිඵලයක් වීමට LKAS 8 හි 14 (අ) ඡේදය මගින් තෝරාගත් ප්‍රතිපත්ති මගින් අවශ්‍ය කරති. උදාහරණ වශයෙන්, ලාභ හෝ අලාභ මගින් සාධාරණ අගයට මූල්‍ය වගකීමක් නම් කිරීමේ අවස්ථාවකදී, 4.2.2 ඡේදය මගින් වඩාත් අදාළ තොරතුරු අවශ්‍යතාවය සඳහා සපුරාලනු ලැබිය යුතු අවශ්‍ය කරන තත්ත්වයන් දෙකක් නියම කෙරේ. ඒ අනුව 4.2.2 ඡේදය ප්‍රකාරව එවැනි නම් කිරීමක් තෝරා ගැනීමට අස්තීත්ත්වයක් විසින් එය මෙම තත්ත්වයන් එකකදී (හෝ දෙකේම) එය යටතේ ගැනෙන බව අස්තීත්ත්වය විසින් විදහා දැක්වීම අවශ්‍ය කෙරේ.

ගිණුම්කරණ ආයෝග්‍ය ගැලපීම සැලකිය යුතු අන්දමින් අඩුකරනු ලබන හෝ ඉවත්කරන නම් කිරීම

ආ4.1.29 මූල්‍ය වත්කමක් හෝ මූල්‍ය වගකීමක් මනිනුයේ සහ එහි වටිනාකමේ හඳුනා නොගත් වෙනස්වීම් වර්ගීකරණය සහ අයිතමය නම් කරන ලද ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවයක කොටසක් ද යන්න තීරණය කරනු ලබනුයේ අයිතමයේ වර්ගීකරණයෙනි. එම අවශ්‍යතාවයන් මැණීමේ හෝ හඳුනා ගැනීමේ අසංගතතාවයක් ඇති කළ හැකි කල්හි (සමහර අවස්ථාවලදී 'ගිණුම්කරණ අයෝග්‍ය ගැලපීම ලෙස හඳුන්වන ලබන) උදාහරණ වශයෙන්, ලාභ හෝ අලාභ මගින් සාධාරණ අගයට ලෙස නම් කිරීමක් නොමැති විටකදී, මූල්‍ය වත්කමක් ලාභ හෝ අලාභ මගින් සාධාරණ අගයට ලෙස පසුව නම් කළහැකි සහ වගකීම අස්තීත්ත්වය ක්‍රමානුකූල පිරිවැයට පසුව මනින ලද ලෙස සම්බන්ධිතය සලකා බලයි. (සාධාරණ අගයට වෙනස්වීම් හඳුනා නොගෙන). වත්කම සහ වගකීම යන දෙකම ලාභ හෝ අලාභ මගින් සාධාරණ අගයට මනින්නේ නම්, එවැනි තත්ත්වයන්හිදී මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල වඩාත් අදාළ තොරතුරු ලබාදෙන බව අස්තීත්ත්වයක් නිගමනය කළ හැකිය.

ආ4.1.30 මෙම කොන්දේසිය සපුරාලිය හැකි අවස්ථාවන් පහත සඳහන් උදාහරණ මගින් පෙන්වයි. මෙම සියළු අවස්ථාවන්හිදී එය ඡේද 4.1.5 හෝ 4.2.2 (අ) හි මූලධර්ම සපුරාලන්නේ නම් පමණක් අස්තීත්ත්වයක් මෙම කොන්දේසිය ලාභ හෝ අලාභ මගින් සාධාරණ අගයට මූල්‍ය වත්කම් නම් කිරීමට භාවිත කළ හැකිය.

(අ) රක්ෂණ ගිවිසුමක් යටතේ අස්තීත්ත්වයක ඇති වගකීම් ඒවායේ මැනීම ප්‍රවර්තන තොරතුරු ඇතුළත් කරන (SLFRS 4 හි 24 වන ඡේදයෙන් අවසර දෙන පරිදි) සහ අස්තීත්ත්වය සලකා බැලෙන සම්බන්ධිතයයි සලකන මූල්‍ය වත්කම්, සහ වෙනත් අන්දමකින් එක්කෝ වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායම් මගින් සාධාරණ අගයට හෝ ක්‍රමානුකූල පිරිවැයට එය නම් කරනු ලැබිය හැකිය.

(ආ) පොලී අනුපාතික අවදානම වැනි අවදානම බෙදා ගන්නා සහ එය සාධාරණ අගයේ ප්‍රතිවිරුද්ධ වෙනස්වීමකට හේතු විය හැකි, එකිනෙක හිලව් වීමට නැඹුරුවීමක් ඇති මූල්‍ය වත්කම්, මූල්‍ය වගකීම් හෝ ඒ දෙකම අස්තීත්ත්වයක ඇත. කෙසේ වෙතත්, සාධන පත්‍ර සමහරක් පමණක් ලාභ හෝ අලාභ මගින් සාධාරණ අගයට මණිනු ලැබේ (උදාහරණයක් ලෙස ව්‍යුත්පන්නතා හෝ විකිණීම සඳහා තබාගෙන ඇති ලෙස වර්ගීකරණය කර ඇති ඒවා). ඉදිරි රැකුම් ගිණුම්කරණය සඳහා අවශ්‍යතාවයන් සපුරා නොලැබ අවස්ථාවක් මෙය විය හැකි වන්නේ, උදාහරණ වශයෙන්, එයට ඉදිරි රැකුම් සඵලතාවය සඳහා වන 6.4.1 ඡේදයේ අවශ්‍යතාවයන් සපුරා නොලීමයි.

(ඇ) පොලී අනුපාතික අවදානම වැනි අවදානම බෙදා ගන්නා සහ එය සාධාරණ අගයේ ප්‍රතිවිරුද්ධ වෙනස්වීමකට හේතුවිය හැකි එකිනෙක හිලව් වීමට නැඹුරුවීමක් ඇති මූල්‍ය වත්කම්, මූල්‍ය වගකීම් සහ ඒ දෙකම අස්තීත්ත්වයක ඇති අතර, ලාභ හෝ අලාභ මගින් ඒවා සාධාරණ අගයට මනිනු නොලබන නිසා කිසිම මූල්‍ය වත්කමක් හෝ මූල්‍ය වගකීමක් ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රයක් ලෙස නම් කිරීමට සුදුසුකම් නොලබයි. එපමණක්ද නොව, ඉදිරි රැකුම් ගිණුම්කරණය නොමැති නිසා, ප්‍රතිලාභ සහ අලාභ හඳුනා ගැනීමේදී සැලකිය යුතු අන්දමේ අසංගතතාවයක් ඇත. උදාහරණ වශයෙන්, ඒවායේ සාධාරණ අගය එකිනෙක නිශ්චිත ණය සමූහයක් හිලව් වීමේ නැඹුරුතාවයක් ඇති විකිණිය හැකි බැඳුම්කර නිකුත් කිරීමට අස්තීත්ත්වයක් විසින් මූල්‍යනය කර ඇත. මෙයට අමතරව, අස්තීත්ත්වය නිරන්තරව බැඳුම්කර මිලදී ගන්නේ සහ විකුණන්නේ නම්, සහ එහෙත් කලාතුරකින් කිසිදු ණය ගන්නේ හෝ විකුණන්නේ නැති නම්, ලාභ හෝ අලාභ මගින් සාධාරණ අගයට ණය සහ බැඳුම්කරයක යන දෙකම වාර්තා කිරීම සහ දෙකම ක්‍රමානුකූල පිරිවැයට මැනීමෙන් සෑම වතාවකම බැඳුම්කරයක් ප්‍රතිමිලදී ගත් විට ප්‍රතිලාභ හෝ අලාභ හඳුනාගැනීම අත්වශයෙන් ප්‍රතිඵලයක් වන ප්‍රතිලාභ සහ අලාභ හඳුනා ගැනීමේ කාල නිර්ණ අසංගතතාවය ඉවත් වේ.

ආ4.1.31 මීට කලින් ඡේදයේ විස්තර කළ එවැනි අවස්ථාවන්හිදී මූලික හඳුනා ගැනීමේදී නම් කිරීමට, මූල්‍ය වත්කම් සහ මූල්‍ය වගකීම් එසේ නොමැතිව ලාභ හෝ අලාභ මගින් සාධාරණ අගයට ලෙස එසේ මැනීමෙන් හෝ හඳුනා ගැනීමේ අසංගතතා බොහෝදුරට අඩුවීම හෝ ඉවත්වීම සහ වඩාත් අදාළ තොරතුරු ලබාදෙයි. ප්‍රායෝගික අරමුණු සඳහා අස්තිත්ත්වයන් විසින් මැනීමේ හෝ හඳුනා ගැනීමේ අසංගතතා වලට හේතුවිය හැකි සියලු වත්කම් සහ වගකීම් සඳහා හරියටම එකම වේලාවට ඇතුළත්වීම අවශ්‍ය නොවේ. එහි මූලික හඳුනාගැනීමේදී සෑම ගණුදෙනුවක්ම ලාභ හෝ අලාභ මගින් සාධාරණ අගයට නම් කර ඇත්නම් හෝ එම අවස්ථාවේ යම් ඉතිරිව ඇති ගණුදෙනු සිදුවීමට අපේක්ෂා කරන්නේ නම්, සාධාරණ ප්‍රමාදවීමක් සඳහා අවසර දේ.

ආ4.1.32 එසේ කිරීම අසංගතතාවය ඉවත් කරන්නේ හෝ සැලකිය යුතු අන්දමින් අඩුකරන්නේ හෝ නැත්නම් සහ එම නිසා වැඩියෙන් අදාළතොරතුරු (ලැබීම) ප්‍රතිඵලය නොවන්නේ නම්, ලාභය හෝ අලාභය මගින් ලැබෙන සාධාරණ වටිනාකම මත අසංගතතාවය ඇතිකරන ඇතැම් මූල්‍ය වත්කම් සහ එක හා සමාන මූල්‍ය වගකීම් පමණක් නම් කිරීම පිළිගත නොහැකි වනු ඇත. එක හා සමාන මූල්‍ය වත්කම් සහ එක හා සමාන මූල්‍ය වගකීම් වලින් සමහරක් පමණක් නම් කිරීමෙන් අසංගතතාවයේ සැහෙන දුරට අඩුවීමක් අත්කර ගත හැකි නම් (සහ වෙනත් ඉඩදිය හැකි නම් කිරීම් වලට වඩා විශාල විය හැකි අඩුවීමක්). කෙසේ වෙතත්, එසේ නම් කිරීම පිළිගත හැකි වනු ඇත. උදාහරණයක් වශයෙන් වෙනස් පදනමක් මත මනිනු ලබන රු. 100 ක වටිනාකම දක්වා එක හා සමාන මූල්‍ය වගකීම් ගණනාවක් සහ රු. 50 ක වටිනාකම දක්වා එක හා සමාන මූල්‍ය වත්කම් සංඛ්‍යාවක් අස්තිත්ත්වයක ඇතැයි උපකල්පනය කරමු. මූලික හඳුනා ගැනීමේදී සියළුම වත්කම් සහ එහෙත් වගකීම් වලින් සමහරක් (උදාහරණ වශයෙන් සංයුක්ත එකතුව රු. 45/- ක් වන එක් එක් වගකීම් සහිත) ලාභ හෝ අලාභ මගින් සාධාරණ අගයට නම් කිරීමෙන් අස්තිත්ත්වය මැනීමේ අසංගතතාවය සැහෙනදුරට අඩු කරයි. කෙසේ වෙතත් ලාභ හෝ අලාභ මගින් සාධාරණ අගයට ලෙස නම් කිරීම ව්‍යවහාර කළ හැක්කේ මූල්‍ය සාධන පත්‍ර සියල්ලම නිසා අස්තිත්ත්වය මෙම උදාහරණයේදී එකක් හෝ ඊට වැඩි වගකීම් ඒවා මුද්‍රමනින්ම නම් කළ යුතුය. එය එක්කෝ වගකීමක සංරචකයක් හෝ (එනම් එක අවදානමකට පමණක් ආරෝපණයවන වටිනාකම වෙනස්වීම හෝ, පාදක මිලි පොලී අනුපාතික වෙනස්වීම වැනි) වගකීමක සාමාන්‍යපාතිකයක් (එනම් සියයට ගණනක්) නම් කළ හැකිය.

කළමනාකරණය කරනු ලබන මූල්‍ය වගකීම් හෝ වත්කම් සමූහයක් සහ මූල්‍ය වගකීම් සහ ඒවායේ කාර්ය සාධන සාධාරණ අගය මත ඇගයීම.

ආ4.1.33 මූල්‍ය වගකීම් හෝ මූල්‍ය වත්කම් සමූහයකය හෝ මූල්‍ය වගකීම්වල කාර්ය සාධනය අස්තිත්ත්වයක් විසින් එම සමූහය ලාභ හෝ අලාභ මගින් සාධාරණ අගයට මැනීමෙන් වඩාත් අදාළ තොරතුරු ප්‍රතිඵලයක් වන ආකාරයට සිදුකරමින් එය කළමනාකරණයකර කාර්ය සාධනය ඇගයිය හැකිය. මෙම අවස්ථාවේ අවධානය වනුයේ මූල්‍ය සාධන පත්‍රවල එහි ස්වභාවය වෙනුවට අස්තිත්ත්වය එය කළමනාකරණය කරන සහ කාර්ය සාධනය අගය කරන ආකාරය පිළිබඳවය.

ආ4.1.34 උදාහරණ වශයෙන් එය 4.2.2 (ආ) ඡේදයේ මූලධර්ම සපුරාලන්නේ නම් සහ එකක් හෝ ඊට වැඩි ගණනක අවදානම් සහ එම අවදානම් ලේඛන ගතකළ වත්කම් සහ වගකීම් කළමනාකරණය ප්‍රතිපත්තියක් ප්‍රකාරව කළමනාකරණය සහ සාධාරණ අගය මත අගය කරන මූල්‍ය වත්කම් සහ මූල්‍ය වගකීම් අස්තිත්ත්වයට ඇතිනම්, ලාභ හෝ අලාභ මගින් සාධාරණ අගයට ලෙස මූල්‍ය වගකීම් නම් කිරීමට අස්තිත්ත්වයක් මෙම කොන්දේසිය භාවිත කළ හැකිය. උදාහරණක් විය හැක්කේ බහුවිධ නිතින ව්‍යුත්පන්න වලින් සමන්විත සහ ප්‍රතිඵලාත්මක අවදානම් සාධාරණ අගයමත ව්‍යුත්පන්න සහ ව්‍යුත්පන්න නොවන මූල්‍ය සාධන පත්‍ර මිශ්‍රනයක පදනම භාවිතා කරමින් කළමනාකරණය කරන අස්තිත්ත්වයක් විසින් 'නිකුත්කළ 'ව්‍යවහාත්මක නිෂ්පාදන' විය හැකිය.

ආ4.1.35 සැලකිල්ලට භාජනය වූ මූල්‍ය සාධන පත්‍ර සමූහය අස්තිත්ත්වය කළමනාකරණය කිරීම සහ කාර්ය සාධන අගය කරන ආකාරය පිළිබඳව ඉහත අවධානයට යොමු වූ පරිදි මෙම කොන්දේසිය විශ්වාසය තබයි. ඒ අනුව, (මූලික හඳුනා ගැනීමේදී නම් කිරීමේ අවශ්‍යතාවයනට යටත්ව) මෙම කොන්දේසිය පදනම මත ලාභ හෝ අලාභ මගින් සාධාරණ අගයට මූල්‍ය වගකීම් නම් කරනු ලබන අස්තිත්ත්වය විසින් එකම කළමනාකරණය සහ කාර්ය සාධනය කරනු ලබන සියලු සුදුසුකම් ලබන මූල්‍ය වගකීම් එසේ නම් කළ යුතුය.

ආ4.1.36 අස්තිත්ත්වයේ ක්‍රමෝපාය ලේඛනගත කිරීම විස්තීර්ණ නොවිය යුතුය. එහෙත් 4.2.2 (ආ) ඡේදයේ අනුකූලතා විදහා දැක්වීමට ප්‍රමාණවත් විය යුතුය. සෑම තනි තනි අයිතමය සඳහා එම ලේඛනගත කිරීම අවශ්‍ය නොවේ.

එහෙත් එය කළහි පදනම මත විය හැකිය. උදාහරණයක් ලෙස, අස්තීත්ත්වයේ ප්‍රමුඛ කලමනාකරණ පිරිස් අනුමත කළ දෙපාර්තමේන්තුවක් සඳහා වන කාර්ය සාධන කලමනාකරණ පද්ධතිය විසින් එහි කාර්ය සාධනය අගය කරනුයේ මෙම පදනම මතබව පැහැදිලිව විදහා දක්වා ඇති නම්, 4.2.2 (ආ) ඡේදයේ අනුකූලතාව විදහා දක්වීමට තවත් අමතර ලේඛනගත කිරීම් අවශ්‍ය නොවේ.

නීතිනි ව්‍යුත්පන්න (4.3. කොටස)

- ආ4.3.1 මෙම ප්‍රමිතයේ විෂය පථය තුළ වත්කමක් නොවන සත්කාරක වන දෙමුහුන් ගිවිසුමකට අස්තීත්ත්වයක් පාර්ශවකරුවකු වන විට, යම් නීතිනි ව්‍යුත්පන්නයක් හඳුනාගැනීමට, එය සත්කාරක ගිවිසුමෙන් වෙන් කිරීම අවශ්‍යකරන්නේද යන්න තක්සේරු කිරීමට, එසේ වෙන් කිරීමට අවශ්‍ය කරන දෑ, සඳහා ව්‍යුත්පන්නන මුල් හඳුනා ගැනීමේදී සාධාරණ අගයට සහ පසුව ලාභ හෝ අලාභ මගින් සාධාරණ අගයට මැනීම මෙම ප්‍රමිතයේ 4.3.3 ඡේදයෙන් අවශ්‍ය කෙරේ.
- ආ4.3.2 සත්කාරක ගිවිසුමක සඳහන් කළ හෝ පෙර නිර්ණය කළ පරිණතවීමක් නොමැති නම් සහ අස්තීත්ත්වයේ ශුද්ධ වත්කම්වල අවශේෂ අයිතිය නියෝජනය කරන්නේ නම්, නීතිනි ව්‍යුත්පන්නයක් ආසන්නව සම්බන්ධිත ලෙස සැලකීමට ඒ හා සමාන අස්තීත්ත්වයක ස්කන්ධවල සම්බන්ධිත ගති ලක්ෂණ දරිය යුතුවේ. සත්කාරක ගිවිසුමක ස්කන්ධය සාධන පත්‍රයක් නොවන්නේ නම් සහ එය මූල්‍ය සාධන පත්‍රයක නිර්වචනය සපුරාලන්නේ නම්, එවිට එහි ආර්ථික ගති ලක්ෂණ සහ අවදානම් ණය සාධන පත්‍රයක ඒවා වේ.
- ආ4.3.3 නීතිනි නොවන විකල්පව්‍යුත්පන්නයක් (නීතිනි ඉදිරිහෝ හුවමාරු වැනි) එහි නම් කළ හෝ ව්‍යංග තහවුරු කොන්දේසි පදනම් කර, ඒ අනුව මූලික හඳුනා ගැනීමේදී ශුන්‍ය සාධාරණ අගයක් තිබීම ප්‍රතිඵලයක්වන ලෙස එය සත්කාරක ගිවිසුමෙන් වෙන් කරනු ලැබේ. නීතිනිවිකල්ප - පදනමේ ව්‍යුත්පන්නයේ (එනම් නීතිනි විකුණුම් ගණුදෙනු ඉහළ පහළ හෝ ස්වෝජ්ජන්) විකල්ප ගති ලක්ෂණවල සඳහන් නියමයන් පදනම් කරගෙන එය සත්කාරක ගිවිසුමෙන් වෙන් කෙරේ. සත්කාරක සාධන පත්‍රයක මූලික ධාරණ වටිනාකම වනුයේ නීතිනි ව්‍යුත්පන්නය වෙන් කිරීමෙන් පසුව වන අවශේෂ වටිනාකමය.
- ආ4.3.4 තනි දෙමුහුන් ගිවිසුමක ඇති බහුවිධ නීතිනි ව්‍යුත්පන්නන පොදුවේ සළකා බලනුයේ තනි සංයුක්ත නීතිනි ව්‍යුත්පන්නයක් ලෙසය. කෙසේ වෙතත්, ස්කන්ධ ලෙස වර්ගීකරණය (LKAS 32 බලන්න) කරන ලද නීතිනි ව්‍යුත්පන්නන වත්කම් සහ වගකීම් ලෙස වර්ගීකරණ ලද ඒවායින් වෙන්කොට ගිණුම් ගත කරනු ලැබේ. මෙයට අමතරව, එක් දෙමුහුන් ගිවිසුමක එක් නීතිනි ව්‍යුත්පන්නයකට වඩා වැඩි ගණනක් තිබේ නම් සහ ඒ ව්‍යුත්පන්නන වෙනත් අවදානම් වලට නිරාවරණය සම්බන්ධ නම් සහ එකිනෙක ස්වාධීනව පහසුවෙන් වෙන්කළ හැකිනම් ඒවා එකිනෙකින් ස්වාධීනව වෙන් වෙන්ව ගිණුම්ගත කරනු ඇත.
- ආ4.3.5 පහත දැක්වෙන උදාහරණ වලදී නීතිනි ව්‍යුත්පන්නයක ආර්ථික ගති ලක්ෂණ සහ අවදානම් සත්කාරක ගිවිසුමට (4.3.3 (අ) ඡේදය) සම්පව සම්බන්ධ නොවේ. මෙම උදාහරණවල 4.3.3 (ආ) සහ (ඇ) කොන්දේසි සපුරාලනු ඇතැයි උපකල්පනය කර අස්තීත්ත්වය නීතිනි ව්‍යුත්පන්නය සත්කාරක ගිවිසුමෙන් වෙන් කොට ගිණුම්ගත කරනු ලැබේ.
- (අ) මුදල් වටිනාකමකට හෝ ස්කන්ධයක හෝ වෙළඳ භාණ්ඩ මිලක හෝ දර්ශකයක වෙනස්වීම පදනම මත, විචල්‍ය වන වෙනත් වත්කමකට නිකුත් කරන්නා විසින්ම සාධන පත්‍රය නැවත අත්කර ගැනීම අවශ්‍යකරන පැවරුම් බලය දරන්නාට තිබෙන සාධන පත්‍රයක නීතිනි යෙදවුම් විකල්පයක්, සත්කාරක ණය සාධන පත්‍රය හා සමග කිට්ටු සම්බන්ධතාවයක් නැත.
- (ආ) ණය සාධන පත්‍රයක ශේෂව ඇති කාලසීමාව පරිණතවන තෙක් දීර්ග කිරීමට විකල්පයක් හෝ ස්වයංක්‍රීය ප්‍රතිපාදනයක් වේ නම්, දීර්ග කරන වේලාවේ වර්තමාන වෙළඳපොළ මිලට ආසන්නතම සංගාමී ගැළපීමක් ඇත්නම් හැර සත්කාරක ණය සාධන පත්‍රයට සම්පව සම්බන්ධිත නොවේ. අස්තීත්ත්වයක් සත්කාරක ණය සාධන පත්‍රයක් නිකුත් කර සහ ණය දරන්නා එම ණය සාධන පත්‍රය මත විකුණුම් විකල්පයක් තුන්වන පාර්ශ්වයකට ලියයි නම්, විකුණුම් විකල්පය ක්‍රියාත්මක කිරීමේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස නිකුත් කරන්නාහට සහභාගී වීමට වන අවශ්‍යතාවය හෝ ණය සාධන පත්‍රය යළි අලෙවි කිරීමට පහසුවීම හැකිනම් පමණක් නිකුත් කරන්නා විකුණුම් විකල්පය ණය සාධන පත්‍රයේ කාල සීමාව පරිණත වීම දක්වා දිගු කළ ලෙස සළකයි.
- (ඇ) ස්කන්ධ දර්ශක පොලී හෝ මුල් මුදල ගෙවීම් ණය සාධන පත්‍රයකට හෝ රක්ෂණ ගිවිසුමකට නීතිනි කළ විට එමගින් පොලී හෝ මුල් මුදලේ වටිනාකම මගින් සත්කාරක සහ නීතිනි ව්‍යුත්පන්නනවල ආවේණික අවදානම එක හා සමාන නොවීමේ හේතුව නිසා ස්කන්ධ සාධන පත්‍රයේ වටිනාකමට දර්ශක කරන ලද පොලිය හෝ මුල් මුදල සත්කාරක සාධන පත්‍රයට සම්පව සම්බන්ධිත නොවේ.
- (ඈ) වෙළඳ ද්‍රව්‍ය දර්ශක පොලී හෝ මුල් මුදල ගෙවීම් සත්කාරක ණය සාධන පත්‍රයකට හෝ රක්ෂණ ගිවිසුමකට නීතිනි කළවිට එමගින් පොලී හෝ මුල් මුදලේ වටිනාකම මගින් සහ නීතිනි ව්‍යුත්පන්නනවල ආවේණික අවදානම එක හා සමාන නොවීමේ හේතුව නිසා වෙළඳ ද්‍රව්‍යයේ මිලට (රත්රන් වැනි) දර්ශක කරන ලද පොලිය හෝ මුල් මුදල සත්කාරක ණය සාධන පත්‍රයකට නීතිනිව සම්පව සම්බන්ධිත නොවේ.

(ඉ) පහත දැ වන්නේ නම් මිස, සත්කාරක ණය ගිවිසුමක හෝ සත්කාරක රක්ෂණ ගිවිසුමක නිහිත කර ඇති ගැණුම්, විකුණුම් හෝ පෙර ගෙවුම් විකල්පයන් සත්කාරක හා ගිවිසුමට සම්පතව සම්බන්ධිත නොවේ.

- (i) විකල්පයේ ක්‍රියාත්මක මිල සෑම ක්‍රියාත්මක වන දිනයකදීම ආසන්න වශයෙන් සත්කාරක ණය සාධන පත්‍රයේ ක්‍රමාංකය පිරිවැයට හෝ සත්කාරක රක්ෂණ ගිවිසුමේ ධාරණ අගයට සමාන වීම; හෝ
- (ii) සත්කාරක ගිවිසුමේ ශේෂව ඇති කාලය සඳහා අහිමි වූ පොලියේ වර්තමාන අගයේ ආසන්නතම වටිනාකම තෙක් ණය දෙන්නා සඳහා ප්‍රතිපූර්ණය කිරීමේ පෙර ගෙවුම් විකල්පයේ ක්‍රියාත්මක මිලයි, අහිමි වූ පොලිය වන්නේ කලින් ගෙවූ මුල් මුදලේ වටිනාකම පොලී අනුපාතික අන්තරයෙන් ගුණකළ විට ලැබෙන එළයයි. කලින් ගෙවූ මුල් මුදලේ වටිනාකම සත්කාරක ගිවිසුමේ ශේෂව ඇති කාලය සඳහා ඒ හා සමාන ගිවිසුමක එය යළි ආයෝජනය කළහොත්, අස්තිත්ත්වය ලැබිය හැකි සඵල පොලී අනුපාතිකයට වඩා සත්කාරක ගිවිසුමේ සඵල පොලී අනුපාතිකයේ අතිරික්තය පොලී ආන්තික විෂමතාවයි.

විකුණුම් හෝ ගැණුම් විකල්පය සත්කාරක ණය ගිවිසුමට ආසන්නව සම්බන්ධිත වන්නේද යන තක්සේරු LKAS 32 ප්‍රකාරව පරිවර්තන ණය සාධන පත්‍රයේ ස්කන්ධ මූලිකාංගය වෙන් කිරීමට පෙර සිදු කෙරේ.

(ඊ) සත්කාරක ණය සාධන පත්‍රයක් තුළ නිහිත කර ඇති ණය ව්‍යුත්පන්නනයක් එක් පාර්ශ්වයකට (අර්ථලාභියා) ඔහුට අයිතිය නැති විය හැකි, යොමුකළ එක්තරා වත්කමක ණය අවදානම්, සත්කාරක ණය සාධන පත්‍රයට ඉතා සමීපව අදාළ නොවන වෙනත් පාර්ශ්වයකට (ඇපකරු) පැවරීමට ඉඩදීම යොමුකළ වත්කම සෘජුව අයිති නැතිවූවන් එවැනි ණය ව්‍යුත්පන්නන ඇපකරුට එම වත්කම් ආශ්‍රිත අවදානම භාර ගැනීමට ඉඩදේ.

ආ4.3.6 දෙමුහුන් මූල්‍ය සාධන පත්‍රයට උදාහරණයක් වන්නේ මුදලින් ගෙවන වටිනාකමක් හෝ ස්කන්ධයේ වෙනස්වීම් හෝ වෙළඳ ද්‍රව්‍යයක අඩුවෙන වැඩිවෙන දර්ශකයක පදනම මත වෙනත් මූල්‍ය වත්කම් හුවමාරුවකින් පසුව දරන්නාට මූල්‍ය වත්කම යළි නිකුත් කරන්නා වෙත ආපසු දිය හැකි අයිතිය ඇති මූල්‍ය සාධන පත්‍රයකි. (විකිණිය හැකි සාධන පත්‍රයකි) මූලික හඳුනා ගැනීමේ දී නිකුත් කරන්නා විකිණිය හැකි සාධන පත්‍රයක් ලාභ හෝ අලාභ මගින් සාධාරණ අගයට වන මූල්‍ය වගකීම වශයෙන් නම් කරන්නේ නම් හැර, එය 4.3.3 වන ඡේදය යටතේ නිහිත ව්‍යුත්පන්නනයක් (එනම් මුල් මුදල ගෙවීම දර්ශක ගතකළ) වෙන් කිරීමට අවශ්‍ය වේ. මෙයට හේතුවන්නේ ආ. 4.3.2 ඡේදය යටතේ සත්කාරක ගිවිසුමක් ණය සාධන පත්‍රයක්ම වීම නිසා සහ ආ. 4.3.5 (අ) ඡේදය යටතේ දර්ශක ගත මුල් මුදල ගෙවීමේ සම්පතම සත්කාරක ණය සාධන පත්‍රයට අදාළ නොවීම නිසාත්ය. මුල් මුදල ගෙවීම අඩුවීම හෝ වැඩිවීමේ හේතුව නිසා නිහිත ව්‍යුත්පන්නනයන් විකල්ප නොවන ව්‍යුත්පන්නනයන් වන අතර එහි වටිනාකම පාදක කරගත් විචල්‍යයකට දර්ශක කර ඇත.

ආ4.3.7 විකිණිය හැකි සාධන පත්‍රයක් සම්බන්ධයෙන් එය අස්ථිත්ත්වයක් ශුද්ධ වත්කම්වල වටිනාකමේ සමානුපාතික කොටසක් ඕනෑම වේලාවක මුදල් හා සමාන දෑ වෙනුවෙන් ආපසු තැබීමට හැකිය (විවෘත අන්තයක අන්‍යෝන්‍ය අරමුදලක ඒකකයක් හෝ සමහර ඒකක සම්බන්ධිත ආයෝජන සාධන පත්‍රයන් වැනි). නිහිත සාධන පත්‍රයක් වෙන් කිරීමේ සහ සෑම සංරචකයක් සඳහා ගිණුම් තැබීමේ බලපෑම වනුයේ දරන්නා සාධන පත්‍රය ආපසු නිකුත් කරන්නා වෙත ආපසු තැබීම හෝ වාර්තා කරන කාලසීමාව අවසානයේදී දෙමුහුන් ගිවිසුම නිදහස් කිරීමේ වටිනාකම මැනීමටය.

ආ4.3.8 නිහිත ව්‍යුත්පන්නනයක ආර්ථික ගතිලක්ෂණ සහ අවදානම පහත සඳහන් උදාහරණවලදී සත්කාරක ගිවිසුමේ ආර්ථික ගති ලක්ෂණ සහ අවදානමට සම්පතවම සම්බන්ධ වේ. මෙම උදාහරණවලදී අස්තිත්ත්වය සත්කාරක ගිවිසුමෙන් වෙන්කොට නිහිත ව්‍යුත්පන්නන ගිණුම්ගත කරනු නොලැබේ.

(අ) සත්කාරක ගිවිසුමේ කොන්දේසිවලට සමාන කොන්දේසි සහිත ලැබෙන ප්‍රතිලාභය මෙන් අඩු කරමින් දෙගුණයක්වත් සහ ප්‍රතිලාභ අනුපාතික ප්‍රතිඵලයක් ලෙස ලද හැකි වන්නේ නම් සහ සත්කාරක ගිවිසුම මත දරන්නා මූලික වශයෙන් ලබන ප්‍රතිලාභ අනුපාතිකය නිහිත ව්‍යුත්පන්නනයකට අඩුතරමින් වෙළඳපොළ ප්‍රතිලාභ මෙන් දෙගුණ කළ හැකිවන්නේ නම් හෝ හඳුනාගත් එහි සියලුම ආයෝජන බොහෝදුරට දරන්නා විසින් අයකර නොගන්නා ආකාරයට දෙමුහුන් ගිවිසුම නිරවුල් කළහැකි වන්නේ නැත්නම්, දරණ සත්කාරක ණය ගිවිසුමක හෝ රක්ෂණ ගිවිසුමක් මත වෙනත් ආකාරයකින් ගෙවන හෝ ලබන පොලී ප්‍රමාණය වෙනස් කළ හැකි පොලී අනුපාතිකයන් හෝ පොලී අනුපාතික දර්ශකයන් පාදක කර තිබෙන නිහිත ව්‍යුත්පන්නන සත්කාරක ගිවිසුමක සමීප ලෙස සම්බන්ධය.

- (ආ) ගිවිසුමක නිකුත් කරන අවස්ථාවේ ඉහළ සීමාව වෙළඳපළ අනුපාතිකයට හෝ ඊට වැඩිනම් සහ පහළ මට්ටම වෙළඳපොළ අනුපාතිකය හෝ ඊට අඩුනම් සහ ඉහළ මට්ටම හෝ පහළ මට්ටම සත්කාරක ගිවිසුමට අදාළව උත්තෝලනය කර නොමැති නම් පමණක්, ණය ගිවිසුමක හෝ රක්ෂණ ගිවිසුමක පොලී අනුපාතික මත නිහිත කරන ලද පහළසීමාව හෝ ඉහළ සීමාව සමීප ලෙස සත්කාරක ගිවිසුමට අදාළ වේ. එමෙන්ම ඉහළ සීමාව සහ පහළ සීමාව යන දෙකම ආරම්භයේදී මුදලින් ඉවත පවතින සහ උත්තෝලනය නොකර ඇත්නම්, සත්කාරක ගිවිසුමට සමීපතම අදාළ වත්කමක් සඳහා ගෙවිය යුතු හා ලැබිය යුතු මිල සඳහා ඉහළ සීමාව හෝ පහළ සීමාව තහවුරු කළ ඒ හා සමාන ප්‍රතිපාදන ඇතුළත් කළ වත්කමක් (වෙළඳ ද්‍රව්‍යයක්) මිලදී ගැනීමට හෝ විකිණීම සඳහා වන ගිවිසුමක්.
- (ඇ) සත්කාරක ණය සාධන පත්‍රයකට සමීපතම අදාළ වන සත්කාරක ණය සාධන පත්‍රයකට නිහිතව (උදාහරණ ලෙස, ද්විත්ව ව්‍යවහාර මුදල් බැඳුම්කරයක්) ගනුදෙනු සඳහා පිළිගත හැකි විදේශ ව්‍යවහාර මුදලින් මුල්මුදල හෝ පොලිය ගෙවීම් ධාරාවක් ගලාපීම ප්‍රතිපාදනය කරන විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් නිහිත කර ඇති ව්‍යුත්පන්නනයන්. එවැනි ව්‍යුත්පන්නනයන් සත්කාරක සාධන පත්‍රයෙන් වෙන් කරනු නොලැබේ. එයට හේතු වන්නේ, මුදල් අයිතම සඳහා වන විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් වාසි හෝ හානි ලාභ හෝ අලාභවල හඳුනාගැනීම LKAS 21 විදේශ විනිමය අනුපාතික වෙනස්වීම් බලපෑම් අනුව අවශ්‍යවන නිසාය.
- (ඈ) එය රක්ෂණ ගිවිසුමක්වන හෝ මූල්‍ය සාධන පත්‍රයක් නොවන (ගනුදෙනු සඳහා පිළිගත හැකි අන්දමේ විදේශ ව්‍යවහාර මුදලින් මිල සඳහන් මූල්‍ය නොවන අයිතමයක් මිලදී ගැනීම හෝ විකිණීම සඳහා වන ගිවිසුම් වැනි) එය උත්තෝලනය කර නොමැති නම්, සත්කාරක ගිවිසුමට සමීපතම අදාළ විකල්ප ලක්ෂණ අඩංගු නැති සහ ගනුදෙනු සඳහා පිළිගත හැකි අන්දමේ පහත සඳහන් එක් ව්‍යවහාර මුදලකින් හෝ ගෙවීම් කළ හැකි සත්කාරක ගිවිසුමක නිහිත විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් ව්‍යුත්පන්නනයක්
- (i) ඒ ගිවිසුමට සම්බන්ධ ඕනෑම සැලකිය යුතු අන්දමේ පාර්ශ්වයක භාවිතමය ව්‍යවහාර මුදල්;
  - (ii) අත්පත් කරගත් හෝ භාරදුන් අදාළ භාණ්ඩ හෝ සේවාවන් සඳහා වන මිල හුරුපුරුදු පිළිවෙලට සිදුවන වාණිජ ගනුදෙනුවලදී නම්කළ ලෝකය පුරා පිළිගත හැකි අන්දමේ ව්‍යවහාර මුදලක් (බොරතෙල් ගනුදෙනු සඳහා එක්සත් ජනපද ඩොලර් වැනි); හෝ
  - (iii) ගනුදෙනු සිදුවන ආර්ථික පරිසරයේ මූල්‍ය නොවන අයිතමයන් මිලදී ගැනීම හෝ විකිණීම් සඳහා වන ගිවිසුම් සඳහා පොදුවේ භාවිතා වන ව්‍යවහාර මුදල් (උදා: දේශීය ව්‍යවහාර ගනුදෙනු හෝ බාහිර වෙළඳාමේදී පොදුවේ භාවිත කෙරෙන සාපේක්ෂව ස්ථායී සහ ද්‍රවශීල ව්‍යවහාර මුදල්).
- (ඉ) සත්කාරක ගිවිසුම (i) මූලික වෙන් කිරීමේ ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් මූල්‍ය සාධන පත්‍රයක ගිවිසුම්ගත මුදල් ප්‍රවාහ ලැබීමට ඇති අයිතිය සහ එය තුළම නිහිත ව්‍යුත්පන්නනයන් අඩංගු නොවීම සහ (ii) මුල් සත්කාරක ණය ගිවිසුමේ සඳහන් නැති යම් කොන්දේසි අඩංගු නොවන යන කරුණු වලට යටත්ව පොලිය හෝ මුල් මුදල පමණක් කොටසේ නිහිත පෙරගෙවීම් විකල්පයක් වීම.
- (ඊ) සත්කාරක කල්බදු ගිවිසුමක අනුයුක්ත ව්‍යුත්පන්නනයක් සත්කාරක ගිවිසුමට ආසන්නතමව සම්බන්ධිත නිහිත ව්‍යුත්පන්නනය වන්නේ (i) උද්ධමනයට සම්බන්ධිත දර්ශකයන්, පාරිභෝගික මිල දර්ශකයට කල්බදු ගෙවීම් දර්ශකයන් වැනි (කල් බද්ද උත්තෝලනය කර නොමැති සහ උද්ධමනය අදාළ දර්ශකය ස්වකීය අස්තිත්වයේ ආර්ථික පරිසරයට යටත්ව)(ii) අදාළ චක්‍රණීය පදනම මත අසම්භාව්‍ය බදු කුලී හෝ (iii) පොලී අනුපාතික පදනම මත අසම්භාව්‍ය කුලී විචල්‍ය නම්.
- (උ) සත්කාරක මූල්‍ය සාධන පත්‍රයක් තුළඒකක සම්බන්ධ ගතිලක්ෂණය අනුයුක්ත කිරීම හෝ සත්කාරක රක්ෂණ ගිවිසුම සමීපතමව සත්කාරක සාධන පත්‍රයකට අදාළ වීම හෝ මුල් ගිවිසුම ඒකක ගනුදෙනු සඳහා පිළිගත හැකි අන්දමේ ගෙවීම් මනිනුයේ අරමුදලේ වත්කම්වල සාධාරණ අගය පිළිබිඹු වන වර්තමාන ඒකක වටිනාකමටය. ඒකක සම්බන්ධතා ලක්ෂණය වනුයේ ගිවිසුම්ගත නියමයක් වන අතර ඒ අනුව, ගනුදෙනු සඳහා ගෙවීම් කිරීම සඳහා පිළිගත හැකි අන්දමේ අභ්‍යන්තර හෝ බාහිර ආයෝජන අරමුදලක ඒකක භාවිත කිරීම අවශ්‍ය වේ.
- (ඌ) රක්ෂණ ගිවිසුමක නිහිත කර ඇති ව්‍යුත්පන්නනයක් සමීපතමව සත්කාරක ගිවිසුමට අදාළවේ නම්, නිහිත ව්‍යුත්පන්නනයන් සහ සත්කාරක රක්ෂණ ගිවිසුම කොතෙක්දුරට එකිනෙකට රඳා පවත්නේ කෙසේද කිවහොත් අස්තිත්වයට අනුයුක්ත ව්‍යුත්පන්නනය වෙනම මැනිය නොහැකිය. (උදා: සත්කාරක ගිවිසුම නොසළකා හැර).

නිහිත ව්‍යුත්පන්නන වලින් සමන්විත සාධන පත්‍ර

ආ4.3.9 ආ4.3.1 ඡේදයේ අවධානයට ලක් වූ පරිදි, අස්තිත්වයක් මෙම ප්‍රමිතයේ විෂයපථය තුළ වත්කමක් නොවන සත්කාරකයක් සමග අස්තිත්වය එකක් හෝ ඊට වැඩි ගණනකින් යුත් අනුයුක්ත ව්‍යුත්පන්නන වලින් සමන්විත දෙමුහුන් ගිවිසුමකට පාර්ශ්වකරුවෙකු වූ විට, එවන් කිසියම් නිහිත ව්‍යුත්පන්නනයක් හඳුනා ගැනීම, සත්කාරක ගිවිසුමෙන් එය වෙන් කිරීම අවශ්‍යවේද යන්න තක්සේරු කිරීම, වෙන් කිරීම අවශ්‍යද හඳුනා ගැනීම, ව්‍යුත්පන්නන මුල් හඳුනා ගැනීමේදී සහ පසුව සාධාරණ අගයට මැනීමේ 4.3.3 වන ඡේදය අනුව අවශ්‍ය වේ. මෙම අවශ්‍යතා සියලුම සාධන පත්‍ර එකවර ලාභ හෝ අලාභ මගින් සාධාරණ අගයට මැනීමට වඩා සංකීර්ණ මෙන්ම, හෝ

ලැබෙන ප්‍රතිඵලය අඩු විශ්වාසදායකත්වයකින් යුත් මැනීමක් විය හැකිය. මෙම හේතුව නිසා මෙම ප්‍රමිතය මගින් සියලුම දෙමුහුන් ගිවිසුම් ලාභ හෝ අලාභ මගින් සාධාරණ අගයට ලෙස නම් කිරීමට අවසරදී ඇත.

ආ4.3.10 එවැනි නම් කිරීමක් යොදාගත හැකිවන්නේ 4.3.3 ඡේද අනුව නිහිත ව්‍යුත්පන්න සත්කාරක ගිවිසුමෙන් වෙන්කළ යුතු ද හෝ එවන් වෙන් කිරීම් තහනම් ද යන අවශ්‍යතාවය අනුවය. කෙසේ වෙතත්, 4.3.5 ඡේදය මගින් දෙමුහුන් ගිවිසුම් ලාභ හෝ අලාභ මගින් සාධාරණ අගය ලෙස නම් කිරීම 4.3.5 (අ) සහ (ආ) ඡේදවල දක්වා ඇති සිද්ධිත්වලදී සාධාරණීයකරණය නොකරයි. එසේ කිරීමෙන් සංකීර්ණභාවය අඩුවීමක් හෝ විශ්වාසදායකත්වය වැඩිවීමක් සිදුනොවේ.

නිහිත ව්‍යුත්පන්න යළි තක්සේරු කිරීම

ආ4.3.11 4.3.3 ඡේදය ප්‍රකාරව මුලින්ම ගිවිසුමට පාර්ශවකරුවෙකු වූ විට නිහිත ව්‍යුත්පන්නයක් සත්කාරක ගිවිසුමෙන් වෙන් කොට සහ ව්‍යුත්පන්නයන් ලෙස ගිණුම්ගත කළ යුතුද යි අස්තිත්ත්වය තක්සේරු කළ යුතුය. ගිවිසුම යටතේ අත්වශයෙන් අවශ්‍ය විය හැකි සැලකිය යුතු අන්දමින් මුදල් ප්‍රවාහ වෙනස් කරන ගිවිසුමේ කොන්දේසි වෙනස් කිරීමක් වේ නම් (එවන් අවස්ථාවක යළි තක්සේරු කිරීම අවශ්‍ය වේ) හැර, යළි තක්සේරු කිරීම තහනම් වේ. නිහිත ව්‍යුත්පන්නය, සත්කාරක ගිවිසුම හෝ ඒ දෙකම ආශ්‍රිතව අපේක්ෂිත අනාගත මුදල් ප්‍රවාහවල වෙනස්වීමේ ප්‍රමාණය සහ ගිවිසුම මත කලින් අපේක්ෂා කළ මුදල් ප්‍රවාහවලට සාපේක්ෂව වෙනස්වීම සැලකිය යුතු තරම්ද යන්න සලකා බලමින් මුදල් ප්‍රවාහවලට වෙනස් කිරීම වැදගත්ද යි අස්තිත්ත්වය තීරණය කරයි.

ආ4.3.12 පහත සඳහන් ගිවිසුම් තුළින් අත්පත් කරගත් නිහිත ව්‍යුත්පන්න සඳහා ආ. 4.3.11 ඡේදය ව්‍යවහාර නොවේ.

(අ) ව්‍යාපාර සංයෝජනයක් (SLFRS 3 ව්‍යාපාර සංයෝජන වල නිර්වචනය කර ඇති පරිදි)

(ආ) SLFRS 3 හි ආ 1 - ආ 4 ඡේද යන්හි විස්තර කර ඇති පරිදි පොදු පාලනයක් යටතේ අස්තිත්ත්වය හෝ ව්‍යාපාර සංයෝජනයක්; හෝ

(ඇ) SLFRS 11 බද්ධ විධිවිධාන හි නිර්වචනය කර ඇති පරිදි බද්ධ ව්‍යාපාරයක් ස්ථාපිත කිරීම

හෝ අත්පත් කරගත් දින ඒවායේ සිදුවිය හැකි යළි තක්සේරු කිරීමක්.³

මූල්‍ය වත්කම් ප්‍රතිවර්ගීකරණය කිරීම (4.4 කොටස)

මූල්‍ය වත්කම් ප්‍රතිවර්ගීකරණය කිරීම

ආ4.4.1 මූල්‍ය වත්කම් කලමනාකරණය සඳහා වන අස්තිත්ත්වයේ ව්‍යාපාරික ආකෘතිය එය වෙනස් කරන්නේ නම් එම මූල්‍ය වත්කම අස්තිත්ත්වය ප්‍රතිවර්ගීකරණය කිරීම 4.4.1 ඡේදය මගින් අවශ්‍ය කෙරේ. එම වෙනස්වීම් නිතර සිදුවන දෑ ලෙස අපේක්ෂා කළ නොහැක. අභ්‍යන්තර හා බාහිර වෙනස්වීම් මත වන ප්‍රතිඵලයක් ලෙස එවැනි වෙනස්වීම් අස්තිත්ත්වයේ ජ්‍යෙෂ්ඨ කලමනාකාරිත්වය විසින් තීරණයකරනු ලබන අතර ඒවා අස්තිත්ත්වයක් මෙහෙයුම් වලට වැදගත්විය යුතු අතර, බාහිර පාර්ශවවලට දර්ශීය විය යුතුය. ඒ අනුව, අස්තිත්ත්වයක ව්‍යාපාරික ආකෘතිය වෙනස්වීම සිදු වන්නේ එහි මෙහෙයුම් වලට වැදගත් ක්‍රියාකාරකමක් ඉටු කිරීම එක්කෝ පටන් ගැනීම හෝ නැවත්වීම සිදුවන විටදී පමණි. උදාහරණ වශයෙන්, අස්තිත්ත්වයක් ව්‍යාපාරික පෙළක් අත්පත් කර ගැනීම, බැහැර කිරීම හෝ නැවැත්වීම සිදුවන විටකදීය. ව්‍යාපාරික ආකෘතිය වෙනස් වීමකට වන උදාහරණ වලට පහත දෑ ඇතුළත්ය:

(අ) අස්තිත්ත්වයක් සතු ව්‍යාපාරික ණය කළඹක් කෙටි කාලයේදී විකිණීමට රඳවා තබා ගෙන සිටීම. වාණිජ ණය කළමනාකරණයකින් අස්තිත්ත්වය සමාගමක් අත්පත් කර ගැනීම සහ ගිවිසුම්ගත මූල්‍ය ප්‍රවාහ රැස්කර ගැනීමට හැකිවනුපස් ණය රඳවා ගැනීමේ ව්‍යාපාරික ආකෘතියක් සමාගමට තිබීම. වාණිජ ණය කළඹ තවදුරටත් විකිණීම සඳහා නොවන සහ දැනට කළඹ කළමනාකරණය කරන්නේ අත්පත් කරගත් වාණිජ ණය සමඟ එක්ව සහ සියල්ල රඳවා තබාගෙන ඇත්තේ ගිවිසුම්ගත මුදල් ප්‍රවාහ රැස්කර ගැනීම සඳහා වීමය.

(ආ) මූල්‍ය සේවා සපයනු ලබන ආයතනයක් එහි සිල්ලර උකස් ව්‍යාපාරය වසා දැමීමට තීරණය කිරීම. එම ව්‍යාපාරය තවදුරටත් නව ගනුදෙනු භාර නොගැනීම සහ මූල්‍ය සේවා සපයන ආයතනය සක්‍රීයව සිය උකස් ණය කළඹ විකිණීම සඳහා අලෙවි කටයුතු කිරීම.

3. ව්‍යාපාර සංයෝජනයකදී නිහිත ව්‍යුත්පන්න සහිත ගිවිසුම් අත්පත් කරගැනීම පිළිබඳ SLFRS 3 ආමන්ත්‍රණය කරයි.

ආ4.4.2 අස්තිත්ත්වයක ව්‍යාපාරික ආකෘතියේ අරමුණ වෙනස් කිරීම ප්‍රතිවර්ගීකරණය කිරීමේ දිනයට පෙර ක්‍රියාත්මක කළ යුතුය. උදාහරණ වශයෙන් මූල්‍ය සේවා සපයන ආයතනයේ සිය සිල්ලර උකස් ව්‍යාපාරික කටයුතු පෙබරවාරි 15 දින නැවැත්වීමට තීරණය කළහොත් සහ එබැවින් සියලු බලපාන මූල්‍ය වත්කම් අප්‍රේල් 01 දින (එනම් ඊළඟ වාර්තාකරණ කාලපරිච්ඡේදයේ පළමු දිනය) ප්‍රතිවර්ගීකරණය කළ යුතුය. අස්තිත්ත්වය නව සිල්ලර උකස් ව්‍යාපාරික කටයුතු භාර නොගත යුතු අතර, හෝ පෙබරවාරි 15 දිනට පසුව කලින් ව්‍යාපාරික ආකෘතිය සමඟ සංගතවන ව්‍යාපාරික කටයුතුවල අන්වශයෙන් නොයෙදිය යුතුය.

ආ4.4.3 පහත සඳහන් දෑ ව්‍යාපාරික ආකෘතියට වෙනස්වීම් වන දෑ නොවේ.

(අ) විශේෂ මූල්‍ය වත්කම් වලට සම්බන්ධිත අභිප්‍රායේ වෙනස්වීමක් (වෙළඳපොල තත්ත්වයන්හි සැලකිය යුතු අන්දමේ වෙනස්වීම් වල තත්ත්වයන් පවා).

(ආ) මූල්‍ය වත්කම් සඳහා විශේෂිත වෙළඳපොලක් තාවකාලික ඉවත්වීම.

(ඇ) මූල්‍ය වත්කම් අස්තිත්ත්වයේ වෙනස් ව්‍යාපාරික ආකෘති සහිත කොටස් අතර හුවමාරු වීම.

මැනීම (5 ඡේදය)

මූලික මැනීම (5.1 කොටස)

ආ5.1.1 මූල්‍ය වත්කමක් මූලික හඳුනා ගැනීමේදී එහි සාධාරණ අගය සාමාන්‍යයෙන් වන්නේ එහි ගණුදෙනු මිලයි. (එනම් දුන් හෝ ලද ප්‍රතිෂ්ඨාවේ සාධාරණ අගයයි ආ. 5.1.2 අ ඡේදය සහ SLFRS 13 ද බලන්න). කෙසේ වෙතත්, ලැබුණ හෝ දුන් ප්‍රතිෂ්ඨාවේ කොටසක් මූල්‍ය සාධන පත්‍රයක හැර වෙනත් දෙයක් සඳහා නම්, මූල්‍ය සාධන පත්‍රයේ සාධාරණ අගය අස්තිත්ත්වය විසින් මැනිය යුතුය. උදාහරණ වශයෙන්, පොලියක් නොදරන දිගු කාලීන ණය හෝ ලැබිය යුතු දෑ වල සාධාරණ අගය, අනාගත සියළුම මුදල් ලැබීම් සඳහා ඒ හා සමාන ණය වර්ගීකරණයක් ඇති, ඒ හා සමාන සාධන පත්‍ර සඳහා පවතින වෙළඳපොළ පොලි අනුපාතිකය(න්), යොදා වට්ටම් කිරීමෙන් ලැබෙන වර්තමාන අගය ලෙස මැනිය හැකිය (ව්‍යවහාර මුදල්, කොන්දේසි, පොලි අනුපාතික වර්ග සහ වෙනත් සාධන වලට ඒ හා සමාන). ණයක් වශයෙන් දුන් යම් අමතර වටිනාකමක් වේ නම් එය වෙනත් වර්ගයක වත්කමක් ලෙස හඳුනා ගැනීම සඳහා සුදුසුකම් ලබන්නේ නම් හැර එහි වියදමක් ලෙස හෝ ආදායමෙන් අඩු කිරීමක් ලෙස සැලකේ.

ආ5.1.2 අස්තිත්ත්වයක් වෙළඳපොළින් බාහිර පොලි අනුපාතිකයක් දරණ (එනම් ඒ හා සමාන ණය සඳහා වෙළඳපොළ පොලි අනුපාතිකය 8% ක් වන විට පොලි අනුපාතිකය 5% ක් නම්) ණයක් ආරම්භ කරයි නම් සහ එයට හානිපූර්ණයක් ලෙස පෙරගෙවුම් ගාස්තුවක් ලැබේ නම්, ලැබුණ ගාස්තුව අඩුකර අස්තිත්ත්වය සාධාරණ අගයට ණය හඳුනාගනී.

ආ5.1.2.අ මූලික හඳුනා ගැනීමේදී මූල්‍ය සාධන පත්‍රයක සාධාරණ අගය සඳහා වන හොඳම සාක්ෂිය වනුයේ සාමාන්‍යයෙන් එහි ගණුදෙනු මිලය (එනම් දුන් හෝ ලද ප්‍රතිෂ්ඨාවේ සාධාරණ අගයයි; SLFRS 13 න් බලන්න) 5.1.1.අ ඡේදයේ සඳහන් කරන ලද පරිදි මූලික හඳුනා ගැනීමේ සාධාරණ අගය ගණුදෙනු මිලෙන් වෙනස් යයි අස්තිත්ත්වයක් නිර්ණය කරන්නේ නම්, එම දිනයේදී අස්තිත්ත්වය එම සාධන පත්‍රය පහත දැක්වෙන පරිදි ගිණුම්ගත කළ යුතුය:

(අ) 5.1.1 ඡේදයෙන් අවශ්‍යකරන මැනීමට, සර්වසම වත්කමකට හෝ වගකීමකට (එනම් 1 වන මට්ටමේ යෙදවුම) සක්‍රීය වෙළඳ පොලේ ලැයිස්තු ගත මිලක් මගින් එම සාධාරණ අගය සාක්ෂි දරන්නේ නම් හෝ නිරීක්ෂණය කළ වෙළඳපොලවල් මගින් ලබාගන්නා දත්ත පමණක් භාවිතාකරන අගය කිරීමේ ශිල්ප ක්‍රමයක් පදනම මත, මූලික හඳුනාගැනීමේ සාධාරණ අගය සහ ගණුදෙනු මිල අතර වෙනස ප්‍රතිලාභයක් හෝ අලාභයක් ලෙස අස්තිත්ත්වයක් හඳුනාගත යුතුය.

(ආ) 5.1.1 ඡේදයෙන් අවශ්‍යකරන මැනීමේදී, අන් සියලු අවස්ථාවලදී මූලික හඳුනා ගැනීමේ සාධාරණ අගය සහ ගණුදෙනු මිල අතර වෙනස විලම්භනය කිරීම සඳහා ගැළපිය යුතුය. මූලික හඳුනා ගැනීමෙන් පසුව, විලම්භනය කළ වෙනස ප්‍රතිලාභයක් හෝ අලාභයක් ලෙස අස්තිත්ත්වය හඳුනා ගත යුත්තේ, වත්කම හෝ වගකීම මිල කිරීමේදී වෙළඳපොළ සහභාගිවන්නන් සැලකිල්ලට ගන්නා සාධකයක වෙනස්වීමෙන් (කාලය ඇතුළුව) පැනනගින ප්‍රමාණයට පමණි.

පසුව මැනීම (5.2 සහ 5.3 කොටස)

ආ5.2.1 කලින් මූල්‍ය වත්කමක් ලෙස හඳුනාගත් සාධාරණ අගයට මනිනු ලැබූ මූල්‍ය සාධන පත්‍රයක අගය බිත්දුවට වඩා පහත වැටුණ විටෙක එය 4.2.1 ඡේදය ප්‍රකාරව මනිනු ලබන මූල්‍ය වගකීමකි. කෙසේ වෙතත්, මෙම ප්‍රමිතියේ විෂය පථය තුළ වත්කම් වන දෙමුහුන්ගිවිසුම් සමඟ සත්කාරක සැමවිටම 4.3.2 ඡේදය ප්‍රකාරව මනිනු ලබයි.

ආ5.2.2 එක්කෝ 5.7.5 හෝ 4.1.2 අ ඡේද ප්‍රකාරව වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායම් මගින් වෙනස්වීම් සමඟ මූලික සහ පසුව සාධාරණ අගයට මනිනු ලබන මූල්‍ය වත්කමක් මත ගණුදෙනු පිරිවැය ගිනුම්කරණය සඳහා පහත සඳහන් උදාහරණ නිදර්ශනාත්මකව විස්තර කෙරේ. අස්තිත්ත්වයක් මූල්‍ය වත්කමක් මිලදී ගැනීමේ කොමිස් මුදලක් වන

රු. 2/- ක් එකතු කර රු. 100/- කට අත්පත් කර ගෙන අස්තිත්ත්වය මූලිකව රු. 102/- කට වත්කමක් හඳුනා ගනී. දිනකට පසුව වාර්තාකරණ කාල පරිච්ඡේද අවසන් වන විට වත්කමේ ලැයිස්තුගත වෙළඳපොළ මිල රු. 100/- කි. වත්කම විකුණනු ලබන්නේ නම් රු. 3/- ක කොමිස් මුදලක් ගෙවිය යුතුය. එම දිනයේදී අස්තිත්ත්වය වත්කම රු. 100/- ට මනිනු ලබන අතර (විකිණීම සඳහා ගෙවිය හැකි කොමිස් මුදල සැලකිල්ලට නොගෙන) රු. 2/- ක අලාභයක් වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායමේ හඳුනා ගනු ලැබේ. 4.1.2 අ ඡේදය ප්‍රකාරව මූල්‍ය වත්කම වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායම මගින් සාධාරණ අගයට මනිනුයේ නම් ගනුදෙනු පිරිවැය සඵල පොලී ක්‍රමය භාවිත කරමින් ලාභ හෝ අලාභවලට ක්‍රමානුකූල කරනු ලැබේ.

ආ5.2.2.අ. මූල්‍ය වත්කම හෝ මූල්‍ය වගකීම පසුව මැනීම සහ ආ. 5.1.2.අ ඡේදයේ විස්තර කළ, පසුව හඳුනාගත් ප්‍රතිලාභ හෝ අලාභ මෙම ප්‍රමිතයේ අවශ්‍යතා සමඟ සංගත විය යුතුය.

ස්කන්ධ සාධන පත්‍රවල ආයෝජන සහ එම ආයෝජන සඳහා ගිවිසුම්

ආ5.2.3 ස්කන්ධ සාධන පත්‍රවල සියළුම ආයෝජන සහ එම සාධන පත්‍රමත සියලු ගිවිසුම් සාධාරණ අගයට මැනිය යුතුය. කෙසේ වෙතත් සීමිත තත්ත්වයන්හිදී, සාධාරණ අගයේ උචිත ඇස්තමේන්තුව පිරිවැය විය හැකිය. ඒ සඳහා අවස්ථාවක් විය හැක්කේ සාධාරණ අගය මැනීමට වඩාමත් මෑතක ප්‍රමාණවත් තොරතුරු ලබාගත නොහැකිවීම හෝ සාධාරණ අගය මැනිය හැකිවන පුළුල් පරාසයක් ඇති නම් සහ එම පරාසය තුළ සාධාරණ අගයේ හොඳම ඇස්තමේන්තුව පිරිවැය නියෝජනය කිරීමය.

- ආ5.2.4 පිරිවැය, සාධාරණ අගය නියෝජනය නොකරනවා විය හැකි ඇගවීම් වලට ඇතුළත් විය හැක්කේ;
- (අ) ආයෝජනයාගේ අයවැය, සැලසුම් හෝ සංවර්ධනයේ වැදගත් අවස්ථාවන් සමඟ කාර්ය සාධනය සංසන්දනය කිරීමේදී සැලකිය යුතු අන්දමේ වෙනස්වීම්;
  - (ආ) ආයෝජනයාගේ තාක්ෂණික සංවර්ධනයේ වැදගත් අවස්ථාවන් ළඟා කරගනු ඇතැයි යන අපේක්ෂාවන්ගේ වෙනස්වීම්.
  - (ඇ) ආයෝජනයේ ස්කන්ධය හෝ එහි නිෂ්පාදන හෝ අනාගත නිෂ්පාදන පිළිබඳ වෙළඳපොළේ සැලකිය යුතු අන්දමේ වෙනස්වීම්.
  - (ඈ) ආයෝජන මෙහෙයුම්කරන ගෝලීය ආර්ථිකයේ හෝ ආර්ථික පරිසරයේ සැලකිය යුතු අන්දමේ වෙනස්වීම්.
  - (ඉ) සංසන්දනාත්මක අස්තිත්ත්වයන්හි කාර්ය සාධනය හෝ සමස්ථ වෙළඳපොළ ඇඟවෙන තක්සේරුවේ සැලකිය යුතු අන්දමේ වෙනස්වීම්.
  - (ඊ) වංචා, වාණිජ මතභේද, නඩුහල, කළමනාකරීත්වයේ අර්බුද හෝ ක්‍රමෝපායේ වෙනස්වීම් වැනි ආයෝජනයේ අභ්‍යන්තර කරුණු.
  - (උ) එක්කෝ ආයෝජන විසින් හෝ (අලුතෙන් ස්කන්ධය නිකුත් කිරීමක් ලෙස) තුන්වන පාර්ශවයන් අතර ස්කන්ධ සාධන පත්‍ර හුවමාරුව මගින් ආයෝජනයේ ස්කන්ධයේ බාහිර ගනුදෙනු පිළිබඳ) සාක්ෂි

ආ5.2.5 ආ5.2.4 ඡේදයේ ලැයිස්තුව පරිපූර්ණ නොවේ. මූලික හඳුනා ගැනීමේ දිනයෙන් පසුව ලබා ගැනීමට හැකි ආයෝජනයේ කාර්ය සාධනය සහ මෙහෙයුම් පිළිබඳ සියළු තොරතුරු අස්තිත්ත්වයක් භාවිත කළ යුතුය. එවැනි යම් සම්බන්ධිත සාධක පැවතීමේ ප්‍රමාණය තෙක්, ඒවා මගින් පිරිවැය සාධාරණ අගය නියෝජනය කරන බව ඉහි නොකෙරෙනු විය හැකිය. එවන් අවස්ථාවලදී අස්තිත්ත්වය සාධාරණ අගය මැනිය යුතුය.

ආ5.2.6 ලැයිස්තුගත ස්කන්ධ සාධන පත්‍රවල (හෝ ලැයිස්තුගත ස්කන්ධ සාධන පත්‍රමත ගිවිසුම්) ආයෝජන සඳහා කිසිවිටෙක සාධාරණ අගය පිරිවැය හොඳම ඇස්තමේන්තුව විය නොහැකිය.

ක්‍රමාකූල පිරිවැය මැනීම (5.4 කොටස)

සඵල පොලී ක්‍රමය

ආ5.4.1 සඵල පොලී ක්‍රමය ව්‍යවහාර කිරීමේදී, මූල්‍ය සාධන පත්‍රයක සඵල පොලී අනුපාතිකයේ වැදගත් කොටසක් ලෙස ගාස්තු අස්තිත්ත්වය හඳුනාගනී. මූල්‍ය සේවාවක් සඳහා වන ගාස්තු විස්තර සපයනු ලබන සේවාවේ ස්වභාවය සහ අන්තර්ගතය පිළිබඳව ඇගවීමක් විය නොහැකිය. සාධාරණ අගයේ වෙනස්වීම ලාභ හෝ අලාභ සමගින් හඳුනා ගනිමින් මූල්‍ය සාධන පත්‍රය සාධාරණ අගයට මනිනුයේ නම් හැර, ගාස්තු මූල්‍ය සාධන පත්‍රයක සඵල පොලී අනුපාතිකයේ වැදගත් කොටසක් වන අතර, සඵල පොලී අනුපාතිකයට කරන ගැලපුමක් ලෙස සලකනු

ලැබේ. එවැනි අවස්ථාවලදී, සාධන පත්‍රය මුලින්ම හඳුනාගත් විට අයහාරයක් හෝ වියදමක් ලෙස ගාස්තු හඳුනා ගනු ලැබේ.

ආ5.4.2 මූල්‍ය සාධන පත්‍රයක සඵල පොලී අනුපාතිකයේ වැදගත් කොටසක්වන ගාස්තුවලට ඇතුළත් වනුයේ;

(අ) මූල්‍ය වත්කමක් උත්පාදනය කිරීමේ හෝ අත්පත් කර ගැනීමට සම්බන්ධිත අස්තිත්ත්වයක් ලැබූ ආරම්භ කිරීමේ ගාස්තු. එවැනි ගාස්තුවලට පහත දැක්වෙන ක්‍රියාකාරකම්වලට හානි පූර්ණයක් වශයෙන් වන දෑ ඇතුළත් විය හැකිය. ඒවා නම්, ණය ගන්නාගේ මූල්‍ය තත්ත්වය ඇගයීම, ඇපකර, අතිරේක ඇප වෙනත් සුරක්ෂිත එකඟවීම් ඇගයීම සහ වාර්තාකරණය, සාධන පත්‍රයේ කොන්දේසි කතිකාකර ගැනීම, ලේඛන පිළියෙල කිරීම සහ සැකසීම සහ ගනුදෙනුව අවසන් කිරීම. මෙම ගාස්තු ප්‍රතිඵලයක් වන මූල්‍ය සාධන පත්‍රය උත්පාදනය කිරීම හා සම්බන්ධවන වැදගත් කොටසක් වේ.

(ආ) ණය බැඳීමක් 4.2.1 (අ) ඡේදය ප්‍රකාරව මනිනු නොලබන විටදී සහ බොහෝදුරට අස්තිත්ත්වය නිශ්චිත ණය දීමේ එකඟවීමකට ඇතුළත් වන විට, ණයක් උත්පාදනය කිරීමට අස්තිත්ත්වයක් ලැබූ කැපවීමේ ගාස්තු. මෙම ගාස්තු මූල්‍ය වත්කමක් අත්පත් කර ගැනීමේදී දිගටම පවත්නා සම්බන්ධතාවය සඳහා වන හානි පූර්ණයක් ලෙස සලකනු ලැබේ. අස්තිත්ත්වය ණය මුදල් නොදී බැඳීම අවසන් වූ විට, ලැබුණ ගාස්තු බැඳීම අවසන් වූ විට ආදායම ලෙස හඳුනා ගැනේ.

(ඇ) මූල්‍ය වගකීම් නිකුත් කිරීම් මත වන ගෙවන ලද ආරම්භක ගාස්තු මනිනුයේ ක්‍රමාංකය පිරිවැයටය. මෙම ගාස්තු මූල්‍ය වගකීමක් උත්පාදනය කිරීමෙහිලා සම්බන්ධවීම සඳහා වන වැදගත් කොටසකි. මූල්‍ය වගකීමක් සඳහා ආරම්භක ගාස්තුවල සිට සහ සේවා සැපයීමේ හිමිකම සඳහා සම්බන්ධිත පිරිවැය (අයෝජන කලමනාකරණ කිරීමේ සේවාවන් වැනි) මූල්‍ය වගකීමක සඵල පොලී අනුපාතිකයේ වැදගත් කොටසක් වන ගාස්තු සහ පිරිවැය අස්තිත්ත්වයක් වෙන් කොට හඳුනාගනී.

ආ5.4.3 මූල්‍ය සාධන පත්‍රයක සඵල පොලී අනුපාතිකයේ වැදගත් කොටසක් නොවන ගාස්තු SLFRS 15 ප්‍රකාරව ගිණුම් ගත කරනු ලබන අතර ඒවාට ඇතුළත් වනුයේ;

(අ) ණයක් සම්බන්ධයෙන් සේවාවන් සැපයීම සඳහා අයකරන ගාස්තු;

(ආ) ණය බැඳීමක් 4.2.1 (අ) ඡේදය ප්‍රකාරව මනිනු නොලබන විටකදී සහ නිශ්චිත ණයදීමේ එකඟ වීමකට ඇතුළත් වීම සිදුවෙතැයි අපේක්ෂා නොකරන විට, ණයක් ආරම්භ කිරීමට වන කැපවීමේ ගාස්තු; සහ

(ඇ) අස්තිත්ත්වයක් ණයක් පිළියෙල කර සහ එම ණය පැකේජයේ කිසිම කොටසක් අස්තිත්ත්වයට රඳවා තබා නොගෙන, ණයකට හවුල් වීමෙන් ලැබෙන ගාස්තු (හෝ වෙනත් සහභාගී වන්නන් ලෙස සංසන්දනාත්මක අවදානම සඳහා සමාන සඵල පොලී අනුපාතිකයක කොටසක් රඳවා ගැනීම).

ආ5.4.4 සඵල පොලී ක්‍රමය ව්‍යවහාර කිරීමේදී මූල්‍ය සාධන පත්‍රයේ අපේක්ෂිත ජීව කාලය පුරා සඵල පොලී අනුපාතිකය ගණනය කිරීමේ දී ඇතුළත් කරන කිසියම් ගාස්තු, ලැබුණ හෝ ගෙවූ ලක්ෂයන්, ගනුදෙනු පිරිවැය සහ වෙනත් අධිමිල හෝ වට්ටම් අස්තිත්ත්වයක් සාමාන්‍යයෙන් ක්‍රමාංකය කරනු ලබයි. කෙසේ වෙතත්, ගාස්තු, ලැබූ හෝ ගෙවූ ලකුණු, ගනුදෙනු පිරිවැය, අධි මිල හෝ වට්ටම් සම්බන්ධිත කාලපරිච්ඡේදය මෙයනම්, කෙටි කාලපරිච්ඡේදයක් භාවිත කරනු ලැබේ. මේ සඳහා අවස්ථාවක් වන්නේ මූල්‍ය සාධන පත්‍රය අපේක්ෂිත පරිණතවීමට පෙර සම්බන්ධිත ගාස්තු, ගෙවූ හෝ ලැබුණ ලක්ෂයන්, ගනුදෙනු පිරිවැය, අධිමිල හෝ වට්ටම් වෙළඳපොළ අනුපාතිකවලට යළි මිල කරණ විය. එවැනි අවස්ථාවකදී, උචිත ක්‍රමාංකය කාලපරිච්ඡේද වනුයේ ඊළඟ යළි මිල කිරීමේ දිනට වන කාලපරිච්ඡේදයයි. උදාහරණ වශයෙන් අවසාන වරට පොලිය ගෙවූ දින සිට එම මූල්‍ය සාධන පත්‍රය මත උපවිතවූ පොලිය වල අනුපාතික මූල්‍ය සාධන පත්‍රයක් මත අධි මිල හෝ වට්ටම පිළිබිඹු වේ නම්, හෝ වෙළඳපොළ අනුපාතිකවලට වල පොලී අනුපාතිකය යළි නියම කිරීමේ සිට වෙළඳපොළ අනුපාතික වෙනස්වීම් වල පොලී අනුපාතික වෙළඳපොළ අනුපාතිකවලට යළිනියම කරන ඊළඟ දිනය දක්වා ක්‍රමාංකය කරනු ලැබේ. මෙයට හේතු වන්නේ අධි මිල හෝ වට්ටම ඊළඟ පොලිය යළි නියම කරන දිනයට වන කාලපරිච්ඡේදයට සම්බන්ධිත වීමයි. එම නිසා එම දිනයේ අධිමිල හෝ වට්ටම (එනම් පොලී අනුපාතික) සම්බන්ධිත විචල්‍යව වෙළඳපොළ අනුපාතික යළි නියම කරනු ඇත. කෙසේ වෙතත්, අධිමිල හෝ වට්ටම ප්‍රතිඵලයක් වන්නේ මූල්‍ය සාධන පත්‍රයේ නියම කර ඇති වල අනුපාතිකය පුරා ණය පරාසයේ වෙනස්වීමකින් හෝ වෙළඳපොළ අනුපාතිකවලට වෙනත් විචල්‍යන් නියම නොකරන්නේ නම්, එය මූල්‍ය සාධන පත්‍රයේ අපේක්ෂිත ජීවිත කාලය පුරා ක්‍රමාංකය කරනු ලැබේ.

ආ5.4.5 වල අනුපාතික මූල්‍ය වත්කම් සහ වල අනුපාතික මූල්‍ය වගකීම් සඳහා වෙළඳපොළ පොලී අනුපාතිකවල සංචලනයන් පිළිබිඹුවීමට, විටින් විට මුදල් ප්‍රවාහ යළි ඇස්තමේන්තු කිරීම සඵල පොලී අනුපාතික වෙනස් කරයි. වල අනුපාතික මූල්‍ය වත්කමක් හෝ මූල්‍ය වගකීමක් මුලිකව, පරිනතවීමේදී ලැබිය යුතු හෝ ගෙවිය යුතු මුල් මුදලට සමාන වටිනාකමකට හඳුනාගතහොත් අනාගත පොලී ගෙවීම යළි ඇස්තමේන්තු කිරීම වත්කමේ හෝ වගකීමේ ධාරණ වටිනාකමට සැළකිය යුතු අන්දමේ බලපෑමක් සාමාන්‍යයෙන් ඇති නොවේ.

ආ5.4.6 අස්තිත්ත්වයක් එහි ගෙවීම් සහ ලැබීම් ඇස්තමේන්තු ප්‍රතිශෝධනය කරන්නේ නම්, (5.4.3 ඡේදය ප්‍රකාරව වෙනස් කිරීම් සහ අපේක්ෂිත ණය භාවිතව ඇස්තමේන්තු වෙනස්වීම් හැර) සත්‍ය සහ ප්‍රතිශෝධිත ඇස්තමේන්තුකළ ගිවිසුම්ගත මුදල් ප්‍රවාහ පිළිබිඹුවීමට අස්තිත්ත්වය මූල්‍ය වත්කමේ දළ ධාරන වටිනාකම හෝ මූල්‍ය වගකීමේ

(හෝ මූල්‍ය සාධන පත්‍ර සමූහයක) ක්‍රමාංකය පිරිවැය ගැලපිය යුතුය. මූල්‍ය වත්කමේ දළ ධාරණ වටිනාකම හෝ මූල්‍ය සාධන පත්‍රයේ මුල්සඵල පොලී අනුපාතිකයට (හෝ මිලට ගත් හෝ ආරම්භ කළ ණය භාතිකරණය මූල්‍ය වත්කම් සඳහා ණය ගැලපුම් සඵල පොලී අනුපාතිකය) වට්ටම් කරන ඇස්තමේන්තුකළ අනාගත මුදල් ප්‍රවාහවල වර්තමාන අගය මූල්‍ය වගකීමේ ක්‍රමාංකය ලෙස හෝ අදාළ වන විට 6.5.10 ඡේදය ප්‍රකාරව ගණනය කළ ප්‍රතිශෝධිත සඵල පොලී අනුපාතිකය අස්තීත්ත්වය යළි ගණනය කරයි. ගැලපීම ලාභ හෝ අලාභවල ආදායමක් හෝ වියදමක් ලෙස හඳුනා ගනී.

ආ5.4.7 සමහර අවස්ථාවල මූලික හඳුනාගැනීමේදී මූල්‍ය වත්කමක් ණය භාතිකරණය වූ ලෙස සලකනු ඇත. එයට හේතුවන්නේ ණය අවදානම ඉතා විශාල නිසා සහ මිලදීගත් අවස්ථාවකදී එය අතිශය අධික වට්ටමකට අත්පත් කර ගැනීම නිසාය. මූලික හඳුනා ගැනීමේදී ණය භාතිකරණය වූ මිලදී ගත් හෝ උත්පාදනය වූ ලෙස සැලකෙන මූල්‍ය වත්කම් සඳහා ණය ගැලපූ සඵල පොලී අනුපාතිකය ගණනය කිරීමේ, ඇස්තමේන්තු කළ මුදල් ප්‍රවාහවල අපේක්ෂිත මූලික ණයභාති අස්තීත්ත්වයක් විසින් ඇතුළත් කිරීම අවශ්‍ය කෙරේ. කෙසේ වෙතත්, මූලික හඳුනා ගැනීමේදී මූල්‍ය වත්කමට විශාල ණය අවදානමක් තිබීම නිසා ණය ගැලපූ සඵල පොලී අනුපාතිකය තනිකරම ව්‍යවහාර කළ යුතු යයි මෙයින් අදහස් නොවේ.

ගණ්‍යදෙනු පිරිවැය

ආ5.4.8 ගණ්‍යදෙනු පිරිවැයට නියෝජිතයන් (විකුණුම් නියෝජිතයන් ලෙස කටයුතු කරන සේවකයන් ඇතුළුව) උපදේශකවරුන්ට, තැරැව්කරුවන් සහ අලෙවිකරුවන්ට ගෙවූ ශාස්තු සහ කොමිස් සහ විනිමය සුදකුම්, පැවරුම් බදු සහ බදු ඇතුළත්ය. ගණ්‍යදෙනු පිරිවැයට ණය අධිමිල හෝ වට්ටම්, මූල්‍ය පිරිවැය හෝ අභ්‍යන්තර පරිපාලන හෝ රඳවාගැනීමේ පිරිවැය අඩංගු නොවේ.

ලියා හැරීම

ආ5.4.9 මූල්‍ය වත්කමක මුද්‍රමනින්ම හෝ කොටසකට ලියා හැරීම සම්බන්ධිත විය හැකිය. උදාහරණයක් වශයෙන්, මූල්‍ය වත්කමක් මත අතිරේක ඇපයක් ක්‍රියාත්මක කිරීමට අස්තීත්ත්වයක් සැලසුම් කරයි, සහ අතිරේක ඇපයෙන්, මූල්‍යවත්කමෙන් 30% කට වඩා ආපසු අයකර ගැනීමට අපේක්ෂා නොකරයි. මූල්‍ය වත්කමෙන් තවදුරටත් කිසිම මුදල් ප්‍රවාහයක් ආපසු අයකර ගැනීමට අස්තීත්ත්වය සාධාරණ අපේක්ෂාවක් නැතිනම්, මූල්‍ය වත්කමේ ඉතිරිව ඇති 70% ලියාහල යුතුය.

භාතිකරණය (5.5 කොටස)

සාමූහික සහ තනි තනි තක්සේරු කිරීමේ පදනම

ආ5.5.1 මූලික හඳුනා ගැනීමේ සිට ණය අවදානමේ සැලකිය යුතු අන්දමේ වැඩිවීමක් සඳහා ජීව කාලය පුරා අපේක්ෂිත ණය භාති හඳුනා ගැනීමේ පරමාර්ථය සපුරා ගැනීමට හැකිවනු පිණිස, ණය අවදානමේ සැලකිය යුතු අන්දමේ වැඩිවීමක් අඟවන තොරතුරු සැලකිල්ලට ගනිමින්, උදාහරණ වශයෙන් මූල්‍ය වත්කම් සමූහයක් හෝ සමූහයක උප කොටසක්, සාමූහික පදනම මත ණය අවදානමේ සැලකිය යුතු අවදානම් සඳහා තක්සේරු කිරීමක් සිදු කිරීම අවශ්‍ය විය හැකිය. ණය අවදානමේ සැලකිය යුතු අන්දමේ වැඩිවීමක් ඇතිවීමක, එවැනි සැලකිය යුතු අන්දමේ ණය අවදානමක් වැඩිවීමක් පිළිබඳව එක් එක් සාධන පත්‍ර මට්ටම මත තොරතුරු මෙතෙක් නොමැති වූයේ වුවද, මෙය සිදුකරනුයේ ජීව කාලය පුරා අපේක්ෂිත ණය භාති හඳුනා ගැනීමේ අස්තීත්ත්වයේ අරමුණ සපුරා ගැනීම තහවුරු කර ගැනීමටය.

ආ5.5.2 ජීව කාලය පුරා අපේක්ෂිත ණය භාති සාමාන්‍යයෙන් හඳුනා ගැනීමට අපේක්ෂා කරන්නේ මූල්‍ය සාධන පත්‍රය කල් ඉකුත් වූ බවට පත්වීමට පෙරය. දර්ශීයව ණය අවදානම සැලකිය යුතු අන්දමින් වැඩි වන්නේ මූල්‍ය සාධන පත්‍රයක් කල් ඉකුත් වීමට පෙර හෝ ණය ගන්නාගේ වෙනත් ප්‍රමාදවීමේ නිශ්චිත සාධක නිසා (උදාහරණ වශයෙන් වෙනස් කිරීමක් හෝ ප්‍රතිව්‍යහරණ කිරීමක්) බව නිරීක්ෂණය කර ඇත. ඒ නිසාවෙන් අනවශ්‍ය පිරිවැයකින් හෝ පරිශ්‍රමයකින් තොරව කල් ඉකුත් වූ තොරතුරුවලට වඩා ඉදිරි දක්මක් සහිත සාධාරණ සහ තහවුරු කිරීමේ තොරතුරු ලබාගත හැකිනම්, ණය අවදානමේ වෙනස්වීම් තක්සේරු කිරීමට එය භාවිත කළ යුතුය.

ආ5.5.3 කෙසේ වෙතත්, මූල්‍ය සාධන පත්‍රවල ස්වභාවය සහ මූල්‍ය සාධන පත්‍ර විශේෂ සමූහ සඳහා ණය තොරතුරු පදනම මත අස්තීත්ත්වයකට මූල්‍ය සාධන පත්‍රයක් කල් ඉකුත් වූ බවට පත්වීමට පෙර, එක් එක් මූල්‍ය සාධන පත්‍ර සඳහා ණය අවදානමේ සැලකිය යුතු අන්දමේ වෙනස්වීම් හඳුනා ගත නොහැකිය. මේ සඳහා වන අවස්ථාවක් විය හැක්කේ, සිල්ලර ණය වැනි මූල්‍ය සාධන පත්‍ර සඳහා හුරු පුරුදු පිළිවෙලට ලබාගත හැකි ණය අවදානම් තොරතුරු ස්වල්පයක් වීම හෝ යාවත්කාලීන තොරතුරු නොමැතිවීම සහ ගණ්‍යදෙනුකරුවකු ගිවිසුම්ගත

කොන්දේසි කඩකරනතුරු තනි සාධන පත්‍රයක් මත නියාමනය සිදු නොකිරීමය. තනි මූල්‍ය සාධන පත්‍රයක් සඳහා ණය අවදානමේ වෙනස්වීම් ඒවා කල් ඉකුත් වූ බවට පත් වීමට පෙර ග්‍රහණය නොකළහොත්, ණය දීමනාවක් පදනම් වන්නේ තනි මූල්‍ය සාධන පත්‍ර මට්ටමේදී පමණක් වන අතර එය මූලික හඳුනා ගැනීමේ සිට ණය අවදානමේ වෙනස්වීම් විශ්වාසදායක ලෙස නියෝජනය නොවනු ඇත.

ආ5.5.4 සමහර තත්ත්වයන්හිදී තනි සාධන පත්‍ර පදනම මත ජීවකාලය පුරා අපේක්ෂිත ණය අලාභ මැනීමට සාධාරණ හා තහවුරු කළ හැකි තොරතුරු අනවශ්‍ය පිරිවැයක් හෝ පරිශ්‍රමයක් නොදරා අස්තිත්ත්වයකට ලබාගත නොහැකිය. එවැනි අවස්ථාවකදී විස්තීර්ණ ණය අවදානම් තොරතුරු සලකා බැලෙන සාමූහික පදනම මත ජීව කාලය පුරා අපේක්ෂිත ණය අලාභ හඳුනා ගැනේ. මෙම විස්තීර්ණ ණය අවදානම් තොරතුරු කල් පසු වූ තොරතුරු පමණක් නොව සියලු අදාළ ණය තොරතුරු ඉදිරි දක්මක් සහිත සාර්ව ආර්ථික තොරතුරු, තනි සාධන පත්‍ර මට්ටම මත මූලික හඳුනා ගැනීමේ සිට සැලකිය යුතු අන්දමේ ණය අවදානමේ වැඩිවීමක් ඇතිවිට ජීවකාලයේ අපේක්ෂිත ණය අලාභ හඳුනා ගැනීමේ ප්‍රතිඵල ආසන්න කිරීමට හැකිවනු වස් සංයුක්ත කල යුතුය.

ආ5.5.5 ණය අවදානමේ සැලකිය යුතු අන්දමේ වැඩිවීම් සහ අලාභ දීමනාව සාමූහික පදනම මත හඳුනාගැනීම නිර්ණය කිරීමේ අරමුණ සඳහා, අස්තිත්ත්වයක් මූල්‍ය සාධන පත්‍ර කාලීන පදනම මත, හවුල් වූ ණය අවදානමේ වැඩිවීමක් හඳුනාගැනීම හැකිවීමට සැලසුම් කල පහසු වීමේ අරමුණ සඳහා විශ්ලේෂණයන් ලබාගත් ණය අවදානම් ගතිලක්ෂණ පදනම මත කාණ්ඩගත කළ හැකිය. වෙනත් අවදානම් ගති ලක්ෂණ ඇති මූල්‍ය සාධන පත්‍ර කාණ්ඩ ගත කිරීම මගින් අස්තිත්ත්වයේ මෙම තොරතුරු අපැහැදිලි නොකල යුතුය. බෙදාගත් ණය අවදානම් ගතිලක්ෂණ වලට ඇතුළත් විය හැකි උදාහරණ, එහෙත් ඒවාට පමණක් සීමා නොවේ:

- (අ) සාධන පත්‍රයේ වර්ගය;
- (ආ) ණය අවදානම් වර්ගීකරණය;
- (ඇ) අතිරේක ඇප වර්ගය;
- (ඈ) මූලික හඳුනා ගත් දිනය;
- (ඉ) පරිණත වීමට ශේෂව ඇති කාලය;
- (ඊ) ක්‍රමානුකූලය;
- (උ) ණය ගන්නාගේ භූගෝලීය පිහිටීම; සහ
- (ඌ) පැහැර හැරීමක් (උදාහරණ වශයෙන් සමහර අධිකරණ බල ප්‍රදේශවල පිළිසරණක් නොමැති ණය හෝ ණයට-අගය - අනුපාත) සිදුවීම පිළිබඳ සම්භාව්‍යතාව මත බලපෑමක් එයට තිබෙනම්, මූල්‍ය වත්කමට සාපේක්ෂව අතිරේක ඇපයේ වටිනාකම.

ආ5.5.6 මූලික හඳුනා ගැනීමේ සිට ණය අවදානමේ සැලකිය යුතු අන්දමේ වැඩිවීමක් ඇති සියලුම මූල්‍ය සාධන පත්‍ර මත ජීව කාලය පුරා අපේක්ෂිත ණය අලාභ හඳුනා ගැනීම 5.5.4 ඡේදය මගින් අවශ්‍ය කෙරේ. මෙම අරමුණ සපුරා ගැනීම පිණිස, බෙදාගත් ණය අවදානම් ගති ලක්ෂණ පදනම මත මූලික හඳුනා ගැනීමේ සිට සැලකිය යුතු අන්දමින් ණය අවදානම වැඩිවී ඇතැයි සැලකෙන, මූල්‍ය සාධන පත්‍ර අස්තිත්ත්වයට කාණ්ඩ ගත කිරීමට නොහැකි නම්, අස්තිත්ත්වය විසින් ජීවකාල අපේක්ෂිත ණය අලාභ හඳුනාගත යුත්තේ, සැලකිය යුතු අන්දමට ණය අවදානම වැඩිවී ඇතැයි හැඟෙන මූල්‍ය වත්කම් කොටසට මතය. සාමූහික පදනම මත ණය අවදානමෙහි වෙනසක් සිදුවී ඇත්ද යන්න තක්සේරු කිරීමට මූල්‍ය සාධන පත්‍ර සමාහරණය කිරීම, මූල්‍ය සාධන පත්‍ර කාණ්ඩය හෝ තනි තනි පදනම මත නව තොරතුරු ලබාගත හැකිවීම සමග කාලය පුරා වෙනස්විය හැකිය.

ජීවකාල අපේක්ෂිත ණය අලාභ හඳුනා ගැනීමේ කාලනීර්ණය

ආ5.5.7 මූල්‍ය වත්කමක් වාර්තාකරණ දින ණය හානිකරණය වී ඇතැයි හෝ සත්‍ය වශයෙන් පැහැර හැරීම සිදුවීම මත සාක්ෂි වෙනුවට, ජීව කාල අපේක්ෂිත ණය අලාභ හඳුනා ගැනීම පදනම් විය යුත්තේ, මූලික හඳුනා ගැනීමේ සිට පැහැර හැරීම් සිදුවීමේ හෝ සිදුවීමේ හැකියාව යන්න මතද පිළිබඳව තක්සේරුව (ණය අවදානමේ වැඩි වීමක් පිළිබිඹු වීමට මූල්‍ය සාධන පත්‍රය යළි මිල කළේද යන්න නොසලකා), මූල්‍ය වත්කමක් ණය හානිකරණය හෝ සත්‍ය වශයෙන් පැහැර හැරීම බවට පත්වීමට පෙර සාමාන්‍යයෙන් සැලකිය යුතු අන්දමේ ණය අවදානමේ වැඩිවීමක් තිබිය හැකිය.

ආ5.5.8 ණය බැඳීම් සඳහා, ණය බැඳීම් සම්බන්ධිත ණය මත පැහැර හැරීම් සිදුවීමේ අවදානමේ වෙනස්වීම් අස්තිත්ත්වයක් සැලකිල්ලට ගනී. මූල්‍ය ඇපවීම් ගිවිසුම් සඳහා නිශ්චිත ණය ගැතියෙක් ගිවිසුම මත ණය පැහැර හැරීමේ අවදානමේ වෙනස්වීම් අස්තිත්ත්වයක් සැලකිල්ලට ගනී.

ආ5.5.9 මූලික හඳුනා ගැනීමේ සිට ණය අවදානමේ වෙනස්වීමේ විශේෂත්වය රඳා පවත්නේ මූලික හඳුනා ගැනීමේ දින සිට පැහැර හැරීම් මතය. ඒ අනුව දී ඇති වෙනස්වීමකට නිරපේක්ෂ කොන්දේසි යටතේ, පැහැර හැරීම් සිදුවීමේ අවදානම, මූලිකව පැහැර හැරීම් සිදුවීමේ අඩු අවදානමක් ඇති මූල්‍ය සාධන පත්‍රයක්, මූලිකව පැහැර හැරීම් සිදුවීමේ වැඩි අවදානමක් ඇති මූල්‍ය සාධන පත්‍රයක් සමග සංසන්දනය කිරීමෙන් වඩාත් විශේෂිතය.

ආ5.5.10 සමාන කළ හැකි ණය අවදානමක් ඇති මූල්‍ය සාධන පත්‍රයක පැහැර හැරීමක් සිදුවීමේ අවදානම සාධන පත්‍රයේ ජීව කාලය දීර්ඝ වන විට වැඩිවේ; උදාහරණ වශයෙන් වසර පහක ජීවකාලයක් ඇති AAA-වර්ගීකරණයක් ඇති බැඳුම්කරයක පැහැර හැරීම් සිදුවීමේ අවදානමට වඩා වැඩි අවදානමක් වසර දහයක ජීව කාලයක් ඇති AAA-වර්ගීකරණයක් ඇති බැඳුම්කරයක පැහැර හැරීමේ අවදානමක් ඇත.

ආ5.5.11 අපේක්ෂිත ජීව කාලය සහ පැහැර හැරීම් සිදුවීමේ අවදානම අතර පවතින සම්බන්ධතාවය නිසා, කාලය පුරා පැහැර හැරීම් සිදුවීමේ නිරපේක්ෂ අවදානමේ වෙනස්වීම සංසන්දනය කිරීමෙන් ණය අවදානමේ වෙනස්වීම සරලව තක්සේරු කළ නොහැකිය. උදාහරණයක් ලෙස, වසර 10 ක ජීවකාලයක් ඇති මූල්‍ය සාධන පත්‍රයක මූලික හඳුනා ගැනීමේදී පැහැර හැරීමක් සිදුවීමේ අවදානම, එම මූල්‍ය සාධන පත්‍රයේම පසු කාලයකදී අපේක්ෂිත ජීවකාලය වසර පහක් පමණක් වනවිටදීත් පැහැරහැරීම සිදුවීමේ අවදානම කලින් මෙන් එක හා සමානවේ. එය ණය අවදානමේ වැඩිවීමක් අඟවනවා විය හැකිය. මෙයට හේතු වන්නේ කාලය ගතවීමත් සමඟ ණය අවදානම වෙනස් නොවන්නේ නම් සහ මූල්‍ය සාධන පත්‍රය පරිණතවීමට ආසන්නව වීමත් සමඟ අපේක්ෂිත ජීව කාලය පුරා පැහැර හැරීම් සිදුවීමේ අවදානම සාමාන්‍යයෙන් අඩුවීම නිසාය. කෙසේ වෙතත්, මූල්‍ය සාධන පත්‍රය පරිණත වීමට ආසන්නවීම සමඟ සැලකිය යුතු අන්දමේ ගෙවීම් බැඳීමක් පමණක් ඇති මූල්‍ය සාධන පත්‍ර සඳහා කාලය ගත වීමත් සමඟ පැහැර හැරීම් සිදුවීමේ අවදානම අවශ්‍යයෙන්ම අඩුවිය හැකිය. එවැනි අවස්ථාවකදී, මූලික හඳුනා ගැනීමේ සිට ණය අවදානම සැලකිය යුතු අන්දමින් වැඩි වී ඇත්දැයි නිරූපණය විය හැකි වෙතත් ගුණාත්මක සාධක ද අස්තිත්ත්වයන් විසින් සළකා බැලිය යුතුය.

ආ5.5.12 අපේක්ෂිත ණය අලාභ මැනීමේදී හෝ මූලික හඳුනා ගැනීමේ සිට මූල්‍ය සාධන පත්‍රයක ණය අවදානම සැලකිය යුතු අන්දමින් වැඩිවී ඇත්දැයි තක්සේරු කිරීමේදී අස්තිත්ත්වයක් විසින් විවිධ ප්‍රවේශව්‍යවහාර කළ හැකිය. වෙනත් මූල්‍ය සාධන පත්‍ර සඳහා වෙනස් වූ ප්‍රවේශයන් අස්තිත්ත්වයක් ව්‍යවහාර කළ හැකිය. සඳහන් කර ඇති යෙදවුම පරිදි පැහැදිලිව සඳහන් කර ඇති සම්භාව්‍යතාවය ඇතුළත් නොකර ඇති ප්‍රවේශයක්, ණය අලාභ අනුපාතික වැනි ප්‍රවේශයක් පහත දැක්වෙන්නේ නම්, මෙමප්‍රමිතයේ අවශ්‍යතාවයන් සමඟ සංගතවිය හැකිය. එනම් අතිරේක ඇප වැනි වෙනත් මෙහෙයවන්නන්ගෙන් අපේක්ෂිත ණය අලාභවල වෙනස්වීම් වලින් සිදුවන පැහැර හැරීම් අවදානම්වල යම් වෙන් කිරීමකට අස්තිත්ත්වයට හැකිවිට සහ තක්සේරුව කරන විටදී පහත දැක් සැලකිල්ලට ගනිමින්.

(අ) මූලික හඳුනා ගැනීමේ සිට පැහැර හැරීමක් සිදුවීමේ අවදානමේ වෙනස්වීමක්;

(ආ) මූල්‍ය සාධන පත්‍රයේ අපේක්ෂිත ජීව කාලය; සහ

(ඇ) ණය අවදානමට බලපෑ හැකි අනවශ්‍ය පිරිවැය හෝ පරිශ්‍රමයක් නොමැතිව සාධාරණ සහ සහාය වියහැකි තොරතුරු ලබාගැනීමට හැකිවීම.

ආ5.5.13 මූලික හඳුනා ගැනීමේ සිට මූල්‍ය සාධන පත්‍රයක් මත ණය අවදානම සැලකිය යුතු අන්දමින් වැඩිවී ඇත්ද නිර්ණය කිරීමට භාවිත කළ ක්‍රම, මූල්‍ය සාධන පත්‍රයේ ගති ලක්ෂණ (හෝ මූල්‍ය සාධන පත්‍ර කාණ්ඩයක) සහ සංසන්දනය කළ හැකි මූල්‍ය සාධන පත්‍ර සඳහා අතීතයේ පැහැර හැරීම් රටාවන් සැලකිල්ලට ගත යුතුය. 5.5.9 ඡේදයේ අවශ්‍යතාවයන් නොසළකා, මූල්‍ය සාධන පත්‍රයේ අපේක්ෂිත ජීව කාලය තුළදී නිශ්චිත අවස්ථාවකදී පැහැර හැරීම් රටාවන් සංකේතීය නොවන විට, ඊළඟ මාස 12 පුරා පැහැර හැරීම් සිදුවන අවදානමේ වෙනස්වීම, ජීව කාලය පුරා පැහැර හැරීම් සිදුවීමේ අවදානමේ වෙනස්වීමට සාධාරණ ආසන්න වීමක් විය හැකිය. ජීව කාල තක්සේරුවක් අවශ්‍ය යයි පවතින තත්ත්වයක ඇඟවීමක් කරන්නේ නැත්නම්, එවැනි අවස්ථාවලදී මූලික හඳුනා ගැනීමේ සිට ණය අවදානම සැලකිය යුතු අන්දමට වැඩි වී ඇත්දැයි නිර්ණය කිරීමට, ඊළඟ මාස 12 පුරා සිදුවන පැහැර හැරීම් අවදානමේ වෙනස්වීම් අස්තිත්ත්වයක් භාවිත කළ හැකිය.

ආ5.5.14 ජීව කාලයේ අපේක්ෂිත ණය අලාභ හඳුනාගත යුතු ද යන්න නිර්ණය කිරීමට, ඊළඟ මාස 12 පුරා සිදුවන පැහැර හැරීමේ අවදානමේ වෙනස්වීම භාවිත කිරීම, කෙසේ වෙතත් සමහර මූල්‍ය සාධන පත්‍රවලට හෝ සමහර තත්ත්වයන් සඳහා උචිත විය නොහැකිය. උදාහරණ වශයෙන්, මාස 12 කට වැඩි පරිණත කාලයක් ඇති මූල්‍ය සාධන පත්‍රයක් මත ණය අවදානම වැඩි වී ඇත්දැයි නිර්ණය කිරීමට ඊළඟ මාස 12 තුළ පැහැර හැරීම් සිදුවීමේ අවදානමේ වෙනස්වීම පහත දැක්වෙලදී සුදුසු පදනමක් නොවේ:

(අ) ඊළඟ මාස 12 න් පසුව පමණක් සැලකිය යුතු අන්දමේ ගෙවීම් බැඳීම් ඇති මූල්‍ය සාධන පත්‍ර;

(ආ) ඉදිරි මාස 12 තුළ පැහැර හැරීමක් සිදුවීමේ අවදානමේ ප්‍රමාණවත් ලෙස පිළිබිඹු නොවන සාර්ව ආර්ථිකයේ අදාළ වෙනස්වීම් හෝ වෙනත් සිදුවන ණය සම්බන්ධිත සාධක; හෝ

(ඇ) මාස 12 කට පසුව මූල්‍ය සාධන පත්‍රයක ණය අවදානමට බලපෑමක් ඇති විය හැකි පමණක් වන ණය සම්බන්ධිත සාධකවල වෙනස්වීම් (හෝ වඩාත් ප්‍රකාශයට පත්කළ බලපෑම්).

මූලික හඳුනා ගැනීමෙන් පසු ණය අවදානම සැලකිය යුතු ලෙස වැඩි වී ඇත්දැයි නිර්ණය කිරීම

ආ5.5.15 ජීව කාල අපේක්ෂිත ණය අලාභ හඳුනා ගැනීම අවශ්‍යදැයි නිර්ණය කිරීමේදී, 5.5.17 (ඇ) ඡේදය ප්‍රකාරව මූල්‍ය සාධන පත්‍රයක් මත බලපෑමක් ඇතිවිය හැකි, අනවශ්‍ය පිරිවැයක් සහ පරිශ්‍රමයකින් තොරව ලබාගත හැකි සාධාරණ සහ තහවුරු කිරීමේ තොරතුරු අස්තිත්ත්වයක් සලකා බැලිය යුතුය. මූලික හඳුනාගැනීමේ පටන් ණය අවදානම වැඩිවී ඇද්දැයි නිර්ණය කරන කළහි, අස්තිත්ත්වයක් තොරතුරු සඳහා පරිපූර්ණ ගවේෂණ භාරගැනීම අවශ්‍ය නොවේ.

ආ5.5.16 ණය අවදානම් විශ්ලේෂණය සාධක ගණනාවක්මත රඳා පවතින සාකච්ඡාවාදීවිශ්ලේෂණයක් වන අතර, නිශ්චිත සාධකයක් අදාළද, වෙනත් සාධක සමග සංසන්දනය කිරීමේදී එහි බර තැබීම, නිෂ්පාදනයේ වර්ගය මත රඳා පවත්නේද, මූල්‍ය සාධන පත්‍රවල ගති ලක්ෂණ සහ ණය ගන්නා මෙන්ම භූගෝලීය ප්‍රදේශයද අදාළ වේ. තක්සේරු කරනු ලබන විශේෂ මූල්‍ය සාධන පත්‍රය සඳහා අදාළ වන අනවශ්‍ය පිරිවැයකින් හෝ පරිශ්‍රමයකින් තොරව ලබාගත හැකි සාධාරණ සහ තහවුරු කිරීමේ තොරතුරු අස්තිත්ත්වයක් සැලකිල්ලට ගත යුතුය. කෙසේ වෙතත්, සමහර සාධක හෝ දර්ශකයන් තනි මූල්‍ය සාධන පත්‍ර මට්ටමේදී හඳුනා ගත නොහැකි විය හැක. එවැනි අවස්ථාවක ජීව කාලයේ අපේක්ෂිත අලාභ හඳුනා ගැනීම සඳහා 5.5.3. ඡේදයේ අවශ්‍යතාවය සපුරා ඇත්දැයි නිර්ණය කිරීමට සාධක හෝ දර්ශක උචිත වූ කළඹවල් සමූහයක් හෝ මූල්‍ය සාධන පත්‍ර කළඹක කොටසක් තක්සේරු කළ යුතුය.

ආ5.5.17. ණය අවදානමේ වෙනස්වීම් තක්සේරු කිරීමට පහත සඳහන් පරිපූර්ණ නොවූ තොරතුරු ලැයිස්තුව අදාළ විය හැකිය:

(අ) එකම කොන්දේසි සහ එකම ප්‍රතිපාර්ශ්වය සමඟ අචන්තේම උත්පාදනය කළේ හෝ වාර්තාකරණ දින නිකුත් කළේ නම් විශේෂ මූල්‍ය සාධන පත්‍රයකින් හෝ ඒ හා සමාන මූල්‍ය සාධන පත්‍රයකින් ප්‍රතිඵලයක්වන ණය පරාසය ඇතුළුව එහෙත් එයට සීමා නොවී, ආරම්භයේ සිට ණය අවදානමේ වෙනස්වීමේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස ණය අවදානමේ අභ්‍යන්තර මිල දර්ශකවල සැලකිය යුතු අන්දමේ වෙනස්වීම්.

(ආ) මූලික හඳුනා ගැනීමේ සිට මූල්‍ය සාධන පත්‍රයේ ණය අවදානමේ වෙනස්වීම් නිසා සාධන පත්‍රය අලුතෙන් උත්පාදනය කළේ හෝ වාර්තාකරණ දින නිකුත් කළේ නම්, (වඩාත් දඩි ප්‍රතිඥාවන්, අතිරේක ඇපවල හෝ ඇපවිම්වල වටිනාකම ඉහළ දැමීම හෝ ඉහළ ආදායම් ආවරණය වැනි) පවතින මූල්‍ය සාධන පත්‍රයේ අනුපාතිකයේ හෝ කොන්දේසි වල සැලකිය යුතු අන්දමින් වෙනස් විය හැකි වෙනත් වෙනස්වීම්.

(ඇ) එකම අපේක්ෂිත ජීව කාලය සහිත විශේෂ මූල්‍ය සාධන පත්‍රයක් හෝ ඒ හා සමාන මූල්‍ය සාධන පත්‍රයක් සඳහා ණය අවදානමේ බාහිර වෙළඳ පොළ දර්ශකයන්ගේ සැලකිය යුතු අන්දමේ වෙනස් වීම්, ණය අවදානමේ වෙළඳපොළ දර්ශකයන්ගේ වෙනස්වීම්වල ඇතුළත් එහෙත් ඒවාට පමණක් සීමා නොවන දැවැන්ත:

(i) ණය පරාසය;

(ii) ණය ගන්නා සඳහා ණය පැහැර හැරීම් හුවමාරු මිල ගණන්;

(iii) මූල්‍ය වත්කමක සාධාරණ අගය එහි ක්‍රමාකාරී පිරිවැයට වඩා අඩුවෙන් තිබූ කාලසීමාවේ දිගුව සහ ප්‍රමාණය; සහ

(iv) ණය ගන්නාගේ ණය සහ ස්කන්ධ සාධන පත්‍රවල මිල වෙනස්වීම් වැනි ණය ගන්නාට සම්බන්ධිත වෙනත් වෙළඳපොළ තොරතුරු.

(ඈ) මූල්‍ය සාධන පත්‍රයේ බාහිර ණය වර්ගීකරණයේ සත්‍ය හෝ අපේක්ෂිත සැලකිය යුතු අන්දමේ වෙනස්වීම්.

(ඉ) සත්‍ය හෝ අපේක්ෂිත අභ්‍යන්තර ණය වර්ගීකරණය ණය ගැණුම්කරු සඳහා පහත හෙළීම හෝ ණය අවදානම අභ්‍යන්තරව තක්සේරු කිරීමට භාවිත කරන වර්ගය වාසි ලබා ගැනීම අඩුකරයි. අභ්‍යන්තරණය වර්ගීකරණ සහ අභ්‍යන්තර වර්ගය වාසි ලබා ගැනීම ඒවා බාහිර වර්ගීකරණයකට විස්තරාත්මකව සැළසුම්කරන විට හෝ පැහැර හැරීම් අධ්‍යයන මගින් තහවුරු කරනවිට වඩා විශ්වාසදායීකවේ.

(ඊ) සත්‍ය හෝ අපේක්ෂාකරණ පොලී අනුපාතිකවල වැඩිවීමක් හෝ සත්‍ය හෝ අපේක්ෂිත සේවා වියුක්තික අනුපාතිකයේ සැලකිය යුතු වැඩිවීමක් වැනි පවතින හෝ පුරෝකථනය කළ ව්‍යාපාරික, මූල්‍ය හෝ ආර්ථික තත්ත්වයක අහිතකර වෙනස්වීම්, ණය ගන්නාගේ ණය බැඳීම් සපුරාලීමේ හැකියාවට සැලකිය යුතු අන්දමින් වෙනස් කිරීමට හේතුවෙයි.

(උ) ණය ගන්නාගේ මෙහෙයුම් ප්‍රතිඵල සත්‍ය හෝ අපේක්ෂා කරන සැලකිය යුතු අන්දමේ වෙනස්වීම්, උදාහරණවලට ඇතුළත්වනුයේ ණය ගන්නාගේ ණය බැඳීම් සපුරාලීමේ හැකියාවට සැලකිය යුතු අන්දමේ

වෙනසක් වීම් ප්‍රතිඵලයක් වන, පහත වැටෙන අයහාර හෝ ආන්තික, මෙහෙයුම් අවදානම් වැඩිවීම්, කාරක ප්‍රාග්ධන උග්‍රණතා, වත්කම්වල ගුණාත්මකභාවය අඩුවීම, ශේෂපත්‍ර උත්තෝලනය වැඩිවීම, කලමනාකරණ ගැටළු, හෝ ව්‍යාපාරික විෂය පථයේ හෝ සංවිධාන ව්‍යුහයේ වෙනස්වීම් (ව්‍යාපාරික කණ්ඩායම් අත්හිටුවීම වැනි).

- (උ) එම ණය ගැණුම්කරුගේම වෙනත් මූල්‍ය සාධන පත්‍රමත ණය අවදානමේ සැලකිය යුතු අන්දමේ වැඩිවීම්.
- (ඵ) තාක්ෂණය විතැන් වීම නිසා ණය ගන්නාගේ විකුණුම් නිෂ්පාදනවල ඉල්ලුමේ පහත වැටීම වැනි, හේතු සිය ණය බැඳියාවන් සපුරාලීමේ ණය ගන්නාගේ හැකියාවේ සැලකිය යුතු අන්දමේ වෙනසක් සිදුවීම ප්‍රතිඵලයක් වන ණය ගන්නාගේ පරිසරයේ නියාමන, ආර්ථිකයේ හෝ තාක්ෂණයේ සත්‍ය හෝ අපේක්ෂිත සැලකිය යුතු අන්දමේ අහිතකර වෙනස්වීම්.
- (ආ) නියමිත ගිවිසුම් ගෙවීම් සිදු කිරීම ණය ගන්නාගේ ආර්ථික දිරිගැන්වීම අඩු කිරීමට අපේක්ෂා කරන හෝ එසේ නොමැතිව පැහැර හැරීම් සිදුවීමේ සම්භාව්‍යතාවය මත බලපෑමක් ඇතිවිය හැකි, බැඳීම තහවුරුකරන අතිරේක ඇපවල වටිනාකමේ සැලකිය යුතු අන්දමේ වෙනස්වීම් හෝ ණය ඉහළ දැමීම්. උදාහරණ වශයෙන්, නිවාස මිලගණන් පහල වැටීම නිසා අතිරේක ඇපයේ වටිනාකම පහත වැටේ නම්, සමහර අධිකරණ බල ප්‍රදේශවල ඔවුන්ගේ උකස් කර පැහැර හැරීමට ණය ගන්නන්ට විශාල දිරිගැන්වීමක් ඇත.
- (භ) කොටස් හිමියකුට (හෝ පරිපාලකයකුට) පැහැර හැරීමක් වළක්වාලීමට ප්‍රාග්ධනය හෝ මුදල් යොදවා ගැනීමෙන් දිරිගැන්වීමක් හෝ මූල්‍යමය ප්‍රාග්ධනය හෝ මුදල් යොදවා ගැනීමෙන් දිරිගැන්වීමක් හෝ මූල්‍යමය හැකියාව ඇත්නම්, කොටස්හිමියා ලබාදුන් ඇපකරයේ (හෝ තනි පුද්ගලයකුගේ පරිපාලක) ගුණාත්මකභාවයේ සැලකිය යුතු වෙනසක්.
- (ඹ) නියමිත ගිවිසුම්ගත ගෙවීම් කිරීමට ණයගන්නාගේ ආර්ථික දිරිගැන්වීම් අඩු කිරීමට අපේක්ෂා කරන, පරිපාලක අස්තිත්ත්වයක් හෝ වෙනත් සාමාජිකයෙක් හෝ ලැබෙන මූල්‍ය සහායේ අඩුවීමක් වැනි ණය ඉහළ දැමීමේ ගුණාත්මකභාවයේ සත්‍ය හෝ අපේක්ෂිත සැලකිය යුතු අන්දමේ වෙනස්වීමක්. ඇපකරුගේ මූල්‍ය තත්ත්වය පිළිබඳව සැලකිල්ලට ගැනීම සහ හෝ සුරැකුම්කරණයේදී නිකුත් කළ හිමිකම් සඳහා නිහිත හිමිකම් ණය අලාභ අවශෝෂනය කර ගැනීමට හැකියාව තිබීම අපේක්ෂා කරන්නේද යනවග (උදාහරණ සුරැකුම් පාදක කරගත් ණය), ණයවල ගුණාත්මක භාවය ඉහළ දැමීමට හෝ සහායට ඇතුළත් වේ.
- (අඅ) ප්‍රතිඥා අත්හැරීම, හෝ සංශෝධන, පොලී ගෙවීම් විරාම කාල, පොලී අනුපාතික ඉහළ දැමීම, අතිරේක ඇපයන් ඇපවීම් අවශ්‍යකරන හෝ සාධන පත්‍රයේ ගිවිසුම්ගත ආකෘතියට වන වෙනත් වෙනස්කම් වලට ඉහළ විය හැකි අපේක්ෂාකරන ගිවිසුම්කඩ කිරීම් ඇතුළත්ව ණය ලේඛනගත කිරීමේදී වන අපේක්ෂිත වෙනස්කම්.
- (අආ) ණය ගැණුම්කරුවන්ගේ අපේක්ෂිත කාර්ය සාධනයේ සහ වර්ගාවේ සැලකිය යුතු අන්දමේ වෙනස්වීම්, සමූහයේ ගණුදෙනුකරුවන්ගේ ගෙවීම්වල තත්ත්වයේ වෙනස්වීම් ඇතුළුව (උදාහරණ වශයෙන් ගිවිසුම්ගත ගෙවීම් ප්‍රමාද කිරීමේ ප්‍රමාණය හෝ අපේක්ෂිත සංඛ්‍යාවේ වැඩිවීමක් හෝ ණය පත් ණය ගැනීමට අපේක්ෂාකරන්නේ හෝ ඔවුන් ණය සීමාව ඉක්මවන හෝ මාසික අවම ගාස්තු පමණකට ගෙවීමට අපේක්ෂාකරණ අපේක්ෂිත සංඛ්‍යාවේ සැලකිය යුතු අන්දමේ වැඩිවීම).
- (අඇ) මූල්‍ය සාධන පත්‍ර සම්බන්ධයෙන් අස්තිත්ත්වයේ ණය කලමනාකරණ ප්‍රවේශයේ වෙනස්වීම්. එනම් මූල්‍ය සාධන පත්‍රයේ ණය අවදානමේ වෙනස්වීමේ මතුවන දර්ශක, සාධන පත්‍රය වඩා සම්පව අධීක්ෂණය කිරීම හෝ පාලනය කිරීමට පත්වීම, හෝ අස්තිත්ත්වය පැහැදිලිව ණය ගන්නා සමග මැදිහත් වීම ඇතුළුව අස්තිත්ත්වයේ ණය අවදානම් කලමනාකරණ පරිචය වඩාත් ක්‍රියාකාරීව හෝ සාධන පත්‍රය කලමනාකරණයට අවධානය යොමු කරනවට පත්වීම.
- (අඈ) 5.5.11 ඡේදයේ නියම කර ඇති පරිදි උපමර්දනීය පූර්වානුමිතයක් ඇතුළුව කල් ඉකුත්වූ ණය පිළිබඳ තොරතුරු

ආ5.5.18 සමහර අවස්ථාවන්හිදී, ජීව කාල අපේක්ෂිත ණය අලාභවල වටිනාකමට සමාන අලාභ දීමනාවක් හඳුනා ගැනීමේ නිර්ණායකයන් මූල්‍ය සාධන පත්‍රය සපුරා ඇතැයි නිර්ණය කිරීමට ගුණාත්මක සහ සංඛ්‍යා ලේඛනාත්මක නොවන ප්‍රමාණාත්මක තිබෙන තොරතුරු ප්‍රමාණවත් විය හැකිය. එනම්, මූල්‍ය සාධන පත්‍රයේ ණය අවදානමෙහි සැලකිය යුතු අන්දමේ වැඩි වීමක් ඇත්දැයි නිර්ණය කිරීමට හැකිවනු වස් එම තොරතුරු සංඛ්‍යාලේඛනාත්මක ආදර්ශයක් හෝ ණය වර්ගීකරණය කිරීමේ ක්‍රියාවලියක් තුළින් ගලායාම අවශ්‍ය නොවේ. අන් අවස්ථාවලදී එහි සංඛ්‍යාලේඛනාත්මක ආදර්ශ හෝ ණය වර්ගීකරණ ක්‍රියාවලීන් වන තොරතුරු ඇතුළත්, වෙනත් තොරතුරු

අස්තිත්ත්වය සලකා බැලීම අවශ්‍ය විය හැකිය. විකල්පයක් වශයෙන් අස්තිත්ත්වය තක්සේරු කිරීම දෙවර්ගයේම තොරතුරු මත පදනම් කරගත හැකිය. එකම දෙවර්ගයේම තොරතුරු අදාළ නම්, අභ්‍යන්තර වර්ගීකරණය කිරීමේ ක්‍රියාවලිය මගින් ග්‍රහණය කරගනු නොලබන ගුණාත්මක සාධක, සහ මූලික හඳුනා ගැනීමේදී ණය අවදානම් ගති ලක්ෂණ සැලකිල්ලට ගැනීමෙන් වාර්තාකරන දින නියමිත අභ්‍යන්තර වර්ගීකරණය කිරීමේ ප්‍රභේදයක්.

දින 30 කට වඩා පැහැර හැරී ඇති උපමර්දනීය කළ නොහැකි පූර්වානුමිතය.

ආ5.5.19. ජීව කාල අපේක්ෂිත ණය අලාභ හඳුනා ගත යුතුය යන්නට 5.5.1 ඡේදයේ උපමර්දනීය පූර්වානුමිතිය නිරපේක්ෂ දර්ශකයක් නොවේ. කෙසේ වෙතත් ඉදිරි දක්මක් සහිත (කළඹක් පදනම මත සාර්ව ආර්ථික සාධකද ඇතුළුව) තොරතුරු භාවිත කරන විටදී පවා ජීව කාල අපේක්ෂිත ණය අලාභ හඳුනාග යුතු අවස්ථාව එය ලෙස උපකල්පනය කළේය.

ආ5.5.20. අස්තිත්ත්වයකට මෙම පූර්වානුමිතිය උපමර්දනය කළ හැකිය. කෙසේ වෙතත් එය කළ හැකිවන්නේ, ගිවිසුම්ගත මුදල් ප්‍රවාහ දින 30 කට වඩා කල් ඉකුත් වූ විට පවා වුවද, එයමුල්‍ය වත්කමේ ණය අවදානමේ සැලකිය යුතු අන්දමේ වැඩිවීමක් නොකරන බවට එයට සාධාරණ සහ තහවුරු කළ හැකි තොරතුරු ඇතිවිටකදී පමණි. උදාහරණයක් වශයෙන්, ගෙවිය යුතු දෑ නොගෙවීමක් ණය ගන්නාගේ මූල්‍ය දුෂ්කරතාවලින් ප්‍රතිඵලයක් වෙනුවට පරිපාලන අතපසු වීමක් වන විට හෝ පැහැර හැරීම් සිදුවීමේ අවදානමේ සැලකිය යුතු වැඩි වීමක් සහ දින 30 කට වඩා පැහැර හැරී ගෙවීම් ඇති වත්කම් අතර සහ සම්බන්ධතාවයක් නොමැති බව ඓතිහාසික දත්තවලට අස්තිත්ත්වය ප්‍රවේශයක් ඇතිවීම එහෙත් ගෙවීම් දින 60 කට වඩා කල් ඉකුත්වුවද එම සාධක එවැනි සහ සම්බන්ධතාවයන් හඳුනා නොගන්නා විට.

ආ5.5.21 මූල්‍ය වත්කමක් ණය භානිකරණය වී හෝ අස්තිත්ත්වයේ අභ්‍යන්තර නිර්වචනය අනුව පැහැර හැරීම් ලෙස සලකන විට, ණය අවදානමේ සැලකිය යුතු අන්දමේ වැඩි වීම කාල නිර්ණය හෝ ජීවකාල අපේක්ෂිත ණය අවදානම හඳුනා ගැනීම අස්තිත්ත්වයකට එකට එකතු කළ නොහැකිය.

වාර්තා කරන දින අඩු ණය අවදානමක් ඇති මූල්‍ය සාධන පත්‍ර

ආ5.5.22 මූල්‍ය සාධන පත්‍රයට අඩු පැහැර හැරීම් අවදානමක් ඇත්නම් 5.5.10 ඡේදයේ අරමුණු සඳහා මූල්‍ය සාධන පත්‍රය මත ණය අවදානම අඩු යයි සැලකේ. ආසන්න කාලසීමාවේදී ණය ගන්නාට එහි ගිවිසුම්ගත මුදල් ප්‍රවාහ සපුරාලීම සඳහා ප්‍රබල හැකියාවක් තිබීම සහ දිගු කාලීනව ආර්ථික සහ ව්‍යාපාරික තත්ත්වයන්හි අහිතකර වෙනස්වීම් ගිවිසුම්ගත මුදල් ප්‍රවාහ ණය ගන්නාට ඉටු කිරීමට ඇති හැකියාව අවශ්‍යයෙන්ම අඩු නොවන අතර අඩු විය හැකිය. මූල්‍ය වත්කමක අතිරේක ඇපවල වටිනාකම නිසා සරලව ණය අලාභ පහත මට්ටමක ඇතැයි සැලකෙන විට සහ අතිරේක ඇප නොමැති විටක පහත මට්ටමක ණය අලාභ නොමැතියයි සැලකෙන මූල්‍ය වත්කම් පහත මට්ටමක ණය අවදානම් ඇති ලෙස සලකනු නොලැබේ. අස්තිත්ත්වයේ වෙනත් මූල්‍ය සාධන පත්‍රවලට වඩා පැහැර හැරීමේ අඩු අවදානමක් සරලව තිබූ පමණින් සහ අස්තිත්ත්වය මෙහෙයුම් සිදුකරන අධිකරණ බලප්‍රදේශයේ ණය අවදානම සාපේක්ෂ අඩු අවදානමක් තිබූ පමණින් මූල්‍ය සාධන පත්‍ර සඳහා අඩු ණය අවදානමක් ඇතැයි සලකනු නොලැබේ.

ආ5.5.23. මූල්‍ය සාධන පත්‍රයකට පහත් ණය අවදානමක් ඇත්දැයි නිර්ණය කිරීමට, අස්තිත්ත්වය එහි අභ්‍යන්තර ණය අවදානම් වර්ගීකරණයන් හෝ පහත් ණය අවදානම පිළිබඳව සහ අවදානම සැලකිල්ලට ගන්නා සහ තක්සේරු කරනු ලබන මූල්‍ය සාධන පත්‍ර වර්ග සහ ජාත්‍යන්තරව තේරුම්ගත හැකි නිර්වචනයක් සමඟ සංගතවන වෙනත් ක්‍රමවේදයන් අස්තිත්ත්වය භාවිත කළ හැකිය. 'ආයෝජන ශ්‍රේණිය' බාහිර වර්ගීකරණයක් වන මූල්‍ය සාධන පත්‍රයක් පහත් ණය අවදානමක් ඇති මූල්‍ය සාධන පත්‍රයක් උදාහරණයකි. කෙසේ වෙතත්, පහත් ණය අවදානමක් ඇති බව සැලකිල්ලට ගැනීමට මූල්‍ය සාධන පත්‍ර බාහිරව වර්ගීකරණයක් ලබා ගැනීම අවශ්‍ය නොවේ. මූල්‍ය සාධන පත්‍රයේ සියලුම නියමයන් සහ කොන්දේසි ගණන් ගැනීමෙන් ඒවා කෙසේ වෙතත් වෙළඳපල සහභාගිවන්නන් හට පෙනෙන ආකාරයේ පහත්ණය අවදානමක් ඇතිලෙස සලකනු ලැබේ.

ආ5.5.24. පෙරවූ වාර්තාකරනු ලැබූ කාලපරිච්ඡේදයේදී පහත් ණය අවදානමක් තිබුණා වූ ලෙස සරලව සලකන ලද්දේ වුවද, මූල්‍ය සාධන පත්‍රය මත ජීවකාල අපේක්ෂිත ණය අලාභ එසේ හඳුනාගත නොහැකිය. එවැනි අවස්ථාවලදී, අස්තිත්ත්වයක් විසින් මුල් හඳුනා ගැනීමේ සිට ණය අවදානම් සැලකිය යුතු මට්ටමින් තිබුනේදැයි සහ ඒ අනුව 5.5.3 ඡේදය ප්‍රකාරව ජීවකාල අපේක්ෂිත ණය අලාභ හඳුනා ගැනීම අවශ්‍යකරන්නේද යන්න නිර්ණය කළ යුතුය.

වෙනස් කිරීම

ආ5.5.25 සමහර තත්ත්වයන්හිදී මූල්‍ය වත්කමක ගිවිසුම්ගත මුදල් ප්‍රවාහ යළි කතිකාකර ගැනීමෙන් හෝ වෙනස් කිරීම මෙම ප්‍රමිතය අනුව පවතින මූල්‍ය වත්කම ප්‍රතිහඳුනාගැනීමකට තුඩුදිය හැකිය. මූල්‍ය වත්කම වෙනස් කළ විට පවතින මූල්‍ය වත්කම ප්‍රතිහඳුනා ගැනීම ප්‍රතිඵලයක් වීම සහ වෙනස් කළ මූල්‍ය වත්කම පසුව හඳුනාගැනීම, මෙම ප්‍රමිතයේ අරමුණ සඳහා වෙනස් කළ වත්කම 'නව' මූල්‍ය වත්කමක් ලෙස සැලකේ.

ආ5.5.26. වෙනස් කළ මූල්‍ය වත්කමට භානිකරණ අවශ්‍යතාවයන් ව්‍යවහාර කරනවිට එම මූල්‍ය වත්කමේ මුල් හඳුනා ගත් දිනය ඒ අනුව වෙනස් කළ දිනය ලෙස සැලකිය යුතුවේ. මෙයින් දර්ශීයව අදහස් වන්නේ 5.5.3 ඡේදයේ වන ජීව කාල අපේක්ෂිත ණය අලාභ සපුරාලන තුරු මාස 12 ක අපේක්ෂිත ණය අලාභ වටිනාකමට සමාන වටිනාකමක් ණය දීමනාව ලෙස මැනීමය. කෙසේ වෙතත්, සමහර අසාමාන්‍ය තත්ත්වයන්හිදී වෙනස් කිරීමෙන් පසුව මුල් මූල්‍ය වත්කම ප්‍රතිහඳුනාගැනීම ප්‍රතිඵලයක් වීම, වෙනස් කළ මූල්‍ය වත්කම මූලික හඳුනාගැනීමේ ණය භානිකරණය වී ඇති බවට සාක්ෂි තිබිය හැකිය සහ ඒ අනුව මූල්‍ය වත්කම උත්පාදනය වූ ණය භානිකරණය වූ

මූල්‍ය වත්කමක් ලෙස හඳුනාගත යුතුය. උදාහරණයක් වශයෙන්, මෙය සිදුවිය හැක්කේ මුල් මූල්‍ය වත්කම ප්‍රතිහඳුනා ගැනීම ප්‍රතිඵලයක් වන ව්‍යසනයට පත්වූ වත්කමක් සැලකිය යුතු අන්දමට වෙනස් කිරීමක් සිදුකර ඇති විට වන තත්ත්වයකදීය. එවැනි අවස්ථාවක, වෙනස් කිරීම මුල් හඳුනා ගැනීමේදී ණය භාතිකරණය වූ නව මූල්‍ය වත්කමක් ප්‍රතිඵලයක් විය හැකිය.

ආ5.5.27. මූල්‍ය වත්කමක් මත ගිවිසුම්ගත මුදල් ප්‍රවාහ යළි කතිකාකරගෙන හෝ එසේ නැතහොත් වෙනස් කර ඇත්නම්, එහෙත් මූල්‍ය වත්කම ප්‍රතිහඳුනාගෙන නැත්නම්, මූල්‍ය වත්කම ඉබේම පහත් ණය අවදානමේ ඇති ලෙස සළකනු නොලැබේ. අනවශ්‍ය පිරිවැයකින් හෝ පරිශ්‍රමයකින් තොරව ඇති සියලුම සාධාරණ සහ තහවුරු කළ හැකි තොරතුරු පදනම මත මූලික හඳුනා ගැනීමේ සිට ණය අවදානමේ සැලකිය යුතු අන්දමේ වැඩිවීමක් තිබුනේදැයි අස්තිත්ත්වය තක්සේරු කළ යුතුය. මෙයට ඓතිහාසික සහ ඉදිරි දක්මක් ඇති තොරතුරු සහ මූල්‍ය වත්කමේ අපේක්ෂිත ජීව කාලය පුරා ණය අවදානමේ තක්සේරුවක් අඩංගුවන අතර, එයට වෙනස් කිරීමට තුඩුදුන් තත්ත්වයන් පිළිබඳ තොරතුරු ඇතුළත්වේ. ජීව කාල අපේක්ෂිත ණය අලාභ තවදුරටත් සපුරා නොලැබ බව හඳුනාගැනීමට නීර්ණායක වන සාක්ෂි වලට යාවත්කාලීන ඓතිහාසික සහ වෙනස්කළ ගිවිසුම්ගත නියමයන්ට එරෙහිව කාලීනව ගෙවීම් කාර්ය සාධන තොරතුරු ඇතුළත් විය හැකිය. ඇත්ත වශයෙන්ම ණය අවදානම අඩුවී ඇතිදැයි සළකා බැලීමට පෙර කාලපරිච්ඡේදයක් පුරා ගනුදෙනුකරුවෙක් සංගතව යහපත් ගෙවීම් වර්ගාවක් විදහාපෑම අවශ්‍යවිය හැකිය. උදාහරණ වශයෙන් අතපසු වූ හෝ අසම්පූර්ණ ගෙවීම්වල ඉතිහාසයක්, ගිවිසුම්ගත කොන්දේසිවල වෙනස්වීමකින් පසුව නියම වේලාවට එක ගෙවීමක් ගෙවීමෙන් සරලව දර්ශීය ලෙස මැකී නොයයි.

අපේක්ෂිත ණය අලාභ මැනීම

අපේක්ෂිත ණය අලාභ

ආ5.5.28 අපේක්ෂිත ණය අලාභ මූල්‍ය සාධන පත්‍රයේ අපේක්ෂිත ජීව කාලය පුරා ණය අලාභවල සම්භාව්‍යතා හරිත ඇස්තමේන්තුවකි (එනම් සියලු මුදල් හිඟයන්හි වර්තමාන අගය). මුදල් හිඟයක් යනු ගිවිසුම අනුව අස්තිත්ත්වයට ලැබිය යුතු මුදල් ප්‍රවාහ සහ අස්තිත්ත්වය ලැබීමට අපේක්ෂාකරන මුදල් ප්‍රවාහ අතර වෙනසයි. අපේක්ෂිත ණය අලාභයන් ගෙවීම්වලවටිනාකම සහ කාල නීර්ණය සැළකිල්ලට ගන්නා නිසා, ගිවිසුම්ගතව නියමිතවී පසුව සම්පූර්ණයෙන්ම ගෙවීමට අස්තිත්ත්වය අපේක්ෂා කළ හැකි වූයේ වුවද ණය අලාභයක් පැනනගී.

ආ5.5.29 මූල්‍ය වත්කමක් සඳහා ණය අලාභයක් වන්නේ

(අ) ගිවිසුම යටතේ අස්තිත්ත්වයට ලැබිය යුතු ගිවිසුම්ගත මුදල් ප්‍රවාහ; සහ

(ආ) අස්තිත්ත්වය ලැබීමට අපේක්ෂාකරන මුදල් ප්‍රවාහ

අතර වෙනසේ වර්තමාන වටිනාකමයි.

ආ5.5.30. ලබානොගත් ණය බැඳීම් සඳහා, ණය අලාභ වනුයේ පහත දැක්වෙන (අ) සහ (ආ) අතර වෙනසෙහි වර්තමාන අගයයි:

(අ) ණය බැඳීම් දරන්නා විසින් ණය ලබාගතහොත් අස්තිත්ත්වයට ලැබීමට නියමිත ගිවිසුම්ගත මුදල් ප්‍රවාහ සහ

(ආ) ණය ලබාගෙන තිබෙනම් අස්තිත්ත්වය ලැබීමට අපේක්ෂාකරණ මුදල් ප්‍රවාහ.

ආ5.5.31 අපේක්ෂිත ණය අලාභවල අස්තිත්ත්වයේ ඇස්තමේන්තුව ණය බැඳියාවන් මත එහි ඉවත්කිරීම් සමඟ සංගතවිය යුතුය. එනම්, මාස 12 ක අපේක්ෂිත ණය අලාභයන් ඇස්තමේන්තු කරනවිටදී වාර්තාකරණ දිනෙන් මාස 12 ක් තුළදී සිදුකරනු ලැබිය හැකි ඉවත් කිරීම් වල අපේක්ෂිත ණය බැඳීම් වල කොටස ජීව කාලයේ අපේක්ෂිත ණය අලාභ ඇස්තමේන්තු කිරීමේදී, ණය බැඳියාවන්හි අපේක්ෂිත ජීවකාලය පුරා කරනු ලබන ඉවත්කිරීම් ණය බැඳීම්වල අපේක්ෂිත කොටස සැළකිල්ලට ගත යුතුය.

ආ5.5.32 මූල්‍ය ඇපවීම් ගිවිසුමක් සඳහා, අස්තිත්ත්වයකට ගෙවීමක් කිරීමට සිදුවන්නේ සාධන පත්‍රයේ ඇපවූ නියමයන් අනුව ණයගැතියා ගෙවීම් පැහැර හැරී අවස්ථාවකදී පමණි. ඒ අනුව මුදල් හිඟය වනුයේ එය දරනු ලබන ණය අලාභය සඳහා දරන්නා ප්‍රතිපූර්ණය කිරීමට අපේක්ෂා කරන ගෙවීම් වලින් අස්තිත්ත්වය විසින් දරන්නාගෙන්, ණයගැතියාගෙන් හෝ වෙනත් පාර්ශවයකින් ලැබීමට අපේක්ෂා කරන වටිනාකම අඩුකළ විට ලැබෙන වටිනාකමයි. වත්කම සම්පූර්ණයෙන්ම සහතික කර ඇත්නම් මූල්‍ය ඇපකර ගිවිසුමක් සඳහා මුදල් හිඟයේ ඇස්තමේන්තුකරණය සහතික කිරීමට යටත් වූ වත්කමේ මුදල් හිඟයේ ඇස්තමේන්තුව සමඟ සංගත විය යුතුය.

ආ5.5.33 වර්තාකරණ දිනයේදී ණය භානිකරණය වී ඇති සහ එහෙත් මිලදී ගත් හෝ උත්පාදනය කළ ණය භානිකරණය වූ මූල්‍ය වත්කමක් නොවන විට, අස්තිත්ත්වයක් විසින් අපේක්ෂිත ණය අලාභ වත්කමේ දළ ධාරණ වටිනාකම සහ මූල්‍ය වත්කමේ මූලික සඵල පොලී අනුපාතිකයෙන් වට්ටම් කළ අපේක්ෂිත අනාගත මුදල් ප්‍රවාහවල වර්තමාන අගය අතර වෙනස ලෙස මැනිය යුතුය. යම් ගැළපීමක් භානිකරණ ප්‍රතිලාභයක් හෝ අලාභයක් ලෙස ලාභ හෝ අලාභවල හඳුනාගත යුතුය.

ආ5.5.34 ලැබිය යුතු කල්බදු සඳහා අලාභ දීමනාව මැණීමේදී, අපේක්ෂිත ණය අලාභ නිර්ණය කිරීම සඳහා භාවිතාකළ මුදල් ප්‍රවාහ, LKAS 17 කල්බදු ප්‍රකාරව ලැබිය යුතු කල් බදු ලැබීම් සඳහා භාවිතා කළ මුදල් ප්‍රවාහ සමඟ සංගත විය යුතුය.

ආ5.5.35 අපේක්ෂිත ණය අලාභයන් මැනීමේදී ඒවා 5.5.17 හි මූලධර්ම සමඟ සංගත වන්නේ නම් අස්තිත්ත්වයට ප්‍රායෝගික ක්‍රියාමාර්ග භාවිතා කළ හැකිය. ප්‍රායෝගික ක්‍රියා මාර්ගයකට උදාහරණයක් වන්නේ වෙළඳ ලැබිය යුතු දෑ සඳහා අපේක්ෂිත ණය අලාභ ප්‍රතිපාදන න්‍යාසයක් භාවිත කර මැනීමය. අදාළවන පරිදි වෙළඳ ලැබිය යුතු දෑ සඳහා මාස 12 ක අපේක්ෂිත ණය අලාභ ඇස්තමේන්තු කිරීම සඳහා හෝ මූල්‍ය වත්කම් මත ජීවකාල අපේක්ෂිත ණය අලාභ ඇස්තමේන්තු කිරීම සඳහා අස්තිත්ත්වයන් එහි ඓතිහාසික ණය අලාභ අන්දකීම් භාවිත කරනු ඇත (උචිත පරිදි ආ 5.5.51 - ආ5.5.52 ඡේද ප්‍රකාරව ගලපන ලද). ප්‍රතිපාදන න්‍යාසයක් සමහරවිට, උදාහරණ වශයෙන්, වෙළඳ ලැබිය යුතු දෑ කල් ඉකුත් වූ දින ගණන මත පදනම්ව ස්ථාවර ප්‍රතිපාදන අනුපාතික නියම කරයි (උදාහරණ වශයෙන් කල් ඉකුත් නොවූ සඳහා 1%, දින 30 කට වඩා අඩු කල් ඉකුත් වූ සඳහා 2%, දින 30 ට වැඩි එහෙත් දින 90 ට අඩු කල් ඉකුත් වූ සඳහා 3%, දින 90 - 180 කල් ඉකුත් වූ සඳහා 20% ආදී වශයෙන්). අස්තිත්ත්වයේ විවිධ වූ ගණුදෙනුකාර බණ්ඩ සඳහා එහි ඓතිහාසික ණය අලාභ අන්දකීම් සැලකිය යුතු අන්දමින් වෙනස් අලාභ රටාවක් පෙන්වන්නේ නම්, එහි ගණුදෙනුකරුවන්ගේ විවිධත්වය අනුව අස්තිත්ත්වය උචිත කාණ්ඩ ගත කිරීමක් භාවිත කෙරේ. වත්කම් කාණ්ඩ ගත කිරීමට භාවිත කළ හැකි නිර්නායක සඳහා උදාහරණ වලට, භූගෝලීය ප්‍රදේශ, නිෂ්පාදන වර්ගය, ගණුදෙනුකරුවන් වර්ගීකරණය, අතිරේක ඇප හෝ වෙළඳ ණය රක්ෂණ සහ ගණුදෙනුකරුවන්ගේ ප්‍රභේදය ඇතුළත් විය හැකිය (තොග හෝ සිල්ලර දෑ වැනි).

පැහැර හැරීමේ නිර්වචනය

ආ5.5.36 මූල්‍ය සාධන පත්‍රයක ණය අවදානම සැලකිය යුතු අන්දමකින් වැඩි වී ඇත්දැයි නිර්ණය කිරීමේදී මූලික හඳුනා ගැනීමේ සිට පැහැර හැරීමක් සිදුවීමේ අවදානමේ වෙනස් වීම් අස්තිත්ත්වය සළකා බැලීම 5.5.9 ඡේදයෙන් අවශ්‍ය කෙරේ.

ආ5.5.37 පැහැර හැරීමේ අවදානමක් සිදුවීම නිර්ණය කිරීමේ අරමුණ සඳහා පැහැර හැරීම නිර්වචනය කිරීමේදී, අදාළ මූල්‍ය සාධන පත්‍රය සඳහා අභ්‍යන්තර අවදානම් කලමනාකරණ අරමුණු සඳහා භාවිතා කරන නිර්වචන සමඟ සංගත පැහැර හැරීම් සඳහා වන නිර්වචනය අස්තිත්ත්වය භාවිතා කළ යුතු සහ උචිතවන විට ගුණාත්මක දර්ශක (උදාහරණ මූල්‍ය ප්‍රතිඥා) සළකා බැලිය යුතුය. වඩා ප්‍රමාදවීමේ පැහැර හැරීම් නිර්ණායකයක් වඩා උචිත වේ යයි පෙනන සාධාරණ හා තහවුරු කළ හැකි තොරතුරු අස්තිත්ත්වයට ඇත්නම් මිස, මූල්‍ය වත්කමක් දින 90 ක් කල් ඉකුත් වූ පසු වූ විට පැහැර හැරීමක් හට නොගනී යයි උපමර්දනීය පූර්වානුමිතියක් ඇත. විශේෂිත මූල්‍ය සාධන පත්‍රයක් සඳහා වඩා උචිත වෙනත් පැහැර හැරීම් නිර්වචනයක තොරතුරු ලබාගැනීමට ඇත්නම් මිස මෙම අරමුණු සඳහා භාවිතා කරන පැහැර හැරීමේ නිර්වචනය සියළුම මූල්‍ය සාධන පත්‍රවලට සංගතව ව්‍යවහාර කළ යුතුය.

අපේක්ෂිත ණය අලාභ ඇස්තමේන්තු කරණු ලබන කාලපරිච්ඡේදය

ආ5.5.38 5.5.19 ඡේදය ප්‍රකාරව අපේක්ෂිත ණය අලාභ මැනිය යුතු උපරිම කාල පරිච්ඡේදය, අස්තිත්ත්වය ණය අවදානමට නිරාවරණය වන උපරිම ගිවිසුම්ගත කාලය පුරා පවතී. ණය බැඳීම් සහ මූල්‍ය ඇපවීම් ගිවිසුම් සඳහා, ණය දීර්ග කිරීම, අස්තිත්ත්වයට ඇති ප්‍රවර්තන බැඳීමේ ගිවිසුම් ගත උපරිම කාලපරිච්ඡේදය වන්නේ මෙයයි.

ආ5.5.39 කෙසේ වෙතත් 5.5.20 ඡේදය ප්‍රකාරව සමහර මූල්‍ය සාධනපත්‍ර වලට ණය සහ භාවිත නොකළ බැඳීම් සංරචකයන් යන දෙකම ඇතුළත් අතර ආපසු ගෙවීම් ඉල්ලීමට භාවිත නොකළ බැඳීම් අවලංගු කිරීමට අස්තිත්ත්වයේ ගිවිසුම්ගත හැකියාව, ගිවිසුම් ගත දැනුම් දීමේ කාලපරිච්ඡේදයේ ණය අලාභවලට අස්තිත්ත්වය නිරාවරණය සීමා නොවේ. උදාහරණ වශයෙන්, ණය පත් සහ අයිරා පහසුකම් වැනි චක්‍රීය ණය පහසුකම්, ණය දෙන්නාහට ගිවිසුම්ගතව ඉතා කෙටි කාලයක; එනම් එක් දිනක දැනුම් දීමෙන් ඉවත් කරගත හැකිය. කෙසේ වෙතත්, පුරුද්දක් වශයෙන් ණය දෙන්නා දීර්ග කාලයකට ණය දීම දීර්ග කිරීම අඛණ්ඩව සිදුකරන අතර පහසුවෙන් ඉවත් කරන්නේ ණය ගන්නාගේ ණය අවදානම වැඩි වූ පසුවය. එවිට සමහර හෝ සියලු ණය අලාභ වළක්වාගැනීම ප්‍රමාදවිය හැකිය. මෙම මූල්‍ය සාධන පත්‍රවල, ඒවායේ ඇති ස්වභාවය මූල්‍ය සාධන පත්‍ර කලමනාකරණය කරන ආකාරය, සහ ණය අවදානමේ සැලකිය යුතු අන්දමේ වැඩිවීමක් පිළිබඳව ලබාගත හැකි තොරතුරුවල ස්වභාවය හේතු කොට ගෙන, සාමාන්‍යයෙන් පහත සඳහන් ගති ලක්ෂණ ඇත.

(අ) මූල්‍ය සාධන පත්‍රයට ස්ථාවර කාලයක් හෝ ආපසු ගෙවීමේ ව්‍යුහයක් නොමැත සහ සාමාන්‍යයෙන් කෙටි කාලීන ගිවිසුම්ගත අවලංගු කිරීමේ කාලපරිච්ඡේදයක් ඇත. (උදාහරණ වශයෙන් එක් දිනක්);

(ආ) සාමාන්‍ය දෛනික මූල්‍ය සාධන පත්‍ර කළමනාකරණයේ ගිවිසුමක් අවලංගු කිරීමට ඇති ගිවිසුම්ගත හැකියාව බලාත්මක නොකෙරේ. සහ පහසුකම් මට්ටමේදී ණය අවදානම වැඩිවී ඇතැයි අස්තිත්ත්වයට දූන ගැනීමට හැකි වූ විට දී පමණක් ගිවිසුම් අවලංගු කරනවා විය හැකිය; සහ

(ඇ) මූල්‍ය සාධන පත්‍ර කළමනාකරණ කරනුයේ සාමූහික පදනම මතය.

ආ5.5.40 අස්තිත්ත්වය කුමන කාලපරිච්ඡේදයක් පුරා ණය අවදානමට අනාවරණය වන්නේද යන්න නිර්ණය කිරීමේදී, එහෙත් අස්තිත්ත්වයේ සාමාන්‍ය ණය අවදානම් ක්‍රියාකාරකම් මගින් අපේක්ෂිත ණය අලාභ අඩු කිරීමක් සිදු නොවන විට, අස්තිත්ත්වය විසින් ඓතිහාසික තොරතුරු සහ පහත දෑ වැනි අත්දැකීම් පිළිබඳ සාධක සැලකිල්ලට ගත යුතුය.

(අ) ඒ හා සමාන මූල්‍ය සාධන පත්‍ර මත ණය අවදානමට අස්තිත්ත්වය අනාවරණය වූ කාලපරිච්ඡේදය;

(ආ) ණය අවදානමේ සැලකිය යුතු අන්දමේ වැඩිවීමකින් පසුව ඒ හා සමාන මූල්‍ය සාධන පත්‍ර මත සම්බන්ධිත පැහැර හැරීම් සිදුවීම සඳහා වන කාලයේ දිගුව; සහ

(ඇ) මූල්‍ය සාධන පත්‍ර මත ණය අවදානම වැඩි වූ පසු අස්තිත්ත්වය ගැනීමට අපේක්ෂාකරණ ණය අවදානම් කළමනාකරණ ක්‍රියාමාර්ග, භාවිත නොකළ සීමාවන් අඩු කිරීම හෝ ඉවත් කිරීම වැනි.

සම්භාව්‍යතා - හරිත ප්‍රතිඵල

ආ5.5.41 අපේක්ෂිත ණය අලාභ ඇස්තමේන්තු කිරීමේ අරමුණ දුබලම අවස්ථා පෙළගැස්ම (Worst-case scenario) ඇස්තමේන්තු කිරීමට හෝ හොඳම අවස්ථා පෙළගැස්ම (Best-casescenario) ඇස්තමේන්තු කිරීම නොවේ. ඒ වෙනුවට, අපේක්ෂිත ණය අලාභවල ඇස්තමේන්තුව සෑම විටම ණය අලාභ සිදුවීමේ හැකියාව සහ වඩාත්ම විය හැකි ප්‍රතිඵල ණය අලාභ නොමැති වූවත්, ණය අලාභ සිදු නොවීමේ හැකියාව පිළිබිඹු වීමයි.

ආ5.5.42 අපක්ෂපාතී සහ විය හැකි ප්‍රතිඵල පරාසයක් අගය කිරීම මගින් නිර්ණය කරනු ලබන සම්භාව්‍යතා හරිත වටිනාකම පිළිබිඹු වීමට අපේක්ෂිත ණය අලාභ ඇස්තමේන්තු කිරීම 5.5.17 (අ) ඡේදයෙන් අවශ්‍ය කෙරේ. ප්‍රායෝගිකව මෙය සංකීර්ණ විශ්ලේෂණයක් නොවිය යුතුය. සමහර අවස්ථාවලදී, විශාල සංඛ්‍යාවක විස්තරාත්මක විචම්බන සිදුවීම් පෙළක අවශ්‍යතාවය නොමැතිව සාපේක්ෂව සරල ආකෘතිකරණයක් ප්‍රමාණවත් විය හැකිය. උදාහරණයක් වශයෙන්, බෙදාගත් අවදානම් ගති ලක්ෂණ ඇති විශාල සමූහයක මූල්‍ය සාධන පත්‍රවල සාමාන්‍ය ණය අවදානම සම්භාවිතා හරිත වටිනාකමට සාධාරණ ඇස්තමේන්තුවක් විය හැකිය. අනෙකුත් අවස්ථාවන්හිදී, වටිනාකම නියම කරන සහ විශේෂ ප්‍රතිඵලවල මුදල් ප්‍රවාහවල කාලනිර්ණය සිදුවීම් පෙළක් හඳුනා ගැනීම සහ එම ප්‍රතිඵලවල ඇස්තමේන්තු ගත සම්භාව්‍යතාවය සමහර විට අවශ්‍ය විය හැකිය. එවැනි තත්ත්වයන්හිදී අපේක්ෂිත ණය අලාභ අඩුවශයෙන් ප්‍රතිඵල දෙකක්වත් 5.5.18 ඡේදය ප්‍රකාරව පිළිබිඹු විය යුතුය.

ආ5.5.43 ජීව කාලය අපේක්ෂිත ණය අලාභ සඳහා, අස්තිත්ත්වයක් විසින් මූල්‍ය සාධන පත්‍රයක් මත එහි අපේක්ෂිත ජීව කාලය පුරා පැහැර හැරීමක් සිදුවීමේ අවදානම ඇස්තමේන්තු කළ යුතුය. මාස 12 ක අපේක්ෂිත ණය අලාභ, ජීව කාල අපේක්ෂිත ණය අලාභ වලින් කොටසකි. එම පැහැර හැරීම් සිදුවීමේ සම්භාව්‍යතාවයෙන් බර තැබූ, වාර්තාකරණ දිනයෙන් මාස 12 කට පසුව පැහැර හැරීමක් සිදුවන්නේ නම් ප්‍රතිඵලයක් වන එම ජීව කාල මුදල් හිඟය නියෝජනය කරයි (හෝ මූල්‍ය සාධන පත්‍රයේ අපේක්ෂිත ජීව කාලය මාස 12 ට අඩු නම් කෙටි කාලපරිච්ඡේදයකි). එබැවින් මාස 12 ක අපේක්ෂිත ණය අලාභයක් ඊළඟ මාස 12 තුළදී එය පැහැර හරිනු ලබනැයි අනාවැකි පළකල මූල්‍ය සාධන පත්‍ර මත අස්තිත්ත්වයක් දරනු ලබන ජීව කාල අපේක්ෂිත ණය අලාභය නොවන හෝ ඊළඟ මාස 12 පුරා අනාවැකි පල කළ හැකි මුදල් හිඟයක් නොවේ.

මුදලේ කාලීන වටිනාකම

ආ5.5.44 මූලික හඳුනා ගැනීමේදී නිර්ණය කළ සඵල පොලී අනුපාතිකයක් හෝ එහි එයින් ආසන්නතම අනුපාතිකයක් භාවිත කර, අපේක්ෂිත පැහැර හැරීම් හෝ වෙනත් අන් දිනක නොව, වාර්තාකරණ දිනට අපේක්ෂිත ණය අලාභ වට්ටම් කළ යුතුය. මූල්‍ය සාධන පත්‍රයට විචල්‍ය පොලී අනුපාතිකයක් තිබේ නම්, අපේක්ෂිත ණය අලාභ ආ5.4.5 ඡේදය ප්‍රකාරව නිර්ණයකළ ප්‍රචර්තන සඵල පොලී අනුපාතිකය භාවිත කර වට්ටම් කළ යුතුය.

ආ5.5.45 මිලදී ගත් හෝ උත්පාදනය කළ ණය හානි වූ මූල්‍ය වත්කම් සඳහා, අපේක්ෂිත ණය අලාභ මූලික හඳුනා ගැනීමේදී නිර්ණය කළ ණය ගැළපූ සඵල පොලී අනුපාතිකය භාවිත කරමින් වට්ටම් කළ යුතුය.

ආ5.5.46 ලැබිය යුතු කල්බදු මත අපේක්ෂිත ණය අලාභ, LKAS 17 ප්‍රකාරව ලැබිය යුතු කල්බදු මැනීම සඳහා භාවිතාකළ වට්ටම් අනුපාතිකයම භාවිත කරමින් වට්ටම් කළ යුතුය.

ආ5.5.47 ණය බැඳීම් සඳහා අපේක්ෂිත ණය අලාභ, ණය බැඳීමක ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් වන මූල්‍ය වත්කමක් හඳුනා ගැනීමේදී එය ව්‍යවහාර කරන සඵල පොලී අනුපාතිකය හෝ එහි එයින් ආසන්න තම අනුපාතිකයන් භාවිතා කර වට්ටම් කළ යුතුය. මෙයට හේතු වන්නේ හානිකරණ අවශ්‍යතාවයන් ව්‍යවහාර කිරීමේ අරමුණ සඳහා ඉවත් කිරීම්වල පසුව නව මූල්‍ය සාධන පත්‍රයක් වෙනුවට එම ණය බැඳීම අඛණ්ඩව පවතින ලෙස සැලකිය යුතුය. ඒ අනුව මූල්‍ය වත්කම් මත අපේක්ෂිත ණය අලාභයන් අවලංගු කළ නොහැකි බැඳීම්වලට අස්තිත්ත්වය පාර්ශවයක් බවට පත් වූ දිනයේ සිට මූලික ණය අවදානම් සැලකිල්ලට ගෙන මැනිය යුතුය.

ආ5.5.48 මූල්‍ය ඇපවීම් ගිවිසුම් මත හෝ අපේක්ෂිත ණය අලාභයන් හෝ සඵල පොලී අනුපාතිකයක් නිර්ණය කළනොහැකි ණය බැඳීම් මත අපේක්ෂිත ණය අලාභයන් වට්ටම් කළ යුත්තේ මුදල් කාලීන වටිනාකමේ ප්‍රවර්ධන වෙළඳ පොල තක්සේරුව පිළිබිඹුවන වට්ටම් අනුපාතිකයක් සහ මුදල් ප්‍රවාහවලට නිශ්චිත අවදානම් ව්‍යවහාර කිරීමෙනි, එහෙත් එසේ කළ යුතු වන්නේ අවදානම ගණන් ගැනීමේ ප්‍රමාණයට වට්ටම් කරන ලද මුදල් හිඟය ගැළපීම වෙනුවට වට්ටම් අනුපාතිකය ගැළපීමෙන් පමණි.

සාධාරණ සහ තහවුරු කිරීමේ තොරතුරු

ආ5.5.49 මෙම ප්‍රමිතයේ අරමුණ සඳහා සාධාරණ සහ තහවුරු කිරීමේ තොරතුරු යනු අතීත සිද්ධීන් පිළිබඳ වූ වර්තමාන තත්ත්වයන්, සහ අනාගත ආර්ථික තත්ත්වයන් පිළිබඳ පුරෝකථනයන් පිළිබඳව තොරතුරු ඇතුළත්, වාර්තාකරණ දින අනවශ්‍ය පිරිවැයක් හෝ පරිශ්‍රමයක් නොමැතිව ලබාගත හැකි සාධාරණ තොරතුරුය. මූල්‍ය වාර්තාකරණ අරමුණු සඳහා ඇති තොරතුරු අනවශ්‍ය පිරිවැයක් හෝ පරිශ්‍රමයක් නොමැතිව ලබා ගත හැකි ලෙස සැලකේ.

ආ5.5.50 මූල්‍ය සාධන පත්‍රයක සමස්ථ අපේක්ෂිත ජීව කාලය පුරා අනාගත තත්ත්වයන්හි පුරෝකථනයන් අස්තිත්ත්වයක් එහි ඇතුළත් කිරීම අවශ්‍ය නොකෙරේ. අපේක්ෂිත ණය අලාභ ඇස්තමේන්තු කිරීමට අවශ්‍ය කරන විනිශ්චයේ ප්‍රමාණය රඳා පවත්නේ ලබාගත හැකි විස්තරාත්මක තොරතුරු මතය. පුරෝකථන සීමාව වැඩි වෙත්ම, ලබාගත හැකි විස්තරාත්මක තොරතුරු අඩුවීම සහ අපේක්ෂිත ණය අලාභයන් ඇස්තමේන්තු කිරීමට අපේක්ෂාකරන විනිශ්චයේ ප්‍රමාණය වැඩි වේ. අපේක්ෂිත ණය අලාභවල ඇස්තමේන්තු ඇත අතීතයේ කාලපරිච්ඡේද සඳහා විස්තරාත්මක ඇස්තමේන්තුවක් අවශ්‍ය නොකෙරේ. එවන් කාලපරිච්ඡේද සඳහා ලබාගත හැකි විස්තරාත්මක තොරතුරුවලින් අස්තිත්ත්වය ගවේශනාත්මක ප්‍රකේපණ කල හැකිය.

ආ5.5.51 අස්තිත්ත්වයන් තොරතුරු සඳහා පරිපූර්ණ සෝදිසි කිරීම හාර ගැනීම අවශ්‍ය නොවේ. එහෙත් අනවශ්‍ය පිරිවැයකින් සහ පරිශ්‍රමයකින් තොරව ලබාගත හැකි සියළුම සාධාරණ සහ තහවුරු කිරීමේ තොරතුරු සහ අපේක්ෂිත ණය අලාභ ඇස්තමේන්තු කිරීමට අදාළ, අපේක්ෂිත ඉදිරි ගෙවීම්වල බලපෑමද ඇතුළුව තොරතුරු සලකා බැලිය යුතුය. ණය ගන්නාට නිශ්චිත සාධක, සාමාන්‍ය ආර්ථික තත්ත්වයන් සහ වාර්තාකරණ දින ප්‍රවර්ධන මෙන්ම පුරෝකථක තත්ත්වයන්හි දිශාවන් පිළිබඳ තොරතුරු භාවිත කළ යුතුය. අස්තිත්ත්වයක් විවිධ දත්ත මූලාශ්‍රයන් භාවිතා කළ හැකිය. ඒවා අභ්‍යන්තර (අස්තිත්ත්ව නිශ්චිත) සහ බාහිර යන දෙකම විය හැකිය. දත්ත මූලාශ්‍රවලට ඇතුළත් විය හැක්කේ අභ්‍යන්තර ඓතිහාසික ණය අලාභ අත්දැකීම්, අභ්‍යන්තර වර්ගීකරණයන්, වෙනත් අස්තිත්ත්වයන්හි ණය හානි අත්දැකීම්, බාහිර වර්ගීකරණයන්, වාර්තා සහ සංඛ්‍යා ලේඛන වැනි දෑය. අස්තිත්ත්වයට නිශ්චිත දත්ත මූලාශ්‍ර හෝ ප්‍රමාණවත් හෝ තොරතුරු නොමැති අස්තිත්ත්ව සංසන්දනය කළ හැකි මූල්‍ය සාධන පත්‍ර සඳහා (හෝ මූල්‍ය සාධන පත්‍ර කාණ්ඩයන්) සමාන සමූහ අත්දැකීම් භාවිත කල හැකිය.

ආ5.5.52 අපේක්ෂිත ණය අලාභයන් මැනීමට වන ඓතිහාසික තොරතුරු වැදගත් ආධාරකයක් හෝ පදනමක් වේ. කෙසේ වෙතත්, ප්‍රවර්ධන තත්ත්වයන්හි බලපෑම් පිළිබිඹු වීමට ප්‍රවර්ධන නිරීක්ෂණය කළ හැකි දත්ත පදනම මත ණය අලාභ අත්දැකීම් වැනි දෑ සඳහා සහ ඓතිහාසික දත්ත පදනම්වන කාලපරිච්ඡේදයට බලනොපාන එහි අනාගත තත්ත්වයන්හි පුරෝකථන අස්තිත්ත්වයක් ඓතිහාසික දත්ත ගැළපිය යුතු අතර අනාගත ගිවිසුම්ගත මුදල් ප්‍රවාහවලට අදාළ නොවන ඓතිහාසික කාලපරිච්ඡේදයේ තත්ත්වයන්ගේ බලපෑම් ඉවත් කළ යුතුය. ඓතිහාසික තොරතුරුවල ස්වභාවය සහ ඒවා ගණනය කළේ කුමන අවස්ථාවේදයන්හි මත පදනම්ව වාර්තාකරන දින පැවති තත්ත්වයන්ට සංසන්දනය කරමින් සහ සලකා බලනු ලබන මූල්‍ය සාධන පත්‍රවල ගතිකණ අනුව සමහර අවස්ථාවලදී වඩාත්ම සාධාරණ සහ තහවුරු කිරීමේ තොරතුරු නොගැළපෙන ලද ඓතිහාසික තොරතුරු විය හැකිය. අපේක්ෂිත ණය අලාභවල වෙනස්වීම්වල ඇස්තමේන්තු කාලපරිච්ඡේදයෙන් කාලපරිච්ඡේදයට (සේවා විසුකිති අනුපාතිකයේ වෙනස්වීම්, දේපළ මිල ගණන්, වෙළඳ ද්‍රව්‍ය මිල ගණන්, ගෙවීම්හි තත්ත්වය, මූල්‍ය සාධන පත්‍ර හෝ මූල්‍ය සාධන පත්‍ර කාණ්ඩයක් මත ණය අලාභ හඟවන වෙනත් සාධක සහ එම වෙනස් වීම් වල විශාලත්වය) සම්බන්ධිත නිරීක්ෂණය කළ හැකි දත්තවල වෙනස්වීම් පිළිබිඹු විය යුතු සහ දෛශිකව සංගතවිය යුතුය. ඇස්තමේන්තුවල සහ සත්‍ය ණය අලාභ අත්දැකීම් අතර යම් වෙනසක් අඩු කිරීමට අස්තිත්ත්වයක්, අපේක්ෂිත ණය අලාභ ඇස්තමේන්තු කිරීම සඳහා භාවිත කළ ක්‍රමවේදය සහ උපකල්පන නීතිපතා සමාලෝචනයට භාජනය කළ යුතුය.

ආ5.5.53 අපේක්ෂිත ණය අලාභ ඇස්තමේන්තු කිරීමේදී ඓතිහාසික ණය අලාභ අත්දැකීම් භාවිත කරනවිට, ඓතිහාසික ණය අලාභ අනුපාතික නිරීක්ෂණය කළ කාණ්ඩ සඳහා සංගතවන ආකාරයකට විස්තර කළ කාණ්ඩවලට ඓතිහාසික ණය අලාභ අනුපාතික ව්‍යවහාර කිරීම වැදගත් වේ. ඒ නිසාවෙන් එක හා සමාන අවදානම් ගති කණ අතීත කාණ්ඩයක සහ ප්‍රවර්ධන තත්ත්වය එය පිළිබිඹුවන නිරීක්ෂණය කළ හැකි අදාළ දත්ත, අතීත ණය අලාභ අත්දැකීම් පිළිබඳ තොරතුරු සෑම මූල්‍ය වත්කම් කාණ්ඩයකටම සම්බන්ධ කර ගැනීමට භාවිත කළ ක්‍රමයට හැකිවිය යුතුය.

ආ5.5.54 අපේක්ෂිත ණය අලාභයන් අස්තිත්ත්වයේ ස්වකීය ණය අලාභවල අපේක්ෂාවන් පිළිබිඹු වේ. කෙසේ වෙතත් අපේක්ෂිත ණය අලාභ ඇස්තමේන්තු කිරීමේදී අනවශ්‍ය පිරිවැයක් හෝ පරිශ්‍රමයක් නොදරා ලබාගත හැකි සියලුම සාධාරණ සහ තහවුරු කිරීම් තොරතුරු සලකා බැලීමේදී, අස්තිත්ත්වයක් විසින් විශේෂ මූල්‍ය සාධන පත්‍රයේ හෝ ඒ හා සමාන මූල්‍ය සාධන පත්‍රවල ණය අවදානම පිළිබඳව නිරීක්ෂණය කළ හැකි වෙළඳපොල තොරතුරු සලකා බැලිය යුතුය.

අතිරේක ඇප

ආ5.5.55 අපේක්ෂිත ණය අලාභ මැනීමේ අරමුණ සඳහා, අපේක්ෂිත මුදල් ප්‍රවාහවල හිඟයන්හි ඇස්තමේන්තු, අතිරේක ඇපවලින් අපේක්ෂිත මුදල් ප්‍රවාහ සහ ගිවිසුම්ගත නියමයන්ගේ කොටසක් වන වෙනත් ණය වැඩි කිරීම් සහ අස්තිත්ත්වය විසින් වෙනම හඳුනා නොගත් මුදල් ප්‍රවාහ පිළිබිඹුවිය යුතුය. පෙරවරණය සිදුවිය හැකි විම නොසලකා(එනම් අපේක්ෂිත මුදල් ප්‍රවාහවල ඇස්තමේන්තුව පෙරවරණය සිදුවීමේ සම්භාවිතාවය සහ එමගින් ප්‍රතිඵලයක්වන මුදල් ප්‍රවාහ සැලකිල්ලටගනී), අතිරේක ඇප ලබා ගැනීම සහ විකිණීම සඳහා වන පිරිවැය අඩු කිරීමෙන් පසු අතිරේක ඇපය පෙර වරණය කිරීමෙන් අපේක්ෂිත මුදල් ප්‍රවාහවල වටිනාකම සහ කාලනිර්ණය අතිරේක ඇපකරණය කරන ලද මූල්‍ය සාධන පත්‍රයක් මත අපේක්ෂිත මුදල් හිඟයන්හි ඇස්තමේන්තුවෙන් පිළිබිඹු වේ. ඒ නිසාවෙන්, ගිවිසුමේ, ගිවිසුම්ගත පරිණත විමෙන් එහා අතිරේක ඇපය උපලබ්ධි විමෙන් අපේක්ෂා කරන යම් මුදල් ප්‍රවාහ මෙම විශ්ලේෂණයකට ඇතුළත් කළ යුතුය. වත්කමක් ලෙස හඳුනා ගැනීමට මෙම ප්‍රමිතයේ හෝ වෙනත් ප්‍රමිත වල අදාළ හඳුනා ගැනීමේ නිර්ණායක එම වත්කම සපුරාලන්නේ නම් හැර අතිරේක ඇපකරණය කළ වත්කම් වලින් වෙන්ව වූ, පෙරවරණය නිසාවූ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස ලබාගත් යම් අතිරේක ඇපයක් වත්කමක් ලෙස හඳුනාගනු නොලැබේ.

මූල්‍ය වත්කම් ප්‍රතිවර්ගීකරණය (5.6 කොටස)

ආ5.6.1 4.4.1 සහ 5.6.1 ඡේද ප්‍රකාරව අස්තිත්ත්වයක් මූල්‍ය වත්කම් ප්‍රතිවර්ගීකරණය කරන්නේ නම්, එම ප්‍රතිවර්ගීකරණය අනාගතයට බලපාන පරිදි ප්‍රතිවර්ගීකරණ දින සිට ව්‍යවහාර කිරීම අවශ්‍ය කෙරේ. මූලික හඳුනා ගැනීමේදී සඵල පොලී අනුපාතිකය නිර්ණය කිරීම ක්‍රම ක්ෂය පිරිවැය මැණීමේ ප්‍රභේදයේදී සහ වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායම් මගින් සාධාරණ අගයට මැනීමේ ප්‍රභේදය යන ප්‍රභේද දෙකේදීම අවශ්‍ය කෙරේ. එම මැනීමේ ප්‍රභේදයන් දෙකේදීම එම අන්දමට ම භානිකරණ අවශ්‍යතාවයන් ව්‍යවහාර කිරීමද අවශ්‍ය කෙරේ. ඒ නිසාවෙන්, අස්තිත්ත්වයක් මූල්‍ය

වත්කමක් ක්‍රම ක්ෂය පිරිවැය මැනීමේ ප්‍රභේදය සහ විස්තීර්ණ ආදායම් මගින් සාධාරණ අගයට මැනීමේ ප්‍රභේදය අතර ප්‍රතිවර්ගීකරණය කිරීමේදී:

- (අ) පොලී අයභාරය හඳුනා ගැනීම වෙනස් නොවනු ඇත සහ එමනිසා අස්තිත්ත්වය එම සඵල පොලී අනුපාතිකය අඛණ්ඩව භාවිත කරයි.
- (ආ) මැනීමේ ප්‍රභේද දෙකම, එක හා සමාන භානිකරණ ප්‍රවේශයක් ව්‍යවහාර කරන නිසා අපේක්ෂිත ණය අලාභ වෙනස් නොවේ. කෙසේ වෙතත්, මූල්‍ය වත්කමක් වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායම් මැනීමේ ප්‍රභේදයෙන් සහ ක්‍රමක්ෂය පිරිවැයට මැනීමේ ප්‍රභේද තුළට සාධාරණ අගයට ප්‍රතිවර්ගීකරණය කරන්නේ නම් අලාභ දීමනාවන්, ප්‍රතිවර්ගීකරණය කළ දින සිට මූල්‍ය වත්කමේ දළ ධාරණ වටිනාකමට ගැළපුමක් ලෙස හඳුනා ගනු ලැබේ. මූල්‍ය වත්කමක් ක්‍රමක්ෂය පිරිවැය මැනීමේ ප්‍රභේදයෙන් ඉවත් කර වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායම් මගින් ලාභ හෝ අලාභ මැනීමේ ප්‍රභේදය තුළට ප්‍රතිවර්ගීකරණය කරන්නේ නම්, ණය දීමනාව ප්‍රතිහඳුනා ගනු ලැබේ සහ (ඒ නිසා දළ ධාරණ වටිනාකමට ගැළපුමක් ලෙස තවදුරටත් හඳුනාගනු නොලැබේ). එහෙත් ඒ වෙනුවට වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායමේ සමූචිත භානිකරණය වූ වටිනාකමක් ලෙස හඳුනාගනු ලබන (ඒ හා සමාන වටිනාකමක) අතර ප්‍රතිවර්ගීකරණය කළ දින සිට හෙළිදරව් කෙරේ.

ආ5.6.2 කෙසේ වෙතත්, ලාභ හෝ අලාභ මගින් සාධාරණ අගයට මනිනු ලැබූ මූල්‍ය වත්කමක් සඳහා පොලී අයභාරය හෝ භානිකරණ ප්‍රතිලාභ හෝ අලාභ වෙන් වශයෙන් හඳුනා ගැනීමට අස්තිත්ත්වයකට අවශ්‍ය නොකෙරේ. ඒ නිසාවෙන් අස්තිත්ත්වයක් මූල්‍ය වත්කමක් ලාභ හෝ අලාභ මගින් සාධාරණ අගයට මැනීමේ ප්‍රභේදයෙන් පිටතට ප්‍රතිවර්ගීකරණය කළ විට සඵල පොලී අනුපාතිකය නිර්ණය කරනුයේ ප්‍රතිවර්ගීකරණය කළ දින වත්කමේ සාධාරණ අගය පදනම මතය. මෙයට අමතරව 5.5 ඡේදය මූල්‍ය වත්කමට ප්‍රතිවර්ගීකරණය කළ දින සිට ව්‍යවහාර කිරීමේ අරමුණ සඳහා ප්‍රතිවර්ගීකරණය කළ දිනය මූලික හඳුනා ගැනීමේ දිනය ලෙස සළකනු ලැබේ.

ප්‍රතිලාභ සහ අලාභ (5.7 කොටස)

- ආ5.7.1 විකිණීම සඳහා තබා ගෙන නොමැති ස්කන්ධ සාධන පත්‍රයක ආයෝජනයක සාධාරණ අගයේ වෙනස්වීම්, වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායමේ ඉදිරි පත්කිරීමට අවලංගු කළ නොහැකි තෝරා ගැනීමක් කිරීමට අස්කිත්තවයකට 5.7.5 ඡේදයෙන් අවසර දේ. මෙම තෝරා ගැනීම සිදු කරනුයේ සාධන පත්‍රයෙන් සාධන පත්‍රය මත පදනම්වය (එනම් කොටසෙන් කොටස), විස්තීර්ණ ආදායමේ ඉදිරිපත් කර ඇති වටිනාකම් පසුව ලාභ හෝ අලාභ වලට මාරු නොකළ යුතුය. කෙසේ වෙතත්, ස්කන්ධයකවන සමුච්චිත වූ ප්‍රතිලාභ හෝ අලාභ අස්කිත්තවයකට මාරුකළ හැකිය. ලාභාංශ ආයෝජන පිරිවැයේ කොටසක් ආපසු අයකර ගැනීමක් ලෙස පැහැදිලිව නියෝජන වන්නේ නම් හැර, එවන් ආයෝජන මත ලාභාංශය 5.7.6 ඡේදය ප්‍රකාරව ලාභ හෝ අලාභ තුළ හඳුනාගනු ලැබේ.
- ආ5.7.1අ 4.1.5 ඡේදය ව්‍යවහාර වන්නේ නම් හැර, මූල්‍ය වත්කමේ ගිවිසුම්ගත කොන්දේසි, තනිකරම මුල් මුදල සහ මුල් මුදලේ හිඟව ඇති වටිනාකම මත පොලිය ගෙවීම පමණක් වන මුදල් ප්‍රවාහවලට හේතුවිය හැකි නම් සහ වත්කම රඳවාගෙන ඇති ව්‍යාපාරික ආකෘතියේ පරමාර්ථය ඉෂ්ඨ කර ගන්නේ ගිවිසුම්ගත මුදල් ප්‍රවාහ රැස්කර ගැනීමෙන් සහ මූල්‍ය වත්කම් විකිණීම් යන දෙකෙන්ම වනවිට, එම මූල්‍ය වත්කම වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායම මගින් සාධාරණ අගයට මැනීම 4.1.2 අ ඡේදයෙන් අවශ්‍ය කෙරේ. මෙම මැනීමේ ප්‍රභේදය මූල්‍ය වත්කම මනිනු ලැබුයේ ක්‍රමක්‍ෂය පිරිවැය ලෙසට නම් ලාභ හෝ අලාභවල නොරතුරු හඳුනා ගන්නා අතර, මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනයේ මූල්‍ය වත්කම මනිනුයේ සාධාරණ අගයටය. 5.7.10 - 5.7.11 ඡේද ප්‍රකාරව හඳුනා ගනු ලැබූ ප්‍රතිලාභ සහ අලාභයන් හැර, අනෙකුත් ප්‍රතිලාභ සහ අලාභයෙන් හඳුනාගනු ලබන්නේ වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායමේය. මෙම මූල්‍ය වත්කම් ප්‍රතිහඳුනා ගන්නා විටදී වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායමේ කලින් හඳුනා ගන්නා ලද සමුච්චිත ප්‍රතිලාභ හෝ අලාභ, ලාභ හෝ අලාභවලට ප්‍රතිවර්ගීකරණය කෙරේ. ප්‍රතිහඳුනා ගැනීම මත මූල්‍ය වත්කම ක්‍රමක්‍ෂය පිරිවැයට මනිනු ලැබුවේ නම්, ලාභ හෝ අලාභවල හඳුනාගත යුතුව තිබූ ප්‍රතිලාභ හෝ අලාභ මෙයින් පිළිබිඹු වේ.
- ආ5.7.2 LKAS 21 අනුව මූල්‍ය වත්කම්වන සහ විදේශ ව්‍යවහාර මුදලකින් නම් කළ මූල්‍ය වත්කම් සහ මූල්‍ය වගකීම් වලට අස්කිත්තවයක් LKAS 21 ව්‍යවහාර කරයි. මූල්‍ය වත්කම හෝ මූල්‍ය වගකීම් මත වන යම් විදේශ විනිමය ප්‍රතිලාභයක් හෝ අලාභයක් ලාභ හෝ අලාභවල හඳුනා ගැනීම LKAS 21න් අවශ්‍ය කෙරේ. මෙයට ව්‍යාතිරේඛයක් වනුයේ මුදල් ප්‍රවාහ ඉදිරි රැකුමක මූල්‍ය අයිතමයක් ලෙස නම් කළ ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රයක් (6.5.13 ඡේදය බලන්න) හෝ 5.7.5 ඡේදය ප්‍රකාරව වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායමේ සාධාරණ අගයේ වෙනස්වීම් ඉදිරිපත් කිරීම තෝරාගත් ස්කන්ධ සාධන පත්‍රයක සාධාරණ අගය ඉදිරි රැකුමක් (6.5.8 ඡේදය බලන්න).
- ආ5.7.2.අ. LKAS 21 යටතේ විදේශ විනිමය ප්‍රතිලාභ සහ අලාභ හඳුනා ගැනීමේ අරමුණ සඳහා, 4.1.2. අ ඡේදය ප්‍රකාරව වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායම් මගින් සාධාරණ අගයට මනින මූල්‍ය වත්කමක්, මූල්‍ය අයිතමයක් ලෙස සලකනු ලැබේ. ඒ අනුව එවන් මූල්‍ය වත්කමක් විදේශ ව්‍යවහාර මුදලින් ක්‍රමක්‍ෂය පිරිවැයට මනින ලද වත්කමක් ලෙස සලකනු ලැබේ. ක්‍රමක්‍ෂය පිරිවැය මත විදේශ විනිමය වෙනස්කම් ලාභ හෝ අලාභවල සහ ධාරණ වටිනාකමේ අනෙකුත් වෙනස්කම් 5.7.10 ඡේදය ප්‍රකාරව හඳුනාගනු ලැබේ.
- ආ5.7.3 ස්කන්ධ සාධන පත්‍රවල විශේෂ ආයෝජනවල සාධාරණ අගයේ පසුව වූ වෙනස්කම් වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායමේ ඉදිරිපත් කිරීමට අස්කිත්තවයට අවලංගු කළ නොහැකි තෝරා ගැනීමක් කිරීමට 5.7.5 ඡේදය අවසර දේ. එවන් ආයෝජනයක් මූල්‍ය අයිතමයක් නොවේ. ඒ අනුව 5.7.5 ඡේදය ප්‍රකාරව වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායමේ ඉදිරිපත් කරනු ලබන ප්‍රතිලාභ හෝ අලාභවල යම් සම්බන්ධිත විදේශ විනිමය සංරචකයන් ඇතුළත් ය.
- ආ5.7.4 ව්‍යුත්පන්න නොවන මූල්‍ය වත්කමක් හා ව්‍යුත්පන්න නොවන මූල්‍ය වගකීමක් අතර ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවයක් ඇත්නම්, එම මූල්‍ය සාධන පත්‍රවල විදේශ විනිමය සංරචකයේ වෙනස්කම් ලාභ හෝ අලාභවල ඉදිරිපත් කෙරේ.

ලාභ හෝ අලාභ මගින් සාධාරණ අගයට නම් කළ වගකීම්

- ආ5.7.5 අස්කිත්තවයක් මූල්‍ය වගකීමක් ලාභ හෝ අලාභ මගින් සාධාරණ අගයට නම් කරන විට, වත්කමේ ණය අවදානමේ වෙනස්වීමේ බලපෑම් වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායමේ ඉදිරිපත් කිරීම ලාභ හෝ අලාභවල ගිණුම්කරණ අයෝග්‍ය ගැලපීමක් උත්පාදනය වන්නේ හෝ වැඩි වන්නේද යන්න නිර්ණය කළ යුතුය. වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායම්හි වගකීම්වල ණය අවදානම් වෙනස්වීම් ඉදිරිපත් කිරීමෙන් ගිණුම්කරණ අයෝග්‍ය ගැලපීමක් ඇතිකරන්නේ වුවද, එම ප්‍රමාණයෙන්ම ලාභ හෝ අලාභ ලෙස ඉදිරිපත් කරනු ලබනවාට වඩා ලාභයේ හෝ අලාභයේ ඊට වඩා අයෝග්‍ය ගැලපීමක් ප්‍රතිඵලය වන්නේය.
- ආ5.7.6 එම නිර්ණය කිරීමට අස්කිත්තවයක් විසින්, වගකීමේ ණය අවදානම් වෙනස් වීමේ බලපෑම, ලාභ හෝ අලාභ මගින් සාධාරණ අගයට මනින වෙනත් මූල්‍ය සාධන පත්‍රයක සාධාරණ අගයේ වෙනස්වීම් මගින් ලාභ හෝ අලාභවල ගිලිවන බවට එය අපේක්‍ෂාකරන්නේද යන්න අස්කිත්තවය තක්සේරු කළ යුතුය. එවැනි අපේක්‍ෂාවක් පදනම් විය යුත්තේ වගකීමේ ගති ලක්‍ෂණ සහ වෙනත් මූල්‍ය සාධන පත්‍රවල ගතිලක්‍ෂණවන ආර්ථික සම්බන්ධතාවය අතරය.

- අ5.7.7 එය නිර්ණය කරනුයේ මුල් හඳුනා ගැනීමේදී වන අතර යළි තක්සේරු කරනු නොලැබේ. ප්‍රායෝගික අරමුණු සඳහා හරියටම එකම අවස්ථාව ගිණුම්කරණ අයෝග්‍ය ගැළපීමකට හේතුවිය හැකි සියළුම වත්කම් සහ වගකීම් අස්තිත්ත්වය ඇතුළත් නොකළ යුතුය. යම් ශේෂව ඇති ගනුදෙනු සිදුවීමට අපේක්ෂා කරන්නේ නම් සාධාරණ ප්‍රමාදවීමකට අවසර දේ. වගකීමේ ණය අවදානම් වෙනස්වීම්වල බලපෑම් ලාභ හෝ අලාභවල ගිණුම්කරණ අයෝග්‍ය ගැළපීමක් උත්පාදනය කරන්නේද හෝ වැඩි කරන්නේද යන්න වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායමේ ඉදිරිපත් කිරීම කළයුතුද යන්න නිර්ණය කිරීම සඳහා අස්තිත්ත්වය විසින් එහි ක්‍රමවේදය සංගතව ව්‍යවහාර කළ යුතුය. කෙසේ වෙතත්, ලාභ හෝ අලාභ මගින් සාධාරණ අගයට ලෙස නම් කළ වගකීම් වල ගතිලක්ෂණ සහ වෙනත් මූල්‍ය සාධන පත්‍රවල ගති ලක්ෂණ අතර වෙනස් ආර්ථික සම්බන්ධතා ඇති විටක අස්තිත්ත්වයක් වෙනස් ක්‍රමවේද භාවිත කළ හැකිය. එහි ක්‍රමවේදය පිළිබඳ නිර්ණය කිරීම මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල සටහන් වල ගුණාත්මක හෙළිදරව් කිරීම අස්තිත්ත්වයක් ලබාදීම SLFRS 7න් අවශ්‍ය කෙරේ.
- අ5.7.8 එවැනි අයෝග්‍ය ගැළපීමක් උත්පාදනය කරන්නේ නම් හෝ විශාල කරන්නේ නම්, සාධාරණ අගයේ සියළු වෙනස්වීම් (වගකීමේ ණය අවදානමේ වෙනස්වීමේ බලපෑම ඇතුළුව) ලාභ හෝ අලාභ තුළ අස්තිත්ත්වයක් ඉදිරිපත් කිරීම අවශ්‍ය වේ. එවන් අයෝග්‍ය බලපෑමක් උත්පාදනය නොකරන්නේ නම් හෝ විශාල නොකරන්නේ වගකීමේ ණය අවදානමේ වෙනස්වීම්වල බලපෑම් අස්තිත්ත්වයක් වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායමේ ඉදිරිපත් කිරීම අවශ්‍ය කෙරේ.
- අ5.7.9 වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායමේ ඉදිරිපත් කර ඇති වටිනාකම් පසුව ලාභයෙන් අලාභවලට මාරු නොකළ යුතුය. කෙසේ වෙතත් ස්කන්ධය තුළ සමුච්චිත ප්‍රතිලාභ හෝ අලාභ අස්තිත්ත්වයට මාරු කළ හැකිය.
- අ5.7.10 වගකීමේ ණය අවදානමේ වෙනස්වීම්වල බලපෑම් වෙනස් විස්තීර්ණ ආදායමේ ඉදිරිපත් කරන්නේ නම් ලාභ හෝ අලාභවල ඇතිවිය හැකි ගිණුම්කරණ අයෝග්‍ය ගැළපීම් තත්ත්වය පහත සඳහන් උදාහරණය විස්තර කරයි. උකස් බැංකුවක් ගනුදෙනු කරුවන්ට ණය ලබාදී ඒ ණය ගති ලක්ෂණ ගළපමින් (උදා: හිඟ හිටි වටිනාකම, ආපසු ගෙවීමේ ආකෘතිය, කාලය සහ ව්‍යවහාර මුදල) වෙළඳපොළේ බැඳුම්කර විකිණීමෙන් අරමුදල්කරණය කරයි. ණය මුදලේ ගිවිසුම්ගත කොන්දේසි අනුව උකස් ගනුදෙනුකරුට එහි ණය ආපසු ගෙවීමට (එනම් බැංකුවට වන බැඳීම සපුරාලීමට) අනුරූපී බැඳුම්කර වෙළඳපොළෙන් සාධාරණ අගයට මිලට ගෙන එම බැඳුම්කර උකස් බැංකුවට භාර දීමට අවසර දේ. එම ගිවිසුම්ගත ආපසු ගෙවීමේ අයිතියේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස බැඳුම්කරයේ ණයවල ගුණාත්මකභාවය පිරිහුනහොත් (සහ ඒ අනුව උකස් බැංකුවේ වගකීමේ සාධාරණ අගය අඩුවී), උකස් බැංකුවේ ණය වත්කමේ සාධාරණ අගයද අඩුවේ. වත්කමේ සාධාරණ අගයේ වෙනස් වීමෙන්, පාදක වූ බැඳුම්කරය සාධාරණ අගයට මිලට ගෙන (මෙම උදාහරණයේ සාධාරණ අගය අඩු වූ) බැඳුම්කරය උකස් බැංකුවට භාර දීමෙන්, උකස් ණය කලින් ගෙවීමට උකස් ගනුදෙනුකරුගේ ගිවිසුම්ගත අයිතිය පිළිබිඹු වේ. ඒ නිසාවෙන් වගකීමේ (බැඳුම්කරය) ණය අවදානමේ වෙනස්වීමේ බලපෑම, මූල්‍ය වත්කමේ (ණය මුදල) සාධාරණ අගයේ අනුරූපී වෙනස්වීම මගින් ලාභ හෝ අලාභ තුළ හිලව්වනු ඇත. වගකීමේ ණය අවදානමේ වෙනස්වීමේ බලපෑම් වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායමේ ඉදිරිපත් කරන්නේ නම්, ලාභ හෝ අලාභවල ගිණුම්කරණ අයෝග්‍ය ගැළපීමක් ඇතිවනු ඇත. ඒ නිසාවෙන් උකස් බැංකුව වගකීමේ (වගකීමේ ණය අවදානමේ වෙනස්වීම්වල බලපෑම් ඇතුළුව) සාධාරණ අගයේ සියළු වෙනස්වීම් ලාභ හෝ අලාභ තුළ ඉදිරිපත් කිරීම අවශ්‍ය කෙරේ.
- අ5.7.11 5.7.10 ඡේදයේ උදාහරණයේ වගකීමක ණය අවදානමේ වෙනස්වීම් සහ මූල්‍ය වත්කමක් සාධාරණ අගයේ වෙනස්වීම අතර බලපෑමේ ගිවිසුම්ගත ඇදීමක් ඇත (එනම් බැඳුම්කරය සාධාරණ අගයට මිලදී ගෙන සහ බැඳුම්කරය උකස් බැංකුවට භාරදීම මගින් ණය මුදල කලින් ගෙවීමට උකස් ගනුදෙනුකරුගේ ගිවිසුම්ගත අයිතිය ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන්). කෙසේ වෙතත් ගිවිසුම්ගත බැඳීමක් නොමැතිවීම ගිණුම්කරණ අයෝග්‍ය ගැළපීමක්ද ඇතිවිය හැකිය.
- අ5.7.12 5.7.7 සහ 5.7.8 ඡේදවල අවශ්‍යතාවයන් ව්‍යවහාර කිරීමේ අරමුණු සඳහා වගකීමේ ණය අවදානමේ වෙනස්වීමේ බලපෑම් නිර්ණය කිරීමට, අස්තිත්ත්වයක් භාවිත කරන මැනීමේ ක්‍රමයෙන් තනිකරම පමණක් ගිණුම්කරණ අයෝග්‍ය ගැළපීමක් සිදු නොවේ. ලාභ හෝ අලාභ ගිණුම්වල ගිණුම්කරණ අයෝග්‍ය ගැළපීමක් පැන නැගිය හැක්කේ වගකීමේ ණය අවදානම (SLFRS 7 හි නිර්වචනය කර ඇති පරිදි) වෙනස් වීමේ බලපෑම්, වෙනත් මූල්‍ය සාධන පත්‍රයක සාධාරණ අගයේ වෙනස්වීම මගින් හිලවී වීමට අපේක්ෂා කරන විටදී පමණි. තනිකරම මැනීමේ ක්‍රමයේ ප්‍රතිඵලයක් නිසා පැන නගින අයෝග්‍ය ගැළපීමක් (එනම් වගකීමේ ණය අවදානමේ වෙනස්වීම් සාධාරණ අගයේ වෙනත් සමහර වෙනස් වීම් වලින් අස්තිත්ත්වය හුදකලා නොකරන නිසාය) 5.7.7 සහ 5.7.8 ඡේද වලින් අවශ්‍ය කරන නිර්ණය කිරීම්වලට බලනොපායි. උදාහරණ වශයෙන් අස්තිත්ත්වයක් වගකීමේ ණය අවදානම ද්‍රවශීලතා අවදානමේ වෙනස්වීම් මගින් හුදකලා නොකරනවා විය හැකිය. අස්තිත්ත්වයක් වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායමේ සාධක දෙකේම සංයුක්ත බලපෑම ඉදිරිපත් කරයි නම්, අස්තිත්ත්වයේ මූල්‍ය වත්කම්වල සාධාරණ අගය මැනීමේ ද්‍රවශීලතා අවදානමේ වෙනස්වීම් ඇතුළත් කළ හැකි නිසා සහ එම වත්කම්වල සමස්ථ සාධාරණ අගය වෙනස්වීම ලාභ හෝ අලාභවල ඉදිරිපත් කිරීමේ හේතුව නිසා අයෝග්‍ය ගැළපීමක් ඇතිවිය හැකිය. කෙසේ

වෙනත් එවැනි අයෝග්‍ය ගැලපීමක් ඇතිවිය හැක්කේ ආ. 5.7.6 ඡේදයේ විස්තර කර ඇති සම්බන්ධතාවය හිලව් නොකිරීම නිසා නිරවද්‍ය නොවූ මැනීමෙන් සහ එම නිසා 5.7.7 සහ 5.7.8 ඡේදවලින් අවශ්‍ය කරන නිර්ණය කිරීමට බලපෑමක් ඇති නොවේ.

‘ණය අවදානමේ’ තේරුම (5.7.7 සහ 5.7.8 ඡේද)

ආ5.7.13 SLFRS 7 හි ණය අවදානම ‘මූල්‍ය සාධන පත්‍රයක් සඳහා වන බැඳීමක් එක් පාර්ශවයකට නිදහස් කිරීමට නොහැකි වීම නිසා අනෙක් පාර්ශවයට මූල්‍ය පාඩුවක් සිදුවීමට ඇති අවදානම’ ලෙස නිර්වචනය කර ඇත. 5.7.7 (අ) ඡේදයේ අවශ්‍යතාවයන් නිකුත් කරන්නා එම විශේෂ වගකීම ඉටු කිරීමට අපොහොසත් වීමේ අවදානමට සම්බන්ධිත වේ. එය අත්‍යවශ්‍යයෙන්ම නිකුත් කරන්නාගේ ණය දීමේ සුදුසු භාවයට සම්බන්ධිත නොවේ. උදාහරණ වශයෙන්, අස්තිත්ත්වයක් විසින් ඒවා අත්වශයෙන් සර්වසම් අතිරේක ඇපකරණය කළ වගකීමක් සහ අතිරේක ඇපකරණය නොකළවගකීමක් නිකුත් කරන්නේ නම්, ඒවා නිකුත් කළේ එකම අස්තිත්ත්වය වුවද එම වගකීම් දෙකේ ණය අවදානම වෙනස්ය. අතිරේක ඇපකරණය කළ වගකීමේ ණය අවදානම, අතිරේක ඇප නොකරන ලද වගකීමේ ණය අවදානමට වඩා අඩුය. අතිරේක ඇපකරණය කරන ලද වගකීමේ ණය අවදානම බොහෝදුරට ශුන්‍යට ආසන්න විය හැකිය.

ආ5.7.14 5.7.7 (අ) ඡේදයේ අවශ්‍යතාවයන් ව්‍යවහාර කිරීමේ අරමුණු සඳහා ණය අවදානම වත්කම - නිශ්චිත ඉටු කිරීමේ අවදානමෙන් වෙනස් වේ. වත්කම - නිශ්චිත ඉටු කිරීමේ අවදානම අස්තිත්ත්වය විශේෂ බැඳීමක් ඉටු කිරීමට අපොහොසත් වීම සමඟ සම්බන්ධිත නොවේ. එහෙත් ඒ වෙනුවට තනි වත්කමක් හෝ වත්කම් සමූහයක් අසාර්ථක ලෙස සිදු කිරීමේ (හෝ සියල්ලම නොවේ) අවදානමට සම්බන්ධිත වේ.

ආ5.7.15 වත්කම - නිශ්චිත ඉටු කිරීමේ අවදානම සඳහා උදාහරණ පහත වේ.

(අ) ඒකක-ඇඳීමේ ලක්‍ෂණ ඇති වගකීමක් මගින් ආයෝජනයට ගෙවිය යුතු වටිනාකම් නිශ්චිත වත්කම් ඉටු කිරීමේ පදනම මත ගිවිසුම්ගතව නිර්ණය කෙරේ. වගකීමේ සාධාරණ අගය මත ඒකක - ඇඳීමේ ලක්‍ෂණයේ බලපෑම වනුයේ ණය අවදානම නොව වත්කම නිශ්චිත ඉටු කිරීමේ අවදානමයි.

(ආ) ව්‍යුහගත අස්තිත්ත්වයක් විසින් පහත සඳහන් ගති ලක්‍ෂණ සහිතව නිකුත් කළ වගකීමක්, බුන්වත් වීමේ සිද්ධියක් සිදුවූයේ වුවද, තනිකරම එහි ආයෝජනයන්ගේ යහපත සඳහා අස්තිත්ත්වයේ වත්කම් වටකර ආවරණය වන හෝ අස්තිත්ත්වය නීතිමය වශයෙන් හුදකලා කරනු ලැබේ. අස්තිත්ත්වය වෙනත් කිසිම ගණුදෙනුවකට ඇතුළත් නොවේ සහ අස්තිත්ත්වයේ වත්කම් උකස් කළ නොහැක. අස්තිත්ත්වයේ ආයෝජනයකට ගෙවිය යුතු වටිනාකම්වනුයේ වටකර ආවරණය වූ වත්කම් මුදල් ප්‍රවාහ ජනනය කරන්නේ නම් පමණකි. ඒ අනුව, වගකීමේ සාධාරණ අගයේ වෙනස්වීම් වත්කමේ සාධාරණ අගයෙහි වෙනස්කම් ප්‍රාරම්භිකව පිළිබිඹු වේ. සාධාරණ අගය මත වත්කමේ ඉටුකිරීමේ බලපෑම වනුයේ ණය අවදානම නොව, වත්කමේ නිශ්චිත ඉටු කිරීමේ අවදානමයි.

ණය අවදානමෙහි වෙනස්වීමේ බලපෑම් නිර්ණය කිරීම

ආ5.7.16 5.7.7 (අ) ඡේදයේ අවශ්‍යතාවයන් ව්‍යවහාර කිරීමේ අරමුණු සඳහා මූල්‍ය වත්කමක ණය අවදානමේ වෙනස්වීම් වලට ආරෝපණයවන එම මූල්‍ය වත්කමේ සාධාරණ අගයේ වෙනස්වීම්වල වටිනාකම නිර්ණය කිරීම අස්තිත්ත්වය විසින් එක්කෝ:

(අ) වෙළඳ පොළ අවදානමකට හේතුවිය හැකි වෙළඳපොළ තත්ත්වයන්ගේ වෙනස්වීම් වලට ආරෝපණය නොවන එහි සාධාරණ අගයේ වෙනස්වීමේ වටිනාකම ලෙස (ආ5.7.17 සහ ආ. 5.7.18 ඡේද බලන්න); හෝ

(ආ) එහි ණය අවදානම් වෙනස්වීම් වලට ආරෝපිත වගකීමේ සාධාරණ අගයේ වෙනස්වීමේ වටිනාකම වඩාත් විශ්වාසදායක ලෙස නියෝජනය කරන බව අස්තිත්ත්වය විශ්වාස කරන විකල්ප ක්‍රමය භාවිත කිරීම මගින්.

ආ5.7.17 වෙළඳපොළ අවදානමකට හේතුවිය හැකි වෙළඳපොළ තත්ත්වයන් ගේ වෙනස්වීම් වලට ඇතුළත් වන්නේ පාදක මිම් පොලී අනුපාතික, වෙනත් අස්තිත්ත්වයක මූල්‍ය සාධන පත්‍ර මිල, වෙළඳ ද්‍රව්‍ය මිල, විදේශ විනිමය අනුපාතිකයක් හෝ මිල ගණන්වල දර්ශකයක් හෝ අනුපාතික වෙනස්වීම්.

ආ5.7.18 වත්කමක් සඳහා වෙළඳ පොළ තත්ත්වයන්හි එකම අදාළ සැලකිය යුතු වෙනස්වීම් වන්නේ නිරීක්ෂණය කළ (පාදක මිම්) පොලී අනුපාතිකවල වෙනස් වීම් පමණක් නම්, ආ5.7.16 (අ) ඡේදයේ වන වටිනාකම පහත සඳහන් පරිදි ඇස්තමේන්තු කළ හැකිය:

(අ) වගකීමේ සාධාරණ අගය භාවිත කිරීමෙන් කාලපරිච්ඡේදය ආරම්භයේදී වගකීමේ අභ්‍යන්තර ඵලදා අනුපාතිකය සහ කාලපරිච්ඡේදය ආරම්භයේ වගකීමේ ගිවිසුම්ගත මුදල් ප්‍රවාහ මූලිකව අස්තිත්ත්වය ආගණනය කරයි. අභ්‍යන්තර ඵලදා අනුපාතිකයේ සාධන පත්‍ර නිශ්චිත සංරචකයට එළඹීමට එය මෙම ඵලදා අනුපාතිකයේ කාලපරිච්ඡේදය ආරම්භයේ වූ නිරීක්ෂණය කළ (පාදක මිම්) පොලී අනුපාතිකය අඩු කරයි.

- (ආ) වගකීමේ ආශ්‍රීත මුදල් ප්‍රවාහවල වර්තමාන වටිනාකම සහ (i) කාලපරිච්ඡේදය අවසානයේ නිරීක්ෂණය කළ (පාදක මිම්) පොලී අනුපාතිකය සහ(ii) (අ) හි නිර්ණය කළ සාධන පත්‍ර - නිශ්චිත සංරචකයේ අභ්‍යන්තර ඵලදා අනුපාතිකයේ එකතුවට සමාන පොලී අනුපාතිකයන් භාවිත කරමින් කලපරිච්ඡේදය අවසානයේ දී වගකීමේ ඇති ගිවිසුම්ගත මුදල් ප්‍රවාහ අස්තිත්වය ඊළඟට ගණනය කරයි.
- (ඇ) කාලපරිච්ඡේදය අවසානයේ වගකීමේ සාධාරණ වටිනාකම සහ ඉහත (ආ) නිර්ණය කළ වටිනාකම අතර වෙනස, නිර්ණය කළ (පාදක මිම්) පොලී අනුපාතිකවල වෙනසට ආරෝපණය නොවන සාධාරණ වටිනාකමේ වෙනසය. 5.7.7 (අ) ඡේදය ප්‍රකාරව වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායමේ ඉදිරිපත් කළ යුතු වටිනාකම මෙය වේ.

- ආ5.7.19 සාධන පත්‍රයේ ණය අවදානමේ වෙනස්වීම හෝ නිරීක්ෂණය කළ (පාදක මිම්) පොලී අනුපාතික වෙනස්වීම් වලින් පැන නගින සාධකවලින් හැර, සාධාරණ අගයේ වෙනස්වීම් සැලකිය යුතු තරම් නොවන බව ආ5.7.18 ඡේදයේ උදාහරණ උපකල්පනය කරයි.වෙනත් සාධක වලින් පැන නගින සාධාරණ අගයේ වෙනස්වීම් සැලකිය යුතු තරම් නම්, මෙම ක්‍රමය උචිත නොවනු ඇත. එවැනි අවස්ථාවන්හිදී, වගකීමේ අවදානමේ වෙනස්වීමේ (ආ5.7.16 (ආ) බලන්න) බලපෑම වඩාත් විශ්වාසදායක ලෙස මනිනු ලබන විකල්ප ක්‍රමයක් අස්තිත්වයක් භාවිත කිරීම අවශ්‍ය කෙරේ. උදාහරණයක් වශයෙන්, උදාහරණයේ අඩංගු වන සාධන පත්‍රයේ නිහිත ව්‍යුත්පන්නනයක් ඇතුළත් නම්, නිහිත ව්‍යුත්පන්නනයේ සාධාරණ අගයේ වෙනස්වීම 5.7.7 (අ) ඡේදය පරිදි වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායමේ ඉදිරිපත් කළ යුතු වටිනාකම නිර්ණය කිරීමේදී ඉවත් කළ යුතුය.
- ආ5.7.20 සියළු සාධාරණ අගය මැනීම් මෙන්ම, වගකීමේ සාධාරණ අගයේ වෙනසේ කොටස නිර්ණය කිරීම සඳහා අස්තිත්වය භාවිත කරන ක්‍රමය එනම් එහි ණය අවදානම් වල වෙනසට ආරෝපිත වන, අදාළ නිරීක්ෂණය කළ හැකි යෙදවුම් උපරිම ලෙස භාවිතය සහ නිරීක්ෂණය නොකළ හැකි යෙදවුම් අවම ලෙසත් භාවිත කළ යුතුය.

ඉදිරි රැකුම් ගිණුම්කරණය (6 වන පරිච්ඡේදය)

ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍ර (6.2 කොටස)

සුදුසුකම් ලබන සාධන පත්‍ර

- ආ6.2.1 දෙමුහුම් ගිවිසුම්වල නිහිත කරඇති ව්‍යුත්පන්නන වන එහෙත් වෙනම ගිණුම ගත කිරීම සඳහා නොවන, ව්‍යුත්පන්නන වෙන්ව වූ ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍ර ලෙස නම් කළ නොහැකිය.
- ආ6.2.2 අස්තිත්වයේ ස්වකීය ස්කන්ධ සාධන පත්‍ර අස්තිත්වයක මූල්‍ය වත්කම් හෝ මූල්‍ය වගකීම් නොවේ සහ එබැවින් ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍ර ලෙස නම් කළ නොහැකිය.
- ආ6.2.3 විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් අවදානමක ඉදිරි රැකුම් සඳහා, ව්‍යුත්පන්නන නොවන මූල්‍ය සාධන පත්‍රයක විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් අවදානම් සංරචකය නිර්ණය කරනුයේ LKAS 21 ප්‍රකාරවය.

ලිඛිත විකල්ප

- ආ6.2.4 සමහර ලිඛිත විකල්ප හැර, ලාභ හෝ අලාභ මගින් සාධාරණ අගයට මණින ව්‍යුත්පන්නනයන් ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රයක් ලෙස නම් කිරීමට හැකි තත්ත්වයන් මෙම ප්‍රමිතය සීමා නොකරයි. ලිඛිත විකල්පයක් එය මිලදී ගැනීමේ විකල්පයකට හිලව්වන ලෙස නම් කර ඇත්තේ නම් මිස, (වෙනත් මූල්‍ය සාධන පත්‍රයක් තුළ නිහිත කර ඇති එකක් ඇතුළුව) එය ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රයක් ලෙස සුදුසුකම් නොලබයි (උදාහරණ වශයෙන් කැඳවිය හැකි වගකීමක් ඉදිරි රැකුම් කිරීම සඳහා භාවිත කරන ලිඛිත කැඳවිය හැකි මනාපයන්).

ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍ර නම් කිරීම

- ආ6.2.5 විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් අවදානම් ඉදිරි රැකුම් හැර වෙනත් ඉදිරි රැකුම් සඳහා ලාභ හෝ අලාභ මගින් සාධාරණ අගයට මනිනු ලබන ව්‍යුත්පන්නන නොවන මූල්‍ය වත්කමක හෝ ව්‍යුත්පන්නන නොවන මූල්‍ය වගකීමක් ඉදිරි රැකුම් සාධනපත්‍රයක් ලෙස අස්තිත්වයක් නම් කරන විට, ව්‍යුත්පන්නන නොවන මූල්‍ය සාධන පත්‍රය එහි මූලමනිතම හෝ එහි කොටසකට පමණක් නම් කළ හැකිය.

ආ6.2.6 ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රයේ නිශ්චිත නම් කිරීමක් ඇත්නම් සහ ඉදිරි රැකුම් අයිතම සඳහා වෙනස් අවදානම් ස්ථානයන් ඇත්තේනම් තනි ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රයක් එකවරගයකට වඩා වැඩි අවදානම් ලෙස ඇති ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රයක් ලෙස නම් කළ හැකිය. එම ඉදිරි රැකුම් අයිතම වෙනස් ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතා තුළ විය හැකිය.

ඉදිරි රැකුම් අයිතම (6.3 කොටස)

පුද්ගලික ලබන අයිතම

ආ6.3.1 විදේශ විනිමය අවදානම හැර ඉදිරි රැකුම් කරන ලද වෙනත් අවදානම් නිශ්චිතව හඳුනා ගැනීමට හෝ මැනීමට නොහැකි වීමේ හේතුව නිසා ව්‍යාපාර සංයෝජනයකදී ව්‍යාපාරයක් අත්කර ගැනීම සඳහා කරනු ලබන ස්ථිර බැඳියාවක් ඉදිරි රැකුම් අයිතමයක් විය නොහැක. එම වෙනත් අවදානම් වනුයේ සාමාන්‍ය ව්‍යාපාරික අවදානම්ය.

ආ6.3.2. ස්කන්ධ ක්‍රමයේ ආයෝජනයක් සාධාරණ අගය ඉදිරි රැකුමක, ඉදිරි රැකුම් අයිතමයක් විය නොහැකිය. මෙයට හේතු වන්නේ ස්කන්ධය යටතේ ආයෝජනයාගේ ලාභ හෝ අලාභවල ආයෝජකගේ කොටස ආයෝජනයේ සාධාරණ අගයේ වෙනස්වීම් ලෙස දක්වනවා වෙනුවට එය ලාභ හෝ අලාභ වල හඳුනා ගන්නා නිසාය. ඒ හා සමාන හේතුවක් නිසා ඒකාබද්ධ පරිපාලිතයක ආයෝජනයක්, සාධාරණ අගය ඉදිරි රැකුමක ඉදිරි රැකුම් අයිතමයක් විය නොහැකිය. මෙයට හේතු වන්නේ ආයෝජනයේ සාධාරණ අගයේ වෙනස්වීම් වෙනුවට පරිපාලිතයේ ලාභ හෝ අලාභ, ඒකාබද්ධ කරණයේ ලාභ හෝ අලාභ වල හඳුනාගන්නා නිසාය. විදේශ මෙහෙයුමක ශුද්ධ ආයෝජන ඉදිරි රැකුමක් වෙනස් වේ. එයට හේතුව වන්නේ එය විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් නිරාවරණය වූ ඉදිරි රැකුමක් නිසා ආයෝජනයේ වටිනාකමේ වෙනස්වීමේ සාධාරණ අගය ඉදිරි රැකුමක් නොවන නිසාය.

ආ6.3.3 නිරාවරණයක සංයෝජනයක් මත හා ව්‍යුත්පන්නනයක් වන, සමාහරණය කළ නිරාවරණයක් ඉදිරි රැකුම් අයිතම ලෙස අස්තීන්ත්වයකට නම් කිරීම 6.3.4 ඡේදය අවසර දේ. එවන් ඉදිරි රැකුම් අයිතමයක් නම් කිරීමේදී, සමාහරණය කළ නිරාවරණය, ව්‍යුත්පන්නනයන් සහිත නිරාවරණය සංයෝජනය කරන්නේද, ඒ අනුව විශේෂ

අවදානමක් (හෝ අවදානම්) නිසා එක නිරාවරණයක් ලෙස කලමනාකරණය කරන වෙනත් සමාහරණය කළ නිරාවරණයක් එය ඇති කරන්නේද යන්න අස්තීන්ත්වය තක්සේරු කළ යුතුය. එවැනි අවස්ථාවක අස්තීන්ත්වය ඉදිරි රැකුම් අයිතමය සමාහරණය කළ නිරාවරණය පදනම මත ඉදිරි රැකුම් අයිතමය නම් කළ හැකිය. උදාහරණ ලෙස

(අ) කෝපි සඳහා වන ඉදිරි ගණුදෙනු ගිවිසුමක් මාස 15 ක කාලයකට එරෙහිව මිල අවදානමකට (එ.ජ. ඩොලර් පදනම මත) මාස 15 කදී ගැනීම බොහෝ දුරට විය හැකි සඳහන් කළ ප්‍රමාණයක කෝපි මිලදී ගැනීමක් අස්තීන්ත්වයන් ඉදිරි රැකුම් කළ හැකිය. අවදානම් කලමනාකරණ අරමුණු සඳහා බොහෝදුරට වියහැකි කෝපි මිලදී ගැනීම සහ කෝපි සඳහා ඉදිරි ගණුදෙනු ගිවිසුම සංයෝජනයන් ලෙස ගත් කළ මාස 15 ක එ.ජ. ඩොලර් නියම කළ වටිනාකමට වූ විදේශ හුවමාරු මුදල් අවදානම් නිරාවරණයක් ලෙස හැඟීමක් ඇති කර ගත හැකිය (එනම් මාස 15 ක කාලයකින් එ.ජ. ඩොලර් නියම කළ වටිනාකමක යම් මුදල් ගලා යාමක් ලෙස).

(ආ) විදේශ ව්‍යවහාර මුදලකින් නම් කළ වසර 10 ක ස්ථිර අනුපාතික ණයක, සම්පූර්ණ කාලය සඳහා විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් අවදානමක් අස්තීන්ත්වයන් විසින් ඉදිරි රැකුම් කළ හැකිය. කෙසේ වෙතත්, එහි ක්‍රියාකාරී මුදල්වලින් අස්තීන්ත්වයට ස්ථාවර අනුපාතික නිරාවරණය අවශ්‍ය වන්නේ කෙටි කාලයේ සිට මධ්‍යම කාලය දක්වා පමණක් (වසර දෙකක් ලෙස සිතමු)සහ එහි ක්‍රියාකාරී ව්‍යවහාර මුදල් වලින් වල අනුපාතික නිරාවරණය ඉතිරි කාලයේ සිට පරිණත වීම දක්වා අවශ්‍ය වේ. සෑම වසර දෙකක් අවසාන කාල අන්තර්වලදී (වසර දෙක තුළ පෙරලෙන පදනම මත). අස්තීන්ත්වය ඊළඟ වසර දෙක සඳහා පොලී අනුපාතික නිරාවරණය නියම කරයි (පොලී මට්ටම එබඳු නම් අස්තීන්ත්වයට ස්ථාවර පොලී අනුපාතික නියම කිරීමට අවශ්‍ය වේ). එවැනි අවස්ථාවකදී, අස්තීන්ත්වයක් වසර 10 ස්ථාවර සිට වල හරස් - ව්‍යවහාර මුදල් පොලී අනුපාතික හුවමාරුවකට ඇතුළත් විය හැකිය. එය ස්ථාවර අනුපාතික විදේශ විනිමය ණය විචල්‍ය - අනුපාතික ක්‍රියාකාරී ව්‍යවහාර මුදල් නිරාවරණයකට හුවමාරු කරයි. මෙය ක්‍රියාකාරී මුදල් හුවමාරු පදනම මත දැ අවුරුදු පොලී අනුපාතික හුවමාරුවක් සහිතව නියම ප්‍රමාණයට වඩා වැඩියෙන් යොදවා තිබීම විචල්‍ය අනුපාතික ණය ස්ථිර අනුපාතික ණයක් කරවයි. ක්‍රියාත්මකව ස්ථාවර - අනුපාතික විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් ණය සහ වසර - 10 ස්ථාවර සිට වල හරස් ව්‍යවහාර මුදල් පොලී අනුපාතික හුවමාරු සංයෝජනයක්, අවදානම් කලමනාකරණ අරමුණු සඳහා වසර - 10 විචල්‍ය - අනුපාතික ණය ක්‍රියාකාරී ව්‍යවහාර මුදල් නිරාවරණයක් ලෙස මතයක් ඇති කර ගත හැකිය.

ආ6.3.4 සමාහරණය කළ නිරාවරණය පදනම මත ඉදිරි රැකුම් අයිතමය නම් කරන විට, ඉදිරි රැකුම් සඵලදායකත්වය තක්සේරු කිරීම සහ ඉදිරි රැකුම් ඵලදායී නොවීම මැනීමේ අරමුණු සඳහා අස්තීන්ත්වය, සමාහරණය කළ නිරාවරණය සමන්විත වන අයිතම වල සංයුක්ත බලපෑම අස්තීන්ත්වයන් සැලකිල්ලට ගනී. කෙසේ වෙතත් සමාහරණය කළ නිරාවරණයේ අඩංගු අයිතම වෙන්ව ගිණුම්ගත කිරීම එසේම පවතී. උදාහරණයක් වශයෙන් මෙයින් අදහස් වන්නේ;

(අ) සමාහරණය කළ නිරාවරණයක කොටස්වන ව්‍යුත්පන්නන සාධාරණ අගයට මනින වෙන්ව වූ වත්කම් හෝ වගකීම් ලෙස හඳුනාගැනේ; සහ

(ආ) සමාහරණය කළ නිරාවරණයේ අඩංගු අයිතම අතර ඉදිරි රැකුම සම්බන්ධතාවයක් නම් කර ඇත්නම්, සමාහරණය කළ නිරාවරණයේ කොටසක් ලෙස ව්‍යුත්පන්නන ඇතුළත් කළ ආකාරය සමාහරණය කළ නිරාවරණ මට්ටමේදී ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රයක් ලෙස එම ව්‍යුත්පන්නනයේ නම් කිරීම සමඟ සංගතවිය යුතුය. උදාහරණයක් ලෙස සමාහරණය කළ නිරාවරණයේ අඩංගුවන අයිතම අතර ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවය සඳහා ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රයක් ලෙස එහි නම් කිරීමෙන් අස්තිත්ත්වය ව්‍යුත්පන්නනයේ ඉදිරි මූලිකාංගය ඉවත් කරන්නේ නම්, සමාහරණය කළ නිරාවරණයේ කොටසක් ලෙස එම ව්‍යුත්පන්නනය ඉදිරි රැකුම් අයිතමයක් ලෙස ඇතුළත් කිරීමේ ඉදිරි මූලිකාංගයේ එය ඉවත් කළ යුතුය. එසේ නොමැතිව සමාහරණය කළ නිරාවරණය ව්‍යුත්පන්නනයක් එක්කෝ එහි මූලමතීන්ම හෝ එහි කොටසක් ලෙස ඇතුළත් කළ යුතුය.

ආ6.3.5 බොහෝදුරට වියහැකි පුරෝකථනය කළ අන්තර් සමූහ ගනුදෙනුවක්, එම ගනුදෙනුව නම් කර ඇත්තේ ගනුදෙනුවට ඇතුළත්වන අස්තිත්ත්වයේ ක්‍රියාකාරී ව්‍යවහාර මුදල හැර වෙනත් ක්‍රියාකාරී ව්‍යවහාර මුදලකින් සහ විදේශ විනිමය අවදානම ඒකාබද්ධ ලාභ හෝ අලාභවලට බලපාන්නේ නම් ඒකාබද්ධ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල එම ගනුදෙනුව මුදල් ප්‍රවාහ ඉදිරි රැකීමක ඉදිරි රැකීම අයිතමයක් ලෙස සුදුසුකම් ලැබිය හැකි බව 6.3.6 ඡේදය සඳහන් කරයි. මෙම අරමුණ සඳහා අස්තිත්ත්වයක්, පරිපාලකයක්, පරිපාලිතයක්, ආශ්‍රිතයක් බද්ධ එකඟවීමක් හෝ ශාඛාවක් විය හැකිය. පුරෝකථන කළ අන්තර් සමූහ ගනුදෙනුවක විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් අවදානම ඒකාබද්ධ ලාභ හෝ අලාභ වලට බලපාන්නේ නැත්නම්, අන්තර් සමූහ ගනුදෙනු ඉදිරි රැකුම් අයිතමයක් ලෙස සුදුසුකම් ලැබිය නොහැක. කෙසේ වෙතත් පුරෝකථන අන්තර් සමූහ ගනුදෙනුවක විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් අවදානම ඒකාබද්ධ ලාභ හෝ අලාභවලට බලපාන විට අන්තර් සමූහ ගනුදෙනුව ඉදිරි රැකුම් අයිතමයක් ලෙස සුදුසුකම් ලැබිය හැකිය. උදාහරණයක් වනුයේ සමූහයට බාහිරවන පාර්ශවයකට තොග ඉදිරි විකුණුම් කරණ එකම සමූහයේ සමාජිකයන් අතර පුරෝකථන තොග විකුණුම් හෝ මිලට ගැනීම්ය. ඒ හා සමානව, පිරිසත සහ උපකරණ නිෂ්පාදනය කරන අස්තිත්ත්වය එහි මෙහෙයුම් කටයුතු සහ එම පිරිසත උපකරණ භාවිත කරන අස්තිත්ත්ව සමූහයක් කරන අන්තර් සමූහ පුරෝකථන විකිණීමක් ඒකාබද්ධ ලාභ හෝ අලාභවලට බලපෑ හැකිය. උදාහරණයක් ලෙස මෙය සිදුවිය හැක්කේ, මිලදීගන්නා අස්තිත්ත්වය පිරිසත සහ උපකරණ ක්ෂය කරන නිසා සහ පුරෝකථන අන්තර් සමූහ ගනුදෙනු නම් කර ඇත්තේ මිලදී ගන්නා අස්තිත්ත්වයක් ක්‍රියාකාරී ව්‍යවහාර මුදල් හැර වෙනත් ක්‍රියාකාරී ව්‍යවහාර මුදලකින් නම් පිරිසත සහ උපකරණ සඳහා මුලින් හඳුනාගත් වටිනාකම, වෙනස් විය හැකි නිසාය.

ආ6.3.6 අන්තර් සමූහ පුරෝකථන ගනුදෙනුවක ඉදිරි රැකුමක් ඉදිරි රැකුම් ගිණුම් කරණය සඳහා සුදුසුකම් ලබයි නම්, ප්‍රතිලාභ හෝ අලාභයන් හඳුනා ගන්නා අතර 6.5.11 ඡේදය ප්‍රකාරව වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායමෙන් ඉවතට ගනු ලැබේ. ඉදිරි රැකුම් ගනුදෙනුවේ විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් අවදානම ලාභයේ හෝ අලාභ වලට බලපාන අදාළ කාලපරිච්ඡේදය හෝ පරිච්ඡේදයන් වන්නේ එය එකාබද්ධ ලාභ හෝ අලාභවලට බලපාන විටය.

ඉදිරි රැකුම් අයිතම නම් කිරීම

ආ6.3.7 සම්පූර්ණ අයිතමයට වඩා අඩුවන සංරචකයක් ඉදිරි රැකුම් අයිතමයකි. ඒ නිසාවෙන් සංරචකයක්, අයිතමයක සමහර අවදානම් පමණක් පිළිබිඹු වේ. එය කොටසක් හෝ අවදානමේ සමහර ප්‍රමාණයකට අවදානම පමණක් පිළිබිඹු වේ. (උදාහරණ වශයෙන්, අයිතමයක සමානුපාතිකයක් පමණක් සැලසුම්කරණ විට) *අවදානම් සංරචකය*

ආ6.3.8 ඉදිරි රැකුම් අයිතමයක් ලෙස නම් කිරීමට සුදුසුකම් ලැබීමට, මූල්‍ය හෝ මූල්‍ය නොවන අයිතමයේ, අවදානම් සංරචකය, වෙනම හඳුනාගත හැකි සංරචකයන් විය යුතුය. අයිතමයේ අවදානම් සංරචකයට ආරෝපණයවන මුදල් ප්‍රවාහ වල හෝ සාධාරණ අගයේ වෙනස්වීම් විශ්වාසදායක ලෙස මැනිය හැකිවිය යුතුය.

ආ6.3.9 ඉදිරි රැකුම් අයිතම ලෙස නම් කිරීම සඳහා සුදුසුකම් ලබන්නේ කුමන අවදානම් සංරචකද යන්න හඳුනා ගන්නා විට, අස්තිත්ත්වයක් එවැනි අවදානම් සංරචක හෝ අවදානම් සම්බන්ධයක සහ ඉදිරි රැකුම් ක්‍රියාකාරීව සිදුවන විශේෂ වෙළඳපොළ ව්‍යුහයක සන්දර්භය ඇතුළත තක්සේරු කරයි. එවැනි නිර්ණය කිරීමකට අවදානමෙන් සහ වෙළඳපොළෙන් වෙනස් අදාළ කරුණු සහ තත්ත්වයන් හි ඇගයීමක් අවශ්‍ය කෙරේ.

ආ6.3.10 අවදානම් සංරචක ඉදිරි රැකුම් අයිතමයන් ලෙස නම් කරන විට, අවදානම් සංරචක ගිවිසුමේ පැහැදිලිව සඳහන් කර තිබේද (ගිවිසුම්ගතව පැහැදිලිව සඳහන්කර ඇති සංරචක) හෝ ඒවා කොටසක් වන (ගිවිසුම්ගත නොවන පැහැදිලිව සඳහන් කර ඇති සංරචක) අයිතමයක සාධාරණ අගයේ හෝ මුදල් ප්‍රවාහවල ඒවා වංග දෑ අස්තිත්ත්වයක් සලකා බැලිය යුතුය. ගිවිසුමක් නොවන (උදාහරණ වශයෙන්, පුරෝකථන ගනුදෙනු) හෝ

සංවර්තය පැහැදිලිව සඳහන් නොකරන ගිවිසුම (උදාහරණ වශයෙන් වෙනස් පදනමකින් යොමු කරන මිලකිරීමේ සූත්‍රයක් වෙනුවට එක තනි මිලක් ඇතුළත් ස්ථිර බැඳියාවක්) වලට ගිවිසුම්ගත නොවන පැහැදිලිව සඳහන් කර අවදානම් සංරචක සම්බන්ධ කළ හැකිය. උදාහරණ වශයෙන්;

(අ) අ අස්තිත්ත්වයට ස්වාභාවික ගෑස් සැපයීම සඳහා දිගු කාලීන ගිවිසුමක් ඇත. එය මිල කර ඇත්තේ වෙළඳ ද්‍රව්‍ය සහ වෙනත් සාධක (උදාහරණ වශයෙන් ගෑස්, තෙල්, ඉන්ධන තෙල් සහ ප්‍රවාහන ගාස්තු වැනි වෙනත් සංරචක) වලට යොමුකළ ගිවිසුම්ගතව නිශ්චය කරන ලද සූත්‍රයක් භාවිත කරමිනි. අ අස්තිත්ත්වය සැපයුම් ගිවිසුමේ ගෑස් තෙල් සංරචකය, ගෑස් තෙල් ඉදිරි ගිවිසුමක් භාවිත කර ඉදිරි රැකුම් කරණය කරයි. සැපයුම් ගිවිසුමේ නියමයන් සහ කොන්දේසි මගින් තෙල් සංරචකය නියම කර ඇති නිසා එය ගිවිසුම්ගතව නිශ්චය කළ අවදානම් සංරචකයකි. එබැවින් මිල කිරීමේ සූත්‍රය නිසා ගෑස් තෙල් මිල නිරාවරණය වෙනම හඳුනාගත හැකි බව අ අස්තිත්ත්වය නිගමනය කරයි. එම වේලාවේදී ගෑස් තෙල් ඉදිරි ගිවිසුම් සඳහා වෙළඳපොළක් ඇත. එබැවින් ගෑස් තෙල් මිල නිරාවරණය විශ්වාසදායක ලෙස මැනිය හැකි බව අ අස්තිත්ත්වය නිගමනය කරයි. ඒ නිසාවෙන් සැපයුම් ගිවිසුමේ ගෑස් තෙල් මිල නිරාවරණය, ඉදිරි රැකුම් අයිතමයක් ලෙස හඳුනා ගැනීම සඳහා සුදුසුකම් ලබන අවදානම් සංරචකයක් වේ.

(ආ) ආ අස්තිත්ත්වය සිය නිෂ්පාදන පුරෝකථන මත පදනම්ව අනාගත කෝපි මිලදී ගැනීම් ඉදිරි රැකුම්කරණය කරයි. පුරෝකථන මිලදී ගැනීම් පරිමාවේ කොටස් භාරදීමට මාස 15 ක් දක්වා තෙක් ඉදිරි රැකුම් පටන් ගනී. ආ අස්තිත්ත්වය කාලය පුරා ඉදිරි රැකුම් කල පරිමාව වැඩි කරයි (භාරදීමේ දින ළඟාවීමත් සමඟ). ආ අස්තිත්ත්වය එහි කෝපි මිල අවදානම කලමනාකරණය කිරීමට වෙනස් වර්ග දෙකක ගිවිසුම් භාවිත කරයි:

(i) හුවමාරු - අලෙවි කෝපි ඉදිරි ගණුදෙනු ගිවිසුම්; සහ

(ii) කොලොම්බියාවෙන් ඇරබිකා කෝපි නිශ්චිත නිෂ්පාදන වැඩිබිම්බ භාරදීමේ කෝපි සැපයුම් ගිවිසුම්. මෙම ගිවිසුම් කෝපි ටොන් එකක් මිල කරනුයේ හුවමාරු - අලෙවි කෝපි ඉදිරි ගණුදෙනු මිලට ස්ථාවර මිල අන්තරයක් සහ මෙහෙයුම් කටයුතු සංවිධාන ගාස්තුවක් එකතු කළ මිල සූත්‍රයක් භාවිත කිරීමෙනි. කෝපි සැපයුම් ගිවිසුම ක්‍රියාවේ යොදවන ගිවිසුමකි. ඒ අනුව ආ අස්තිත්ත්වය කෝපි සත්‍ය වශයෙන් භාර ගනී.

ප්‍රවර්තන අස්වැන්නට සම්බන්ධිත භාරදීම් සඳහා කෝපි සැපයීමේ ගිවිසුමකට එළඹීමෙන් මිල අන්තරය සත්‍ය මිලදී ගත් කෝපිවල ගුණාත්මකභාවය (කොලොම්බියාවෙන් ඇරබිකා කෝපි) සහ පාදක මිම් ගුණාත්මකභාව හුවමාරු - අලෙවි ඉදිරි ගණුදෙනු ගිවිසුම් අතර නියම කිරීමට අස්තිත්ත්වය හට ඉඩ දේ. කෙසේ වෙතත් ඊළඟ අස්වැන්නට සම්බන්ධිත බෙදාහැරීම් සඳහා කෝපි සැපයුම් ගිවිසුම් මෙතෙක් ලබාගත නොහැක. එබැවින් මිල අන්තරය නියම කළ නොහැකිය. ආ අස්තිත්ත්වය එහි ප්‍රවර්තන අස්වැන්නට මෙන්ම ඊළඟ අස්වැන්නට සම්බන්ධිත භාරදීම් සඳහා එහි කෝපි මිල අවදානම ඉදිරි රැකුම් සහ හුවමාරු - අලෙවි කෝපි ඉදිරි ගණුදෙනු ගිවිසුම් පාදක මිම් ගුණාත්මකභාව සංරචකය ආ අස්තිත්ත්වය භාවිත කරයි. ආ අස්තිත්ත්වය එය වෙනස් අන්දමේ අවදානම් තුනකට නිරාවරණය වී ඇති බව නිර්ණය කරයි. පාදක මිම් ගුණාත්මක භාවය පිළිබිඹු වන කෝපිමිල අවදානම, පාදක මිම් ගුණාත්මකභාවයේ කෝපි සඳහා මිල සත්‍ය වශයෙන් කොලොම්බියාවෙන් ලැබුණ විශේෂ ඇරබිකා කෝපි මිල ගණන් අතර වෙනස (පරාසය) පිළිබිඹුවන කෝපි මිල අවදානම, සහ විචල්‍ය මෙහෙයුම් කටයුතු සංවිධානය කිරීමේ පිරිවැය, ආ අස්තිත්ත්වය කෝපි සැපයීමේ ගිවිසුමට එළඹීමෙන් පසු, ප්‍රවර්තන අස්වැන්නට සම්බන්ධිත භාරදීම් සඳහා පාදක මිම් ගුණාත්මක භාවය පිළිබිඹුවන කෝපි මිල අවදානම ගිවිසුම්ගතව නියම කර ඇති අවදානම් සංරචකයකි. එයට හේතු වන්නේ මිල කිරීමේ සූත්‍රයට හුවමාරු - අලෙවි කෝපි ඉදිරි ගණුදෙනු ගිවිසුම් මිලට මිල දර්ශකයට සම්බන්ධ කිරීමක් ඇතුළත් කර ඇති නිසාය. මෙම අවදානම් සංරචකය වෙනම හඳුනාගත හැකි සහ විශ්වාසදායක ලෙස මැනිය හැකි බව අස්තිත්ත්වය ආ නිගමනය කරයි. ඊළඟ අස්වැන්නට සම්බන්ධිත බෙදාහැරීම් සඳහා ආ අස්තිත්ත්වය වෙනත් කෝපි සැපයීමේ කිසිම ගිවිසුමකට එළඹ නොමැත (එනම් එම භාරදීම් වනුයේ පුරෝකථනය කළ ගණුදෙනුය). එබැවින් පාදක මිම් ගුණාත්මකභාවය පිළිබිඹුවන කෝපි මිල අවදානම ගිවිසුම්ගත නොවන සඳහන් කර ඇති අවදානම් සංරචකයකි. එයට ලැබුණු විශේෂ කෝපි භාරදීම් අවසානයේදී මිල කරන්නේ කෙසේද යන්න අස්තිත්ත්ව ආ හි වෙළෙඳපොළ ව්‍යුහ විශ්ලේෂණය සැලකිල්ලට ගනිමින්ය. ඒ අනුව වෙළෙඳපොළ ව්‍යුහයේ මෙම විශ්ලේෂණය පදනම් මත, වෙනම හඳුනා ගත හැකි පාදක මිම් ගුණාත්මකභාවය අවදානම් සංරචකය ලෙස පිළිබිඹුවන කෝපි මිල අවදානම ද පුරෝකථන ගණුදෙනුවක් ලෙස අස්තිත්ත්වය ආ නිගමනය කරයි. එය ගිවිසුම්ගතව නියම කර නොමැති වූයේ වුවද විශ්වාස දායක ලෙස මැනිය හැකිය. ඒ නිසාවෙන් අස්තිත්ත්ව ආ කෝපි සැපයීමේ ගිවිසුම්වලට මෙන්ම පුරෝකථන ගණුදෙනු සඳහා අවදානම් සංරචක පදනම මත ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවයන් නම් කළ හැකිය (කෝපි මිල අවදානම සඳහා පිළිබිඹුවන පාදක මිම් ගුණාත්මකභාවය).

(ඇ) අස්තිත්ත්ව ඇ එහි අනාගත ජෙට් ඉන්ධන මිලදී ගැනීම් කොටසක් භාරදීමට පෙර මාස 24 ක පරිභෝජන පුරෝකථන පදනම මත සහ එය කාලය පුරා ඉදිරි රැකුම් කරන පරිමාවේ වැඩිවීම මත ඉදිරි රැකුම්කරණය කරයි. ඇ අස්තිත්ත්වය මෙම නිරාවරණය ඉදිරි රැකුම් කාල සීමාවන් මත පදනම්ව ව්‍යුත්පන්නවල වෙළඳ පොළ ද්‍රවශීලතාවයට බලපාන විවිධ වර්ගවල ගිවිසුම් භාවිත කරමින් ඉදිරි රැකුම්කරණය කරයි. ඉදිරි දිගු කාල සීමාවන් සඳහා (12 - 24 මාස) අස්තිත්ත්වය ඇ මේ සඳහා ප්‍රමාණවත් වෙළඳපොළ ද්‍රවශීලතාවයක්

ඇති නිසා බොර තෙල් ගිවිසුම් භාවිත කරයි. මාස 6- 12 කාල සීමාවන් සඳහා ඒවා ප්‍රමාණවත් ලෙස ද්‍රවශීල නිසා අස්තිත්ත්ව ඇ ගැස් තෙල් ව්‍යුත්පන්න භාවිත කරයි. මාස 6 ක කාල සීමාවක් සඳහා අස්තිත්ත්ව ඇ ජෙට් ඉන්ධන ගිවිසුම් භාවිත කරයි. අස්තිත්ත්ව ඇ හි වෙළඳපොළ ව්‍යුහයේ තෙල් සහ තෙල් නිෂ්පාදන සහ ඒවායේ අදාළ කරුණු සහ තත්ත්වයන් පිළිබඳ ඇගයීම පහත දක්වන පරිදිය:

(i) බිරෙන්ට් බොර තෙල් පාදක මිම්ම ඇති භූගෝලීය වපසරියේ අස්තිත්ත්ව ඇ මෙහෙයුම් සිදු කරයි. විවිධ පිරිපහදු තෙල් නිෂ්පාදනවල මිල ගණන් වලට බලපාන ඒවායේ වඩාත් මූලික යෙදවුම වන බොර තෙල් පාදක මිම්ම අමුද්‍රව්‍ය වේ. පිරිපහදු කළ තෙල් නිෂ්පාදන සඳහා පාදක මිම්ම ගැස් තෙල් වන අතර එය බොහෝ පොදු වශයෙන් තෙල් පෙරීමේ මිල ගණන් වල යොමු කිරීමක් ලෙස භාවිත කෙරේ. පහත දැ වැනි, ඇ අස්තිත්ත්වය මෙහෙයුම් සිදුකරන පරිසරයේ වෙළඳපොළවල බොර තෙල් සහ පිරිපහදු කරණ ලද තෙල් සඳහා ව්‍යුත්පන්න මූල්‍ය සාධන පත්‍රවල වර්ගයද මෙමගින් පිළිබිඹු වේ:

- පාදක මිම් බොර තෙල් ඉදිරි ගණුදෙනු ගිවිසුම්, එය වනුයේ බිරෙන්ට් බොර තෙල් සඳහා ය.
- පාදක මිම් ගැස් තෙල් ඉදිරි ගණුදෙනු ගිවිසුම්, එය භාවිත කරනුයේ පෙරීම සඳහා මිල යොමු කිරීමක් ලෙසය - උදාහරණ වශයෙන්, ජෙට් ඉන්ධන පරාස ව්‍යුත්පන්න ජෙට් ඉන්ධන සහ පාදක මිම්ම ගැස් තෙල් මිල ආන්තර ආවරණය කරයි; සහ
- බිරෙන්ට් බොර තෙල් වලට මිල දර්ශක කර ඇති පාදක මිම් ගැස් තෙල් පැලුම් (Crack) පරාසය ව්‍යුත්පන්න (එනම් බොර තෙල් සහ ගැස් තෙල් අතර මිල අන්තර සඳහා ව්‍යුත්පන්න - පිරිපහදු ආන්තිකයක්)

(ii) පිරිපහදු කරණ තෙල් (ගැස් තෙල් හෝ ජෙට් ඉන්ධන) නිෂ්පාදන මිල කිරීම එම නිෂ්පාදන ප්‍රමිතකරණය කර ඇති නිසා එවා කුමන බොරතෙල් වලින් කුමන පිරිපහදුවේ පිරිපහදු කළේද යන්න මත රඳා නොපවතී.

එබැවින් බොරතෙල් සහ ගැස් තෙල් කිසිම ගිවිසුම්ගත එකඟවීමක පැහැදිලිව සඳහන් කර නැති වුවත්, සිය ජෙට් ඉන්ධන මිලදී ගැනීම් මිල අවදානමට බිරෙන්ට් තෙල් සහ ගැස් තෙල් මිල අවදානම් සංරචකය, පදනම් කරන බවට අස්තිත්ත්ව ඇ නිගමනය කරයි. මෙම අවදානම් දෙක ගිවිසුම්ගතව පැහැදිලිව සඳහන් කර නැතිවුවද, ඒවා වෙනම හඳුනාගත හැකි බව සහ විශ්වාසදායක ලෙස මැනිය හැකි බව අස්තිත්ත්ව ඇ නිගමනය කරයි. ඒ නිසාවෙන් අස්තිත්ත්ව ඇ ජෙට් ඉන්ධන මිලදී ගැනීමේ ඉදිරිදැකුම් සම්බන්ධතාවයන් අවදානම සංරචක පාදක මිම්ම (බොරතෙල් හෝ ගැස් තෙල් සඳහා) නම් කරයි. උදාහරණයක් වශයෙන් ඇ අස්තිත්ත්වය වෙස්ට් ටෙක්සාස් ඉන්ටර්මිඩියේට් (WT1) බොර තෙල් මත පදනම්ව බොරතෙල් ව්‍යුත්පන්න භාවිත කළේ නම් බිරෙන්ට් බොර තෙල් සහ WT1 බොර තෙල් ඉදිරිදැකුම් ඵලදායී නොවන බව මෙම විශ්ලේෂණයෙන් එසේම අදහස් වේ.

(ඇ) අස්තිත්ත්ව ඇ ස්ථාවර - අනුපාතික ණය සාධන පත්‍රය රඳවාගෙන ඇත. මෙම සාධන පත්‍රය නිකුත් කර ඇත්තේ වර්ග විශාල ප්‍රමාණයක එක හා සමාන ණය සාධන පත්‍ර ඒවායේ පරාසය පාදක මිම් අනුපාතිකයට (උදාහරණ වශයෙන් LIBOR) සංසන්දනය කරන වෙළඳපොළක් සහිත පරිසරයක සහ විචල්‍ය අනුපාතික සාධන පත්‍ර එම පරිසරයේ ඇත්ත වශයෙන් එම පාදක මිම් අනුපාතිකයට මිල දර්ශක කර ඇත. එම පාදක මිම් අනුපාතිකයට ණය සාධන පත්‍රයේ පරාසය නොසළකා, පොලී අනුපාතික හුවමාරු එම පාදක මිම් අනුපාතිකය පදනම මත, නිරතුරුව පොලී අනුපාතික අවදානම කළමනාකරණය කිරීමට භාවිත කෙරේ. ස්ථාවර අනුපාතික ණය සාධන පත්‍රයක මිල, පාදක මිම් අනුපාතිකයේ වෙනස්වීම් වලට සෘජු ප්‍රතිචාරයක් ලෙස ඒවා සිදුවන පරිදි වෙනස් වේ. පාදක මිම්ම වෙනම හඳුනාගත හැකි සහ විශ්වාසදායක ලෙස මැනිය හැකි සංරචකයක් ලෙස අස්තිත්ත්ව ඇ නිගමනය කරයි. ඒ නිසාවෙන්, අවදානම් සංරචකය පදනම මත ස්ථාවර අනුපාතික ණය සාධන පත්‍රයක් සඳහා ඉදිරිදැකුම් සම්බන්ධතාව ලෙස අස්තිත්ත්ව ඇ නම් කළ හැකිය.

ආ6.3.11 අවදානම් සංරචකයක් ඉදිරි දැකුම් අයිතමයක් ලෙස නම් කිරීමේදී එම අවදානම් සංරචකයට ව්‍යවහාර කරන ඉදිරි දැකුම් ගිණුම්කරණ අවශ්‍යතාවයන් අවදානම් සංරචක නොවන වෙනත් ඉදිරි දැකුම් අයිතමවලට ව්‍යවහාර කරන අන්දමට ව්‍යවහාර කළ යුතුය. උදාහරණයක් ලෙස ඉදිරි දැකුම් සම්බන්ධතාවට ඉදිරි දැකුම් සඵලදායකත්ව අවශ්‍යතාවය සහ යම් මැනිය සහ හඳුනාගත යුතු ඉදිරි දැකුම් ඵලදායී නොවීම් ඇතුළුව ව්‍යවහාර කළ සුදුසුකම් ලැබීමේ නිර්ණයක.

ආ6.3.12 නියම කරන ලද මිලක් හෝ වෙනත් විචල්‍යයට (ඒක පාර්ශ්වික අවදානමක්) වඩා අඩු හෝ වැඩි ඉදිරි රැකුම් අයිතමයක මුදල් ප්‍රවාහ හෝ සාධාරණ අගයේ වෙනස් වීම් පමණක් එසේම අස්තීන්ත්වයන්ට නම් කළ හැකිය. මිලදී ගත් විකල්ප ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රයක නෛසර්ගික අගය (නම් කළ අවදානම මෙන් එයට සමාන ප්‍රධාන කොන්දේසි ඇතැයි උපකල්පනය කරමින්) එහෙත් එහි කාලීන වටිනාකම නොව, ඉදිරි රැකුම් අයිතමයක ඒකපාර්ශ්වීය අවදානම පිළිබිඹු වේ. උදාහරණයක් වශයෙන්, පුරෝකථන වෙළඳ ද්‍රව්‍ය මිලදී ගැනීමක මිල ඉහළ යාමෙන් වියහැකි ප්‍රතිඵලයකින්වන, අනාගත මුදල් ප්‍රවාහවල විචල්‍යතාවයට අස්තීන්ත්වය නම් කළ හැකිය. එවැනි තත්ත්වයකදී, නිශ්චිත මට්ටමෙන් ඉහළ මිල වැඩිවීමෙන් ප්‍රතිඵලයක් වන මුදල් ප්‍රවාහ අලාභයන් පමණක් අස්තීන්ත්වය නම් කරයි. ඉදිරි රැකුම් කළ අවදානම මිලදී ගත් විකල්පයේ කාලීන වටිනාකම ඇතුළත් නොකරයි. එයට හේතුව වන්නේ, ලාභ හෝ අලාභවලට බලපාන කාලීන වටිනාකම පුරෝකථක ගණුදෙනුවේ සංරචකයක් නොවන නිසාය.

ආ6.3.13 උද්ධමන අවදානම ගිවිසුම්ගතව නියම කර නැතිනම් හැර එය වෙනම හඳුනාගත නොහැකි සහ විශ්වාසදායක ලෙසමැනිය නොහැකි සහ එබැවින් මූල්‍ය සාධන පත්‍රයක අවදානම් සංරචකයක් ලෙස වෙනම හඳුනාගත නොහැකි බවට උපමර්දනීය පූර්වානුමිතියක් ඇත. කෙසේ වෙතත් උද්ධමන පරිසරයන්හි හා අදාළ වෙළඳපොළ වල විශේෂිත තත්ත්වයන් නිසා, එය වෙනම හඳුනාගත හැකි සහ විශ්වාසදායක ලෙස මැනිය හැකි නිසා සීමිත අවස්ථාන්තිදී උද්ධමන අවදානම සඳහා අවදානම් සංරචකය වෙනම හඳුනාගත හැකිය.

ආ6.3.14 උදාහරණයක් ලෙස පරිමාවක් ඇති උද්ධමන - ඇදුන බැඳුම්කර සහ ශුන්‍ය - කුපන් මුර්න පොලී අනුපාතිකය කාල ව්‍යුහයකට නිර්මාණය කිරීමකට ඉඩ දෙන ප්‍රමාණවත් ලෙස ද්‍රවශීල වෙළඳපොළක් ප්‍රතිඵලයක් වන කාල ව්‍යුහයක් ඇති පරිසරයක අස්තීන්ත්වයක් ණය නිකුත් කිරීම. මෙයින් අදහස් කරන්නේ අදාළ ව්‍යවහාර මුදල්, උද්ධමනය ණය වෙළඳපොළක් වෙනම සළකා බැලිය යුතු අදාළ සාධකයකි. විලෝමයක් ලෙස, බොහෝ අවස්ථාවලදී උද්ධමන අවදානම් සංරචක වෙනම හඳුනාගත හෝ විශ්වාසදායක ලෙස මැනිය නොහැකිය. උදාහරණයක් ලෙස, අස්තීන්ත්වයක් ශුන්‍ය කුපන් මුර්න පොලී අනුපාතිකයේ කාලව්‍යුහයක් නිර්මාණය කිරීමට ඉඩදීමට ප්‍රමාණවත් නොවන ද්‍රවශීලතාවයක් එම උද්ධමන - ඇදුන බැඳුම්කරය සඳහා පරිසරයක් ඇති වෙළඳපොළක් නාමික පොලී අනුපාතික ණය පමණක් නිකුත් කරන අස්තීන්ත්වයක් නිර්මාණය කරනු ඇත. මෙම අවස්ථාවේ, වෙළඳපොළ ව්‍යුහය සහ කරුණු සහ තත්ත්වයන් විශ්ලේෂණය කිරීම ණය වෙළඳපොළ විසින් උද්ධමනය වෙනම සළකා බැලිය යුතු අදාළ කරුණක් ලෙස අස්තීන්ත්වය නිගමනය කිරීම තහවුරු නොකරයි. එම නිසා උද්ධමන අවදානම ගිවිසුම්ගතව නිශ්චය කර නොමැති නිසා, එය වෙනම හඳුනාගත සහ විශ්වාසදායක ලෙස මැනිය නොහැකි උපමර්දනීය පූර්වානුමිතිය අස්තීන්ත්වයකට යටපත් කළ නොහැකිය. ඒ නිසාවෙන්, උද්ධමන අවදානම් සංරචකය ඉදිරි රැකුම් අයිතමයක් ලෙස නම් කිරීමට සුදුසුකම් නොලබනු ඇත. අස්තීන්ත්වය සත්‍ය වශයෙන් ඇතුළත් වූ යම් උද්ධමන ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍ර නොසළකා මෙය ව්‍යවහාරයන් විශේෂයෙන්ම එහි නියමයන් සහ කොන්දේසි, නාමික පොලී අනුපාතික ණයක් මත ප්‍රක්ෂේපණය කිරීම මගින් සත්‍ය උද්ධමන ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රයේ නියමයන් සහ කොන්දේසි සරලව අස්තීන්ත්වයකට ආරෝපිත කළ නොහැකිය.

ආ6.3.15 උද්ධමනය අවදානම් සංරචකයෙන් සාධන පත්‍රයක වෙනත් මුදල් ප්‍රවාහ වලට බලපෑමක් වන තාක්කල් හඳුනාගත් උද්ධමන - ඇදුන බැඳුම්කරයක (නිහින ව්‍යුත්පන්නනයන් වෙනම ගිණුම්කරණය කිරීමේ අවශ්‍යතාවයක් නොමැති යම් උපකල්පනය කරමින්) මුදල් ප්‍රවාහ වල ගිවිසුම්ගතව නිශ්චය කර ඇති අවදානම් සංරචකය වෙනම හඳුනාගත සහ විශ්වාසදායක ලෙස මැනිය හැකිය.

නාමික වටිනාකමක සංරචක

ආ6.3.16 ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවයක් තුළ ඉදිරි රැකුම් අයිතම ලෙස නම් කළ හැකි නාමික වටිනාකම්වල සංරචක දෙවර්ගයක් ඇත; සමස්ථ අයිතම සමානුපාතිකයක් වන සංරචකයක් හෝ ස්ථර සංරචකයක්. සංරචකයේ වර්ගය ගිණුම්කරණ ප්‍රතිඵලය වෙනස් කරයි. අස්තීන්ත්වයක් එහි අවදානම් කලමනාකරණ පරමාර්ථ සමඟ සංගත ලෙස ගිණුම්කරන අරමුණු සඳහා සංරචකය නම් කළ යුතුය.

ආ6.3.17 සංරචකයක උදාහරණයක් එනම් ණයක ගිවිසුම්ගත මුදල් ප්‍රවාහවලින් සියයට 50 ක සමානුපාතිකයක්.

ආ6.3.18 ස්ථර සංරචකයක් ඇතිවීම නිර්වචිත පිරිවිතරයක මගින් එහෙත් විවෘත සමස්ථයට හෝ නිර්වචිත නාමික වටිනාකම මත මගිනි. උදාහරණ වලට ඇතුළත් වන්නේ,

(අ) මූල්‍ය ගණුදෙනු වටිනාකමින් කොටසක්, උදාහරණ ලෙස, විකුණුම් වලින් B ළඟ FC 10 මුදල් ප්‍රවාහ නම් කරනුයේ විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් මුල් FC20 201x⁴ මාර්තු වලට පසුවය.

(ආ) භෞතික පරිමාවෙන් කොටසක් xyz ස්ථානයේ ගබඩා කර ඇති ස්වභාවික ගෑස් සහ මීටර් මිලියන 5 ක ප්‍රමාණය පහත ස්ථරයේ;

(ඇ) භෞතික හෝ වෙනත් ගණ්‍යදෙනු පරිමාවෙන් කොටසක් උදාහරණ ලෙස මුල් බැරල් 100 ක තෙල් මිලදී ගැනීම 201x ජුනි තුලදී, හෝ මුල් මෙගාහර්ට්ස් 100 ක විදුලිය විකිණීම 201x ජුනි; හෝ

(ඈ) ඉදිරි රැකුම් අයිතමයක නාමික වටිනාකමින් ස්ථරයක්, උදාහරණ වශයෙන් රුපියල් මිලියන 100ක ස්ථර බැඳියාවකින් අවසාන මිලියන 80, රුපි. මිලියන 100 ස්ථාවර - අනුපාතික බැඳුම්කරයකින් රුපි. මිලියන 20 ක පහත ස්ථරය හෝ සාධාරණ අගයට (නියම කළ නාමික වටිනාකම වූ රුපි. මිලියන 100) කලින් ගෙවිය හැකි මුද්‍ර වටිනාකම රුපි. මිලියන 100 ක ස්ථාවර අනුපාතික ණයකින් ඉහළ ස්ථරය.

ආ6.3.19 සාධාරණ අගය ඉදිරි රැකුමක ස්ථර සංරචකයක් නම් කර ඇත්නම්, අස්තිත්ත්වය එය නියම කළ නාමික වටිනාකමෙන් පැහැදිලිව සඳහන් කළ යුතුය. සුදුසුකම් ලබන සාධාරණ අගය වටිනාකමින් ඉදිරි රැකුම් අවශ්‍යතාවයන් සමග අනුකූලවීමට අස්තිත්ත්වයක් විසින් සාධාරණ අගය වෙනස්වීම සඳහා ඉදිරි රැකුම් අයිතමය යළි මැනිය යුතුය. (එනම් ඉදිරි රැකුම් අවදානමට ආරෝපිත සාධාරණ අගය

වෙනස්වීම සඳහා අයිතමය යළි මැනිය යුතුය). සාධාරණ අගය ඉදිරි රැකුම් ගැලපීම, අයිතමය ප්‍රතිගඳුනාගැනීමත් සමගම ලාභය හෝ අලාභයෙහි හඳුනාගත යුතුය. ඒ නිසාවෙන් ඉදිරි රැකුම් ගැලපුම් සම්බන්ධිත අයිතමයේ ගති නිරීක්ෂණය කිරීම අවශ්‍ය කෙරේ. සාධාරණ අගය ඉදිරි රැකුමක ස්ථර සංරචකය සඳහා එය නියම කළ නාමික වටිනාකමින් අස්තිත්ත්වයට ගති නිර්වචිත කිරීම අවශ්‍ය වේ. උදාහරණ වශයෙන් ආ6.3.18 (ඈ) ඡේදයේ මුළු නියම කළ පහත ස්ථරයේ රු. මිලියන 20 හෝ ඉහළ ස්ථරයේ රු. මිලියන 30 ගති නිරීක්ෂණය කිරීම පහසුවීම සඳහා නාමික වටිනාකම රු. මිලියන 100 ගති නිරීක්ෂණය කළ යුතුය.

ආ6.3.20 ඉදිරි රැකුම් අයිතමයේ සාධාරණ අගයේ වෙනස්වීම් නිර්ණය කරන විටදී සම්බන්ධිත කලින් ගෙවීම් විකල්පයක් නම් කළ ස්ථරය ඇතුළත් කරන්නේ නම් හැරපෙර ගෙවුම් විකල්පයේ සාධාරණ අගය ඉදිරි රැකුම් අවදානමේ වෙනස්වීම් මගින් බලපාන්නේ නම්, පෙර ගෙවුම් විකල්පයක් ඇතුළත් ස්ථර සංරචකයන් ඉදිරි රැකුම් අයිතමයක් ලෙස නම් කිරීමට සුදුසුකම් නොලබයි.

ආ6.3.21 මූල්‍ය හෝ මූල්‍ය නොවන අයිතමයක මුදල් ප්‍රවාහවල සංරචකයන් ඉදිරි රැකුම් අයිතමයක් ලෙස නම් කරන්නේ නම්, එම සංරචකය, සමස්ථ අයිතමයේ මුළු මුදල් ප්‍රවාහවලට අඩු හෝ සමාන විය යුතුය. කෙසේ වෙතත්, සමස්ථ අයිතමයේ සියලුම මුදල් ප්‍රවාහ පාහේ ඉදිරි රැකුම් අයිතමයක් ලෙස නම් කළ හැකි අතර ඉදිරි රැකුම් කළ හැක්කේ එක විශේෂ අවදානමක් පමණි. (උදාහරණ වශයෙන් - LIBOR වලට හෝ පාදක මිම්ම වෙළඳ ද්‍රව්‍ය මිල වෙනස් වීමට ආරෝපණය වන වෙනස්වීම් පමණක්).

අයිතමයක මුළු මුදල් ප්‍රවාහ සහ සංරචක අතර සම්බන්ධතාවය

ආ6.3.22 උදාහරණ වශයෙන් මූල්‍ය වගකීමක් සම්බන්ධයෙන් ඒවායේ සඵල පොලී අනුපාතික LIBOR වලට පහළවන විට අස්තිත්ත්වයට නම්කළ නොහැකිදැ;

- (අ) LIBOR පොලියට සමාන වගකීමේ සංරචකය (සාධාරණ අගය ඉදිරි රැකුමකදී එකතු කළ මුල් මුදල); සහ
- (ආ) සෘණ ශේෂයට ඇති සංරචකය

ආ6.3.23 කෙසේ වෙතත් සඵල පොලී අනුපාතිකය (උදාහරණ වශයෙන්) මූලික ඒකක 100 ක් LIBOR පහළ ස්ථාවර පොලී අනුපාතික මූල්‍යවගකීමක් සම්බන්ධයෙන්, අස්තිත්ත්වයට, LIBOR හි වෙනස්වීම් වලට ආරෝපිත මුළු වගකීමේ වටිනාකම (මුල් මුදලට LIBOR අනුව පොලියෙන් අඩු කළ මූලික ඒකක 100) ඉදිරි රැකුම් අයිතමයක් ලෙස නම් කළ හැකිය. ස්ථාවර අනුපාතික මූල්‍ය සාධන පත්‍රයක් එහි උත්පාදනයෙන් වික කලකට පසුව ඉදිරි රැකුම් කරන්නේ නම් සහ ඒ අතරතුර පොලී අනුපාතික වෙනස් වී නම් අස්තිත්ත්වයට අවදානම් සංරචකය පාදක මිම්ම අනුපාතිකය සමාන අවදානම් සංරචකයට, එනම් අයිතමය සඳහා ගෙවූ ගිවිසුම්ගත අනුපාතිකයට වැඩි අනුපාතිකයක් නම් කළ හැකිය. අස්තිත්ත්වය සාධන පත්‍රය මිලදී ගන්නේ එය ඉදිරි රැකුම් අයිතමයක් ලෙස පළමුවෙන්ම නම් කළ දින යන උපකල්පනය මත ගණනය කළ පාදක මිම්ම අනුපාතිකය, සඵල පොලී අනුපාතිකයට වඩා අඩු නම්, එසේ වනවිට අස්තිත්ත්වය එසේ කළ හැකිය. උදාහරණ වශයෙන් LIBOR සියයට 4 ක් වන විට අස්තිත්ත්වයට සඵල පොලී අනුපාතිකය සියයට 6 ක් වන රු. 100 ක ස්ථාවර අනුපාතික මූල්‍ය වත්කමක් උත්පාදනය කිරීම උපකල්පනය කරමු. අස්තිත්ත්වය වික කලකට පසු වත්කම් ඉදිරි රැකුම කිරීම ආරම්භ කළ අතර ඒ වන විට LIBOR සියයට 8 දක්වා වැඩි වී වත්කමේ සාධාරණ අගය රුපි 90 දක්වා පහත වැටී ඇත. අස්තිත්ත්වය සම්බන්ධිත පොලී අනුපාතික අවදානම ඉදිරි රැකුම අයිතමය ලෙස නම් කළ මුල් දිනයේදී වත්කම මිලදී ගන්නේ නම්, සම්බන්ධිත LIBOR පොලී අනුපාතික අවදානම ඉදිරි රැකුම් කළ අවදානම ලෙස,

එහි එවිට සාධාරණ අගය වූ රු.90 පදනම් කර වත්කමේ සඵල ඵලදාව සියය 9.5 ක් විය හැකි වනු ඇත. හේතුව වන්නේ LIBOR මෙම සඵල ඵලදාවට අඩු නිසාය. අස්තිත්ත්වයට LIBOR සංරචකය සියයට 8 ක් ලෙස නම් කළ හැකිය. එය සමන්විත වන්නේ ගිවිසුම්ගත පොලී මුදල් ප්‍රවාහවලින් කොටසක් සහ ප්‍රවර්තන සාධාරණ අගය (එනම් රු. 90) අතර වෙනසේ කොටසක් ලෙසය.

ආ6.3.24 විචල්‍ය - අනුපාතික මූල්‍ය වගකීමක් (උදාහරණ වශයෙන්) මාසතුනක LIBOR වලින් 20 පදනම් ඒකක අඩු කළ පොලියක් දරන්නේ නම් (පහත ශූන්‍ය පාදක ලක්ෂ්‍යයන්), එම සමස්ථ වගකීමේ මුදල් ප්‍රවාහ වෙනස්වීම අස්තිත්ත්වයකට ඉදිරි රැකුම් අයිතමය ලෙස නම් කළ හැකිය. (එනම් මාස තුනක LIBOR අඩුකළා 20පදනම් ඒකක පහළ සීමාව ඇතුලු) එය LIBOR වලට ආරෝපණය වේ.එබැවින් මාස තුනක LIBOR ඉදිරි වක්‍රය වගකීමේ ශේෂව ඇති ජීවිත කාලයේ පදනම් ඒකක 20 ට වඩා පහළ නොවැටෙන තාක් කල් ඉදිරි රැකුම් අයිතමයට ශූන්‍ය හෝ ධන පරාසයක් සහිත මාස තුනක LIBOR පොලිය දරණ වගකීමක් ලෙස ඒ හා සමාන මුදල් ප්‍රවාහ විචල්‍යතාවයක් ඇත. කෙසේ වෙතත් මාස තුනක LIBOR ඉදිරි වක්‍රය එම වගකීමේ ශේෂව ඇති ජීව කාලයේ (හෝ එහි කොටසකට)පදනම් ඒකක 20 කට වඩා පහළ වැටුනහොත් ශූන්‍ය හෝ ධන පරාසයක් සහිත LIBOR මාස තුනක පොලියක් දරණ වගකීමකට වඩා අඩු මුදල් ප්‍රවාහ විචල්‍යතාවයක් ඉදිරි රැකුම් අයිතමයට ඇත.

ආ6.3.25 මූල්‍ය නොවන අයිතමයක් සඳහා ඒ හා සමාන උදාහරණයක් වන්නේ විශේෂ තෙල් නිධියකින් වන අදාළපාදක මිලි බොර තෙල් මිලට බැහැරව මිළ කළ නිශ්චිත වර්ගයක බොර තෙල් ය. තෙල් බැරලයක මිල පාදක මිලි බොර තෙල් මිලෙන් රු. 10 ක් අඩු කර අවමය රු. 15 ක් වන ලෙස ගිවිසුම්ගත කළ මිල කිරීමේ සූත්‍රයක් මගින් බැරලයක මිල නියමකරන ගිවිසුමක් යටතේ අස්තිත්ත්වයක් මිල නියම කරයි නම්, පාදක මිලි බණිජ තෙල් මිලේ වෙනස්වීම් වලට ආරෝපිතවන ගිවිසුම යටතේ වන සමස්ථ මුදල් ප්‍රවාහ විචල්‍යතාවය ඉදිරි රැකුම් අයිතමයක් ලෙස අස්තිත්ත්වය නම් කළ හැකිය. කෙසේ වෙතත් අස්තිත්ත්වයට පාදක මිලි බොර තෙල් මිලේ සම්පූර්ණ වෙනස්වීම් සමාන සංරචකය අස්තිත්ත්වයට නම් කළ නොහැකිය. එබැවින් ඉදිරි මිල (සෑම භාරදීමක් සඳහාම) රු. 25 ට වඩා පහත නොවැටෙන තාක් කල් පාදක මිලි බොරතෙල් මිලට හෝ ධන පරාසයක් සහිතව බොර තෙල් විකිණීමක් ලෙස ඉදිරි රැකුම් අයිතමයට ඒ හා සමාන මුදල් ප්‍රවාහ විචල්‍යතාවයක් ඇත. කෙසේ වෙතත් යම් භාරදීමක් සඳහා ඉදිරි මිල රු. 25 ට වඩා පහළ වැටුණහොත්, ඉදිරි රැකුම් අයිතමයට, පාදක මිලි තෙල් මිල (හෝ ධන පරාසයක්) සහිතව බොර තෙල් විකිණීමෙන් වඩා අඩු මුදල් ප්‍රවාහවිචල්‍යතාවයක් ඇත.

ඉදිරි රැකුම් ගිණුම්කරණය සඳහා සුදුසුකම් ලැබීමේ නීර්ණයක (6.4 කොටස)

ඉදිරි රැකුම් සඵලදායකත්වය

ආ6.4.1 ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රයේ සාධාරණ අගයේ හෝ මුදල් ප්‍රවාහවල වෙනස්වීම් ඉදිරි රැකුම් අයිතමයේ සාධාරණ අගය හෝ මුදල් ප්‍රවාහයේ වෙනස්වීම් හිලව් විමේ ප්‍රමාණය ඉදිරි රැකුම් සඵලදායකත්වයයි (උදාහරණ ලෙස ඉදිරි රැකුම් අයිතමය අවදානම් සංරචකයක් වන විට, ඉදිරි රැකුම් අවදානමට ආරෝපනයවන එම අයිතමයේ සාධාරණ අගයේ හෝ මුදල් ප්‍රවාහවල අදාළ වෙනස්වීම්). ඉදිරි රැකුම් සඵලදායකත්වය යනු ඉදිරි රැකුම් අයිතමයේ සාධාරණ අගයේ හෝ මුදල් ප්‍රවාහවල වෙනස්වීම් ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රයේ සාධාරණ අගය හෝ මුදල් ප්‍රවාහවල වෙනස්වීමට වඩා විශාල හෝ අඩුවන ප්‍රමාණයයි.

ආ6.4.2 ඉදිරියට යන පදනම මත සහ ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවය නම් කිරීමේදී අස්තිත්ත්වයන් විසින්, එහි කාලය තුළ ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවයට බලපාහැකි අපේක්ෂිත ඉදිරි රැකුම් අසඵලදායකත්වය මූලාශ්‍ර අස්තිත්ත්වයක් විශ්ලේෂණය කළ යුතුය. මෙම විශ්ලේෂණය (ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාව යළි තුළනය කිරීම මගින් පැන නගින ආ. 6.5.21 ඡේදය ප්‍රකාරව යම් යාවත්කාලීන කිරීම ඇතුළුව) ඉදිරි රැකුම් අස්තිත්ත්වයේ සඵලදායකත්ව අවශ්‍යතාවයන් සපුරා ගැනීම සඳහා පදනම් වේ.

ආ6.4.3 සැකයක් ඇතිවීම වළක්වාලීමට, නිෂ්කාශන ප්‍රතිපාර්ශවයක් සමඟ මුල් ප්‍රතිපාර්ශවකරු ආදේශ කිරීමේ ප්‍රතිඵලය සහ 6.5.6 ඡේදයේ විස්තර කරන ආශ්‍රිත වෙනස්කිරීම් ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රය මැණීමේදී සහ එබැවින් ඉදිරි රැකුම් සඵලදායකත්වය තක්සේරු කිරීමේදී සහ ඉදිරි රැකුම් සඵලදායකත්වය මැනීමේදී පිළිබිඹුවිය යුතුය.

ඉදිරි රැකුම් අයිතමය සහ ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රය අතර ආර්ථික සම්බන්ධතා

ආ6.4.4 ආර්ථික සම්බන්ධතාවයන් පැවතීමේ අවශ්‍යතාවයන් ගෙන් අදහස් වන්නේ ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රය සහ ඉදිරි රැකුම් අයිතමය සමාන අවදානම නිසා සාමාන්‍යයෙන් විරුද්ධ දිශාවනට සංවලනය වන වටිනාකම් ඇත. එය වනුයේ ඉදිරි රැකුම් අවදානමය. එම නිසා ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රයේ වටිනාකම සහ ඉදිරි රැකුම් අයිතමයේ වටිනාකම එක්කෝ එකම පාදක කරගත් හෝ ඉදිරි රැකුම් කරන ලද ඒවා එක හා සමාන විදියේ ප්‍රතිචාර දක්වන ආකාරයට ආර්ථික වශයෙන් සම්බන්ධව පාදක කරමින් සංවලනයන්ගේ ප්‍රතිචාරයට ක්‍රමානුකූලව වෙනස් වේ (උදාහරණ වශයෙන් බිරෙන්ට් සහ WT1 බොරතෙල්).

- ආ6.4.5 පාදක කරගත් දෑ එක හා සමාන නොවන එහෙත් ආර්ථික වශයෙන් සම්බන්ධිත නම්, ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රයේ සහ ඉදිරි රැකුම් අයිතමයේ වටිනාකම් එකම දිශාවටම සංවලනය වන තත්ත්වයන් තිබිය හැකිය. උදාහරණ වශයෙන් පාදක කරගත් සම්බන්ධිත වෙනස්කම් අතර මිල අන්තර නිසා පාදක කරගත් ඒවා සැලකිය අන්දමින් වෙනස් නොවේ. ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රයේ සහ ඉදිරි රැකුම් අයිතමයේ වටිනාකම් තවමත් පාදක කරගත් දෑ සංවලනය වන විට දර්ශීය ලෙස විරුද්ධ දිශාවට සංවලනය වීමට අපේක්ෂා කරන්නේ නම්, එය ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රයේ සහ ඉදිරි රැකුම් අයිතමයේ ආර්ථික සම්බන්ධතා අතර තවමත් සංගතවේ.
- ආ6.4.6 ආර්ථික සම්බන්ධතාවයක් පවතින්නේද යන්න තක්සේරු කිරීමට අවදානම් කළමනාකරණ අරමුණු එයට ඉෂ්ඨ කර ගැනීමට හැකිද යන්න නිසැකව දැන ගැනීමට එහි කාලය තුළදී ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවක් වියහැකි හැසිරීම පිළිබඳ විශ්ලේෂණයක්ද ඇතුළත් ය. විචල්‍යත් දෙක අතර හුදු සංඛ්‍යා ලේඛණාත්මක එහි සම්බන්ධතාවයන් පැවතීම මගින් පමණක්ම, ආර්ථික සම්බන්ධතාවයන් පැවතියේ යන්න තහවුරු කිරීමට වලංගු අවසාන නිගමනයක් නොවේ.

ණය අවදානමේ බලපෑම

- ආ6.4.7 ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රය සහ ඉදිරි රැකුම් අයිතමය මත ප්‍රතිලාභ සහ අලාභ අතර හිලව් වන්නේ යන සාමාන්‍ය මතය මත ඉදිරි රැකුම් ගිණුම්කරණ ආකෘතිය පදනම්වන නිසා, ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවයන් නිර්ණය කරන්නේ එම අයිතම වල ආර්ථික සම්බන්ධතාවයෙන් පමණක් නොව (එනම් ඒවායේ පාදක කර ගත දෑ වෙනස්වීම) ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රයේ සහ ඉදිරි රැකුම් අයිතමයේ යන දෙකේම වටිනාකම මත ණය අවදානමේ බලපෑම් මගින් ද වේ. ණය අවදානමේ බලපෑම යන්නෙන් අදහස් වන්නේ, ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රය සහ ඉදිරි රැකුම් අයිතමය අතර ආර්ථික සම්බන්ධතාවයක් තිබුණා වුවද, හිලව් වීමේ මට්ටම දෝෂ සහිත විය හැකිය. මෙය වෙනසක් විය හැක්කේ එක්කෝ ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රයේ හෝ ඉදිරි රැකුම් අයිතමයේ ණය අවදානමේ වෙනසක ප්‍රතිඵලයකිනි; එනම් ආර්ථික සම්බන්ධතාවයෙන් ප්‍රතිඵලයක් වන වටිනාකමේ වෙනස්වීම් එතරම් ප්‍රමාණයක/ විශාලත්වයකින් ණය අවදානම පාලනය කරයි (එනම් පාදක කරගත් දෑ වෙනස් වීමේ බලපෑම). ප්‍රධානත්වය ඇති කිරීමට තුඩුදෙන විශාලත්ව මට්ටමක් වන්නේ ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍ර හෝ ඉදිරි රැකුම් කරන ලද අයිතමයක් යටින් පවතින වටිනාකම්හි වෙනස්කම්වල ප්‍රතිඵල නිශ්චල කරමින් ණය අවදානමෙන් අලාභය (හෝ ලාභය) ප්‍රතිඵල ලෙස ඇති කිරීමයි. විලෝමයක් වශයෙන් යම් විශේෂ කාලපරිච්ඡේදයකදී පාදක කරගත් දෑ සුළු වෙනසක් ඇත්නම්, කරුණක් වන්නේ ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රයේ හෝ ඉදිරි රැකුම් අයිතමයේ කුඩා ණය අවදානම් සම්බන්ධිත වෙනස්කම් පවා පාදක දෑ පාලනයක් ඇති නොකරන දෑට වඩා වටිනාකමට බලපෑ හැකිය.
- ආ6.4.8 ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවයක් පාලනය කරන ණය අවදානමක් සඳහා උදාහරණයක් වන්නේ, අතිරේක ඇපකරණය නොකරන ලද ව්‍යුත්පන්නනයක් භාවිත කර වෙළඳ ද්‍රව්‍ය මිල අවදානම් නිරාවරණයක් අස්තිත්ත්වයක් ඉදිරි රැකුම්කරණය කරන විටදීය. ව්‍යුත්පන්නනයට වන ප්‍රතිපාර්ශවය සිය ණය තත්ත්වයේ බලවත් ගුණගීතවීමක් අත්විඳින්නේ නම්, ප්‍රතිපාර්ශවයේ ණය තත්ත්වය ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රයේ සාධාරණ අගයවන වෙළඳ ද්‍රව්‍ය මිලේ වෙනස්වීමේ බලපෑම කැපී පෙනිය හැකිය. අනෙක් අතට ඉදිරි රැකුම් අයිතමයේ වටිනාකමේ වෙනස්වීම් බොහෝදුරට රඳාපවතින්නේ වෙළඳ ද්‍රව්‍ය මිල ගණන් වෙනස්වීම් මතය.

ඉදිරි රැකුම් අනුපාත

- ආ6.4.9 ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවයන් අවශ්‍යතාවයන් ප්‍රකාරව, ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවයේ ඉදිරි රැකුම් අනුපාතය අස්තිත්ත්වය විසින් සත්‍ය වශයෙන් ඉදිරි රැකුම් කරන ඉදිරි රැකුම් අයිතම ප්‍රමාණය සහ ඉදිරි රැකුම්කළ අයිතම ප්‍රමාණය ඉදිරි රැකුම් කිරීමට අස්තිත්ත්වය සත්‍ය වශයෙන් භාවිත කළ ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍ර ප්‍රමාණයෙන් වන ප්‍රතිඵල එක හා සමාන විය යුතුය. එබැවින් අස්තිත්ත්වයක් අයිතමයක නිරාවරණයේ සියයට සියයකට වඩා අඩු ප්‍රමාණයක් ඉදිරි රැකුම් කළහොත්, එය ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවය නම් කළ යුත්තේ, එනම් සියයකට 85 ක් වැනි නිරාවරණයෙන් ප්‍රතිඵලයක් වන හා සමාන සහ එම සියයට 85 ඉදිරි රැකුම් කිරීම අස්තිත්ත්වය සත්‍ය වශයෙන් භාවිත ඉදිරි රැකුම් සහිත හා සංඛ්‍යාවන්ව වන ඉදිරි රැකුම් අනුපාතයයි. ඒ හා සමානව, උදාහරණයක් ලෙස අස්තිත්ත්වයක් මූල්‍ය සාධන පත්‍රයක නාමික ප්‍රමාණයක්වන ඒකක 40 ක භාවිත කර නිරාවරණයක් ඉදිරි රැකුම් කරන්නේ නම් එය ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාව නම්කළ යුත්තේ ඒකක 40 ක් ප්‍රමාණයේ ප්‍රතිඵලයක් වන ඉදිරි රැකුම් අනුපාතයක් භාවිත කර (එනම්, අස්තිත්ත්වය රඳවාගෙන තිබිය හැකි මුළු හෝ පහත මට්ටමක ඒකකවල ඉහළ ප්‍රමාණයේ ඒකක මත පදනම් ඉදිරි රැකුම් අනුපාතයක් අස්තිත්ත්වය භාවිත නොකළ යුතුය) සහ එම එකක 40 සමග සත්‍ය වශයෙන් ඉදිරි රැකුම් කළ ඉදිරි රැකුම් අයිතම සංඛ්‍යාව භාවිතා කරයි.

ආ6.4.10 කෙසේ වෙතත් අස්තිත්ත්වය විසින් ඇත්ත වශයෙන් භාවිත කරන ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රය සහ ඉදිරි රැකුම්කළ අයිතම ප්‍රමාණය අනුව ඇතිවන එකම ඉදිරි රැකුම් අනුපාතය යොදාගෙන ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවය නියම කරනු ලැබීම, ඉදිරි රැකුම් කළ අයිතමයේ සහ ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රය අතර බර තැබීම්වල අසමබරතාවයක් පිළිබිඹු නොකෙරෙන අතර අනෙක් අතට (පිළිගන්නා බව හෝ පිළිනොගන්නා බව ගැන නොසලකා) ඉදිරි රැකුම් කුළ නිර්වර්ධකභාවය ඇති කරනු ලබන බව හැර ඉදිරි රැකුම් ගිණුම්කරණයේ අරමුණු සමග සංගත නොවන්නා වූ ගිණුම්කරණ ප්‍රතිඵලයක්ද එමගින් ප්‍රතිඵලයක් විය හැකිය. එබැවින් ඉදිරි රැකුම් සබඳතාවයක් සැලසුම් කිරීම අරමුණ සඳහා ඉදිරි රැකුම් කළ අයිතම ප්‍රමාණයෙන් වන සහ එවැනි අසමතුලිතතාවයක් වැළැක්වීමට අවශ්‍ය කරන්නේ නම් අස්තිත්ත්වය විසින් සත්‍ය වශයෙන් භාවිත කරන ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍ර ප්‍රමාණයේ වන ප්‍රතිඵලයෙන් ඉදිරි රැකුම් අනුපාතය අස්තිත්ත්වය විසින් ගැළපිය යුතුය.

ආ6.4.11 ගිණුම්කරණ ප්‍රතිඵලයක් ඉදිරි රැකුම් ගිණුම්කරණ අරමුණු සමග අසංගතවන්නේ ද යන්න තක්සේරු කිරීමේදී අදාළ සැලකිය යුතු දෑ වලට උදාහරණ වන්නේ,

(අ) අපේක්ෂා කරන ඉදිරි රැකුම් අනුපාතය ස්ථාපනය කර ඇත්තේ මුදල් ප්‍රවාහ ඉදිරි රැකුම් සඳහා ඉදිරි රැකුම් අසම්ප්‍රදායකත්වය හඳුනා ගැනීම වැළැක්වීම සඳහාද, හෝ නමුත් ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රයේ සාධාරණ අගයේ වෙනස්වීම් හිලවී නොකර, ඉදිරි රැකුම් ගිණුම්කරණය භාවිත කිරීම වැඩි කිරීමේ අභිප්‍රාය අත් කිරීම සඳහා ද යන්න; සහ

(ආ) එයින් ඉදිරි රැකුම් අසම්ප්‍රදායකත්වයක් ඇතිවූයේ වුවද, ඉදිරි රැකුම් අයිතමයක් සහ ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රයක් සඳහා විශේෂ බර තැබීමක් සඳහා වාණිජ හේතුවක් ඇත්ද යන්න. උදාහරණ වශයෙන්, ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රයේ ප්‍රමිත පරිමාව ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රයේ නිශ්චිත ප්‍රමාණයට (කොටසක ප්‍රමාණ නිකුත්වක්) ඇතුළත් වීමට ඉඩ නොදීමේ හේතුව නිසා ඉදිරි රැකුම් අයිතමයන් හොඳම ඉදිරි රැකුම් නොවන ප්‍රමාණය ලෙස එය නිර්ණය කළ ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රයේ ප්‍රමාණයක් අස්තිත්ත්වය ඇතුළත් වී නම් කිරීම. උදාහරණයක් වන්නේ කෝපි ටොන් 100 මිලදී ගැනීම් ගිවිසුමේ ප්‍රමාණය රාත්තල් 37,500 ක් මත අස්තිත්ත්වය ප්‍රමිත කෝපි ඉදිරි ගැණුම් ගිවිසුම් ඉදිරි රැකුම් කිරීම. අස්තිත්ත්වයට එක්කෝ ගිවිසුම් පහක් හෝ හයක් (පිළිවෙලින් ටොන් 85 සහ ටොන් 102.1 කට සමාන ප්‍රමාණයක) පමණක් මිලදී ගැනීම, පරිමාව වන ටොන් 100 ඉදිරි රැකුම්කරණය සඳහා භාවිත කළ හැකිය. එවැනි අවස්ථාවක අස්තිත්ත්වය ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවය නම් කරනුයේ සත්‍ය වශයෙන් භාවිත කරනු ලබන කෝපි ඉදිරි ගැණුම් ගිවිසුම් ගණනින් ප්‍රතිඵලයක් වන ඉදිරි රැකුම් අනුපාතය භාවිත කරගෙනය. එයට හේතු වන්නේ ඉදිරි රැකුම් අයිතමයේ බර තැබීම සහ ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රයේ ප්‍රතිඵලයක් වන ඉදිරි රැකුම් අසම්ප්‍රදායකත්ව, ඉදිරි රැකුම් ගිණුම්කරණ අරමුණ සමග අසංගත ගිණුම්කරණ ප්‍රතිඵලයක් නොවීමයි.

ඉදිරි රැකුම් සම්ප්‍රදායකත්ව අවශ්‍යතාවයන් ඉෂ්ඨ කරගත්තේද යන්න ඇගයීමේ වාර ගණන (සංඛ්‍යාතය)

ආ6.4.12 ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවය ආරම්භයේදී සහ දිගටම පවත්නා පදනම මත ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවය ඉදිරි රැකුම් සම්ප්‍රදායකත්ව අවශ්‍යතාවයන් සපුරාලන්නේද යන වග අස්තිත්ත්වයක් තක්සේරු කළ යුතුය. අවමයක් වශයෙන් සෑම වාර්තාකරණ දිනකම හෝ ඉදිරි රැකුම් සම්ප්‍රදායකයේ අවශ්‍යතාවයන් බලපාන තත්ත්වයන්ගේ සැලකිය යුතු වෙනස්කම් මත, මින් කුමන දෑ මුලින් සිදුවූවත් අස්තිත්ත්වයක දිගටම පවත්නා පදනම මත, තක්සේරු කිරීම ඉටු කළ යුතුය. තක්සේරුව සම්බන්ධ වන්නේ ඉදිරි රැකුම් සම්ප්‍රදායකත්වය පිළිබඳ අපේක්ෂාවන්ට බැවින් එය ඉදිරි දක්වන පමණි.

ඉදිරි රැකුම් සම්ප්‍රදායකත්වයන් ඉෂ්ඨ කර ගන්නේද යන්න තක්සේරු කිරීම සඳහා ඇති ක්‍රම

ආ6.4.13 ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවයක්, ඉදිරි රැකුම් සම්ප්‍රදායකත්ව අවශ්‍යතාවයන් සපුරාලන්නේ දැයි තක්සේරු කිරීම සඳහා ක්‍රමයක් මෙම ප්‍රමිතය මගින් නියම නොකරේ. කෙසේ වෙතත් ඉදිරි රැකුම් සම්ප්‍රදායකත්වයේ මූලාශ්‍රය ඇතුළුව ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවයේ අදාළ ගතිලක්ෂණ ග්‍රහණය කරන ක්‍රමයක් අස්තිත්ත්වය භාවිත කළ යුතුය. එම සාධක මත විශ්වාසය තබමින් එම ක්‍රමය ගුණාත්මක හෝ ප්‍රමාණාත්මක තක්සේරු කිරීමක් විය හැකිය.

ආ6.4.14 උදාහරණයක් වශයෙන්, ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රයේ සහ ඉදිරි රැකුම් අයිතමයේ තීරණාත්මක කොන්දේසි (නාමික වටිනාකම් පරිනතවීම සහ පාදකවන වැනි) ගැළපෙන හෝ සම්පූර්ණ වීමට බැඳෙන විට එම තීරණාත්මක කොන්දේසිවල ගුණාත්මක තක්සේරුව අනුව එනම් ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රය ඉදිරි රැකුම් අයිතමයට එකම අවදානම නිසා සහ එම නිසා ඉදිරි රැකුම් අයිතමය සහ ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රය අතර ආර්ථික සම්බන්ධතාවයන් පමණි (ආ. 6.4.4 - ආ. 6.4.6 ඡේද බලන්න). සාමාන්‍යයෙන් විරුද්ධ දිශාවකට සංවර්තනය වන වටිනාකම් ඇති බැවින් එම පදනම මත අස්තිත්ත්වයට නිගමනය කළ හැකිය.

ආ6.4.15 ව්‍යුත්පන්නතාවයක් ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රයක් ලෙස නම් කරන විට එය මුදල්කුළ හෝ මුදලින් පිටත යන කරුණු මගින් පමණක්ම ගුණාත්මක තක්සේරුවක් උචිතයයි අදහස් නොවේ. එම කරුණෙන් පැන නගින ඉදිරි රැකුම් අසම්ප්‍රදායකත්වයට, ගුණාත්මක තක්සේරුව ප්‍රමාණාත්මක මෙන් ග්‍රහණය කිරීමට නොහැකි විශාලත්වයක් තිබුණේ දැයි අවස්ථාව අනුව රඳා පවතී.

- ආ6.4.16 විලෝමයක් වශයෙන් ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රයේ සහ ඉදිරි රැකුම් අයිතමයේ තීරණාත්මක කොන්දේසි සම්පූර්ණ බැඳෙන්නේ නැත්නම්, ගිලව් වන ප්‍රමාණයේ ඉතා වැඩි මට්ටමක අනියතාවයක් ඇත. ඒ නිසාවෙන් ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතා කාලය තුළදී ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රය අතර, ආර්ථික සම්බන්ධතාවය ප්‍රමාණාත්මක තක්සේරුව මත අස්තීත්ත්වය නිගමනය කරයි (ආ6.4.4 - ආ6.4.6 ඡේද බලන්න. සමහර තත්ත්වයන්හි ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවය සැලසුම් කිරීම සඳහා භාවිත කළ ඉදිරි රැකුම් අනුපාතය ඉදිරි රැකුම් සඵලතා අවශ්‍යතා සපුරාලීමට තක්සේරු කිරීමට ප්‍රමාණාත්මක තක්සේරුවක් අවශ්‍ය වියහැකිය (ආ. 6.4.9 - ආ. 6.4.11 ඡේද බලන්න). එම වෙනස් අරමුණු සඳහා අස්තීත්ත්වය එකම හෝ වෙනස් ක්‍රම භාවිත කළ හැකිය.
- ආ6.4.17 ඉදිරි රැකුම් සඵලදායකත්වයට බලපෑ හැකි තත්ත්වයන්ගේ වෙනස් වීම් ඇත්නම්, ඉදිරි රැකුම් අසඵලදායකත්වයේ මූලාශ්‍ර තවමත් ග්‍රහණකරන වාද ඇතුළුව, ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවයේ අදාළ ගති ලක්ෂණ තහවුරු කිරීමට හැකිවනු වස්, ඉදිරි රැකුම් සඵලදායකත්ව අවශ්‍යතාවය ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවය සපුරාලන්නේ ද යන්න තක්සේරු කිරීම සඳහා අස්තීත්ත්වයට ක්‍රමය වෙනස් කිරීමට සිදුවිය හැකිය.
- ආ6.4.18 ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවයන් ඉදිරි රැකුම් සඵලදායකත්ව අවශ්‍යතාවයන් සපුරාලන්නේද යන තක්සේරු කිරීම ඉටු කිරීමට වන ප්‍රධාන තොරතුරු මූලාශ්‍රය වනුයේ අස්තීත්ත්වයේ අවදානම් කලමනාකරණයයි. මෙයින් අදහස් කරන්නේ තීරණ ගැනීමේ අරමුණු සඳහා භාවිතා කළ කලමනාකාරීත්ව තොරතුරු (හෝ විශ්ලේෂණය) ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවය ඉදිරි රැකුම් සඵලදායකත්ව අවශ්‍යතාවයන් සපුරාලන්නේද යන වග තක්සේරු කිරීම සඳහා පදනම ලෙස භාවිත කළ හැකි බවය.
- ආ6.4.19 ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවය ලේඛන ගත කිරීමට භාවිත කළ ක්‍රමය හෝ ක්‍රමයන් ඇතුළුව, ඉදිරි රැකුම් සඵලතා අවශ්‍යතාවයන් කෙසේ තක්සේරු කරන්නේද යන්න ඇතුළත් වේ. ක්‍රමවලට සිදුවන යම් වෙනස්කම් සඳහා ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවය ලේඛනගත කිරීම යාවත්කාලීන කළ යුතුය (ආ6.4.17 ඡේදය බලන්න).

සුදුසුකම් ලබන ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවයන් සඳහා ගිණුම්කරණය (6.5 කොටස)

- ආ6.5.1 සාධාරණ අගය ඉදිරි රැකුමක් සඳහා උදාහරණයක් වන්නේ, පොලී අනුපාතික වෙනස්වීමකින් පැන නගින ස්ථාවර - අනුපාතික ණය සාධන පත්‍රයක සාධාරණ අගයේ වෙනස්වීමට වන නිරාවරණය ඉදිරි රැකුම් කිරීමයි. එවැනි ඉදිරි රැකුමකට නිකුත් කරන්නාට හෝ දරන්නාට ඇතුළත් විය හැකිය.
- ආ6.5.2 මුදල් ප්‍රවාහ ඉදිරි රැකුමක අරමුණ වන්නේ ලාභ හෝ අලාභවලට ඉදිරි රැකුම් කළ අපේක්ෂිත මුදල් ප්‍රවාහ බලපාන 'කාලසීමාව හෝ කාල සීමාවන්ට ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රය මත ලාභ හෝ අලාභ විලම්භනය කිරීමයි. මුදල් ප්‍රවාහ ඉදිරි රැකුමක් සඳහා උදාහරණ වන්නේ වල අනුපාතික ණයක් (සාධාරණ අගයට හෝ ක්‍රමිකය පිරිවැයට මනින ලද්දේ වුවද) ස්ථාවර - අනුපාතික ණයකට (එනම් අනාගත මුදල් ප්‍රවාහ ඉදිරි රැකුම් කළ අනාගත ගණුදෙනුවක ඉදිරි රැකුමක අනාගත පොලී ගෙවීම්) මාරු කිරීමට හුවමාරු කිරීමයි. විලෝමයක් වශයෙන් පුරෝකථනය කළ ස්කන්ධ සාධන පත්‍රයක් එය අත්පත් කර ගත් පසු ලාභ හෝ අලාභ මගින් සාධාරණ අගයට ගිණුම්ගත කරනු ඇත. මුදල් ප්‍රවාහ ඉදිරි රැකුමකදී ඉදිරි රැකුම් නොකළ හැකි අයිතමයක් එයට උදාහරණයකි. එයට හේතු වන්නේ ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රය මත විලම්භනය කරනු ලබන යම් ප්‍රතිලාභයක් හෝ අලාභයක්, එය ගිලව් කිරීම අත්කර ගනු ලබන කාලපරිච්ඡේදය තුළදී ලාභ හෝ අලාභවලට උචිත පරිදි ප්‍රතිවර්ගීකරණය කළ නොහැකි නිසාය. එම හේතුව නිසාම, අත්පත් කරගත් පසු වෙනස් විස්තීර්ණ ආදායමේ ඉදිරිපත් කරනු ලබන සාධාරණ අගයේ වෙනස්වීම් සමඟ සාධාරණ අගයට ගිණුම්ගත කරනු ලබන පුරෝකථනය කළ ස්කන්ධ සාධන පත්‍රයක්, මිලදී ගැනීමක් එලෙසම මුදල් ප්‍රවාහ ඉදිරි රැකුමක මත, ඉදිරි රැකුම් අයිතමයක් විය නොහැක.
- ආ6.5.3 ස්ථිර බැඳියාවක ඉදිරි රැකුමක් (උදාහරණ වශයෙන්, විදුලිය උපයෝගීකාරකවකු විසින් ඉන්ධන ස්ථාවර මිලකට මිලදී ගැනීමට හඳුනා නොගත් ගිවිසුම්ගත බැඳියාවක්) ඉන්ධන මිලේ වෙනස්වීමට සම්බන්ධිත ඉදිරි රැකුමක්, සාධාරණ අගයේ වෙනස් වීමකට නිරාවරණය වූ ඉදිරි රැකුමකි. ඒ අනුව, එවන් ඉදිරි රැකුමක් සාධාරණ අගය ඉදිරි රැකුමකි. කෙසේ වෙතත් 6.5.4 ඡේදය ප්‍රකාරව ස්ථාවර බැඳියාවක විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් අවදානමක් විකල්පව මුදල් ප්‍රවාහ ඉදිරි රැකුම් ලෙස ගිණුම්ගත කළ හැකිය.

ඉදිරි රැකුම් අසඵලදායකත්වය මැනීම

- ආ6.5.4 ඉදිරි රැකුම් අසඵලදායකත්වය මනින විට අස්තීත්ත්වයන් විසින් මුදලේ කාලීන වටිනාකම සැලකිය යුතුය. ඒ නිසාවෙන් අස්තීත්ත්වය ඉදිරි රැකුම් අයිතමයක අගය වර්තමාන අගය පදනම මත නීර්ණය කරයි සහ එම නිසා ඉදිරි රැකුම් අයිතමයේ වටිනාකමේ වෙනස්වීමද එලෙසම මුදලේ කාලීන වටිනාකම් බලපෑම් ඇතුළත් වේ.

ආ6.5.5 ඉදිරි රැකුම් සම්ප්‍රදායකත්වය මැනීමේ අරමුණ සඳහා, ඉදිරි රැකුම් අයිතමයක වටිනාකමේ වෙනස්වීම ගණනයකිරීමට, අස්කිත්තවයක් ඉදිරි රැකුම් අයිතමයේ තීරණාත්මක කොන්දේසි හා ගැළපෙන කොන්දේසි තිබිය හැකි ව්‍යුත්පන්නනයක් භාවිත කළ හැකිය (මෙය සාමාන්‍යයෙන් 'උපකල්පිත ව්‍යුත්පන්නනයක්' ලෙස හැඳින්වේ) අතර, උදාහරණ වශයෙන් ප්‍රදේශකථක ගණුදෙනුවක් සඳහා ඉදිරි රැකුමක්, ඉදිරි රැකුම් මිල (හෝ අනුපාතිකය) මට්ටම භාවිත කරමින් ක්‍රමාංකනය කරනු ලැබේ. උදාහරණයක් ලෙස, ඉදිරි රැකුම ප්‍රචර්තන වෙළඳපොළ මට්ටමේදී දෙපැත්ත අවදානම සඳහා වී නම්, උපකල්පිත ව්‍යුත්පන්නනය, ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවය තම නියම කරන වේලාවේ දී, වටිනාකම බිඳුවට ක්‍රමාංකනය කරන ලද උපකල්පිත ඉදිරි ගිවිසුමක් නියෝජනය වනු ඇත. ඉදිරි රැකුම එක පාර්ශ්ව අවදානමක් සඳහා වූණි නම්, උදාහරණයක් ලෙස, ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවය නම් කරන වේලාවේදී ඉදිරි රැකුම් මිල මට්ටම් ප්‍රචර්තන වෙළඳපොළ මට්ටමේ මුදලට හෝ ඉදිරි රැකුම් මිල මට්ටම් ප්‍රචර්තන වෙළඳපොළ මට්ටමට වඩා ඉහළ නම් (හෝ දීර්ඝ තත්ත්වයේ ඉදිරි රැකුමක් සඳහා පහළ) මුදල් වලින් කල්පිත ව්‍යුත්පන්නනයක් මගින් කල්පිත විකල්පයේ නෛසර්ගික වටිනාකම නියෝජනය කරනු ඇත.

උපකල්පිත ව්‍යුත්පන්නනයක් භාවිත කිරීම ඉදිරි රැකුම් අයිතමයක වටිනාකම වෙනස්වීම ගණනය කළ හැකි එක ක්‍රමයක් වේ. උපකල්පිත ව්‍යුත්පන්නනයක් ඉදිරි රැකුම් අයිතමයක් ආකෘතිගත කෙරේ සහ එබැවින් එම වටිනාකමේ වෙනස්වීම නිර්ණය කළේ වෙනස් ප්‍රවේශයක් භාවිත කරයි ලෙස එකම ප්‍රතිඵලයක් වේ. එබැවින් 'උපකල්පිත ව්‍යුත්පන්නනයක්' භාවිත කිරීම එහි ස්වකීය අයිතියක් ඇති ක්‍රමයක් නොවේ, එහෙත් එය ගණිතමය අරමුණක් සඳහා වන අතර ඉදිරි රැකුම් අයිතමයක වටිනාකම ගණනය කිරීමට පමණක් භාවිත කෙරේ. ඒ නිසාවෙන් 'උපකල්පිත ව්‍යුත්පන්නනයක්' ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රයක (එහෙත් ඉදිරි රැකුම් අයිතමයක නොව) පමණක් පවතින ඉදිරි රැකුම් අයිතමයේ වටිනාකමේ ඇති ලක්ෂණය ඇතුළත් කිරීමට භාවිත කළ නොහැකිය. උදාහරණයක් වන්නේ (එය ස්ථාවර - අනුපාතික ණයක්ද නැතහොත් විචල්‍ය අනුපාතික ණයක්ද යන්න ගැන නොසලකා) වලංගු විදේශ මුදලකින් නම් කරන ලද ණයක් වීමය. සත්‍ය ව්‍යුත්පන්නනයක් යටතේ හුවමාරු කරනු ලබන වෙනත් වලංගු මුදල් පිළිබඳව (උදාහරණ වශයෙන් දෙමුහුණු මුදල් පොලී අනුපාතික හුවමාරු) බදු වගකීමක් ඇතුළත්විය හැකි වුවද ණය මුදලේ වටිනාකම වෙනස්වීම හෝ එහි මුදල් ප්‍රවාහයන්ගේ සමුච්චිත වෙනස්වීම්වල වර්තමාන අගය ගණනය කිරීමට කල්පිත ව්‍යුත්පන්නනය භාවිත කරන කල්හී වෙනත් වලංගු මුදල් හුවමාරු කරන ලදී නිකම්ම වගකීමක් කල්පිත ව්‍යුත්පන්නනයකට පැවරිය හැකි නොවන්නේය.

ආ6.5.6 උපකල්පිත ව්‍යුත්පන්නනයක් භාවිත කර නිර්ණයකරන ඉදිරි රැකුම් අයිතමයක වටිනාකමේ වෙනස්වීම්, ඉදිරි රැකුම් සම්ප්‍රදායකත්වය අවශ්‍යතාවයන් ඉදිරි රැකුම සම්බන්ධතාවයන් සපුරාලන්නේද යන්න තක්සේරු කිරීමේ අරමුණ සඳහාද භාවිතා කළ හැකිය.

ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවය ප්‍රතිතුලනය කිරීම සහ ඉදිරි රැකුම් අනුපාතයට වෙනස් වීම

ආ6.5.7 ඉදිරි රැකුම් සම්ප්‍රදායකත්ව අවශ්‍යතාවයන් සමග සංගත ඉදිරි රැකුමේ අනුපාතයක් පවත්වා ගැනීමේ අරමුණ සඳහා දැනටමත් පවතින ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවයකට, නම් කළ ප්‍රමාණයක ඉදිරි රැකුම් අයිතමයකට හෝ ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රයට කරන ගැළපුම් ප්‍රතිතුලනය කිරීම ලෙස හැඳින්වේ. වෙනස් අරමුණක් සඳහා නම් කළ ප්‍රමාණයක ඉදිරි රැකුම් අයිතමයකට හෝ ඉදිරි රැකුම් අයිතමයක කරන වෙනස්කම් මෙම ප්‍රමිතයේ අරමුණ සඳහා ප්‍රතිතුලනයක් ස්ථාපනය නොවේ.

ආ6.5.8 ආ. 6.5.9 - ආ. 6.5.21 ඡේද ප්‍රකාරව ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවයක් අඛණ්ඩව පවත්වාගෙන යන ලෙස ප්‍රතිතුලනය සඳහා ගිණුම්ගත කෙරේ. ප්‍රති තුලනයමත ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවයේ ඉදිරි රැකුම් අසම්ප්‍රදායකත්වය නිර්ණය කිරීම සහ ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවය ගැළපීමට පෙර වහාම හඳුනාගනු ලැබේ.

ආ6.5.9 ඉදිරි රැකුම් අනුපාතය ගැළපීමෙන් ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රය සහ ඒවායේ පාදක කළ හෝ අවදානම් විචල්‍යයන්ගෙන් පැන නගින ඉදිරි රැකුම් අයිතමය අතර සම්බන්ධතාවක වෙනස්වීම් වලට අස්කිත්තවයට ප්‍රතිචාර දක්වීමට ඉඩ දේ. උදාහරණයක් ලෙස එම පාදක දෙක අතර (උදාහරණ ලෙස, වෙනස් එහෙත් සම්බන්ධිත යොමු කළ දර්ශක, අනුපාතික හෝ මිල ගණන්) සම්බන්ධතාවයේ වෙනසට ප්‍රතිචාර වශයෙන්, ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රයේ සහ ඉදිරි රැකුම් අයිතමයේ වෙනස්කම් ඇත. එහෙත් සම්බන්ධිත ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවයන් ඉදිරි රැකුම් අනුපාතය ගැළපීම මගින් හානිපූර්ණය කළ හැකි ආකාරයකට ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රය සහ ඉදිරි රැකුම් අයිතමය අතර සම්බන්ධතාවය පවතින තත්ත්වයන් ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවය දිගටම පවත්වාගෙන යාමට ප්‍රතිතුලනය ඉඩදේ.

ආ6.5.10 උදාහරණ ලෙස, අස්කිත්තවයක් A නම් විදේශ ව්‍යවහාර මුදලකට වූ නිරාවරණයක් B නම් වූ විදේශ ව්‍යවහාර මුදලකට යොමු කෙරෙන වලංගු මුදල් ව්‍යුත්පන්නනයක් භාවිත කරමින් ඉදිරි රැකුම් කර A සහ B නම් වූ විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් එකතු කරයි (එනම් ඔවුන්ගේ විදේශ විනිමය අනුපාතික සමූහයක් තුළ හෝ මහබැංකුවකින් හෝ වෙනත් බලධාරියකු විසින් පනවනු ලබන විනිමය අනුපාතික තුළ පවත්වා ගැනීමකි). විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් A සහ විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් B අතර විදේශ විනිමය අනුපාතිකය වෙනස්වී ඇත්නම් (එනම් නව ගණයක් හෝ අනුපාතිකයන් නියම කිරීම), නව විනිමය අනුපාතිකය පිළිබිඹුවීමට ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවය ප්‍රතිතුලනය කිරීම, නව තත්ත්වයන් තුළදී ඉදිරි රැකුම් අනුපාතය සඳහා ඉදිරි රැකුම් සම්ප්‍රදායකත්ව අවශ්‍යතාවයන් සපුරාලීම අඛණ්ඩව පවත්වාගෙන යාමට එම ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවය සහතිකවනු ඇත. මෙයට ප්‍රතිවිරුද්ධව, විදේශ ව්‍යවහාර මුදල්වල පැහැර හැරීමක් තිබුණා වුවද නම්, ඉදිරි රැකුම් අනුපාතය වෙනස් කිරීම ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවය

ඉදිරි රැකුම් සඵලදායකත්ව අවශ්‍යතාවය අඛණ්ඩව සපුරාලීමට සහතික නොකළ හැකිය. එබැවින් ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රය සහ ඉදිරි රැකුම් අයිතමය අතර සම්බන්ධතාවය වෙනස්වීම් ඉදිරි රැකුම් අනුපාතය ගැළපීම මගින් හානි පූර්ණයවන ආකාරයෙන් කළ නොහැකි තත්ත්වයන්හිදී, ප්‍රතිතුලනය කිරීම ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවය අඛණ්ඩව පවත්වාගෙන යාමට පහසුවක් නොවේ.

ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රයේ සහ ඉදිරි රැකුම් අයිතමයේ සාධාරණ අගය හෝ මුදල් ප්‍රවාහ අතර වෙනස්කම්, සෑම වෙනස්කමකින්ම හිලව් කිරීමේ ප්‍රමාණය ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රය සහ ඉදිරි රැකුම් අයිතමය අතර සම්බන්ධතාවයේ වෙනසකින් සමන්විත වෙයි.

ආ6.5.11 ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවයේ එහි කාලය තුළදී එයට බලපෑමට අපේක්ෂා කරන ඉදිරි රැකුම් අසඵලදායකත්වයේ මූලාශ්‍ර අස්තිත්ත්වය විශ්ලේෂණය කරයි, සහ වෙනස්වීම්වල ප්‍රමාණය හිලව් වන්නේද යන්න ඇගයීම.

(අ) වලංගුව පවතින ඉදිරි රැකුම් අනුපාතය වටා වන උච්ඡාවචනයන් (එනම් ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රය සහ ඉදිරි රැකුම් අයිතමය අතර සම්බන්ධතාවයක් උච්ඡාව අඛණ්ඩව පිළිබිඹු වීම); හෝ

(ආ) ඉදිරි රැකුම් අනුපාතය ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවය සහ ඉදිරි රැකුම් අයිතමය අතර සම්බන්ධතාවය තව දුරටත් උච්ඡාව පරිදි පිළිබිඹු නොවන බව ඇගයීමකි. ඉදිරි රැකුම් අනුපාත සඳහා ඉදිරි රැකුම් සඵලදායකත්ව අවශ්‍යතාවයන්ට එරෙහිව අස්තිත්ත්වයක් මෙම ඇගයීම ඉටු කරයි.

එනම් ඉදිරි රැකුම් අසඵලදායකත්වයක් ඇතිවිය හැකි (හඳුනාගත් හෝ නොගන්නේද යන්න ගැන නොසලකා) ඉදිරි රැකුම් අරමුණ සමග අසංගත ගිණුම්කරණ ප්‍රතිඵලයක් විය හැකි ඉදිරි රැකුම් අයිතමයේ සහ ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රය අතර බර තැබීමේ අසමතුලිතතාවයක් පිළිබිඹු නොවන ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවක් සහතික කිරීමටය. එබැවින් මෙම ඇගයීමට විනිශ්චය අවශ්‍ය කෙරේ.

ආ6.5.12 සෑම විශේෂ ප්‍රතිඵලයකටම ප්‍රතිචාර වශයෙන්, ඉදිරි රැකුම් අනුපාතය ගැළපීමේ මගින් ස්ථායී ඉදිරි රැකුම් අනුපාතයේ (සහ එබැවින් සම්බන්ධතා ඉදිරි රැකුම් අසඵලදායකත්වය) වටා වන උච්ඡාවචනයන් අඩු කළ නොහැකිය. එබැවින් එවැනි අවස්ථාවලදී හිලව් වීමේ ප්‍රමාණයේ වෙනසක් මැනීමේ කරුණක් හා ඉදිරි රැකුම් අසඵලදායකත්වය හඳුනා ගැනීමක් වන නමුත් ප්‍රතිතුලනය කිරීම අවශ්‍ය නොකෙරේ.

ආ6.5.13 විලෝමයක් වශයෙන්, හිලව් වීමේ ප්‍රමාණයේ වෙනස්වීම් ඉදිරි රැකුම් අනුපාතයේ වටා උච්ඡාවචනය බව ඉහිකරන්නේ නම්, එනම් එම ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවය සඳහා ප්‍රවර්තනව භාවිත කරන ඉදිරි රැකුම් අනුපාතයේ වෙනස හෝ, ඉදිරි රැකුම් අනුපාතයෙන් බැහැරව ගමන් කිරීමේ ප්‍රවණතාවයක් ඇතිවිට, ඉදිරි රැකුම් අසඵලදායකත්වය ඉදිරි රැකුම් අනුපාතය ගැළපීම් කිරීමෙන් පසු අඩු කළ හැකිය. අනෙක් අතට ඉදිරි රැකුම් අනුපාතය රඳවා ගැනීම ඉදිරි රැකුම් අසඵලදායකත්වය විශාල වශයෙන් ඇති කරනු ලබයි. එබැවින්, එවැනි තත්ත්වයන්හිදී, ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවය ඉදිරි රැකුම් අයිතමයේ බර තැබීම සහ ඉදිරි රැකුම් ගිණුම්කරණයේ අරමුණු සමග අසංගත විය හැකි ගිණුම්කරණ ප්‍රතිඵලයක් විය හැකි ඉදිරි රැකුම් අසඵලදායකත්වය (හඳුනාගත් හෝ නොගත් යන්න නොසලකා) ඇති කරන ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රය අතර ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධව අසමතුලිතතාවයක් පිළිබිඹු වන්නේදැයි අස්තිත්ත්වය අගය කළ යුතුය. ඉදිරි රැකුම් අනුපාතය ගැළපුවහොත්, එය එලෙසම එම නිසා ප්‍රතිතුලනය මත ඉදිරි රැකුම් අසඵලදායකත්වය මැනීමට සහ හඳුනාගැනීමට බලපායි, 6.5.8 ඡේදය ප්‍රකාරව ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවය ගැළපීම පෙර ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවන් ඉදිරි රැකුම් සඵලදායකත්වය නිර්ණය කළ යුතු සහ වහාම හඳුනාගත යුතුය.

ආ6.5.14 ඉදිරි රැකුම් ගිණුම්කරණ අරමුණු සඳහා ප්‍රතිතුලනය යන්නෙන් හැඳින්වෙන්නේ ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවය ඉදිරි රැකුම් අනුපාතයට බලපාන තත්ත්වයන්ගේ වෙනස්වීම් වලට ප්‍රතිචාර වශයෙන් ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවය ආරම්භ වීමෙන් පසු ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍ර සහ ඉදිරි රැකුම් අයිතම ප්‍රමාණය අස්තිත්ත්වවල ගැළපීමයි.

ඇත්ත වශයෙන්ම, මෙම ගැළපීම එය සත්‍ය වශයෙන් භාවිතාකරණ ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍ර සහ ඉදිරි රැකුම් අයිතම ප්‍රමාණයේ පිළිබිඹු විය යුතුය. කෙසේ වෙතත්, පහත දෑ වන්නේ නම්, එය සත්‍ය වශයෙන් භාවිත කරන ඉදිරි රැකුම් අයිතමයේ හෝ ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රයේ ප්‍රමාණවලින් ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් හටගත් ඉදිරි රැකුම් අනුපාතය අස්තිත්ත්වයක් විසින් ගැළපිය යුතුය.

(අ) ඉදිරි රැකුම් ගිණුම්කරණ අරමුණු සඳහා අසංගත විය හැකි ගිණුම්කරණ ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් ප්‍රතිඵලයක් විය හැකි ඉදිරි රැකුම් අසඵලදායකත්වය ඇති කර විය හැකි අසමතුලිතතාවයන් පිළිබිඹුවන අස්තිත්ත්වය සත්‍ය වශයෙන් භාවිත කළ ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රය හෝ ඉදිරි රැකුම් අයිතමයේ ප්‍රමාණයන්ට වන වෙනස්වීමේ ප්‍රතිඵලයක් වන ඉදිරි රැකුම් අනුපාතය; හෝ

(ආ) ඉදිරි රැකුම් ගිණුම්කරණ අරමුණු සඳහා අසංගත විය හැකි ගිණුම්කරණ ප්‍රතිඵලයන් වශයෙන් විය හැකි ඉදිරි රැකුම් අසඵලදායකත්වයක් ඇතිකර විය හැකි අසමතුලිතතාවයක් පිළිබිඹුවන, නව තත්ත්වයන් ඉදිරි රැකුම් අනුපාතයේ වෙනස්වන එය සත්‍ය වශයෙන් භාවිත කළඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍ර සහ ඉදිරි රැකුම් අයිතම ප්‍රමාණයක් අස්තිත්වය විසින් රඳවා ගත හැක (එනම් ඉදිරි රැකුම් ගැලපීම අත්හැරීම මගින් අස්තිත්වය අසමතුලිතතාවයක් ඇති නොකළ යුතුය).

ආ6.5.15 ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවයක් සඳහා අවදානම් කලමනාකරණ අරමුණු වෙනස් වී ඇත්නම් ප්‍රතිතුලනය කිරීම ව්‍යවහාර නොකෙරේ. ඒ වෙනුවට එම ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවය සඳහා ඉදිරි රැකුම් ගිණුම්කරණය නැවැත්විය යුතුය. (ඒ වෙනුවට, ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රය සම්බන්ධවන හෝ ආ 6.5.28 ඡේදයේ විස්තර කර ඇති කලින් ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවයේ ඉදිරි රැකුම් අයිතමයක්, නව ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවයක් ලෙස අස්තිත්වය නම් කිරීම නොසලකා).

ආ6.5.16 ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවයක් යළි තුලනය කළේ නම්, ඉදිරි රැකුම් අනුපාතයට ගැලපුම විවිධ ආකාරයෙන් බලපෑ හැකිය:

(අ) ඉදිරි රැකුම් අයිතමයේ බර තැබීම පහත දැක්වෙන පරිදි ඉහළ යා හැකිය (එමෙන්ම එම වේලාවටම ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රයේ බර තැබීම අඩුවිය හැකිය)

- (i) ඉදිරි රැකුම් අයිතමයේ පරිමාව වැඩි වීම; හෝ
- (ii) ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රයේ පරිමාව අඩුවීම.

(ආ) ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රයේ බරතැබීම පහත දැක්වෙන පරිදි ඉහළ යා හැකිය. (එමෙන්ම එම වේලාවටම ඉදිරි රැකුම් අයිතමයේ බර තැබීම අඩුවිය හැකිය).

- (i) ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රයේ පරිමාව වැඩිවීම, හෝ
- (ii) ඉදිරි රැකුම් අයිතමයේ පරිමාව අඩුවීම.

පරිමාවේ වෙනස්වීම යොමු වන්නේ ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවේ කොටසවන ප්‍රමාණයන්ටය. එබැවින් පරිමාවේ අඩුවීම, අයිතම හෝ ගණුදෙනු තවදුරටත් නොපවතින, හෝ තවදුරටත් සිදුවීමට අපේක්ෂා නොකරන බව අත්‍යවශයෙන්ම අදහස් නොකෙරේ. එහෙත් ඒවා ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවයේ කොටසක් නොවේ. උදාහරණ වශයෙන් ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රයේ පරිමාවේ අඩුවීම අස්තිත්වය ව්‍යුත්පන්නනයේ රඳවා තබා ගැනීම ප්‍රතිඵලයක් විය හැකිය. එහෙත් එහි කොටසක් පමණක් ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවේ, ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රයක් ලෙස එලෙසම පැවතිය හැකිය. ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවේ, ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රයක් ලෙස එලෙසම පැවතිය හැකිය. ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රයේ පරිමාව අඩු කිරීම මගින් ප්‍රතිතුලනය ක්‍රියාත්මක කළ හැකි නම් මෙය සිදුවිය හැකිය. එසේ පරිමාව තවදුරටත් අස්තිත්වයේ තබා ගැනීම අවශ්‍ය නොකෙරේ.

එවැනි අවස්ථාවකදී, ව්‍යුත්පන්නනයේ නම් නොකළ කොටස් ලාභ හෝ අලාභ මගින් සාධාරණ අගයට ගිණුම්ගත කළ යුතුය (වෙනස් ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවයක, ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රයක් ලෙස නම් කර නොමැති නම් පමණක් හැර).

ආ6.5.17 ඉදිරි රැකුම් අයිතමයේ පරිමාව වැඩි කිරීම මගින්, ඉදිරි රැකුම් අනුපාතය ගැලපීමෙන් ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රයේ සාධාරණ අගයේ වෙනස්වීම් මනින්නේ කෙසේද යන්නට බලනොපායි. කලින් නම් කළ පරිමාවට සම්බන්ධිත ඉදිරි රැකුම් කළ අයිතමක් වටිනාකමේ වෙනස්වීම මැනීම බලපෑමක් නොමැතිව එලෙසම පවතී. කෙසේ වෙතත් ප්‍රතිතුලනය කළ දින සිට ඉදිරි රැකුම් අයිතමයේ වටිනාකමේ වෙනස්වීම්, එලෙසම ඉදිරි රැකුම් අයිතමක් අතිරේක පරිමාවේ වටිනාකමේ වෙනස්වීමේ ඇතුළත් වේ. මෙය වෙනස්වීම් මනිනුයේ ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවය නම් කළ දින වෙනුවට ප්‍රතිතුලනය කළ දිනට යොමු කරමින් එදින සිටය. උදාහරණ වශයෙන් අස්තිත්වයක් මූලින් වෙළඳ ද්‍රව්‍ය ටොන් 100 ක් ඉදිරි ගණුදෙනු මිලක් වන රු. 80/- කට ඉදිරි රැකුම් කිරීම (ඉදිරි ගණුදෙනු මිල වනුයේ ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවය ආරම්භයේදීය) සහ ප්‍රතිතුලනය මත ටොන් 10 ක පරිමාවක් ඉදිරි ගණුදෙනු මිල රු. 90/- වන විට එකතු කරයි. ටොන් 100 ක් රු. 80/- බැගින් සහ ටොන් 10 රු. 90/- බැගින් ඉදිරි රැකුම් කරයි.

ආ6.5.18 ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රයේ පරිමාව අඩු කිරීම මගින් ඉදිරි රැකුම් අනුපාතය ගැලපීම, ඉදිරි රැකුම් අයිතමයේ වටිනාකම මැනීම වෙනස් වන්නේ කෙසේද යන්නට බලනොපායි. කෙසේ වෙතත් ප්‍රතිතුලනය කරන දින සිට, ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රයේ පරිමාවේ අඩු වූ ප්‍රමාණයක් තවදුරටත් ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවයේ කොටසක් නොවේ. උදාහරණ වශයෙන් ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රය ලෙස ටොන් 100 ක පරිමාවක් ව්‍යුත්පන්නනයක් භාවිතකර වෙළඳ ද්‍රව්‍යයක මිල අවදානම අස්තිත්වයක් මූලින් ඉදිරි රැකුම් කරයි නම්, සහ ප්‍රතිතුලනය මත පරිමාව ටොන් 10 කින් අඩු කරයි; ප්‍රතිතුලනය මත ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රයේ පරිමාවෙන් නාමික අගයක් වූ ටොන් 90 ක් ඉතිරි වේ (ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවයේ තවදුරටත් කොටසක් නොවන ව්‍යුත්පන්නන පරිමාවේ (එනම් ටොන් 10 හි) ප්‍රතිඵලයක සඳහා ආ 6.5.16 ඡේදය බලන්න).

ආ6.5.19 ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රයේ පරිමාව වැඩිකිරීම මගින් ඉදිරි රැකුම් අනුපාතය ගැලපීමෙන් ඉදිරි රැකුම් අයිතමයේ වටිනාකමේ මැනීම වෙනස් වන්නේ කෙසේද යන්න බලනොපායි. කලින් නම් කළ පරිමාවේ හා සම්බන්ධිත ඉදිරි රැකුම් අයිතමයක සාධාරණ අගයේ වෙනස්වීම් මැනීමද එසේම බලපෑමක් නොමැතිව පවතී. කෙසේ වෙතත් ප්‍රතිතුලනය කළ දින සිට, ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රයේ සාධාරණ අගයේ වෙනස්වීම් එලෙසම ඉදිරි රැකුම්

සාධන පත්‍රයේ අතිරේක පරිමාවේ වටිනාකමේ වෙනස්වීම් තුළ ඇතුළත් වේ. වෙනස් වීම් මනිනුයේ ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවය නම් කළ දින වෙනුවට ප්‍රතිතුලනය කළ දිනට යොමු කරමින් එදින සිටය. උදාහරණ වශයෙන්, අස්තිත්ත්වයක් මුලින් වෙළඳ ද්‍රව්‍යක මිල අවදානමක් ව්‍යුත්පන්න පරිමාවක් වන ටොන් 100 ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රය ලෙස ඉදිරි රැකුම්කරණය කරයි නම් සහ ප්‍රතිතුලනය මත ටොන් 10 ක පරිමාවක් එකතු කරයි. ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රය ප්‍රතිතුලනය කිරීමෙන් පසු මුළු ව්‍යුත්පන්න පරිමාවක් වන ටොන් 110 කින් සමන්විත වනු ඇත. ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රයේ සාධාරණ අගයේ වෙනස්වීම වනුයේ මුළු පරිමාව වන ටොන් 110 සෑදෙන ව්‍යුත්පන්නවල සාධාරණ අගයේ මුළු වෙනස්වීමය. මෙම ව්‍යුත්පන්නවලට කාල සීමාවේ වෙනස් අවස්ථාවන් (ඒවායේ මූලික හඳුනා ගැනීමෙන් සහ ව්‍යුත්පන්න ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවයන් නම් කිරීමට සිදුවීම ඇතුළුව) ඒවාට ඇතුළුව නිසා ඒවායේ ඉදිරි ගනුදෙනු අනුපාත වැනි වෙනස් තීරණාත්මක කොන්දේසි තිබිය හැකිය (සහ බොහෝදුරට විය හැකි).

ආ6.5.20 ඉදිරි රැකුම් අයිතමවල පරිමාව අඩු කිරීම මගින් ඉදිරි රැකුම් අනුපාතය ගැළපීමක් ඉදිරි රැකුම් අයිතමයේ සාධාරණ අගයේ වෙනස්වීම් මනින්නේ කෙසේද යන්නට බැලපෑමක් නොවේ. අඛණ්ඩව නම් කිරීමට සම්බන්ධිත පරිමාවේ ඉදිරි රැකුම් අයිතමයේ වටිනාකම වෙනස්වීම මැනීමද එලෙසම බලපෑමක් නොමැතිව පවතී. කෙසේ වෙතත් ප්‍රතිතුලනය කළ දින සිට ඉදිරි රැකුම් අයිතමය පරිමාවේ අඩුවීම තවදුරටත් ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවයේ කොටසක් නොවේ. උදාහරණයක් වශයෙන්, අස්තිත්ත්වයක් මුලින්ම ටොන් 100 ක වෙළඳ ද්‍රව්‍ය පරිමාවක් ඉදිරි ගනුදෙනු මිල වන රු. 80/- කට ඉදිරි රැකුම් කර ප්‍රතිතුලනය කිරීම මත එම පරිමාව ටොන් 10 කින් අඩු කරයි; ප්‍රතිතුලනය කිරීමෙන් පසු ඉදිරි රැකුම් අයිතමය රු. 80/- බැගින් ඉදිරි රැකුම් තුළ ටොන් 90 ක් වනු ඇත. ඉදිරි රැකුම්කල අයිතමයේ ටොන් 10 තවදුරටත් ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවයේ කොටසක් නොවන අතර, ඉදිරි රැකුම් ගිණුම් අත්හිටුවීම් හි අවශ්‍යතාවයන් ප්‍රකාරව ගිණුම්ගත කරනු ලැබේ. (6.5.6 - 6.5.7 සහ ආ 6.5.22 - ආ 6.5.28 ඡේද බලන්න).

ආ6.5.21 ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවයක් ප්‍රතිතුලනය කිරීමේදී, මෙහි (ඉතිරි) කාලය (ආ 6.4.2 ඡේදය බලන්න) කාල සීමාව තුළදී ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවයට අපේක්ෂා කරන බලපෑමේ ඉදිරි රැකුම් අසඵලදායකත්වක් එහි මූලාශ්‍ර විශ්ලේෂණය අස්තිත්ත්වය විසින් යාවත්කාලීන කල යුතුය. ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවය ලේඛනගත කිරීම ඒ අනුව යාවත් කාලීන කළ යුතුය.

ඉදිරි රැකුම් ගිණුම්කරණය අත්හිටුවීම

ආ6.5.22 සුදුසුකම් ලැබීමේ නිර්ණායක තවදුරටත් සපුරා නොලබන දින සිට ඉදිරි රැකුම් ගිණුම්කරණය අත්හිටුවීම අනාගතයට බලපාන පරිදි ව්‍යවහාර වේ.

ආ6.5.23 පහත දැවන ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවයක් අස්තිත්ත්වයක් විසින් නම් කිරීම ඉවත් නොකළ යුතුය සහ ඒ අනුව ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවය අත්හිටුවිය යුතුය.

(අ) ඉදිරි රැකුම් ගිණුම්කරණය (එනම් අස්තිත්ත්වය තවමත් එම අවදානම් කලමනාකරණ අරමුණු අනුගමනය කර ගෙන යාම) සඳහා එය සුදුසුකම් ලබන පදනම මත අවදානම් කලමනාකරණ අරමුණු තවමත් සපුරාලන විට; සහ

(ආ) වෙනත් සියළු සුදුසුකම් ලැබීමේ නිර්ණායක අඛණ්ඩව සපුරාලීම(අදාළ වන්නේ නම්, යම් ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවය ප්‍රතිතුලනය කිරීම ගණන් ගැනීමෙන් පසුව)

ආ6.5.24 මෙම ප්‍රමිතයේ අරමුණු සඳහා, අස්තිත්ත්වයේ අවදානම් කළමනාකරණ ක්‍රමෝපාය එහි අවදානම් කලමනාකරණ පරමාර්ථවලින් වෙන් කොට හඳුනා ගැනේ. අවදානම් කලමනාකරණ ක්‍රමෝපාය ඉහළම මට්ටමේදී ස්ථාපනය කරනු අතර එහිදී එහි අවදානම් එය කලමනාකරණය කරන්නේ කෙසේද යන්න අස්තිත්ත්වය නිර්ණය කරයි. අවදානම් කලමනාකරණ ක්‍රමෝපායන් දර්ශීය ලෙස අස්තිත්ත්වය නිරාවරණය වී ඇති අවදානම් හඳුනාගනී සහ ඒවාට අස්තිත්ත්වය කෙසේ ප්‍රතිචාර දක්විය යුතු දැයි නියම කරයි. අවදානම් කළමනාකරණ ක්‍රමෝපායක් දර්ශීයව දීර්ඝ කාලයක් සඳහා පවතින අතර (උදාහරණ වශයෙන් ඉදිරි රැකුම් වෙනසේ ප්‍රමාණයේ ප්‍රතිඵලයක් වන වෙනසේ පොලී අනුපාතික, හෝ වෙළඳ ද්‍රව්‍ය මිල ගණන්) තත්ත්වයන්හි සිදුවියහැකි වෙනස්වීම් වලට ප්‍රතික්‍රියා කිරීමට සමහර සුනම්‍යතාවයන් ඇතුළත් විය හැකිය. මෙය සාමාන්‍යයෙන් නියම කරනුයේ පොදු ලේඛනයක වන අතර එය වඩාත් නිශ්චිත උපදේශ අඩංගු ප්‍රතිපත්ති මගින් අස්තිත්ත්වය එකිනෙක යැපෙන සිද්ධි පෙළකට යොමු කරයි. මෙයට පටහැනිව ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවය සඳහා අවදානම් කළමනාකරණ අරමුණු විශේෂ ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවය මට්ටමේදී ව්‍යවහාර වේ. නම් කරන ලද විශේෂ ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රයක් ඉදිරි රැකුම් අයිතමයක් ලෙස නම් කළ විශේෂ නිරාවරණයක් ඉදිරි රැකුම් කිරීමට භාවිත කරන්නේ කෙසේද යන්නට එය

සම්බන්ධ වේ. එබැවින් අවදානම් කලමනාකරණ ක්‍රමෝපායන්, සමස්ථ අවදානම් කලමනාකරණ ක්‍රමෝපාය ක්‍රියාවට නැංවීම් සම්බන්ධිත එහි අවදානම් කලමනාකරණ පරමාර්ථවලට වෙනස් ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවයන් බොහෝ ගණනක් සම්බන්ධ විය හැකිය. උදාහරණ වශයෙන්;

- (අ) අස්තිත්ත්වයකට ණය අරමුදල්කරණය මත සමස්ථ අස්තිත්ත්වය සඳහා විචල්‍ය අනුපාතික සහ ස්ථාවර අනුපාතික අතර පරාසයක් නියමකළ අරමුදල්කරණ විග්‍රහයන් එහි පොලී අනුපාතික නිරාවරණය කලමනාකරණය කිරීමේ ක්‍රමෝපායක් ඇත. ක්‍රමෝපාය වනුයේ සියයට 20 ක් 40 ක් අතර ණය ස්ථාවර අනුපාතිකයකට පවත්වාගෙන යාමය. පොලී අනුපාතිකවල මට්ටම මත රඳා පවතින්නේ මෙම ක්‍රමෝපාය ක්‍රියාවට නැගිය යුත්තේ කෙසේ දැයි අස්තිත්ත්වය විටින්විට තීරණය කරයි (එනම් ස්ථාවර - අනුපාතික පොලී නිරාවරණයේ සියයට 20 සහ 40 පරාසය තුළ එය පිහිටා ඇත්තේ කොතැන්හිද). පොලී අනුපාතික අඩුනම් අස්තිත්ත්වයට පොලී අනුපාතික වැඩිවන විටදී වැඩි ණය ප්‍රමාණයට පොලී ස්ථාවර කරයි. අස්තිත්ත්වයක විචල්‍ය අනුපාතික ණයවන රු 100 කින් රු 30 ක් ස්ථාවර අනුපාතික නිරාවරණයකට හුවමාරු කර ඇත. අඩු පොලී අනුපාතික වාසියට ගෙන අස්තිත්ත්වය අතිරේක රු. 50 ණයක් ප්‍රධාන ආයෝජනයන් මූල්‍යකරණය සඳහා නිකුත් කරයි. අස්තිත්ත්වය මෙය සිදුකරනුයේ ස්ථාවර අනුපාතික බැඳුම්කර නිකුත් කිරීමෙනි. අඩු පොලී අනුපාතික සැලකිල්ලටම ගෙන ස්ථාවර - අනුපාතික නිරාවරණය රු. 60 ක් ප්‍රතිඵලය වූ එහි කලින් ඉදිරි රැකුම් කළ විචල්‍ය - අනුපාතික නිරාවරණයේ ප්‍රමාණය රු. 20 කින් අඩු කිරීමෙන් අස්තිත්ත්වය එහි ස්ථාවර පොලී අනුපාතිකය නිරාවරණය මුළු ණයෙන් සියයට 40 කට නියම කිරීමට තීරණය කරයි. මෙම තත්ත්වයේදී අවදානම් කලමනාකරණ ක්‍රමෝපාය ඵලදායී වෙනස් නොවී පවතී. කෙසේ වෙතත් මෙයට පටහැනිව අස්තිත්ත්වයේ එම ක්‍රමෝපාය ක්‍රියාවට නැංවීම වෙනස් වී ඇති අතර මෙයින් අදහස් වන්නේ කලින් ඉදිරි රැකුම්වල විචල්‍ය අනුපාතික නිරාවරණය වූ රු. 20 සඳහා අවදානම් කලමනාකරණ පරමාර්ථය වෙනස්වී ඇති බවය (එනම් ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතා මට්ටමේදී). ඒ නිසාවෙන්, මෙම තත්ත්වයේදී කලින් ඉදිරි රැකුම් කළ විචල්‍ය අනුපාතික නිරාවරණය කළ රු. 20 සඳහා ඉදිරි රැකුම් ගිණුම්කරණය අත්හිටුවිය යුතුය. මෙයට හුවමාරු තත්ත්වය නාමික චරිතාකමක් රු. 20 කින් අඩුවීම සම්බන්ධ විය හැකිය. එහෙත් පවතින තත්ත්වයන් මත අස්තිත්ත්වය එම හුවමාරු පරිමාව රඳවාගත හැකිය සහ උදාහරණ වශයෙන් වෙනත් ඉදිරි රැකුම් නිරාවරණයක් සඳහා භාවිත කිරීම හෝ වෙන්කරගත් වෙළඳ කොටසක් බවට පත් විය හැකිය. විලෝම වශයෙන්, ඒ වෙනුවට අස්තිත්ත්වයන් එහි නව ස්ථාවර - අනුපාතික ණයවල කොටසක් හුවමාරු කරන්නේ නම්, ඉදිරි රැකුම් ගිණුම්කරණය එහිකලින් ඉදිරි රැකුම් කළ විචල්‍ය අනුපාතික නිරාවරණය සඳහා අඛණ්ඩව පවත්වාගෙන යා යුතුය.
- (ආ) නීතිපතා වෙනස්වන තත්ත්වයන්ගෙන් සමහර නිරාවරණයන් ප්‍රතිඵලයක් වේ, උදාහරණයක් වශයෙන්, ණය සාධන පත්‍රයක විවෘත කළඹක පොලී අනුපාතික අවදානම් ඊට අමතරව නව ණය සාධන පත්‍ර එකතු කිරීම හා ණය සාධන පත්‍ර ප්‍රතිහඳුනාගැනීම අඛණ්ඩව එම නිරාවරණය වෙනස් කරයි (එනම් එය පරිනත වන තත්ත්වයක් සරලව ඉවත්වනවාට වඩා වෙනස්ය). මෙය ක්‍රියාශීලී ක්‍රියාවලියක් වන අතර එහිදී කලමනාකරණය භාවිත කළ නිරාවරණය සහ ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රය යන දෙකේම දිගු කාලයක් එලෙසම රඳා නොපවතී. ඒ නිසාවෙන් එවන් නිරාවරණයක් ඇති අස්තිත්ත්වයන් නිරාවරණය වෙනස් වීමත් සමඟ පොලී අනුපාතික අවදානම කලමනාකරණය කිරීමට භාවිත කළ ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රය නීතිපතා ගළපයි. උදාහරණ වශයෙන් මාස 24 ක ඉතිරිව ඇත පරිණත කාලයක් සඳහා ණය සාධන පත්‍රය මාස 24 ක පොලී අනුපාතික අවදානම සඳහා වන ඉදිරි රැකුම් අයිතමයක් ලෙස නම් කිරීම. වෙනත් කාල ප්‍රමාණයන්ට හෝ පරිනත කාල පරිච්ඡේදයන්ට එක හා සමාන ක්‍රියාපටිපාටියක් ව්‍යවහාර කෙරේ. කෙටි කාලපරිච්ඡේදයකට පසුව පරිණත කාලපරිච්ඡේද සඳහා කලින් නම් කළ ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවයන් සියල්ල, සමහරක් හෝ කොටසක් අස්තිත්ත්වය අත්හිටුවයි සහ එම වේලාවේදී පැවති ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රවල ප්‍රමාණය පදනම මත පරිණතවන කාලපරිච්ඡේදය සඳහා නව ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවයන් නම් කෙරේ. මෙම තත්ත්වයේදී ඉදිරි රැකුම් ගිණුම්කරණය අත්හිටුවීම, එම ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවයන් ස්ථාපනය කර ඇතත් අස්තිත්ත්වයේ නව ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රයක් දෙස බලන ආකාරයෙන් සහ ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රය වෙනුවට නව ඉදිරි රැකුම් අයිතමයන් සහ කලින් නම් කළ ඉදිරි රැකුම් අයිතමය පිළිබිඹු වන ආකාරයටය. අවදානම් කලමනාකරණ ක්‍රමෝපාය ඵලදායී වෙනස් නොවී පවතී, එහෙත් තවදුරටත් නොපවතින දෑ වැනි කලින් නම් කළ ඉදිරි රැකුම් එම සම්බන්ධතා සඳහා අවදානම් කලමනාකරණ අරමුණ මත අඛණ්ඩව නොපවතී. එවැනි අවස්ථාවකදී අවදානම් කලමනාකරණ පරමාර්ථය වෙනස් වූණ ප්‍රමාණය සඳහා ඉදිරි රැකුම් ගිණුම්කරණය අත්හිටුවීම ව්‍යවහාර වේ. මෙය රඳා පවත්නේ අස්තිත්ත්වයේ තත්ත්වය මත සහ උදාහරණ ලෙස විවිධ පරිනත වීමේ කාලපරිච්ඡේදයේ ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාව සියලු හෝ සමහර හෝ ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතා කොටසක පමණක් බලපෑ හැකිය.
- (ඇ) අස්තිත්ත්වයකට අවදානම් කලමනාකරණ ක්‍රමෝපායක් ඇත, ඒ මගින් එය පුරෝකථන විකුණුම්වල විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් අවදානම සහ ප්‍රතිඵලාත්මක ලැබිය යුතු දෑ කලමනාකරණය කරයි. එම ක්‍රමෝපාය තුළ විශේෂ ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවයක් ලෙස ලැබිය යුතු දෑ හඳුනා ගැනීමේ මොහොත දක්වා විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් අවදානම අස්තිත්ත්වය කලමනාකරණය කරයි. ඉන් පසු එම විශේෂ ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවය පදනම මත අස්තිත්ත්වය තවදුරටත් විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් අවදානම කලමනාකරණය නොකරයි. ඒ වෙනුවට ඒ හා සමාන විදේශ ව්‍යවහාර මුදලින් නම් කළ ලැබිය යුතු ද, ගෙවිය යුතු ද සහ ව්‍යුත්පන්නනයන් (තවමත් තීන්දුවකට එළඹීමට ඇති පුරෝකථන ගණුදෙනුවලට සම්බන්ධිත නොවන) එකතුව එය විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් අවදානම කලමනාකරණය කරයි. ගිණුම්කරණ අරමුණු සඳහා මෙය 'ස්වභාවික' ඉදිරි රැකුමක් ලෙස

ක්‍රියා කරයි. එයට හේතුව එම සියළුම අයිතම මත විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් අවදානමෙන් වන ප්‍රතිලාභ හෝ අලාභ වහාම ලාභ හෝ අලාභවල හඳුනාගන්නා නිසාය. ඒ නිසාවෙන්, ගිණුම්කරණ අරමුණ සඳහා ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවය ගෙවීම් කරන දිනය තෙක් දක්වා වන කාලපරිච්ඡේදය සඳහා නම් කරන්නේ නම්, ලැබිය යුතු දෑ හඳුනා ගත්විට එය අන්තිමය යුතුය. එයට හේතුවක් මුල් ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවයන්හි අවදානම් කලමනාකරණ අරමුණ තවදුරටත් ව්‍යවහාර නොවන නිසාය. විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් අවදානම් දැන් එම ක්‍රමෝපාය තුළදීම කලමනාකරණය කරයි, එහෙත් එය වෙනස් පදනමක් මත විලෝමයක් වශයෙන් අස්තිත්ත්වයට වෙනස් අවදානම් කලමනාකරණ අරමුණක් තිබුනේ නම් සහ එය අඛණ්ඩව ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවයන් විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් අවදානම කලමනාකරණය කළේ නම්, විශේෂයෙන් එම පුරෝකථන විකුණුම් වටිනාකමට සහ ප්‍රතිඵලයක් වන ලැබිය යුතු දෑ නිරවුල් කරන දිනය තෙක් එම දිනය දක්වා ඉදිරි රැකුම් ගිණුම්කරණය අඛණ්ඩව පවත්වාගෙන යනු ලැබේ.

- ආ6.5.25 ඉදිරි රැකුම් ගිණුම්කරණය අන්තිමවීම පහත දෑ වලට බලපෑ හැකිය.
- (අ) ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවයකට මුළුමනින්ම එයට; හෝ
  - (ආ) ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවයේ කොටසකට (එයින් අදහස් කරන්නේ ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතා ශේෂය සඳහා ඉදිරි රැකුම් ගිණුම්කරණය දිගටම පවත්වා ගෙනයන වගයි).
- ආ6.5.26 සමස්ථයක් වශයෙන් ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවය මුළුමනින්ම අන්තිමවන්නේ එය සුදුසුකම් ලැබීමේ නිර්ණායක නවතන විටය. උදාහරණ වශයෙන්:
- (අ) ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවය ඉදිරි රැකුම් ගිණුම්කරණය සඳහා සුදුසුකම් ලත් පදනම මත එය අවදානම් කලමනාකරණ පරමාර්ථ තවදුරටත් සපුරාලන්නේ නැති වීම (එනම් අස්තිත්ත්වය තවදුරටත් අවදානම් කලමනාකරණ පරමාර්ථ අනුගමනය නොකිරීම);
  - (ආ) ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රය හෝ සාධන පත්‍ර විකුණා තිබීම හෝ අවසන් කිරීම. (සමස්ත පරිමාවට සාපේක්ෂව එය ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවක් කොටසක් වීම); හෝ
  - (ඇ) ඉදිරි රැකුම් අයිතමය සහ ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍ර අතර ආර්ථික සම්බන්ධතාවයක් හෝ එම ආර්ථික සම්බන්ධතාවයෙන් ප්‍රතිඵලයක් වන වටිනාකම්හි වෙනස්වීම් පාලනය කිරීමට පටන්ගන්නා ණය අවදානම් බලපෑම තවදුරටත් නොතිබීම.
- ආ6.5.27 ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවයේ කොටසක් පමණක් සුදුසුකම් ලැබීමේ නිර්ණායක සපුරාලීම නවතින විට ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවයේ කොටසක් අන්තිමවීම (සහ එහි ශේෂය සඳහා ඉදිරි රැකුම් ගිණුම්කරණය අඛණ්ඩව පැවතීම), උදාහරණ වශයෙන්:
- (අ) ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවය ප්‍රතිකූලනය මත ඉදිරි රැකුම් අයිතමයේ පරිමාවේ සමහරක් ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවයේ තවදුරටත් කොටස් නොවන ආකාරයට ඉදිරි රැකුම් අනුපාතය ගැලපුම් කළ හැකිය (ආ6.5.20 ඡේදය බලන්න). එබැවින් ඉදිරි රැකුම් ගිණුම්කරණය අන්තිමවන්නේ ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවයේ තවදුරටත් කොටසක් නොවන ඉදිරි රැකුම් අයිතමයේ පරිමාව සඳහා පමණි; හෝ
  - (ආ) ඉදිරි රැකුම් අයිතමයේ පරිමාවලින් සමහරක් සිදුවීමේදී එනම් (හෝ එහි සංරචකයක) පුරෝකථනය කළ ගණුදෙනුවක් බොහෝදුරට සිදුවීම් තවදුරටත් නොවන විට, ඉදිරි රැකුම් ගිණුම්කරණය අන්තිමවිය යුත්තේ සිදුවීම් තවදුරටත් බොහෝදුරට විය නොහැකි ඉදිරි රැකුම් අයිතමයේ පරිමාවට පමණි. කෙසේ වෙතත් අස්තිත්ත්වයට පුරෝකථන ගණුදෙනුවල නම් කළ ඉදිරි රැකුම් ඇති ඉතිහාසයක් ඇති විටක සහ පුරෝකථන ගණුදෙනු සිදුවීම් තවදුරටත් අපේක්ෂා නොකරන බවට පසුව නිර්ණය කිරීමක් ඇතිවිටක, ඒ හා සමාන පුරෝකථන ගණුදෙනු පිළිබඳ නිවැරදි අනාවැකි පළකිරීමේ අස්තිත්ත්වයේ හැකියාවේ වලංගුවාවය පිළිබඳව ප්‍රශ්නයක් ඇති වේ. ඒ හා සමාන පුරෝකථන ගනුදෙනු බොහෝදුරට වියහැකිද (6.3.3 ඡේදය බලන්න) යන්න තක්සේරු කිරීමේදී සහ එබැවින් ඒවා ඉදිරි රැකුම් අයිතම ලෙස සුදුසුකම් ලබන්නේද යන්න පිළිබඳ බලපෑ හැකිය.
- ආ6.5.28 අස්තිත්ත්වයකට, ඉදිරි රැකුම් ගිණුම්කරණය අන්තිමවූ (කොටසකට හෝ එහි මුළුමනින්ම) කලින් ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවයක ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රයක හෝ ඉදිරි රැකුම් අයිතමයක් සම්බන්ධවන නව ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවයක් අස්තිත්ත්වයකට නම් කළ හැකිය. මෙය ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවය අඛණ්ඩව පවත්වාගෙන යාමක් ස්ථාපනය නොවන අතර එය යළි ආරම්භ කිරීමකි. උදාහරණ වශයෙන්:

- අ) එතරම් තදබල ණය පිරිහීමක් අත්විඳින ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රයක් වෙනුවට නව ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රයකින් එය ආදේශ කරයි. මෙයින් අදහස් වන්නේ මුල් ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවය අවදානම් කළමනාකරණ පරමාර්ථය ඉටු කර ගැනීමට අපොහොසත් වීම සහ එබැවින් එය මුළුමනින්ම අත්හැරීමයි. කලින් ඉදිරි රැකුම් කරන නිරාවරණය හා සමාන නිරාවරනයක් ඇති නව ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රය නම් කිරීම සහ නව ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවයක් සෑදීම. එබැවින් ඉදිරි රැකුම් අයිතමයේ සාධාරණ අගයේ හෝ මුදල් ප්‍රවාහවල වෙනස්වීම් මනිනුයේ මුල් ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවය නම් කළ දින සිට වෙනුවට නව ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවය නම් කළ දින සිට ආරම්භයක් එයට යොමු කිරීමෙනි.
- (ආ) එහි කාලය අවසන් වීමට පෙර ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවය අත්හිටුවීම. එම ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවයෙහි, ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රය, වෙනත් ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවයක ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රයක් ලෙස නම් කළ හැකිය (උදාහරණ වශයෙන්, ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රයේ පරිමාව වැඩි කිරීම මගින් හෝ නව ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවයේ සම්පූර්ණයෙන්ම නම් කිරීමේදී ප්‍රතිකූලනය මත ඉදිරි රැකුම් අනුපාතය ගළපන විට).

කාලීන වටිනාකම් විකල්ප සඳහා ගිණුම්කරණය

- ආ6.5.29 විකල්පයක එහි කාලීන වටිනාකම, කාල පරිච්ඡේදයක් පුරා විකල්පය දරන්නාට ආරක්ෂාවක් සැපයීම සඳහා වන ගාස්තුවක් නියෝජනය කරන නිසා විකල්පයක් කාලපරිච්ඡේදයකට සම්බන්ධිත වන බව සැලකිය හැකිය. කෙසේ වෙතත්, විකල්ප ගණුදෙනුවක් ඉදිරි රැකුම් කරයිද හෝ ඉදිරි රැකුම් අයිතමයට සම්බන්ධ කාලපරිච්ඡේදය ලාභ හෝ අලාභවල කුමන විටක හෝ කෙසේ බලපායිද යන්න තක්සේරු කිරීමේ අරමුණු සඳහා අදාළ පැතිකඩ වනුයේ ඉදිරි රැකුම් අයිතමයේ ගති ලක්ෂණය වේ. එබැවින් අස්තීත්ත්වයක් විසින් ඉදිරි රැකුම් අයිතමයේ (6.5.15 (අ) ඡේදය බලන්න) වර්ගය ඉදිරි රැකුම් අයිතමයේ ස්වභාවයේ පදනම මත අගය කළ යුතුය. (ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවය මුදල් ප්‍රවාහ ඉදිරි රැකුමක් හෝ සාධාරණ අගය ඉදිරි රැකුමක යන්න නොසලකා):
- (අ) ඉදිරි රැකුම්ගත අයිතමයේ ස්වභාවය, එමගනුදෙනුවේ කාල වටිනාකමේ පිරිවැය ලක්ෂණ තිබෙන ගනුදෙනුවක් සඳහා නම් විකල්පයක මුදලේ කාලීන වටිනාකම ගනුදෙනුවට අදාළ ඉදිරි රැකුම්ගත අයිතමයට අදාළ වන්නේය.
- උදාහරණයක් වනුයේ විකල්පයක කාලීන වටිනාකම ඉදිරි රැකුම් අයිතමයකට සම්බන්ධවන විට එහි මූලික මැනීමේ ගණුදෙනු පිරිවැයට ඇතුළත් අයිතමයක් හඳුනා ගැනීම ප්‍රතිඵලයක් වීම (වෙළඳ ද්‍රව්‍ය මිල අවදානමට එරෙහිව සහ තොග මූලික මැණීමේදී ගණුදෙනු පිරිවැයක් ඇතුළත් එය පුරෝකථක ගණුදෙනුවක් හෝ ස්ථිර බැඳියාවක් වන්නේ වුවද, වෙළඳ ද්‍රව්‍ය මිලදී ගැනීමක් අස්තීත්ත්වය ඉදිරි රැකුම් කරයි). විශේෂ ඉදිරි රැකුම් අයිතමයේ මූලික මැනීමේ විකල්පයේ කාලීන වටිනාකම ඇතුළත් කිරීමේ ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් එම ඉදිරි රැකුම් අයිතමයට හා සමාන වේලාවකදී කාලීන වටිනාකම ලාභ හෝ අලාභවලට බලපායි. එමෙන්ම වෙළඳ ද්‍රව්‍යක් විකිණීම ඉදිරි රැකුම් කරන අස්තීත්ත්වයක් එය පුරෝකථක ගණුදෙනුවක් හෝ ස්ථිර බැඳියාවක් වුවද එම විකුණුමට සම්බන්ධිත පිරිවැයේ කොටසක් ලෙස විකල්පයේ කාලීන වටිනාකම ඇතුළත් කරනු ඇත. (එබැවින් කාලීන වටිනාකම ලාභ හෝ අලාභවල ඉදිරි රැකුම් විකුණුම්වලින් වල අයහාරය ලෙස එම කාලයේදීම හඳුනා ගනු ලැබේ).
- (ආ) ඉදිරි රැකුම් අයිතමයේ ස්වභාවය විශේෂ කාලපරිච්ඡේදයක් පුරා අවදානමට එරෙහිව ආරක්ෂාව ලබා ගැනීමේ පිරිවැය කාලීන අගයේ අනුලක්ෂණයක ඇති වැනි නම් විකල්පයක කාලීන වටිනාකමේ සම්බන්ධතාවය ඉදිරි රැකුම් අයිතමයක කාලපරිච්ඡේදයකට සම්බන්ධිත වේ. (එහෙත් (අ)ප්‍රකාරව ගණුදෙනු පිරිවැයේ අදහසක් සම්බන්ධවන ගණුදෙනුවක ඉදිරි රැකුම් අයිතමය ප්‍රතිඵලයක් නොවේ). උදාහරණ ලෙස අනුරූප ජීවකාලයක් ඇති වෙළඳ ද්‍රව්‍ය විකල්පයක් සමඟ මාස 6 ක් සඳහා සාධාරණ අගය අඩුවීමට එරෙහිව වෙළඳ ද්‍රව්‍ය තොගයක් ඉදිරි රැකුම් කරණයක් කරයි නම් විකල්පයේ කාලීන වටිනාකම ලාභ හෝ අලාභ වලට වෙන් කරනු ලැබේ (එනම් ක්‍රමානුකූල හෝ තාත්ත්වික පදනමක් මත ක්‍රමක්ෂය කරනු ලැබේ). තවත් උදාහරණයක් වනුයේ විකල්පයේ කාලීන වටිනාකම මාස 18 ක කාලපරිච්ඡේදයක් පුරා වෙන් කරනු ලැබීම ප්‍රතිඵලයක් වන විදේශ විනිමය විකල්පයක් භාවිත කරමින් මාස 18 කට ඉදිරි රැකුම් කරන ලද විදේශ මෙහෙයුමක ශුද්ධ ආයෝජන ඉදිරි රැකුමකි.

- ආ6.5.30 ලාභ හෝ අලාභවලට ඉදිරි රැකුම් අයිතමය බලපාන්නේ කෙසේද සහ කුමන විටද, එමෙන්ම කාලපරිච්ඡේදයක් සම්බන්ධිත ඉදිරි රැකුම් අයිතමයක් ක්‍රමක්ෂය කිරීම ඉදිරි රැකුම් කිරීම කරන විකල්පයක කාලීන වටිනාකම කාලසීමාව පුරාවට බලපෑම ඇතුළුව ඉදිරි රැකුම් අයිතමයක ගතිලක්ෂණ ඉදිරි රැකුම් ගිණුම්කරණය ප්‍රකාරව විකල්පයේ නෛසර්ගික අගය ලාභ හෝ අලාභවලට බලපෑ හැකි කාල සීමාවන් පුරා එය සංගතවීම. උදාහරණ වශයෙන් වල අනුපාතික බැඳුම්කරයක පොලී වියදම වැඩිවීමට එරෙහිව ආරක්ෂාවක් සැපයීමට පොලී අනුපාතික විකල්පයක් (උපරිම) භාවිත කර ඇත්නම්, ලාභ හෝ අලාභ වලට බලපාන උපරිමයේ යම් නෛසර්ගික වටිනාකම එම උපරිමයේ වටිනාකම කාලීන වටිනාකම එම කාලපරිච්ඡේදය පුරා ලාභ හෝ අලාභ වලට ක්‍රමක්ෂය කෙරේ.
- (අ) අවුරුදු පහක මුළු ජීව කාලයක් ඇති විචල්‍ය අනුපාතික බැඳුම්කරයකින් උපරිමය එයින් මුල් වසර තුන සඳහා පොලී අනුපාතික වැඩිවීම ඉදිරි රැකුම් කරයි නම් එම උපරිමයේ කාලීන වටිනාකම මුල් වසර තුන පුරා ක්‍රමක්ෂය කෙරේ; හෝ

(ආ) වසර පහක වල අනුපාතික බැඳුම්කරණය මුළු ජීව කාලයෙන් දෙවන සහ තුන්වන වසර සඳහා පොලී අනුපාතික වැඩිවීම ඉදිරි රැකුම් කරන ඉදිරි ගනුදෙනු ආරම්භක විකල්පයක් වනුයේ උපරිමය නම්, උපරිමයේ කාලීන වටිනාකම දෙවන සහ තුන්වන වසරවල් තුළදී ක්‍රමයෙන් අඩු වීමයි.

ආ6.5.31 විකල්පයේ කාලීන වටිනාකම සඳහා ගිණුම්කරණය ආ6.5.15 ඡේදය ප්‍රකාරව ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රයක් ලෙස නම් කරන ලද දින දී, ශුද්ධකාලීන වටිනාකමක් නොමැති (ශුන්‍ය පිරිවැය - අවමය ලෙස පොදුවේ හඳුන්වනු ලබන) මිලදී ගත් හෝ ලිඛිත විකල්පයක (එක විකල්පයක් ගැනුම් විකල්පයක් වන අතර අනෙක් විකල්පය විකුණුම් විකල්පයක් වේ) සංයෝජනයක එලෙසම ව්‍යවහාර වේ. ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවයේ මුළු කාලපරිච්ඡේදය පුරා කාලීන වටිනාකමේ සමුච්චිත වෙනස වටිනාකමක් නැති වූයේ වුවද එම අවස්ථාවේ අස්තීත්වය කාලීන වටිනාකමේ යම් වෙනසක් වෙනත් විස්තීරණ ආදායමේ හඳුනාගත යුතුය. එම නිසා විකල්පයේ කාලීන වටිනාකම පහත දැට සම්බන්ධිත නම්:

(අ) ගනුදෙනුවක් සම්බන්ධිත ඉදිරි රැකුම් අයිතමයක්, ඉදිරි රැකුම් අයිතමය ගළපන හෝ ලාභ හෝ අලාභ වලට ප්‍රතිවර්ගීකරණය වටිනාකම (6.5.15 (අ) ඡේදය බලන්න) ශුන්‍යවන ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවය අවසානයේ කාලීන අගයේ වටිනාකම

(ආ) කාලපරිච්ඡේදයක් සම්බන්ධිත ඉදිරි රැකුම් අයිතමයක්, කාලීන වටිනාකමට සම්බන්ධිත ක්‍රමයෙන් වියදම ශුන්‍ය වේ.

ආ6.5.32 6.5.15 ඡේදය ප්‍රකාරව විකල්පවල කාලීන වටිනාකම සඳහා ගිණුම්කරණය ව්‍යවහාර වන්නේ ඉදිරි රැකුම් අයිතමයට (එකට බැඳුන කාලීන වටිනාකම) සම්බන්ධිත කාලීන වටිනාකමේ ප්‍රමාණයට පමණි. විකල්පයේ තීරණාත්මක කොන්දේසි (නාමික වටිනාකම, ජීවිත කාලය සහ පාදක කල වැනි) ඉදිරි රැකුම් අයිතමය සමග එකට බැඳී ඇත්නම් විකල්පයක කාලීන වටිනාකම ඉදිරි රැකුම් අයිතමයට සම්බන්ධිත වේ. එබැවින් විකල්පයේ සහ ඉදිරි රැකුම් අයිතමයේ තීරණාත්මක කොන්දේසි සම්පූර්ණයෙන් එකට බැඳී නැත්නම් අස්තීත්වය විසින් එකට බැඳෙන කාලීන වටිනාකම නිර්ණය කළ යුතු වේ. එනම් ඉදිරි රැකුම් අයිතමයට සම්බන්ධිත (සහ 6.5.15 ඡේදය පරිදි සැලකිය යුතු) අධි මිලේ සත්‍ය කාලීන වටිනාකම කොපමණ කාලීන වටිනාකමක් ඇතුළත්කළ යුතු ද? ඉදිරි රැකුම් අයිතමය සමග සෑම අතින්ම ගැළපෙන තීරණාත්මක කොන්දේසි තිබිය හැකි අගය කිරීමේ විකල්පයක් භාවිත කර එකට බැඳුන කාලීන වටිනාකම අස්තීත්වය නිර්ණය කරයි.

ආ6.5.33 සත්‍ය කාලීන වටිනාකම සහ එකට බැඳුන කාලීන වටිනාකම වෙනස්නම්, පහත දැක්වෙන පරිදි 6.5.15 ඡේදය ප්‍රකාරව අස්තීත්වය ස්කන්ධයේ වෙනම වූ සංරචකයක සමුච්චිත වූ වටිනාකම නිර්ණය කළ යුතුය.

(අ) ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවය ආරම්භයේදී, සත්‍ය කාලීන වටිනාකම එකට බැඳුන කාලීන වටිනාකමට වඩා වැඩි නම් අස්තීත්වය විසින්:

- (i) එකට බැඳුන කාලීන වටිනාකම මත ස්කන්ධයේ වෙනම වූ සංරචකයේ සමුච්චිත වූ වටිනාකම නිර්ණය කිරීම; සහ
- (ii) කාලීන වටිනාකම දෙක අතර සාධාරණ අගයන්හි වෙනස්කම්වල වෙනස සඳහා ලාභ හෝ අලාභ වල ගිණුම් තැබීම.

(ආ) ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවය ආරම්භයේදී, සත්‍ය කාලීන වටිනාකම එකට බැඳුන කාලීන වටිනාකමට වඩා අඩුනම්, අස්තීත්වය විසින් පහත දැවල සමුච්චිත සාධාරණ අගයේ වෙනසේ අඩුවටිනාකමට යොමුකරමින් ස්කන්ධයේ වෙනම වූ සංරචකයේ සමුච්චිත වූ වටිනාකම නිර්ණය කළ යුතුය:

- (i) සත්‍ය කාලීන වටිනාකම; සහ
- (ii) එකට බැඳුන කාලීන වටිනාකම.

සත්‍ය කාලීන වටිනාකමේ සාධාරණ අගයේ වෙනසේ යම් ශේෂයක් වෙතොත් එය ලාභ හෝ අලාභවල හඳුනාගත යුතුය.

ඉදිරි ගනුදෙනු ගිවිසුම්වල ඉදිරි ගනුදෙනු මූලිකාංගය සහ මූල්‍ය සාධන පත්‍රවල විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් පදනම මත පරාසය සඳහා ගිණුම්කරණය

ආ6.5.34 ඉදිරි ගනුදෙනු ගිවිසුමක් කාල පරිච්ඡේදයකට සම්බන්ධිත ලෙස සැලකිය හැකිය. එසේ වන්නේ එහි ඉදිරි මූලිකාංගය කාලපරිච්ඡේදයක එක කාලයකට අය කිරීමක් නියෝජනය කරයි (එය නියම කරන කාලසීමාව

වනුයේ එයයි). කෙසේ වෙතත්, ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රය සම්බන්ධිත ඉදිරි රැකුම් ගනුදෙනුව හෝ කාලපරිච්ඡේදය තක්සේරු කරනවාද යන අරමුණ සඳහා අදාළ පැතිකඩ, එය ලාභ හෝ අලාභවලට බලපාන්නේ කෙසේද හෝ කවරවිටකද ඇතුළුව එය එම ඉදිරි රැකුම් අයිතමයේ ගති ලක්ෂණයකි. එබැවින් අස්තීන්ත්වය ඉදිරි රැකුම් අයිතමයේ ස්වභාවයේ පදනම මත (ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවය මුදල් ප්‍රවාහ ඉදිරි රැකුමක්ද හෝ සාධාරණ අගය ඉදිරි රැකුමක්ද යන්න නොසලකා) ඉදිරි රැකුම් අයිතමයේ වර්ගය තක්සේරු කළ යුතුය (6.5.16 සහ 6.5.15 (අ) ඡේද බලන්න).

(අ) ඉදිරි රැකුම් අයිතමයේ ස්වභාවය, එම ගනුදෙනුවේ පිරිවැයේ ගතිලක්ෂණ ඉදිරි ගනුදෙනු මූලිකාංගයේ ඇති ගනුදෙනුවක් සඳහා නම්, ඉදිරි ගනුදෙනු ගිවිසුම්වල ඉදිරි ගනුදෙනු මූලිකාංගය සම්බන්ධිත ඉදිරි රැකුම් අයිතමයකට සම්බන්ධිත වේ. උදාහරණයක් වනුයේ එහි මූලික මැනීමේදී ගනුදෙනු පිරිවැය ඇතුළත් අයිතමයක් හඳුනා ගැනීමේ ප්‍රතිඵලයක්වන ඉදිරි ගනුදෙනු මූලිකාංගය ඉදිරි රැකුම් අයිතමයකට සම්බන්ධිත වන (උදාහරණයක් ලෙස විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් අවදානමට එරෙහිව එය පුරෝකථක ගනුදෙනුවක් හෝ ස්ථිර බැඳියාවක් වූයේ වුවද සහ තොග මූලික මැනීමේදී ගනුදෙනු පිරිවැය ඇතුළත් විදේශ ව්‍යවහාර මුදලින් නම් කරන ලද තොග මිලදී ගැනීම් අස්තීන්ත්වයක් ඉදිරි රැකුම් කිරීම). විශේෂ ඉදිරි රැකුම් අයිතමයක එහි මූලික මැනීමේ ඉදිරි ගනුදෙනු මූලිකාංගයක් ඇතුළත් කිරීමේ ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් එම ඉදිරි රැකුම් අයිතමය මෙන් එම වේලාවටම ඉදිරි ගනුදෙනු මූලිකාංගය ලාභ හෝ අලාභ වලට බලපායි. එලෙසම විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් අවදානමට එරෙහිව විදේශ ව්‍යවහාර මුදලින් නම් කළ වෙළඳ ද්‍රව්‍යයක් ඉදිරි රැකුම් කරන අස්තීන්ත්වයන්, එය පුරෝකථක ගනුදෙනුවක් හෝ ස්ථිර බැඳියාවක් වූයේ වුවද, එම විකුණුමට සම්බන්ධිත පිරිවැයේ කොටසක් ලෙස ඉදිරි ගනුදෙනු මූලිකාංගයක් ඇතුළත් කරයි (එබැවින් ඉදිරි රැකුම් කළ විකුණුම් වලින් වන අයහාරය මෙන් එම කාලපරිච්ඡේදය තුළදී ඉදිරි ගනුදෙනු මූලිකාංගය ලාභ හෝ අලාභවල හඳුනා ගනු ලැබේ).

(ආ) ඉදිරි රැකුම් අයිතමයේ ස්වභාවය ඉදිරි ගනුදෙනු මූලිකාංගයට කාලයේ එක්තරා කාලපරිච්ඡේදයක් පුරා අවදානමට එරෙහිව ආරක්ෂාවක් ලබාගැනීම සඳහා පිරිවැයේ අනු ලක්ෂණයක් තිබෙන තරම් නම්, ඉදිරි ගිවිසුමේ ඉදිරි ගනුදෙනු මූලිකාංගය කාලපරිච්ඡේද සම්බන්ධිත ඉදිරි රැකුම් අයිතමයට සම්බන්ධිත වේ (එහෙත් (අ) ප්‍රකාරව ගනුදෙනු පිරිවැය සම්බන්ධ වන අදහසේ වන ගනුදෙනුවක් ඉදිරි රැකුම් අයිතමයෙන් ප්‍රතිඵලයක් නොවේ). උදාහරණ වශයෙන්, වෙළඳ ද්‍රව්‍ය තොගයක් අනුරූපී ජීවකාලයක් සහිත වෙළඳ ද්‍රව්‍ය ඉදිරි ගිවිසුමක් භාවිත කර හය මාසයක් සඳහා සාධාරණ අගය වෙනස්වීමට එරෙහිව ඉදිරි රැකුම් කළහොත්, ඉදිරි ගිවිසුමේ ඉදිරි මූලිකාංගය එම මාස හයක පරිච්ඡේදය පුරා ලාභ හෝ අලාභ වලට වෙන් කරනු ලැබේ (එනම් ක්‍රමානුකූල සහ තාත්කලීක පදනමක් මත ක්‍රමක්ෂය කරනු ලැබේ). තවත් උදාහරණයක් වන්නේ විදේශ විනිමය ඉදිරි ගනුදෙනු ගිවිසුමක් භාවිත කර විදේශ මෙහෙයුම මත ශුද්ධ අයෝජනයක් මාස 18 ක් සඳහා ඉදිරි රැකුම් කිරීම, එමගින් ප්‍රතිඵලයක් විය හැක්කේ ඉදිරි ගිවිසුමේ ඉදිරි මූලිකාංගය මාස 18 ක කාලපරිච්ඡේදය පුරා වෙන් කිරීමයි.

ආ6.5.35 ඉදිරි රැකුම් අයිතමය, කෙසේ කවදා ලාභ හෝ අලාභ කෙරෙහි බලපාන්නේද යන්න ඇතුළු ඉදිරි රැකුම්ගත අයිතමයේ ගතිලක්ෂණ, ඉදිරි කාල මූලිකාංගයට අදාළ කාලයට වන්නා වූ ක්‍රම ක්ෂය කරනු ලබන කාලපරිච්ඡේදයකට අදාළ ඉදිරි රැකුම්ගත අයිතමය, ඉදිරි කාල ගිවිසුමක ඉදිරි මූලිකාංගයේ කොටසක කාලය කෙරෙහිද බලපාන්නේය. උදාහරණයක් වශයෙන් මාස තුනක් තුළ පොලී අනුපාතික විචල්‍යතාවයට වන නිරාවරණයක් මාස හයක කාලසීමාවකින් ආරම්භවන, මාස තුනක කාල පරිච්ඡේදයක් සඳහා ඉදිරි ගනුදෙනු ගිවිසුමක් ඉදිරි රැකුම් කරයි නම්, ඉදිරි ගනුදෙනු මූලිකාංගය ක්‍රමක්ෂය කළ යුත්තේ මාස හතේ සිට නවය දක්වා පරතරය අතර ඇති කාලපරිච්ඡේදය අතරතුරදීය.

ආ6.5.36 ඉදිරි රැකුම් ගිවිසුමක්, ඉදිරි රැකුම් සාධනපත්‍රයක් ලෙස නම් කරන දින, ඉදිරි ගනුදෙනු මූලිකාංගයේ වටිනාකමක් නොමැති නම්, 6.5.16 ඡේදය ප්‍රකාරව ඉදිරි ගිවිසුමේ ඉදිරි මූලිකාංගය සඳහා ගිණුම් තැබීම එලෙසම ව්‍යවහාර වේ. එවැනි අවස්ථාවක, ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවක් මුළු කාලපරිච්ඡේදය පුරා ඉදිරි ගනුදෙනු සංවරකයට ආරෝපිත සම්බන්ධිත සාධාරණ අගයේ වෙනස්වීමේ වටිනාකමක් නොමැති වුවත් අස්තීන්ත්වය ඉදිරි ගනුදෙනු සංවරකය සඳහා ආරෝපිත සාධාරණ අගයේ යම් වෙනස්වීම් වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායමේ හඳුනා ගත යුතුය. එබැවින් ඉදිරි ගිවිසුමේ ඉදිරි සංවරකය පහත දැ වලට සම්බන්ධිත වන්නේ නම්:

(අ) ගනුදෙනුවක් සම්බන්ධිත ඉදිරි රැකුම් අයිතමයක්, ඉදිරි රැකුම් අයිතමය ගළපන හෝ ලාභ හෝ අලාභවලට ප්‍රතිවර්ගීකරණය වටිනාකම (6.5.15 (ආ) සහ 6.5.16 බලන්න) ශුන්‍ය වන ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවය අවසානයේ ඉදිරි ගනුදෙනු මූලිකාංගයට සම්බන්ධයෙන් වන වටිනාකම.

(ආ) කාලපරිච්ඡේදයක් සම්බන්ධිත ඉදිරි රැකුම් අයිතමය, කාලීන වටිනාකමට සම්බන්ධිත ඉදිරි මූලිකාංගයේ ක්‍රමක්ෂය වටිනාකම ශුන්‍ය වේ.

ආ6.5.37 ඉදිරි ගනුදෙනු ගිවිසුමක ඇති ඉදිරි ගනුදෙනු මූලිකාංගය සඳහා ගිණුම්කරණය 6.5.16 ඡේදය ප්‍රකාරව ව්‍යවහාර වන්නේ ඉදිරි ගනුදෙනු මූලිකාංගය ඉදිරි රැකුම් අයිතමයට සම්බන්ධවන ප්‍රමාණයටය (එකට බැඳුන ඉදිරි මූලිකාංගය). ඉදිරි ගනුදෙනු ගිවිසුමක ඉදිරි ගනුදෙනු කොටස, ඉදිරි රැකුම් අයිතමය සම්බන්ධව වන්නේ ඉදිරි ගිවිසුමේ (නාමික වටිනාකම, ජීව කාලය සහ පාදක කළ වැනි) තීරණාත්මක කොන්දේසි ඉදිරි රැකුම් ගිවිසුම හා එකට බැඳී ඇත්නම් පමණි. එබැවින් ඉදිරි ගිවිසුමේ සහ ඉදිරි රැකුම් අයිතමයේ තීරණාත්මක කොන්දේසි සම්පූර්ණයෙන්ම එකට බැඳී නැත්නම් අස්තීන්ත්වය විසින් එකට බැඳුන ඉදිරි මූලිකාංගය තීරණය කළ යුතුය.

එනම් ඉදිරි ගිවිසුමේ (සත්‍ය ඉදිරි මූලිකාංගය) ඉදිරි ගනුදෙනු මූලිකාංගය කොපමණ ප්‍රමාණයක් ඇතුළත් ද යන්නය (සහ ඒ අනුව 6.5.16 ඡේදය ප්‍රකාරව සැලකිය යුතුය). ඉදිරි රැකුම් අයිතමය සමග සෑම අතින්ම ගැලපෙන තීරණාත්මක කොන්දේසි තිබිය හැකි අගය කිරීමක් භාවිත කර එකට බැඳුනු ඉදිරි මූලිකාංගය අස්තීත්ත්වයක් නිර්ණය කරයි.

ආ6.5.38 සත්‍ය ඉදිරි මූලිකාංගය සහ එකට බැඳුනු ඉදිරි මූලිකාංගය වෙනස් නම්, ස්කන්ධයේ වෙනම සංරචකයක සමුච්චිත වූ වටිනාකම 6.5.16 ඡේදය ප්‍රකාරව පහත දැක්වෙන පරිදි අස්තීත්ත්වය නිර්ණය කළ යුතුය:

- (අ) ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවය ආරම්භයේදී සත්‍ය ඉදිරි මූලිකාංගයේ නිරපේක්ෂ වටිනාකම එකට බැඳුනු ඉදිරි මූලිකාංගයට වඩා වැඩි නම් අස්තීත්ත්වය විසින්,
- (i) ස්කන්ධයේ වෙනම සංරචකයක සම්මුච්චිත වූ වටිනාකම එකට බැඳුනු ඉදිරි මූලිකාංගය පදනම මත නිර්ණය කළ යුතුය; සහ
- (ii) ඉදිරි මූලිකාංග දෙකේ සාධාරණ අගයේ වෙනස්වීම් වල වෙනසවල් ලාභ හෝ අලාභ වල ගිණුම් ගත කිරීම.
- (ආ) ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවය ආරම්භයේදී සත්‍ය ඉදිරි ගනුදෙනු මූලිකාංගයේ නිරපේක්ෂ වටිනාකම එකට බැඳුනු ඉදිරි ගනුදෙනු මූලිකාංගයට වඩා අඩු නම්, අස්තීත්ත්වය විසින් පහත දැවල සමුච්චිත සාධාරණ අගයේ වෙනසේ වටිනාකම යොමු කරමින් ස්කන්ධයේ වෙනම වූ සංරචකයේ සමුච්චිත වූ වටිනාකම නිර්ණය කළ යුතුය.
- (i) සත්‍ය ඉදිරි ගනුදෙනු සංවරකයේ නිරපේක්ෂ වටිනාකම; සහ
- (ii) එකට බැඳුනු මූලිකාංගයේ නිරපේක්ෂ වටිනාකම. සත්‍ය ඉදිරි ගනුදෙනු මූලිකාංගයේ සාධාරණ අගයේ වෙනසේ, යම් ශේෂයක් වෙනොත් එය ලාභ හෝ අලාභවල හඳුනාගත යුතුය.

ආ6.5.39 අස්තීත්ත්වයක් විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් පදනම් පරාසයක් මූල්‍ය සාධන පත්‍රයකින් වෙන් කොට සහ එය එම මූල්‍ය සාධන පත්‍රයේ ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රයක් ලෙස නම් කිරීමෙන් ඉවත් කරන විට (6.2.4 (අ) ඡේදය බලන්න) ආ 6.5.34 - ආ 6.5.38 ඡේදවල උපදේශ ඉදිරි ගිවිසුමේ ඉදිරි මූලිකාංගයට ව්‍යවහාර කළ ලෙස හා සමාන ආකාරයට විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් පදනම පරාසයටද ව්‍යවහාර කළ යුතුය.

අයිතම සමූහයක ඉදිරි රැකුම (6.6. කොටස)

ශුද්ධ තත්ත්වයක ඉදිරි රැකුම්කරණය

ඉදිරි රැකුම් ගිණුම්කරණය සඳහා සුදුසුකම් සහ ශුද්ධ තත්ත්වයක් නම් කිරීම.

ආ6.6.1 ඉදිරි රැකුම් ගිණුම්කරණය සඳහා ශුද්ධ තත්ත්වයක් සුදුසුකම් ලබන්න අස්තීත්ත්ව අවදානම් කලමනාකරණ අරමුණු සඳහා ශුද්ධ පදනම මත ඉදිරි රැකුම් කළහොත් පමණකි. අස්තීත්ත්වය මේ ආකාරයට ඉදිරි රැකුම් කිරීම කරුණු වලට සම්බන්ධ දෙයක් පමණි (හුදු සැදහුමක් හෝ ලේඛනගත කිරීමක් නොවේ). එබැවින් එය, එහි අවදානම් කලමනාකරණ ප්‍රවේශය පිළිබිඹු වන්නේ නැති නම් විශේෂ ගිණුම්කරණ ප්‍රතිඵලයේ හුදු අත්කරගැනීම සඳහා අස්තීත්ත්වයේ ඉදිරි රැකුම් ගිණුම්කරණය ශුද්ධ පදනම මත ව්‍යවහාර කළ නොහැකිය. ශුද්ධ තත්ත්වයක් ඉදිරි රැකුම් කරණය ස්ථාපිත කර ඇති අවදානම් කලමනාකරණ ක්‍රමෝපායේ කොටසක ස්වරූපය ගත යුතුය. සාමාන්‍යයෙන් මෙය LKAS 24 හි නිර්වචනය කර ඇති පරිදි ප්‍රමුඛ කලමනාකරණ පිරිස් විසින් සම්මත කර තිබිය යුතුය.

ආ6.6.2 උදාහරණයක් වශයෙන් අස්තීත්ත්ව A ගේ ක්‍රියාකාරී ව්‍යවහාර මුදල් වනුයේ එහි දේශීය ව්‍යවහාර මුදල්ය. අස්තීත්ත්වයට ප්‍රචාරණ වියදම් වශයෙන් මාස 9 ක කාලයකින් ගෙවිය යුතු FC (ව්‍යවහාර මුදල්) 150,000 ක ස්ථිර බැඳියාවක් ඇත, සහ මාස 15 කින් FC 150,000 නිමි භාණ්ඩ විකිණීමට ස්ථිර බැඳියාවක්ද ඇත. අස්තීත්ත්වය A මාස 9 කින් නිරවුල් කරන විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් ව්‍යුත්පන්නනයකට ඇතුළත් වේ. එය යටතේ එයට FC 100 ක් ලැබෙන අතර FC 70 ක් ගෙවයි. අස්තීත්ත්ව A හට FC වලට වෙනත් නිරාවරණයක් නොමැත. අස්තීත්ත්ව A විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් අවදානම ශුද්ධ පදනම මත කලමනාකරණය නොකරයි. එබැවින් අස්තීත්ත්ව A හට විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් ව්‍යුත්පන්නනයක් සහ FC 100 ක ශුද්ධ තත්ත්වයක් අතර මාස 9 ක කාලයක් සඳහා ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවයක් සඳහා ඉදිරි රැකුම් ගිණුම්කරණය ව්‍යවහාර කළනොහැකිය (FC 150,000 කින් ස්ථිර මිලදී ගැනීම් බැඳියාවක් - එනම් ප්‍රචාරණ සේවා සහ FC 149,900 (FC 150,000) ස්ථිර විකුණුම් බැඳියාවෙන්)

ආ6.6.3 අස්තිත්ත්ව A විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් අවදානම ශුද්ධ පදනම මත කලමනාකරණය කර සහ විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් ව්‍යුත්පන්න වලට ඇතුළත් නොවී නම් (එය විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් අවදානම් නිරාවරණය අඩු කරනවා වෙනුවට වැඩි කිරීම නිසා) එවිට අස්තිත්ත්වය මාස 9 ක් සඳහා ස්වාභාවික ඉදිරි රැකුම් තත්ත්වයක සිටිනවා විය හැකිය. මෙම ඉදිරි රැකුම් තත්ත්වය සාමාන්‍යයෙන් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල පිළිගැනීම විය නොහැකිය. එයට හේතු වන්නේ අනාගතයේ වෙනස් වාර්තාකරණ කාලපරිච්ඡේදවලදී ගනුදෙනු හඳුනා ගන්නා බැවිනි. ශුද්ධ ශුන්‍ය තත්ත්වයක් ඉදිරි රැකුම් ගිණුම්කරණය සඳහා සුදුසුකම් ලබනුයේ 6.6.6. ඡේදයේ කොන්දේසි සපුරාලන්නේ නම් පමණි.

ආ6.6.4 ශුද්ධ තත්ත්වයක් ස්ථාපිත වන අයිතමසමූහයක් ඉදිරි රැකුම් අයිතමයක් ලෙස නම් කර ඇති විටකදී, ශුද්ධ තත්ත්වය සෑදිය හැකි අයිතම ඇතුළත් සමස්ථ සමූහයේ අයිතම අස්තිත්ත්වයක් විසින් නම් කළ යුතුය. ශුද්ධ තත්ත්වයක නිශ්චය නොකළ වෙනස්කර ගත් (තනි) වටිනාකමක් නම් කිරීම අස්තිත්ත්වයකට අවසර නැත. උදාහරණයක් වශයෙන්, අස්තිත්ත්වයකට මාස 9 කින් වන FC 100 ක් සඳහා ස්ථිර විකුණුම් බැඳියා සමූහයක් සහ මාස 18 කින් වන FC 120 ක් සඳහා ස්ථිර මිලදී ගැනුම් බැඳියාවන් සමූහයක් ද ඇත. අස්තිත්ත්වයට FC 20 දක්වා ශුද්ධ තත්ත්වයක් වෙන්කරගත් (තනි) වටිනාකමක් නම් කළ නොහැකිය. ඒ වෙනුවට, එය ඉදිරි රැකුම් ශුද්ධ තත්ත්වයකට හේතුවිය හැකි මිලදී ගැනීම් දළ වටිනාකම සහ විකුණුම් දළ වටිනාකම එකට ගෙන නම් කළ යුතුය. ශුද්ධ තත්ත්වයක් ඇතිවීමට හේතුවිය හැකි දළ තත්ත්වය අස්තිත්ත්වය නම් කළ යුතුය. ඒ අනුව ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවයට සුදුසුකම් ලැබීම සඳහා ගිණුම්කරණ අවශ්‍යතාවයන් සමග සංගතවීමට අස්තිත්ත්වයට හැකිවනු ඇත.

ශුද්ධ තත්ත්වයක ඉදිරි රැකුමක් සඳහා ඉදිරි රැකුම් සඵලදායකත්ව අවශ්‍යතාවයන් ව්‍යවහාරකරණය

ආ6.6.5 අස්තිත්ත්වයක් ශුද්ධ තත්ත්වයක් ඉදිරි රැකුම්කරණවිට, 6.4.1 (ඇ) ඡේදයේ ඉදිරි රැකුම් සඵලදායකත්ව අවශ්‍යතා අස්තිත්ත්වය සපුරා ඇත්දැයි නිර්ණය කිරීමේදී ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රයේ එකට බැඳී සාධාරණ අගයේ වෙනස්වීම් සමග ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රයේ සමාන බලපෑම් ඇති ශුද්ධ තත්ත්වයේ අයිතමවල වටිනාකමේ වෙනස්වීම් එය සලකා බැලිය යුතුය. උදාහරණයක් වශයෙන් මාස 9 ක කාලයකදී FC 100 ක් සඳහා ස්ථිර විකුණුම් බැඳියා සමූහයක් සහ මාස 18 ක් වන FC 120 ක් සඳහා ස්ථිර මිලදී ගැනීම් බැඳියාවන් සමූහයක්ද අස්තිත්ත්වයට ඇත. එය විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් අවදානම වන FC 20 ක ශුද්ධ තත්ත්ව ඉදිරි විනිමය ගිවිසුමක් භාවිත කර FC 20 කට ඉදිරි රැකුම් කරයි. 6.4.1 (ඇ) ඡේදයේ ඉදිරි රැකුම් සඵලදායකත්ව අවශ්‍යතා සපුරා ඇත්දැයි නිර්ණය කිරීමේදී අස්තිත්ත්වය පහත සඳහන් දෑ අතර සම්බන්ධතාවය සැලකිය යුතුය.

(අ) ඉදිරි විනිමය ගිවිසුම් මත සාධාරණ අගයේ වෙනස්වීම් සමග එක්ව ස්ථිර විකුණුම් බැඳියාවේ විදේශ විනිමය අවදානම සම්බන්ධිත වටිනාකමේ වෙනස්වීම්; සහ

(ආ) ස්ථිර ගැණුම් බැඳියාවේ විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් අවදානම සම්බන්ධිත වටිනාකමේ වෙනස්වීම්.

ආ6.6.6 ඒ හා සමානව ආ6.6.5 ඡේදයේ උදාහරණයේ අස්තිත්ත්වයට ශුන්‍ය තත්ත්වයක් තිබුණේ නම් 6.4.1 (ඇ) ඡේදයේ ඉදිරි රැකුම් ඵලදායකත්ව අවශ්‍යතාව සපුරා ඇත්දැයි නිර්ණය කිරීමේදී ස්ථිර විකුණුම් බැඳියාවන්හි විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් අවදානම සම්බන්ධිත වටිනාකමේ වෙනස්වීම් සහ ස්ථිර ගැණුම් බැඳියාවන්හි විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් අවදානම සම්බන්ධිත වටිනාකමේ වෙනස්වීම් අතර සම්බන්ධතාවය අස්තිත්ත්වය සලකා බැලිය යුතුය.

ශුද්ධ තත්ත්වයක් ස්ථාපනයවන මුදල් ප්‍රවාහ ඉදිරි රැකුම්

ආ6.6.7 හිලච්චන අවදානම් තත්ත්ව සහිත අයිතම සමූහයන් අස්තිත්ත්වයක් ඉදිරි රැකුම් කරණවිට (එනම් ශුද්ධ තත්ත්වයක) ඉදිරි රැකුම් ගිණුම්කරණය සඳහා සුදුසුකම් ලැබීම රඳා පවත්නේ ඉදිරි රැකුමේ වර්ගය මතය. ඉදිරි රැකුම සාධාරණ අගය ඉදිරි රැකුමක් නම් එවිට ශුද්ධ තත්ත්වය ඉදිරි රැකුම් අයිතමයක් ලෙස සුදුසුකම් ලැබිය හැකිය. කෙසේ වෙතත්, ඉදිරි රැකුම් මුදල් ප්‍රවාහ ඉදිරි රැකුමක් නම් එවිට ශුද්ධ තත්ත්වය ඉදිරි රැකුම් අයිතමයක් ලෙස සුදුසුකම් ලැබිය හැක්කේ එය විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් අවදානමක ඉදිරි රැකුමක් නම් සහ එම ශුද්ධ තත්ත්වය නම්කිරීම පුරෝකථක ගනුදෙනු බලපෑමට අපේක්ෂා කරන ලාභ හෝ අලාභවල වාර්තාකරණ කාල පරිච්ඡේදය නියම කර සහ එමෙන්ම ඒවායේ ස්වභාවය සහ පරිමාව නිශ්චය කර ඇත්නම් පමණි.

ආ6.6.8 උදාහරණයක් වශයෙන්, අස්තිත්ත්වයකට ශුද්ධ තත්ත්වයකින් සමන්විත පහත ස්ථරයක FC 100 විකුණුම් සහ පහත ස්ථරයක FC 150 ක මිලට ගැණුම් ඇත. විකුණුම් සහ ගැණුම් යන දෙකම නම් කර ඇත්තේ එකම විදේශ හුවමාරු මුදලකිනි. ඉදිරි රැකුම් ශුද්ධ තත්ත්වය නම් කිරීම ප්‍රමාණවත් ලෙස නිශ්චිත කිරීමට හැකි වනු වස් විකුණුම්, නිෂ්පාදන A හෝ B විය හැකි අතර මිලදී ගැනීම යන්න A වර්ගය යන්න B වර්ගය සහ අමුද්‍රව්‍ය A ලෙස අස්තිත්ත්වය මූලික ලේඛන ගත කිරීමේදී නම් කරයි. අස්තිත්ත්වය එසේම ගනුදෙනුවල පරිමාවන් සැමස්වභාවයක් අනුව නියම කරයි. පහත ස්ථරයේ විකුණුම් (FC100) සෑදී ඇත්තේ පුරෝකථක විකුණුම් නිෂ්පාදන A වලින් මුල් FC 70 ද නිෂ්පාදන B වලින් මුල් FC 30 ද ලෙසය. එම විකුණුම් පරිමාවන් ලාභ හෝ අලාභවල බලපෑම වෙනස් වාර්තාකරණ කාලපරිච්ඡේදවලදී අපේක්ෂා කරන්නේ නම්, අස්තිත්ත්වය එය ලේඛනගත කිරීමේ ඇතුළත් කරනු ඇත. උදාහරණයක් ලෙස විකුණුම්වලින් මුල් FC 70 නිෂ්පාදන A වලින්, එය

මුල් වාර්තාකරණ කාලපරිච්ඡේදයේ ලාභ හෝ අලාභවලට බලපෑමට අපේක්ෂාකරන අතර විකුණුම් වලින් මුල් FC 30 නිෂ්පාදන B වලින් එය දෙවන වාර්තාකරණ කාලපරිච්ඡේදයේ ලාභ හෝ අලාභවලට බලපෑමට අපේක්ෂා කෙරේ. අස්තිත්ත්වය එලෙසම මිලදී ගැනීම් (FC 150) පහත ස්වරය සෑදී ඇත්තේ මිලදී ගැනීම් මුල් FC 60 යන්න A වර්ගයෙන්, මුල් FC 40 B වර්ගයෙන් සහ මුල් FC 50 අමුද්‍රව්‍ය A වලින් ලේඛනගත කරයි. එම මිලදී ගැනීම් පරිමා ලාභ හෝ අලාභ වලට බලපෑම වෙනස් කාලපරිච්ඡේදවලදී අපේක්ෂා කරන්නේ නම්, අස්තිත්ත්වය ලේඛනගත කිරීම්වල මිලදී ගැනීම් පරිමා කොටස්වලට විසුරුවා හැරීම ඒවා ලාභ හෝ අලාභවලට බලපාන වාර්තාකරණ කාලපරිච්ඡේදවල ඇතුළත් කෙරේ (එය විකුණුම් පරිමා ලේඛනගත කළේ කෙසේද යන ආකාරයට). උදාහරණ වශයෙන්: පුරෝකථක ගනුදෙනු පහත සඳහන් පරිදි නියම කෙරේ.

- (අ) මිලදී ගැනීම්වල මුල් FC 60 යන්න A වර්ගයෙන් ඒවා ලාභ හෝ අලාභ වලට බලපෑම තුන්වන වාර්තාකරණ කාලයක සිට ඊළඟ වාර්තාකරණ කාලපරිච්ඡේද 10 පුරා අපේක්ෂා කෙරේ.
- (ආ) මිලදී ගැනීම් වල මුල් FC 60 යන්න B වර්ගයෙන් ඒවා ලාභ හෝ අලාභවලට බලපෑම හතරවන වාර්තාකරණ කාලයේ සිට ඊළඟ වාර්තාකරණ කාලපරිච්ඡේද 20 පුරා අපේක්ෂා කෙරේ.
- (ඇ) මිලදී ගැනීම්වල මුල් FC 50 අමුද්‍රව්‍ය A වලින් ඒවා තුන්වන වාර්තාකරණ කාලපරිච්ඡේදයේදී ලැබීමට සහ විකිණීමට අපේක්ෂා කෙරේ. එනම් ලාභ හෝ අලාභවල එම සහ ඊළඟ වාර්තාකරණ කාලපරිච්ඡේදයක් බලපායි.

එම අයිතමයන්ගේ ස්වභාවය කෙසේද යත් එම අයිතම අස්තිත්ත්වය භාවිත කරන්නේ කෙසේද යන්න මත ඤාය කිරීමේ රටාව වෙනස්විය හැකි නම් පුරෝකථන ගනුදෙනු පරිමාවන්වල ස්වභාවය නියම කිරීමේදී පරිමාවන්ට සමාන වර්ගයේ දේපළ, පිරියත සහ උපකරණවල ක්ෂය කිරීමේ රටාව වැනි පැතිකඩවල් ඇතුළත්විය හැකිය. උදාහරණයක් වශයෙන්, අස්තිත්ත්වයක් A වර්ගයේ යන්න අයිතම වෙනස් වර්ග දෙකක නිෂ්පාදන ක්‍රියාවලියක් සඳහා භාවිත කරයි නම්, සහ එමගින් වාර්තාකරණ කාලපරිච්ඡේද දහයක් පුරා සරල රේඛීය ඤාය කිරීම සහ නිෂ්පාදන ඒකක ක්‍රමය පිළිවෙලින් ප්‍රතිඵලයක් වේ. යන්න A වර්ගය සඳහා එහි පුරෝකථක මිලදී ගැනීම් පරිමාව ලේඛන ගත කිරීම් එම පරිමාව කොටස් වලට විසුරුවා හැරීම සහ එම ඤාය කිරීමේ රටාව ව්‍යවහාර වේ.

ආ6.6.9 ශුද්ධ තත්ත්වයක මුදල් ප්‍රවාහ ඉදිරි රැකුමක් සඳහා, 6.5.11 ඡේදය ප්‍රකාරව නිර්ණය කරන වටිනාකම්, ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රය මත සාධාරණ අගයේ වෙනස්වීම එකට බැදීම සමඟ ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රය හා සමාන බලපෑම් ඇති ශුද්ධ තත්ත්වයේ අයිතමවල වටිනාකම් වල වෙනස් ඇතුළත් කළ යුතුය. කෙසේ වෙතත් පුරෝකථන විකුණුම් අයහාරය ලෙස හඳුනාගන්නා විට වැනි, ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රයේ බලපෑම හා සමාන බලපෑමක් ඇති ශුද්ධ තත්ත්වය ඇති අයිතමවල වටිනාකමේ වෙනස්වීම හඳුනාගන්නේ ඒවාට සම්බන්ධිත ගනුදෙනු හඳුනාගත් පසුවය. උදාහරණ වශයෙන්, මාස නවයක කාලයකින් FC 100 ක් සඳහා වන බොහෝදුරට විය හැකි පුරෝකථන විකුණුම් සමූහයක් සහ මාස 18 ක කාලයකින් FC 120 ක් සඳහා වන බොහෝදුරට විය හැකි පුරෝකථන මිලට ගැනුම් සමූහයක් අස්තිත්ත්වකට තිබේ. එය ශුද්ධ තත්ත්වයක් වන FC 20 ඉදිරි විනිමය ගිවිසුමක් භාවිතකර FC 20 සඳහා ඉදිරි රැකුම් කරයි. 6.5.11 (අ) - 6.5.11 (ආ) ඡේද ප්‍රකාරව මුදල් ප්‍රවාහ ඉදිරි රැකුම් සංචිතයේ හඳුනාගන්නා වටිනාකම් නිර්ණය කිරීමේදී අස්තිත්ත්වය පහත දැ සංසන්දනය කරයි.

- (අ) ඉදිරි විනිමය ගිවිසුමේ සාධාරණ අගයේ වෙනස්වීම සමඟ එක්ව බොහෝදුරට වියහැකි පුරෝකථන විකුණුම්වල විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් අවදානම සම්බන්ධිත වටිනාකම් වෙනස්වීම්; සමඟ
- (ආ) බොහෝ දුරට වියහැකි පුරෝකථක මිලදී ගැනීම් වල වටිනාකමේ විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් අවදානම් සම්බන්ධිත වෙනස්කම්.

කෙසේ වෙතත් බොහෝදුරට වියහැකි පුරෝකථන විකුණුම් ගනුදෙනු මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල හඳුනාගන්නා තුරු අස්තිත්ත්වය හඳුනා ගන්නේ ඉදිරි විනිමය ගිවිසුමට සම්බන්ධිත වටිනාකම් පමණි, ඒ අවස්ථාවේදී එම පුරෝකථක ගනුදෙනුවල ප්‍රතිලාභ හෝ අලාභ හඳුනා ගනු ලැබේ (එනම් ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධිත නම් කිරීම සහ අයහාරය හඳුනා ගැනීම අතර වෙනසට ආරෝපිත විදේශ විනිමය අනුපාතික වටිනාකමේ වෙනස්වීම).

ආ6.6.10 ඒ හා සමානව ඉහත උදාහරණයේ අස්තිත්ත්වය ශුද්ධ ශුන්‍ය තත්ත්වයක් වී නම්, බොහෝ දුරට විය හැකි පුරෝකථන විකුණුම්වල වටිනාකම වෙනස්වීමට සම්බන්ධිත විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් අවදානම, බොහෝදුරට වියහැකි පුරෝකථක මිලදී ගැනුම්වල වටිනාකමේ වෙනස්වීමේ සම්බන්ධිත විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් අවදානම සමඟ සැසඳිය යුතුය. කෙසේ වෙතත් එම වටිනාකම් හඳුනාගන්නේ සම්බන්ධිත පුරෝකථක ගනුදෙනු මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල හඳුනාගත් පසුව පමණි.

ඉදිරි රැකුම් අයිතම ලෙස නම් කළ අයිතම සමූහවල ස්ථර

- ආ6.6.11 ආ6.3.19 ඡේදයේ සඳහන් කළ එම කරුණුවලට සමානව, පවතින අයිතමයන්ගේ ස්ථර සංවරක සමූහයක් නම්කිරීමේ නිර්වචනය කළ ඉදිරි රැකුම් ස්ථර සංරචකයෙන් අයිතම සමූහයක නියමිත නාමික වටිනාකම හඳුනාගැනීම අවශ්‍ය කෙරේ.
- ආ6.6.12 ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවයකට වෙනස් අයිතම සමූහයන් ගෙන් වන ස්ථර ඇතුළත්විය හැකිය. උදාහරණයක් වශයෙන් ශුද්ධ තත්ත්ව ඉදිරි රැකුමක් තුළ වත්කම් සමූහයක් සහ වගකීම් සමූහයක්, ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවය සංයෝජනයක් තුළ, වත්කම් සමූහයක ස්ථර සංරචකයක් සහ වගකීම් සමූහයක ස්ථර සංරචකයකින් සමන්විත විය හැකිය.

ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍ර ප්‍රතිලාභ හෝ අලාභ ඉදිරිපත් කිරීම

- ආ6.6.13 මුදල් ප්‍රවාහ ඉදිරි රැකුමක අයිතම සමූහයක් ලෙස එක්ව ඉදිරි රැකුම් කර ඇත්නම්, ඒවා ලාභ හෝ අලාභ සහ විස්තීර්ණ ආදායම් ප්‍රකාශනයේ වෙනස් ජේළි අයිතමයන්ට බලපෑ හැකිය. එම ප්‍රකාශනයේ ඉදිරි රැකුම් ප්‍රතිලාභ හෝ අලාභ ඉදිරිපත් කිරීම රදා පවත්නේ අයිතම සමූහය මතය.
- ආ6.6.14 අයිතම සමූහයකට යම් අවදානම් හිලවී විමේ තත්ත්වයක් නොමැති නම් විස්තීර්ණ ආදායම් ප්‍රකාශනයේ වෙනස් ජේළි අයිතම වලට බලපාන ලාභ හෝ අලාභ සහ වෙනත් විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් අවදානම සඳහා, ඉදිරි රැකුම් කළ විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් වියදම් සමූහයක් එවිට ප්‍රතිවර්ගීකරණය කළ ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍ර ප්‍රතිලාභ හෝ අලාභ ඉදිරි රැකුම් අයිතම වලින් බලපෑමට ලක් වූ ජේළි අයිතමවලට වෙන් කළ යුතුය. මෙම වෙන් කිරීම ක්‍රමානුකූල සහ තර්කාන්විත පදනමක් මත කළ යුතුය සහ තනි ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රයකින් පැන නගින ශුද්ධ ප්‍රතිලාභ හෝ අලාභයේ දළ බවට පත් කිරීම ප්‍රතිඵලයක් නොවිය යුතුය.
- ආ6.6.15 අයිතම සමූහයට අවදානම් හිලවී විමේ තත්ත්වයක් ඇත්නම් (උදාහරණයක් වශයෙන්, විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් අවදානම සඳහා විකුණුම් සහ වියදම් සමූහයේ එක්ව විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් ඉදිරි රැකුමකින් නම් කිරීම) එවිට අස්තීත්ත්වය ඉදිරි රැකුම් ප්‍රතිලාභ හෝ අලාභ වෙන් වූ ජේළි අයිතමයකින් ලාභ හෝ අලාභ හෝ වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායමේ ඉදිරිපත් කළ යුතුය. උදාහරණයක් ලෙස සළකා බලන්න FC 100 ක විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් ශුද්ධ තත්ත්වයක විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් අවදානම් ඉදිරි රැකුමක් සහ FC 20 ක් සඳහා ඉදිරි විනිමය ගිවිසුමක් භාවිත කර FC 80 ක විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් වියදමක්.

මුදල් ප්‍රවාහ ඉදිරි රැකුමක් සංචිතයේ ලාභ හෝ අලාභ වලට ප්‍රතිවර්ගීකරණය කළ (ශුද්ධ තත්ත්වය ලාභ හෝ අලාභවලට බලපානවිට) ඉදිරි විනිමය ගිවිසුම මත ප්‍රතිලාභ හෝ අලාභ ඉදිරි රැකුම් කළ විකුණුම් සහ වියදම් වෙනම ජේළි අයිතමයක ඉදිරිපත් කළ යුතුය. තවද වියදම්වලට වඩා පෙර කාලපරිච්ඡේදයේ විකුණුම් සිදුවුවහොත් විකුණුම් අයභාරය තවමත් මනිනුයේ LKAS 21 ප්‍රකාරව තත්කාලීන විනිමය අනුපාතිකයට සම්බන්ධිත ඉදිරි රැකුම් ප්‍රතිලාභ හෝ අලාභ ඉදිරිපත් කරන්නේ වෙනම ජේළි අයිතමයකය. ඒ අනුව ලාභ හෝ අලාභවල ඉදිරි රැකුමේ බලපෑමේ ශුද්ධ තත්ත්වය, මුදල් ප්‍රවාහ ඉදිරි රැකුම් සංචිතයට අනුරූපී ගැළපුමක් සහිතව පිළිබිඹු කෙරේ. පසු කාලපරිච්ඡේදයකදී ඉදිරි රැකුම් වියදම් ලාභ හෝ අලාභවලට බලපාන විට, විකුණුම් මත මුදල් ප්‍රවාහ ඉදිරි රැකුම් සංචිතයේ කලින් හඳුනාගත් ඉදිරි රැකුම් ප්‍රතිලාභ හෝ අලාභ ලාභ හෝ අලාභ, වලට ඉදිරි රැකුම් වියදම් ඇතුළත් ඒවා තුළින් වෙන්කොට, වෙනම ජේළි අයිතමයන් ලෙස ප්‍රතිවර්ගීකරණය කෙරේ. ඒවා මනිනුයේ LKAS 21 ප්‍රකාරව තත්කාලීන විනිමය අනුපාතිකයටය.

- ආ6.6.16 සමහර වර්ගවල සාධාරණ අගය ඉදිරි රැකුම් සඳහා, ඉදිරි රැකුම්කරණයේ පරිමාර්ථය වනුයේ ප්‍රාථමිකව ඉදිරි රැකුම් අයිතමයක සාධාරණ අගයේ වෙනස්වීම හිලවී කිරීම නොව එහෙත් ඒ වෙනුවට ඉදිරි රැකුම අයිතමක් මුදල් ප්‍රවාහ බවට පරිවර්තනය කිරීමය. උදාහරණයක් වශයෙන් ස්ථාවර - අනුපාතික ණය සාධන පත්‍රයක, සාධාරණ අගය පොලී අනුපාතික අවදානම අස්තීත්ත්වයේ පොලී අනුපාතික හුවමාරුවක් භාවිත කර ඉදිරි රැකුම් කරයි. අස්තීත්ත්වයේ ඉදිරි රැකුම් පරිමාර්ථය වනුයේ ස්ථාවර පොලී මුදල් ප්‍රවාහ වල පොලී මුදල් ප්‍රවාහවලට පරිවර්තනය කිරීමයි. පොලී අනුපාතික හුවමාරුව මත ශුද්ධ උපචිත පොලිය ලාභ හෝ අලාභවල උපචිත කිරීමෙන් මෙම අරමුණ ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවය සඳහා ගිණුම්කරණය තුළ පිළිබිඹු වේ. ඉදිරි රැකුම් ශුද්ධ තත්ත්වයකදී (උදාහරණ වශයෙන් ස්ථාවර අනුපාතික වත්කම් සහ ස්ථාවර අනුපාතික වගකීම් ශුද්ධ තත්ත්වයකදී) මෙම ශුද්ධ පොලී උපචිතවීම් ලාභ හෝ අලාභ සහ වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායමේ වෙනම පොලී අයිතමයක ඉදිරි පත් කළ යුතුවේ. එසේ කරනුයේ තනි සාධන පත්‍රයක ශුද්ධ ප්‍රතිලාභ හෝ අලාභ දළ වටිනාකම් හිලවී විමට සහ වෙනස් ජේළි අයිතමයක දළ වටිනාකම ලෙස පෙන්වීම වැළැක්වීමටය (උදාහරණ ලෙස මෙය තනි පොලී අනුපාතික හුවමාරුවක් මත ශුද්ධ පොලී ලැබීමක් දළ පොලී අයභාරයකට සහ දළ පොලී වියදමකට දළ වටිනාකම් ලෙස සැළකීම වැලැක්වීමටය).

බලාත්මක දිනය සහ සංක්‍රාන්තිය (7 වන පරිච්ඡේදය)

සංක්‍රාන්තිය (7.2 කොටස)

විකිණීම සඳහා තබා ඇති මූල්‍ය වත්කම්

ආ.7.2.1 මෙම ප්‍රමිතය ව්‍යවහාර කරන මුල් දිනයේදී, එහි ඕනෑම මූල්‍ය වත්කමක් කලමනාකරණය සඳහා අස්තිත්ත්වය ව්‍යාපාරික ආකෘතියේ අරමුණු 4.1.2 (අ) ඡේදයේ කොන්දේසි හෝ 4.1.2 අ (අ)හි කොන්දේසි සපුරාලන්නේද හෝ 5.7.5 ඡේදය තෝරා ගැනීමට මූල්‍ය වත්කම් සුදුසුකම් ලබන්නේද යනවග අස්තිත්ත්වය නිර්ණය කළ යුතුය. එම අරමුණ සඳහා අස්තිත්ත්වයක් විසින් මුල් ව්‍යවහාර කරන දිනයේ වත්කම් අස්තිත්ත්වය මිලදී ගන්නේ නම්, මූල්‍ය වත්කම් රඳවා තබා ගෙන ලෙස ඇති නිර්වචනය සපුරාලන්නේද යනවග නිර්ණය කළ යුතුය.

භානිකරණය

ආ.7.2.2 සංක්‍රාන්තිය මත අස්තිත්ත්වය, අනවශ්‍ය පිරිවැයක් හෝ පරිශ්‍රමයක් නොමැතිව ලබාගත හැකි සියළුම සාධාරණ සහ තහවුරු කිරීමේ තොරතුරු සලකා බැලීම මගින් මූලික හඳුනා ගැනීම මත ණය අවදානම බොහෝසේ නිවැරදිව කිරීමට පරික්ෂාකර බැලිය යුතුය. මූලික හඳුනා ගැනීමේ සිට ණය අවදානමේ සැලකිය යුතු අන්දමේ වැඩි වීමක් තිබුණා දැයි සංක්‍රාන්ති දින නිර්ණය කිරීමේදී අස්තිත්ත්වය තොරතුරු සඳහා සවිස්තරාකාර සෝදිසි කිරීමක් භාර ගැනීම අවශ්‍ය නොකෙරේ. අනවශ්‍ය පිරිවැයක් හෝ පරිශ්‍රමයක් නොදරා අස්තිත්ත්වයට මෙම නිර්ණය කිරීමට අපොහොසත් වුවහොත් 7.2.20 ඡේදය ව්‍යවහාර වේ.

ආ.7.2.3 මූලික ව්‍යවහාරකරණයට පෙර මූල්‍ය වත්කම් (හෝ ණය බැඳියාවන් හෝ මූල්‍ය ඇපකර ගිවිසුම් වැනි දෑට අස්තිත්ත්වය ගිවිසුමට පාර්ශවයක් වූ විට) මුල් හඳුනා ගැනීම මත අලාභ දීමනාව නිර්ණය කිරීමට හැකිවනු වස් සංක්‍රාන්තිය මත සහ එම අයිතම ප්‍රතිහඳුනා ගන්නා තුරු අස්තිත්ත්වය නිර්ණය කිරීමේදී බොහෝ සේ නිවැරදිව ණය අවදානම මූලික හඳුනා ගැනීම අදාළ තොරතුරු සලකා බැලිය යුතුය. මූලික ණය අවදානම නිර්ණය කිරීමට හෝ නිවැරදිව කිරීම හැකිවනුයේ අස්තිත්ත්වය අභ්‍යන්තර හෝ බාහිර තොරතුරු කළඹ පිළිබඳ විස්තර ඇතුළත් ආ.5.5.1 - ආ.5.5.6 ඡේද ප්‍රකාරව තොරතුරු සලකා බැලිය හැකිය.

ආ.7.2.4 ඓතිහාසික තොරතුරු ස්වල්පයක් ඇති අස්තිත්ත්වයක අභ්‍යන්තර වාර්තාවලින් සහ සංඛ්‍යාලේඛන (නව නිෂ්පාදනයක් එළි දැක්විය යුතුද යන්න නිර්ණය කිරීමේ උත්පාදනය වූ විය හැකි), සමාන නිෂ්පාදන තොරතුරු හෝ සංසන්දනයක කළ හැකි මූල්‍ය සාධන පත්‍රවල සමාන සමූහයන්ගේ අන්දකීම් අදාළවන්නේ නම් භාවිත කළ හැකිය.

නිර්වචන (අ පරිච්ඡේදය)

ව්‍යුත්පන්නත

ආ.අ.1 ව්‍යුත්පන්නත සඳහා නියම උදාහරණ වන්නේ අනාගත සහ ඉදිරි ගණුදෙනු, හුවමාරු සහ විකල්ප ගිවිසුම්ය. ව්‍යුත්පන්නතයක සාමාන්‍යයෙන් නාමික වටිනාකම ඇත. ඒවා ව්‍යවහාර මුදල් වටිනාකම්, කොටස් සංඛ්‍යාවක්, බරෙහි හෝ පරිමාවේ ඒකක හෝ ගිවිසුමේ සඳහන් කර ඇති වෙනත් නිශ්චිත ඒකක වේ. කෙසේ වෙතත්, ගිවිසුම ආරම්භයේදී ව්‍යුත්පන්නත සාධන පත්‍රයක් දරන්නාට හෝ ලියන්නාට ගිවිසුම ආරම්භයේදී නාමික වටිනාකමක් ආයෝජනය කිරීම හෝ ලැබීම අවශ්‍ය නොවේ. විකල්පයක් වශයෙන් නාමික වටිනාකමට අදාළ නැති සමහර අනාගත සිද්ධියක ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් ස්ථිර ගෙවීමක් හෝ වටිනාකම වෙනස්විය හැකි ගෙවීමක් ව්‍යුත්පන්නතයට අවශ්‍ය විය හැකිය (එහෙත් පාදකය වෙනස්වීමට සමානුපාතිකව නොවේ). උදාහරණයක් වශයෙන් ගිවිසුමක් සඳහා මාස 6 ක LIBOR (London Inter Bank offered rate) ලඳබැඳ අ (ලංඩන් අන්තර් බැංකු අර්පන අනුපාතිකය) මූලික ඒකක 100 කින් වැඩි වුවහොත් රු. 1,000 ක ස්ථාවර ගෙවීමක් අවශ්‍ය විය හැකිය. නාමික වටිනාකම නිශ්චය කර නොතිබුණත් එම ගිවිසුම ව්‍යුත්පන්නතයක් වේ.

ආ.අ.2 මෙම ප්‍රමිතයේ ව්‍යුත්පන්නතයක් යන්න නිර්වචනයට පාදක කරගත් අයිතමයක (එනම් ස්ථාවර අනුපාතික ණය සාධන පත්‍රයක් මිලදී ගැනීමට ඉදිරි ගණුදෙනු ගිවිසුමක) භාරදීමෙන් නිරවුල් කරන ගිවිසුම් ඇතුළත් වේ. අස්තිත්ත්වය සතුව එය ශුද්ධ මුදලින් හෝ වෙනත් මූල්‍ය සාධන පත්‍රයකින් හෝ මූල්‍ය සාධන පත්‍ර හුවමාරුකර ගැනීමෙන් නිරවුල් කළ හැකි මූල්‍ය නොවන වත්කමක් මිලදී ගැනීම හෝ විකිණීම සඳහා වන ගිවිසුම් තිබිය හැකිය (උදාහරණ අනාගත දිනයකදී ස්ථාවර මිලකට වෙළඳ ද්‍රව්‍යයක් මිලදී ගැනීමට හෝ විකිණීමට වන ගිවිසුමක්). අස්තිත්ත්වයේ අපේක්ෂිත මිලදී ගැනීමේ, විකිණීමෙන් හෝ භාවිත කිරීමේ අවශ්‍යතා ප්‍රකාරව ගිවිසුමකට ඇතුළත්ව අඛණ්ඩව රඳවා තබාගන්නේ මූල්‍ය නොවන අයිතමයන් භාරදීමේ අරමුණ සඳහා වන්නේ

නම් හැර එවන් ගිවිසුමක් මෙම ප්‍රමිතයේ විෂය පථය තුළ වේ. කෙසේ වෙතත් අස්තිත්ත්වය නම් කිරීම 2.5 ඡේදය (2.4 - 2.7 ඡේද බලන්න) ප්‍රකාරව කරන්නේ නම් අස්තිත්ත්වයක් අපේක්ෂිත මිල දී ගැනීම, විකිණීම හෝ භාවිත කිරීම් වැනි ගිවිසුම්වලට මෙම ප්‍රමිතය ව්‍යවහාර කළ හැකිය.

ආද.3 ව්‍යුත්පන්නනයක නිර්වචනය සඳහා යොදා ගන්නා ගති ලක්ෂණයන් ගෙන් එකක් වන්නේ වෙළඳ පොළ සාධකවල වෙනස්වීම් වලට ඒ හා සමාන ප්‍රතිචාරයක් අපේක්ෂාකරන වෙනත් වර්ගවල ගිවිසුම් සඳහා අවශ්‍යකරන ප්‍රමාණයට වඩා එහි අඩු මූලික ශුද්ධ ආයෝජනයක් තිබීමය. වාර්තය විකල්පයකට එකට බැඳුන පාදක කරගත් මූල්‍ය සාධන පත්‍රයක් ලබා ගැනීම අවශ්‍ය විය හැකි ආයෝජනයට වඩා අඩුවීමේ හේතුව නිසා විකල්ප ගිවිසුම් එම නිර්වචනය සපුරාලයි. සාධාරණ අගය එක හා සමාන වන වෙනස් ව්‍යවහාරමුදල් වලින් මූලික හුවමාරුවක් අවශ්‍යකරන ව්‍යවහාර මුදල් හුවමාරුවක් එයට ශුද්ධ ශුන්‍ය මූලික අගය ඇති කියා නිර්වචනය සපුරාලයි.

ආද.4 විධිමත් ක්‍රමයේ මිලදී ගැනුමක් හෝ විකුණුමක් ව්‍යුත්පන්නනයක නිර්වචනය සපුරාලන එකඟවන වෙළඳ දින සහ නිරවුල් කරන දින අතර ස්ථාවර මිල බැඳියාවක් ඇති කරයි. කෙසේ වෙතත් බැඳියාවේ පවත්නා කාලය කෙටිවීම නිසා එය ව්‍යුත්පන්නන මූල්‍ය සාධන පත්‍රයක් ලෙස හඳුනා නොගැනේ. ඒ වෙනුවට එවැනි විධිමත් ක්‍රමයක ගිවිසුම් සඳහා (3.1.2 සහ ආ. 3.1.3 - ආ. 3.1.6 ඡේද බලන්න) මෙම ප්‍රමිතය විශේෂ ගිණුම්කරණයක් ප්‍රතිපාදනය කර ඇත.

ආද.5 ව්‍යුත්පන්නනයක නිර්වචනයක් ගිවිසුමකට නිශ්චිත පාර්ශවයක් නොවන මූල්‍ය නොවන විචල්‍යත් ලෙස යොමු කර ඇත. මේවාට විශේෂිත ප්‍රදේශයක භූමි කම්පා හානි සඳහා වන දර්ශක සහ විශේෂිත නගරයක් සඳහා උෂ්ණත්ව දර්ශක ඇතුළත් වේ. ගිවිසුමට ඇතුළත් පාර්ශවකරුවෙකුගේ නිශ්චිතවන මූල්‍ය නොවන විචල්‍යත්ට ගින්නක් ඇති වීම හෝ ඇති නොවන නිසා ගිවිසුමට අයත් පාර්ශවකරුගේ වත්කමට සිදුවිය හැකි හානි හෝ විනාශ වීම් ඇතුළත් වේ. එවන් වත්කම්වල සාධාරණ අගයේ වෙළඳපොළ මිල (මූල්‍ය විචල්‍යයන්) වෙනස්වීම් පමණක් නොව රඳවාගත් මූල්‍ය නොවන වත්කම් (මූල්‍ය නොවන විචල්‍යයන්) නිශ්චිත මූල්‍ය වත්කම් වල ස්වභාවයේ වෙනසක් පිළිබිඹු වන්නේ නම් මූල්‍ය නොවන වත්කම්වල සාධාරණ අගයේ වෙනස්වීම අයිතිකරුට පමණක් නිශ්චිත වේ. උදාහරණයක් වශයෙන් විශේෂ කාර් රථයක අවශේෂ වටිනාකම සඳහා වන ඇපකරයක, කාර් රථයේ භෞතික තත්ත්වය වෙනස්වීම නිසා ඇපකරු අවදානමකට නිරාවරණය වන්නේ නම් අවශේෂ අගයේ වෙනස්වීම එම කාර් රථයේ අයිතිකරුට නිශ්චිත වේ.

විකිණීම සඳහා රඳවා ගන්නා මූල්‍ය වත්කම් සහ මූල්‍ය වගකීම්

ආද.6 වෙළඳාම සාමාන්‍යයෙන් ක්‍රියාකාරී සහ නිතර මිලදී ගැනීම සහ විකිණීම මගින් පිළිබිඹුවේ සහ විකිණීම සඳහා රඳවා තබාගෙන ඇති මූල්‍ය සාධන පත්‍ර සාමාන්‍යයෙන් භාවිත කරන්නේ කෙටි කාලීනව උච්චාවචනය වන මිල සහ විකුණුම්කරුවන්ගේ ආන්තිකවලින් ලාභ ජනනය කර ගැනීමේ අරමුණ ඇතිවය.

ආද.7 විකිණීම සඳහා ඇති මූල්‍ය වගකීම් වලට ඇතුළත් වන්නේ;

(අ) ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රලෙස ගණන් නොගැනෙන ව්‍යුත්පන්නන වගකීම්,

(ආ) ඉදිරි විකුණුම්කරුවෙක් ණයට ගත් මූල්‍ය වත්කමක් භාරදීමට ඇති බැඳියාව (තවමත් හිමිකම නැති සහ අස්තිත්ත්වයක් විකුණන ණයටගත් මූල්‍ය වත්කම්);

(ඇ) නුදුරු කාලසීමාවකදී ඒවා ප්‍රතිමිලදී ගැනීමේ අපේක්ෂාව ඇතිව දරණ ලද මූල්‍ය වගකීම් (උදා: ඒවායේ සාධාරණ අගයේ වෙනස්වීම මත නුදුරු සීමාවකදී නිකුත් කරන්නා ආපසු මිලට ගන්නා ලැයිස්තුගත ණය සාධන පත්‍ර); සහ

(ඈ) එක්ව කලමනාකරණය කරන හඳුනාගත් මූල්‍ය සාධන පත්‍ර කළඹක කොටසක් වන මූල්‍ය වගකීම් සහ ඒ සඳහා වර්තමාන රටාව අනුව කෙටිකාලීන ලාභ ලබා ගන්නා බවට සාක්ෂි තිබීම.

ආද.8 අරමුදල් ගනුදෙනු කටයුතු සඳහා වගකීමක් භාවිතයට ගැනීමට තිබීමේ කාරණාව නිසාම පමණක් එය ගනුදෙනු සඳහා රඳවාගෙන ඇති වගකීමක් නොකෙරේ.

ඇ පරිශීෂ්ඨය

වෙනත් ප්‍රමිතවලට සංශෝධන

වෙනත් ලෙසකින් සඳහන් කර ඇති තැන්හි හැර 2014 දෙසැම්බර් නිකුත් කළ SLFRS 9 අස්තිත්ත්වයක් ව්‍යවහාර කරන විට මෙම පරිශීෂ්ඨයේ ඇති සංශෝධන ව්‍යවහාර කළ යුතුය. 2009, 2010 සහ 2013 දී නිකුත් කළ SLFRS 9 හි සංශෝධන එකතු කරමින් මෙම සංශෝධන අන්තර්ගත කෙරේ. SLFRS 9 (2014) නිකුත් කළ අවස්ථාවේදී එම වෙනත් ප්‍රමිත අනිවාර්ය ලෙස බලාත්මක නොවූයේ වුවද, මෙම පරිශීෂ්ඨයේ ඇති සංශෝධන එලෙස SLFRS 9 (2014) ප්‍රමිතය නිකුත් කිරීමට පෙර කරන සංශෝධන මගින් අන්තර්ගත වේ. මෙම පරිශීෂ්ඨයේ සංශෝධන SLFRS 15 ගනුදෙනුකරුවන් සමඟ වන ගිවිසුම් මගින් අයහාර වලින් කරන ලද සංශෝධන සංයෝජනය කෙරේ.

SLFRS 1 ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත මුල් වරට භාවිත කිරීම

- ආ1 පහත සඳහන් ලෙස කියවෙන පරිදි 29 වන ඡේදය සංශෝධනය කෙරේ. 39ආ, 39උ සහ 39අ එ ඡේද ඉවත් කෙරේ සහ 29අ සහ 39ආ අ ඡේද එකතු කෙරේ.
- 29 අ19අ ඡේදය ප්‍රකාරව ලාභ හෝ අලාභ මගින් සාධාරණ අගයට මනිනු ලබන කලින් හඳුනාගත් මූල්‍ය වත්කමක්, මූල්‍ය වත්කමක් ලෙස නම් කිරීමට අස්තීත්ත්වයකට අවසර දේ. නම් කරන ලද දිනයේදී එසේ නම්කළ මූල්‍ය වත්කමේ සාධාරණ අගය සහ කලින් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ඒවායේ වර්ගීකරණය සහ ධාරණ වටිනාකම අස්තීත්ත්වයක් හෙළිදරව් කළ යුතුය.
- 29අ අ19 ඡේදය ප්‍රකාරව ලාභ හෝ අලාභ මගින් සාධාරණ අගයට හඳුනාගත් මූල්‍ය වගකීමක්, මූල්‍ය වගකීමක් ලෙස නම් කිරීමට අස්තීත්ත්වයකට අවසර දේ. නම් කරන ලද දිනයේ එසේ නම් කළ මූල්‍ය වගකීමේ සාධාරණ අගය සහ කලින් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ඒවායේ වර්ගීකරණය සහ ධාරණ වටිනාකම අස්තීත්ත්වයක් හෙළිදරව් කළ යුතුය.
- 39ආ [ඉවත් කරන ලදී]
- 39උ [ඉවත් කරන ලදී]
- 39අ එ [ඉවත් කරන ලදී]
- 39ආ අ 2014 දෙසැම්බර් නිකුත් කළ SLFRS 9 මූල්‍ය සාධන පත්‍ර සංශෝධිත ඡේද 29, ආ 1 - ආ 6, අ1 අ14, අ15, අ19, සහ අ20, ඉවත් කළ ඡේද 39 ආ, 39 උ සහ 39 අ එ සහ එකතු කළ ඡේද ආ 8 - ආ 8 උ, ආ 9 අ - අ19 අ1, අ1 33, ඉ 1 සහ ඉ 2 අස්තීත්ත්වයක් SLFRS 9 ව්‍යවහාර කරන විට එම සංශෝධන ව්‍යවහාර කළ යුතුය.
- ආ2 ආ පරිශිෂ්ටයේ ආ 1 - ආ 6 ඡේද පහත සඳහන් පරිදි කියවෙන ලෙස සංශෝධනය කෙරේ සහ ශීර්ෂයක් සහ ආ 8 - ආ 8 උ සහ ශීර්ෂයන් සහ ආ 9 ඡේදය එකතු කෙරේ.
- ආ1 අස්තීත්ත්වයක් පහත සඳහන් ව්‍යතිරේක ව්‍යවහාර කළ යුතුය.
- (අ) මූල්‍ය වත්කම් සහ මූල්‍ය වගකීම් ප්‍රතිහඳුනා ගැනීම (ආ 2 සහ ආ 3 ඡේද);
- (ආ) ඉදිරි රැකුම් ගිණුම්කරණය (ආ4 - ආ6 ඡේද);
- (ඇ) පාලනය නොවන හිමිකම (ආ7 ඡේදය);
- (ඈ) මූල්‍ය වත්කම් වර්ගීකරණය සහ මැනීම (ආ8 - ආ8 - ඇ ඡේද);
- (ඉ) මූල්‍ය වත්කම් හානිකරණය (අ 8 ඇ - ආ 8 උ);
- (ඊ) නිහිත ව්‍යුත්පන්න (ආ9 ඡේද); සහ
- (උ) රාජ්‍ය ණය (ආ 10 - ආ 12 ඡේද)

මූල්‍ය වත්කම් සහ මූල්‍ය වගකීම් ප්‍රතිහඳුනා ගැනීම

- ආ2 ආ3 ඡේදයෙන් අවසර දී ඇති පරිදි හැර, මුල් වරට භාවිත කරන්නෙක් SLFRSs වලට සංක්‍රාන්ති වූ දින හෝ ඊට පසුව සිදුවන ගණුදෙනු සඳහා SLFRS 9 ප්‍රතිහඳුනා ගැනීමේ අවශ්‍යතාවයන් ව්‍යවහාර කළ යුතුය. උදාහරණයක් වශයෙන් SLFRSs වලට සංක්‍රමණය වීමට පෙර දිනයකදී සිදුවූ ගණුදෙනුවක ප්‍රතිඵලයක් ලෙස එහි කලින් පොදුවේ පිළිගත් ගිණුම් මුලධර්ම ප්‍රකාරව මුල්වරට භාවිතකරන්නේ ව්‍යුත්පන්න නොවන මූල්‍ය වත්කමක් හෝ ව්‍යුත්පන්න නොවන මූල්‍ය වගකීමක් ප්‍රතිහඳුනා ගන්නේ නම්, එය එම වත්කම් හෝ වගකීම් SLFRSs ප්‍රකාරව හඳුනානොගත යුතුය. (පසුව සිදු වූ ගණුදෙනුවක හෝ සිද්ධියක ප්‍රතිඵලයක් ලෙස හඳුනා ගැනීම සඳහා සුදුසුකම් ලබන්නේ නම් හැර).
- ආ3 පසුගිය ගණුදෙනුවල ප්‍රතිඵලයක් ලෙස ප්‍රතිහඳුනාගත් මූල්‍ය වත්කම් හෝ මූල්‍ය වගකීම්වල SLFRS 9 ව්‍යවහාර කිරීමට අවශ්‍ය තොරතුරු ලබාගත්තේ එම ගණුදෙනුව සඳහා මූලික ගිණුම්කරණය කරන වේලාවේදී නම් ආ 2 ඡේදයේ කෙසේ සඳහන් වුවද අස්තීත්ත්වය තෝරා ගන්නා දිනක සිට SLFRS 9 හි ප්‍රතිහඳුනාගැනීම අවශ්‍යතා අතීතයට බලපාන ලෙස අස්තීත්ත්වය ව්‍යවහාර කළ යුතුය.

ඉදිරි රැකුම් ගිණුම්කරණය

- ආ4 SLFRS 9 න් අවශ්‍යකරන පරිදි SLFRSs වලට සංක්‍රාන්ති වන දින අස්තිත්ත්වයක් විසින්;
(අ) සියළුම ව්‍යුත්පන්නන සාධාරණ අගයට මැනීම; සහ
(ආ) ඒවා වත්කම් හෝ වගකීම් ලෙස සළකා කලින් වූ පොදුවේ පිළිගත් ගිණුම් මූල ධර්ම ප්‍රකාරව වාර්තා කරන ලද ව්‍යුත්පන්නන මත පැන නගින සියළුම විලම්භනය කළ අලාභ හෝ ප්‍රතිලාභ ඉවත් කළ යුතුය.
- ආ5 SLFRS 9 ප්‍රකාරව ඉදිරි රැකුම් ගිණුම්කරණය සඳහා සුදුසුකම් නොලබන වර්ගයේ ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතා තත්ත්වයක් අස්තිත්ත්වයක් එහි ආරම්භක SLFRS මූලා තත්ත්ව ප්‍රකාශයේ පිළිබිඹු නොකළ යුතුය (උදාහරණයක් වශයෙන් ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රය ස්වාධීන ලිඛිත විකල්පයක් හෝ ශුද්ධ ලිඛිත විකල්පයක් හෝ ඉදිරි රැකුම් අයිතමයවිදේශ ව්‍යවහාර මුදල් අවදානමකට වඩා වෙනස් අවදානමක් සඳහා මුදල් ප්‍රවාහ ඉදිරි රැකුමක ශුද්ධ තත්ත්වයක ඉදිරි රැකුම් අයිතමයක් වනවිට). කෙසේ වෙතත් අස්තිත්ත්වයක් පෙර පොපිගිමු ප්‍රකාරව ශුද්ධ තත්ත්වයක් ලෙස නම් කරන්නේ නම් එය එසේ කරන්නේ SLFRSs වලට සංක්‍රාන්ති වූ දිනට පසුව දිනක නොවේ නම්, එම ශුද්ධ තත්ත්ව තුළ හෝ ශුද්ධ තත්ත්වය තනි අයිතමයක් SLFRS 9 හි 6.6.1 ඡේදයේ අවශ්‍යතාවයන් සපුරාලන්නේ නම්, එය SLFRSs ප්‍රකාරව ඉදිරි රැකුම් අයිතමයක් ලෙස නම් කළ හැකිය.
- ආ6 SLFRSs වලට සංක්‍රමණය වන දිනයට පෙර නම්, අස්තිත්ත්වය ඉදිරි රැකුමක් ලෙස නම් කළ ගනුදෙනුවක් එහෙත් SLFRS 9 ප්‍රකාරව ඉදිරි රැකුම් ගිණුම්කරණය සඳහා අවශ්‍ය කොන්දේසි සපුරා නොලැබ විට, අස්තිත්ත්වය විසින් ඉදිරි රැකුම් ගිණුම්කරණය නතර කිරීමට SLFRS 9 හි 6.5.6 සහ 6.5.7 ඡේද ව්‍යවහාර කළ යුතුය. SLFRSs වලට සංක්‍රාන්ති වීමට පෙර ඇතුළත් වූ ගනුදෙනු ඉදිරි රැකුම් අයිතමයක් අතීතයට බලපාන ලෙස නම් නොකළ යුතුය.
- ### මූල්‍ය සාධන පත්‍ර වර්ගීකරණය සහ මැනීම
- ආ8 SLFRSs වලට සංක්‍රාන්ති වූ දින පැවති කරුණු සහ තත්ත්වයන් පදනම මත මූල්‍ය වත්කම SLFRS 9 හි 4.1.2 ඡේදයේ කොන්දේසි සහ 4.1.2 අ ඡේදයේ කොන්දේසි සපුරාලන්නේ යන වග අස්තිත්ත්වයක් තක්සේරු කළ යුතුය.
- ආ8අ SLFRSs වලට සංක්‍රාන්ති වන දින පැවති කරුණු සහ තත්ත්වයන් පදනම මත SLFRS 9 ආ4.1.9 ආ - ආ4.1.9 ඇ ඡේද ප්‍රකාරව, මුදල් සංරචකයේ වෙනස් කරන ලද මුදලේ කාලීන වටිනාකම තක්සේරු කිරීම ප්‍රායෝගික නොවන්නේ නම්, SLFRS 9 ආ4.1.9 ආ - ආ4.1.9 ඇ ඡේදවල ඇති මුදලේ කාලීන වටිනාකමට කරන ලද වෙනස්කම් වලට සම්බන්ධිත අවශ්‍යතාවය සැලකිල්ලට නොගෙන SLFRSs වලට සංක්‍රාන්ති වූ දින පැවති කරුණු සහ තත්ත්වයන් පදනම මත මූල්‍ය වත්කමේ ගිවිසුම්ගත මුදල් ප්‍රවාහ ගති ලක්ෂණ අස්තිත්ත්වය විසින් තක්සේරු කළ යුතුය. (මෙම සිද්ධියේදී අස්තිත්ත්වය විසින් එලෙසම SLFRS 7 හි 42 ආර් ඡේදයද ව්‍යවහාර කළ යුතුය. එහෙත් 'SLFRS 9 හි 7.2.4 ඡේදයේ' යොමුවක් කියවිය යුත්තේ මෙම ඡේදය අදහස් කිරීමට සහ 'මූල්‍ය වත්කම් මූලික හඳුනා ගැනීම' ට යොමු කිරීම කියවිය යුත්තේ 'SLFRSs වලට සංක්‍රාන්ති වූ දිනය' ලෙස අදහස් කිරීමටය).
- ආ8ආ SLFRSs වලට සංක්‍රාන්ති වූ දින පැවති කරුණු සහ තත්ත්වයන් පදනම මත SLFRS 9 හි ආ 4.1.12 (ඇ) ඡේදය ප්‍රකාරව කලින් ගෙවීමේ ලක්ෂණයේ සාධාරණ අගය සැලකිය යුතු තරම් නොවන්නේද යන්න අගය කිරීම ප්‍රායෝගික නොවන්නේ නම්, SLFRS 9 ඡේදයේ කලින් ගෙවීමේ ලක්ෂණය සඳහා ව්‍යතිරේකය සැලකිල්ලට නොගනිමින්, SLFRSs වලට සංක්‍රාන්ති වූ දින පැවති කරුණු සහ තත්ත්වයන් පදනම මත මූල්‍ය වත්කමක ගිවිසුම්ගත මුදල් ප්‍රවාහ ගති ලක්ෂණ අස්තිත්ත්වය විසින් විසින් තක්සේරු කළ යුතුය. (මෙම සිද්ධියේදී අස්තිත්ත්වය, විසින් එලෙසම SLFRS 7 හි 42 ආර් ඡේදයද ව්‍යවහාර කළ යුතුය. එහෙත් 'SLFRS 9 7.2.5 ඡේදයේ' යොමුවක් කියවිය යුත්තේ මෙම ඡේදය අදහස් කිරීමට සහ 'මූල්‍ය වත්කම් මූලික හඳුනා ගැනීම' ට යොමු කිරීම කියවිය යුත්තේ 'SLFRS වලට සංක්‍රාන්ති වූ දිනය' ලෙස අදහස් කිරීමටය).
- ආ8ඇ අස්තිත්ත්වයක SLFRS 9 සඵල පොලී අනුපාතිකය අතීතයට බලපාන පරිදි ව්‍යවහාර කිරීම ප්‍රායෝගික නොවන්නේ නම් (LKAS 8 හි නිර්වචනය කර ඇති පරිදි) SLFRSs වලට සංක්‍රාන්ති වූ දින මූල්‍ය වත්කමේ හෝ මූල්‍ය වගකීමේ සාධාරණ අගය වන්නේ SLFRSs වලට සංක්‍රාන්ති වූ දින එම මූල්‍ය වත්කමේ නව ධාරණ වටිනාකම හෝ එම මූල්‍ය වගකීමේ නව ක්‍රමඝූෂ පිරිවැයයි.

මූල්‍ය වත්කම් හානිකරණය

- ආ8ඇ SLFRS 9 හි 5.5 ඡේදයේ හානිකරණ අවශ්‍යතාවයන්, එම SLFRS හි 7.2.15 සහ 7.2.18 - 7.2.20 ඡේද වලට යටත්ව අභිනයට බලපාන පරිදි අස්තිත්ත්වයන් ව්‍යවහාර කළ යුතුය.
- ආ8ඉ SLFRSs වලට සංක්‍රාන්තිවන දින, මූල්‍ය සාධන පත්‍රය මූලික හඳුනාගත් දින ණය අවදානම නිර්ණය කිරීමට, අනවශ්‍ය පිරිවැයකින් හෝ පරිශ්‍රමයකින් තොරව ලබාගත හැකි සාධාරණ සහ තහවුරු කිරීමේ තොරතුරු අස්තිත්ත්වයක් භාවිත කළ යුතුය (හෝ ණය බැඳියාවන් සහ මූල්‍ය ඇපවීම් ගිවිසුම් සඳහා SLFRS 9 හි 5.5.6 ඡේදය ප්‍රකාරව අවලංගු කළ නොහැකි බැඳියාවකට අස්තිත්ත්වය පාර්ශ්වයන් වූ දින) සහ එය SLFRSs වලට සංක්‍රමණය වූ දින ණය අවදානමට සංසන්දනය කිරීම (SLFRS 9 හි ආ 7.2.2 - ආ 7.2.3 ඡේද ඵලසම බලන්න).
- ආ8ඊ මූලික හඳුනා ගැනීමේ සිට ණය අවදානම යම් සැලකිය යුතු අන්දමේ වැඩිවීමක් සිදුවී ඇත්දැයි නිර්ණය කිරීමේදී, අස්තිත්ත්වය පහත සඳහන් දෑ ව්‍යවහාර කළ හැකිය.
- (අ) SLFRS 9 හි 5.5.10 සහ ආ5.5.27 - ආ5.5.29 ඡේදවල අවශ්‍යතාවයන්; සහ
- (ආ) අස්තිත්ත්වය, කල් ඉකුත් වූ එම මූල්‍ය සාධන පත්‍ර සඳහා කල් ඉකුත් වූ තොරතුරු පදනම මත මූලික හඳුනාගැනීමේ සිට ණය අවදානමේ සැලකිය යුතු වැඩිවීමක් හඳුනා ගැනීම මගින් අස්තිත්ත්වය හානිකරණ අවශ්‍යතාවයන් ව්‍යවහාර කරන්නේ නම්, දින 30 කට වඩා කල් ඉකුත් වූ ගිවිසුම්ගත ගෙවීම් සඳහා SLFRS 9 හි 5.5.11 ඡේදයේ උප මර්දනීය පූර්වානුමිතිය.
- ආ8උ SLFRSs වලට සංක්‍රාන්ති වන දින, මූල්‍ය සාධන පත්‍රයක් මූලික හඳුනා ගැනීමේ සිට ණය අවදානමේ සැලකිය යුතු අන්දමේ වැඩිවීමක් ඇත්දැයි නිර්ණය කිරීමේදී අනවශ්‍ය පිරිවැයක් හෝ පරිශ්‍රමයක් අවශ්‍ය කරන්නේ නම් අස්තිත්ත්වය විසින් මූල්‍ය සාධන පත්‍රය ප්‍රතිහඳුනා ගන්නා තෙක් සෑම වාර්තාකරණ දිනකම ජීව කාල අපේක්ෂිත ණය අලාභවලට සමාන වටිනාකමක් අලාභ දීමනා ලෙස අස්තිත්ත්වය හඳුනාගත යුතුය. (වාර්තා කරන දින එම මූල්‍ය සාධන පත්‍රය ණය අවදානම් අඩු සාධන පත්‍රයක් වන්නේ නම් හැර, එවන් අවස්ථාවක ආ 8 (ඉ) අ ඡේදය ව්‍යහාර වේ)

නිහිත ව්‍යුත්පන්න

- ආ9 එය පළමුව ගිවිසුමට පාර්ශ්වයක් වූ දින සහ SLFRS 9 හි ආ 4.3.11 ඡේදයෙන් අවශ්‍ය කරන පරිදි යළි තක්සේරු කිරීම අවශ්‍ය කරන දිනයන් ගෙන් පසුව පැවති තත්ත්වයන් පදනම මත, නිහිතව්‍යුත්පන්නය සත්කාරක ගිවිසුමෙන් වෙන් කොට සහ ව්‍යුත්පන්නයක් ලෙස ගිණුම්ගත කිරීම අවශ්‍යකරන්නේද යන්න මුල් වරට භාවිත කරන්නෙක් තක්සේරු කළ යුතුය.
- ඇ3 ඇ පරිශීෂ්ටයේ, ඇ1, ඇ14, ඇ15, ඇ19 සහ ඇ20 සහ ඇ19 ට ඉහළින් ඇති ශීර්ෂය පහත සඳහන් පරිදි කියවීමට සංශෝධනය කරන අතර, ඇ19ඇ-ඇ19ඇ සහ ඇ32 ඡේදයට පසු ශීර්ෂයක් සහ ඇ33 ඡේදය එකතු කෙරේ.
- ඇ1 පහත සඳහන් නිදහස් කිරීම් එකක් හෝ ඊට වැඩි ගණනක් භාවිත කිරීමට අස්තිත්ත්වයකට තෝරා ගත හැකිය.
- (අ) ...
- (ඒ) කලින් හඳුනාගත් මූල්‍ය සාධන පත්‍ර නම් කිරීම (ඇ19 -ඇ19ඇ ඡේද)
- (ඔ) ...
- (අඊ) බද්ධ එකඟවීම් (ඇ 31 ඡේදය)
- (අඋ) මතුපිට නිධියක නිෂ්පාදන අදියරේ පිරිවැය ඉවත් කිරීම (ඇ 32 ඡේදය); සහ
- (අඌ) මූල්‍ය නොවන අයිතම මිලදී ගැනීමට හෝ විකිණීමට වන ගිවිසුම් නම් කිරීම (ඇ 33)
- අස්තිත්ත්වයක් මෙම නිදහස් කිරීම් වෙනත් අයිතමයන් සමඟ සංසන්දනය කිරීමට යොදා නොගත යුතුය.
- ඇ14 අස්තිත්ත්වයක් වෙන්ව වූ මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කරන විට එය විසින් පරිපාලිතයන් බද්ධ ව්‍යාපාර සහ ආශ්‍රිතයන්හි කරන ලද ආයෝජන එක්කෝ:

(අ) පිරිවැයට; හෝ

(ආ) SLFRS9 ප්‍රකාරව

ගිණුම්ගත කිරීමට LKAS 27 මගින් අවශ්‍යවේ.

ඇ15 LKAS 27 ප්‍රකාරව මුල් වරට භාවිත කරන්නෙක් එවැනි ආයෝජනයක් පිරිවැයට මනින්නේ නම්, එම ආයෝජනය පහත දැක්වෙන වටිනාකම් වලින් එකකට එහි වෙනම වූ ආරම්භක SLFRS මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශයේ එය මැනිය යුතුය:

(අ) LKAS 27 ප්‍රකාරව නිර්ණය කළ පිරිවැයට; හෝ

(ආ) සළකනු ලැබූ පිරිවැයට. එවැනි ආයෝජනයක සළකනු ලබන පිරිවැය විය යුත්තේ එහි:

(i) එහි වෙනම වූ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල SLFRSs වලට සංක්‍රාන්ති වූ දිනට අස්තීත්ත්වයේ සාධාරණ අගය; හෝ

(ii) කලින් වූ පොපිගිමු අනුව එම දිනට ධාරණ අගය.

මැනීම සඳහා අස්තීත්ත්වයන් සළකනු ලැබූ පිරිවැය තෝරාගත හොත් මුල්වරට භාවිත කරන්නෙක් එක් එක් පරිපාලිතයේ බද්ධ ව්‍යාපාරයේ හෝ ආශ්‍රිතයේ ආයෝජන මැනීමට එක්කෝ ඉහත (i) හෝ (ii) තෝරාගත හැකිය.

කලින් හඳුනාගත් මූල්‍ය සාධන පත්‍ර නම් කිරීම

ඇ19 මූල්‍ය වගකීමක් (එය සමහර නිර්නායක සපුරාලන්නේ නම්) ලාභ හෝ අලාභ මගින් සාධාරණ අගයට වූ මූල්‍ය වගකීමක් ලෙස නම් කිරීමට SLFRS 9 අවසර දේ. මෙම අවශ්‍යතාවය තිබුණා වුවද, SLFRSs වලට සංක්‍රාන්තිවන දින, එම වගකීම එම දිනට SLFRS 9 4.2.2 ඡේදයේ නිර්ණායක සපුරාලන්නේ නම් ඕනෑම මූල්‍ය වගකීමක් ලාභ හෝ අලාභ මගින් සාධාරණ අගයට ලෙස නම් කිරීමට අවසර දේ.

ඇ19අ SLFRSs වලට සංක්‍රාන්ති වූ දින පැවති කරුණු සහ තත්ත්වයන් පදනම මත SLFRS 9 හි 4.1.5 ඡේදය ප්‍රකාරව අස්තීත්ත්වයක් මූල්‍ය වත්කමක් ලාභ හෝ අලාභ මගින් සාධාරණ අගයට මනින ලද ලෙස නම් කළ හැකිය.

ඇ19ආ SLFRSs වලට සංක්‍රාන්ති වූ දින පැවති කරුණු සහ තත්ත්වයන් පදනම මත SLFRS 9 හි 5.7.5 ඡේදය ප්‍රකාරව අස්තීත්ත්වයක් ස්කන්ධ සාධන පත්‍රයක ආයෝජනයක වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායම් මගින් සාධාරණ අගයට මනින ලද ලෙස නම් කළ හැකිය.

ඇ19ඇ ලාභ හෝ අලාභ මගින් සාධාරණ අගයට ලෙස නම් කරන ලද මූල්‍ය වගකීමක් සඳහා SLFRSs වලට සංක්‍රාන්ති වූ දින පැවති කරුණු සහ තත්ත්වයන් පදනම මත SLFRS 9 5.7.7 ඡේදය අනුව ක්‍රියාකිරීමෙන් ගිණුම්කරණ අයෝග්‍ය ගැළපීමක් ලාභ හෝ අලාභ තුළ ඇති වේ දැයි අස්තීත්ත්වයක් නිර්ණය කළ යුතුය.

මූලික හඳුනා ගැනීමේදී මූල්‍ය වත්කම්වල හෝ මූල්‍ය වගකීම් වල සාධාරණ අගය මැනීම

ඇ20 7 සහ 9 වන ඡේදවල අවශ්‍යතාවයන් කුමක් වුවද අස්තීත්ත්වයක් SLFRS 9 ආ 5.1.2 අ (ආ) ඡේදයේ අවශ්‍යතාවයන්, SLFRSs වලට සංක්‍රමණය වූ දින හෝ ඉන් පසුව ඇතුළත් වූ ගණුදෙනු සඳහා අනාගතයට බලපාන පරිදි ව්‍යවහාර කළ හැකිය.

මූල්‍ය නොවන අයිතම මිලදී ගැනීමට හෝ විකිණීමට වන ගිවිසුම් නම් කිරීම

ඇ33 ලාභ හෝ අලාභ මගින් සාධාරණ අගයට මනින ලෙස මූලික හඳුනා ගැනීමේ නම් කිරීමට මූල්‍යනොවන අයිතම මිලදී ගැනීමට හෝ විකිණීමටවන සමහර ගිවිසුම්වලට SLFRS 9 අවසර දේ. (SLFRS 9 හි 2.5 ඡේදය බලන්න) මෙම අවශ්‍යතාවය තිබුණා වුවද, SLFRSs වලට සංක්‍රාන්තිවන දිනයේදී, එම දිනයට දැනටමත් පවතින ගිවිසුම් ලාභ හෝ අලාභ මගින් සාධාරණ අගයට මනිනුයේ, ඒවා එම දිනයේදී SLFRS 9 හි 2.5 ඡේදයේ අවශ්‍යතාවන් සපුරා ලන්නේ නම් පමණක් සහ අස්තීත්ත්වය ඒ හා සමාන සියලු ගිවිසුම් නම් කරන්නේ නම් පමණි.

ඇ4 ඉ පරිශිෂ්ටයේ, ශීර්ෂය සහ ඉ 1 සහ ඉ 2 ඡේද එකතු කෙරේ.

SLFRS9 සඳහා තුලනාත්මක තොරතුරු නැවත ප්‍රකාශ කිරීමෙන් නිදහස් කිරීම

- ඉ1 අස්තීත්ත්වයක මුල් SLFRS වාර්තාකරණ කාලපරිච්ඡේදය ආරම්භ වන්නේ 2019 ජනවාරි 1 වන දිනට පෙර නම් සහ අස්තීත්ත්වය SLFRS 9 හි (2014 නිකුත් කළ) සම්පූර්ණ සංස්කරණය ව්‍යවහාර කරන්නේ නම්, අස්තීත්ත්වයේ මුල් SLFRS මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල තුලනාත්මක තොරතුරු SLFRS 7 මූල්‍ය සාධන පත්‍ර: හෙළිදරව් කිරීම සමඟ හෝ SLFRS 9 (2014) සම්පූර්ණ සංස්කරණයේ SLFRS 9 විෂය පථය තුළවන අයිතමවල SLFRS 7 මඟින් අවශ්‍යකරන හෙළිදරව් වන ප්‍රමාණයට සංගත වීම අවශ්‍ය නොවේ. එවැනි අස්තීත්ත්ව සඳහා SLFRSs වලට සංක්‍රාන්ති දිනය ලෙසට වන යොමුවෙන් අදහස් කරන්නේ, SLFRS 7 හා SLFRS 9 (2014) සම්බන්ධ පමණක්, මුල් SLFRS වාර්තාකරණ කාලපරිච්ඡේදයේ ආරම්භයයි.
- ඉ2 එහි මුල් සංක්‍රාන්ති වසරේ SLFRS 7 සහ SLFRS 9 (2014 නිකුත් කළ) හි සම්පූර්ණ සංස්කරණය සමඟ අනුකූල නොවන තුලනාත්මක තොරතුරු ඉදිරිපත් කිරීමට තෝරාගන්නා අස්තීත්ත්වයක් විසින්:
- (අ) SLFRS 9 හි විෂය පථය තුළවන අයිතම සම්බන්ධයෙන් තුලනාත්මක තොරතුරුවලට SLFRS 9 හි අවශ්‍යතා වෙනුවට එහි කලින් පොපිගිමු අවශ්‍යතාවයන් ව්‍යවහාර කළ යුතුය.
  - (ආ) මෙම කරුණ, මෙම තොරතුරු පිළියෙල කිරීමට භාවිත කළ පදනම සමඟ හෙළිදරව් කළ යුතුය.
  - (ඇ) තුලනාත්මක කාලපරිච්ඡේදයේ වාර්තාකරණ දින මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනයේ (එනම් කලින් පොපිගිමු යටතේ තුලනාත්මක තොරතුරු ඇතුළත් මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනය) සහ මුල් SLFRS වාර්තාකරණ කාලපරිච්ඡේදයේ ආරම්භයේ මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනය අතර යම් ගැළපීමක් ලෙස සැලකෙන (එනම් SLFRS 7 සමඟ සංගත තොරතුරු අඩංගු මුල් කාලපරිච්ඡේදය සහ SLFRS 9 (2014 දී නිකුත් කළ) සම්පූර්ණ සංස්කරණය ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති වෙනස්වීමක් පැන නගින ලෙස සහ LKAS 8 හි 28 (අ) - (ඉ) සහ (ඊ)(i) ඡේද වලින් අවශ්‍යකරන හෙළිදරව් කිරීම ලබාදෙන.
  - (ඈ) අස්තීත්ත්වයේ මූල්‍ය තත්ත්වය සහ මූල්‍ය කාර්ය සාධනය මත විශේෂ ගනුදෙනුවල, වෙනත් සිද්ධීන් සහ තත්ත්වයන් පිළිබඳව වන බලපෑම් පරිශීලකයන්ට අවබෝධ කර ගැනීමට හැකිවනු වස් SLFRSs තුළවන නිශ්චිත අවශ්‍යතාවයන් සමඟ සංගතවීම ප්‍රමාණවත් නොවන විට අමතර හෙළිදරව් කිරීම ලබාදීම සඳහා LKAS 1 හි 17 (ඇ) ඡේදය ව්‍යවහාර කෙරේ.

SLFRS 2 කොටස් - පදනම් ගෙවීම

- ඇ5 පහත සඳහන් පරිදි කියවෙන ලෙස 6 වන ඡේදය සංශෝධනය කෙරේ සහ 63 ඇ ඡේදය එකතු කෙරේ.
- 6 LKAS 32 මූල්‍ය සාධන පත්‍ර ඉදිරිපත්කිරීම (පාදක සටහන ඉවත් කර ඇත) හෝ SLFRS 9 මූල්‍ය සාධන පත්‍ර හි 2.4 - 2.7 ඡේදවල විෂය පථය තුළවන ගිවිසුමක් යටතේ වන අස්තීත්ත්වය භාණ්ඩ හෝ සේවා ලැබීම හෝ අත්පත් කර ගැනීම් සඳහා කොටස් පදනම් ගෙවීම් ගනුදෙනු වලට මෙම SLFRS ව්‍යවහාර නොවේ.
- 63ඇ 2014 දෙසැම්බර් ලෙස නිකුත් කළ SLFRS 9 සංශෝධනය කළ 6 වන ඡේදය, අස්තීත්ත්වයක SLFRS 9 ව්‍යවහාර කරන විට එම සංශෝධනය ව්‍යවහාර කළ යුතුය.

SLFRS 3 ව්‍යාපාර සංයෝජන

- ඇ6 16, 42, 53, 56 සහ 58 ඡේද පහත සඳහන් පරිදි කියවෙන ලෙස සංශෝධනය කෙරේ. 64අ, 64ඇ සහ 64උ ඡේද ඉවත් කර ඇත. සහ 64ඕ ඡේදය එකතු කෙරේ.
16. සමහර අවස්ථාවලදී, විශේෂ වත්කමක් හෝ වගකීමක් අස්තීත්ත්වය වර්ගීකරණය කරන්නේ හෝ නම් කරන්නේ කෙසේද යන්න පදනම මත වෙනස් ගිණුම්කරණයක් සඳහා SLFRSs ප්‍රතිපාදනය කරයි. අත්පත් කරගත් දින
- ඒවා පැවති ගැළපෙන තත්ත්වයන් පදනම් කර අත්පත් කරගන්නා විසින් කරනු ලබන වර්ගීකරණය හෝ නම් කිරීමට ඇතුළත් එහෙත් ඒවාට පමණක් සීමා නොවන උදාහරණ වලට අයත් වන්නේ:

(අ) විශේෂ මූල්‍ය වත්කම් සහ වගකීම් ලාභ හෝ අලාභ මගින් සාධාරණ අගයට හෝ ක්‍රමානුකූල පිරිවැයට මනින ලද ලෙස හෝ SLFRS 9 මූල්‍ය සාධන පත්‍ර ප්‍රකාරව වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායම් මගින් සාධාරණ අගයට මනිනු ලැබූ වත්කමක් ලෙස වර්ගීකරණය කිරීම.

(ආ) SLFRS 9 ප්‍රකාරව ව්‍යුත්පන්න සාධන පත්‍ර ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රයක් ලෙස නම් කිරීම; සහ

(ඇ) SLFRS 9 ප්‍රකාරව සත්කාරක ගිවිසුමකින් නිතින ව්‍යුත්පන්නයක් වෙත්කළ යුතුදැයි තක්සේරු කිරීම (එම පදය මෙම SLFRS ව්‍යවහාර කරන විට එය 'වර්ගීකරණය කිරීමේ' කරුණකි).

42 පියවරවල් වලින් අත්කර ගන්නා ව්‍යාපාර සංයෝජනයකදී අත්පත් කර ගැනීමට භාජනය වන්නාගේ අත්පත් කරගත් දින කලින් දරණ ලද ස්කන්ධ අයිතියේ සාධාරණ අගය අත්පත් කර ගන්නා යළි මැනිය යුතුය. සහ යම් ප්‍රතිඵලයක්වන ප්‍රතිලාභයක් හෝ අලාභයක් ඇතොත් උචිත පරිදි ලාභ හෝ අලාභ ගිණුමේ හෝ වෙනත්

විස්තීර්ණ ආදායමේ හඳුනා ගත යුතුය. අත්පත් කර ගැනීමට භාජනය වන්නාගේ එහි ස්කන්ධ අයිතියේ වටිනාකම වෙනස් වීම කලින් වූ වාර්තාකරණ කාලපරිච්ඡේදවලදී අත්පත් කරගන්නා වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායමේ හඳුනා ගන්නා විය හැකිය. එය එසේනම් වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායමේ හඳුනාගත් වටිනාකම අත්පත් කරගන්නා කලින් දරණ ලද ස්කන්ධ අයිතිය බැහැර කළා නම් අවශ්‍යකරන පදනම හා සමාන අන්දමට හඳුනාගත යුතුය.

53 අත්පත් කර ගැනීමට සම්බන්ධිත පිරිවැය ව්‍යාපාර සංයෝජනයන් සිදු කිරීමට අත්පත් කර ගන්නා දරණ පිරිවැය වේ. එම පිරිවැයට සොයා දෙන්නාගේ ගාස්තු, උපදේශක, නෛතික, ගිණුම්කරණ, තක්සේරු කිරීම සහ වෙනත් වෘත්තීමය සහ උපදෙස් ගැනීමේ ගාස්තු; පොදු පරිපාලන පිරිවැය ඇතුළුව අභ්‍යන්තර අත්පත් කර ගැනීමේ දෙපාර්තමේන්තුව පවත්වාගෙන යාමේ වියදම් සහ ණය සහ ස්කන්ධ සුරැකුම් ලියාපදිංචි කිරීම් සහ නිකුත් කිරීමේ වියදම් ඇතුළත් වෙයි. එක ව්‍යතිරේකයක් හැර, අත්පත් කර ගන්නෙත්, අත්පත් කර ගැනීමේ හා සම්බන්ධිත පිරිවැය, පිරිවැය දරණ ලද සහ සේවා ලැබුණ කාල පරිච්ඡේදයේ වියදමක් ලෙස ගිණුම් ගත කළ යුතුය. ණය හෝ ස්කන්ධ සුරැකුම් නිකුත් කිරීමේ පිරිවැය LKAS 32 සහ SLFRS 9 අනුව හඳුනා ගත යුතුය.

56. මූලික හඳුනා ගැනීමෙන් පසු සහ වගකීම නිදහස් කරනු ලැබීම, අවලංගු කිරීම හෝ කල් ඉකුත් වනතුරු, අත්පත් කර ගන්නා ව්‍යාපාර සංයෝජනයකදී හඳුනා ගන්නා අසම්භාව්‍ය වගකීම මැනිය යුත්තේ පහත දැ වලින් වැඩි වටිනාකමටය:

(අ) LKAS 37 ප්‍රකාරව හඳුනාගන්නා වටිනාකමට; සහ

(ආ) මූලික හඳුනාගන්නා වටිනාකමින් උචිත වන්නේ නම්, SLFRS 15 ගණුදෙනුකරුවන් සමඟ වන ගිවිසුම් වලින් අයහාරයෙහි මූලධර්ම ප්‍රකාරව අඩුකළ සමුච්චිත හඳුනාගත් අයහාරයේ වටිනාකම.

SLFRS 9 ප්‍රකාරව ගිණුම්ගත කළ ගිවිසුම් සඳහා මෙම අවශ්‍යතාවය ව්‍යවහාර නොවේ.

58 අත්පත් කර ගත් දිනට පසු අත්පත් කරගන්නා හඳුනා ගන්නා අසම්භාව්‍ය ප්‍රතිෂ්ඨාවේ සාධාරණ අගයේ සමහර වෙනස්කම්, අත්පත් කරගත් දින පැවැති කරුණු සහ තත්ත්වයන් සහ එම දිනට පසුව අත්පත් කරගන්නා ලබාගත් අමතර තොරතුරුවල ප්‍රතිඵලයක් නිසා විය හැකිය. එවැනි වෙනස්කම් 45-49 ඡේද ප්‍රකාරව මැනීමේ කාලපරිච්ඡේදයේ ගැළපුම් වේ. කෙසේ වෙතත්, ඉපයීමේ ඉලක්ක අත්කර ගැනීම, නිශ්චිත කරන ලද කොටස් මිලක් කරා ළඟාවීම, හෝ පර්යේෂණ හා සංවර්ධන ව්‍යාපෘතියක් මත වැදගත් අවස්ථාවක් කරා ළඟාවීම වැනි අත්පත් කරගත් දිනට පසුව සිදුවන සිදුවීම් මැනීම් කාලපරිච්ඡේදයේ ගැලපීම් නොවේ. මැනීම් කාලපරිච්ඡේදයේ ගැළපීම් නොවන අසම්භාව්‍ය ප්‍රතිෂ්ඨාවේ සාධාරණ අගයේ අත්පත් කරගන්නා විසින් ගිණුම්ගත කළ යුතු වෙනස්වීම් පහත දැක්වේ:

(අ) ...

(ආ) පහත වන වෙනත් අසම්භාව්‍ය ප්‍රතිෂ්ඨාවන්

(i) SLFRS 9 විෂය පථය තුළවන සෑම වාර්තාකරණ කාලපරිච්ඡේදයකම සාධාරණ අගයේ මැනිය යුතු සහ සාධාරණ අගයේ වෙනස්වීම් SLFRS 9 ප්‍රකාරව ලාභ හෝ අලාභවල හඳුනාගත යුතුය.

(ii) SLFRS 9 විෂය පථය තුළ නොවන සෑම වාර්තාකරණ කාලපරිච්ඡේදයකම සාධාරණ අගයේ මැනිය යුතු සහ SLFRS 9 ප්‍රකාරව ලාභ හෝ අලාභ වල සාධාරණ අගයේ වෙනස්වීම් හඳුනාගත යුතුය.

64අ [ඉවත් කරන ලදී]

64ඇ [ඉවත් කරන ලදී]

64ආ [ඉවත් කරන ලදී]

64ඕ 2014 දෙසැම්බර් ලෙස නිකුත් කළ SLFRS 9 හි, 16, 42, 53, 56, 58, ආ 41 සංශෝධිත ඡේදය සහ 64 අ, 64 ඇ සහ 64 උ ශ්‍රවත් කළ ඡේද මෙම සංශෝධිත අස්තීත්ත්වයක් විසින් SLFRS 9 ව්‍යවහාර කරන විට ව්‍යවහාර කළ යුතුය.

ඇ7 ආ පරිශිෂ්ටයේ ආ41 ඡේදය පහත සඳහන් පරිදි කියවෙන ලෙස සංශෝධනය කර ඇත:

ආ41 සාධාරණ අගය මැණීමේදී අවිනිශ්චිතතාවයේ බලපෑම අනාගත මුදල් ප්‍රවාහවල ඇතුළත් වීමේ හේතුව නිසා අත්පත් කරගත් දින ඒවායේ සාධාරණ අගයට මනිනු ලැබූ ව්‍යාපාර සංයෝජනයකදී අත්කර ගත් වත්කම් සඳහා වෙනම තක්සේරු කිරීම් දීමනාවක් අත්පත් කර ගන්නා හඳුනා නොගත යුතුය. උදාහරණ වශයෙන් ව්‍යාපාර සංයෝජනයක් සඳහා ගිණුම්කරණයේදී මෙම SLFRS අනුව අත්පත් කරගන්නා අත්පත් කරගත් දින ලැබිය යුතු දැණය ඇතුළුව, මැනීම අවශ්‍ය නිසා, අත්පත් කරගන්නා එම දිනයේදී අයකරගත නොහැකි යයි සැලකෙන ගිවිසුම්ගත මුදල් ප්‍රවාහ සඳහා සහ අපේක්ෂිත ණය අලාභ සඳහා අලාභ දීමනා හෝ වෙනම තක්සේරු දීමනාවන් අත්පත් කර ගන්නා හඳුනා නොගනී.

SLFRS 4 රක්ෂණ ගිවිසුම්

ඇ8 [ඉවත් කරන ලදී]

ඇ9 3,4,7,8,12,35 සහ 45 ඡේද පහත සඳහන් පරිදි කියවෙන ලෙස සංශෝධනය කර ඇත. 41 ඇ, 41 ඇ, සහ 41 ඊ ඡේද ඉවත් කෙරේ. 41 උ ශ්‍රවත් කළ යුතුය.

3 රක්ෂණකරුවන් විසින් රඳවාගෙන ඇති මූල්‍ය වත්කම්, රක්ෂණකරුවන් විසින් නිකුත් කරන ලද මූල්‍ය වගකීම් ගිණුම්කරණය, (LKAS 32 මූල්‍ය සාධන පත්‍ර: ඉදිරිපත් කිරීම, SLFRS 7 සහ SLFRS 9 මූල්‍ය සාධන පත්‍ර) 45 ඡේදයේ සංක්‍රාන්ති විධිවිධාන හැර, රක්ෂණකරු ගිණුම්කරණය කරන ලබන වෙනත් පැතිකඩවල මෙම SLFRS මගින් ආමන්ත්‍රණය නොකෙරේ.

4 පහත සඳහන් දෑ සඳහා අස්තීත්ත්වයක් මෙම SLFRS ව්‍යවහාර නොකළ යුතුය.

(අ) ...

(ඇ) නිකුත් කරන්නා විසින් එවැනි ගිවිසුම්, රක්ෂණ ගිවිසුම් ලෙස කලින් පැහැදිලිව සහතික වී ඇත්තේ නම් හැර, ඒවා රක්ෂණ ගිවිසුම් ලෙස සැලකිය හැකි සහ රක්ෂණ ගිවිසුම් වලට අදාළ ගිණුම්කරණය භාවිත කර ඇත්නම් එවැනි අවස්ථාවකදී එක්කෝ LKAS 32, SLFRS 7 සහ SLFRS 9 හෝ මෙම SLFRS එවැනි අවස්ථාවලදී මූල්‍ය ඇපකර ගිවිසුම්වලට නිකුත් කරන්නාට තෝරාගත හැකි. නිකුත් කරන්නෙක් එම තෝරා ගැනීම ගිවිසුමෙන් ගිවිසුමට කළහැකිය. එහෙත් සෑම ගිවිසුමක් සඳහා තෝරා ගැනීම අවලංගු කළ නොහැකිය.

(ඉ) ....

7. සමහර නිගිත ව්‍යුත්පන්නන ඒවායේ සත්කාරක ගිවිසුමෙන් වෙන් කොට සාධාරණ අගයට ඒවා මැන සාධාරණ අගයේ වෙනස්වීම් ලාභ හෝ අලාභවල ඇතුළත් කිරීමට SLFRS 9 මගින් අස්තීත්ත්වයට අවශ්‍ය වේ. නිගිත ව්‍යුත්පන්නනය එලෙසම රක්ෂණ ගිවිසුමක් නොවන්නේ නම් රක්ෂණ ගිවිසුමක නිගිත කර ඇති ව්‍යුත්පන්නනයට SLFRS 9 ව්‍යවහාර වේ.

8 SLFRS 9 හි අවශ්‍යතාවයන්ට ව්‍යතිරේකයක් වනුයේ, ස්ථාවර මිලකට (හෝ ස්ථාවර වටිනාකමට සහ පොළී අනුපාතිකය පදනම් වටිනාකමට) ඔප්පුව දරන්නාගේ ස්ථාවර සත්කාරක රක්ෂණ වගකීමේ ධාරණ වටිනාකම ක්‍රියාත්මක මිලෙන් වෙනස් වූයේ වුවද භාරදීමේ විකල්ප රක්ෂණකරු වෙන් කිරීම හෝ සාධාරණ අගයට මැනීම අවශ්‍ය නොවන බවය. මූල්‍ය විචල්‍යයන්ට (ස්කන්ධ හෝ පාරිභෝගික ද්‍රව්‍ය මිල හෝ දර්ශකයන්ට වැනි) හෝ ගිවිසුමකට පාර්ශ්වකරුවෙකු නොවන මූල්‍ය නොවන විචල්‍යයේ වෙනස්වීමට ප්‍රතිචාර වශයෙන් පැවරෙන අගය වෙනස් වේ නම් හෝ මූල්‍ය නොවන විචල්‍ය ගිවිසුමට වන පාර්ශ්වයට නිශ්චිත නොවෙනම් කෙසේ වෙතත්, SLFRS 9 හි අවශ්‍යතාවයන් ගැනුම් විකල්පයකට හෝ මුදල් පවාරණ විකල්පයන් නිගිත කර ඇති රක්ෂණ ගිවිසුමකට ව්‍යවහාර වේ.

එවැනි විවලාසක් (උදාහරණ වශයෙන් කොටස් වෙළඳපොළ දර්ශකය එක්තරා නිශ්චිත මට්ටමක පැමිණී විටකදී ගැණුම් විකල්පය ක්‍රියාත්මක කළ හැකි නම්) වෙනස්වීම මගින් ගැණුම් විකල්පයක් හෝ මුදල් පවාරණ විකල්පයක් ක්‍රියාත්මක කිරීමට දරන්නාගේ හැකියාව ත්‍රිවු කරන්නේ ඒ ඇරත් එම අවශ්‍යතාවයන් එලෙසම ව්‍යවහාර වේ.

12 ගිවිසුමක් වෙනස් කිරීමට රක්‍ෂකයකු විසින්:

(අ) මෙම SLFRS රක්‍ෂණ සංරචකයට ව්‍යවහාර කිරීම.

(ආ) තැන්පත් සංරචකයට SLFRS 9 ව්‍යවහාර කිරීම

34 සමහර රක්‍ෂණ ගිවිසුම්වල අභිමතානුසාරී සහභාගිවීමේ ලක්‍ෂණය මෙන්ම සහතික කළ උපාංගය ද ඇතුළත් වේ. එවැනි ගිවිසුමක් නිකුත් කරන්නෙක්,

(අ)

(ඇ) SLFRS 9 විෂය පථය තුළ නිහිත ව්‍යුත්පන්නතයන් ගිවිසුමේ අඩංගු වන්නේ නම්, එම නිහිත ව්‍යුත්පන්නතය සඳහා SLFRS 9 ව්‍යවහාර කිරීම.

(ඉ) ...

මූල්‍ය සාධන පත්‍රවල අභිමතානුසාරී සහභාගිවීමේ ලක්‍ෂණ

35 අභිමතානුසාරී සහභාගිවීමේ ලක්‍ෂණ ඇති මූල්‍ය සාධන පත්‍රයකට එලෙසම 34 වන ඡේදයේ අවශ්‍යතා ව්‍යවහාර වේ. එයට අමතරව:

(අ) සම්පූර්ණ සහභාගිවීම් ලක්‍ෂණය වගකීමක් ලෙස නිකුත් කරන්නෙක් වර්ගීකරණය කරන්නේ නම්, 15 - 19 ඡේදවල ඇති වගකීම් ප්‍රමාණවත් බවේ පරීක්ෂාව සම්පූර්ණ ගිවිසුමට ව්‍යවහාර කළ යුතුය (එනම් සහතික කළ මූලිකාංගයට සහ අභිමතානුසාරී සහභාගි ලක්‍ෂණයට). සහතික කළ සංරචකයට SLFRS 9 ව්‍යවහාර කිරීමෙන් පසු ප්‍රතිඵලයේ වටිනාකම, නිකුත් කරන්නෙක් නිර්ණය කළ යුතු නොවේ.

(ආ) ස්කන්ධ සංරචකයේ කොටසක් ලෙස එම ලක්‍ෂණය මුළුමනින්ම හෝ කොටසක් නිකුත් කරන්නා වර්ගීකරණය කරන්නේ නම්, සම්පූර්ණ ගිවිසුම සඳහා හඳුනාගත් වගකීම SLFRS 9 ඇපවූ මූලිකාංගය ව්‍යවහාර කිරීමෙන් පැන නගින්නාවූ වටිනාකමට අඩු නොවිය යුතුය. ගිවිසුම පවාරණය කිරීමට වන විකල්පයේ නෛසර්ගික අගය එම වටිනාකමට ඇතුළත් විය යුතු අතර එහෙත් එම විකල්පය 9 වන ඡේදය මගින් සාධාරණ අගය මැනීමෙන් නිදහස් කර ඇත්නම් එහි කාලානුරූපී වටිනාකම ඇතුළත් කිරීම අවශ්‍ය නොකෙරේ. SLFRS 9 ඇපවූ මූලිකාංගයට ව්‍යවහාර කිරීමෙන් ප්‍රතිඵලයක් වන වටිනාකම හෙළිදරව් කිරීම නිකුත් කරන්නා සිදුකිරීම අවශ්‍ය නොවන අතර එම වටිනාකම වෙනම ඉදිරිපත් කිරීමද අවශ්‍ය නොකෙරේ. තවද හඳුනාගත් මුළු වගකීම පැහැදිලිව ඉතා විශාල නම් නිකුත් කරන්නා වටිනාකම නිර්ණය කිරීම අවශ්‍ය නොවේ.

(ඇ) ...

41ඇ [ඉවත් කරන ලදී]

41ඇ [ඉවත් කරන ලදී]

41ඊ [ඉවත් කරන ලදී]

41ඌ 2014 දෙසැම්බර් ලෙස නිකුත් කළ, SLFRS 9 හි 3, 4, 7, 8, 12, 34, 45 සහ පරිශිෂ්ට අ, ආ 18 - ආ 20 සංශෝධිත ඡේද සහ 41 ආ 41 ඇ, 41 ඇ, 41 ඊ, ඉවත් කළ ඡේද. මෙම සංශෝධන අස්තිත්ත්වයක් SLFRS 9 ව්‍යවහාර කරන විට භාවිත කළ යුතුය.

45 SLFRS 9 හි 4.4.1 ඡේදයේ කෙසේ සඳහන් වුවද, රක්‍ෂකයකු රක්‍ෂණ වගකීම් සඳහා සිය ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති වෙනස් කරන විට, ඒවා ලාභ හෝ අලාභ මගින් සාධාරණ අගයට මනින ලෙස දක්වීම, එය සියළුම හෝ සමහර මූල්‍ය වගකීම් ප්‍රතිවර්ගීකරණය කිරීමට අවසර දේ. එහෙත් එසේ කිරීම අවශ්‍ය නොවේ. මෙම ප්‍රතිවර්ගීකරණය සඳහා ඉඩ දෙන්නේ රක්‍ෂකයකු මෙම SLFRS මුල් වරට ව්‍යවහාර කළ විට ගිණුම් කරන ප්‍රතිපත්ති වෙනස් කරන්නේ නම් පසුව සිදුකරන ලබන ප්‍රතිපත්ති සිදුකරනුයේ 22 වන ඡේදය මගින් අවසර දී ඇති පරිදි වන විටය. මෙම ප්‍රතිවර්ගීකරණය ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති වෙනස් කිරීමක් වන අතර LKAS 8 ව්‍යවහාර වේ.

ඇ10 අ පරිශිෂ්ටයේ නිර්වචන පදය වන 'තැන්පතු සංරචකය' පහත සඳහන් පරිදි කියවෙන ලෙස සංශෝධනය කෙරේ.

තැන්පතු සංරචකය SLFRS 9 යටතේ ව්‍යුත්පන්නනයක් ලෙස ගිණුම්ගත නොකරනු ලබන සහ එය වෙනම වූ සාධන පත්‍රයක් නම්, SLFRS 9 විෂය පථය තුළ විය යුතු ගිවිසුම් ගත සංරචකයකි.

ඇ11 ආ පරිශිෂ්ටයේ, ආ 18 - ආ 20 ඡේද පහත සඳහන් ලෙස කියවෙන පරිදි සංශෝධනය කෙරේ:

ආ18 රක්ෂණ ගිවිසුම්වන ගිවිසුම් සඳහා වන උදාහරණයන් පහත වේ.

(ආ) ...

(උ) ණය සාධන පත්‍රයක මුල් හෝ වෙනස් කළ කොන්දේසි යටතේ ගෙවීමට නියමිත වූ ගෙවීමක් නිශ්චිත ණයගැතියෙක් ගෙවීමට අපොහොසත් වීම නිසා, දරන්නාට දරීමට වන අලාභය ප්‍රතිපූර්ණය කිරීමට නිශ්චිත ගෙවීම් කිරීමට කරන ණය රක්ෂණ ප්‍රතිපාදනය මෙම ගිවිසුම් විවිධ තෛතික ස්වරූපයට එනම් ඇපකරයක් වැනි, සමහර වර්ගවල ණයවර ලිපි, ණය ව්‍යුත්පන්නන පැහැර හැරී ගිවිසුම් හෝ රක්ෂණ ගිවිසුම් වැනි දෑ විය හැකිය. කෙසේ වෙතත් මෙම ගිවිසුම් රක්ෂණ ගිවිසුමක නිර්වචනය සපුරාලන්නේ වුවත් ඒවා එලෙසම SLFRS 9 හි මූල්‍ය ඇපකර ගිවිසුමක නිර්වචනයද සපුරාලයි සහ LKAS 32 හි සහ SLFRS 9 විෂය පථය තුළ වේ. (පාදක සටහන ඉවත් කර ඇත)එහෙත් මෙම SLFRS තුළ නොවේ (4 (ඇ) ඡේදය බලන්න) කෙසේ වෙතත් මුදල් ඇපකර නිකුත් කරන්නෙක් එවැනි ගිවිසුම් රක්ෂණ ගිවිසුම ලෙස කලින් පැහැදිලිව සළකන ලෙස තහවුරු කර ඇත්නම් සහ රක්ෂණ ගිවිසුම් වලට ආදාළ ගිණුම්කරණය භාවිත කර ඇත්නම් නිකුත් කරන්නෙක් එක්කෝ LKAS 32 (පාදක සටහන ඉවත් කර ඇත) සහ SLFRS 9 හෝ මෙම SLFRS එවැනි මූල්‍ය ඇපකර ගිවිසුම් සඳහා ව්‍යවහාර කළ හැකිය.

(ඌ) ...

ආ19 රක්ෂණ ගිවිසුම් නොවන අයිතම සඳහා උදාහරණයන් වන්නේ පහත සඳහන් දෑය.

(අ) ....

(ඉ) එසේ වන්නේ මූල්‍ය නොවන විචල්‍යයක් ගිවිසුමකට වන පාර්ශ්වයකට එම විචල්‍ය නිශ්චිත නොවන අවස්ථාවකදී නම්, නිශ්චිත පොලී අනුපාතිකයේ, මූල්‍ය සාධන පත්‍රයේ මිල, වෙළඳ ද්‍රව්‍ය මිල, විදේශ විනිමය අනුපාතිකය, මිල ගණන් හෝ අනුපාතිකවල දර්ශක ණය වර්ගීකරණය හෝ ණය දර්ශක හෝ වෙනත් විචල්‍යයන් එකක් හෝ වැඩි ගණනක් තනිකරම වන වෙනස පදනම් කර එම පාර්ශ්වයට ගෙවීමට සිදුවීමේ හේතුව නිසා රක්ෂණ අවදානමකට නොවන එහෙත් එක් පාර්ශ්වයක් මූල්‍ය අවදානමකට අනාවාස ව්‍යුත්පන්නන (SLFRS 9 බලන්න).

(ඊ) ණයගැතියෙක් ණයක් ගෙවීමට නියමිතවිටක ගෙවීමට අපොහොසත්වීමකදී දරන්නා අලාභයක් නොදරා ඇතිවිටෙකදී පවා ගෙවීම අවශ්‍ය කරන ණය සම්බන්ධිත ඇපකරයක් (හෝ ණයවර ලිපියක්, ණය ව්‍යුත්පන්නන පැහැර හැරීමේ ගිවිසුමක් හෝ ණය රක්ෂණ ගිවිසුමක්) (SLFRS 9 බලන්න).

(උ) ...

ආ20 ආ 19 ඡේදයේ විස්තර කර ඇති ගිවිසුම් මූල්‍ය වත්කම් හෝ මූල්‍ය වගකීම් ඇතිකරයි නම්, ඒවා SLFRS 9 විෂය පථය තුළ වේ. අනෙක් ඒවා අතර මෙයින් අදහස් කරන්නේ ගිවිසුමට වන පාර්ශ්වකරුවන් සමහර අවස්ථාවලදී හඳුන්වනු ලබන පහත සඳහන් දෑ සම්බන්ධවන තැන්පතු ගිණුම්කරණයයි.

(අ) ...

SLFRS 5 විකිණීම සඳහා කඩා ඇති ජංගම නොවන වත්කම් සහ අසන්නතික මෙහෙයුම්

ආ12 5 වන ඡේදය පහත සඳහන් පරිදි කියවෙන ලෙස සංශෝධනය කෙරේ. 44ඊ සහ 44ඒ ඡේද ඉවත්කර ඇත සහ 44ඕ ඡේදය එකතු කර ඇත.

5 ලැයිස්තුගත කරන ලද SLFRSs මගින් ආවරණය වන සහ එක්කෝ තනි වත්කම් හෝ අපහරණ කාණ්ඩයක කොටසක් වන වත්කම් වලට මෙම SLFRS (පාදක සටහන ඉවත් කෙරේ) හි මැනීමේ විධිවිධාන අදාළ නොවේ.

(අ) ...

(ඇ) SLFRS 9 මූල්‍ය සාධන පත්‍රිකා විෂය පථය තුළ වන මූල්‍ය වත්කම්

(ඈ) ...

44ඊ [ඉවත් කරන ලදී]

44ඒ [ඉවත්කරන ලදී]

44ඕ 2014 දෙසැම්බර් මස නිකුත් කළ SLFRS 9 හි 5 වන සංශෝධන ශේෂය සහ 44 ඊ සහ 44 ඒ ඉවත් කළ ඡේද අස්තිත්ත්වයක් SLFRS 9 ව්‍යවහාර කරන විට එම සංශෝධන ව්‍යවහාර කළ යුතුය.

SLFRS 7 මූල්‍ය සාධන පත්‍ර: හෙළිදරව් කිරීම්

ඇ13 ප්‍රමුඛ පාඨයේ යොමුව 'අ - ඇ පරිශීෂ්ඨ' සිට 'පරිශීෂ්ඨ අ - ඇ' ලෙස සංශෝධනය කර ඇත. 2-5, 8-11, 14, 20, 28-30 36 සහ 42ඇ - 42ඉ ඡේද පහත සඳහන් ලෙස කියවෙන පරිදි සංශෝධනය කර ඇත. 12, 12අ, 16, 22-24, 37, 44ඉ, 44ඊ, සහ 44උ-44ඒ, 44ඈ, 44ඉ-44ඔ, 44ආ අ ඡේද ඉවත් කර ඇත සහ ශීර්ෂ පාඨ ගණනාවක් සහ 5අ, 10අ, 11අ, 11ආ, 12ආ-12ඇ, 16අ, 20අ, 21අ-21ඇ, 22අ-22ඇ, 23අ-23ඊ, 24අ-24උ, 35අ-35ඈ, 42එ-42උ, 44ආආ සහ 44ආආ එ ඡේද එකතු කර ඇත.

2. LKAS 32 මූල්‍ය සාධන පත්‍ර ඉදිරිපත් කිරීම සහ SLFRS 9 මූල්‍ය සාධන පත්‍ර හි මූල්‍ය වත්කම් සහ මූල්‍ය වගකීම් හඳුනා ගැනීම, මැනීම, ඉදිරි පත් කිරීම සඳහා මූලධර්ම මෙම SLFRS හි මූලධර්ම වලින් අනුපූරක වේ.

විෂය පථය

3. පහත දැ හැර සියළුම වර්ගවල මූල්‍ය සාධන පත්‍ර සඳහා සියළුම අස්තිත්ත්ව මෙම SLFRS ව්‍යවහාර කළ යුතුය.

(අ) SLFRS 10 ඒකාබද්ධ මූල්‍ය ප්‍රකාශන හෝ LKAS 28 ආශ්‍රිත සහ බද්ධ ව්‍යාපාරයන්හි ආයෝජන හෝ LKAS 27 වෙන්ව වූ මූල්‍ය ප්‍රකාශන ප්‍රකාරව ගිණුම්කරණය පරිපාලිතයක, ආශ්‍රිතයක හෝ බද්ධ ව්‍යාපාරයක අයිතීන්, කෙසේ වෙතත්, සමහර අවස්ථාවලදී අස්තිත්ත්වයක SLFRS 9 ව්‍යවහාර කර පරිපාලිතයක, ආශ්‍රිතයක හෝ බද්ධ ව්‍යාපාරය අයිතිය ගිණුම්ගත කිරීමට SLFRS 10, LKAS 27 හෝ LKAS 28 මගින් අවශ්‍ය කෙරේ හෝ අවසර දේ. එවැනි අවස්ථාවලදී අස්තිත්ත්වය මෙම SLFRS හි අවශ්‍යතාවයන් ව්‍යවහාර කළ යුතුය. LKAS 32 හි සාධන පත්‍රයක නිර්වචනය ව්‍යුත්පන්නයක් සපුරාලන්නේ නම් හැර, අස්තිත්ත්වයක් විසින් එලෙසම, පරිපාලිතයක, ආශ්‍රිතයක හෝ බද්ධ ව්‍යාපාරයක සියලුම ව්‍යුත්පන්න සම්බන්ධිත අයිතීන් සඳහා මෙම SLFRS ව්‍යවහාර කළ යුතුය.

(ආ) ....

(ඇ) SLFRS 4 රක්ෂණ ගිවිසුම් නිර්වචන රක්ෂණ ගිවිසුම් කෙසේ වෙතත්, SLFRS 9 මගින් අස්තිත්ත්වයකට ඒවා වෙනම ගිණුම්ගත කළ යුතු යයි අවශ්‍ය කරන්නේ නම් එම රක්ෂණ ගිවිසුම්වල නිහිත කර ඇති ව්‍යුත්පන්නසඳහා මෙම SLFRS ව්‍යවහාර වේ. එපමණක්ද නොව, ගිවිසුම් හඳුනාගැනීම සහ මැනීම සඳහා නිකුත් කරන්නෙක් SLFRS 9 ව්‍යවහාර කරයි නම් නිකුත් කරන්නෙක් මෙම SLFRS මූල්‍ය ඇපවීම ගිවිසුමකට ව්‍යවහාර කළ යුතුය. එහෙත් ඒවා හඳුනා ගැනීම සහ මැනීම සඳහා SLFRS 4 හි 4 (ඇ) ඡේදය අනුව, SLFRS 4 ව්‍යවහාර කිරීමට නිකුත් කරන්නෙක් තෝරාගත හොත් SLFRS 4 ව්‍යවහාර කළ යුතුය.

(ඈ) SLFRS 9 හි විෂය පථය තුළ වන මෙම SLFRS ව්‍යවහාර වන ගිවිසුම්වලට හැර, SLFRS 2 කොටස් පදනම මත ගෙවීම් ව්‍යවහාර වන කොටස් පදනම් ගෙවීම් ගනුදෙනු යටතේ වන මූල්‍ය සාධන පත්‍ර, ගිවිසුම්ගත බැඳියාවන්.

(ඊ) ....

4. හඳුනාගත් සහ හඳුනා නොගත් මූල්‍ය සාධන පත්‍ර සඳහා මෙම SLFRS ව්‍යවහාර වේ. හඳුනාගත් මූල්‍ය සාධන පත්‍රවලට ඇතුළත් වන්නේ SLFRS 9 විෂය පථය තුළ වන මූල්‍ය වත්කම් සහ මූල්‍ය වගකීම්ය. හඳුනා නොගත් මූල්‍ය සාධන පත්‍රවලට ඇතුළත් වන්නේ SLFRS 9 විෂය පථයෙන් බාහිර වූවන් මෙම SLFRS හි විෂය පථය යටතේ වන සමහර මූල්‍ය සාධන පත්‍රයන්ය.

5. SLFRS 9 හි විෂය පථය තුළවන මූල්‍ය නොවන අයිතම මිලදී ගැනීමට හෝ විකිණීමට වන ගිවිසුම් සඳහා මෙම SLFRS ව්‍යවහාර වේ.

5අ හානිකරන ප්‍රතිලාභයක් හෝ අලාභයක් හඳුනා ගැනීමේ අරමුණ සඳහා SLFRS 9 ප්‍රකාරව ගිණුම්කරණ ලබන SLFRS 15 ගණුදෙනුකරුවන් සමඟවන ගිවිසුම් වලින් අයහාරයේ පැහැදිලිව සඳහන් කර එම ගිවිසුම් වලට 35 අ, 36 අ ආ ඡේදවල ණය අවදානම් හෙළිදරව් කිරීමේ අවශ්‍යතාවයන් ව්‍යවහාර වේ. අන් අයුරකින් නියම කරන්නේ නම් හැර, මෙම ඡේදවල ඇති මූල්‍ය වත්කම් හෝ මූල්‍ය වගකීම් සඳහා යම්යොමු කිරීමක් සඳහාත් එම ගිවිසුම් ඇතුළත් වේ.

8 පහත දැක්වෙන සෑම ප්‍රභේදයකම ධාරණ වටිනාකම් SLFRS 9 හි නියම කර ඇති පරිදි එක්කෝ මූල්‍ය තත්ත්වය ප්‍රකාශනයේ හෝ සටහන්වල හෙළිදරව් කළ යුතුය:

(අ) මෙහි (i) සහ (ii) හි සඳහන් කර ඇති දෑ වෙනම පෙන්වමින් ලාභ හෝ අලාභ මගින් සාධාරණ අගයට මණින මූල්‍ය වත්කම් (i) මූලික හඳුනා ගැනීමේදී හෝ පසුව SLFRS 9 හි 6.7.1 ඡේදය ප්‍රකාරව නම් කළ ඒවා සහ (ii) SLFRS 9 ප්‍රකාරව ලාභ හෝ අලාභ මගින් අනිවාර්යෙන් සාධාරණ අගයට මනිනු ලබන ඒවා.

(ආ) ...

(ඇ) [ඉවත් කරන ලදී.]

(ඉ) මෙහි (i) සහ (ii) හි සඳහන් කර ඇති දෑ වෙනම පෙන්වමින් ලාභ හෝ අලාභ මගින් සාධාරණ අගයට මනින මූල්‍ය වගකීම් (i) මූලික හඳුනා ගැනීමේදී හෝ පසුව SLFRS 9 හි 6.7.1 ඡේදය ප්‍රකාරව නම් කළ ඒවා සහ (ii) SLFRS 9 ප්‍රකාරව විකිණීම සඳහා තබා ගෙන ඇති නිර්වචනය සපුරාලනු ලබන ඒවා.

(ඊ) ක්‍රමාංකය පිරිවැයට මණිනු ලබන මූල්‍ය වත්කම්.

(උ) ක්‍රමාංකය පිරිවැයට මනිනු ලබන මූල්‍ය වගකීම්.

(ඌ) මෙහි (i) සහ (ii) හි සඳහන් කර ඇති දෑ වෙනම පෙන්වමින් වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායම මගින් සාධාරණ අගයට මණින මූල්‍ය වත්කම්,

(i) SLFRS 9 හි 4.1.2 අ ඡේදයේ ප්‍රකාරව වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායමේ සාධාරණ අගයට මනිනු ලැබූ මූල්‍ය වත්කම් සහ

(ii) SLFRS 9 හි 5.7.5 ඡේදය ප්‍රකාරව මූලික හඳුනා ගැනීම් මත නම් කළ ස්කන්ධ සාධන පත්‍රවල ආයෝජන.

ලාභ හෝ අලාභ මගින් සාධාරණ අගයට වන මූල්‍ය වත්කම් හෝ මූල්‍ය වගකීම්

9 වෙනත් අන්දමකින් අස්තිත්ත්වය වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායම හෝ ක්‍රමාංකයට මනිනු ලැබිය හැකි වූ මූල්‍ය වත්කමක් (හෝ මූල්‍ය වත්කම් සමූහයක්) ලාභ හෝ අලාභ මගින් සාධාරණ අගයට මනින ලද ලෙස අස්තිත්ත්වයක් නම් කරන්නේ නම් එය විසින් පහත දෑ, හෙළිදරව් කළ යුතුය.

(අ) වාර්තාකරණ කාලපරිච්ඡේදය අවසානයේ මූල්‍ය වත්කම්වල (හෝ මූල්‍ය වත්කම් සමූහයක) ණය අවදානමට වන උපරිම අනාවාසනය (36 (අ) ඡේදය බලන්න)

(ආ) එම ණය අවදානමේ (36 (ආ) ඡේදය බලන්න). උපරිම අනාවාසනයට යම් සම්බන්ධයක ණය ව්‍යුත්පන්න හෝ සමාන සාධන පත්‍ර මගින් සැහැල්ලු කිරීමේ වටිනාකම.

(ඇ) මූල්‍ය වත්කමේ සාධාරණ අගයේ (හෝ මූල්‍ය වත්කම සමූහයක) මූල්‍ය වත්කමේ ණය අවදානමේ වෙනස් වීමට ආරෝපිත එක්කෝ නිර්ණය කළ කාලපරිච්ඡේදය තුළදී සමුච්චිත වෙනස්වීමේ වටිනාකම:

(i) ...

(ඇ) මූල්‍ය වත්කම් නම් කිරීමේ සිට කාලපරිච්ඡේදය පුරා හා සමුච්චිත වූ සිදුවූ යම් සම්බන්ධිත ණය ව්‍යුත්පන්න හෝ ඒ හා සමාන සාධන පත්‍රවල සාධාරණ අගයේ වෙනස්වීමේ වටිනාකම.

10 අස්තිත්ත්වයක් SLFRS 9 හි 4.2.2 ඡේදය ප්‍රකාරව ලාභ හෝ අලාභ මගින් සාධාරණ අගයට ලෙස මූල්‍ය වගකීමක් නම් කර ඇත්නම් සහ එම වගකීමේ ණය අවදානම වෙනස්වීමේ බලපෑම වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායමේ (SLFRS 9 හි 5.7.7 ඡේදය බලන්න) ඉදිරිපත් කිරීම අවශ්‍ය වේ නම් අස්තිත්ත්වය හෙළි කළ යුතු දෑ.

(අ) එම වගකීමේ ණය අවදානමේ වෙනස්වීම් වලට ආරෝපිත මූල්‍ය වගකීමේ සාධාරණ අගයේ සමුච්චිත වටිනාකමේ වෙනස්වීම (ණය අවදානමේ වගකීමේ වෙනස්වීමේ බලපෑම නිර්ණය කිරීම මත වන උපදේශන සඳහා SLFRS 9 හි ආ 5.7.13 - ආ 5.7.20 ඡේද බලන්න)

(ආ) මූල්‍ය වගකීමේ ධාරණ වටිනාකම සහ බැඳියාව පරිනත වීමේදී දරන්නාට අස්තිත්ත්වය විසින් ගෙවීමට ගිවිසුම්ගතව අවශ්‍ය කරන වටිනාකම අතර වෙනස.

(ඇ) කාලපරිච්ඡේදය තුළදී ස්කන්ධ තුළ කළ යම් මාරු කිරීම්වල සමුච්චිත ප්‍රතිලාභ සහ අලාභ එවැනි මාරු කිරීම් වලට හේතු දක්වමින්.

(ඈ) කාලපරිච්ඡේදය තුළදී යම් වගකීමක් ප්‍රතිභූතා ගත්තේ නම් ප්‍රතිභූතාගත් අවස්ථාවේ උපලබ්ධි වූ වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායම් ඉදිරිපත් කළ වටිනාකම (ඇතොත්).

10අ අස්තිත්ත්වයක් SLFRS 9 හි 4.2.2 ඡේදය ප්‍රකාරව ලාභ හෝ අලාභ මගින් සාධාරණ අගයට ලෙස මූල්‍ය වගකීමක් නම් කර ඇත්නම් සහ එම වගකීමේ සියලුම වෙනස්වීම් (වගකීමේ ණය අවදානමේ වෙනස්වීමේ බලපෑම් ඇතුළුව) සාධාරණ අගයේ සියළුම වෙනස්වීම්ලාභ හෝ අලාභ තුළ ඉදිරිපත් කිරීමට අවශ්‍ය කෙරෙනම් (SLFRS 9 හි 5.7.7 සහ 5.7.8 ඡේද බලන්න), එය හෙළිදරව් කළ යුතු දෑ;

(අ) එම වගකීමේ ණය අවදානමේ (SLFRS 9 හි ආ 5.7.13 - ආ 5.7.20 ඡේද බලන්න) වෙනස්වීම් වලට ආරෝපිත මූල්‍ය වගකීමේ සාධාරණ අගයේ කාලපරිච්ඡේදය පුරා සහ සමුච්චිත වෙනස්වීමේ වටිනාකම; සහ

(ආ) මූල්‍ය වගකීමේ ධාරණ වටිනාකමේ සහ බැඳියාව පරිනත වීමේදී දරන්නාට අස්තිත්ත්වය විසින් ගෙවීමට ගිවිසුම් ගතව අවශ්‍යකරන වටිනාකම් අතර වෙනස.

11 එලෙසම අස්තිත්ත්වයක් හෙළිදරව් කළ යුතු දෑ:

(අ) 9(ඇ), 10 (අ) සහ 10 අ (අ) ඡේදවල සහ SLFRS 9 හි 5.7.7 (ආ) ඡේදයේ අවශ්‍යතාවන් අනුව සංගත වීමට භාවිත කළ ක්‍රමවල සහ එම ක්‍රමය උචිත වන්නේ මන්දයි පැහැදිලි කිරීමක්ද ඇතුළුව සවිස්තරාත්මක විස්තරයක්.

(ආ) 9(ඇ), 10 (අ) හෝ 10 අ (අ) ඡේදයන්හි හෝ SLFRS 9 හි 5.7.7 (අ) ඡේදයේ අවශ්‍යතා සමග සංගත වීමට එක්කෝ මූල්‍ය තත්ත්වය ප්‍රකාශනයේ හෝ සටහන්වල දී ඇති හෙළිදරව් කිරීම්, ඒවායේ ණය අවදානම් වෙනස්වීමට ආරෝපිත මූල්‍ය වත්කම්වල සහ මූල්‍ය වගකීම්වල සාධාරණ අගයේ වෙනස්වීම නිරවද්‍ය ලෙස නියෝජනය නොවන්නේ යයි අස්තිත්ත්වයක් විශ්වාස කරන්නේ නම්, මෙම නිගමනය කර එළඹීමට හේතු සහ එය විශ්වාස කළ සාධක අදාළබව.

(ඇ) වගකීමේ ණය අවදානම වෙනස්වීමේ බලපෑම වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායමේ ඉදිරිපත් කිරීමෙන් ලාභ හෝ අලාභවල (SLFRS 9 හි 5.7.7 සහ 5.7.8 ඡේද බලන්න) ගිණුම්කරණ අයෝග්‍ය ගැළපීමක් ඇති වූයේද හෝ වැඩි වූ යන්න නිර්ණය කිරීම භාවිත කළ ක්‍රමවේදය හෝ ක්‍රමවේදයන්හි සවිස්තරාත්මක විස්තරයක්. වගකීමක ණය අවදානමේ වෙනස්වීමේ බලපෑම් ලාභ හෝ අලාභවල අස්තිත්ත්වය ඉදිරිපත් කිරීම අවශ්‍ය කරන්නේ නම් (SLFRS 9 හි 5.7.8 ඡේද බලන්න). හෙළිදරව් කිරීම් වලට SLFRS 9 ආ 5.7.6 ඡේදයේ විස්තර කර ඇති ආර්ථික සම්බන්ධතාවයේ සවිස්තරාත්මක විස්තරයක් ඇතුළත් කළ යුතුය.

වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායම මගින් සාධාරණ අගයට නම් කළ ස්කන්ධ සාධන පත්‍රවල ආයෝජන

11අ SLFRS 9 හි 5.7.5 ඡේදයෙන් අවසර දී ඇති පරිදි, වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායම් මගින් සාධාරණ අගයට මැනීම ස්කන්ධ සාධන පත්‍රවල ආයෝජන, අස්තිත්ත්වයක් නම්කර ඇත්නම්, එය පහත දෑ හෙළිදරව් කළ යුතුය:

(අ) වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායම් මගින් සාධාරණ අගයට මැනිය යුතු යයි නම් කර ඇත්තේ ස්කන්ධ සාධන පත්‍රවල කුමන ආයෝජනයන්ද.

(ආ) මෙම ඉදිරිපත් කිරීමේ විකල්පය භාවිත කිරීමට හේතු.

- (ඇ) වාර්තාකරණ කාලපරිච්ඡේදය අවසානයේ එවැනි සෑම ආයෝජනයකම සාධාරණ අගය.
- (ඈ) වර්තාකරනු ලබන කාලපරිච්ඡේදය තුළදී ප්‍රතිභද්‍යාගත් ආයෝජන වලට සම්බන්ධිත හඳුනාගත් කාලපරිච්ඡේදයේ ලාභාංශ සහ වාර්තාකරණ ලබන කාලපරිච්ඡේදය අවසාන රඳවා ගෙන ඇති ආයෝජනවලට සම්බන්ධිත කාලපරිච්ඡේදය අවසාන රඳවා ගෙන ඇති ආයෝජනවලට සම්බන්ධිත කාලපරිච්ඡේදය තුළ හඳුනාගත් ලාභාංශ වෙන් වශයෙන් පෙන්වමින්.
- (ඉ) කාලපරිච්ඡේදය තුළදී ස්කන්ධය තුළ මාරු කළ යම් සමුච්චිත ප්‍රතිලාභ හෝ අලාභ එවැනි මාරු කිරීම්වලට හේතු ඇතුළත්ව.

11ආ වාර්තාකරනු ලබන කාලපරිච්ඡේදය තුළදී වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායම් මගින් සාධාරණ අගයට මනින ස්කන්ධ සාධන පත්‍රවල ආයෝජන අස්තිත්ත්වයක් ප්‍රතිභද්‍යාගෙන ඇත්නම් එය පහත දෑ හෙළිදරව් කළ යුතුය.

- (අ) ආයෝජන බැහැර කිරීමේ හේතු.
- (ආ) හඳුනාගැනීම අත්හල දින ආයෝජනවල සාධාරණ අගය
- (ඇ) බැහැර කිරීමෙන් වූ සමුච්චිත ප්‍රතිලාභ හෝ අලාභ

12 -

12අ (ඉවත් කරන ලදී)

12ආ SLFRS 9 හි 4.4.1 ඡේදය ප්‍රකාරව අස්තිත්ත්වය විසින් ප්‍රවර්තන හෝ කලින් වූ වාර්තා කරනු ලබන කාලපරිච්ඡේදවලදී යම් මූල්‍ය වත්කම් ප්‍රතිවර්ගීකරණය කර ඇත්නම් අස්තිත්ත්වය හෙළිදරව් කළ යුතුය. එම සෑම සිද්ධියක් සම්බන්ධයෙන්ම අස්තිත්ත්වයක් පහත දෑ හෙළිදරව් කළ යුතුය.

- (අ) ප්‍රතිවර්ගීකරණය කළ දිනය.
- (ආ) ව්‍යාපාරික ආකෘතියේ වෙනස්වීම පිළිබඳ සවිස්තරාත්මක පැහැදිලි කිරීමක් සහ අස්තිත්ත්වයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල එහි බලපෑම පිළිබඳව ගුණාත්මක විස්තරයක්.
- (ඇ) එක් එක් ප්‍රභේදය තුළ සහ එක් එක් ප්‍රභේදයෙන් පිටතට ප්‍රතිවර්ගීකරණය කළ වටිනාකම්.

12ඇ ප්‍රතිවර්ගීකරණය කිරීමෙන් අනතුරුව ප්‍රතිභද්‍යාගන්නා තෙක් සෑම වාර්තා කරනු ලබන කාලපරිච්ඡේදයක් සඳහා ලාභ හෝ අලාභ මගින් සාධාරණ අගයට ප්‍රභේදයෙන් ඉවත් කර ප්‍රතිවර්ගීකරණය කළ වත්කම් අස්තිත්ත්වයක් හෙළිදරව් කළ යුතුය. ඒ අනුව, ඒවා මනිනුයේ SLFRS 9 හි 4.4.1 ඡේදය ප්‍රකාරව වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායම මගින් ක්‍රමක්‍ෂය පිරිවැයට හෝ සාධාරණ අගයටය:

- (අ) ප්‍රතිභද්‍යා ගත් දින නීර්ණය කළ සඵල පොලී අනුපාතිකය; සහ
- (ආ) හඳුනාගත් පොලී අයහාරය.

12ඈ සිය පසුගිය වාර්ෂික වාර්තාකරණ දිනයේ සිට, අස්තිත්ත්වයක් වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායම් මගින් සාධාරණ අගයට ප්‍රභේදයෙන් පිටතට මූල්‍ය වත්කම් ප්‍රතිවර්ගීකරණය කර ඇත්නම්, ඒ අනුව ඒවා ක්‍රමක්‍ෂය පිරිවැයට හෝ ලාභ හෝ අලාභ මගින් සාධාරණ අගයට ප්‍රභේදයෙන් ඉවත් කර මැන ඇත්නම් ඒවා මැන ඇත්තේ ක්‍රමක්‍ෂය පිරිවැයට හෝ වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායම් මගින් සාධාරණ අගයට වේ. එය පහත දේ හෙළිදරව් කළ යුතුය.

- (අ) වාර්තා කරන ලද කාලපරිච්ඡේදයේ මූල්‍ය වත්කම්වල සාධාරණ අගය; සහ
- (ආ) මූල්‍ය වත්කම ප්‍රතිවර්ගීකරණය නොමැති නම් වාර්තා කරනු ලබන කාලපරිච්ඡේදයේ වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායම් ප්‍රකාශනය හඳුනාගත් සාධාරණ අගයේ ප්‍රතිලාභය හෝ අලාභය.

14. අස්තිත්ත්වය විසින් පහත දෑ හෙළිදරව් කළ යුතුය:

- (අ) SLFRS 9 හි 3.2, 23(අ) ඡේදය ප්‍රකාරව ප්‍රතිවර්ගීකරණය කරන ලද වටිනාකම් ඇතුළුව, වගකීම් හෝ අසම්භව්‍ය වගකීම් සඳහා අතිරේක ඇප වශයෙන් ඔඩිපනය කරන ලද මූල්‍ය වත්කම්වල ධාරණ වටිනාකම්; සහ
- (ආ) එහි ඔඩිපනය සම්බන්ධයේ කොන්දේසි සහ නියමයන්.

16. [ඉවත් කරන ලදී]

16අ SLFRS 9 හි 4.1.2 අ ඡේදය ප්‍රකාරව වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායම් මගින් සාධාරණ අගයට මනිනු ලබන මූල්‍ය වත්කම්වල ධාරණ වටිනාකම අලාභ දීමනාව මගින් අඩු නොවේ සහ මූල්‍ය වත්කම් ධාරණ වටිනාකමෙන් අඩු කිරීමක් ලෙස අස්තීත්ත්වය අලාභ දීමනාව මූල්‍යතත්ත්ව ප්‍රකාශනයේ වෙනම ඉදිරිපත් නොකළ යුතුය. කෙසේවෙතත්, අස්තීත්ත්වයක් අලාභ දීමනාව වෙනම සටහනක් ලෙස මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල හෙළිදරව් කළ යුතුය.

20. පහත සඳහන් ආදායම්, වියදම් ප්‍රතිලාභ හෝ අලාභ අයිතමයන් අස්තීත්ත්වයේ එක්කෝ විස්තීර්ණ ආදායම් ප්‍රකාශනයේ හෝ සටහන්වල හෙළිදරව් කළයුතුය:

(අ) පහත දැ මත වන ශුද්ධ ප්‍රතිලාභ හෝ ශුද්ධ අලාභ:

(i) SLFRS 9 හි 6.7.1 ඡේදය ප්‍රකාරව මූලික හඳුනා ගැනීම මත හෝ පසුව නම් කරන ලද වැනි පරිදි මූල්‍ය වත්කම් හෝ මූල්‍ය වගකීම්වල වෙනවෙනම පෙන්වමින් වන එම ලාභ හෝ අලාභ මගින් සාධාරණ අගයට මනිනු ලබන එම මූල්‍ය වත්කම් හෝ මූල්‍ය වගකීම් මත සහ SLFRS 9 ප්‍රකාරව ලාභ හෝ අලාභ මගින් සාධාරණ අගයට අනිවාර්යයෙන් මනිනු ලබන එම මූල්‍ය වත්කම් මත වන, (උදා: SLFRS 9 හි විකිණීම සඳහා තබා ඇති නිර්වචනය සපුරාලන මූල්‍ය වගකීම්) ලාභ හෝ අලාභ මගින් සාධාරණ අගයට ලෙස නම් කළ මූල්‍ය වගකීම් සඳහා වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායමේ හඳුනාගත් හෝ ලාභ හෝ අලාභවල හඳුනාගත් ප්‍රතිලාභ හෝ අලාභ අස්තීත්ත්වය වෙන් වෙන් වශයෙන් පෙන්විය යුතුය.

(ii) -

(iv) [ඉවත් කරන ලදී]

(v) ක්‍රමක්‍ෂය පිරිවැයට මණින ලද මූල්‍ය වගකීම්.

(vi) ක්‍රමක්‍ෂය පිරිවැයට මණින ලද මූල්‍ය වත්කම්.

(vii) SLFRS 9 හි 5.7.5 ඡේදය ප්‍රකාරව වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායමේ සාධාරණ අගයට නම් කළස්කන්ධ සාධන පත්‍රවල ආයෝජන.

(viii) SLFRS 9 හි 4.1.2 ඡේදය ප්‍රකාරවකාලපරිච්ඡේදය තුළදී වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායමේ හඳුනාගත් ප්‍රතිලාභ සහ අලාභවල වටිනාකම වෙනම පෙන්වමින් කාලපරිච්ඡේදය සඳහා සමුච්චිත වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායමෙන් ප්‍රතිහඳුනාගැනීම් මත ප්‍රතිවර්ගීකරණය කළ වටිනාකම, වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායම් මගින් සාධාරණ අගයට මනින ලද මූල්‍ය වත්කම්

(ආ) ක්‍රමක්‍ෂය පිරිවැයට මනින ලද හෝ SLFRS 9 හි 4.1.2.අ ඡේදය ප්‍රකාරව වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායම් මගින් සාධාරණ අගයට මනින ලද මූල්‍ය වත්කම්, (මෙම වටිනාකම් වෙනම පෙන්වමින්); හෝ ලාභ හෝ අලාභ මගින් සාධාරණ අගයට මනිනු නොලැබූ මූල්‍ය වගකීම් සඳහා මුළු පොලී අය භාරය සහ පොලී වියදම (සඵල පොලී ක්‍රමය භාවිත කරමින් ගණනය කල).

(ඇ) පහත දැක්වෙන දැවලින් පැන නගින ගාස්තු ආදායම සහ වියදම (සඵල පොලී අනුපාතිකය නිර්ණය කිරීමට ඇතුළත් වටිනාකම් හැර):

(i) ලාභ හෝ අලාභ මගින් සාධාරණ අගයට නොවන මූල්‍යවත්කම් හා මූල්‍ය වගකීම්; සහ

(ii) තනි පුද්ගලයන්, භාර, විශ්‍රාම ප්‍රතිලාභ සැලසුම් සහ වෙනත් ආයතන වෙනුවෙන් වත්කම් රඳවා තබා ගැනීම හෝ ආයෝජනය කිරීමේ ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන්වන භාරයක හෝ විශ්වාසය පිට රඳවාගත් ක්‍රියාකාරකම්.

(ඈ) [ඉවත් කරන ලදී]

(ඈ) [ඉවත් කරන ලදී]

20අ ක්‍රමක්‍ෂය පිරිවැයට මනින ලද මූල්‍ය වත්කම් ප්‍රතිහඳුනා ගැනීමෙන් පැන නගින ප්‍රතිලාභ හෝ අලාභවල විශ්ලේෂණයක්, එම මූල්‍ය වත්කම් ප්‍රතිහඳුනා ගැනීමෙන් පැන නැගී ප්‍රතිලාභ සහ අලාභ වෙනම පෙන්වමින් අස්තීත්ත්වයක් හෙළිදරව් කළ යුතුය. මෙම හෙළිදරව්වට එම මූල්‍ය වත්කම් ප්‍රතිහඳුනා ගැනීමට හේතුද ඇතුළත් විය යුතුය.

ඉදිරි රැකුම් ගිණුම්කරණය

21අ අස්තීත්ත්වයක් විසින් ඉදිරි රැකුම් කරනය කළ ඉදිරි රැකුම් ගිණුම්කරණය ව්‍යවහාර කිරීමට තෝරා ගත් එම අවදානම් නිරාවරණය සඳහා 21 ආ - 24 ඒ ඡේදයන්හි හෙළිදරව් කිරීමේ අවශ්‍යතාවයන් අස්තීත්ත්වයක් ව්‍යවහාර කළ යුතුය. ඉදිරි රැකුම් ගිණුම්කරණය පහත දේ පිළිබිඹුකරන තොරතුරු ඉදිරිපත් කළ යුතුය.

- (අ) අස්තිත්ත්වයේ අවදානම් කළමනාකරණ ක්‍රමෝපාය සහ අවදානම් කළමනාකරණය සඳහා එය කෙසේ ව්‍යවහාර කරන්නේද.
- (ආ) අස්තිත්ත්වයේ ඉදිරි රැකුම් ක්‍රියාකාරකම් එහි අනාගත මුදල් ප්‍රවාහවල වටිනාකමට, කාල නිර්ණයට සහ අනියතාවයට කෙසේ බලපා හැකි ද? සහ
- (ඇ) අස්තිත්ත්වයේ මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනය, විස්තීර්ණ ආදායම ප්‍රකාශනය සහ ස්කන්ධය වෙනස්වීමේ ප්‍රකාශය මත ඉදිරි රැකුම් ගිණුම්කරණයේ තිබූ බලපෑම

21ආ අස්තිත්ත්වයක් විසින් අවශ්‍යකරන හෙළිදරව් කිරීම් තනි සටහනක හෝ මූල්‍ය ප්‍රකාශනයක වෙනම කොටසක ඉදිරි පත් කළ යුතුය. කෙසේ වෙතත් තොරතුරු හරස් යොමු කිරීම් මගින් මූල්‍ය ප්‍රකාශන වලින්, කළමනාකාරිත්ව විස්තරය, හෝ අවදානම් වාර්තා වැනි පරිශීලකයන්ට මූල්‍ය ප්‍රකාශන ලබාගන්නා පදනම මත එම වේලාවටම ලබා ගත හැකි වෙනත් සමහර ප්‍රකාශන මගින් අන්තර්ගත කර ඇත්නම්, වෙනත් ස්ථානයක දැනටමත් ඉදිරිපත් කර ඇති තොරතුරු අස්තිත්ත්වයක් දෙවරක් ඉදිරිපත් කිරීම අවශ්‍ය නොවේ. හරස් යොමු කිරීම් අන්තර්ගත නොකළ තොරතුරු ඇතුළත් මූල්‍ය ප්‍රකාශන අසම්පූර්ණය.

21ඇ හෙළිදරව් කළ තොරතුරු අවදානම් ප්‍රභේද මගින් වෙන් කිරීමට ඡේද 22අ - 24ඊ මගින් අස්තිත්ත්වයකට අවශ්‍යකරන විට, ඉදිරි රැකුම් ගිණුම්කරණය ව්‍යවහාර කරන අස්තිත්ත්වය විසින් ඉදිරි රැකුම් කිරීමට තීරණය කළ අවදානම් අනාවැකිය, සෑම අවදානම් ප්‍රභේදයක් පදනම් මත අස්තිත්ත්වය නිර්ණය කළ යුතුය. සියළුම ඉදිරි රැකුම් ගිණුම්කරණ හෙළිදරව් කිරීම් සඳහා අස්තිත්ත්වය අවදානම් ප්‍රභේද සංගතව නිර්ණය කළ යුතුය.

21ඇ 21අ ඡේදයේ අරමුණ ඉටුකරගැනීම සඳහා, (අන්වශයෙන් පහත නියම කර ඇති පරිදි හැර) කොපමණ විස්තර හෙළිදරව් කළ යුතුද, හෙළිදරව් කිරීමේ අවශ්‍යතාවයන්ගෙන් විවිධ පැතිකඩ මත කොපමණ අවධාරණයක් තැබිය යුතුද, සමාහරණයේ හෝ කොටස්වලට විසුරුවා හැරීමේ මට්ටම සහ මූල්‍ය ප්‍රකාශන පරිශීලකයන්ට ප්‍රමාණාත්මක තොරතුරු ඇගයීමට අමතරව පැහැදිලි කිරීම් අවශ්‍ය කෙරේද යන්න අස්තිත්ත්වය විසින් නිර්ණය කළ යුතුය. කෙසේ වෙතත්, මෙම SLFRS හි සහ SLFRS 13 සාධාරණ අගය මැනීමෙහි සම්බන්ධිත තොරතුරු හෙළිදරව් කිරීමේ අවශ්‍යතාවයන් සඳහා එය භාවිත කළ මට්ටම හා සමාන මට්ටමක සමාහරණය කිරීමක් සහ කොටස්වලට විසුරුවා හැරීමක් අස්තිත්ත්වය භාවිත කළ යුතුය.

අවදානම් කළමනාකරණ ක්‍රමෝපාය

22. [ඉවත් කරන ලදී]

22අ අස්තිත්ත්වය ඉදිරි රැකුම් කිරීමට තීරණය කළ, ඉදිරි රැකුම් ගිණුම්කරණය ව්‍යවහාරකරණ අවදානම් අනාවරණයේ සෑම අවදානම් ප්‍රභේදයක් සඳහා එහි අවදානම් කළමනාකරණ ක්‍රමෝපාය අස්තිත්ත්වයක් විසින් හෙළිදරව් කළ යුතුය. මෙම පැහැදිලි කිරීම මගින් මූල්‍ය ප්‍රකාශන පරිශීලකයන්ට ඒවා අගය කිරීමට හැකිවිය යුතුය. (උදාහරණ වශයෙන්):

- (අ) එක් එක් අවදානම පැන නගින්නේ කෙසේ ද?
- (ආ) අස්තිත්ත්වය එක් එක් අවදානම කළමනාකරණය කරන්නේ කෙසේ ද? මෙයට අස්තිත්ත්වය අයිතමයක සියලුම අවදානම් මූලමතීන් ඉදිරි රැකුම්කරන්නේද හෝ එසේ නොමැතිව අවදානම් සංරචකයක් පමණක් ඉදිරි රැකුම් කරන්නේ ද සහ එසේ කරන්නේ මන්ද යන්න ඇතුළත්වේ.
- (ඇ) අස්තිත්ත්වය කළමනාකරණය කරනු ලබන අවදානම් නිරාවරණයේ ප්‍රමාණය.

22ආ 22 අ ඡේදයේ අවශ්‍යතා සපුරාලීමට, තොරතුරු පහත සඳහන් දෑ වල (ඒවාට සීමා නොවේ) විස්තරයක් අඩංගු විය යුතුය.

- (අ) ඉදිරි රැකුම් අවදානම් නිරාවරණය කිරීමට භාවිත කරන (ඒවා භාවිත කරන්නේ කෙසේද යන්න ඇතුළුව) ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍ර;
- (ආ) ඉදිරි රැකුම් සඵලදායකත්වය තක්සේරු කිරීමේ අරමුණ සඳහා ඉදිරි රැකුම් අයිතමය සහ ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රය අතර ආර්ථික සම්බන්ධතාවය අස්තිත්ත්වය නිර්ණය කරන්නේ කෙසේද?
- (ඇ) ඉදිරි රැකුම් අනුපාතය අස්තිත්ත්වය ස්ථාපනය කරන්නේ කෙසේද සහ ඉදිරි රැකුම් අසඵලදායකත්ව මූලාශ්‍ර මොනවාද යන්න,

22ඇ නිශ්චය කරන ලද අවදානම් සංරචකයන් ඉදිරි රැකුම් අයිතමයක් ලෙස අස්තීන්ත්වය නම් කළ විට, (SLFRS 9 හි 6.3.7 ඡේදය බලන්න) 22 අ සහ 22 ආ ඡේද වලින් අවශ්‍ය කරන හෙළිදරව් කිරීම් වලට අමතරව පහත දැ පිළිබඳව ප්‍රමාණාත්මක සහ ගුණාත්මක තොරතුරු ඉදිරිපත් කළ යුතුය.

- (අ) ඉදිරි රැකුම් අයිතමය ලෙස නම් කළ අවදානම් සංරචකය අස්තීන්ත්වය නිර්ණය කළේ කෙසේද (අවදානම් සංරචකය සහ අයිතමය මුළුමනින් ගත් කල ඒ අතර ඇති සම්බන්ධතාවයේ විස්තරයක්ද ඇතුළුව); සහ
- (ආ) අයිතමයකට මුද්‍රමනින්ම අවදානම් සංරචකය සම්බන්ධිත වන්නේ කෙසේද (උදාහරණ වශයෙන් නම් කරන ලද අවදානම් සංරචකය ඓතිහාසිකව අයිතමයක් මුද්‍රමනින්ම ගත් කල සාධාරණ අගයේ වෙනස්වීමන් සාමාන්‍යයෙන් 80% ක් පමණ ආවරණය වේ)

අනාගත මුදල් ප්‍රවාහවල ප්‍රමාණය, කාලනිර්ණය සහ අනියතාවය.

23 [ඉවත් කරන ලදී]

23අ 23 ඡේදයෙන් නිදහස් කර ඇත්නම් මිස ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රයේ කොන්දේසි සහ නියමයන් සහ ඒවායේ වටිනාකම්, කාල නිර්ණයට සහ අස්තීන්ත්වයේ අනාගත මුදල් ප්‍රවාහවලට ඒවා කෙසේ බලපාන්නේද යන්න මූල්‍ය ප්‍රකාශන පරිශීලකයනට ඇගයීමට ඉඩදීම පිණිස අස්තීන්ත්වය අවදානම් ප්‍රභේද ප්‍රමාණාත්මක තොරතුරු හෙළිදරව් කළ යුතුය.

23ආ 23 අ ඡේදයේ අවශ්‍යතාවයන් සපුරාලීමට පහත සඳහන් දෑ හෙළිදරව් කෙරෙන ප්‍රභේදනය ලබාදිය යුතුය.

- (අ) ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රයේ නාමික වටිනාකම් කාල නිර්ණය පිළිබඳව ආකෘතියක්; සහ
- (ආ) අදාළ වන්නේ නම් ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රයේ සාමාන්‍ය මිල හෝ අනුපාතිකය (උදාහරණ වශයෙන් එළඹුණු හෝ ඉදිරි මිල ගණන්).

23ඇ ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රය සහ ඉදිරි රැකුම් අයිතමය නිරතුරුවම වෙනස්වීම නිසා (එනම් අස්තීන්ත්වය ගතික ක්‍රියාවලියක් භාවිත කරන විට, එමගින් නිරාවරණය සහ ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රය යන දෙකම කළමනාකරණය කිරීමට හුරුවන අතර එය එතරම් දිගුකාලයකට රඳා නොපවතී SLFRS 9 හි ආ 6.5.24(ඇ) ඡේදයේ දී ඇති උදාහරණය මෙන්) අස්තීන්ත්වයක් නිරතුරුව (එනම් අත්හැර ප්‍රත්‍යාරම්භ කිරීම) ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවය ප්‍රත්‍යාරම්භ කරන අවස්ථාවන්හිදී, අස්තීන්ත්වය:

- (අ) 23 අ සහ 23 ආ ඡේද මගින් අවශ්‍යකරන හෙළිදරව් කිරීම් කිරීමෙන් නිදහස් වේ.
- (ආ) පහත දේ හෙළිදරව් කළ යුතු ය.
  - (i) එම ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවයට සම්බන්ධිත අවසාන අවදානම් කලමනාකරණ ක්‍රමෝපාය කුමක්ද යන්න පිළිබඳ තොරතුරු,
  - (ii) ඉදිරි රැකුම් ගිණුම්කරණය සහ එම විශේෂ ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවය නම්කිරීමෙන්, භාවිත කර එහි අවදානම් කලමනාකරණ ක්‍රමෝපාය කෙසේ පිළිබිඹු වන්නේද යන්න පිළිබඳ විස්තරයක්; සහ,
  - (iii) කොපමණ කාල අන්තරයක් තුළ ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවය නවත්වන්නේද සහ ප්‍රත්‍යාරම්භ කරන්නේද කෙසේද යන්න පිළිබඳව එම ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවයන් පිළිබඳ ඇගවීමක්.

23ඇ අවදානම් ප්‍රභේදනය මගින් එහි කාලය තුළ ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවය බලපෑම් අපේක්ෂා කරනු ලබන ඉදිරි රැකුම් අසඵලදායකත්වයේ මූලාශ්‍ර විස්තරයක් අස්තීන්ත්වයක් හෙළිදරව් කළ යුතුය.

23ඉ ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවයක වෙනත් මූලාශ්‍රයක ඉදිරි රැකුම් අසඵලදායකත්වයක් මතු වුවහොත්, අස්තීන්ත්වයක් විසින් එම මූලාශ්‍ර අවදානම් ප්‍රභේද මගින් හෙළිදරව් කර, සහ ප්‍රතිඵලයක් වන ඉදිරි රැකුම් අසඵලදායකත්වය පැහැදිලි කළ යුතුය.

23ඊ මුදල් ප්‍රවාහ ඉදිරි රැකුම් සඳහා පූර්ව කාලපරිච්ඡේදයේ ඉදිරි රැකුම් ගිණුම්කරණයට භාවිත කළ එහෙත් තවදුරටත් එය සිදු වීමට අපේක්ෂා නොකරන යම් පුරෝකථක ගණුදෙනුවක විස්තර අස්තීන්ත්වයක් විසින් හෙළිදරව් කළ යුතුය.

මූල්‍ය තත්ත්වය සහ කාර්ය සාධන මත ඉදිරි රැකුම් ගිණුම්කරණයේ බලපෑම

24 [ඉවත් කරන ලදී]

24අ ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍ර ලෙස නම් කළ අයිතම වලට සම්බන්ධ පහත සඳහන් වටිනාකම් එක් එක් වර්ගයේ ඉදිරි රැකුම් (සාධාරණ අගය ඉදිරි රැකුම්, මුදල් ප්‍රවාහ ඉදිරි රැකුම් හෝ විදේශ මෙහෙයුමක ශුද්ධ ආයෝජන ඉදිරි රැකුමක්) සඳහා අවදානම් ප්‍රභේදය මගින් අස්තීන්ත්වය වග ආකෘතියකින් හෙළිදරව් කළ යුතුය.

- (අ) ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රවල ධාරණ වටිනාකම (මූල්‍ය වගකීම්වලින් මූල්‍ය වත්කම් වෙනම පෙන්වමින්);
- (ආ) ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍ර ඇතුළුව මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනයන්හි පේළි අයිතම.
- (ඇ) කාලපරිච්ඡේදය සඳහා ඉදිරි රැකුම් අසඵලදායකත්වය හඳුනා ගැනීම සඳහා පදනමක් ලෙස භාවිත කළ ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රයේ සාධාරණ අගයේ වෙනස්වීම්; සහ
- (ඈ) ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රවල නාමික වටිනාකම් (ටොන්, ගණ මීටර් ආදී වශයෙන් ප්‍රමාණයන් ඇතුළුව)

24ආ ඉදිරි රැකුම් අයිතම් සම්බන්ධයෙන් පහත සඳහන් වටිනාකම් වෙනම, ඉදිරි රැකුම් කරන වර්ග සඳහා අවදානම් ප්‍රභේදන මගින් පහත දැක්වෙන පරිදි අස්තීත්ත්වයක් තීරු ආකෘතියක ආකාරයෙන් අස්තීත්ත්වයක් හෙළිදරව් කළ යුතුය.

- (අ) සාධාරණ අගය ඉදිරි රැකුම් සඳහා:
  - (i) මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනයේ හඳුනාගත් ඉදිරි රැකුම් අයිතමවල ධාරන වටිනාකම (වත්කම් වගකීම් වලින් වෙන් කර ඉදිරිපත් කිරීම);
  - (ii) ඉදිරි රැකුම් අයිතමයක් මත සාධාරණ අගය ඉදිරි රැකුම් ගැලපුමේ සමුච්චිත වටිනාකම මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනයේ හඳුනාගත් ඉදිරි රැකුම් අයිතමයේ ධාරණ වටිනාකම ඇතුළත් (වත්කම් වගකීම් වලින් වෙන් කර ඉදිරිපත් කිරීම);
  - (iv) ඉදිරි රැකුම් අයිතමය ඇතුළත් මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනයේ පේළි අයිතමය;
  - (iv) කාලපරිච්ඡේදය සඳහා ඉදිරි රැකුම් අසඵලදායකත්වය හඳුනා ගැනීම සඳහා පදනමක් වශයෙන් භාවිත කළ ඉදිරි රැකුම් අයිතම සාධාරණ අගයේ වෙනස්වීම්;
  - (v) SLFRS 9 හි 6.5.10 ඡේද පරිදි ඉදිරි රැකුම් ප්‍රතිලාභ සහ අලාභ සඳහා ගැලපුම් කිරීම නවත්වා ඇති, යම් ඉදිරි රැකුම් අයිතම සඳහා මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනයේ ඉතිරිව ඇති සාධාරණ අගය ඉදිරි රැකුම් ගැලපුම්වල සමුච්චිත වටිනාකම.
- (ආ) මුදල් ප්‍රවාහ ඉදිරි රැකුම් සහ විදේශ මෙහෙයුමක ශුද්ධ අයෝජනයක් සඳහා ඉදිරි රැකුම්:
  - (i) කාලපරිච්ඡේදය සඳහා ඉදිරි රැකුම් අසඵලදායකත්වය හඳුනා ගැනීම සඳහා පදනම වශයෙන් භාවිත කළ ඉදිරි රැකුම් අයිතමයේ වටිනාකමේ වෙනස්වීම. (එනම් SLFRS 9 හි 6.5.11 (ඇ) ඡේද ප්‍රකාරව මුදල් ප්‍රවාහ ඉදිරි රැකුම් සඳහා හඳුනාගත් ඉදිරි රැකුම් අසඵලදායකත්වය නිර්ණය කරන විට භාවිත කළ වටිනාකම වෙනස්වීම)
  - (ii) SLFRS 9 හි 6.5.11 සහ 6.5.13 (අ) ඡේද ප්‍රකාරව ගිණුම්කරණ අඛණ්ඩව පවත්වාගෙන යන ඉදිරි රැකුම්වල මුදල් ප්‍රවාහ ඉදිරි රැකුම් සංචිතය සහ විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් පරිවර්තනය කිරීමේ සංචිතයේ ශේෂ.
  - (iii) ඉදිරි රැකුම් ගිණුම්කරණය තවදුරටත් ව්‍යවහාර නොකරන යම් ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවයකින් වූ මුදල් ප්‍රවාහ ඉදිරි රැකුම් සංචිතය සහ විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් පරිවර්තනය කිරීම් සංචිතයක ඉතිරිව ඇති ශේෂ.

24ඇ පහත සඳහන් වටිනාකම් වෙනම පෙන්වමින් ඉදිරි රැකුම් වර්ග සඳහා පහත දැක්වෙන පරිදි ණය ප්‍රභේදනය මගින් අස්තීත්ත්වයක් වගු ආකෘතිය ආකාරයෙන් හෙළිදරව් කළ යුතුය:

- (අ) සාධාරණ අගය ඉදිරි රැකුම් සඳහා,
  - (i) ඉදිරි රැකුම් අසඵලදායකත්වය - එනම් ලාභ හෝ අලාභ වල හඳුනාගත් ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රයේ සහ ඉදිරි රැකුම් අයිතමයේ ප්‍රතිලාභ සහ අලාභ අතර වෙනසයි (හෝ SLFRS 9 හි 5.7.5 ඡේද ප්‍රකාරව වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායමේ සාධාරණ අගයේ වෙනස්වීම ඉදිරිපත් කිරීමට අස්තීත්ත්වයක් තෝරාගත් ස්කන්ධ සාධන පත්‍ර ඉදිරි රැකුමක් සඳහා වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායමේ); සහ
  - (ii) හඳුනාගත් ඉදිරි රැකුම් අසඵලදායකත්වය ඇතුළත්වන විස්තීර්ණ ආදායම් ප්‍රකාශනයේ පේළි අයිතමය.
- (ආ) මුදල් ප්‍රවාහ ඉදිරි රැකුම් සහ විදේශ මෙහෙයුම්වල ශුද්ධ අයෝජනයක ඉදිරි රැකුම්:

- (i) වාර්තාකරන ලද කාලපරිච්ඡේදයේ වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායම් හඳුනාගත් ඉදිරි රැකුම් ප්‍රතිලාභ සහ අලාභ;
- (ii) ලාභ හෝ අලාභවල හඳුනාගත් ඉදිරි රැකුම් අසඵලදායකත්වය.
- (iii) හඳුනාගත් ඉදිරි රැකුම් අසඵලදායකත්වය ඇතුළත් විස්තීර්ණ ආදායම් ප්‍රකාශනයේ පේළි අයිතමය;
- (iv) ප්‍රතිවර්ගීකරණය කළ ගැළපුමක් ලෙස (LKAS 1 බලන්න) මුදල් ප්‍රවාහ ඉදිරි රැකුම් සංචිතයේ හෝ විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් පරිවර්තනය කිරීමේ සංචිතයේ ලාභ හෝ අලාභවලට ප්‍රතිවර්ගීකරණය කළ වටිනාකම. (මීට කලින් ඉදිරි රැකුම් ගිණුම්කරණය භාවිතකළ එහෙත් තවදුරටත් සිදුවීමට අපේක්ෂා නොකරන වටිනාකම් සහ ඉදිරි රැකුම් අයිතම ලාභ හෝ අලාභ වලට බලපෑම නිසා මාරුකළ වටිනාකම් අතර වෙනස වෙන් කොට දක්වමින්);
- (v) ප්‍රතිවර්ගීකරණය කිරීමේ ගැළපුම (LKAS 1 බලන්න) ඇතුළත් විස්තීර්ණ ආදායම් ප්‍රකාශනයේ පේළි අයිතම, සහ
- (vi) ශුද්ධ තත්ත්වයන් ඉදිරි රැකුම්කරණය සඳහා විස්තීර්ණ ආදායම් ප්‍රකාශන වෙනම පේළි අයිතමයක හඳුනාගත් ඉදිරි රැකුම් ප්‍රතිලාභ හෝ අලාභ (SLFRS 9 හි 6.6.4. ඡේද බලන්න)

24ඇ 23 ඇ ඡේදයේ නිදහස් කිරීම ව්‍යවහාර වන ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවය පරිමාව, කාල පරිච්ඡේදය තුළ සාමාන්‍ය පරිමා නියෝජනය නොවන විට (එනම් වාර්තාකරණ දින පරිමාව වාර්තාකරණ කාල පරිච්ඡේදයේ පරිමාව නියෝජනය නොවන විට) අස්තීත්ත්වය එම කරුණ සහ පරිමාවන් නියෝජනය නොවන බවට විශ්වාස කිරීමට හේතුව හෙළිදරව් කළ යුතුය.

24ඉ LKAS 1 ප්‍රකාරව ස්කන්ධයේ සෑම සංරචකයම සංසන්දනය කිරීමෙන් සහ වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායම් විශ්ලේෂණ එකට ගෙන අස්තීත්ත්වය ලබාදිය යුතුය:

- (අ) 24 ඇ (ආ) (i) සහ (ආ) (iv) ඡේදවල හෙළිදරව් කිරීම්වලට සම්බන්ධිත වටිනාකම් අතර මෙන්ම SLFRS 9 හි 6.5.11 (ඇ) (i) සහ (ඇ) (iii) ඡේද ප්‍රකාරව ගිණුම්ගත කළ වටිනාකම් අවමයක් වශයෙන් වෙන් කොට හඳුනා ගැනීම;
- (ආ) ඉදිරි රැකුම් අයිතම වලට සම්බන්ධතා ගනුදෙනු ඉදිරි රැකුම් කරන කාලීන වටිනාකම් විකල්ප සමග ආශ්‍රිත වටිනාකම් සහ අස්තීත්ත්වය විකල්පයක කාලීන වටිනාකම SLFRS 9 හි 6.5.15 ඡේදය ප්‍රකාරව ගිණුම්කරණ කරන විට, ඉදිරි රැකුම් අයිතමයේ කාල පරිච්ඡේද සම්බන්ධිත විකල්පයේ කාලීන වටිනාකම ආශ්‍රිත වටිනාකම අතර වෙනස වෙන් කොට හඳුනා ගැනීම; සහ
- (ඇ) ඉදිරි ගිවිසුම්වල ඉදිරි මූලිකාංග ඉදිරි රැකුම් අයිතම සම්බන්ධිත ඉදිරි රැකුම් ගනුදෙනු, ඉදිරි රැකුම් කරන මූල්‍ය වත්කම් වල විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් මූලික පරාසයන් හි වටිනාකම් සහ SLFRS 9 හි 6.5.16 ඡේදය ප්‍රකාරව, එම වටිනාකම් සඳහා අස්තීත්ත්වය ගිණුම් තබන විට, කාලපරිච්ඡේද සම්බන්ධිත ඉදිරි රැකුම් අයිතම ඉදිරි රැකුම් කරන මූල්‍ය සාධන පත්‍රවල විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් මූලික පරාසය සහ ඉදිරි රැකුම් ගිණුම්වල ආශ්‍රිත ඉදිරි මූලිකාංගවල වටිනාකම අතර වෙනස වෙන්කොට දක්විය යුතුය.

24ඊ 24 ඉ ඡේදයෙන් අවශ්‍යකරන තොරතුරු අවදානම් ප්‍රභේදනය මගින් වෙන් කොට අස්තීත්ත්වයක් හෙළිදරව් කළ යුතුය. අවදානම් මගින් මෙම කොටස්වලට විසුරුවා හැරීම මූල්‍ය ප්‍රකාශනවලට සටහනක් මගින් ලබාදිය හැකිය.

ණය අනාවරණය ලාභ හෝ අලාභ මගින් සාධාරණ අගයට මනින ලද ලෙස නම් කිරීමට වන විකල්පය

24උ එම මූල්‍ය සාධන පත්‍රයේ ණය අවදානම් කලමනාකරණයේ එය ණය ව්‍යුත්පන්නනයක් භාවිත කරන නිසා ලාභ හෝ අලාභ මගින් සාධාරණ අගයට ලෙස මනින මූල්‍ය සාධන පත්‍රයක් හෝ එහි කොටසක් අස්තීත්ත්වය නම් කරන විට අස්තීත්ත්වය පහත දැ හෙළිදරව් කළ යුතුය:

- (අ) SLFRS 9 හි 6.7.1 ඡේදය ප්‍රකාරව ලාභ හෝ අලාභ මගින් සාධාරණ අගයට මනින ලෙස නම් කළ මූල්‍ය සාධන පත්‍රවල ණය අවදානම් කලමනාකරණය කිරීමට භාවිත කළ ණය ව්‍යුත්පන්න සඳහා සෑමතාමික වටිනාකමක් සැසඳීමක සහ කාලපරිච්ඡේදය ආරම්භයේදී සහ අවසානයේදී සාධාරණ අගය.
- (ආ) SLFRS 9 හි 6.7.1 ඡේදය ප්‍රකාරව මනිනු ලැබූ මූල්‍ය වත්කමක් පත්‍රයක් හෝ එහි කොටසක් නම් කිරීම මත වූ ලාභ හෝ අලාභවල හඳුනාගත් ප්‍රතිලාභ හෝ අලාභ; සහ

(ඇ) ලාභ හෝ අලාභ මගින් සාධාරණ අගයට වූ මූල්‍ය සාධන පත්‍රයක් හෝ එහි කොටසක් මැනීම අත්හිටුවීම මත SLFRS 9 හි 6.7.4 (ආ) ඡේදය ප්‍රකාරව, එම මූල්‍ය සාධන පත්‍රයේ සාධාරණ අගය නව ධාරණ වටිනාකම බවට පත් වූ සහ සම්බන්ධිත නාම මාත්‍රහෝ මුල් මුදල් වටිනාකම (LKAS 1 ප්‍රකාරව තුළනාත්මක තොරතුරු ලබාදීම හැර මෙම හෙළිදරව් කිරීම පසුව එන කාලපරිච්ඡේද සඳහා අස්තීත්ත්වයක් දිගටම කිරීම අවශ්‍ය නොකෙරේ).

28 ඒ හා සමාන වත්කමක හෝ වගකීමක සාධාරණ අගයේ සක්‍රීය වෙළෙඳපොළක ලැයිස්තුගත මිලෙන් හෝ (එනම් 1 වන අදියරේ යෙදවුමක්) නිරීක්ෂණය කළ හැකි වෙළෙඳපොළක දත්ත පමණක් භාවිත කර අගය කිරීමේ ශිල්ප ක්‍රමයක් මගින් ප්‍රත්‍යක්ෂ නොවන හේතුව නිසා, සමහර අවස්ථාවලදී, අස්තීත්ත්වයන් මූල්‍ය වත්කමක හෝ මූල්‍ය වගකීමක මූලික හඳුනා ගැනීමේදී ප්‍රතිලාභයක් හෝ අලාභයක් හඳුනා නොගනියි (SLFRS 9 හි ආ5.1.2 අ ඡේදය බලන්න). එවැනි අවස්ථාවලදී අස්තීත්ත්වය විසින් මූල්‍ය වත්කමේ හෝ මූල්‍ය වගකීමේ පන්තියෙන් පන්තියට අස්තීත්ත්වය විසින් පහත දැ හෙළිදරව් කළ යුතුය:

(අ) වත්කමක් හෝ වගකීමක් මිල කිරීමේදී (SLFRS 9 හි ආ 5.1.2. අ (ආ) ඡේදය බලන්න) වෙළෙඳ පොළ සහභාගිවන්නන් ගණන් ගන්නා මුල් හඳුනා ගැනීමේදී සාධාරණ අගය සහ ගනුදෙනු මිල සාධකයන්ගේ වෙනස්වීම (කාලය ඇතුළුව) පිළිබිඹුවීම අතර වෙනත් ලාභ හෝ අලාභයේ හඳුනා ගැනීම සඳහා එහි ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තියයි.

(ආ) කාලපරිච්ඡේදය ආරම්භයේදී හෝ අවසානයේදී ලාභ හෝ අලාභවල මෙතෙක් හඳුනා ගැනීමට ඇති සමාහරණය කළ වෙනස සහ මෙම ශේෂයේ වෙනස, වෙනස්වීම සැසඳීමක්.

(ඇ) එම සාධාරණ අගය තහවුරු කිරීමට ඇති සාක්ෂිවල විස්තරයක්ද ඇතුළුව සාධාරණ අගය සඳහා වන හොඳම සාක්ෂිය ගනුදෙනු මිල නොවන බවට අස්තීත්ත්වය නිගමනය කළේ කුමක් නිසාද යන්න.

29 සාධාරණ අගය හෙළිදරව් කිරීම අවශ්‍ය නොවේ:

(අ) ...

(ආ) (ඉවත් කරන ලදී)

(ඇ) ...

30 29 (ඇ) හි විස්තර කර ඇති සිද්ධියෙහි, පහත දැ ඇතුළුව එම ගිවිසුම්වල ධාරන වටිනාකම සහ ඒවායේ සාධාරණ අගය අතර ඇති වියහැකි වෙනස් පිළිබඳව හැකිතාක් දුරට තොරතුරු, මූල්‍ය ප්‍රකාශන පරිශීලනය කරන්නන් හට ඔවුන්ගේ ස්වකීය තීරණ ගැනීමට උපකාරීවීමට අස්තීත්ත්වය හෙළිදරව් කළ යුතුය.

(අ) ...

ණය අවදානම

විෂය පථය සහ අරමුණු

35අ SLFRS 9 හි භානිකරණ අවශ්‍යතාවයන් අවශ්‍යකරණ මූල්‍ය සාධන පත්‍රවලට 35 ඊ - 39 අ ආ දක්වා ඡේදවල හෙළිදරව් කිරීමේ අවශ්‍යතාවයන් අස්තීත්ත්වය ව්‍යවහාර කළ යුතුය. කෙසේ වෙතත්:

(අ) වෙළෙඳ ලැබිය යුතු දෑ, ගිවිසුම්ගත වත්කම් සහ කල්බදු ලැබිය යුතු දෑ සඳහා 35 ඒ ඡේදය ව්‍යවහාර වේ. එම වෙළෙඳ ලැබිය යුතු දෑ, ගිවිසුම් ගත වත්කම් හෝ කල්බදු ලැබිය යුතු දෑ මත ජීව කාල අපේක්ෂිත ණය අලාභ SLFRS 9 හි 5.5.15 ඡේදය ප්‍රකාරව හඳුනා ගැනේ. එම මූල්‍ය වත්කම් වෙනස් කරනුයේ දින 30 කට වඩා කල් ඉකුත් වූ විටය; සහ

(ආ) 35ඔ (ආ)ඡේදය ලැබිය යුතු කල් බදු සඳහා ව්‍යවහාර නොවේ.

35ආ 35ඊ - 35 අ ආ ප්‍රකාරව හෙළිදරව් කරන ණය අවදානම මූල්‍ය ප්‍රකාශන පරිශීලනය කරන්නන් හට වටිනාකම, කාලනීර්ණය සහ අනාගත මුදල් ප්‍රවාහවල අනියතාවයේ බලපෑම අවබෝධ කර ගැනීමට හැකියාව ලැබෙණු ඇත. මෙම අරමුණ ඉටු කර ගැනීමට ණය අවදානම් හෙළිදරව් කිරීම පහත සඳහන් දේ ලබා දිය යුතුය.

- (අ) අස්තිත්ත්වයේ ණය කලමනාකරණ පරිචයන් පිළිබඳ තොරතුරු සහ අපේක්ෂිත ණය අලාභ මැනීමට භාවිත කරන ක්‍රම, උපකල්පන සහ තොරතුරු ද ඇතුළත් ඒවා අපේක්ෂිත ණය අලාභ හඳුනා ගැනීමේ සහ මැනීමේදී කෙසේ සම්බන්ධිත වේද;
- (ආ) අපේක්ෂාකරණ ණය අලාභවල වටිනාකමේ වෙනස්වීම් සහ එම වෙනස්වීම් වලට හේතු ද සහිතව අපේක්ෂිත ණය අලාභ වලින් පැන නගින මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ඇති වටිනාකම් අගය කිරීම මූල්‍ය ප්‍රකාශන පරිශීලකයන්ට ඉඩ හරින ප්‍රමාණාත්මක සහ ගුණාත්මක තොරතුරු; සහ
- (ඇ) සැලකිය යුතු අන්දමේ ණය අවදානම් සංකේතදණයක් ඇතුළුව අස්තිත්ත්වයක ණය නිරාවරණය (එනම් අස්තිත්ත්වයක් මූල්‍ය වත්කම්වල ආවේණික වූ ණය අවදානම සහ ණය දීර්ග කිරීම සඳහා බැඳියාවන්) පිළිබඳ තොරතුරු.

35ඇ තොරතුරු හරස් යොමු කිරීම් මගින් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවලින් කලමනාකාරීත්ව විස්තරය හෝ අවදානම් වාර්තා වැනි පරිශීලකයන්ට මූල්‍ය ප්‍රකාශන ලබා ගන්නා පදනම මත එම වේලාවට ලබාගත හැකිවෙන්නේ සමහර ප්‍රකාශන මගින් අන්තර්ගත කර ඇත්නම්, වෙනත් ස්ථානයක දැනටමත් ඉදිරිපත් කර ඇති තොරතුරු අස්තිත්ත්වය දෙවරක් ඉදිරිපත් කිරීම අවශ්‍ය නොවේ. හරස් යොමු කිරීම් මගින් අන්තර්ගත නොකළ තොරතුරු ඇතුළත් මූල්‍ය ප්‍රකාශන අසම්පූර්ණය.

35ඈ 35 ඈ ඡේදයේ අරමුණු ඉටුකර ගැනීම සඳහා (අත් වශයෙන් නියමකර ඇති පරිදි හැර) කොපමණ විස්තර හෙළිදරව් කළ යුතුද, හෙළිදරව් කිරීමේ අවශ්‍යතාවයන් ගෙන් විවිධ පැතිකඩ මත කොපමණ අවධානයක් තැබිය යුතුද, සමාහරණයේ හෝ කොටස්වලට විසුරුවා හැරීමේ මට්ටම සහ මූල්‍ය ප්‍රකාශන පරිශීලකයන්ට ප්‍රමාණාත්මක තොරතුරු ඇගයීමට අමතර පැහැදිලි කිරීම අවශ්‍ය කෙරේ ද යන්න අස්තිත්ත්වය විසින් සැලකිල්ලට ගත යුතුය.

35ඉ 35ඊ- 35ආ ඡේද ප්‍රකාරව ලබා දී ඇති හෙළිදරව් කිරීම් 35 ආ ඡේදයේ අරමුණු ඉටු කර ගැනීමට ප්‍රමාණවත් නොවේ නම්, එම අරමුණු ඉටු කර ගැනීමට අවශ්‍යකරන අමතර තොරතුරු අස්තිත්ත්වයක් විසින් හෙළිදරව් කළ යුතුය.

ණය අවදානම් කලමනාකරණ පරිචයන්

35ඊ අස්තිත්ත්වයක් විසින් එහි ණය අවදානම් කලමනාකරණ පරිචයන් සහ ඒවා අපේක්ෂිත ණය අලාභ හඳුනා ගැනීම සහ මැනීම සඳහා සම්බන්ධ වන්නේ කෙසේද යන්න පැහැදිලි කළ යුතුය. මෙම අරමුණ ඉටුකර ගැනීමට අස්තිත්ත්වයක් විසින් මූල්‍ය ප්‍රකාශන පරිශීලකයන්ට හට අවබෝධ කර ගත හැකි සහ ඇගයීමට පහසුවීම වස් අස්තිත්ත්වය පහත සඳහන් තොරතුරු ඉදිරිපත් කළ යුතුය.

- (අ) මුල් හඳුනා ගැනීමේ සිට මූල්‍ය සාධන පත්‍රවල ණය අවදානම සැලකිය යුතු අන්දමින් වැඩි වී ඇත්දැයි නිර්ණය කරන්නේ කෙසේ ද යන්න වැඩිවී ඇත්ද සහ කෙසේද යන්න ඇතුළත්ව පහත තොරතුරු ඉදිරිපත් කළ යුතුය.
  - (i) SLFRS 9 හි 5.5.10 ඡේදය ප්‍රකාරව අඩු ණය අවදානමක් ඇතැයි සැලකෙන මූල්‍ය සාධන පත්‍ර, එය අදාළවන මූල්‍ය සාධන පත්‍රවල පන්තීන්ද ඇතුළත්ව; සහ
  - (ii) SLFRS 9 හි 5.5.11 ඡේදයේ පූර්ව කල්පනය, එනම් මූල්‍ය වත්කම් දින 30 කට වඩා කල් ඉකුත් වූ විට මූලික හඳුනා ගැනීමේ සිට ණය අවදානමේ සැලකිය යුතු අන්දමේ වැඩිවීමක් ඇතැයි යන්න උප මර්දනය කිරීම;
- (ආ) පැහැර හැරීම් පිළිබඳව අස්තිත්ත්වයේ නිර්වචනය, එම නිර්වචන තෝරා ගැනීමට හේතු සහිතව;
- (ඇ) සාමූහික පදනම මත අපේක්ෂිත ණය අලාභ මැන ඇතිවිටක සාධන පත්‍ර කාණ්ඩ ගත කර ඇත්තේ කෙසේ ද?
- (ඈ) මූල්‍ය වත්කම් ණය හානිකරණය වූ මූල්‍ය වත්කම් ලෙස අස්තිත්ත්වයක් නිර්ණය කරන්නේ කෙසේද?
- (ඉ) අස්තිත්ත්වයේ ලියා හැරීමේ ප්‍රතිපත්තිය, ආපසු අය කර ගැනීම් සාධාරණ අපේක්ෂාවන් නොමැති බව කෙරෙන ඇගවීම් සහ ලියාහල මූල්‍යවත්කම්. එහෙත් තවමත් අයකර ගැනීම් ක්‍රියාවලිය බලාත්මක වන වත්කම් පිළිබිඹු ප්‍රතිපත්තිය පිළිබිඹු තොරතුරු ඇතුළත්ව; සහ

(ඊ) SLFRS 9 හි 5.5.12 ඡේදයේ අවශ්‍යතාවයන්, මූල්‍ය වත්කම්වල ගිවිසුම්ගත මුදල් ප්‍රවාහ වෙනස්කිරීම පිළිබඳව ව්‍යවහාර කළේ කෙසේද යන්න, පහත සඳහන් දෑ සඳහා අස්තිත්ත්වය කටයුතු කළේද යන්න ඇතුළුව:

- (i) SLFRS 9 හි 5.5.5 ඡේදය ප්‍රකාරව මාස 12 ක අපේක්ෂිත ණය අලාභවල වටිනාකමට සමාන ප්‍රමාණයක් දක්වා මනින ලද අලාභ දීමනාව පෙර තත්ත්වයට ළඟාවී ඇත්ද යන්න, ජීවකාල අපේක්ෂිත ණය අලාභවලට සමාන වටිනාකමකට අලාභ දීමනාව මනින අතර, මූල්‍ය වත්කම් මත ණය දීමනාව මනින අතරතුර මූල්‍ය වත්කම් මත ණය අවදානම වෙනස් කර ඇත්දැයි නිර්ණය කිරීම.
- (ii) SLFRS 9 හි 5.5.3 ඡේදය ප්‍රකාරව පසුකාලීනව යළි මනින ලද ජීවකාල අපේක්ෂිත වටිනාකමට සමාන ඉහත (i) හි නිර්ණායක සපුරාලන මූල්‍ය වත්කම් මත ණය දීමනාව අධීක්ෂණය කරන ප්‍රමාණය.

35උ SLFRS 9 හි 5.5. ඡේදයේ අවශ්‍යතාවයන් ව්‍යවහාර කිරීමට භාවිත කළ යෙදවුම්, උපකල්පන සහ ඇස්තමේන්තු කිරීමේ ශිල්පක්‍රම අස්තිත්ත්වය පැහැදිලි කළ යුතුය. මෙම අරමුණ සඳහා අස්තිත්ත්වය විසින් පහත දෑ හෙළිදරව් කළ යුතුය.

- (අ) පහත සඳහන් දෑ සඳහා භාවිත කළ යෙදවුම් පදනම සහ උපකල්පන සහ ඇස්තමේන්තු කිරීමේ ශිල්ප ක්‍රම.
  - (i) මාස 12 සහ අපේක්ෂිත ජීවකාල ණය අලාභ මැනීම.
  - (ii) මූලික හඳුනා ගැනීමේ සිට මූල්‍ය සාධන පත්‍රවල ණය අවදානම සැලකිය යුතු අන්දමින් වැඩිවී ඇත්දැයි නිර්ණය කිරීම; සහ
  - (iii) මූල්‍ය වත්කම්, ණය භානිකරණය වූ මූල්‍ය වත්කමක්දැයි නිර්ණය කිරීම.
- (ආ) සාර්ව ආර්ථික තොරතුරු භාවිත කිරීම ඇතුළුව, අපේක්ෂිත ණය අලාභ නිර්ණය කිරීමට ඉදිරි දක්මක් සහිත තොරතුරු කෙසේ අන්තර්ගත කරන්නේද?
- (ඇ) ඇස්තමේන්තු කිරීමේ ශිල්පක්‍රමවල හෝ වාර්තා කරන ලද කාලපරිච්ඡේදය තුළදී සිදුකරන ලද සැලකිය යුතු අන්දමේ උපකල්පනවල වෙනස්වීම් සහ එම වෙනස්වීම් වලට හේතු.

අපේක්ෂිත ණය අලාභවලින් පැනනගින වටිනාකම් පිළිබඳව ප්‍රමාණාත්මක සහ ගුණාත්මක තොරතුරු

35ඌ ණය දීමනාවේ වෙනස්වීම් පැහැදිලි කිරීමට සහ එම වෙනස්වීම්වලට හේතු, මූල්‍ය සාධන පත්‍ර පත්ති මගින්, ණය දීමනාවේ ආරම්භක ශේෂයේ සිට අවසාන ශේෂයට සංසන්දනය කිරීමක් වගුවක් මගින්, පහත සඳහන් පරිදි කාලපරිච්ඡේදයේ වෙනස්වීම් පෙන්වමින් අස්තිත්ත්වයක් ලබා දිය යුතුය.

- (අ) මාස 12 ක අපේක්ෂිත ණය අලාභවලට සමාන වටිනාකමක් මනින ලද ණය දීමනාවක්.
- (ආ) පහත දෑ සඳහා ජීවකාල අපේක්ෂිත ණය අලාභවලට සමාන වටිනාකමකට මනින ලද ණය දීමනාවක්:
  - (i) මූලික හඳුනා ගැනීමේ සිට ණය අවදානම සැලකිය ලෙස වැඩි වූ මූල්‍ය සාධන පත්‍ර එහෙත් ණය භානිකරණ නොවූ මූල්‍ය වත්කම්
  - (ii) වාර්තාකරණ දින ණය භානිකරණය වූ වත්කම් (එහෙත් ඒවා මිලදී නොගත් හෝ උත්පාදනයෙහි ණය භානිකරණය වූ ඒවා)
  - (iii) SLFRS 9 හි 5.5.15 ඡේදය ප්‍රකාරව, ණය දීමනා මනිනු ලබන වෙළඳ ලැබිය යුතු දෑ, ගිවිසුම්ගත වත්කම් හෝ ලැබිය යුතු කල්බදු.
- (ඇ) උත්පාදනයෙහි හෝ මිලදී ගැනීමෙහි ණය භානිකරණය වූ මූල්‍ය වත්කම් සැසඳීමට අමතරව, අස්තිත්ත්වයක් විසින් වාර්තා කරන ලද කාලපරිච්ඡේදය තුළ මූලික හඳුනාගත් මූල්‍ය වත්කම් මත, මූලික හඳුනා ගැනීමෙහි වට්ටම් නොකළ අපේක්ෂිත ණය අලාභවල මුළු වටිනාකමට හෙළිදරව් කළ යුතුය.

35ඵ 35ඌ ඡේදයේ ප්‍රකාරව හෙළිදරව් කළ අලාභ දීමනාවේ වෙනස්වීම් මූල්‍ය ප්‍රකාශන පරිශීලකයන්ට අවබෝධ කර ගනු හැකිවන කාලපරිච්ඡේදය තුළ අලාභ දීමනාවේ වෙනස්වීමට මූල්‍ය සාධන පත්‍රවල දළ ධාරණ වටිනාකමේ සැළකිය යුතු අන්දමේ වෙනස්වීම් කොරක්වීමට දායක වී ඇත්දැයි අස්තිත්ත්වය විසින් පැහැදිලි කිරීමක් ලබාදිය යුතුය.

35ඌ(අ) - (ඇ) හි ලැයිස්තු ගත කර ඇති අලාභ දීමනාව නියෝජනය කරන මූල්‍ය සාධන පත්‍ර සඳහා තොරතුරු වෙනම සැපයිය යුතු අතර අදාළ ගුණාත්මක සහ ප්‍රමාණාත්මක තොරතුරු ඇතුළත් කළ යුතුය. අලාභ දීමනාව වෙනස්වීමට දායක වූ මූල්‍ය සාධන පත්‍රවල දළ ධාරණ වටිනාකම වෙනස්වීම සඳහා වන උදාහරණවලට ඇතුළත් විය හැක්කේ,

(අ) මූල්‍ය සාධන පත්‍ර උත්පාදනය හෝ අත්පත් කරගත්තේ වාර්තා කරන කාලපරිච්ඡේදයේ වීම නිසා.

(ආ) SLFRS 9 ප්‍රකාරව එම මූල්‍ය වත්කම් ප්‍රතිහඳුනා ගැනීම ප්‍රතිඵලයක් නොවන මූල්‍ය වත්කම් මත ගිවිසුම්ගත මුදල් ප්‍රවාහ වෙනස් කිරීම;

(ඇ) වාර්තාකරණ කාලපරිච්ඡේදය තුළ වූ ප්‍රතිහඳුනා ගැනීම් (ලියාහැරීම් දෑ ද ඇතුළත්ව) නිසා සිදුවූ වෙනස්කම්; සහ

(ඈ) අලාභ දීමනාව මතින් ලැබුවේ මාස 12 කට සමාන හෝ ජීව කාලයට අපේක්ෂිත ණය අලාභවලට සමාන වටිනාකමකද යන්න අනුව.

35ඹ ප්‍රතිහඳුනා ගැනීම ප්‍රතිඵලයක් නොවූ සහ අපේක්ෂිත ණය අලාභ මැනීම මත එවැනි වෙනස් කිරීම්වල බලපෑමේ ස්වභාවය සහ ගිවිසුම්ගත මුදල් ප්‍රවාහවල වෙනස් කිරීම්වල බලපෑම මූල්‍ය ප්‍රකාශන පරිශීලකයා කරන්නන්ට අවබෝධ කර ගැනීමට හැකිවනු වස්, අස්තිත්ත්වය පහත දෑ හෙළිදරව් කළ යුතුය.

අ) වෙනස් කිරීමට පෙර ක්‍රමක්‍ෂය පිරිවැය සහ ජීවකාල අපේක්ෂිත ණය අලාභ වටිනාකමට සමාන වටිනාකමට මතින් ලැබූ ණය දීමනාවක් ඒවාට තිබියදී, වාර්තාකරණ ලද කාලපරිච්ඡේදය තුළදී ගිවිසුම්ගත මුදල් ප්‍රවාහ වෙනස් කරන ලද මූල්‍ය වත්කම් සඳහා හඳුනාගත් ශුද්ධ වෙනස් කිරීම් ප්‍රතිලාභ හෝ අලාභ; සහ

(ආ) අලාභ දීමනාව ජීව කාල අපේක්ෂිත ණය අලාභ වලට සමාන වටිනාකමකට මතින් ලැබූ අවස්ථාවකදී සහ වාර්තා කරන කාල පරිච්ඡේදය තුළදී අලාභ දීමනාව, අපේක්ෂිත ණය අලාභවල මාස 12 කට සමාන ප්‍රමාණයකට වෙනස්කර තිබියදී, මුල් හඳුනා ගැනීමේ සිට වෙනස් කළ මූල්‍ය වත්කම්වල වාර්තා කරන ලද කාලපරිච්ඡේදය අවසානයේදී දළ ධාරණ වටිනාකම.

35ඹ අපේක්ෂිත ණය අලාභවලින් පැන නගින වටිනාකම් මත අතිරේක ඇප සහ වෙනත් ණය ඉහළ දැමීම්වල බලපෑම මූල්‍ය ප්‍රකාශන පරිහරණය කරන්නන්ට හඳුනා ගැනීමට හැකිවනු වස් අස්තිත්ත්වය මූල්‍යසාධන පත්‍ර පංති මගින් පහතදෑ හෙළිදරව් කළ යුතුය.

(අ) වාර්තාකරණ කාලපරිච්ඡේදය අවසානයේ රඳවාගෙන ඇති යම් අතිරේක ඇප හෝ වෙනත් ණය ඉහළ දැමීම් (උදා: LKAS 32 ප්‍රකාරව ශුද්ධ වටිනාකම් පෙන්වීම් ගිවිසුම් හිලව් කිරීම සඳහා සුදුසුකම් නොලබයි) ගණන් නොගෙන, ණය අවදානමට ඇති උපරිම නිරාවරණය හොඳින්ම නියෝජනය වන වටිනාකම්.

(ආ) පහත දෑ ඇතුළුව, ඇප වශයෙන් සහ වෙනත් ණය ඉහළ දැමීම් ලෙස, රඳවාගෙන ඇති අතිරේක ඇප වල සිදුවීම් පෙළේ විස්තරයක්:

(i) රඳවා ගෙන ඇති අතිරේක ඇප වල ස්වභාවය සහ ගුණාත්මකභාවය පිළිබඳ විස්තරයක්;

(ii) වාර්තාකරණ කාලය තුළදී අතිරේක ඇපවල වැගිරීයෑමක් හෝ එවන් ප්‍රතිපත්තිවල වෙනසක් නිසා ඇතිවන ප්‍රතිඵලයක් ලෙස අතිරේක ඇපයේ ගුණාත්මකභාවය හෝ ණය ඉහළදැමීම යම් සැළකිය යුතු අන්දමේ වෙනස්කම් පිළිබඳව පැහැදිලි කිරීමක්; සහ

(iii) අතිරේක ඇප නිසා අස්තිත්ත්වය අලාභ දීමනාවන් හඳුනා නොගත් මූල්‍ය සාධන පත්‍ර පිළිබඳ තොරතුරු

(ඇ) වාර්තාකරණ දින ණය භානිකරණය වූ මූල්‍ය වත්කම් සඳහා ඇපයෙන් වෙනත් ණය ඉහළ දැමීම් ලෙස රඳවාගෙන ඇති අතිරේක ඇප පිළිබඳව ප්‍රමාණාත්මක තොරතුරු (උදාහරණ වශයෙන් අතිරේක ඇප සහ වෙනත් ණය ඉහළ දැමීම් ණය අවදානම කොපමණ ප්‍රමාණයකට සැහැල්ලු කරන්නේද යන වග පිළිබඳ ප්‍රමාණීයකරණය කිරීම).

35ඹ කාලපරිච්ඡේදය තුළදී ලියාහැරි මූල්‍ය වත්කම් මත හිත හිටි ගිවිසුම්ගත වටිනාකම් සහ තවමත් බලාත්මක කිරීමේ ක්‍රියාවලියට යටත් මූල්‍ය වත්කම් පිළිබඳ විස්තරයක් අස්තිත්ත්වය හෙළිදරව් කළ යුතුය.

ණය අවදානම් නිරාවරණය

35අඅ අස්තිත්ත්වයක් ණය අවදානම් නිරාවරණය සහ එහි සැලකිය යුතු අන්දමේ ණය අවදානමේ සංකේන්ද්‍රනය මූල්‍ය ප්‍රකාශන පරිශීලනය කරන්නන් හට තක්සේරු කිරීමට පහසු වනබව, ණය අවදානම් වර්ගීකරණය කිරීමේ ශ්‍රේණි මගින්, මූල්‍ය වත්කම්වල දළ ධාරණ වටිනාකම සහ ණය බැඳියාවන් මත ණය අවදානමට ඇති නිරාවරණය සහ මූල්‍ය ඇපවීමේ ගිවිසුම් අස්තිත්ත්වයක් හෙළිදරව් කළ යුතුය. මෙම තොරතුරු පහත දක්වෙන පරිදි වෙනම මූල්‍ය සාධන පත්‍ර සඳහා ලබාදිය යුතුය.

(අ) මාස 12 ක ජීව කාල අපේක්ෂිත ණය අලාභ වලට සමාන වටිනාකමක් මනින ලද ණය අලාභ සඳහා;

(ආ) ජීව කාල අපේක්ෂිත ණය අලාභවලට සමාන වටිනාකමකට මනින ලද ණය අලාභ සඳහා වන ඒවා නම්:

(i) මූලික හඳුනා ගැනීමේ සිට ණය අවදානම සැලකිය යුතු ලෙස වැඩි වූ මූල්‍ය සාධන පත්‍ර එහෙත් ණය හානිකරණය නොවූ වත්කම්.

(ii) වාර්තාකරණ දින ණය හානිකරණය වූ වත්කම් (එහෙත් ඒවා මිලදී නොගත් හෝ උත්පාදනයේදී ණය හානිකරණය වූ ඒවා)

(iii) SLFRS 9 හි 5.5.15 ඡේදය ප්‍රකාරව ණය දීමනා මනිනු ලබන වෙළඳ ලැබිය යුතු දෑ, ගිවිසුම්ගත වත්කම් හෝ ලැබිය යුතු කල් බදු.

(ඇ) මිලදී ගත් හෝ උත්පාදනයේදී ණය හානිකරණවූ මූල්‍ය වත්කම්

35අආ වෙළඳ ලැබිය යුතු, ගිවිසුම්ගත වත්කම්, සහ ලැබිය යුතු කල්බදු සඳහා SLFRS 9 හි 5.1.15 ඡේදය ව්‍යවහාර කරන අස්තිත්ත්වයට, 35 අඅ ඡේදය පරිදි ඉදිරිපත් කරන තොරතුරු පදනම් විය හැක්කේ ප්‍රතිපාදන න්‍යාසයක් මතය (SLFRS 9 හි ආ 5.5.35 ඡේදය බලන්න).

36 මෙම SLFRS විෂය පථය තුළ වන සියළුම මූල්‍ය සාධන පත්‍ර සඳහා, එහෙත් SLFRS 9 හි හානිකරණ අවශ්‍යතාවයන් ව්‍යවහාර නොවන දෑ සඳහා අස්තිත්ත්වයක් විසින් මූල්‍ය සාධන පත්‍රයේ පන්ති මගින් පහත දෑ හෙළිදරව් කළ යුතුය:

(අ) වාර්තාකරණ කාලපරිච්ඡේදය අවසානයේ රඳවා ගෙන ඇති යම් අතිරේක ඇප හෝ වෙනත් ණය ඉහළ දැමීම් (උදා: LKAS 32 ප්‍රකාරව ශුද්ධ වටිනාකම් පෙන්වීමේ ගිවිසුම් හිලව් කිරීම සඳහා සුදුසුකම් නොලබයි) ගණන් නොගෙන ණය අවදානමට ඇති උපරිම නිරාවරණය හොඳින්ම නියෝජනය වන වටිනාකමය. ණය අවදානම සඳහා උපරිම නිරාවරණය ඒවායේ ධාරණ අගයෙන් වඩාත් හොඳට නියෝජනය වන මූල්‍ය සාධන පත්‍ර සඳහා මෙම හෙළිදරව් කිරීම අවශ්‍ය නොකෙරේ.

(ආ) ණය අවදානමේ උපරිම නිරාවරණයට සම්බන්ධව වඩා හොඳින්ම නියෝජන වන වටිනාකම ((අ) ප්‍රකාරව හෙළිදරව් කළ හෝ මූල්‍ය සාධන පත්‍රයක ධාරණ අගය මගින් නියෝජනය වන්නා වූ) ඇප වශයෙන් රඳවාගෙන ඇති අතිරේක ඇප සහ වෙනත් ණය ඉහළ දැමීම් සහ ඒවායේ මූල්‍ය බලපෑම පිළිබඳ විස්තරය (උදා: අතිරේක ඇප සහ වෙනත් ණය ඉහළ දැමීම් මගින් ණය අවදානමේ සැහැල්ලු වන ප්‍රමාණය ප්‍රමාණනීයකරණය).

(ඇ) [ඉවත් කරන ලදී]

(ඈ) ...

37. [ඉවත් කරන ලදී.]

42අ 42. ඉ - 42 උ ඡේදවල වන හෙළිදරව් කිරීමේ අවශ්‍යතාවයන් ව්‍යවහාර කිරීමේ අරමුණ සඳහා, පැවරුමේ කොටසක් ලෙස අස්තිත්ත්වයට පැවරූ මූල්‍ය වත්කමේ අඛණ්ඩ සහභාගිත්වයක් ඇත්නම්, පැවරූ මූල්‍ය වත්කමට ආවේනික යම් ගිවිසුම්ගත හිමිකමක් හෝ බැඳියාවක් අස්තිත්ත්වය රඳවා ගනී. හෝ පැවරූ වත්කම සම්බන්ධයෙන් යම් නව ගිවිසුම්ගත හිමිකම් බැඳියාවක් ලබා ගනී. 42 ඉ - 42 උ ඡේදවල හෙළිදරව් කිරීම් ව්‍යවහාර කිරීමේ අරමුණු සඳහා පහත සඳහන් දෑ අඛණ්ඩව සම්බන්ධතාවය අඩංගු නොවේ.

(අ) ...

- (ආ) මූල්‍ය වත්කමක මුදල් ප්‍රවාහ ලැබීමට එකඟවීමක් මගින් ගිවිසුම්ගත අයිතිය අස්තිත්ත්වයක් රඳවා ගැනීම එහෙත් SLFRS 9 හි 3.2.5. (අ) - (ආ) ඡේදවල කොන්දේසි සපුරාලන විට මුදල් ප්‍රවාහ එක් හෝ ඊට වැඩි අස්තිත්ත්වයන්ට ගෙවීමට ගිවිසුම්ගත බැඳියාවක් භාර ගැනීම.

ඒවා මූල්‍යමයීන්ගේ ප්‍රතිභද්‍රව්‍ය නොගත් පැවරු මූල්‍ය වත්කම්

42අූ අස්තිත්ත්වයක් මූල්‍ය වත්කමක් හෝ ඉන් කොටසක් ප්‍රතිභද්‍රව්‍ය ගැනීම සඳහා සුදුසුකම් නොලබන ආකාරයට මූල්‍ය වත්කම පැවරුම් කළ හැකිය. 42 ආ (අ) ඡේදයේ නියම කර ඇති පරමාර්ථය ඉෂ්ඨ කර ගැනීමට අස්තිත්ත්වය විසින් සෑම වාර්තාකරණ කාලපරිච්ඡේදයකම පවරණ ලද සෑම පන්තිවල ඒවා මූල්‍යමයීන්ගේ ප්‍රතිභද්‍රව්‍ය නොගත් මූල්‍ය වත්කම් හෙළිදරව් කළ යුතුය.

(අ) ...

(ඊ) අස්තිත්ත්වයක් එහි අඛණ්ඩ සහභාගිවීමේ ප්‍රමාණයට වත්කම් හඳුනා ගැනීම අඛණ්ඩව කරගෙන යාමේදී, (SLFRS 9 හි 3.2.6 (ඇ)(ii) සහ 3.2.16 ඡේද බලන්න) මුල්වත්කම පැවරීමට පෙර මුළු ධාරණ වටිනාකම, අස්තිත්ත්වය අඛණ්ඩව හඳුනාගන්නා වත්කම්වල ධාරණ අගය, සහ ආශ්‍රිත වගකීමේ ධාරණ වටිනාකම.

ඒවා මුළුමනින්ම ප්‍රතිභද්‍රව්‍යගත පැවරු මූල්‍ය වත්කම්

42ඉ 42 ආ (ආ) ඡේදයේ නියම කර ඇති පරමාර්ථය ඉෂ්ඨ කර ගැනීමට මූල්‍ය වත්කමක් එහි මූල්‍යමයීන්ගේ අස්තිත්ත්වයක් පැවරු මූල්‍ය වත්කම් ප්‍රතිභද්‍රව්‍ය ගන්නා විට (SLFRS 9 හි 3.2.6 (අ) සහ (ඇ)(i) ඡේද බලන්න) එහෙත් ඒවා සඳහා අඛණ්ඩ සහභාගිත්වයක් ඇතිවිට අවමයක් වශයෙන් සෑම වර්තාකරණ දිනකම එක් එක් වර්ගයේ අඛණ්ඩ සහභාගිත්වය අස්තිත්ත්වය හෙළිදරව් කළ යුතුය.

(අ) ...

SLFRS 9 මුල් වරට ව්‍යවහාරකරණය

42එ SLFRS 9 මුල් වරට ව්‍යවහාර කරන දින ඇතුළත් වාර්තාකරණ කාල පරිච්ඡේදයේ, එක් එක් පන්තියේ මූල්‍ය වත්කම් සහ මූල්‍ය වගකීම් සඳහා මුල් ව්‍යවහාර කරන දින අස්තිත්ත්වයක් පහත සඳහන් තොරතුරු හෙළිදරව් කළ යුතුය.

(අ) LKAS 39 ප්‍රකාරව හෝ SLFRS 9 හි කලින් වූ සංස්කරණය ප්‍රකාරව නිර්ණය කළ මුල් මැනීමේ ප්‍රභේදය සහ ධාරණ වටිනාකම (SLFRS 9 ව්‍යවහාර කිරීමට අස්තිත්ත්වය විසින් තෝරාගත් ප්‍රවේශය වෙනස් අවශ්‍යතාවයක් සඳහා එසේ මුල්වරට ව්‍යවහාර කිරීමේදී එක් දිනකට වඩා වැඩි දින ගණනක් සම්බන්ධවේ නම්).

(ආ) SLFRS 9 ප්‍රකාරව නිර්ණය කළ නව ගිණුම්කරණ ප්‍රභේදය සහ ධාරණ වටිනාකම.

(ඇ) මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනයේ, ලාභ හෝ අලාභ මගින් සාධාරණ අගයට මනින ලද ලෙස කලින් නම් කළ, එහෙත් තවදුරටත් එසේ නම් නොකරන යම් මූල්‍යවත්කම් හෝ මූල්‍ය වගකීම්වල වටිනාකම, SLFRS 9 න් අවශ්‍යකරණ අස්තිත්ත්වය විසින් ප්‍රතිවර්ගීකරණය කළයුතු සහ මුල්වරට ව්‍යවහාර කරනු ලබන අස්තිත්ත්වයක් ප්‍රතිවර්ගීකරණය කිරීමට තෝරාගන්නා ඒවා අතර වෙන් කොට දැක්වීම.

SLFRS 9 හි 7.2.2 ඡේදය ප්‍රකාරව, SLFRS 9 ව්‍යවහාර කිරීම සඳහා අස්තිත්ත්වයේ තෝරාගත් ප්‍රවේශය පදනම මත, සංක්‍රාන්තීය මූලික ව්‍යවහාර කරන දිනයට වඩා වැඩි ගණනක් සම්බන්ධ විය හැකිය. ඒ අනුව මෙම ඡේදය මූලික ව්‍යවහාරකරණයේ එක් දිනකට වඩා වැඩි දින ගණනක් ප්‍රතිඵලය විය හැකිය. වෙනත් ආකෘතියකට ඉදිරිපත් කිරීම වඩා උචිත වන්නේනම් හැර මෙම ප්‍රමාණාත්මක හෙළිදරව් කිරීම අස්තිත්ත්වයක් වගුවක ආකාරයට ඉදිරිපත් කළ යුතුය.

42ඒ SLFRS 9 හි මුල් වරට ව්‍යවහාර කරන දිනය ඇතුළත් වාර්තාකරණ ලබන කාලපරිච්ඡේදයේදී, පරිශීලකයනට පහත දෑ අවබෝධ කර ගැනීමට අස්තිත්ත්වයක් ගුණාත්මක තොරතුරු හෙළිදරව් කළ යුතුය.

(අ) SLFRS 9 ව්‍යවහාර කිරීමේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස වර්ගීකරණය වෙනස් වූ එම මූල්‍ය වත්කම් සඳහා SLFRS 9 හි වර්ගීකරණය කිරීම් අවශ්‍යතාවයන් ව්‍යවහාර වන්නේ කෙසේද?

(ආ) මුල් ව්‍යවහාරකරන දින ලාභ හෝ අලාභ මගින් සාධාරණ අගයට ලෙස මනින ලද මූල්‍ය වත්කම් හා මූල්‍ය වගකීම් යම් නම් කිරීමකට හෝ නැවත නම් කිරීමකට හේතු. SLFRS 9 හි 7.2.2 ඡේදයේ

ප්‍රකාරව, SLFRS 9 ව්‍යවහාර කිරීමට අස්තිත්ත්වයේ තෝරාගත් ප්‍රවේශය පදනම මත සංක්‍රාන්තිය මුල් ව්‍යවහාරකරන දිනයට වඩා වැඩි ගණනක් සම්බන්ධ විය හැකිය. එබැවින් මෙම ඡේදය මුල් ව්‍යවහාරකරණ දිනයට වඩා වැඩි ගණනක් මත හෙළිදරව් කිරීම් ප්‍රතිඵලයක් විය හැකිය.

42බ SLFRS 9 හි වන මූල්‍ය වත්කම් සඳහා වර්ගීකරණය කිරීමේ සහ මැනීමේ අවශ්‍යතාවයන් මුල්වරට ව්‍යවහාර කරන වාර්තාකරණ කාලපරිච්ඡේදය තුළ, (එනම් මූල්‍ය වත්කම් සඳහා අස්තිත්ත්වයන් LKAS 39 සිට SLFRS 9 දක්වා සංක්‍රාන්ති වනවිට) එය SLFRS 9 හි 7.2.15 ඡේදයෙන් අවශ්‍යකරන පරිදි මෙම SLFRS හි ඡේද 42 ඕ - 42 අදාළ දක්වා ඡේදවල නියමකර ඇති හෙළිදරව් කිරීම් ඉදිරිපත් කළ යුතුය.

42ඕ 42බ ඡේදයෙන් අවශ්‍යකරන විට, පහත දැ වෙනම පෙන්වමින්, SLFRS 9 මුල් ව්‍යවහාර කරන දිනට මූල්‍ය වත්කම් සහ මූල්‍ය වගකීම්වල වර්ගීකරණයන්හි වෙනස්වීම් අස්තිත්ත්වයක් හෙළිදරව් කළ යුතුය.

(අ) LKAS 39 ප්‍රකාරව ඒවායේ මිනුම්කරණයේ ප්‍රභේද පදනම මත ධාරණ වටිනාකම් වෙනස්වීම් (එනම් SLFRS 9 ට සංක්‍රාන්ති වීම මත මිණුම්කරණයේ ගුණාංග ප්‍රතිඵලයක් නොවන වෙනස්වීම්); සහ

(ආ) SLFRS 9 ට සංක්‍රාන්ති වීම ආරෝපිතව මිනුම්කරණ ගුණාංගවල වෙනස්වීමෙන් පැන නගින ධාරණ වටිනාකමේ වෙනස්වීම්.

SLFRS 9 මූල්‍ය වත්කම් සඳහා අස්තිත්ත්වය මුල්වරට වර්ගීකරණය සහ මැනුම් කිරීමේ අවශ්‍යතාවයන් මුලින්ම ව්‍යවහාර කරන වාර්ෂික වාර්තාකරණ කාලපරිච්ඡේදයෙන් පසුව මෙම ඡේදයේ හෙළිදරව් කිරීම අවශ්‍ය නොවේ.

42අඅ 42බ ඡේදයෙන් අවශ්‍යකරණ විට, ප්‍රතිවර්ගීකරණය කළ මූල්‍ය වත්කම් සහ මූල්‍ය වගකීම් සඳහා අස්තිත්ත්වයක් විසින් පහත සඳහන් දෑ හෙළිදරව් කළ යුතුය. ඒ අනුව ඒවා ක්‍රමයෙන් පිරිවැයට මනින අතර සහ මූල්‍ය වත්කම් සම්බන්ධයෙන් ඒවා ලාභ හෝ අලාභ මගින් සාධාරණ අගයෙන් පිටතට ගෙන ප්‍රතිවර්ගීකරණය කෙරේ. ඒ අනුව SLFRS 9 ට සංක්‍රාන්ති වීමේ ප්‍රතිඵලයක් ඒවා මනිනුයේ වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායම මගින් සාධාරණ අගයටය.

(අ) වාර්තාකරණ ලද කාලපරිච්ඡේදය අවසානයේ මූල්‍ය වත්කම්වල හෝ මූල්‍ය වගකීම්වල සාධාරණ අගය; සහ

(ආ) මූල්‍ය වත්කම් හෝ මූල්‍ය වගකීම් ප්‍රතිවර්ගීකරණය කර නොමැති නම්, වාර්තාකරණ ලද කාලපරිච්ඡේදයේ තුළදී, ලාභ හෝ අලාභ හෝ වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායමේ හඳුනා ගනු ලැබිය හැකි සාධාරණ අගයේ ප්‍රතිලාභ හෝ අලාභ.

SLFRS 9 මූල්‍ය වත්කම් සඳහා අස්තිත්ත්වය මුල්වරට වර්ගීකරණය සහ මැනුම් කිරීමේ අවශ්‍යතාවයන් මුලින්ම ව්‍යවහාර කරන වාර්ෂික වාර්තාකරණ කාලපරිච්ඡේදයෙන් පසුව මෙම ඡේදයේ හෙළිදරව් කිරීම අවශ්‍ය නොවේ.

42අආ 42බ ඡේදයෙන් අවශ්‍යකරන කල්හි, SLFRS 9 ට සංක්‍රාන්ති වීමේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස ලාභ හෝ අලාභ මගින් සාධාරණ අගයට ඉවත් කර ප්‍රතිවර්ගීකරණය කළ මූල්‍ය වත්කම් සහ මූල්‍ය වගකීම් සඳහා පහත සඳහන් දෑ අස්තිත්ත්වයක් හෙළිදරව් කළ යුතුය.

(අ) මුල් වරට ව්‍යවහාර කරන දින නිර්ණය කළ සඵල පොලී අනුපාතිකය; සහ

(ආ) හඳුනාගත් පොලී අයහාරය හෝ වියදම.

මුල් වරට ව්‍යවහාර කරන දින (SLFRS 9 හි 7.2.11 ඡේදය බලන්න) මූල්‍ය වත්කමක හෝ මූල්‍ය වගකීමක සාධාරණ අගය නව ධාරණ වටිනාකම ලෙස අස්තිත්ත්වයක් සලකන්නේ නම්, මෙම ඡේදයේ හෙළිදරව් කිරීම් ප්‍රතිහඳුනාගන්නාතුරු සෑම වර්තාකරන කාලපරිච්ඡේදයකම සිදු කළ යුතුය. වෙනත් ලෙසකින් නම් SLFRS 9 හි මූල්‍ය වත්කම් සඳහා වර්ගීකරණය සහ මිනුම් කිරීමේ අවශ්‍යතාවයන් මුලින්ම ව්‍යවහාර කරන වාර්ෂික වාර්තාකරණ කාලපරිච්ඡේදයෙන් පසුව මෙම ඡේදයේ හෙළිදරව් කිරීම අවශ්‍ය නොවේ.

42අඇ 42ම් 42අආ ඡේදවලනියම කර ඇති හෙළිදරව් කිරීම් අස්තිත්ත්වයන් ඉදිරිපත් කරන විට, එම හෙළිදරව් කිරීම්, සහ මෙම SLFRS හි 25 වන ඡේදයේ හෙළිදරව් කිරීම් පහත දැ අතර සැසඳීමක් කිරීමට ඉඩදිය යුතුය:

(අ) මුල් වරට ව්‍යවහාර කරන ලද දින LKAS 39 සහ SLFRS 9 ප්‍රකාරව ඉදිරිපත් කළ මිනුම්කරණය තුළ ප්‍රභේද; සහ

(ආ) මූල්‍ය සාධන පත්‍රයේ පත්තිය

මූලික ව්‍යවහාරකරණ දිනයේදී.

42අඈ SLFRS 9 හි 5.5 ඡේදය මූලික ව්‍යවහාර කරන දිනයේදී, LKAS 39 ප්‍රකාරව අවසාන හානිකරණ දීමනාව සහ SLFRS 9 ප්‍රකාරව LKAS 37 හි ආරම්භක ණය දීමනා ප්‍රතිපාදනය සැසඳීමට ඉඩදිය හැකිවන තොරතුරු අස්තිත්ත්වය හෙළිදරව් කිරීම අවශ්‍ය වේ. මූල්‍ය වත්කම් සඳහා SLFRS 9 සහ LKAS 39 ප්‍රකාරව සම්බන්ධිත මූල්‍ය වත්කමේ සම්බන්ධතා මැනීමේ ප්‍රභේදනය මගින් මෙම හෙළිදරව් කිරීම ලබාදීම සහ එම දින අලාභ දීමනාවේ මැනීමේ ප්‍රභේදයේ වෙනස් වීම්වල බලපෑම වෙනම පෙන්විය යුතුය.

42අඉ SLFRS 9 මූලික ව්‍යවහාර කළ දින වාර්තා කරන ලද කාලපරිච්ඡේදය තුළ ඇතුළත්, වර්ගීකරණය සහ මැනීමේ අවශ්‍යතාවයන් ප්‍රකාරව වාර්තාකරණ අස්තිත්ත්වයක් විසින් හෙළිදරව් කිරීම අවශ්‍ය නොකරන ජේළි අයිතමයේ වටිනාකම (එයට මූල්‍ය වත්කම්වල ක්‍රමක්‍ෂය පිරිවැය මැනීමට සම්බන්ධිත අවශ්‍යතාවයන් සහ SLFRS 9 හි 5.4 සහ 5.5 ඡේදවල හානිකරණය ඇතුළත්ය).

(අ) පෙර කාලපරිච්ඡේද සඳහා SLFRS 9; සහ

(ආ) ප්‍රවර්තන කාලපරිච්ඡේදය සඳහා LKAS 39.

42අඊ මූල්‍ය වත්කමක මූලික හඳුනා ගැනීමේදී පැවති කරුණු සහ තත්ත්වයන් පදනම මත SLFRS 9 ආ 4.1.9 ආ - ආ 4.1.9. ඇ ඡේද ප්‍රකාරව අස්තිත්ත්වයකට වෙනස් කළ මුදලේ කාලීන වටිනාකමේ සංරචකය තක්සේරු කිරීමට SLFRS 9 මූලික ව්‍යවහාර කරන දින, SLFRS 9 හි 7.24 ඡේදය ප්‍රකාරව ප්‍රයෝගික නොවන්නේ (LKAS 8 නිර්වචනය කර ඇති පරිදි) නම්, අස්තිත්ත්වය විසින් SLFRS 9 හි ආ 4.1.9 ආ - ආ 4.1.9. ඇ ඡේදවල මුදලේ කාලීන වටිනාකම වෙනස් කිරීමට සම්බන්ධිත අවශ්‍යතාවයන් ගණන් නොගෙන, මූල්‍ය වත්කමේ මූලික වත්කමේ මූලික වත්කමේදී පැවති කරුණු සහ තත්ත්වයන් පදනම් කර එම මූල්‍ය වත්කමේ ගිවිසුම්ගත මුදල් ප්‍රවාහ ගතිලක්‍ෂණ තක්සේරු කළ යුතුය.

එම මූල්‍ය වත්කම් ප්‍රතිහඳුනා ගන්නා තෙක් SLFRS 9 හි ආ 4.1.9. ආ - ආ 4.1.9 ඇ ඡේදවල මුදලේ කාලීන වටිනාකමේ සංරචකයට සම්බන්ධිත වෙනස් කිරීම් අවශ්‍යතාවයන් ගණන් නොගෙන, මූල්‍ය වත්කමේ මූලික වත්කමේ හඳුනා ගැනීමේදී පැවති කරුණු සහ තත්ත්වයන් පදනම මත ගිවිසුම්ගත මුදල් ප්‍රවාහ ගතිලක්‍ෂණ තක්සේරුකළ මූල්‍ය වත්කම්වල ධාරණ අගය වාර්තා කරන දින අස්තිත්ත්වය හෙළිදරව් කළ යුතුය.

42අඋ මූල්‍ය වත්කමක මූලික වත්කම හඳුනා ගැනීමේදී පැවති කරුණු සහ තත්ත්වයන් පදනම මත SLFRS 9 හි ආ 4.1.12 (ඇ) ඡේදය ප්‍රකාරව ඉදිරි ගෙවීම් ලක්‍ෂණයේ සාධාරණ අගය සැලකිය යුතු තරම් අන්දමේ නොවන්නේද යන්න අස්තිත්ත්වයකට මූලික ව්‍යවහාර කරන දින තක්සේරු කිරීම SLFRS 9 හි 7.2.5 ඡේදය ප්‍රකාරව ප්‍රයෝගික නොවන්නේ නම් (LKAS 8 හි නිර්වචනය කර ඇති පරිදි) SLFRS 9 හි ආ 4.1.12 ඡේදය කලින් ගෙවීමේ ලක්‍ෂණය සඳහා වන ව්‍යතිරේකය ගණන් නොගෙන මූල්‍ය වත්කම මූලික වත්කම හඳුනා ගැනීමේදී පැවති කරුණු සහ තත්ත්වයේ පදනම මත එම මූල්‍ය වත්කමේ ගිවිසුම්ගත මුදල් ප්‍රවාහ ගති ලක්‍ෂණ අස්තිත්ත්වයක් තක්සේරු කළ යුතුය. එම මූල්‍ය වත්කම් ප්‍රතිහඳුනා ගන්නා තෙක් SLFRS 9 හි ආ 4.1.12 ඡේදය කලින් ගෙවීමේ ලක්‍ෂණය සඳහා ව්‍යතිරේකය ගණන් නොගෙන මූල්‍ය වත්කම මූලික වත්කම හඳුනා ගැනීමේදී පැවති කරුණු සහ තත්ත්වයන් පදනම මත ගිවිසුම් ගත මුදල් ප්‍රවාහ ගති ලක්‍ෂණ තක්සේරුකළ මූල්‍ය වත්කම්වල ධාරණ අගය වාර්තා කරන දින අස්තිත්ත්වය හෙළිදරව් කළ යුතුය.

බලාත්මක දිනය සහ සංක්‍රාන්තිය

44ඉ [ඉවත් කරන ලදී]

44ඊ [ඉවත් කරන ලදී]

44උ⁹

44ඒ [ඉවත් කරන ලදී]

44අආ [ඉවත් කරන ලදී]

44අඋ

4ආඔ [ඉවත් කරන ලදී]

44ආඅ [(ඉවත් කරන ලදී)]

44ආආ 2014 දෙසැම්බර් ලෙස නිකුත් කළ SLFRS 9 හි - 2-5, 8 - 11, 14, 20, 28 - 30, 36, 42අ - 42ඉ, අ පරිශිෂ්ටය අ සහ ආ1, ආ5, ආ9, ආ20, ආ22 සහ ආ27 යන සංශෝධනය කළ ඡේද, 12, 12අ, 16, 22 - 24, 37, 44ඉ, 44 ඊ, 44උ9 - 44ඒ, 44අආ, 44අඋ - 44අඔ 44ආඅ සහ පරිශිෂ්ට ඇ යන ඉවත් කළ ඡේද සහ 5අ, 10අ, 11අ, 11 ආ, 12ආ - 12ඇ 16අ, 20අ, 21අ - 21ඇ, 22අ - 22ඇ, 23අ - 23ඊ, 24අ - 24උ, 35අ - 35අආ, 42එ - 42අඋ, 44ආආඅ සහ ආ8අ- ආ8 ඒ එකතු කළ ඡේද, අස්භින්නවයන් SLFRS 9 ව්‍යවහාර කරන විට එම සංශෝධන ව්‍යවහාර කළ යුතුය. SLFRS 9 මුල්වරට ව්‍යවහාරකරන දිනට පෙර කාලපරිච්ඡේද සඳහා වන තුලනාත්මක තොරතුරුවලට මෙම සංශෝධන ව්‍යවහාර කිරීම අවශ්‍ය නොවේ.

44ආආඑ SLFRS 9හි 7.12 ඡේදය ප්‍රකාරව, 2018 ජනවාරි 1 දා ට පෙර වාර්ෂික වාර්තාකරණ කාල පරිච්ඡේද සඳහා SLFRS 9 වෙනත් අවශ්‍යතාවයන් ව්‍යවහාර නොකර, අස්භින්නවයේ SLFRS 9 හි 5.7.1 (ඇ), 5.7.7 - 5.7.9, 7.2.14 සහ ආ 5.7.5 - ආ 5.7.20 ඡේදයන්හි ලාභ හෝ අලාභ මගින් සාධාරණ අගයට නම් කළ මූල්‍ය වගකීම් මත ප්‍රතිලාභ හෝ අලාභයන් ඉදිරිපත් කිරීම සඳහා වන අවශ්‍යතාවයන් පමණක් කලින් ව්‍යවහාර කිරීමට අස්භින්නවයකට තෝරාගත හැකිය. අස්භින්නවයේ SLFRS 9 හි එම ඡේද පමණක් ව්‍යවහාර කිරීමට තෝරා ගතහොත් එම කරුණ හෙළිදරව් කළ යුතු අතර මෙම SLFRS හි 10 - 11 ඡේද මගින් නියමකර ඇති සම්බන්ධිත හෙළිදරව් කිරීම් දිනටම පවත්නා පදනම මත ලබාදිය යුතුය (SLFRS 9 මගින් සංශෝධනය කර ඇති පරිදි).

ඇ14 අ පරිශිෂ්ටය, 'ණය අවදානම් වර්ගීකරණය ශ්‍රේණි' ඇතුළත් කර ඇති අතර 'කල් ඉකුත් වූ' නිර්වචනය ඉවත් කර අවසාන ඡේදය පහත සඳහන් පරිදි කියවෙන ලෙස සංශෝධනය කර ඇත.

'ණය අවදානම් මූල්‍ය සාධන පත්‍රයක් මත පැහැර හැරීම සිදුවීමේ

වර්ගීකරණ ශ්‍රේණි' අවදානම් පදනම මත ණය අවදානම වර්ගීකරණය කිරීම.

පහත සඳහන් අයිතම LKAS 32 හි 11 වන ඡේදයෙන් LKAS 39 හි 9 වන ඡේදයේ SLFRS 9 හි අ පරිශිෂ්ටයේ හෝ SLFRS 13 හි අ පරිශිෂ්ටයේ සහ මෙම SLFRS හි, LKAS 32, LKAS 39, SLFRS 9 සහ SLFRS 13 හි පැහැදිලිව සඳහන් කළ තේරුම ඇතිව නිර්වචනය කෙරේ.

- මූල්‍ය වත්කමක හෝ මූල්‍ය වගකීමක ක්‍රමාංකය පිරිවැය.
- ගිවිසුම්ගත වත්කම්
- ණය භානිකරණය වූ මූල්‍ය වත්කම්
- ප්‍රතිහඳුනා ගැනීම
- ව්‍යුත්පන්නත
- ලාභාංශ
- සඵල පොලීක්‍රමය
- ස්කන්ධ සාධන පත්‍ර
- අපේක්ෂිත ණය අලාභ
- සාධාරණ අගය
- මූල්‍ය වත්කම්
- මූල්‍ය ඇපවීම් ගිවිසුම
- මූල්‍ය සාධන පත්‍ර
- මූල්‍ය වගකීම්

- ලාභ හෝ අලාභ මගින් සාධාරණ අගයට මූල්‍ය වගකීම
- පුරෝකථක ගණුදෙනු
- දළ ධාරණ වටිනාකම
- ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍ර
- විකිණීම සඳහා තබාගෙන ඇති
- හානිකරණ ප්‍රතිලාභ හෝ අලාභ
- ණය දීමනාව
- මිලදී ගත් හෝ උත්පාදනය වූ ණය හානිකරණය වූ මූල්‍ය වත්කම්
- ප්‍රතිවර්ගීකරණ දිනය
- විධිමත් ක්‍රමයේ මිලදී ගැනීම් හෝ විකිණීම්

ආ15 ආ පරිශිෂ්ටයේ, ආ 1, ආ 5, ආ 9, ආ 10, ආ 22 සහ ආ 27 යන ඡේද පහත කියවෙන පරිදි සංශෝධනය කෙරේ.
 ආ 4 ඡේදයට ඉහළින් ඇති ශීර්ෂය සහ ආ 4 ඡේදය ඉවත් කෙරේ. සහ ආ 8 අ ඡේදයට ඉහළින් අති ශීර්ෂය සහ ආ 8 අ - ආ 8 ඒ ඡේද එකතු කෙරේ.

ආ1 හෙළිදරව් කරන තොරතුරුවල ස්වභාවය උචිත පරිදි සහ එම මූල්‍ය සාධන පත්‍රවල ගතිලක්ෂණ ගණන් ගෙන මූල්‍ය සාධන පත්‍ර පන්තිවල කාණ්ඩ ගත කිරීමට 6 වන ඡේදය මගින් අස්තිත්ත්වයකට අවශ්‍ය කෙරේ. 6 වන ඡේදයේ විස්තර කර ඇති පන්ති අස්තිත්ත්වය විසින් ඒ අනුව නිර්ණය කරනු ලබන්නේ SLFRS 9 හි නිශ්චිත කර ඇති මූල්‍ය සාධන පත්‍ර ප්‍රභේදයන්ගෙන් වෙන්වය (ඒවා නිර්ණය කරනු ලබන්නේ මූල්‍ය සාධන පත්‍ර මතීන්තේ කෙසේද සහ අවශ්‍යවනවිට එම හඳුනා ගත් සාධාරණ අගයන්ගේ වෙනස්වීම් අනුවය).
 ආ4 (ඉවත් කරන ලදී)

ආ5 මූල්‍ය ප්‍රකාශන අවබෝධ කර ගැනීමට අදාළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමේදී භාවිත කළ මිනුම්කරණ පදනම (හෝ පදනම්) සහ වෙනත් ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති හෙළිදරව් කිරීම 21 වන ඡේදයෙන් අවශ්‍ය කෙරේ. මූල්‍ය සාධන පත්‍ර සඳහා එවැනි හෙළිදරව් කිරීම් වලට ඇතුළත් විය හැක්කේ;

- (අ) ලාභ හෝ අලාභ මගින් සාධාරණ අගයට ලෙස නම් කළ මූල්‍ය වගකීම් සඳහා
  - (i) ලාභ හෝ අලාභ මගින් සාධාරණ අගයට ලෙස අස්තිත්ත්වය නම් කළ මූල්‍ය වගකීම් වල ස්වභාවය;
  - (ii) මුල් වරට හඳුනාගැනීම මත එවැනි මූල්‍ය වගකීම් ඵලෙස නම් කිරීම සඳහා වූ නිර්ණායකය; සහ
  - (iii) එවැනි නම් කිරීමක් සඳහා SLFRS 9 හි 4.2.2 ඡේදයේ කොන්දේසි අස්තිත්ත්වය සපුරාලන ලද්දේ කෙසේද යන වග.
- (අඅ) ලාභ හෝ අලාභ මගින් සාධාරණ අගයට මනින ලද ලෙස නම් කළ මූල්‍ය වත්කම් සඳහා,
  - (i) ලාභ හෝ අලාභ මගින් සාධාරණ අගයට ලෙස මනිනු ලැබූ අස්තිත්ත්වය විසින් නම් කරනු ලැබූ මූල්‍ය වත්කම්වල ස්වභාවය; සහ
  - (ii) එවැනි නම් කිරීමක් සඳහා SLFRS 9 හි 4.1.5 ඡේදයේ නිර්ණායක අස්තිත්ත්වය සපුරාලන ලද්දේ කෙසේද යන වග.

(ආ) [ඉවත් කරන ලදී]

(ඇ) විධිමත් ක්‍රමයේ මූල්‍ය වත්කම් මිලදී ගැනීම් සහ විකිණීම් ගිණුම්ගත කළේ වෙළඳ දිනට හෝ නිරවුල් කිරීමේ දිනට යන වග (SLFRS 9 හි 3.1.2 ඡේදය බලන්න).

(ඈ) [ඉවත් කරන ලදී]

(ඉ)...

(ඊ) [ඉවත් කරන ලදී]

(උ) [ඉවත් කරන ලදී]

ණය අවදානම් කලමනාකරණ පරිචයන් (35 ඊ - 35 උ ඡේද)

ආ8අ වෙනස් වූ මූල්‍ය සාධන පත්‍ර සඳහා පැහැර හැරීම අස්තිත්ත්වය නිර්වචනය කළේ කෙසේද සහ එම නිර්වචන තෝරා ගැනීම සඳහා හේතු පිළිබඳ තොරතුරු හෙළිදරව් කිරීම 35 ඊ (ආ) ඡේදයෙන් අවශ්‍ය කෙරේ. SLFRS 9, 5.5.9 ඡේදය ප්‍රකාරව මුල්වරට හඳුනා ගැනීමේ සිට පැහැර හැරීම් සිදුවීමේ අවදානමේ

වැඩිවීම මත පදනම් කර ජීවකාල අපේක්ෂිත ණය අවදානමේ අලාභ හඳුනාගත යුතුද යන්න නිර්ණය කිරීම. SLFRS 9 හි අපේක්ෂිත ණය අලාභ අවශ්‍යතාවයන් අස්තීත්ත්වය විසින් ව්‍යවහාර කළේ කෙසේද යන්න පිළිබඳ තේරුම් ගැනීම මූල්‍ය ප්‍රකාශන පරිශීලකයන්ට උපකාරී වීමට පැහැර හැරීම් පිළිබඳව අස්තීත්ත්වයේ නිර්වචනය පිළිබඳව තොරතුරුවලට ඇතුළත් විය හැක්කේ.

- (අ) පැහැර හැරීම නිර්වචනය කිරීමේදී සැලකිල්ලට ගත් ගුණාත්මක සහ ප්‍රමාණාත්මක සාධක;
- (ආ) වෙනස් වර්ගවල මූල්‍ය සාධන පත්‍ර සඳහා වෙනස් වර්ගවල නිර්වචන ව්‍යවහාර කළේද යනවග; සහ
- (ඇ) මූල්‍ය වත්කමක් මත පැහැර හැරීමක් සිදුවූ විට ඒවා යථාතත්ත්වයට පත් කිරීමේ අනුපාතිකය (එනම් ඉටු කිරීමේ තත්ත්වයට පැමිණි මූල්‍ය වත්කම් සංඛ්‍යාව) පිළිබඳව උපකල්පන

ආ8ආ අස්තීත්ත්වයේ ප්‍රතිව්‍යුහගත සහ වෙනස් කිරීමේ ප්‍රතිපත්ති, ඇගයීමට මූල්‍ය ප්‍රකාශ පරිශීලකයන්ට උපකාරී වීම පිණිස, 35 ඊ (ඊ)(i) ඡේදය ප්‍රකාරව කලින් හෙළිදරව් කළ මූල්‍ය වත්කම් මත ණය දීමනාව, SLFRS 9 හි 5.5.3 ඡේදය ප්‍රකාරව පසුව ජීවකාල අපේක්ෂිත ණය අලාභ වල වටිනාකමට සමාන වටිනාකමට මනිනු ලබන එම දීමනා ප්‍රමාණය අස්තීත්ත්වය කෙසේ අධීක්ෂණය කරන්නේද යන්න පිළිබඳ තොරතුරු අස්තීත්ත්වයන් 35 ඊ (ඊ)(ඒ) ඡේදය ප්‍රකාරව හෙළිදරව් කිරීම අවශ්‍ය කෙරේ. වෙනස්කරන ලද මූල්‍ය වත්කම්වල පසුව වූ ණය අවදානමේ වැඩිවීම පරිශීලකයන්ට තේරුම් ගැනීමට උපකාරවන ප්‍රමාණාත්මක තොරතුරුවලට 35 ඊ (ඊ)(ඒ) ඡේදයේ නිර්ණායක වෙනස්කළ මූල්‍ය වත්කම් සපුරාලීම් පිළිබඳ තොරතුරු ඇතුළත්විය හැකිය. මේවා සඳහා අලාභ දීමනාව පෙර තත්ත්වයට පත් කර ජීවකාල අපේක්ෂිත ණය අලාභයකට සමාන වටිනාකමට මනිනු ලැබේ. (එනම් ගුනගීතවීමේ අනුපාතිකය).

ආ8ඇ SLFRS 9 හානිකරණ අවශ්‍යතාවයන් ව්‍යවහාර කිරීමට භාවිත කළ යෙදවුම් සහ උපකල්පනවල පදනම ඇස්තමේන්තු කිරීමේ ශිල්ප ක්‍රම පිළිබඳ තොරතුරු 35 උ(අ) ඡේදය අනුව හෙළිදරව් කිරීම අවශ්‍ය කෙරේ. මුල් හඳුනා ගැනීමේ සිට ණය අවදානමේ වැඩිවීමේ ප්‍රමාණය නිර්ණය කිරීමට හෝ අපේක්ෂිත ණය අලාභ මැනීමට භාවිත කළ අස්තීත්ත්වයක උපකල්පන සහ යෙදවුම්වලට අභ්‍යන්තර ඓතිහාසික තොරතුරුවලින් ලබාගත් හෝ වර්ගීකරණකරන වාර්තා සහ මූල්‍ය සාධන පත්‍රවල අපේක්ෂිත ජීව කාලය පිළිබඳව උපකල්පන සහ අතිරේක ඇප විකිණීමේ කාල නිර්ණය පිළිබඳ තොරතුරු ඇතුළත් විය හැකිය.

අලාභ දීමනාවේ වෙනස්වීම් (35 උහ ඡේද)

ආ8ඈ 35උහ ඡේදය ප්‍රකාරව, කාලපරිච්ඡේදයක් තුළ අලාභ දීමනාවේ වෙනස්වීම් සඳහා හේතු පැහැදිලි කිරීමට අස්තීත්ත්වය අවශ්‍ය කෙරේ. අලාභ දීමනාව ආරම්භක ශේෂයේ සිට අවසාන ශේෂය දක්වා සැසඳීමට අමතරව වෙනස්වීම් පිළිබඳ සිදුවීම් පෙළ පිළිබඳ ලිඛිත පැහැදිලි කිරීමක් කිරීම අවශ්‍ය වේ. මෙම සිදුවීම් පෙළ පැහැදිලි කිරීමට පහත දේ ඇතුළුව අලාභ දීමනාව වෙනස් වීම පිළිබඳව විශ්ලේෂණයක්ද ඇතුළත් විය හැකිය:

- (අ) කළමනා සංයුතිය;
- (ආ) මිලදී ගත් හෝ උත්පාදනය වූ මූල්‍ය සාධන පත්‍රවල පරිමාව; සහ
- (ඇ) අපේක්ෂිත ණය අලාභවල කපා වෙන් කිරීම

ආ8ඉ ණය බැඳියාවක් සහ මූල්‍ය ඇපවීම් ගිවිසුම් සඳහා අලාභ දීමනාව ප්‍රතිපාදනයක් ලෙස හඳුනා ගැනේ. මූල්‍ය වත්කම් සඳහා වන අලාභ දීමනාවේ වෙනස්වීම් පිළිබඳව තොරතුරු ණය බැඳියාවන් සහ මූල්‍ය ඇපවීම් ගිවිසුම් පිළිබඳව වන තොරතුරු වලින් වෙන්කොට වෙනම අස්තීත්ත්වයක් හෙළිදරව් කළ යුතුය. කෙසේ වෙතත්, මූල්‍ය සාධන පත්‍රයක ණය (එනම් මූල්‍ය වත්කම්) සහ මෙතෙක් භාවිත නොකළ බැඳියා සංරචකයක යන දෙකම ඇත්නම් (එනම් ණය බැඳියාවන්), අස්තීත්ත්වයකට වෙනම ණය බැඳියාවේ සංරචකයන් මත අපේක්ෂිත ණය අලාභ මූල්‍ය වත්කම් සංරචකයේ වෙන්කොට හඳුනාගත නොහැකි ණය බැඳියාවක් මත අපේක්ෂිත ණය අලාභ මූල්‍ය වත්කම් සඳහා අලාභ දීමනාව සමඟ එකට හඳුනා ගත යුතුය. මූල්‍ය වත්කමේ දළ ධාරණ වටිනාකම සංයෝග කළ අපේක්ෂිත ණය අලාභ ඉක්මවන ප්‍රමාණයට ප්‍රතිපාදනයක් ලෙස හඳුනාගත යුතුය.

අතිරේක ඇප (35 ඔ ඡේදය)

ආ8ඊ අපේක්ෂිත ණය අලාභ වටිනාකම් මත අතිරේක ඇප සහ අනෙක් ණය ඉහළ දැමීම් වල බලපෑම මූල්‍ය ප්‍රකාශන පරිශීලනය කරන්නන් හට අවබෝධ කර ගැනීමට හැකිවනු වස් තොරතුරු හෙළිදරව් කිරීම 35ඕ ඡේදයෙන් අවශ්‍ය කෙරේ. අස්තිත්ත්වය විසින් අතිරේක ඇපවල සාධාරණ අගය පිළිබඳ තොරතුරු හෙළිදරව් කිරීමට හෝ වෙනත් ණය ඉහළදැමීම්වල සාධාරණ අගය හෝ අපේක්ෂිත ණය අලාභ (එනම්

අලාභ ගෙනදෙන පැහැර හැරීම්) ගණනය කිරීම් ඇතුළත් කර ඇති අතිරේක ඇපවල නියම වටිනාකම ප්‍රමාණනීය කිරීම හෝ අවශ්‍ය නොවේ.

ආ8උ අතිරේක ඇපවල සිදුවීම් පිළිබඳ ලියූ විස්තරයක් සහ අපේක්ෂිත ණය අලාභවල වටිනාකම්වල බලපෑම පහත දැ පිළිබඳව තොරතුරු ඇතුළත් විය හැකිය.

- (අ) ඇප සහ වෙනත් ණය ඉහළ දැමීම් ලෙස රඳවා ගෙන ඇති ප්‍රධාන වර්ගවල අතිරේක ඇප (පසුව සඳහන් කළ දෑ සඳහා උදාහරණ ලෙස LKAS 32 ප්‍රකාරව සුදුසුකම් නොලබන ඇපවීම්, ණය ව්‍යුත්පන්න සහ ශුද්ධ ලෙස ප්‍රකාශකරන ගිවිසුම්).
- (ආ) රඳවා ගෙන ඇති අතිරේක ඇපවල පරිමාව සහ වෙනත් ණය ඉහළ දැමීම් සහ එහි අලාභ දීමනා වගන්තිවල වැදගත්කම;
- (ඇ) අතිරේක ඇප සහ වෙනත් ණය ඉහළ දැමීම් අගය කිරීම සහ කලමනාකරනය කිරීමේ ප්‍රතිපත්ති සහ ක්‍රියාවලීන්;
- (ඈ) අතිරේක ඇප සහ වෙනත් ණය ඉහළ දැමීම් සඳහා ප්‍රධාන ප්‍රතිපාර්ශව සහ ඔවුන්ගේ ණය යෝග්‍යතාවය; සහ
- (ඉ) අතිරේක ඇප සහ වෙනත් ණය ඉහළ දැමීම් තුළ අවදානම් සංකේන්ද්‍රතාවය පිළිබඳ තොරතුරු.

ණය අවදානම් නිරාවරණය (35අඅ 35අආ ඡේද)

ආ8ඌ වාර්තාකරණ දින අස්තිත්ත්වයේ ණය අවදානම් නිරාවරණය සහ ණය අවදානම් සැලකිය යුතු අන්දමේ සංකේන්ද්‍රනයක් පිළිබඳ තොරතුරු හෙළිදරව් කිරීම 35 අඅ ඡේදයෙන් අවශ්‍ය කෙරේ. ප්‍රතිපාර්ශව ගණනාවක් එක භූගෝලීය ප්‍රදේශයක පිහිටා ඇති විටෙක හෝ එක හා සමාන ක්‍රියාකාරකම්වල නියැලී සිටින හෝ එක හා සමාන ආර්ථික ගතිලක්ෂණ ඇති විටක, එය ඔවුන්ගේ ගිවිසුම් ගත බැඳියාවන් සපුරාලීමට හේතුවන අතර එලෙස ආර්ථික සහ වෙනත් තත්ත්වයන් වෙනස් වීම් මගින් බලපෑම් ඇති කෙරේ. විශේෂිත අවදානම් සංකේන්ද්‍රනය වීම වැනි, එවැනි මූල්‍ය සාධන පත්‍ර කාණ්ඩයක විශාල කොටසකට බලපෑ හැකි විශේෂ ලක්ෂණ ඇති මූල්‍ය සාධන පත්‍ර කාණ්ඩ හෝ කළඹවල් ඇත්දැයි මූල්‍ය ප්‍රකාශන පරිශීලකයන්ට අවබෝධ කරගැනීමට හැකිවනු වස් අස්තිත්ත්වයන් එවැනි තොරතුරු ලබාදිය යුතුය. උදාහරණයක් වශයෙන්, මෙයට, ණය වටිනාකම් අනුව කාණ්ඩගත කිරීම, භූගෝලීය, කර්මාන්ත හෝ නිකුත් කරන්නාගේ වර්ගය අනුව සංකේන්ද්‍රනයට වැනි දෑ ඇතුළත් විය හැකිය.

ආ8ඞ 35අආ ඡේදය ප්‍රකාරව තොරතුරු හෙළිදරව් කිරීමට භාවිත කළ ණය අවදානම් වර්ගීකරණය කිරීමේ ශ්‍රේණි සංඛ්‍යාව, ණය අවදානම් කලමනාකරණය කිරීමේ අරමුණු සඳහා ප්‍රමුඛ කලමනාකරණ පිරිස් වෙත අස්තිත්ත්වය වාර්තා කළ සංඛ්‍යාව සමග සංගත විය යුතුය. ණය ගන්නා නිශ්චිතව ලබා ගත හැකි එකම තොරතුරුවන්නේ කල් ඉකුත් වූ තොරතුරුවීම පමණක් නම්, සහ SLFRS 9 5.5.10 ඡේදය ප්‍රකාරව මුල් හඳුනා ගැනීමේ සිට ණය අවදානම සැලකිය යුතු අන්දමින් වැඩිවී ඇත්දැයි තක්සේරු කිරීමට අස්තිත්ත්වය කල් ඉකුත් වූ තොරතුරු භාවිත කරයි නම්, අස්තිත්ත්වය විසින් එම මූල්‍ය වත්කම් සඳහා කල් ඉකුත් වූ තත්ත්වය මත විශ්ලේෂණයක් ලබාදිය යුතුය.

ආ8ඞ අස්තිත්ත්වයක් අපේක්ෂිත ණය අලාභ සාමූහික පදනමක් මත මැන ඇති විටක, අස්තිත්ත්වයක් එක් එක් මූල්‍ය වත්කමේ දළ ධාරණ වටිනාකම හෝ ණය බැඳියාවන් සඳහා ණය අවදානමට ඇති නිරාවරණය සහ ජීව කාල අපේක්ෂිත ණය අලාභ හඳුනා ගන්නා ණය අවදානම් වර්ගීකරණ ශ්‍රේණි පෙන්වන ණය බැඳියාවන්, මූල්‍ය ඇප ගිවිසුම් මත වෙන් කළ නොහැකිවනු ඇත. එවැනි අවස්ථාවකදී අස්තිත්ත්වයක් 35 අඅ ඡේදයේ අවශ්‍යතාවයේ ණය අවදානම් වර්ගීකරණ ශ්‍රේණි සෘජුව වෙන් කළ හැකි, එම මූල්‍ය සාධන පත්‍රවලට සෘජුව ව්‍යවහාර කළ යුතු සහ සාමූහික පදනම මත ජීව කාල අපේක්ෂිත ණය අලාභ මනින ලද මූල්‍ය සාධන පත්‍ර සඳහා දළ ධාරණ වටිනාකම වෙනම හෙළිදරව් කළ යුතුය.

ආ9 අස්තිත්ත්වයක් ණය අවදානමට වන නිරාවරණය හොඳින්ම නියෝජනය වන වටිනාකම 35 ඔ (අ) සහ 36 (අ) ඡේද මගින් හෙළිදරව් කිරීම අවශ්‍ය වේ. මූල්‍ය වත්කමක් සඳහා ඇත්ත වශයෙන්ම මෙම දළ ධාරණ වටිනාකම වන්නේ පහත දැ වලින් ශුද්ධ වටිනාකමටය.

(අ) ...

(ආ) SLFRS 9 ප්‍රකාරව හඳුනා ගන්නා ඕනෑම අලාභ දීමනාවක්

ආ10. ණය අවදානමක් පැන නැගීමට හේතුවිය හැකි ක්‍රියාකාරකම් සහ පහත දේ ඇතුළත් එහෙත් ඒවාට සීමා නොවන ණය අවදානමට ආශ්‍රිත උපරිම නිරාවරණය:

(අ) ගනුදෙනුකරුවන් හට ණය ප්‍රදානය කිරීම සහ වෙනත් අස්තිත්ත්වය සමඟ තැන්පත් තැබීම.
 මෙම අවස්ථාවන්හිදී, ණය අවදානමට උපරිම නිරාවරණය වන්නේ අදාළමූල්‍ය වත්කම් ධාරණ වටිනාකමය.

(ආ) ...

ආ22 මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනයේ හඳුනාගත් පොලී දරණ මූල්‍ය සාධන පත්‍රමත පැන නගින (උදා: අත්කරගත් හෝ නිකුත් කළ ණය සාධන පත්‍ර) සහ මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනයේ හඳුනා නොගත් සමහර මූල්‍ය සාධන පත්‍රමත (උදා: සමහර ණය බැඳියාවන්) පොලී අනුපාතික අවදානම.

ආ27 40(අ) ඡේදය ප්‍රකාරව ලාභ හෝ අලාභවල සංවේදීතාවය (උදාහරණයක් වශයෙන් එය පැන නගිනුයේ ලාභ හෝ අලාභ මගින් සාධාරණ අගයට මනින සාධන පත්‍ර වලින්) වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායමෙන් වන සංවේදීතාවයේ වෙන් කොට හෙළිදරව් කළ යුතුය. (උදාහරණයක් වශයෙන් එය පැන නගිනුයේ, වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායමේ ඒවායේ සාධාරණ අගයේ වෙනස්වීම ඉදිරිපත් කරනු ලබන ස්කන්ධ සාධන පත්‍රවල ආයෝජන වලිනි)

ඇ16 ඇ පරිශීෂ්ඨය ඉවත් කරන ලදී.

SLFRS 9 (2012 දී නිකුත් කළ) මූල්‍ය සාධන පත්‍ර

ඇ17 (ඉවත් කරන ලදී)

SLFRS 9 (2012 දී නිකුත් කළ) මූල්‍ය සාධන පත්‍ර

ඇ18 7.1.1 සහ 7.3.2 ඡේද පහත සඳහන් පරිදි කියවීමට සංශෝධනය කෙරේ සහ 7.1.1 අ ඡේදය එකතු කෙරේ.

[ඉවත් කරන ලදී]

7.1.1 2014 දී ලෙස නිකුත් කළ SLFRS 9 මෙම ප්‍රමිතයෙන් අවලංගු වේ. අස්තිත්ත්වයක් SLFRS 9 2014 දී නිකුත් කළ ලෙස, 2018 ජනවාරි 1 දින හෝ ඉන් පසුව ආරම්භ වන වාර්ෂික කාලපරිච්ඡේද සඳහා ව්‍යවහාර කළ යුතුය. කෙසේ වෙතත්, 2018 ජනවාරි 1 දිනට පෙර ආරම්භවන වාර්ෂික කාලපරිච්ඡේද සඳහා අස්තිත්ත්වය මුලින්ම ව්‍යවහාර කරන දින 2015 පෙබරවාරි 1 දිනට පෙර පමණක් වන්නේ නම් අස්තිත්ත්වය මෙම ප්‍රමිතය ව්‍යවහාර කිරීමට තෝරා ගත හැකිය. අස්තිත්ත්වය මෙම ප්‍රමිතය ව්‍යවහාර කිරීමට තෝරාගෙන මෙතෙක් SLFRS 9 ව්‍යවහාර කර නැත්නම්, ඒ හා සමාන වේලාවකදී අස්තිත්ත්වයක් මෙම ප්‍රමිතයේ සියලුම අවශ්‍යතාවයන් ව්‍යවහාර කළ යුතු අතර (7.1.1 අ සහ 7.3.2 ඡේද බලන්න) අස්තිත්ත්වයන් මෙම ප්‍රමිතය ව්‍යවහාර කරන්නේ නම්, එම කරුණ හෙළිදරව් කළ යුතු අතර ඒ හා සමාන වේලාවකදී ඇ පරිශීෂ්ඨයේ සංශෝධනයද ව්‍යවහාර කළ යුතුය.

7.1.1අ 7.1.1 ඡේදයේ අවශ්‍යතාවයන් නොසලකා හැර 2018 ජනවාරි 1 දිනට පෙර ආරම්භ වන වාර්ෂික කාලපරිච්ඡේද සඳහා මෙම ප්‍රමිතයේ වෙනස් අවශ්‍යතාවයන් ව්‍යවහාර නොකොට ලාභ හෝ අලාභ මගින් සාධාරණ අගයට නම්කළ මූල්‍ය වගකීම් මත ප්‍රතිලාභ හෝ අලාභ ඉදිරි පත් කිරීම සඳහා 5.7.1 (ඇ) 5.7.7 - 5.7.9, 7.2.13 සහ ආ 5.7.5 - ආ 5.7.20 ඡේද වල අවශ්‍යතාවයන් අස්තිත්ත්වයකට තෝරාගත හැකිය. අස්තිත්ත්වය එම ඡේද පමණක් ව්‍යවහාර කිරීමට තෝරා ගත හොත් එම කරුණ හෙළිදරව් කළයුතු අතර SLFRS 7 හි (මෙම ප්‍රමිතයෙන් සංශෝධනය කර ඇති පරිදි) 10 - 11 ඡේදවල නියමකර ඇති හෙළිදරව් කිරීමට දිනටම පවත්නා පදනම මත ලබාදිය යුතුය.

7.3.2. [ඉවත් කරන ලදී]

SLFRS 9 මූල්‍ය සාධන පත්‍ර (ඉදිරි රැකුම් ගිණුම්කරණය සහ SLFRS 9, SLFRS 7 සහ LKAS 39ට සංශෝධන)

ඇ19 7.1.1, 7.1.2 සහ 7.3.2 ඡේද පහත සඳහන් පරිදි කියවෙන ලෙස සංශෝධනය කෙරේ.

7.1.1 2014 ලෙස නිකුත් කළ SLFRS 9 මෙම ප්‍රමිතයෙන් අවලංගුවේ. 2018 ජනවාරි 1 වන දින හෝ ඊට පසු ආරම්භ වන වාර්ෂික කාලපරිච්ඡේද සඳහා 2014 ලෙස නිකුත් කළ SLFRS 9 අස්තීත්ත්වයක් ව්‍යවහාර කළ යුතුය. කෙසේ වෙතත් 2018 ජනවාරි 1 දිනට පෙර ආරම්භ වන වාර්ෂික කාලපරිච්ඡේද සඳහා අස්තීත්ත්වය මුල්වරට ව්‍යවහාර කරන දින 2015 පෙබරවාරි මස 1 දිනට පෙර පමණක් වන්නේ නම් අස්තීත්ත්වයකට මෙම ප්‍රමිතය ව්‍යවහාර කිරීම තෝරාගත හැකිය. අස්තීත්ත්වය මෙම ප්‍රමිතය ව්‍යවහාර කිරීමට තෝරාගෙන ඇත්නම් ඒ හා සමාන

වේලාවකදී අස්තීත්ත්වයක් මෙම ප්‍රමිතයේ සියළුම අවශ්‍යතාවයන් ව්‍යවහාර කළ යුතුය (7.1.1 අ සහ 7.2.16 ඡේද ද බලන්න). අස්තීත්ත්වය මෙම ප්‍රමිතය ව්‍යවහාර කරන්නේ නම්, එම කරුණ හෙළිදරව් කළ යුතු අතර ඒ හා සමාන වේලාවකදී ඇ පරිශිෂ්ටයේ සංශෝධනය ව්‍යවහාර කළ යුතුය.

7.1.2 7.1.1 ඡේදයේ අවශ්‍යතාවයන් නොසළකා හැර 2018 ජනවාරි 1 දින හෝ ඊට පෙර ආරම්භ වන වාර්ෂික කාලපරිච්ඡේද සඳහා මෙම ප්‍රමිතයේ වෙනත් අවශ්‍යතාවයන් ව්‍යවහාර නොකර, ලාභ හෝ අලාභ මගින් සාධාරණ අගයට නම් කළ මූල්‍ය වගකීම් මත ප්‍රතිලාභ හෝ අලාභ ඉදිරිපත් කිරීම සඳහා 5.7.1(ඇ), 5.7.7 - 5.7.9, 7.2.13 සහ ඇ5.7.5 - ඇ 5.7.20 ඡේදවල අවශ්‍යතාවයන් අස්තීත්ත්වයකට තෝරාගත හැකිය. අස්තීත්ත්වයේ එම ඡේද පමණක් ව්‍යවහාර කිරීමට තෝරාගත හොත් එම කරුණු හෙළිදරව් කළ යුතු අතර SLFRS 7 හි (2012 දී නිකුත් කළ SLFRS 9 මගින් සංශෝධනය කළ) 10 - 11 ඡේද වල නියම කර ඇති හෙළිදරව් කිරීම දිගටම පවත්නා පදනම මත ලබාදිය යුතුය.

7.3.2 මෙම ප්‍රමිතයෙන් 2012 දී නිකුත් කළ SLFRS 9 අවලංගු වේ. කෙසේ වෙතත් අස්තීත්ත්වයක මුල් ව්‍යවහාර කරන දිනය 2015 පෙබරවාරි 1 දිනට පෙර පමණක් වන්නේ නම්, 2018 ජනවාරි 1 දිනට පෙර ආරම්භ වන වාර්ෂික කාලපරිච්ඡේද සඳහා අස්තීත්ත්වයකට 2009 නිකුත් කළ SLFRS 9 හෝ 2010 නිකුත් කළ SLFRS 9 ව්‍යවහාර කිරීමට තෝරාගත හැකිය.

SLFRS 13 සාධාරණ අගය මැනීම

ඇ20 52 වන ඡේදය පහත සඳහන් පරිදි කියවෙන ලෙස සංශෝධනය කෙරේ.

52 48 වන ඡේදයේ ව්‍යතිරේකය ව්‍යවහාර වන්නේ SLFRS 9 මූල්‍ය සාධන පත්‍ර (හෝ LKAS 39 මූල්‍ය සාධන පත්‍ර : හඳුනා ගැනීම සහ මැනීම. SLFRS 9 මෙතෙක් භාවිත කර නොමැති නම්) හි විෂය පථය තුළ වන මූල්‍ය වත්කම්, මූල්‍ය වගකීම් සහ වෙනත් ගිවිසුම් සඳහා පමණි. 48 - 51 සහ 53 - 56 ඡේදවල මූල්‍ය වත්කම සහ මූල්‍ය වගකීම් වලට යොමු කිරීම, LKAS 32 මූල්‍ය සාධන පත්‍ර ඉදිරිපත් කිරීම හි මූල්‍ය වත්කම් හා මූල්‍ය වගකීම්වල නිර්වචන ඒවා සපුරාලන්නේද යන්න නොසළකා SLFRS 9 ප්‍රකාරව ගිණුම්ගත කරන සහ විෂය පථය තුළ වන සියලුම ගිවිසුම් සඳහා ව්‍යවහාර වන ලෙස කියවිය යුතුය හෝ (LKAS 39, SLFRS 9 මෙතෙක් භාවිත කර නොමැති නම්).

ඇ21 ඇ පරිශිෂ්ටයේ, ඇ 5 ඡේදය එකතු කෙරේ.

ඇ5 2014 ලෙස නිකුත් කළ SLFRS 9 සංශෝධන 5 වන ඡේදය අස්තීත්ත්වයක් SLFRS 9 ව්‍යවහාර කරන විට එම සංශෝධනය ව්‍යවහාර කළ යුතුය.

LKAS 1 මූල්‍ය ප්‍රකාශන ඉදිරිපත් කිරීම

ඇ22 7 වන ඡේදයේ 'වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායම්' නිර්වචනය සහ 68, 71, 82 93, 95, 96, 106 සහ 123 ඡේද පහත සඳහන් පරිදි කියවෙන ලෙස සංශෝධනය කෙරේ. 139ඊ, 139උ සහ 139අඅ ඡේද ඉවත් කෙරේ. සහ 139 අඇ ඡේදය එකතු කෙරේ.

7 නිශ්චිත තේරුම් සහිතව පහත සඳහන් පද මෙම ප්‍රමිතයේ භාවිත කෙරේ.

...

වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායම් වෙනත් SLFRSs මගින් අවශ්‍ය කරන හෝ අවසර දෙන ලාභ හෝ අලාභවල හඳුනා නොගන්නා අයිතම වලින් සමන්විත ආදායම් හෝ වියදම් (ප්‍රතිවර්ගීකරණය ගැළපුම් ඇතුළුව).

වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායම්වලට ඇතුළත් සංරචක වන්නේ;

(අ) ...

- (ඇ) SLFRS 9 මූල්‍ය සාධන පත්‍ර 5.7.5 ඡේදය ප්‍රකාරව වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායම් මගින් සාධාරණ අගයට නම් කළ ස්කන්ධ සාධන පත්‍රවල ආයෝජන වලින් වන ප්‍රතිලාභ හෝ අලාභයන්;
- (ඇආ) SLFRS 9 හි 4.1.2 අ ඡේදය ප්‍රකාරව වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායම මගින් සාධාරණ අගයට මනිනු ලබන මූල්‍ය වත්කම් මත ප්‍රතිලාභ හෝ අලාභ.
- (ඉ) SLFRS 9 හි 5.75 ඡේදය (SLFRS 9 හි 6 වන ඡේදය බලන්න) ප්‍රකාරව වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායම් මගින් සාධාරණ අගයට මනින ස්කන්ධ සාධන පත්‍රයන්හි ආයෝජන ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රය මත ප්‍රතිලාභ සහ අලාභ සහ මුදල් ප්‍රවාහ ඉදිරි රැකුමක ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍ර මත ප්‍රතිලාභ සහ අලාභවල සඵලදායක කොටස;
- (ඊ) ලාභ හෝ අලාභ මගින් සාධාරණ අගයට නම් කළ විශේෂිත වත්කම් සඳහා, වගකීමේ ණය අවදානමේ වෙනස්වීම් වලට ආරෝපිත සාධාරණ අගයේ වෙනස්වීම් වටිනාකම (SLFRS 9 හි 5.7.7 ඡේදය බලන්න);
- (උ) විකල්ප ගිවිසුමක නෛසර්ගික වටිනාකම සහ කාලීන වටිනාකම වෙන් කිරීමේදී කාලීන වටිනාකම් විකල්පවල වටිනාකම වෙනස්වීම් සහ නෛසර්ගික අගයේ වෙනස්වීම් පමණක් ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රයක් ලෙස නම් කිරීම (SLFRS 9 හි 6 වන ඡේදය බලන්න);
- (ඌ) ඉදිරි ගනුදෙනු ගිවිසුම්වල ඉදිරි ගනුදෙනු මූලිකාංගය සහ ඉදිරිගනුදෙනු ගිවිසුමේ තත්කාලීන මූලිකාංගය වෙන් කිරීමේදී ඉදිරි ගනුදෙනුවක වටිනාකමේ වෙනස්වීම, සහ එම මූල්‍ය සාධන පත්‍රය ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රයක් ලෙස නම් කිරීමෙන් බැහැර කිරීමේදී මූල්‍ය සාධන පත්‍රයේ විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් පදනම් පරාසයේ වටිනාකම වෙනස්වීම් සහ තත්කාලීන මූලිකාංගයේ වෙනස්වීම් පමණක් ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රය ලෙස නම් කිරීම (SLFRS 9 හි 6 වන ඡේදය බලන්න);

...

- 68 අස්තීත්ත්වයක මෙහෙයුම් වක්‍රය වක්‍රයේ ක්‍රියාවලීන් සඳහා වත්කම් අත්කර ගැනීම සහ ඒවා මුදල් හෝ මුදල් හා සමාන දේට උපලබ්ධි කිරීම අතර කාලයයි. අස්තීත්ත්වයේ සාමාන්‍ය මෙහෙයුම් වක්‍රය පැහැදිලිව හඳුනා ගත නොහැකිවිට එය මාස 12 ක් ලෙස උපකල්පනය කෙරේ. ජංගම වත්කම් වලට (තොග සහ වෙළඳ ලැබිය යුතු දෑ වැනි) වාර්තා කරනු ලබන කාලපරිච්ඡේදය පසුව මාස 12 ක් ඇතුළත උපලබ්ධි වීමට අපේක්ෂා නොකරන දෑ ද ඇතුළුව විකුණන ලද පරිභෝජනය කළහෝ සාමාන්‍ය මෙහෙයුම් වක්‍රයේ උපලබ්ධි වූ කොටසක් ලෙස ඇතුළත් වේ. ජංගම වත්කම් වලට ඵලෙසම ප්‍රාථමිකව වෙළඳාම සඳහා තබාගෙන ඇති වත්කම් (උදාහරණවලට ඇතුළත් වන්නේ SLFRS 9 හි වෙළඳාම සඳහා තබා ගෙන ඇති නිර්වචනය සපුරාලන සමහර මූල්‍ය වත්කම්) සහ ජංගම නොවන මූල්‍ය වත්කම් වල ප්‍රවර්තන කොටස ද ඇතුළත් වෙයි.
- 71 සාමාන්‍ය මෙහෙයුම් වක්‍රයේදී කොටස් ලෙස නිරවුල් නොකරන, එහෙත් වාර්තා කරන ලබන කාලපරිච්ඡේදයෙන් පසු මාස 12 ක කාලයක තුළදී නිරවුල් කිරීමට නියමිත හෝ මූලික වශයෙන් වෙළඳාම සඳහා තබාගෙන ඇති වගකීම වෙනත් ජංගම වගකීම් වේ. උදාහරණ වන්නේ SLFRS 9 හි විකිණීම සඳහා තබා ඇති නිර්වචන සපුරාලන බැංකු අයිරාවන්, ජංගම නොවන මූල්‍ය වගකීම්වල ප්‍රවර්තන කොටස, ගෙවිය යුතු ලාභාංශ, ආදායම් බදු සහ වෙනත් වෙළඳ නොවන ගෙවිය යුතු දෑය. දිගු කාලීන පදනම මත මූල්‍යකරණය කරන මූල්‍ය වගකීම් (එනම් අස්තීත්ත්වයක් සාමාන්‍ය මෙහෙයුම් වක්‍රයේ, කාරක ප්‍රාග්ධනය ලෙස භාවිත නොකරන කොටස) සහ 74 සහ 75 ඡේදවලට යටත්ව වාර්තා කරනු ලබන කාලපරිච්ඡේදයේ මාස 12 ක් ඇතුළත නිරවුල් කිරීමට නියමිත නැති දෑ ජංගම නොවන වගකීම්ය.
- 82 වෙනත් SLFRSs මගින් අවශ්‍ය කරන අයිතම වලට අමතරව ලාභ හෝ අලාභ බණ්ඩය හෝ ලාභ හෝ අලාභ ප්‍රකාශනයේ කාලපරිච්ඡේදය සඳහා පහත වටිනාකම් ඉදිරිපත් කරන පේළි අයිතමයක් ඇතුළත් විය යුතුය:
  - (අ) සඵල පොලී ක්‍රමය භාවිත කර ගන්නා කර පොලී අයහාර වෙනම ඉදිරිපත් කරමින්, අයහාරය;
  - (අආ) ක්‍රමක්‍ෂය පිරිවැයට මනිනු ලැබූ ප්‍රතිහඳුනාගත් මූල්‍ය වත්කම් වලින් පැන නගින ප්‍රතිලාභ හෝ අලාභ;
  - (ආ) මූල්‍ය පිරිවැය

- (ආආ) SLFRS 9 හි 5.5 ඡේදය පරිදි නිර්ණය කළ හානිකරණ අලාභ (ප්‍රතිවර්තය කළ හානිකරණ අලාභ හෝ හානිකරණ ප්‍රතිලාභ ඇතුළුව);
- (ඇ) ස්කන්ධ ක්‍රමය භාවිත කර ගිණුම්ගතකළ ආශ්‍රිතවල හෝ බද්ධ ව්‍යාපාරවල ලාභ හෝ අලාභවල කොටස.
- (ඈආ) ක්‍රමකය පිරිවැයට මැනීමේ ප්‍රභේදයෙන් පිටතට ගෙන මූල්‍ය වත්කමක් ප්‍රතිවර්ගීකරණය කර එලෙස එය ලාභ හෝ අලාභ මගින් සාධාරණ අගයට මැන්නහොත් මූල්‍ය වත්කමේ කලින් ක්‍රමකය පිරිවැය සහ ප්‍රතිවර්ගීකරණය කළ දිනයේ (SLFRS 9 හි නිර්වචනයක් ඇති පරිදි) එහි සාධාරණ අගය අතර වෙනස මගින් පැන නගින යම් ප්‍රතිලාභ හෝ අලාභ;
- (ඈආ) විස්තීර්ණ ආදායම් මගින් සාධාරණ අගයට මැනීමේ ප්‍රභේදයෙන් පිටතට ගෙන, මූල්‍ය වත්කමක් ප්‍රතිවර්ගීකරණය ලාභ හෝ අලාභ මගින් සාධාරණ අගයට ලෙස මනින විට, කලින් විස්තීර්ණ ආදායම් හඳුනාගත් යම් සමුච්චිත ප්‍රතිලාභයක් හෝ අලාභයක් ලාභ හෝ අලාභවලට ප්‍රතිවර්ගීකරණය කෙරේ;
- (ඈ) ...
- 93 වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායමේ කලින් හඳුනාගත් වටිනාකම් ලාභ හෝ අලාභවලට ප්‍රතිවර්ගීකරණය කළ යුතු ද සහ කුමන අවස්ථාවේද යන්න වෙනත් SLFRSs නියම කරයි. එවැනි ප්‍රතිවර්ගීකරණය කිරීම් මෙම ප්‍රමිතයේ ප්‍රතිවර්ගීකරණය කිරීමේ ගැළපුම් ලෙස හැඳින්වේ. ප්‍රතිවර්ගීකරණය කිරීමේ ගැළපුම සම්බන්ධිත සංරචකය සමඟ ලාභ හෝ අලාභවලට එම ගැළපුම ප්‍රතිවර්ගීකරණය කළ කාලපරිච්ඡේදයේ වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායමේ ඇතුළත් කෙරේ. මෙම වටිනාකමේ ප්‍රවර්තන හෝ පෙර කාලපරිච්ඡේදවලදී වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායමේ උපලබ්ධි නොවූ ප්‍රතිලාභ ලෙස හඳුනාගෙන තිබිය හැකිය. මෙම උපලබ්ධි නොවූ ප්‍රතිලාභ වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායම් දෙවරක් ඇතුළත් වීම වැළැක්වීමට උපලබ්ධි වූ ප්‍රතිලාභ ලාභ හෝ අලාභ වලට ප්‍රතිවර්ගීකරණය කළ කාලපරිච්ඡේදයේදී වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායම් මෙන් අඩු කළ යුතුය.
- 95 උදාහරණයක් ලෙස ප්‍රතිවර්ගීකරණය කිරීමේ ගැළපුම් පැන නගිනුයේ විදේශ මෙහෙයුමක් (LKAS 21 බලන්න) බැහැර කිරීමේදී සහ සමහර ඉදිරි රැකුම් කළ පුරෝකථන මුදල් ප්‍රවාහ ලාභ හෝ අලාභවලට බලපාන විටය (SLFRS 9 හි මුදල් ප්‍රවාහ ඉදිරි රැකුම් වලට සම්බන්ධවන 6.5.11 (ඇ) ඡේදය බලන්න).
- 96 LKAS 16 හෝ LKAS 38 ප්‍රකාරව හඳුනාගත් ප්‍රත්‍යාගණන අතිරික්තයේ වෙනස්වීමකින් හෝ LKAS 19 ප්‍රකාරව හඳුනාගත් නිර්වචිත ප්‍රතිලාභ සැලසුම් යළි මැනීමේදී වන වෙනස්වීම් මත ප්‍රතිවර්ගීකරණය කිරීමේ ගැළපුම් පැන නොනගී. මෙම සංරචක වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායමේ හඳුනාගන්නා අතර පසුව එන කාලපරිච්ඡේදවලදී ලාභ හෝ අලාභවලට ප්‍රතිවර්ගීකරණය කරනු නොලැබේ. ප්‍රත්‍යාගණන අතිරික්තයේ වෙනස්වීම් වත්කම භාවිත කරනවිට හෝ එය ප්‍රතිහඳුනා ගන්නා විට (LKAS 16 සහ LKAS 38 බලන්න) පසුව එන කාලපරිච්ඡේදවල රඳවාගත් ඉපයීම් වලට මාරු කළ හැකිය. මුදල් ප්‍රවාහ ඉදිරි රැකුමක් හෝ විකල්පයක කාලීන වටිනාකම ගිණුම්කරණය (හෝ ඉදිරි ගිවිසුමක ඉදිරි මූලිකාංගය හෝ මූල්‍ය සාධන පත්‍රයක විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් පදනම් පරාසය) මුදල් ප්‍රවාහ ඉදිරි රැකුම් සංචිතයේ පිළිවෙලින් වෙනම ස්කන්ධයේ සංරචකය වටිනාකම් ඉවත් කිරීමක ප්‍රතිඵලයක් වන්නේ නම්, සහ වත්කමක හෝ වගකීමක මූලික පිරිවැය වෙනත් ධාරණ වටිනාකම් සෘජුව ඇතුළත් කරන්නේ නම් SLFRS 9 ප්‍රකාරව ප්‍රතිවර්ගීකරණය කිරීමේ ගැළපුම පැන නොනගී. මෙම වටිනාකම් සෘජුව වත්කම සහ වගකීම් වලට මාරු කෙරේ.
- 106 10 ඡේදයෙන් අවශ්‍ය කරන ස්කන්ධය වෙනස් වීමේ ප්‍රකාශනයක් අස්තීන්ත්වය ඉදිරිපත් කළ යුතුය. ස්කන්ධය වෙනස්වීමේ ප්‍රකාශනයේ පහත සඳහන් තොරතුරු ඇතුළත් වෙයි:
- (අ) ...
- (ඈ) [ඉවත් කරන ලදී]
- (ඈ) පහත සඳහන් දෑ වලින් වන ප්‍රතිඵලය වෙනම හෙළිදරව් කරමින් (අවමයක් වශයෙන්) ස්කන්ධයේ සෑම සංරචකයක් සඳහාම කාලපරිච්ඡේදයක් ආරම්භයේදී හෝ අවසානයේදී ධාරණ වටිනාකම අතර වෙනසේ සැසඳීමක්:
- (i) ලාභ හෝ අලාභ; සහ
  - (ii) වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායම්
  - (iii) අයිතිකරුවන් විසින් කරන ලද දායකවීම සහ අයිතිකරුවන්හට කරන ලද බෙදා හැරීම් සහ පාලනය අහිමි නොවන පරිපාලිතවල අයිතියේ හිමිකම වෙනස් නොවන වෙනස් වීම් වෙනම පෙන්වමින් අයිතිකරුවන් වශයෙන්, ඔවුන් සමඟවන ගණුදෙනු.

- 123 මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල හඳුනාගත් වටිනාකම්වල සැලකිය යුතු අන්දමින් බලපෑ හැකි ඇස්තමේන්තු කිරීම සම්බන්ධ දෑ වලින් හැර අස්තීන්වයේ ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති ව්‍යවහාර කරන ක්‍රියාවලියේදී කළමනාකාරීත්වය විවිධ තීන්දු ගනී. උදාහරණ ලෙස, පහත දෑ නිර්ණය කිරීමේදී කළමනාකරණය විනිශ්චයක් ගනී:
- (අ) [ඉවත් කරන ලදී]
  - (ආ) මූල්‍ය වත්කම්වල සහ කල්බදු වත්කම්වල අයිතියේ සැලකිය හැකි අන්දමේ සියල්ලම පාහේ වන අවදානම් සහ ප්‍රතිලාභ වෙනත් අස්තීන්වයකට පැවරීමේදී;
  - (ඇ) හරයක් වශයෙන් විශේෂිත භාණ්ඩ විකුණුම් මූල්‍යකරණය සැලසීමේදී සහ එසේ නම් අයභාරයක් පැන නොනැගීමට (එම ගණුදෙනු) තුඩුදිය හැකිද; සහ
  - (ඈ) හිඟහිටි මුල් මුදල මත තනිකරම මුල් මුදල සහ පොලිය ගෙවන මුදල් ප්‍රවාහවලට නිශ්චිත දිනයන් හි මූල්‍ය වත්කම් ගිණුම්ගත කොන්දේසි පැනනැගීමට හේතු වන්නේද.
- 139ඉ [ඉවත් කරන ලදී]
- 139උ [ඉවත් කරන ලදී]
- 139අඅ [ඉවත් කරන ලදී]
- 139අආ 2014 ලෙස නිකුත් කළ SLFRS 9 හි 7, 68, 71, 82, 93, 95, 96, 106 සහ 123 සංශෝධන ඡේද, 139 ඉ, 139 උ සහ 139 අඅ ඉවත් කළ ඡේද, අස්තීන්වයන් SLFRS 9 ව්‍යවහාර කරන විට එම සංශෝධන ව්‍යවහාර කළ යුතුය.

LKAS 2 තොග

- ඇ23 2 වන ඡේදය පහත සඳහන් පරිදි කියවෙන ලෙස සංශෝධනය කෙරේ. 40 අ, 40 ආ සහ 40 ඇඡේද ඉවත් කෙරේ සහ 40 ඊ ඡේදය එකතු කෙරේ.
- 2 මෙම ප්‍රමිතය පහත දෑ හැර සියළුම තොග සඳහා ව්‍යවහාර වේ.
- (අ) [ඉවත් කරන ලදී]
  - (ආ) මූල්‍ය සාධනපත්‍ර (LKAS 32 මූල්‍ය සාධන පත්‍ර: ඉදිරිපත් කිරීම සහ SLFRS 9 මූල්‍ය සාධන පත්‍ර) සහ
  - (ඇ) ...
- 40අ [ඉවත් කරන ලදී]
- 40ආ [ඉවත් කරන ලදී]
- 40ඇ [ඉවත් කරන ලදී]
- 40ඊ 2014 දෙසැම්බර් ලෙස නිකුත් කළ SLFRS 9 හි 2 වන ඡේදය සංශෝධනය කර ඇත සහ 40 අ, 40 ආ සහ 40 ඇ ඡේද ඉවත් කර ඇත. අස්තීන්වයන් SLFRS 9 ව්‍යවහාර කරන විට එම සංශෝධන ව්‍යවහාර කළ යුතුය.

LKAS 8 ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති, ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවල වෙනස්වීම් සහ වැරදි

- ඇ24 පහත සඳහන් පරිදි කියවෙන ලෙස 53 වන ඡේදය සංශෝධනය කෙරේ. 54 අ, 54 ආ සහ 54 ඇ ඡේද ඉවත් කෙරේ. 54 ඉ ඡේදය එකතු කෙරේ.
- 53 නව ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තියක් ව්‍යවහාර කරන විට පූර්ව කාලපරිච්ඡේදයේ වටිනාකම් නිවැරදි කිරීමේදී හෝ පූර්ව කාලපරිච්ඡේදවලදී කළමනාකාරීත්වයේ අභිප්‍රාය පිළිබඳ උපකල්පනය කිරීම් එක්කෝ පූර්ව කාලපරිච්ඡේදයේදී හඳුනාගත් වටිනාකම් ඇස්තමේන්තු කිරීමේදී, මැනීමේදී හෝ හෙළිදරව් කිරීමේදී / පසු දක්ම

භාවිත නොකළ යුතුය. උදාහරණයක් වශයෙන් LKAS 19 සේවක ප්‍රතිලාභ ප්‍රකාරව එහි සේවකයන්ගේ සම්මුඛවිභ අසනීප නිවාඩු වගකීම ගණනය කිරීම් පූර්ව කාල වැරද්දක් නිවැරදි කරන විට පූර්ව කාලපරිච්ඡේදය සඳහා මූල්‍ය ප්‍රකාශන නිකුත් කිරීමට පසුව දැන ගැනීමට ලැබුණ ඊළඟ කාලපරිච්ඡේදයේ කාලසීමාවක අසාමාන්‍ය ලෙස දරුණු උණ රෝගයක් පිළිබඳ තොරතුරු සැලකිල්ලට නොගනී. මෙහි ඇත්ත වනුයේ පූර්ව කාලපරිච්ඡේදය සඳහා ඉදිරිපත් කළ තුළනාත්මක තොරතුරු සංශෝධනය කිරීම සැලකිය යුතු අන්දමේ ඇස්තමේන්තු නිරතුරුව අවශ්‍ය වන බවය. මෙමගින් තුළනාත්මක තොරතුරුවල විශ්වාසදායක ගැළපුම් හෝ නිවැරදි කිරීම් කිරීම වළක්වාලනු නොලැබේ.

54අ [ඉවත් කරන ලදී]

54ආ [ඉවත් කරන ලදී]

54ඇ [ඉවත් කරන ලදී]

54ඉ 2014 දෙසැම්බර් ලෙස නිකුත් කළ SLFRS 9 මූල්‍ය සාධන පත්‍රහි 53 සංශෝධිත ඡේදය සහ 54 අ, 54 ආ සහ 54 ඇ ඉවත් කළ ඡේද. SLFRS 9 ව්‍යවහාර කරන විට අස්තීන්ත්වයක් එම සංශෝධන ව්‍යවහාර කළ යුතුය.

LKAS 10 වාර්තාකරනු ලබන කාලපරිච්ඡේදයට පසුව සිදුවන සිදුවීම්

ඇ25 9 වන ඡේදය පහත සඳහන් පරිදි කියවෙන ලෙස සංශෝධනය කෙරේ සහ 23 ආ ඡේදය එකතු කෙරේ.

9 වාර්තාකරනු ලබන කාලයෙන් පසුව එහි මූල්‍ය ප්‍රකාශවල හඳුනාගත් හෝ කලින් හඳුනා නොගත් හඳුනා ගත යුතු අස්තීන්ත්වය විසින් ගැළපුම් කළ යුතු අයින්ම වලට උදාහරණ පහත දැක්වේ.

(අ) ...

(ආ) වාර්තාකරනු ලබන කාලයට පසුව ලැබෙන, වාර්තාකරණ ලද කාලපරිච්ඡේදය අවසානයේ වත්කමක් හානිකරණය වී ඇතැයි ඇඟවෙන හෝ එම වත්කම සඳහා කලින් හඳුනාගත් හානිකරණ අලාභය ගැළපීම් කිරීම අවශ්‍ය කරන තොරතුරු උදාහරණ වශයෙන්:

(i) වාර්තාකරණ ලද කාලපරිච්ඡේදයත් පසුව ගනුදෙනුකරුවන් බුන්වත් වීම මගින් වාර්තා කරනලද කාලපරිච්ඡේදය අවසාන ගනුදෙනුකරු බුන්වත්ව සිටි බව තහවුරු කරයි.

23ආ 2014 දෙසැම්බර් ලෙස නිකුත් කළ SLFRS 9 මූල්‍ය සාධන පත්‍රහි 9 සංශෝධිත ඡේදය. අස්තීන්ත්වයන් SLFRS 9 ව්‍යවහාර කරන විට එම සංශෝධනය ව්‍යවහාර කළ යුතුය.

LKAS 12 ආදායම් බදු

ඇ26 20 වන ඡේදය පහත සඳහන් පරිදි කියවෙන ලෙස සංශෝධනය කෙරේ. 96, 97 සහ 98 ඇ ඡේද ඉවත් කෙරේ සහ 98ඊ ඡේදය එකතු කෙරේ.

20 සමහර වත්කම් සාධාරණ ධාරණ අගයට පත්ව්‍යාගෙන යෑමට හෝ ප්‍රත්‍යාගණණය කිරීමට SLFRSs මගින් අවශ්‍යවීම හෝ අවසර දේ. (උදාහරණ සඳහා LKAS 16 දේපොළ පිරිසහ සහ උපකරණ, LKAS 38 අස්පාශ්‍ය වත්කම්, LKAS 40 ආයෝජන දේපොළ සහ SLFRS 9 මූල්‍ය සාධන පත්‍ර බලන්න). සමහර අධිකරණ බල ප්‍රදේශයන්හි වත්කමක් ප්‍රත්‍යාගණනය කිරීම හෝ වෙනත් නැවත ප්‍රකාශ කිරීමක් ප්‍රවර්තන කාලපරිච්ඡේදයේ බදු අය කළ හැකි ලාභ වලට (බදු අලාභ) බලපායි. එහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් බදු පදනම ගළපනු ලබන අතර තාවකාලික වෙනස්වීම් පැන නොගනී. වෙනත් සමහර අධිකරණ බල ප්‍රදේශවල, ප්‍රත්‍යාගණනය හෝ නැවත ප්‍රකාශ කිරීම එසේ ප්‍රත්‍යාගණනය කළ හෝ නැවත ප්‍රකාශ කළ කාලපරිච්ඡේදයේ බදු අයකළ හැකි ලාභ වලට බල නොපාන අතර, බදු පදනම හෝ වත්කමට ගැළපුම් නොකරයි. කෙසේ වෙතත්, ධාරණ අගයේ අනාගත ආපසු අය කර ගැනීම අස්තීන්ත්වයට බදු අය කළ හැකි ආර්ථික ප්‍රතිලාභ ගලා එමක් ප්‍රතිඵලයක් වන අතර, බදු අරමුණ සඳහා අඩුකර ගත හැකි වටිනාකම එම ආර්ථික ප්‍රතිලාභ වල වටිනාකමෙන් වෙනස් වනු ඇත. ප්‍රත්‍යාගණනය කළ වත්කමක ධාරණ අගය සහ එහි බදු පදනම අතර වෙනස තාවකාලික වෙනසක්වන අතර මෙමගින් විලම්බිත බදු වත්කමක් හෝ වගකීමක් පැන නැගීමට හේතු වේ. පහත තත්ත්වයන්ට හෝ වුවද මෙය සත්‍ය වේ.

(ආ) ...

96 [ඉවත් කරන ලදී]

96 [ඉවත් කරන ලදී]

98ඇ [ඉවත් කරන ලදී]

98ඊ. 2014 දෙසැම්බර් මස නිකුත් කළ SLFRS 9 හි 20 වන ඡේදය සංශෝධනය කර ඇත. 96, 97, 98 අද ඡේද ඉවත් කර ඇත. අස්තිත්ත්වයන් SLFRS 9 ව්‍යවහාර කරන විට එම සංශෝධනද ව්‍යවහාර කළ යුතුය.

LKAS 20 රාජ්‍ය ප්‍රදාන සඳහා ගිණුම්කරණය සහ රාජ්‍ය අනුග්‍රහණයන් හෙළිදරව් කිරීම

- ඇ27 '1 - 47 ඡේදවල' ප්‍රමුඛ පාඨය '1 - 48 ඡේද ලෙස සංශෝධනය කෙරේ. 10 අ ඡේදය පහත සඳහන් ලෙස කියවෙන පරිදි සංශෝධනය කෙරේ. 44 සහ 47 ඡේද ඉවත් කෙරේ සහ 48 වන ඡේදය එකතු කෙරේ.
- 10අ වෙළඳපොළ පොලී අනුපාතිකයට වඩා අඩුවෙන් ලැබෙන රාජ්‍ය ණය මුදලක ප්‍රතිලාභය රාජ්‍ය ප්‍රදානයක් ලෙස හැඳින්වේ. ණය මුදල SLFRS 9 මූල්‍ය සාධන පත්‍ර ප්‍රකාරව හඳුනාගෙන සහ මැනිය යුතුය. වෙළඳපොළ පොලී අනුපාතිකයට වඩා අඩු ප්‍රතිලාභය SLFRS 9 ප්‍රකාරව නිර්ණය කරනු ලබන ණය මුදලේ මූලික ධාරණ වටිනාකම සහ ලැබූ මුදල අතර වෙනස ලෙස මැනිය යුතුය. ප්‍රතිලාභ ගිණුම්ගත කළ යුත්තේ මෙම ප්‍රමිතය ප්‍රකාරවය. ණය මුදලෙන් හානිපූර්ණය කිරීමට අපේක්ෂාකරන ප්‍රතිලාභ වල පිරිවැය හඳුනා ගන්නා විට, එහි ඇති හෝ සපුරාලිය යුතු කොන්දේසි සහ බැඳියාවන් අස්තිත්ත්වය විසින් සලකා බැලිය යුතුය.
- 44 [ඉවත් කරන ලදී]
- 47 [ඉවත් කරන ලදී]
- 48 2014 දෙසැම්බර් ලෙස නිකුත් කළ SLFRS 9 හි 10 අ ඡේදය සංශෝධනය කර ඇත. සහ 44 සහ 47 ඡේද ඉවත් කර ඇත. අස්තිත්ත්වයක් SLFRS 9 ව්‍යවහාර කරන විට එම සංශෝධන ව්‍යවහාර කළ යුතුය.

LKAS 21 විදේශ විනිමය අනුපාතයන්හි වෙනස්කම් වලට වන බලපෑම

- ඇ28 [ඉවත් කරන ලදී]
- ඇ29 3, 4, 5, 27 සහ 52 ඡේද පහත සඳහන් ලෙස කියවෙන පරිදි සංශෝධනය කෙරේ. 60 ඇ, 60 ඉ සහ 60 ඒ ඡේද ඉවත් කර ඇත සහ 60 ඒ ඡේදය එකතු කර ඇත.
- 3 මෙම ප්‍රමිතය ව්‍යවහාර කළ යුතුය. (පාදක සටහන ඉවත් කර ඇත)
- (අ) **SLFRS 9 මූල්‍ය සාධන පත්‍ර විෂය පථය ඇතුළත වන එම ව්‍යුත්පන්න ගණුදෙනු සහ ශේෂයන් හැර, විදේශ ව්‍යවහාර මුදලින් ගණුදෙනු කරන ශේෂයන් ගිණුම්ගත කිරීමේදී;**
- (ආ) ...
- 4 SLFRS 9 විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් ව්‍යුත්පන්න ගණනාවක් සඳහා ව්‍යවහාරවන අතර, ඒවා මෙම ප්‍රමිතයේ විෂය පථයෙන් බැහැර කර ඇත. කෙසේ වෙතත්, SLFRS 9 හි විෂය පථය තුළවන සමහර විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් ව්‍යුත්පන්න (උදා: වෙනත් ගිවිසුම්වල නිතිත කර ඇති සමහර විදේශ ව්‍යවහාර ව්‍යුත්පන්න) මෙම ප්‍රමිතයේ විෂය පථය තුළවේ. මෙයට අමතරව, අස්තිත්ත්වයක් ව්‍යුත්පන්න වලට සම්බන්ධිත වටිනාකම් ඒවායේ ක්‍රියාකාරී ව්‍යවහාර මුදල් වල සිට ඒවායේ ඉදිරිපත් කිරීමේ ව්‍යවහාර මුදල් වලට පරිවර්තනය කිරීමේදී මෙම ප්‍රමිතය ව්‍යවහාර වේ.
- 5 විදේශ මෙහෙයුමක ශුද්ධ ආයෝජන ඉදිරි රැකුම්කරණ ඇතුළුව විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් අයිතම් සඳහා මෙම ප්‍රමිතය ව්‍යවහාර නොවේ. SLFRS 9 ඉදිරි රැකුම් ගිණුම්කරණය සඳහා ව්‍යවහාර වේ.
- 27 3(අ) සහ 5 ඡේදවල සටහන් කර ඇති පරිදි, විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් අයිතම ඉදිරි රැකුම් ගිණුම්කරණය සඳහා SLFRS 9 ව්‍යවහාර වේ. මෙම ප්‍රමිතයෙන් අවශ්‍ය කරන විනිමය වෙනස්කම්, ගිණුම්ගත කරන අන්දමට වඩා වෙනස්ව සමහර විනිමය වෙනස්කම් අස්තිත්ත්වයක් විසින් ගිණුම්ගත කිරීමට ඉදිරි රැකුම් ගිණුම්කරණ ව්‍යවහාර කරණයෙන් අවශ්‍ය කෙරේ. උදාහරණයක් වශයෙන් මුදල් ප්‍රවාහ ඉදිරි රැකුමකදී ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රයක් ලෙස සුදුසුකම් ලබන මූල්‍ය අයිතම් මත විනිමය වෙනස්වීම් එම ඉදිරි රැකුම ක්‍රියාත්මක වීමේ ප්‍රමාණයට මූලිකව වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායම් හඳුනා ගැනීමට SLFRS 9 න් අවශ්‍ය කෙරේ.

- 52 අස්තීන්ත්වයක් පහත දෑ හෙළිදරව් කළ යුතුය.
(අ) **SLFRS 9** ප්‍රකාරව ලාභ හෝ අලාභ මගින් සාධාරණ අගයට මනිනු ලබන මූල්‍ය සාධන පත්‍ර මත පැන නගින ලාභ හෝ අලාභවල හඳුනාගත් විනිමය වෙනස්කම් වල වටිනාකම හැර; සහ
(ආ) ...
- 60ඇ [ඉවත් කරන ලදී]
60ඉ [ඉවත් කරන ලදී]
60එ [ඉවත් කරන ලදී]
- 60ඒ 2014 දෙසැම්බර් ලෙස නිකුත් කළ SLFRS 9 හි 3, 4, 5, 27 සහ 52 සංශෝධනය කළ ඡේද සහ 60ඇ, 60 ඉ, 60 එ ඉවත් කළ ඡේද. අස්තීන්ත්වයක් SLFRS 9 ව්‍යවහාර කරන විට මෙම සංශෝධන ව්‍යවහාර කළ යුතුය.

LKAS 23 ණය ගැණුම් පිරිවැය

- ඇ30 6 වන ඡේදය පහත සඳහන් පරිදි කියවෙන ලෙස සංශෝධනය කෙරේ සහ 29 ආ ඡේදය එකතු කෙරේ.
6 ණය ගැණුම් පිරිවැයට පහත දෑ ඇතුළත් විය හැකිය.
(අ) **SLFRS 9** හි විස්තර කර ඇති පරිදි සඵල පොලී අනුපාතිකය භාවිත කර ගණනය කළ පොලී වියදම;
(ආ) ...
- 29ආ 2014 දෙසැම්බර් ලෙස නිකුත් කළ SLFRS 9 හි 6 වන ඡේදය සංශෝධනය කර ඇත. SLFRS 9 ව්‍යවහාර කරන විට අස්තීන්ත්වයන් එම සංශෝධනය ව්‍යවහාර කළ යුතුය.

LKAS 28 ආශ්‍රිත වල සහ බද්ධ ව්‍යාපාර වල ආයෝජන

- ඇ31 40 - 42 ඡේද පහත සඳහන් පරිදි කියවෙන ලෙස සංශෝධනය කෙරේ සහ 41 අ - 41 ඇ සහ 45 අ ඡේද එකතු කෙරේ.
- 40 38 වන ඡේදය ප්‍රකාරව ආශ්‍රිතයේ හෝ බද්ධ ව්‍යාපාරයේ අලාභ හඳුනා ගැනීම ඇතුළුව ස්කන්ධ ක්‍රමය ව්‍යවහාර කිරීමෙන් පසුව. ආශ්‍රිතයේ හෝ බද්ධ ව්‍යාපාරයේ ශුද්ධ ආයෝජන හානිකරණය වී ඇත්දැයි තීරණය කිරීම සඳහා යම් විෂය නිශ්‍රිත සාක්ෂි ඇත්දැයි තීරණය කිරීමට අස්තීන්ත්වය 41 අ - 41 ඇ ඡේද ව්‍යවහාර කරයි.
- 41 **SLFRS 9** හි විෂය පථයේ වන ආශ්‍රිත හෝ බද්ධ ව්‍යාපාරවල එහි වෙනත් හිමිකම් සඳහා සහ ඒවා ශුද්ධ ආයෝජනයේ කොටසකින් සමන්විත නොවන බවට **SLFRS 9** හි හානිකරණ අවශ්‍යතාවයන් අස්තීන්ත්වයක් ව්‍යවහාර කරයි.
- 41අ ආශ්‍රිතයක හෝ බද්ධ ව්‍යාපාරයක ශුද්ධ ආයෝජන හානිකරණය වී සහ හානිකරණ අලාභ සිදු වී ඇත්නම් පමණක්, ශුද්ධ ආයෝජන (අලාභ සිද්ධියක්) මූලික හඳුනා ගැනීමෙන් පසුව සහ එම පාඩු සිද්ධිය (හෝ සිද්ධීන්) ශුද්ධ ආදායම්වලින් විශ්වාසදායක ලෙස ඇස්තමේන්තු කළ හැකි අනාගත ඇස්තමේන්තු කළ මුදල් ප්‍රවාහ මත බලපෑමක් ඇතිවිට, මූලික හඳුනා ගැනීමෙන් පසු සිදු වූ එකහෝ එකකට වැඩි සිද්ධීන් වල ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් හානිකරණය වූ බවට විෂය නිශ්‍රිත සාධක ඇත. හානිකරණය ඇතිවීමට හේතුව තනි හෝ වෙන්වූ සිද්ධීන් හඳුනා ගැනීම පහසු විය නොහැකිය. ඒ වෙනුවට, සිද්ධි ගණනාවක සංයෝජිත බලපෑම හානිකරණය සිදුවීමට බලපෑ හැකිය. අනාගත සිද්ධීන්ගේ ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් අපේක්ෂාකරන පාඩු සිදුවිය හැක්කේ කෙසේද යන්න නොසළකා, හඳුනා ගනු නොලැබේ. ශුද්ධ ආයෝජන හානිකරණය වී ඇතැයි වන විෂය නිශ්‍රිත සාධක වලට පහත සඳහන් පාඩු සිද්ධීන් පිළිබඳව අස්තීන්ත්වයේ අවධානයට පැමිණෙන නිරීක්ෂණය කළ හැකි දත්ත ඇතුළත් වේ:
(අ) ආශ්‍රිතයේ හෝ බද්ධ ව්‍යාපාරයේ සැලකිය යුතු අන්දමේ මූල්‍ය දුෂ්කරතා;
(ආ) ආශ්‍රිතයක් හෝ බද්ධ ව්‍යාපාරය මගින් ගෙවීම් පැහැර හැරීම හෝ යුතුකම පැහැර හැරීම වැනි ගිවිසුම කඩ කිරීම;
(ඇ) අස්තීන්ත්වය එහි ආශ්‍රිතයක හෝ බද්ධ ව්‍යාපාරයක මූල්‍ය දුෂ්කරතාවයන් නිසා ආර්ථිකයේ හෝ තෛතික හේතූන් මත, එසේ නොමැතිව සළකා බලනු නොලබන සහනයක් ආශ්‍රිතයකට හෝ බද්ධ ව්‍යාපාරයට ප්‍රදානය කිරීම;

(ඇ) අස්ථිත්ත්වය හෝ බද්ධ ව්‍යාපාරයේ බුන්වත් බවට පත්වීමට හෝ වෙනත් මූල්‍ය ප්‍රතිසංවිධාන වලට පත්වීම සිදු විය හැකිබව;

(ඉ) ආශ්‍රිතයේ හෝ බද්ධ ව්‍යාපාරයේ මූල්‍ය දුෂ්කරතා නිසා ශුද්ධ ආයෝජන සඳහා සක්‍රීය වෙළඳපොළ ඉවත්වියදම

41 ආශ්‍රිතයේ හෝ බද්ධ ව්‍යාපාරයේ ස්කන්ධ හෝ මූල්‍ය සාධන පත්‍ර තවදුරටත් අලෙවි නොවීමේ හේතුව නිසා සක්‍රීය වෙළඳපොළ ඉවත්වියදම හානිකරණයට සාක්ෂි නොවේ. ආශ්‍රිතයේ හෝ බද්ධ ව්‍යාපාරයේ ණය වර්ගීකරණය පහත හෙළීම හෝ ආශ්‍රිතයේ හෝ බද්ධ ව්‍යාපාරයේ සාධාරණ අගය පහත වැටීම වෙනත් ලබාගත හැකි තොරතුරු සලකා බැලීමේදී හානිකරණයට සාක්ෂි වියහැකි නම්, එය මගින්ම හානිකරණයට සාක්ෂි නොවේ.

41ඇ 41 අ ඡේදයේ ඇති වර්ගවල සිද්ධීන්ට අමතරව, ආශ්‍රිතය හෝ බද්ධ ව්‍යාපාරය මෙහෙයුම් සිදු කරනු ලබන පරිසරයේ තාක්ෂණික, අලෙවි, ආර්ථික හෝ නීතිමය පරිසරයේ සිදුවූ අවාසිදායක බලපෑම් සමඟ සිදු වූ සැලකිය යුතු අන්දමේ වෙනස්කම් පිළිබඳ තොරතුරුද ආශ්‍රිතයේ හෝ බද්ධ ව්‍යාපාරයේ ස්කන්ධ සාධන පත්‍රවල ශුද්ධ ආයෝජන හානිකරණය වී ඇති බවට වන විෂය නිශ්චිත සාධකවලට අයත් වේ සහ ස්කන්ධ සාධන පත්‍රවල ආයෝජනයේ පිරිවැය අය කර ගත නොහැකි බව ඇඟවේ. ස්කන්ධ සාධන පත්‍රවල ආයෝජනයන්හි සාධාරණ අගය පිරිවැයට වඩා පහළට වැටීම හෝ සැලකිය යුතු අන්දමේ හෝ කාලයක් පුරා සාධාරණ අගයේ පහළට වැටීමක් එලෙසම හානිකරණයට විෂය නිශ්චිත සාධක වේ.

42 ආශ්‍රිතයක හෝ බද්ධ ව්‍යාපාරයක ශුද්ධ ආයෝජනයේ ධාරණ වටිනාකමේ කොටසකින් සමන්විත කීර්තිනාමය වෙන්ව හඳුනා නොගන්නා නිසා, LKAS 36 වත්කම් හානිකරණයේ කීර්තිනාමය පරීක්ෂා කිරීමෙන් හානිකරණය සඳහා අවශ්‍යතාවයන් ව්‍යවහාර කිරීම මගින් වෙනම හානිකරණය සඳහා පරීක්ෂා කරනු නොලැබේ. ඒ වෙනුවට ශුද්ධ ආයෝජනය හානිකරණය වී ඇතැයි 41 අ - 41 ඇ ඡේද ව්‍යවහාර කරන ලද එහි ධාරණ වටිනාකම සමඟ එහි අයකර ගත හැකි වටිනාකම සංසන්දනය කිරීමෙන් (භාවිතයේ ඉහළ වටිනාකම සහ විකිණීමට වන පිරිවැය අඩුකළ සාධාරණ අගය) LKAS 36 ප්‍රකාරව තනි වත්කමක් ලෙස ආයෝජනයක සමස්ථ ධාරණ වටිනාකම හානිකරණය සඳහා පරීක්ෂා කෙරේ. එවැනි අවස්ථාවලදී හඳුනාගන්නා හානිකරණ අලාභය ආශ්‍රිතයේ හෝ බද්ධ ව්‍යාපාරයේ ශුද්ධ ආයෝජන ධාරණ වටිනාකම කොටසක ස්වරූපය ගන්නා කීර්තිනාමය ඇතුළු කිසිම වත්කමකට වෙන් කරනු නොලැබේ. ඒ අනුව හානිකරණ අලාභයේ යම් ප්‍රතිවර්තය කිරීමක් LKAS 36 ප්‍රකාරව හඳුනා ගන්නා ආපසු අය කර ගැනීම් වටිනාකම්, පසුව වැඩි වූ ශුද්ධ ආයෝජන වල වටිනාකමේ ප්‍රමාණයටය. ශුද්ධ අයෝජනවල ප්‍රයෝජ්‍ය අගය නිර්ණය කිරීමේදී, අස්ථිත්ත්වය පහත දැ ඇස්තමේන්තු කෙරේ:

(අ) ආශ්‍රිත හෝ බද්ධ ව්‍යාපාර මෙහෙයුම් වලින් මුදල් ප්‍රවාහ සහ ආයෝජන අවසාන බැහැර කිරීමෙන් ලත් මුදල් ඇතුළුව බද්ධ ව්‍යාපාරයක් හෝ ආශ්‍රිතයක් මගින් ජණනය කිරීමට අපේක්ෂා කරන ඇස්තමේන්තුගත අනාගත මුදල් ප්‍රවාහවල එහි කොටසේ වර්තමාන අගය; හෝ

(ආ) ආයෝජන සහ එහි අවසාන බැහැර කිරීම මගින් ලැබීමට අපේක්ෂාකරන ලාභාංශ මගින් පැන නැගීමට අපේක්ෂාකරන ඇස්තමේන්තුගත අනාගත මුදල් ප්‍රවාහවල වර්තමාන අගය.

උචිත උපකල්පන භාවිත කිරීමෙන් ක්‍රම දෙක මගින්ම එකම ප්‍රතිඵලය ගෙන දේ.

45අ 2014 දෙසැම්බර් ලෙස නිකුත් කළ SLFRS 9හි, 40 - 42 සංශෝධිත ඡේද සහ 41 අ - 41 ආ එකතු කළ ඡේද, SLFRS 9 ව්‍යවහාර කරන විට අස්ථිත්ත්වයක් එම සංශෝධිත ව්‍යවහාර කළ යුතුය.

LKAS 32 මූල්‍ය සාධන පත්‍ර : ඉදිරිපත් කිරීම

ඇ32 [ඉවත් කරන ලදී]

ඇ33 3, 4, 8, 12, 23, 31, 42 සහ 96 ඇ ඡේද පහත සඳහන් පරිදි කියවෙන ලෙස සංශෝධනය කෙරේ. 97 ඊ, 97 උහ සහ 97 අ ඇ ඡේද ඉවත් කර ඇත. සහ 97 අ ඊ ඡේදය, එකතු කර ඇත. SLFRS 9 මූල්‍ය සාධන පත්‍රහි මූල්‍ය වත්කම් සහ මූල්‍ය වගකීම් හඳුනා ගැනීම සහ මැනීම සඳහා වන මූලධර්ම සහ SLFRS 7 හි මූල්‍ය සාධන පත්‍ර: හෙළිදරව් කිරීම් ඒවා පිළිබඳව තොරතුරු හෙළිදරව් කිරීම පිළිබඳ තොරතුරුවලට මෙම ප්‍රමිතයේ මූලධර්ම අනුපූරක වේ.

විෂය පථය

4. පහත සඳහන් දෑ හැර මෙම ප්‍රමිතය සියලුම අස්තීන්ත්ව මගින් සියලුම වර්ගවල මූල්‍ය සාධන පත්‍ර සඳහා ව්‍යවහාර කළ යුතුය.

(අ) SLFRS 10 ඒකාබද්ධ මූල්‍ය ප්‍රකාශන, LKAS 27 වෙනම වූ මූල්‍ය ප්‍රකාශන හෝ LKAS 28 ආශ්‍රිත සහ බද්ධ ව්‍යාපාරවල ආයෝජන යන ප්‍රමිතයන් ප්‍රකාරව ගිණුම්ගත කරන පරිපාලිත, ආශ්‍රිත හෝ බද්ධ ව්‍යාපාරවල අයිතීන්, කෙසේ වෙතත්, සමහර සිද්ධීන් වලදී අස්තීන්ත්වයන් පරිපාලිතයක, ආශ්‍රිතයක හෝ බද්ධ ව්‍යාපාරයක හිමිකම් SLFRS 9 භාවිත කර ගිණුම්ගත කිරීමට SLFRS 10, LKAS 27 හෝ LKAS 28 මගින් අවශ්‍ය කෙරේ හෝ අවසර දේ. එවැනි අවස්ථාවලදී, අස්තීන්ත්ව මෙම ප්‍රමිතයේ අවශ්‍යතාවයන් ව්‍යවහාර කළ යුතුය. අස්තීන්ත්ව ඵලදායී සියලුම ව්‍යුත්පන්න සම්බන්ධිත පරිපාලිත, ආශ්‍රිත හෝ බද්ධ ව්‍යාපාර වල හිමිකම් සඳහා මෙම ප්‍රමිතයේ අවශ්‍යතා ව්‍යවහාර කළ යුතුය.

(ආ) ...

(ඇ) SLFRS 4 රක්ෂණ ගිවිසුම් හි නිර්වචනය කර ඇති රක්ෂණ ගිවිසුම්, කෙසේ වෙතත් ගිවිසුම්වල නිතිහකර ඇති රක්ෂණ ගිවිසුම්වලට මෙම ප්‍රමිතය ව්‍යවහාර වන්නේ අස්තීන්ත්වය ඒවා වෙනම ගිණුම්ගත කළ යුතු යයි SLFRS 9 න් අවශ්‍ය කරන්නේ නම් පමණි. ගිවිසුම් හඳුනා ගැනීම සහ මැනීම සඳහා නිකුත් කරන්නෙක් SLFRS 9 ව්‍යවහාර කරයි නම්, තවද නිකුත් කරන්නා, මූල්‍ය ඇපවීම් ගිවිසුම්වලට මෙම ප්‍රමිතය ව්‍යවහාර කළ යුතුය. එහෙත් නිකුත් කරන්නා ඒවා හඳුනා ගැනීම සහ මැනීම සඳහා SLFRS 4 ව්‍යවහාර කිරීමට, SLFRS 4 හි 4 ඇ ඡේදය පරිදි තෝරාගතහොත්, SLFRS 4 ව්‍යවහාර කළ යුතුය.

(ඈ) අනිමානාකූසාරී සහභාගීත්ව ලක්ෂණය අඩංගු නිසා SLFRS 4 හි විෂය පථය තුළට මූල්‍ය සාධන පත්‍ර, මූල්‍ය වගකීම් සහ ස්කන්ධ සාධන පත්‍ර අතර ප්‍රභේදය සම්බන්ධයෙන් මෙම ලක්ෂණ සඳහා 15 - 32 සහ අළු 25 - අළු 35 ඡේද ව්‍යවහාර කිරීමෙන් මෙම සාධන පත්‍ර නිකුත් කරන්නා නිදහස් කෙරේ. කෙසේ වෙතත්, මෙම සාධන පත්‍ර මෙම ප්‍රමිතයේ වෙනත් සියළුම අවශ්‍යතාවයන්ට යටත් වේ. තවද මෙම සාධන පත්‍රයන්හි නිතිහකර ඇති ව්‍යුත්පන්න සඳහා මෙම ප්‍රමිතය ව්‍යවහාර වේ (SLFRS 9 බලන්න).

(ඊ) ...

8 අස්තීන්ත්වයේ අපේක්ෂිත මිලදී ගැනීම්, විකිණීම් හෝ භාවිත කිරීමේ අවශ්‍යතාවයන් ප්‍රකාරව, මූල්‍ය නොවන අයිතමයක් ලැබීම හෝ බෙදාහැරීමේ අරමුණ සඳහා අඛණ්ඩව රඳවා තබා ගැනීම ඇතුළත් වූ ගිවිසුම් සඳහා හැර, ශුද්ධ මුදල් මගින් හෝ වෙනත් මූල්‍ය සාධන පත්‍රයකින් හෝ මූල්‍ය සාධන පත්‍ර හුවමාරුවකින් නිදහස් කළහැකි, මිලදී ගත හැකි හෝ විකිණිය හැකි මූල්‍ය නොවන අයිතමයක එම ගිවිසුම් මූල්‍ය සාධන පත්‍ර සඳහා වන ගිවිසුම් ලෙස සළකා මෙම ප්‍රමිතය එම ගිවිසුම්වලට ව්‍යවහාර කළ යුතුය. කෙසේ වෙතත්, SLFRS 9 මූල්‍ය සාධන පත්‍ර හි 2.5 ඡේදය ප්‍රකාරව, ලාභ හෝ අලාභ මගින් සාධාරණ අගයට මනින ලද ලෙස අස්තීන්ත්වයක් නම් කළ එම ගිවිසුම් සඳහා මෙම ප්‍රමිතය ව්‍යවහාර කළ යුතුය.

12 පහත සඳහන් පද SLFRS 9 හි අ පරිශිෂ්ටයේ හෝ LKAS 39 මූල්‍ය සාධන පත්‍ර හඳුනා ගැනීම සහ මැනීමෙහි 9 වන ඡේදයෙහි නිර්වචනය කර ඇති අතර LKAS 39 සහ SLFRS 9 හි පැහැදිලිව සඳහන් කර ඇති තේරුම් සහිතව ඒවා මෙම ප්‍රමිතයේ ව්‍යවහාර වේ.

- මූල්‍ය වත්කමක හෝ මූල්‍ය වගකීමක ක්‍රමලේඛය පිරිවැය.
- ප්‍රතිහඳුනා ගැනීම
- ව්‍යුත්පන්න
- සඵල පොලී අනුපාතික ක්‍රමය
- මූල්‍ය ඇපවීම් ගිවිසුම්
- ලාභ හෝ අලාභ මගින් සාධාරණ අගයට වන මූල්‍ය වගකීම්
- ස්ථිර බැඳියාවන්
- පුරෝකථක ගණුදෙනුවක්
- ඉදිරි රැකුම් සඵලදායකත්වය
- ඉදිරි රැකුම් අයිතමයන්

- ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රයන්
- විකිණීම සඳහා තබාගෙන ඇති
- විධිමත් ක්‍රමයේ මිලදී ගැනුම් හෝ විකුණුම්
- ගනුදෙනු පිරිවැය

23 16 අ සහ 16 ආ හෝ 16 ඇ සහ 16 ඇ ඡේදවල විස්තර කර ඇති තත්ත්වයන් යටතේ හැර, ස්වකීය ස්කන්ධ සාධන පත්‍ර මුදලට හෝ වෙනත් මූල්‍ය වත්කමක් අස්තීත්ත්වයක් මිලදී ගැනීමට වන බැඳීමක් සහිත ගිවිසුමක පැවරුම් වටිනාකමේ වර්තමාන අගයේ මූල්‍ය වගකීමකට හේතුවිය හැකිය (උදාහරණ වශයෙන් ඉදිරි ප්‍රතිගැනුම් මිල, විකල්ප ක්‍රියාත්මක මිල හෝ වෙනත් පැවරුම් වටිනාකමක වර්තමාන අගය). ගිවිසුම ස්කන්ධ සාධන පත්‍රයක් වූයේ වුවද එය එලෙස සිදුවේ. එක උදාහරණයක් වන්නේ ඉදිරි ගනුදෙනු ගිවිසුමක් යටතේ ස්වකීය ස්කන්ධ සාධන පත්‍ර මුදලට ගැනීමට වන අස්තීත්ත්වයේ බැඳීමක් ය. නිදහස් කිරීමේ වටිනාකමේ වර්තමාන අගය මූල්‍ය වගකීම මූලිකව හඳුනාගැනේ. පසුව මූල්‍ය වගකීම SLFRS 9 ප්‍රකාරව මනිනු ලැබේ. භාරදීමක් සිදු නොකර ගිවිසුමේ කාලය ඉකුත් වී ඇත්නම්, මූල්‍ය වගකීම ධාරණ වටිනාකම ස්කන්ධයට ප්‍රතිවර්ගීකරණය කරනු ලැබේ. ප්‍රතිපාර්ශවයට නිදහස් කිරීමේ අයිතිය ක්‍රියාත්මක කිරීමට යටත්ව මිලදී ගැනීමේ බැඳියාවක් ඇතිවූයේ වුවද ස්වකීය ස්කන්ධ සාධන පත්‍ර මිලදී ගැනීම් ගිවිසුම්ගත අයිතිය නිදහස් කිරීම් වටිනාකමේ වර්තමාන අගයට වූ මූල්‍ය වගකීමක් පැන නැගීමට තුඩු දේ (අස්තීත්ත්වයේ ස්වකීය ස්කන්ධ සාධන පත්‍ර ස්ථාවර මිලකට අස්තීත්ත්වයකට විකිණීමට ප්‍රතිපාර්ශවයකට අයිතිය ලබා දෙන ලිඛිත ගැනුම් විකල්පයක්).

31 SLFRS 9 මූල්‍ය වත්කම් සහ මූල්‍ය වගකීම් මැනීම පිළිබඳ කටයුතු කරයි. අස්තීත්ත්වයක එහි සියළුම වගකීම් අඩු කිරීමෙන් පසු වත්කම් වල අවශේෂ ගිම්කමක් සනාථ කෙරෙන සාධන පත්‍ර ස්කන්ධ සාධන පත්‍ර වේ. එබැවින් මූල්‍ය සාධන පත්‍රයක මූලික සංයුක්ත ධාරණ වටිනාකම, එහි ස්කන්ධ සහ වගකීම් සංරචකයට වෙන්කළ විට, ස්කන්ධ සංරචකය වගකීම් සංරචකය සඳහා වෙනම නීර්ණය කළ වටිනාකම මුළුමනින් සාධන පත්‍රයක් සාධාරණ අගය අඩු කිරීමෙන් පසු අවශේෂ අගය ආරෝපණය කෙරේ. ස්කන්ධ සංරචකයේ හැර (ස්කන්ධ පරිවර්තනය කිරීමේ විකල්පය වැනි) සංයුක්ත මූල්‍ය සාධන පත්‍රයේ නිහිත කර ඇති (වෙනත් යම් ව්‍යුත්පන්න ලක්ෂණවල වටිනාකම (විකුණුම් විකල්ප වැනි), වගකීම් සංරචකයේ ඇතුළත් කර ඇති යම් ව්‍යාප්තන ලක්ෂණයක වටිනාකම සමස්ථයක් වශයෙන් සාධන පත්‍රයට ආරෝපණය කළ හැකි සාධාරණ අගයේ, මූලික හඳුනා ගැනීමේදී වගකීමට සහ ස්කන්ධ සංරචකයට ආරෝපණය කරනු ලබන ධාරණ වටිනාකම්වල එකතුව සමාන විය යුතුය. සාධන පත්‍ර සංරචක මූලික හඳුනා ගැනීමෙන් වෙන් කොට හඳුනා ගැනීමෙන් ප්‍රතිලාභක් හෝ අලාභයක් පැන නොනැගී.

42 පහත සඳහන් දෑ වන්නේ නම් හා වන විටදී පමණක් මූල්‍ය වත්කමක් සහ මූල්‍ය වගකීමක් හිලව් කළ යුතු අතර ශුද්ධ වටිනාකම මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනයේ ඉදිරිපත් කළ යුතුය.

(අ) ...

(ආ)

ප්‍රතිහඳුනා ගැනීම සඳහා සුදුසුකම් නොලබන මූල්‍ය වත්කමක් පැවරුම සඳහා ගිණුම්කරණයේදී අස්තීත්ත්වයක් පැවරු වත්කම් සහ ආශ්‍රිත වගකීම් හිලව් නොකළ යුතුය. (SLFRS 9හි, 3.2.22 ඡේදය බලන්න)

96ඇ මෙම ව්‍යතිරේකය යටතේ එවැනි සාධන පත්‍ර වර්ගීකරණය LKAS1, LKAS 32, LKAS 39, SLFRS 7, සහ SLFRS 9 යටතේ එවැනි සාධන පත්‍ර ගිණුම්කරණය සීමා කළ යුතුය. වෙනත් උපදේශ යටතේ සාධන පත්‍රය ස්කන්ධ සාධන පත්‍රයක් ලෙස නොසැලකිය යුතුය; උදාහරණ ලෙස SLFRS 2.

97ඊ [ඉවත් කරන ලදී]

97උ [ඉවත් කරන ලදී]

97ආ [ඉවත් කරන ලදී]

97ආ 2014 දෙසැම්බර් ලෙස නිකුත් කළ SLFRS 9 හි, 3, 4, 8, 12, 23, 31, 42, 96ඇ, අළු2 සහ අළු 30 සංශෝධනය කළ ඡේද සහ 97ඊ, 97උ සහ 97ආ, ඉවත් කළ ඡේද. SLFRS 9 ව්‍යවහාර කරනවිට අස්තීත්ත්වය එම සංශෝධන ව්‍යවහාර කළ යුතුය.

ඇ34 පරිශිෂ්ටයේ, අළු 2 සහ අළු30 ඡේද පහත සඳහන් පරිදි කියවෙන ලෙස සංශෝධනය කර ඇත.

අළු2 මෙම ප්‍රමිතිය මූල්‍ය සාධන පත්‍ර මැනීම සහ හඳුනා ගැනීම පිළිබඳව කටයුතු නොකෙරේ. මූල්‍ය වත්කම් සහ මූල්‍ය වගකීම් හඳුනා ගැනීම සහ මැනීම පිළිබඳවන අත්‍යවශ්‍යතාවයන් SLFRS 9 හි නියමකර ඇත.

අළු30 28 වන ඡේදය ව්‍යවහාර වන්නේ ව්‍යුත්පන්න නොවන සංයුක්ත මූල්‍යසාධන පත්‍ර නිකුත් කරන්නන් හට පමණි. දරන්නකුගේ පැතිකඩ පැත්තෙන් බලන කල 28 වන ඡේදය සංයුක්ත මූල්‍ය සාධන පත්‍ර සම්බන්ධයෙන් කටයුතු නොකෙරේ. දරන්නාගේ පැත්තෙන් ගත් කළ සංයුක්ත මූල්‍ය සාධන පත්‍රවන මූල්‍ය වත්කම් වර්ගීකරණය සහ මැනීම SLFRS 9 අනුව කටයුතු කෙරේ.

LKAS 33 කොටසක ඉපයීම

ඇ35 පහත සඳහන් ලෙස කියවෙන පරිදි 34 වන ඡේදය සංශෝධනය කෙරේ. සහ 74 ඉ ඡේදය එකතු කෙරේ.

34 හව්‍ය සාමාන්‍ය කොටස් සාමාන්‍ය කොටස් බවට පත් කළ පසු, 33 (අ) - (ඇ) ඡේදවල හඳුනාගත් අයිතම තවදුරටත් පැන නොනගී. ඒ වෙනුවට පරිපාලක අස්තිත්ත්වයේ සාමාන්‍ය ස්කන්ධ කොටස් දරන්නන් හට ආරෝපිත ලාභ හෝ අලාභවලට සහභාගිවීමට නව සාමාන්‍ය කොටස් හිමියන්ට හිමිකම ලැබේ. ඒ අනුව යම් සම්බන්ධිත ආදායම් බදු සහ 33 (අ) - (ඇ) ඡේදයේ හඳුනාගත් අයිතම සඳහා ගැළපූ 12 වන ඡේදය ප්‍රකාරවගණනය කළ පරිපාලක අස්තිත්ත්වයේ සාමාන්‍ය ස්කන්ධ දරන්නන්ට ආරෝපිත ලාභ හෝ අලාභ.හව්‍ය කොටස් හිමියන්ට ආශ්‍රිත මෙම වියදම්වලට, සඵල පොලී අනුපාතිකය ප්‍රකාරව ගිණුම්ගත කළ ගනුදෙනු පිරිවැය සහ වට්ටම් ඇතුළත් වේ.

74ඉ 2014 දෙසැම්බර් ලෙස නිකුත්කළ SLFRS 9 හි මූල්‍ය සාධන පත්‍ර 34 වන ඡේදය සංශෝධනය කර ඇත. SLFRS 9 ව්‍යවහාර කරන විට අස්තිත්ත්වය එම සංශෝධනය ව්‍යවහාර කල යුතුය.

LKAS 36 වත්කම් හානිකරණය

ඇ36. 2, 4 සහ 5 වන ඡේද පහත සඳහන් පරිදි කියවෙන ලෙස සංශෝධනය කර ඇත. 140 ඊ, 140ළ සහ 140ඔ ඡේද ඉවත් කර ඇත, සහ 140 ඇ ඡේදය එකතු කර ඇත.

2 පහත දැ හැර සියළු වත්කම් සඳහා හානිකරණ ගිණුම් තැබීමේදී අස්තිත්ත්වය මෙම ප්‍රමිතිය ව්‍යවහාර කල යුතුය.
 (අ) ...

(ඉ) SLFRS 9 මූල්‍ය සාධන පත්‍ර හි විෂය පත්‍රය තුළවන මූල්‍ය වත්කම්;

(ඊ) ...

4. පහත සඳහන් ලෙස වර්ගීකරණය කර ඇති මූල්‍ය සාධන පත්‍ර සඳහා මෙම ප්‍රමිතිය ව්‍යවහාර වේ:

(අ) SLFRS 10 ඒකාබද්ධ මූල්‍ය ප්‍රකාශනයන්හි නිර්වචනය කර ඇති පරිපාලිත;

(ආ) LKAS 28 ආශ්‍රිත සහ බද්ධ ව්‍යාපාරවල ආයෝජනයන්හි නිර්වචනය කර ඇති ආශ්‍රිත; සහ

(ඇ) SLFRS 11 බද්ධ එකඟවීම්වල නිර්වචනය කර ඇති බද්ධ ව්‍යාපාර.

වෙනත් මූල්‍ය වත්කම් හානිකරණය සඳහා SLFRS 9 වෙත යොමු කරන්න.

5 SLFRS 9 විෂය පථය තුළවන මූල්‍ය වත්කම්, LKAS 40 හි විෂය පථය තුළවන සාධාරණ අගයට මනින ලද ආයෝජන දේපොල හෝ LKAS 41 විෂය පථය තුළවන සාධාරණ අගයෙන් විකිණීමට වන පිරිවැය අඩුකළ කෘෂිකාර්මික ක්‍රියාකාරකම් වලට සම්බන්ධ ජෛව වත්කම් සඳහා මෙම ප්‍රමිතිය අදාළ නොවේ. LKAS 38 අස්පාශ්‍ය වත්කම් හා LKAS 16 දේපොළ, පිරියත සහ උපකරණහි ප්‍රත්‍යාගණන ආදර්ශය වැනි වෙනත් SLFRSs ප්‍රකාරව ප්‍රත්‍යාගණන වටිනාකමට (එනම් ප්‍රත්‍යාගණන දිනෙන් වූ සාධාරණ අගයේ අඩුකළ යම් පසුව වූ සමුච්චිත ක්‍ෂය සහ පසුව වූ සමුච්චිත හානිකරණ අලාභයන් දරණු ලබන වත්කම් සඳහා කෙසේ වෙතත්, මෙම ප්‍රමිතිය අදාළ වේ. වත්කමේ සාධාරණ අගය සහ එහි සාධාරණ අගයේ බැහැර කිරීමට යන පිරිවැය අඩුකළ අගය අතර එකම වෙනස වන්නේ, වත්කම බැහැර කිරීමට අදාළ සෘජු වර්ධක පිරිවැයයි.

(අ) ...

140ඊ [ඉවත් කරන ලදී]

140ළ [ඉවත් කරන ලදී]

140ඔ [ඉවත් කරන ලදී]

140අඅ 2014 දෙසැම්බර් ලෙස නිකුත් කළ SLFRS 9 හි, 2, 4 සහ 5 සංශෝධනය කළ ඡේද සහ 140ඊ, 140උ සහ 140ඔ ඉවත් කළ ඡේද SLFRS 9 ව්‍යවහාර කරන විට අස්තීන්ත්වයේ මෙම සංශෝධන ව්‍යවහාර කළ යුතුය.

LKAS 37 ප්‍රතිපාදන අසම්භාව්‍ය වගකීම් සහ අසම්භාව්‍ය වත්කම්

- ඇ37 ප්‍රමුඛපාඨයේ '1 - 99 ඡේද', '1 - 101 ඡේද' ලෙසට සංශෝධනය කෙරේ. 2 වන ඡේදය පහත සඳහන් පරිදි කියවෙන ලෙස සංශෝධනය කෙරේ. 97 සහ 98 ඡේද ඉවත් කෙරේ සහ 101 ඡේදය ඇතුළත් කෙරේ.
- 2 SLFRS 9 මූල්‍ය සාධන පත්‍රහි විෂය පථය තුළවන මූල්‍ය සාධන පත්‍ර සඳහා (ඇපවීම් ඇතුළුව) මෙම ප්‍රමිතිය ව්‍යවහාර නොවේ.
- 97 [ඉවත් කරන ලදී]
- 98 [ඉවත් කරන ලදී]
- 101 2014 දෙසැම්බර් ලෙස නිකුත් කළ SLFRS 9 හි 2 වන ඡේදය සංශෝධනය කෙරේ. 97 සහ 98 ඡේද ඉවත් කෙරේ. SLFRS 9 ව්‍යවහාර කරන විට අස්තීන්ත්වයක් එම සංශෝධන ව්‍යවහාර කළ යුතුය.

LKAS 39 මූල්‍ය සාධන පත්‍ර : හඳුනා ගැනීම සහ මැනීම

- ඇ38 [ඉවත් කරන ලදී]
- ඇ39 1 ඡේදයට ඉහළ ශීර්ෂය සහ 1 වන ඡේදය ඉවත් කර ඇත.
- ඇ40 2 වන ඡේදය පහත සඳහන් පරිදි කියවෙන ලෙස සංශෝධන කර ඇත. 4 - 7 ඡේද ඉවත් කර ඇත.
- 2 **SLFRS 9 මූල්‍ය සාධන පත්‍ර විෂය පථය තුළවන සියලුම මූල්‍ය සාධන පත්‍රවලට සියළුම අස්තීන්ත්ව පහත දක්වෙන ප්‍රමාණය තෙක් මෙම ප්‍රමිතිය ව්‍යවහාර කළ යුතුය.**
- (අ) **SLFRS 9 මෙම ප්‍රමිතියේ ඉදිරි රැකුම් ගිණුම්කරණය අවශ්‍යතාවයන් ව්‍යවහාර කිරීමට අවසර දේ;**
සහ
- (ආ) මෙම ප්‍රමිතිය ප්‍රකාරව ඉදිරි රැකුම් ගිණුම්කරණය සඳහා සුදුසුකම් ලබන ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවයේ කොටසක් වන මූල්‍ය සාධන පත්‍ර
- 4-7 [ඉවත් කරන ලදී]
- ඇ41 8 සහ 9 වන ඡේද පහත සඳහන් පරිදි කියවෙන ලෙස සංශෝධනය කෙරේ. SLFRS 13 හි අ පරිශිෂ්ටයේ, SLFRS 9 හි අ පරිශිෂ්ටයේ සහ LKAS 32 හි 11 වන ඡේදය, SLFRS 13, SLFRS 9 සහ LKAS 32 හි පැහැදිලිව සඳහන් කළ තේරුම සහිත නිර්වචනය තුළ පහත සඳහන් පද SLFRS 13, SLFRS 9 සහ LKAS 32 හි භාවිත කෙරේ.
- මූල්‍ය වත්කමක හෝ මූල්‍ය වගකීමක ක්‍රමාංකපිරිවැය
  - ප්‍රතිහඳුනා ගැනීම
  - ව්‍යුත්පන්න
  - සඵල පොලී ක්‍රමය
  - සඵල පොලී අනුපාතිකය
  - ස්කන්ධ සාධන පත්‍ර
  - සාධාරණ අගය
  - මූල්‍ය වත්කම්
  - මූල්‍ය සාධන පත්‍ර
  - මූල්‍ය වගකීම්

සහ මෙම නිර්වචන ව්‍යවහාර කිරීමේදී උපදේශ සැපයීම. 9 වන ඡේදයේ 'ව්‍යුත්පන්නනය නිර්වචනය', 'මූල්‍ය සාධන පත්‍රවල ප්‍රභේදන හතර' සහ 'හඳුනා ගැනීම සහ මැනීම සඳහා වන නිර්වචනය' ඉවත් කර ඇත.

ඇ42 ශීර්ෂය සහ 10 - 70 ඡේද සහ 79 ඡේදය ඉවත් කර ඇත.

ඇ43 71, 88 - 90 සහ 96 ඡේද පහත සඳහන් පරිදි කියවෙන ලෙස සංශෝධනය කෙරේ.

71 අස්තිත්ත්වයක් SLFRS 9 ව්‍යවහාර කරයි නම් සහ මෙම ප්‍රමිතයේ ඉදිරි රැකුම් ගිණුම්කරණ අවශ්‍යතාවයන් අඛණ්ඩව ව්‍යවහාර කිරීමට සිය ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිය ලෙස තෝරා ගෙන නොමැති නම් (SLFRS 9 හි 7.2.19 ඡේද බලන්න) SLFRS 9 හි 6 වන ඡේදයේ ඉදිරි රැකුම් ගිණුම්කරණ අවශ්‍යතාවයන් ව්‍යවහාර කළ යුතුය. කෙසේ වෙතත් මූල්‍ය වත්කම් හෝ මූල්‍ය වගකීම් කළඹක කොටසක පොලී අනුපාතික නිරාවරණයේ සාධාරණ අගය ඉදිරි රැකුමක් සඳහා SLFRS 9 හි ඇති ඒවා වෙනුවට SLFRS 9 හි 6.1.3 ඡේදය ප්‍රකාරව මෙම ප්‍රමිතයේ ඉදිරි රැකුම් ගිණුම්කරණ අවශ්‍යතාවයන් ව්‍යවහාර කළ හැකිය. එවැනි අවස්ථාවකදී අස්තිත්ත්වය විසින් පොලී අනුපාතික අවදානම් ඉදිරි රැකුම් කළඹක සාධාරණ අගය ඉදිරි රැකුම් ගිණුම්කරණය සඳහා නිශ්චිත අවශ්‍යතාවයන්ද අස්තිත්ත්වයක ව්‍යවහාර කළ යුතුය (81 අ, 89 අ සහ අළු 114 අළු 132 ඡේද බලන්න).

88 පහත සඳහන් සියලුම කොන්දේසි සපුරාලන්නේ නම් පමණක් 89 - 102 ඡේද යටතේ ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවයක් ඉදිරි රැකුම් ගිණුම්කරණය සඳහා සුදුසුකම් ලබයි.

(අ) ...

(ඇ) ඉදිරි රැකුමක සඵලදායකත්වය විශ්වාසදායක ලෙස මැනිය හැකිය. එනම් ඉදිරි රැකුම් අවදානමට ආරෝපිත ඉදිරි රැකුම් අයිතමයේ මුදල් ප්‍රවාහවල සාධාරණ අගය හෝ ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රයේ සාධාරණ අගය විශ්වාසදායක ලෙස මැනිය හැකිය.

(ඉ) ...

සාධාරණ අගය ඉදිරි රැකුම්

89 කාලපරිච්ඡේදයක් තුළදී 88 වන ඡේදයේ කොන්දේසි සාධාරණ අගය ඉදිරි රැකුමක් සපුරාලන්නේ නම්, එය පහත සඳහන් පරිදි ගිණුම්ගත කළ යුතුය:

(අ) ...

(ආ) ඉදිරි රැකුම් අවදානමට ආරෝපිත ඉදිරි රැකුම් අයිතමයේ ප්‍රතිලාභ හෝ අලාභ ඉදිරි රැකුම් අයිතමයක ධාරණ වටිනාකම ගැළපිය යුතු අතර සහ ලාභ හෝ අලාභවල හඳුනා ගත යුතුය. ඉදිරි රැකුම් අයිතමය අන්වශයෙන් පිරිවැයට මනිනු ලබන ලද නම් මෙය අදාළ වේ.

ඉදිරි රැකුම් අයිතමය SLFRS 9 හි 4.1.2 අ ඡේදය ප්‍රකාරව වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායම් මගින් සාධාරණ අගයට මනින මූල්‍ය වත්කමක් නම්, ඉදිරි රැකුමට ආරෝපිත ප්‍රතිලාභ හෝ අලාභ හඳුනා ගැනීම ව්‍යවහාර වේ.

90 ඉදිරි රැකුම් අයිතමයකට ආරෝපිත විශේෂ අවදානම් පමණක් ඉදිරි රැකුම් කරන්නේ නම්, ඉදිරි රැකුම් අවදානමට සම්බන්ධිත නොවන ඉදිරි රැකුම් අයිතමක්, සාධාරණ අගයේ හඳුනාගත් වෙනස්කම් SLFRS 9 හි 5.7.1 ඡේදයේ නියම කර ඇති පරිදි හඳුනා ගත යුතුය.

96 වඩාත් නිශ්චිතව, මුදල් ප්‍රවාහ ඉදිරි රැකුමක් පහත සඳහන් පරිදි ගිණුම්ගත කෙරේ.

(අ) ...

(ඇ) විශේෂ ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවයක් සඳහා අස්තිත්ත්වයේ ලේඛනගත අවදානම් කළමනාකරණ ක්‍රමෝපාය, ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රය මත සම්බන්ධිත නිශ්චිත සංරචකයක ප්‍රතිලාභ හෝ අලාභ ඉදිරි රැකුම් සඵලදායකත්වය තක්සේරු කිරීමේදී බැහැර කර ඇත්නම් (74, 75 සහ 88 (අ) ඡේද බලන්න). එම බැහැර කර ඇති සංරචකයේ ප්‍රතිලාභ හෝ අලාභ SLFRS 9 හි 5.7.1 ඡේද ප්‍රකාරව හඳුනාගනු ලැබේ.

ආ.44. 103ඇ, 103ඈ, 103ඊ, 103ඔ, 104 සහ 108ඇ ඡේද පහත සඳහන් ලෙස කියවෙන පරිදි සංශෝධනය කෙරේ. 103ආ, 103 උභ - 103 ඒ, 103 - ඕ - 103 අඈ, 103 අළු 105 - 107 අ සහ 108 ඉ - 108 ඊ ඡේද ඉවත් කර ඇත. 103 අඵ ඡේදය එකතු කර ඇත.

103ආ [ඉවත් කරන ලදී]

103ඇ SLFRSs පුරාවටම LKAS 1 හි සංශෝධිත පාරිභාෂිත ශබ්ද සංග්‍රහය භාවිත කෙරේ. ඊට අමතරව, 95(අ), 97, 98, 100, 102, 108 සහ අළු99ආ යන ඡේද එය සංශෝධනය කර ඇත. 2009 ජනවාරි 1 වන දින හෝ ඊට පසු ආරම්භවන වාර්ෂික කාලපරිච්ඡේද සඳහා අස්තිත්ත්වයේ එම සංශෝධන ව්‍යවහාර කළ යුතුය. අස්තිත්ත්වයක් LKAS 1 පෙර කාලපරිච්ඡේද සඳහා ව්‍යවහාර කරන්නේ නම්, සංශෝධන එම පෙර කාලපරිච්ඡේදය සඳහා ව්‍යවහාර වේ.

103ඇ [ඉවත් කරන ලදී]

103ඊ [ඉවත් කරන ලදී]

103උ -

103ඒ [ඉවත් කරන ලදී]

103ඔ [ඉවත් කරන ලදී]

103ඕ -

103අඇ [ඉවත් කරන ලදී]

103අඋ [ඉවත් කරන ලදී]

103අඑ 2014 දෙසැම්බර් ලෙස නිකුත් කළ SLFRS 9 හි, 2, 8, 9, 71, 88- 90, 96, අළු 95, අළු 114, අළු 118 සහ අළු 133 ට ඉහළ ශීර්ෂය සංශෝධනය කර ඇත සහ 1, 4 - 7, 10-70 103 ආ 103 ඇ, 103 ඊ, 103 උ - 103 ඒ, 103 ඕ -

103අඇ, 105 - 107 අ, 108 ඉ - 108 ඊ අළු 1 - අළු 93 සහ අළු 96 ඡේද ඉවත් කර ඇත. අස්තිත්ත්වයක් SLFRS 9 ව්‍යවහාර කරන විට මෙම සංශෝධන ව්‍යවහාර කළ යුතුය.

104 108 ඡේදයේ නිශ්චය කර ඇති පරිදි හැර අස්තිත්ත්වයක් මෙම ප්‍රමිතය අතීතයේ සිට බලපාන පරිදි ව්‍යවහාර කළ යුතුය. තොරතුරු නැවත ප්‍රකාශ කිරීම ප්‍රායෝගික නොවන්නේ නම් හැර, මෙම ප්‍රමිතය සෑම විටම භාවිත කළ ලෙස සළකා ඉදිරිපත් කළ පෙරතම පූර්ව කාලපරිච්ඡේදයේ රඳවාගත් ඉපයීම්වල ආරම්භක ශේෂ සහ සියළුම තුලනාත්මක තොරතුරු ගැළපිය යුතුය. නැවත ප්‍රකාශ කිරීම ප්‍රායෝගික නොවන්නේ නම්, අස්තිත්ත්වය එම කරුණ හෙළිදරව් කළ යුතු අතර, කොපමණ ප්‍රමාණයකට තොරතුරු ප්‍රකාශ කළේද යන්න සඳහන් කළ යුතුය.

105

107අ [ඉවත් කරන ලදී]

108ඇ 2008 මැයි මස නිකුත් කළ SLFRSs වලට වැඩි දියුණු කිරීම් මගින් 73 සහ අළු 8 ඡේද සංශෝධනය කර ඇත. 2009 අප්‍රේල් මස නිකුත් කළ SLFRSs වලට වැඩි දියුණු කිරීම් මගින් 80 වන ඡේදය සංශෝධනය කරන ලදී. 2009 ජනවාරි 1 දින හෝ ඉන් පසුව ආරම්භවන වාර්ෂික කාලපරිච්ඡේද සඳහා එම සංශෝධන අස්තිත්ත්වයක් ව්‍යවහාර කළ යුතුය. සියළුම සංශෝධන කලින් ව්‍යවහාර කිරීමට අවසර දේ. පූර්ව කාලපරිච්ඡේද සඳහා අස්තිත්ත්වය සංශෝධන ව්‍යවහාර කරන්නේ නම් එම කරුණ හෙළිදරව් කළ යුතුය.

108ඉ -

108ඊ [ඉවත් කරන ලදී]

ආ45 ආ පරිශිෂ්ටයේ ශීර්ෂ පාඨය සහ අළු 1 - අළු 93 ඡේද සහ අළු 96 ඡේදය ඉවත් කර ඇත.

ඇ46 අ පරිශිෂ්ටයේ අළු 95, අළු 114 සහ අළු 118 පහත සඳහන් පරිදි කියවෙන ලෙසට සංශෝධනය කර ඇත සහ

අළු 118 (ආ) හි පළමුවන පාදක සටහන ඉවත් කර ඇත.

අළු 95 විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් අවදානමක ක්‍රමක්‍ෂය පිරිවැයට මනින ලද මුදල් වත්කමක් ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රයක් ලෙස නම් කළ හැකිය.

අළු 114 මූල්‍ය වත්කම් හෝ මූල්‍ය වගකීම් කළඹක් ආශ්‍රිතව පොලී අනුපාතික අවදානම් සාධාරණ අගය ඉදිරි රැකුමක් සඳහා, මෙහි පහත දැක්වෙන අළු 115 - අළු 132 ඡේද සහ (අ) - (හි) නියම කර ඇති ක්‍රියා පටිපාටිය සමග එය අනුකූල වේ නම් අස්තිත්ත්වයන් මෙම ප්‍රමිතියේ අවශ්‍යතාවයන් සපුරාලනු ඇත.

(අ) අස්තිත්ත්වයේ අවදානම් කළමනාකරණ ක්‍රියාවලියේ කොටසක් ලෙස එය ඉදිරි රැකුම් කිරීමට අපේක්ෂාකරන පොලී අනුපාතික අවදානම් අයිතමවලකළඹක් හඳුනාගනී. කළඹක් වත්කම් පමණක්, වගකීම් පමණක් හෝ වත්කම් සහ වගකීම් යන දෙකෙන්ම සමන්විත විය හැකිය. අස්තිත්ත්වයේ කළඹ දෙකක් හෝ ඊට වැඩි ගණනක් හඳුනා ගත හැකිය. එවැනි අවස්ථාවලදී එක් එක් කළඹ සඳහා අස්තිත්ත්වය වෙනම පහත සඳහන් උපදේශ ව්‍යවහාර කරයි.

(ආ) ...

අළු 118 අළු 114 (ඇ) ඡේදයේ නියම කර ඇති නම් කිරීමට උදාහරණයක් වශයෙන්, යම් විශේෂ යළි මිල කිරීමේ කාලපරිච්ඡේදයකදී, එයට රු. 100 ක ස්ථාවර අනුපාතික වත්කම් සහ රු. 80 ක ස්ථාවර අනුපාතික වගකීම් ඇතුළත් ඇස්තමේන්තු කර, සියලු ශුද්ධ තත්ත්වය වන රු. 20 ඉදිරි රැකුම් කිරීමට තීරණය කළහොත්, එය ඉදිරි රැකුම් අයිතම වත්කම් රු. 20 (වත්කම් වලින් කොටසක්) නම් කරයි. මෙම නම් කිරීමට තනි තනි වත්කම් වලට වඩා වෙනුවට 'ව්‍යවහාර මුදලක වටිනාකමක්' ලෙස ප්‍රකාශ කෙරේ (උදා: ඩොලර්, ඊයුරෝ, පවුං හෝ රැන්ඩ් වල වටිනාකමක් ලෙස). ඉදිරි රැකුම් කළ වටිනාකම, සියළුම වත්කම් (හෝ වගකීම්) ආපසු ගන්නා ලෙස අනුගමනය කෙරේ. එනම් ඉහත සඳහන් උදාහරණයේ රු. 100 වත්කම් සියල්ලම - පහත සඳහන් ලෙස විය යුතුය.

(ආ) .....

(ආ) තනි තනිව ඉදිරි රැකුම් කරන ලෙස නම් කර ඇත්නම් සාධාරණ අගය ඉදිරි රැකුම් ගිණුම්කරණය සඳහා සුදුසුකම් ලැබිය හැකි අයිතම. විශේෂයෙන්ම ඉල්ලුම් ලක්ෂණයක් ඇති (ඉල්ලුම් තැන්පතු හෝ සමහර වර්ගවල කාලීන තැන්පතු වැනි) මූල්‍ය වත්කමක සාධාරණ අගය එම වටිනාකම ගෙවිය යුතුවන පළමු දින සිට වට්ටම් කරනලද ඉල්ලුම් කරන ලද විට ගෙවිය යුතු වටිනාකමට නොඅඩු විය යුතු යැයි SLFRS 9 නිශ්චය කරන නිසා, එවැනි අයිතමයක් දරන්නාට ගෙවීම් කරන ලෙස ඉල්ලුම් කර ඇති කෙටිම කාලයට ඔබ්බෙන් මොනම කාලපරිච්ඡේදයක් සඳහාම එවැනි අයිතමයක සාධාරණ අගය ඉදිරි රැකුම් ගිණුම්කරණය සඳහා සුදුසුකම් නොලබයි. ඉහත සඳහන් උදාහරණයේ, ඉදිරි රැකුම් තත්ත්වය වනුයේ වත්කම්වල වටිනාකමය. එබැවින් එවැනි වගකීම් ඉදිරි රැකුම් ලෙස නම් කළ අයිතමවල කොටසක් නොවන අතර එහෙත් ඉදිරි රැකුම් කරන ලද ලෙස නම් කළ එම වත්කම්වල වටිනාකම තීරණය කිරීමේ අස්තිත්ත්වය මගින් භාවිත කළ ඒවා වේ. අස්තිත්ත්වය ඉදිරි රැකුම් කිරීමට අපේක්ෂා කරන තත්ත්වය වගකීම්වල වටිනාකමක් නම්, කලින් කාලපරිච්ඡේදයකදී අස්තිත්ත්වයේ ආපසු ගෙවීමට හැකි, අවශ්‍ය කරන වගකීම් හැර නම් කරන ලද ඉදිරි රැකුම් අයිතම ස්ථාවර අනුපාතික වගකීම්වලින් තෝරාගත් - ඒවා විය යුතුය සහ අ.ළු 126 (ආ) ඡේදය ප්‍රකාරව ඉදිරි රැකුම් සඵලදායකත්වය තක්සේරු කිරීම සඳහා භාවිතා කළ ප්‍රතිශත මිනුම මෙම වෙනත් වගකීම්වල ප්‍රතිශතයක් ලෙස ගණනය කළ යුතුය. උදාහරණයක් වශයෙන් විශේෂ යළි මිල නියම කිරීම් කාලපරිච්ඡේදයකදී රු. 40 ක ඉල්ලුම් තැන්පතුවක් සහ රු. 60 ක ඉල්ලුම් ලක්ෂණ නොමැති වගකීම් වලින් සමන්විත රු. 100 ක ස්ථාවර අනුපාතික වගකීම් ඇතුළත් අස්තිත්ත්වයේ ඇස්තමේන්තු කර ඇත. එයට රු. 70 ක ස්ථාවර අනුපාතික වත්කම් ඇත. අස්තිත්ත්වය සියලුම රු. 30 ක ශුද්ධ තත්ත්වය ඉදිරි රැකුම් කිරීමට තීරණය කරයි නම්, එය ඉදිරි රැකුම් අයිතම වගකීම් රු. 30 හෝ ඉල්ලුම් ලක්ෂණය නොමැති වගකීම් සියයට 50 ක් ලෙස නම් කරයි.

ඇ47 අ පරිශීෂ්ටයේ, අළු 133 ඡේදයට ඉහළින් ඇති ශීර්ෂය පහත සඳහන් පරිදි කියවෙන ලෙස සංශෝධනය කෙරේ.

සංක්‍රාන්තිය (103 - 108 ඇ ඡේද)

IFRIC 2 සමුපකාර අස්තිත්ත්වයන්හි සාමාජිකයන්ගේ කොටස් සහ ඒ හා සමාන සාධන පත්‍ර

ඇ48 ප්‍රමුඛ පාඨයේ '1-18 ඡේද '1-19 ඡේද ලෙස' සංශෝධනය කර ඇත. ශීර්ෂ පාඨයට පහළ යොමු කිරීම් LKAS 39 ට යොමු කිරීම ඉවත් කර ඇත සහ SLFRS 9 මූල්‍ය සාධන පත්‍රයට යොමු කිරීම් එකතු කර ඇත. 15 සහ 18 ඡේද ඉවත් කර ඇත. 19 වන ඡේදය එකතු කර ඇත.

18 [ඉවත් කරන ලදී]

19 2014 දෙසැම්බර් ලෙස නිකුත් කළ SLFRS 9, අ 8 සහ අ 10 ඡේද සංශෝධනය කර ඇත 15 සහ 18 ඡේද ඉවත් කර ඇත. අස්තිත්ත්වයක් SLFRS 9 ව්‍යවහාර කරන විට එම සංශෝධන ව්‍යවහාර කළ යුතුය.

ඇ49 පරිශීෂ්ටයේ, අ 8 සහ අ10 ඡේද පහත සඳහන් පරිදි කියවෙන ලෙස සංශෝධනය කර ඇත.

අ8 නිදහස් කිරීමට එරෙහිව තහනම් කිරීමට අතිරික්තව ඇති සාමාජිකයන්ගේ කොටස් මූල්‍ය වගකීම් වේ. සමූපකාර අස්තිත්ත්ව මෙම මූල්‍ය වගකීම් මූලික හඳුනා ගැනීමේදී සාධාරණ අගයට මැනීම. මෙම කොටස් ඉල්ලීමක් මත නිදහස් කළ හැකි නිසා සමූපකාර අස්තිත්ත්ව එවැනි මූල්‍ය වගකීම් වල සාධාරණ අගය

SLFRS 13 හි 47 වන ඡේදය ප්‍රකාරව මැනීම. ඉල්ලුම් ලක්ෂණය (උදා ඉල්ලුම් තැන්පතු) සහිත මූල්‍ය වගකීමක සාධාරණ අගය ඉල්ලුම මත ..... වඩා නොඅඩු වටිනාකමක් ගෙවිය යුතුය. ඒ අනුව සමූපකාර අස්තිත්ත්ව මූල්‍ය වගකීම් වල නිදහස් කිරීමේ ප්‍රතිපාදන යටතේ ඉල්ලු විට ගෙවිය යුතු උපරිම වටිනාකම මූල්‍ය වගකීම් ලෙස අස්තිත්ත්වයක් වර්ගීකරණය කරයි.

අ10 එහි පාලනය කිරීමේ අධිකාරී පත්‍රය වෙනස් කිරීමෙන් පසු සමූපකාර සමිති වලට දැන් එහි හිඟ හිටි කොටස්වලින් උපරිම වශයෙන් සියයට 25 ක් හෝ උපරිම වශයෙන් එකක් රු 20 බැගින් කොටස් 50,000 ක් නිදහස් කිරීමට අවශ්‍ය කෙරෙනු ඇත. ඒ අනුව 2013 ජනවාරි 01 දින සිට සමූපකාර අස්තිත්ත්ව ගෙවිය යුතු උපරිම මූල්‍ය වගකීමක් ලෙස වර්ග කර රු. 1,000,000 වටිනාකමින් ඉල්ලු විට ගෙවිය යුතු නිදහස් කිරීමේ ප්‍රතිපාදනයක් තුළ SLFRS 13 හි 47 වන ඡේදය ප්‍රකාරව නිර්ණය කරනු ඇත.

ඒ අනුව එය 2013 ජනවාරි 1 දින රු. 200,000 වටිනාකමක් ස්කන්ධයේ මූල්‍ය වගකීමට මාරු කරන අතර ස්කන්ධය ලෙස වර්ගීකරණය කළ රු. 2,000,000 රඳවා ගනී. මෙම උදාහරණයේ මාරු කිරීමේදී වූ ප්‍රතිලාභ හෝ අලාභ අස්තිත්ත්වය හඳුනා නොගනී.

1FRIC 5 සේවය සඳහා සුදානම් කිරීමට, ප්‍රතිසංස්කරණය හා පාරිසරික පුනරුත්ථාපනයකට දී තිබෙන අරමුදල් වලින් උපදින පොලී සඳහා හිමිකම්

ඇ5 'යොමුවට' පහත ශීර්ෂය LKAS 39 ට යොමුව ඉවත් කර ඇත සහ SLFRS 9 මූල්‍ය සාධන පත්‍ර යොමුව ඇතුළත් කෙරේ. පහත සඳහන් පරිදි කියවෙන ලෙස 5 වන ඡේදය සංශෝධනය කෙරේ. 14 අ සහ 14 ඇ ඡේද ඉවත් කර ඇත. 14 ඇ ඡේදය එකතු කර ඇත.

5 ප්‍රතිපූර්ණය කිරීමේ අයිතියට ඔබ්බෙන් දීර්ඝ කළ අරමුදලක අවශේෂ හිමිකම, සේවයට සුදානම් කිරීම සපුරාලන කළ පසු හෝ අරමුදල විසුරුවා හැරීමේදී බෙදා හැරීමේ ඇති ගිවිසුම් ගැන අයිතිය වැනි.

14අ [ඉවත් කරන ලදී]

14ඇ[ඉවත් කරන ලදී]

14ඇ 2014 දෙසැම්බර් ලෙස නිකුත් කළ SLFRS 9 හි 5 වන ඡේදය සංශෝධනය කර ඇත. 14 අ සහ 14 ඇ ඡේද ඉවත් කර ඇත. අස්තිත්ත්වය SLFRS 9 ව්‍යවහාර කරන විට එම සංශෝධන ව්‍යවහාර කළ යුතුය.

1FRIC 10 අතුරු මූල්‍ය වාර්තාකරණය සහ හානිකරණය

ඇ51 ප්‍රමුඛ පාඨයේ '1-13 ඡේද', '1-14 ඡේද' ලෙස සංශෝධනය කෙරේ. ශීර්ෂයට පහළින් 'යොමුව' LKAS 39 ට වන යොමුව ඉවත් කර ඇත සහ SLFRS 9 මූල්‍ය සාධන පත්‍ර වලට යොමුවක් එකතු කර ඇත.

1, 2, 7 සහ 8 ඡේද පහත සඳහන් පරිදි කියවෙන ලෙස සංශෝධනය කර ඇත. 5, 6, 11 - 13 ඡේද ඉවත් කර ඇත සහ 14 වන ඡේදය එකතු කර ඇත.

1 සෑම වාර්තාකරණ කාලපරිච්ඡේදයක් අවසානයේදී හානිකරණය සඳහා කිර්තිනාමය තක්සේරු කිරීම අවශ්‍ය කරන අතර, අවශ්‍ය කරන්නේ නම් එම දිනයේදී හානිකරණ අලාභයක් LKAS 36 ප්‍රකාරව හඳුනා ගැනීම.

කෙසේ වෙතත් පසුව එන කාලපරිච්ඡේදය අවසානයේදී තත්ත්වය කොතෙක් දුරට වෙනස් වී ඇත්දැයි යනු එම දිනයේදී හානිකරණ අලාභය තක්සේරු කරනු ලැබූ වේ නම්, හානිකරණ අලාභය අඩු කර ගත හැකි

හෝ වළක්වා ගත හැකිව තිබුණි. මෙම අර්ථ නිරූපණයට එවැනි හානිකරණ අලාභයක් කිසිදාක හෝ ප්‍රතිවර්තය කළ යුතුද යන්න පිළිබඳව උපදේශන සපයයි.

- 2 LKAS 34 හි අවශ්‍යතාවයන් සහ LKAS 36 කීර්තිනාමය මත හානිකරණයේ අලාභ හඳුනා ගැනීම සහ පසුව වන අතුරු සහ වාර්ෂික මූල්‍ය ප්‍රකාශනය මත එම අන්තර් ක්‍රියාකාරිත්වය මත වන බලපෑම අතර අන්තර් ක්‍රියාකාරිත්වයේ අර්ථ නිරූපණය ආමන්ත්‍රණය කරයි.

5 [ඉවත් කරන ලදී]

6 [ඉවත් කරන ලදී]

- 7 පහත සඳහන් ගැටළු මෙම අර්ථ නිරූපනය අමතයි: හානිකරණ තක්සේරුව පසුව එම කාලපරිච්ඡේදය අවසානයේදී සිදුකලා නම් අලාභය හඳුනා නොගන්නේ නම් කීර්තිනාමය මත අතුරු කාලපරිච්ඡේද හඳුනාගත් හානිකරණ අලාභ අස්තිත්ත්වයක් ප්‍රතිවර්තය කළ යුතුද හෝ සුළු අලාභයක් හඳුනාගත හැකිව තිබුණිද?

පොදු එකඟතාවය

- 8 පසුගිය අතුරු කාලපරිච්ඡේදයකදී කීර්තිනාමය වෙනුවෙන් හඳුනාගත් හානිකරණ අලාභයක් අස්තිත්ත්වයක් ප්‍රතිවර්තය නොකළ යුතුය.

11-13 [ඉවත් කරන ලදී]

- 14 2014 ලෙස නිකුත් කළ SLFRS 9 හි, 1, 2, 7 සහ 8 සංශෝධනය කළ ඡේද සහ 5, 6, 11 - 13 ඉවත්කළ ඡේද අස්තිත්ත්වය SLFRS 9 ව්‍යවහාර කරන විට එම සංශෝධන ව්‍යවහාර කළ යුතුය.

IFRIC 12 සේවා පොදු එකඟතා පිළිවෙළ

ඇ52 ශීර්ෂ පාඨයට පහළින් 'යොමුකිරීම්', LKAS 39 ට යොමුකිරීම් ඉවත් කර ඇත සහ SLFRS 9 මූල්‍ය සාධන පත්‍රවලට යොමුකිරීම එකතු කර ඇත. 23 - 25 ඡේද පහත සඳහන් පරිදි කියවෙන ලෙස සංශෝධනය කර ඇත.

28අ - 28ඇ ඡේද ඉවත්කර ඇත සහ 28ඊ ඡේදය එකතු කර ඇත.

23 16 සහ 18 ඡේද යටතේ හඳුනාගත් මූල්‍ය වත්කම් සඳහා LKAS 32 සහ SLFRSs 7 සහ 9 ව්‍යවහාර වේ.

24 ප්‍රදානය කරන්නාගෙන් ලැබිය යුතු වටිනාකම් හෝ විධානය අනුව වන වටිනාකම් පහත ලෙස මනිනු ලබන ලෙස SLFRS 9 පරිදි ගිණුම්ගත කෙරේ.

(අ) ක්‍රමක්ෂය පිරිවැයට;

(ආ) වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායම් මගින් සාධාරණ අගයට; හෝ

(ඇ) ලාභ හෝ අලාභ මගින් සාධාරණ අගයට;

25 ප්‍රදානය කරන්නාගෙන් ලැබිය යුතු වටිනාකම් ක්‍රමක්ෂය පිරිවැයට හෝ වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායම් මගින් සාධාරණ අගයට මනිනු ලැබේ නම් ලාභ හෝ අලාභ වල හඳුනා ගත යුතු පොළිය SLFRS 9 න් අවශ්‍ය කරන පරිදි සඵල පොලී අනුපාතිකය භාවිත කර ගන්නා කල යුතුය.

28අ ...

28ඇ[ඉවත් කරන ලදී]

28ඉ 2014 දෙසැම්බර් ලෙස නිකුත් කර ඇති SLFRS 9 හි 23-25 සංශෝධන ඡේද සහ 28අ - 28ඇ ඉවත් කළ ඡේද අස්තිත්ත්වයක් SLFRS 9 ව්‍යවහාර කරන විට එම සංශෝධන ව්‍යවහාර කළ යුතුය.

IFRIC 16 විදේශ මෙහෙයුමක ශුද්ධ ආයෝජන ඉදිරි රැකුම්

ඇ53 "යොමුකිරීම" ශීර්ෂය යටතේ SLFRS 9 මූල්‍ය සාධන පත්‍රවලට යොමුකිරීමක් එකතු කර ඇත.

- ඇ54 3, 5-7 සහ 16 ඡේද පහත සඳහන් ලෙස කියවෙන පරිදි සංශෝධනය කර ඇත. 18අ ඡේදය ඉවත් කර ඇත සහ 18 ආ ඡේදය එකතු කර ඇත.
- 3 ඉදිරි රැකුම් ගිණුම්කරණ සම්බන්ධතාවයක, සුදුසුකම් ලබන ඉදිරි රැකුම් අයිතමයක් සහ සුදුසුකම්ලබන ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍ර නම් කිරීම SLFRS 9 මගින් අවශ්‍ය කෙරේ. නම් කරන ලද ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවයක් ඇත්නම් ශුද්ධ ආයෝජන ඉදිරි රැකුමක් සම්බන්ධයෙන් ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රය මත ප්‍රතිලාභය හෝ අලාභය එනම්, එය ශුද්ධ ආයෝජනයක් සඵල ඉදිරි රැකුමක් ලෙස නිර්ණය කළ යුතු වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායමේ හඳුනාගනු ලැබේ සහ විදේශ මෙහෙයුමේ මූල්‍ය තත්ත්වය සහ පරිවර්තනය මත ප්‍රතිඵලයක් ලෙස පැන නගින විදේශ විනිමය වෙනස්කම් සමග ඇතුළත් කෙරේ.
- 5 විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් අවදානමක් සඳහා ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රයක් ලෙස එක්කෝ ව්‍යුත්පන්නනයක් හෝ ව්‍යුත්පන්නන නොවන මූල්‍ය සාධන පත්‍රයක් (හෝ ව්‍යුත්පන්නනයක් සහ ව්‍යුත්පන්නන නොවන මූල්‍ය සාධන පත්‍ර හෝ ඒවායේ සංයෝජනයක්) නම් කිරීමට අස්තීත්ත්වයකට SLFRS 9 මගින් අවසර දේ.
- සමූහයක් තුළ කුමන අවස්ථාවකදී විදේශ මෙහෙයුමක ශුද්ධ ආයෝජනය ඉදිරි රැකුම්කරන ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍ර ඉදිරි රැකුම් සඳහා ගිණුම්කරණයක සුදුසුකම් ලැබීමට රඳවාගත හැකිද යන්න පිළිබඳ උපදේශන මෙම අර්ථනිරූපණය මගින් ලබාදෙයි.
- 6 පරිපාලකයක් විදේශීය මෙහෙයුමක් බැහැර කරනවිට ප්‍රතිවර්ගීකරණය කිරීමේ ගැළපුමක් ලෙස ස්කන්ධයේ සිට ශුද්ධ ආයෝජනයක් සඵල ඉදිරි රැකුම් ලාභ හෝ අලාභවලට ප්‍රතිවර්ගීකරණය කිරීමට නිර්ණය කරන ලද ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රයේ ප්‍රතිලාභ හෝ අලාභ සහ විදේශ මෙහෙයුමේ මූල්‍ය තත්ත්වය සහප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් විදේශ විනිමය පරිවර්තනයේදී පැන නගින වෙනස්කම් යන දෙකටම සම්බන්ධිත සමූචිත වටිනාකම් වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායමේ හඳුනා ගැනීම, LKAS 21 සහ SLFRS 9 මගින් අවශ්‍ය කෙරේ. ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රය සහ ඉදිරි රැකුම් අයිතමය යන දෙකටම අස්තීත්ත්වයක් ස්කන්ධයේ සිට ලාභ හෝ අලාභවලට ප්‍රතිවර්ගීකරණය කළයුතු වටිනාකම් නිර්ණය කළ යුත්තේ කෙසේද යන්න පිළිබඳ උපදේශන මෙම අර්ථ කථනය මගින් ලබාදෙයි.
- 7 එහි විදේශ මෙහෙයුම්වල ශුද්ධ ආයෝජන වලින් පැන නගින විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් අවදානම ඉදිරි රැකුම්කරන සහ SLFRS 9 ප්‍රකාරව ඉදිරි රැකුම් ගිණුම්කරණයට සුදුසුකම් ලැබීමට අපේක්ෂා කරන අස්තීත්ත්වයකට මෙම අර්ථ කථනය අදාළ වේ.
- පහසුව සඳහා මෙම අර්ථකථනය එවැනි අස්තීත්ත්වයක් සඳහා පරිපාලක අස්තීත්ත්වය ලෙස යොමු කෙරේ. විදේශ මෙහෙයුම්වල ශුද්ධ වත්කම් ලෙස ඇතුළත් කරන මූල්‍ය ප්‍රකාශන ලෙස යොමු කෙරේ. ඒකාබද්ධ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල පරිපාලක අස්තීත්ත්වය සම්බන්ධිත සියලුම යොමුකිරීම් විදේශ මෙහෙයුමක ශුද්ධ ආයෝජනය ඇති එනම්, බද්ධ ව්‍යාපාර, ආශ්‍රිතයක් හෝ ශාඛාවක් මත අස්තීත්ත්වයකට එක හා සමාන ලෙස ව්‍යවහාර වේ.
- 14 ව්‍යුත්පන්නනයක් හෝ ව්‍යුත්පන්නන නොවන සාධන පත්‍රයක් (හෝ ව්‍යුත්පන්නනය සහ ව්‍යුත්පන්නන නොවන සාධන පත්‍රයක සංයෝජනයක්) විදේශ මෙහෙයුම් ශුද්ධ ආයෝජනයක ඉදිරි රැකුමක, ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රයක් ලෙස නම් කළ හැකිය. ශුද්ධ ආයෝජන ඉදිරි රැකුමට සම්බන්ධිත SLFRS 9 හි 6.4.1 ඡේදයේ නම් කිරීම, ලේඛනගත කිරීම සහ සඵලදායකත්ව අවශ්‍යතාවයන් සපුරන තාක්දුරට යම් අස්තීත්වයක් හෝ සමූහයක් ඇතුළත අස්තීත්ත්ව ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රය(පත්‍ර) රඳවා තබාගත හැකිය. විශේෂයෙන්, සමූහයේ ඉදිරි රැකුම් ක්‍රමෝපාය පැහැදිලිව ලේඛනගත කළයුතු වන්නේ සමූහයේ වෙනස් මට්ටම්වල වෙනස්කම් කිරීම් ඇතිවිය හැකි නිසාය.
- 16 ඉදිරි රැකුම් කළ විදේශ මෙහෙයුමක් බැහැර කර ඇති විටෙක, ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රය සම්බන්ධයෙන් පරිපාලකයේ ඒකාබද්ධ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් පරිවර්තනය කිරීමේ සංචිතයේ ප්‍රතිවර්ගීකරණය කිරීමේ ගැළපුමක් ලෙස ලාභ හෝ අලාභය ප්‍රතිවර්ගීකරණය කරන වටිනාකම වනුයේ SLFRS 9 හි 6.5.14 ඡේදයෙන් හඳුනාගත යුතු අවශ්‍යකරන වටිනාකමයි. එම වටිනාකම වනුයේ ඉදිරි රැකුම් සාධන පත්‍රයේ සඵල ඉදිරි රැකුමක් වීමට නිර්ණය කළ යුතුවන සමූචිත ප්‍රතිලාභ හෝ අලාභයි.
- 18අ [ඉවත් කරන ලදී]
- 18ආ 2014 දෙසැම්බර් ලෙස නිකුත් කළ SLFRS 9 හි, 3, 5-7, 14, 16, අළු1 සහ අළු8 ඡේද සංශෝධනය කෙරේ සහ 18අ ඡේදය ඉවත් කර ඇත. අස්තීත්ත්වයක් SLFRS 9 ව්‍යවහාර කරන විට එම සංශෝධන ව්‍යවහාර කළ යුතුය.

ඇ55 පරිශිෂ්ටයේ අළු1 සහ අළු8 ඡේද පහත සඳහන් පරිදි කියවෙන ලෙස සංශෝධනය කෙරේ.

අළු1 මෙම පරිශිෂ්ටය නිදර්ශන මගින් අර්ථකථනය ව්‍යවහාරකරණය සංස්ථාමය ව්‍යුහය භාවිතා කරමින් පහත පැහැදිලි කර ඇත. මෙම පරිශිෂ්ටයේ පරික්ෂා කිරීම සාකච්ඡා නොකරන නමුත්, සියලුම අවස්ථාවලදී විස්තර කළ ඉදිරි රැකුම් සම්බන්ධතාවයේ සඵලදායකත්වය සඳහා පරික්ෂා කරනු ලබන්නේ SLFRS 9 ප්‍රකාරවය. පරිපාලකය, වනුයේ අවසාන පරිපාලක අස්තිත්වයයි. එහි ක්‍රියාකාරී මුදල් වන ඊයුරෝ (EUR) වලින් එහි ඒකාබද්ධ මූල්‍ය ප්‍රකාශන ඉදිරිපත් කරයි. සෑම පරිපාලිතයක්ම සම්පූර්ණයෙන්ම අයත්ය. B පරිපාලිතයේ (ක්‍රියාකාරී ව්‍යවහාර මුදල් පවුම්) පරිපාලකය කරනු ලබන පවුම් මිලියන 500 ක ශුද්ධ ආයෝජනයේ පවුම් මිලියන 159 කට සමාන පරිපාලිත B හි ඇ.එ.ජ. ඩොලර් 300 ක පරිපාලිත C හි (ක්‍රියාකාරී මුදල් ඇ.එ.ජ. ඩොලර්) ආයෝජනයකි. වෙනත් වචන වලින් නම්, C පරිපාලිතයේ එහි ආයෝජනය වන පවුම් මිලියන 341 හැර B පරිපාලිතයේ ශුද්ධ වත්කම් වේ.

අළු8 පරිපාලිත C බැහැර කිරීමේදී, එහි විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් පරිවර්තනය කිරීමේ සංචිතයෙන් පරිපාලකයේ ඒකාබද්ධ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවලට ප්‍රතිවර්ගීකරණය කරන වටිනාකම වනුයේ,

(අ) A පරිපාලිතයේ බාහිර ණයගැනීම් වන ඇ.එ.ජ. ඩොලර් 300 සම්බන්ධයෙන්, SLFRS 9 හඳුනාගැනීමට අවශ්‍ය කරන වටිනාකම වනුයේ, එනම් ඉදිරි රැකුමේ සඵලදායක කොටස ලෙස වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායම් හඳුනාගත් විදේශ විනිමය අවදානම් සම්බන්ධයෙන් වටිනාකම් මුළු වෙනස්වීම; සහ

(ආ) ...

IFRIC 19 ස්කන්ධ සාධන පත්‍ර සමග මූල්‍ය වගකීම්හි පැවැත්ම අහෝසිවීම

ඇ56 ප්‍රමුඛ පාඨයේ '1-16 ඡේද', 'ඡේද 1-17' ලෙස සංශෝධනය කෙරේ. 'යොමුකිරීම්' ශීර්ෂයට පහළින් LKAS 39 ට වන යොමුකිරීම් ඉවත් කෙරේ, සහ SLFRS 9 මූල්‍ය සාධන පත්‍රවලට යොමු කිරීම එකතු කෙරේ. 4, 5, 7, 9 සහ

10 යන ඡේද පහත සඳහන් පරිදි කියවෙන ලෙස සංශෝධනය කෙරේ, සහ 14 සහ 16 ඡේද ඉවත් කෙරේ සහ 17 වන ඡේදය එකතු කෙරේ.

4 මෙම අර්ථ නිරූපණය පහත සඳහන් ගැටළු ආමන්ත්‍රණය කරයි.

(අ) මූල්‍ය වත්කමක් සම්පූර්ණයෙන්ම හෝ කොටසක පැවැත්ම අහෝසි කිරීමට නිකුත් කළ, අස්තිත්වයක ස්කන්ධ සාධන පත්‍ර SLFRS 9 හි 3.3.3 ඡේදය ප්‍රකාරව 'ප්‍රතිෂ්ඨාව ගෙවා' ඇත්ද?

(ආ) ...

පොදු එකඟතාවය

5 මූල්‍ය වගකීමක් සම්පූර්ණයෙන්ම හෝ එහි කොටසක පැවැත්ම අහෝසි කිරීමට ණය හිමියෙකුට අස්තිත්වයේ ස්කන්ධ සාධන පත්‍ර නිකුත් කිරීම SLFRS 9 හි 3.3.3 ඡේදය අනුව ප්‍රතිෂ්ඨාවකට ගෙවීමකි. SLFRS 9 හි 3.3.1 ඡේදය ප්‍රකාරව මූල්‍ය වගකීම පැවැත්ම අහෝසි වූ විට පමණක් අස්තිත්වයට මූල්‍ය වගකීම (හෝ මූල්‍ය වගකීමේ කොටසක්) එහි මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනයෙන් ඉවත් කළ යුතුය.

7 නිකුත් කළ ස්කන්ධ සාධන පත්‍රවල සාධාරණ අගය විශ්වාසදායක ලෙස මැනිය නොහැකිනම්, එවිට ස්කන්ධ සාධන පත්‍ර මැනිය යුත්තේ පැවැත්ම අහෝසි වූ මූල්‍ය වගකීමේ සාධාරණ අගය පිළිබිඹු වන ලෙසටය. ඉල්ලුම් කිරීමේ ලක්ෂණය ඇතුළත් (උදා: ඉල්ලුම් තැන්පතු) පැවැත්ම අහෝසි වූ මූල්‍ය වගකීමක සාධාරණ අගය මැනීමේදී SLFRS 13 හි 47 වන ඡේදය ව්‍යවහාර නොවේ.

9 පැවැත්ම අහෝසි වූ මූල්‍ය වගකීමේ ධාරණ වටිනාකම (හෝ එම මූල්‍ය වගකීමේ කොටසක) සහ ගෙවූ ප්‍රතිෂ්ඨාව අතර වෙනස SLFRS 9 හි 3.3.3 ඡේදය ප්‍රකාරව ලාභ හෝ අලාභවල හඳුනාගත යුතුය. නිකුත් කළ ස්කන්ධ සාධන පත්‍ර මුලින්ම හඳුනාගත යුතු අතර, මූල්‍ය වගකීමේ (හෝ එම වගකීමේ කොටසක්) පැවැත්ම අහෝසි වූ දින මැනිය යුතුය.

10 මූල්‍ය වගකීම් කොටසක පමණක් පැවැත්ම අහෝසි වූ විට ප්‍රතිෂ්ඨාව 8 වන ඡේදය ප්‍රකාරව වෙන්කළ යුතුය. ඉතිරිව ඇති වගකීමට වෙන්කළ ප්‍රතිෂ්ඨාව එම ඉතිරිව ඇති වගකීමවල කොන්දේසි සැහෙනදුරට වෙනස් කර ඇත්දැයි තක්සේරු වේ. ඉතිරිව ඇති වගකීම සැහෙනදුරට වෙනස් කර ඇත්නම්, වෙනස්කිරීම මූලික වගකීමේ පැවැත්ම අහෝසි වූ ලෙස ගිණුම්ගත කළ යුතු අතර SLFRS 9 හි 3.3.2 ඡේදයෙන් අවශ්‍යකරන පරිදි නව වගකීමක් හඳුනා ගැනීමක් වේ.

14 [ඉවත් කර ඇත]

16 [ඉවත් කර ඇත]

17 2014 දෙසැම්බර් ලෙස නිකුත් කළ SLFRS 9 හි, 4, 5, 7, 9 සහ 10 සංශෝධිත ඡේද, සහ 14 සහ 16 ඡේද ඉවත් කර ඇත. SLFRS 9 ව්‍යවහාරකරන විට අස්තීන්ත්වයක් එම සංශෝධන ව්‍යවහාර කළ යුතුය.

SIC අර්ථ නිරූපණ 27 කල්බද්දක නෛතික ස්වරූපය සම්බන්ධ වන ගනුදෙනුවල හරය ඇගයීම

ඇ57 'යොමුකිරීම් වලට' පහළින් ශීර්ෂය LKS 39 ට වන යොමුකිරීම් ඉවත් කර ඇත සහ SLFRS 9 මූල්‍ය සාධන පත්‍රවලට යොමුකිරීම එකතු කර ඇත. 7 වන ඡේදය සහ 'බලාත්මක දිනයට' පහත කොටස් පහත සඳහන් පරිදි කියවෙන ලෙස සංශෝධනය කෙරේ.

7 කලින් සමාජික කිරීම මත සපයන ලද යම් ඇපවීමක් සහ දරන ලද බැඳියාවක් ඇතුළු එකඟවීමක වෙනත් බැඳියාවන් කොන්දේසි මත රඳා පවත්මින් LKAS 37, SLFRS 4 හෝ SLFRS 9 යටතේ ගිණුම්ගත කළ යුතුය.

බලාත්මක දිනය

මෙම අර්ථනිරූපණය 2012 ජනවාරි 1 දින සිට බලාත්මක වේ. ගිණුම්කණ ප්‍රතිපත්තින් වෙනස්වීම් සඳහා LKAS 8 ප්‍රකාරව ගිණුම්ගත කළ යුතුය.

SLFRS 9 හි සංශෝධිත 7 වන ඡේදය අස්තීන්ත්වයක් SLFRS 9 ව්‍යවහාර කරනවිට එම සංශෝධනය ව්‍යවහාර කළ යුතුය.